

ARMAMENTARIUM
CHIRURGICUM
IOH. SCULTETI

VENETIIS
Typis Combi & La Nou

ΧΕΙΡΟΠΛΑΟΘΗΚΗ
SEV

D. IOANNIS SCVLTI,

Physici & Chirurghi apud Vlmenses olim felicissimi

ARMAMENTARIVM

CHIRVRGICVM

XLIII. Tabulis Æri elegantissimè incisiss, nec
ante hac visis, exornatum.

OPVS POSTHVMMVM,

*Medicina pariter ac Chirurgia Studiosis perutile
& necessarium,*

In quo tot, tam Veterum ac Recentiorum instrumenta ab Authore cor-
recta, quàm nouiter ab ipso inuenta, quot ferè hodiè ad vsitatas opera-
tiones manuales feliciter peragendas requiruntur, depicta reperiun-
tur, cum annexa breui Tabularum descriptione, & sequentibus cautio-
nibus ac curationibus Chirurgico Medicis per omnes ferè corporis hu-
mani partes externas obseruatis.

*Cum triplici Instrumentorum, Curationum, rerumque
memorabilium Indice.*

Editio Quinta.

VENETIIS, M.DC.LXV.

Typis Combi, & LaNoù.

SUPERIORVM PERMISSV, AC PRIVILEGIO.

PRÆCLARISSIMO,

atque Excellentissimo

VIRO,

D. IVLIO MALVICINO

MEDICO, PHYSICO,

CHIRVRGOQVE

Eximio, Percelebri, Peritissimo.

IRE quidem in vniuersa
Deorum turba, quibus tam
impensè vetustas obsecuta
est, Vir Excellentissime, no-
bile Tutelaris Numinis co-
gnomentum sibi eum com-
parasse legimus, qui dùm
viueret, aliquam siue artem, siue scientiam ex-
cogitauit, coluit, perfecit, posterisque ad com-
modum reliquit. Sic omnino Apollinem, Æs-
culapium, cæterosq. reparandæ vitæ auctores,

ob artium, quibus de genere humano benemeriti sunt, excellentiam, ex hominibus in cælum tulit Antiquitas, & mox è cælo ascitos in patronos tandem elegit. Quibus autem de mor-
tali- libus optimè iam tu non mereris, Vir Præ-
stantissime, qui & physicam, & medicam, & chi-
rurgicam artem adeo scitè calles, & communi
saluti exerces, vt alijs dum paras medicamina,
immortalitatis pharmacum tibi conficias? Et
has quidem artes hereditario iure à Parentibus
accepisti, nam Iulius Placentinus, olim tuus ex
Matre Auus, Anatomen Paduæ summà cum
glorià coluit, Paterq. tuus (quem eximiæ re-
cordationis Virum honoris gratia nomino) in
Medica, & Chirurgica quoscumq. peritissimos
non ægrè antecelluit. Sed quod egregio Viro
dignum est, non de aliorum radijs te pulchrum
facis, nec maiorum lucem tanti æstimas, vt illi
renuas addere nouam; cum quidquid in te ali-
unde transfusum est, maioris doctrinæ iubare
augeas, & exornes. Et reuera quis iam præ cæ-
teris non te videt solertem in detegendis mor-
borum generibus? peritum in depellendis?
acutum in profligandis? vt non sit ampliùs in-
uidendum Apollini, qui arcu, & sagitta obar-
matus Pythonica monstra vulneribus conficie-
bat. Hinc puto non inepto cognomine MAL-
VICINVM indigetitari, vsque adeo morborū
lues,

lues, cum prope ad sis, aliò emigrare cogis, & ne
redeant amplius, Phæbeo telo, seu manu medi-
ca, chirurgicaq. confodis. Inde fit, Vir Præcla-
rissime, vt mihi Tutelare sis Numen, & artium,
quas tu mirificè calles, in Patronum eligaris;
dummodo humillimæ deuotionis obsequia,
tuis meritis debita non dedigneris. Hoc itaq.
Armamentarium solerti Sapientum industria
fabrefactum obsequentissime tibi dico, vt con-
tra morbos, qui ad humanam sese obarman-
perniciem, discat, si tuum fuerit, vel pugnare; vel
arma sufficere ad pugnandum. Chirurgicu n
opus est, gaudetq. tuas in manus deferri, cum
satis nouerit, quàm bene chirurgicam tractes.
Penu instrumentorum est, a deoque tuum, qui
arcendæ mortis falci tot medicæ artis instru-
menta opponis. Denique mei cultus, obser-
uantia, venerationis argumentum est, voluit-
que sub chirurgici operis titulo ad te deferri, vt
ea cum arte, quæ cor etiam perscrutatur, me tibi
ostenderet ex corde intimo deuotissimum. Igi-
tur ad immortale huius rei authoramentum,

Domin. tuæ Excellentissimæ

Obsequentissimus addicor

Ioan: La Nou.

*

4

PRÆFATIO A V T H O R I S.

S Vinmo à Numine, parentes nostros primos corporis perfectione insignes, æqualitate temperamentorum beatos, oleaginosi humidi purissimaque vitę flammula impregnatos, ossium robore decoratos, atq; omnibus numeris absolutos, conditos & creatos fuisse, vel infallibili hoc argumentum pre e proponit, quoniam in Statu innocentie, illis licuisset, hanc sui corporis molem, sine vilo mortis periculo gubernare, & calore consumptum humidum illud radicale, eadem bonitate, eademq; copia restaurare, imò ad immortalitatem perducere, nisi Serpentis astutia decepti, de vetita gustassent arbore, & ita, & ipsi morti obnoxii, & posteros sibi similes progenerassent.

Verum & hi, ante diluvium, ortui suo propinquiore, vitę sanctimonia, & esculentorum è vegetabilibus petitorum innocentia simplicitateq; alij eorum ad millesimum fermè annum; alij, ad secula aliquot præfixum vitę terminum (respectu secundarum causarum, quibus Deus cursum suum relinquit, mutatq; prout ipsi visum fuerit,) protraxerunt, & dissulerunt. Subsequentibus at-tamen temporibus, cum mortales gulę incontinentia
ad

ad varia ferculorum genera inuitaret, illicitusq; veneris
usus illorum pedetentim corpora debilitaret, exhauri-
retq; miro modo vires periodus abbreviata, & dies cen-
tum & viginti annorum fuerunt. Vt enim densa nubes
solares radios excipit & obscurat: ita vitiosa corporis
dispositio vitæ nostræ lucernam tanquam corporis lu-
men, obnubilat. Hæc ergo quotidiana necessitas, The-
rapeuticæ Medicinæ initium præbuit, & Euporista sa-
nitatis, atque domestica, auxilia, sibi suisque circum-
spectos patres familias comparare coegit, vt lethi festi-
nam inclementiam retardarent.

Quantum vis autem solius naturæ robore, & sex rerum
non naturalium conuenienti obseruatione, vel alteran-
tium atq; purgantium medicamentorum debita admi-
nistratio, tanquam per duo humana salutis præsidia,
plures morbi expugnentur: dantur tamen alij, qui hæc
spem nullo alio modo, nullaq; ratione, corrigi &
emendari possunt, nisi manuali aut chirurgica operatio-
ne (continuum videlicet diuidendo, disjunctum vnien-
do, & p.n. superfluum extirpando, iuxta verissimum no-
stri Senis effatum, sec. 8 aph. 6. *Quæcunq; non sanant me-
dicamenta, ea ferrum sanat: quæ ferrum non sanat, ea ignis
sanat; quæ ignis non sanat, ea incurabilia putare oportet.*

In quibus Chirurgicis operationibus, & olim & nunc,
passim verè infiniti & industrij Medicinæ cultores, Ae-
gyptij, Græci, Arabes, Latini cum Italis, Galli, & om-
nium fermè nationum, ob inuitabilem necessitatem &
generis humani commodum, per integrum vitæ suæ
cursum, ita sedulò sudarunt, vt nihil non intentatum re-
liquerint, vsque dum & huic Medicinæ parti maiorem
perfectionem adiecerint, eandemq; scriptis, aureisque
lucubrationibus, posteritati sacrarint. Præsentes igitur
XLIII. Tabulæ chirurgicæ, ob accuratam instrumento-
rum, (& formæ & magnitudinis ratione) delineationem,
commonstratum operandi modum fidelem, & super-
additas vtilis obseruationes, luce fortassis publica non
indi-

indignæ, in publicum mortalium commodum (*in ijs enim traduntur meis aut manibus aut oculis crebro feliciter experta & comprobata*) à me congestæ sunt, ut & ego pro tenuitate ingenij & modulo à Patre luminum accepti talenti studiosæ posteritati in lectione præsertim Hieronymi Fabricij (cuius verba hic, & vestigia secutus sum in praxi,) inseruirem, & alij, succedentibus annis, magis ardua aggredierentur, deficientia supplerent, hisque perfectiora in lucem ederent: procul enim à me cum absit omnis invidiæ stimulus, patefactam & liberam arenam omnibus ingenuis lubens relinquo, & animatus precor, ut vel elaboratiora tradere, vel feliciter his interim frui dignentur.

In Armamentarium Chirurgicum

D. IOANNIS SCVLTELI

Reip. Vlmenfis Med. Ordin. Collegæ
fui honorandi.

*Non aliter quam si Zeuxes, noua symbola pingens,
Crassa quidem primum lineamenta facit,
Et sensim gnauo studio nascentia fingit,
Quo vulgi culpet lima sinistra nihil,
Et quo naturam dubia vel prouocet arte,
Vel fallat sensus ingeniosa manus.
Græcis sic Arabesque simul ratione probata
Primum struxerunt artis opus Medicæ;
Addidit inuentis horum vigilante labore
Italiæ Medicans, orbe stupente, chorus,
Qui claris operas manuales detibus auxit,
Fæto digna loquens experimenta cedro.
Sic Collega meus non inferiora secutus
Ornauit Spartam quam bene nactus erat,
Id quod scripta docent iam primum publica facta,
Et quorum laudes viuida fama canit.*

L. M. Q. apposuit

*Ioannes Georgius Gorkelius, Phil.
& Med. D. Phys. Ord.*

H. Tu,

Epigrammata.

II.

TV, quòd ab interitu immunes, SCVLTETE, tabellas,
Cognati à blattis à tineisque cupis,
Quas Tibi quas grates aget ac feret ordo Medentum,
Quam statuet laudi digna trophæa tuæ?
Hoc ipsum imprimis laudem meruisse putatur,
Iustaque quo referat præmia quisque cliens.
Quin Tibi pro meritis princeps Heliconidos vmbrae
Cingit Apollo Tuas Delide fronde Comas:
Atque æterna tui viuent monumenta laboris.
Tum tua laus pariter, tum patruique senis.

*Excellentissimo Viro, Medico Experimentissimo
& Chirurgo Excellentissimo veræ
amicitiæ ergo L. m. adpessuit*

Ioan. Georg. Volckamer, Reip.
Norimbergensis Medicus

III.

EGREGIIS LABORIBVS

Excellentissimi Viri

D. IOANNIS SCVLTETI.

qui observationes Chirugicas, publicæ salutis à se destinatas in lucem
emittere satagebat, at morte heu! improuisa præuentus, Cognato
suo desideratissimo, Viro præclarissimo D. IOANNI SCVLTETO, Me-
dico exercitatissimo, curam istam gloriosam reliquit.

Honorificæ memoriæ ergo ponebat

LVCAS Ochroët; D.

Est sapientis opus liber hic, quem conspicias Hospes,
Et superis gratum, terrigenisque simul.
Hic varia & scita, & methodo comprehensa decenti
Plurima peruigili parta labore nitent:
Authorem hinc operis sua gloria digna manebit,
Posteritas famam & tollet ad astra suam.

Nam

Epigrammata.

*Nam Medicis etiam multis Chirurgia rara
Ipsius Genium cepit & Ingenium,
Is dum nec lectu, visu quoque nota nec ulli
Instrumenta suis multa videnda dedit.
Ergo dum studio stabunt exculta frequenti,
Florida Sculteti & fama perennis erit.*

IV.

Vlmica terra tibi, niueum Decus inter Olores,
A teneris HEINSI, dulcis origo fuit.
HORSTIADEM scriptis eadem te prædicat Vlma,
Plaudit THONERO Nobilis Vlma Sene,
Plures Vlma dedit, Medica qui laude canendi,
Quos tamen obscuros fama nouerca premit.)
Ambos his iungit SCVLTETOS Vlma Melampis,
Ambos perpetuo charta loquetur anus.

Bona acclam. ergo scripsit

Ernestus Gockelius, Vlm.

ICr.

V.

AD LECTOREM DE LIBRO.

ARM Acupis, Danaos Podaliri atque Machaon
Queis iuuere suos? En! tibi Lector habes.
At non hac tantum: sed plurima præcipuorum,
Tollere qui morbos nos docuere manu.
Qua correctæ leges partim; partimque videbis
Ingenium Medici prorsus olere nouum.
SCVLTETVM dico, qui rectos edocet usus,
Effectusque observans, quos habuere, notat.
Ille suâ viuis Patriam olim sedulus arte
Iuuat; nunc alios mortuus hisce iuuat.

*In honorem Dn. Authoris p. m.
apposuit*

Joan. Pfautz, Phil. & Med. D.

VI. Quain

Non petit sanus Medici iuuamen;
 Nec bibit sanctum medicamen eius
 Temperatus mas; ait IPSE, nostra

Vita, Salusque:

Ergo non sanus; dubijque pressus
 Impetu morbi, Medicum vocabat,
 Tumque, opem ferret sibi, præmiante

Voce rogabat;

Temporis sed nunc neque sanus ullus
 Consulit planè, neque sanitatis
 Indigus nostros Medicos, ut ipsi

Sæpe queruntur.

Imperitos nam vocat hoc adustus
 Quilibet rasor, cinislo, coquentes
 Unguen, obliti fidei in medendi

Arte ministri.

Hinc anus mussans, graui cors sacerdos,
 Martha nasutans, monachusque tristis,
 Histrio, Iudas, idiota, miles

Phy! medicantur.

Vnici restant Iatrum vocantes
 Eruditum, qui temerante turbâ
 Cognitâ serò sapiunt in ima

Mortis agone:

Hi Sacerdoti patrio remissi
 Atque Prætori, (det ut hic sepulchrum,)
 Execrantur Phymedicos avaros

Per que feroces:

Execrantur sed quoque Præitorem
 Ciuium, sic & Parochum supinum!
 Pastor & Prætor bonus estne, ubi tot

Phymedici sunt?

Iustus verùm generis querelæ
 Execrandæ ne patiant furorem,
 Turba nec multo-medicans ruinam

Augeat Orbis

VI.

Quam præstans fuerit Patruus tuus arte medendi
Hic, SCVLTETE, liber monstrat abunde satis.
Cui tu nunc par es, rumpantur ut Ilia Momo,
Consilij nec non dexteritate manus.
Non opus ergo Senem procul huc arcessere Coum,
Istud enim per te Sucuia Nomen habet.

Fecit vera amicitia ergo

Tobias VVagner, Med. D.

VII.

Armorum formas varias fabricare modosque,
Mortis ut effigies sic quoque mille vias.
Id iam grande, tenet quos publica cura salutis
Quo fruimur Pacis tempore, crimen habet.
Armorum verò pingendo docere figuras,
Membra quibus nostri corporis arte vigent;
Artificis solius opus iugisque laboris,
Non nisi condigna nomina laudis habet.
Ergo SCVLTETV M, qui tali agnauiter ausus,
Fama vel æternum post sua fata manet.

Obferuant. affect. monum pos.

Vitus Riedlin, Vlm. M. D.

VIII.

Epigrammata.

Ecce SCVLTVSVir Apollinaris
Efficax arte, experientiaque,
Inter Vlmanos, specimen dietin
Exhibet auctum,

Quale sincerus exhibere debet
DOCTOR ægrotis, ratione rectâ
Trutinans vtrum levis aut acutus
Morbus onustet;

Pharmacum non vult dare, si diætana
Ritè correxisse sat est, & vrit
Neminem solo medicamine vnquam
Restituendum.

Alterum si quod Medici probati
Expetis signum, reperis legendo:
Arma Chirurgum Bona, Quanta, Quando,
Qui que ferantur.

Prætor huc ergo veniens requirens,
Cui potestatem dare sit necessum,
Urbe in Urbana, medicationem
Perficiendi:

Pastor hic adsis, ouium querelas
Morbidarum qui reputare gestis,
Disce noscas carnifices, amulos
Circu itores;

Aduolate omnes refici volentes
Tempori vsuri Sapiente latro,
Atque SCVLTO Medico absoluto
Plaudite cuncti.

Ἱατρίας τε καὶ Φιλίας ἔνθεα ἐπέλει

Iustus Ioh. Quittembaum,

Brunsvigus, D.

Epigrammata.

I X.

Qua praeclara petunt circumdata mania valle
Hostiles technas, & flocci pendere ructus;
Quaeque petunt saluam sub tecto degere vitam,
Armorum flagrans ornatus splendet eorum,
Sique modò cupiant Martis prosternere turbam
Possunt, sic validè pacem seruare beatam.
Sic qui mundicola mortis vitare pericla
Optant, qui cupiunt luxata reducere in artus,
Aut qui desudant curabile pellere vulnus,
Auxilium hic quarant, licet hinc decerpere fructus,
Quaeque fugens morbos, liber hic monstrabit apertus,
Inuenies facili studio medicamina salua:
Laudem cantabit numerosam Tentona proles
SCVLTTI, dum Sol radijs illuminat auras.

Debita obseruantia ergò
accipere voluit

Eberhardus Gockelius, M. C.

I N D E X

I N S T R V M E N T O R V M.

A.

- A** *Καταβολον Pauli*, Tab. 1. Fig. 1.
Acus pro inurendo setaceo, Tab. 7. Fig. 4.
Acus, quibus deponuntur cataractæ, Tab. 8. Fig. 2. & 4.
Acus, quibus perforatur hydropicorum scrotum atque abdomen,
 Tab. 12. Fig. 17. & 20.
Acuum Manubrium, Tab. 8. Fig. 3.
Annulus aneus ad confirmandum oculum, Tab. 8. Fig. 5.
Acus, qua traicitur mamma, Tab. 12. Fig. 8.
Acus, qua castratores perforant scrotum, & aperiuntur sinus decli-
ui ores, Tab. 14. Fig. 5.
Ambi Hippocr. Tab. 21. Fig. 1.

B.

- Bracherium adultis adhibendum*, Tab. 39. Fig. 6.
Bracherium pueris applicandum, Tab. 39. Fig. 7.

C.

- Cannula ad fonticulos in artubus conficiendos*, Tab. 1. Fig. 1.
Cannula ad fonticulos sutura coronali inurendos, Tab. 1. Fig. 3.
Cannula varia naribus immittenda, Tab. 9. Fig. 3. 4. & 5.
Cannula faucibus immittenda, Tab. 10. Fig. 2.
Cannula alata in vulneribus thoracis & paracentesi abdominis uti-
lissima, Tab. 12. Fig. 12. 13. 14. & 15.
Cannula ad curandas hemorrhoides, & exsiccanda ani ulcera, Tab.
 10. Fig. 1. 2. & 3.
Canalis ad extrahendam empyematis materiam, Tabul. 12. Fig. 9.
 & 10.
Canalis, in quo reponitur pes fractus vel luxatus, Tab. 21. Fig. 6.
Cannula ad mitigandum urina ardorem, Tab. 12. Fig. 16.
Capsula Iulij Cafferij Placentini, Tab. 1. Fig. 7. & c. Tab. ultima,
 lit. G.
Candela cerea ad carunculas in meatu urinario enatas, Tabul. 13.
 Fig. 9 & 10.

Index Instrumentorum.

- Crinale*, Tab. 8. fig. 1.
Catheter. Tab. 14. fig. 5.
Culter rasorius, Tab. 2. fig. 2.
Culter falcatus, quo inciditur caro ante amputationem membri,
 Tab. 20. fig. 3.
Cataphracta Galeni, Tab. vltima. Litt. S.
Cauteria ad inurendum occipitium, Tab. 7. fig. 6. 7. 8. & 9.
Cauteria ad alias partes sabrefacta, Tab. 19.
Cochlear vuulae rel. axata ad mouendum Tab. 9. fig. 8.
Cochlear, quo eximitur calculus è meatu urinario, Tab. 14. fig. 8.
Circuli uterini, Tab. 17. fig. 6. 7. &c.

D.

- Dilatatorium oris*, Tab. 9. fig. 9.
Decussorium, Tab. 2. fig. 10.
Dentiscalpium, Tab. 10. fig. 10.
Dioptra ani, Tab. 17. fig. 3.
Dioptra matricis, Tab. 17. fig. 4.

E.

- Enterenchyta*, Tab. 13. fig. 5.

F.

- Fascia umbilicalis*, Tab. 38. fig. 8.
Fascia cancer, Tab. 31. fig. 9.
Fascia ad fonticulos in sutura coronali inustos, Tab. 33. fig. 6.
Fascia, Sostrati vinculum dicta, Tab. 38. fig. 6.
Fascia, cataphracta nominata, Tab. vlt. S.
Fascia uteri, Tab. 41. fig. 3.
Fasciae ad membra fracta & luxata, Tab. 29. Lit. E. F. G.
Fascia funda, Tab. vlt. A.
Fasciae ad deliganda membra mutilata, Tab. 27. fig. 14.
Fascia ani, Tab. 41. fig. 7.
Ferula, Tab. 29. Lit. K.
Ferramentum solidum, quo candefacto paratur fonticulus in bregmate,
 Tab. 1. fig. 2.
Forceps cum rostro psittaceo, Tab. 4. fig. 2. Tab. 11. fig. 1.
Forcipes ad inurendum setaceum in nucha, Tab. 7. fig. 1. 2. & 3.
Forceps ad secandum setaceum, Tab. 7. fig. 10.

Index Instrumentorum.

- Forceps ad polypum r. Æta* (qua abscinditur etiam clitoris) & *curua*,
Tab. 9. fig. 1. & 2.
Forceps pelicanus dicta, *Tab. 10. fig. 3.*
Forcipes dentaria, *Tab. 10. fig. 6. & 7.*
Forceps rostrum coruinum dicta *Tab. 10. fig. 3.*
Forceps dentaria communis, *Tab. 10. fig. 4.*
Forceps cum rostro gruino r. Æta, *Tab. 11. fig. 6.*
Forceps cum rostro gruino curua, *Tab. 9. fig. 10.*
Forceps anserina cum cochlea, *Tab. 15. fig. 5.*
Forceps anserina sine cochlea, *Tab. 15. fig. 6.*
Forceps deceptoria, *Tab. 17. fig. 9.*
Forceps ad incidendas cartilagineas, *Tab. 20. fig. 2.*
Forfex ad varios usus comparata, *Tab. 20. fig. 1.*

G.

- Glossocomum Galeni*, *Tab. 21. fig. 4.*
Glossocomum Hippocratis, *Tab. 21. fig. 1.*

H.

- Hamulus acutus ad eleuandam palpebram & unguem oculi*, *Tab. 8. Fig. 9.* In alijs locis adhibendus hamulus duos habet uncas, vt *Tab. 34. Fig. 5. & Tab. 30. Fig. 8.* videre licet.
Hamulus ferreus ad educendas glandes è vulneribus sclopetorum,
Tab. 15. Fig. 5.

I.

- Instrumentum simpliciter cauum & incidens canula pro fonticu-
lis in sutura coronali parandis exactè respondens*, *Tab. 1. Fig. 4.*
Instrumentum Stellatum, *Tab. 1. Fig. 4.*
Instrumentum dentatum, *Tab. 1. Fig. 6.*
Instrumentum lenticulare, quod Græci Φαγοτεν appellant, *Tab. 2. Fig. 8.*
Instrumentum decussorium, *Tab. 2. Fig. 10.*
Instrumentum triploides, *Tab. 3. Fig. 3.*
Instrumentum crinale pro egilope, *Tab. 8. Fig. 1.*
Instrumentum, quo abscinditur vuula corrupta, *Tabul. 9. Fig. 7.*
Instrumentum dilatatorium oris, *Tab. 9. Fig. 9.*

Instru-

Index Instrumentorum.

- Instrumentum*, quo extrahitur calculus in meatu urinario, Tab. 14.
Fig. 8.
- Instrumentum*, quo Asciticorum abdomen pertunditur, & scrotum
eorum, qui hernia aquosa laborant, Tab. 12. Fig. 17.
- Instrumenta varia*, quibus glandes è vulneribus sclopetorum tra-
hantur, Tab. 14. Fig. 9. & 11. Tab. 15. Fig. omnes.
- Instrumentum Alphonsinum*, Tab. 15. Fig. 1. 2. & 3.
- Instrumentum*, quo crus contractum sensim extenditur, Tab. 18.
Fig. 1.
- Instrumentum*, quo cubitus rigidus paulatim flectitur, Tab. 18.
Fig. 5.
- Instrumentum*, quo arteria carpi vulnerata vel arte incisa compri-
mitur, Tab. 13. Fig. 4.
- Instrumentum Hieron. Fabr. ab Aquapendente*, ad curandas carun-
culas in meatu urinario, Tab. 20. fig. 5.
- Itinerarium*, Tab. 14. fig. 7.
- Infundibulum*, Tab. 10. fig. 11.

L.

- Lanceola*, qua tutissime inciduntur vasa ad emittendum sangui-
nem, loca imperforata pertunduntur, & secantur fonticuli,
Tab. 19. Fig. vlt.

M.

- Μαχαρὴ σθηθεὶς* Tab. fig. 1.
- Momolus mas* Tab. 2. fig. 3.
- Modioli foemina*, Tab. 2. fig. 4. & 5.
- Membrana Custos*, seu *μνηγοφίλας*, Tab. 2. fig. 9.
- Malleus plumbeus* Tab. 2. fig. 11.
- Malleus ligneus*, Tab. 20. fig. 5.
- Machina tractoria Vitruvii*, Tab. 22. fig. 1.
- Metrenchyta*, Tab. 13. fig. 3.

N.

- Nilei Plintkeum*, Tab. 21. fig. 5.

O.

- Otenchyta* Tab. 13. fig. 4.
- Oris dilatatorium*, Tab. 9. fig. 9.
- Oris speculum*, Tab. 11. fig. 4.

P.

- Pelucanus*, Tab. 10. fig. 3.
- Pileus argenteus*, Tab. 13. fig. 7.

Index Instrumentorum.

R.

- Rostrum gruinum, in angulum obtusum directum, Tab. 9. fig. 10.*
Rostrum gruinum rectum, Tab. 11 fig. 6.
Rostrum Coruinum, Tab 10 fig. 4. Tab. 11 fig. 2.
Rostrum Psittaceum, Tab 11. fig. 1 Tab. 4. fig. 2.
Rostrum anserinum, Tab. 15. fig. 19.
R. mora Hildani, Tab. 12. fig. 3.

S.

- Spatha Celsi, Tab. 2 fig. 1.*
Scalpellus rectus Tab 2. fig. 2.
Scodeghino Itatorum, Tab. 2. fig. 2.
Serrula versatilis, Tab. 5. fig. 1.
Serrula recta, Tab. 6. fig. 1 & 2.
Scalpra rasoria, Tab. 6. fig. 3 & c.
Specillum latum, Tab 8. fig 6.
Specillum rotundum Tab 8. fig. 6.
Specillum cochleatum Tab 8. fig. 7.
Scalpellus falcatus ad separandas à se inuicem palpebras, Tab. 8. fig. 8.
Stylus cannulis narium immittendus, Tab. 9. fig. 6.
Stylus cannulis ani accommodatus, Tab. 16. fig. 4.
Sclopomacharia, Tab. 12. fig 1. 2 3 & 5.
Syringotomi, quibus inciduntur fistulae Tab. 14 fig. 1 2. & 3.
Scalpellus falcatus, quem Itali gamma appellant, Tab. 2. fig. 4.
Scalpellus, quo dilatantur vulnera abdominis angusta, Tab 14. fig. 4.
Scalpellus, quo peragitur paracentesis in abdomine & thorace, Tab. 12. fig 1.
Scalpellus, quo dilatantur vulnera thoracis, Tab. 12. fig. 1.
ScalPELLI inc pites, formam foliorum myrti referentes. Tab. 12. fig. 6. & 7.
Scalpellus annulo inclusus, cuius maximus usus est in suppuratis mulierum mammis aperiendis, Tab. 12. fig. 11. Modus eo operandi videatur Tab. 37 fig. 5. in thorace.
Sipho communis, Tab. 13 fig. 1.
Sipho auricularis, Tab 13 fig 4.
Sipho intestinalis. Tab 13 fig. 5.
Speculum ani, Tab 17. fig. 2. & 3.
Scalpellus, quo setaceum nucha inciditur, Tab. 18. fig. 6.
Scalper, quo amputantur digiti, vel manus extrema corrupta, Tab. 20. fig. 4.

Scala,

Index Instrumentorum.

Scala, Tab. 21. fig. 3.

Scamnum Hippocratis, Tab. 22 fig. 4.

Sostrati vinculum, Tab. 38. fig. 6.

T.

Trypanum Hier Fabr. Tab. 2. fig. 6.

Terebra triformis, Tab. 3 fig. 1.

Terebra triploidis, Tab. 3. fig. 3. A.

Terebellum acutissimum, quo educuntur affixi sclopetorum globuli, Tab. 15. fig. 7.

Truncus ligneus, in quo collocantur membra scalpro auferenda, Tab. 20. fig. 6.

V.

Vertibulum modiolorum Tab. 2. fig. 6.

Vectis debilissimus, Tab. 2. fig. 7.

Vectis validior, Tab. 3. fig. 2.

Vectis instrumenti triploidis, Tab. 3 fig. 3. B.

Vectis Parai, Tab. 3 fig. 4.

Volsella recta Celsi, Tab. 4. fig. 1.

Vasculum oculare Aquap. Tab. 8 fig. 10.

Volsella in semicirculum recurvata, Tab. 10. fig. 1.

Vectes trifidi, Tab. 10 fig. 8. & 9.

Vitrum, quo extrahuntur papillae occultatae, Tab. 16. fig. 5.

Vncus, quo extrahitur foetus mortuus, Tab. 17. fig. 1.

Z.

Zonula Hildani, Tab. 22. fig. 2.

N O T A.

Figurae huius Editionis ad dimidiam proportionem Vlmensis exactè diminutae sunt: quare duplum earum sumendo, habebis istam magnitudinem ab Authore primum depictam.

INDICE DA OSSERVARSI DA I LEGATORI
Per inserir le Figure.

Tauola	XXIX	a fo. 90
————	XXX	a fo. 91
————	XXXI	a fo. 94
————	XXXII	a fo. 95
————	XXXIII	a fo. 110
————	XXXIV	a fo. 115
————	XXXV	a fo. 121
————	XXXVI	a fo. 126
————	XXXVII	a fo. 129
————	XXXVIII	a fo. 137
————	XXXIX	a fo. 139
————	XL	a fo. 149
————	XLI	a fo. 153
————	XLII	a fo. 155
————	XLIII	a fo. 161
————	XLIV	a fo. 316

NOI REFORMATORI DELLO STUDIO
di Padoa.

H Auendo veduto per Fede del Padre Inquisitore nel Libro inti-
tolato, *D. Ioan. Sculteri Armamentarium Chirurgicum*, im-
presso *Hugæ Comitum ex Officina Adriani Vlacq.* non esserui
cosa alcuna contro la Santa Fede Catholica, e parimente per
attestato del Segretario nostro, niente contro Principi, e buo-
ni costumi, concedemo licenza, che possi esser ristampato of-
feruandosi gli ordini &c.

Dat. 4. Feb. 1664.

{ Andrea Pisani Proc. Ref.
{ Battista Nan. Cau. Proc. Ref.

Angelo Nicolosi Segretario

D. IOANNIS SCVLTEI, &c.

TABVLARVM ARMAMENTARII CHIRVURGICI EXPOSITIO.

TABVLA PRIMA.

*De cannulis, ferramentis solidis & incidentibus, quibus
inuruntur fonticuli.*

Fig. I. est instrumentum ferreum, quod Hieron. Fabritius ab Aquapendente, *de fonticulo in sutura coronali, cannulam* vocat, & inuento notatoque atramento fonticuli loco, sinistra manu fortiter imprimit, vt ea impressione & innata cannulae frigiditate, calor ferri candentis (*Fig. II. subsequens*) & dolor exinde subortus mitigetur, partesque vicinae ab ignis offendiculo defendantur.

Fig. II. est *ferramentum solidum* & vniforme, sine manubrio (ei tamen vel osseum vel ligneum, quale praecedens cannula obtinet, adaptari potest) quod bene ignitum, dextraque manu superiori cannulae intrusum, fontanellam inurit. Duobus hisce ferramentis fonticuli parantur in solis humani corporis artibus, videlicet quando aegri ferrum ignitum non formidant, aut Chirurgus capsulam Iulij Casserij Placentini, quae cauterium actuale abscondit, non habet.

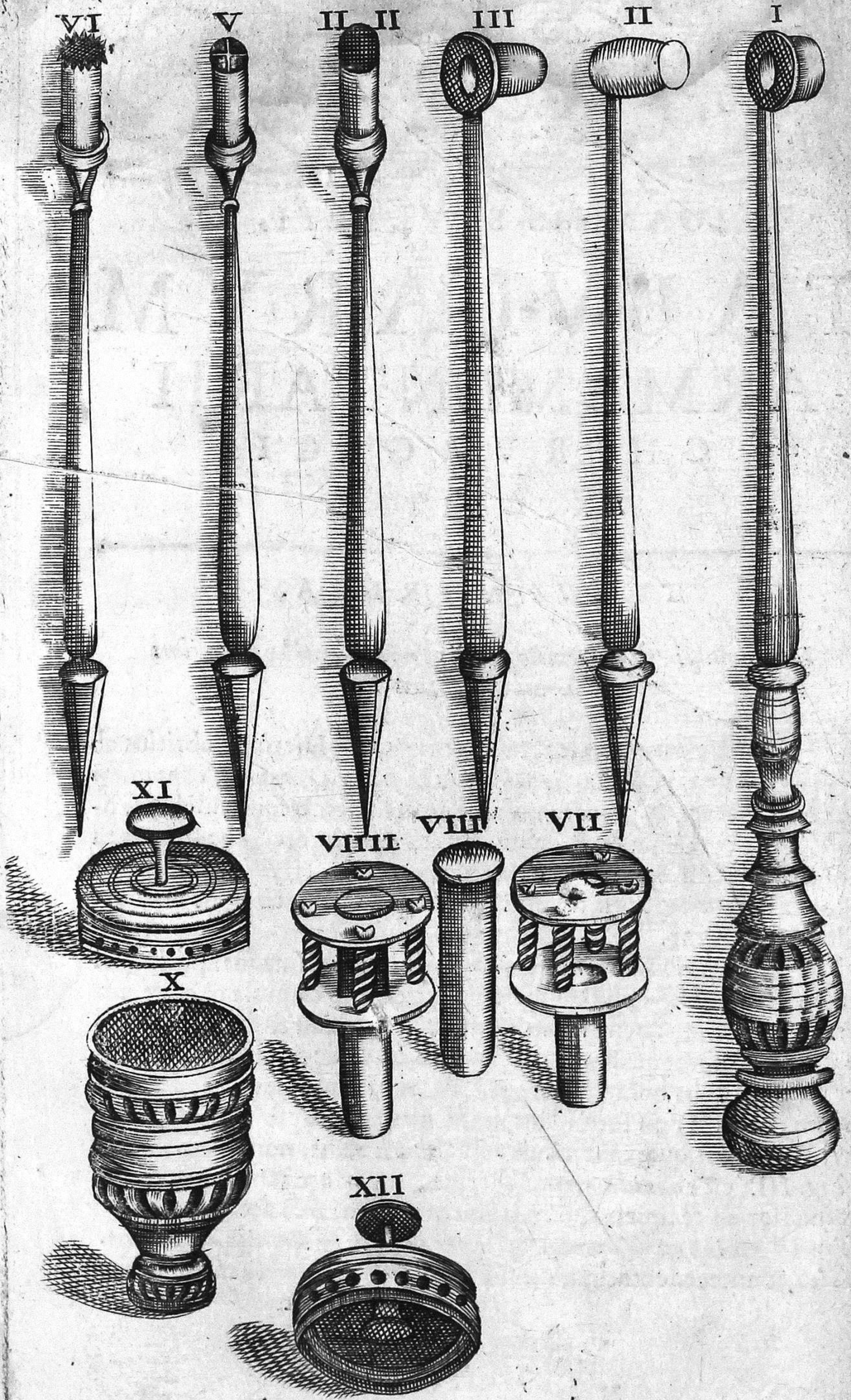
Fig. III. est *cannula* quoque ferrea, superiore tamen paululum profundior, ad recipiendum instrumentum proximè sequens.

Fig. IV. est *instrumentum simpliciter cauum & incidens*, quo candefacto, & antecedenti cannulae immisso, fonticulum effcimus in su-

A. turæ

Armamentarij Chirurgici,
TABVLA. I.

turæ coronalis & sagittalis concursu, non tantum adurentes, sed etiam incidentes, ob instrumenti acumen, quod habet in extremitate. Hoc quando caluariam attingit, circumuoluendum est, ut cranio aliquod vestigium imprimat. Huius instrumenti usum improbant multi, non solum ob dolorem, quem inferre dicunt, verum etiam ob periculosam inflammationis metum in pericranio, quæ postmodum duræ matri subiectæ per suturarum coniunctionem facillime communicari possit; unde hoc reiecto, solidum ei & uniforme (Fig. II. huius Tabulae depictum) recentiores substituunt: cauum tamen meo iudicio huic præferendum est, quoniam solidum illud enarrata modo incommoda multo facilius inferre potest: addo quod inustio suturarum cum solido ferramento nimis tardè procedat, ob cutis in capite crassitiæ, duritiem, ac densitatem; administrationes autem chirurgicæ, imprimis eæ, quæ ferro peraguntur ignito, citissime perficiendæ sunt.

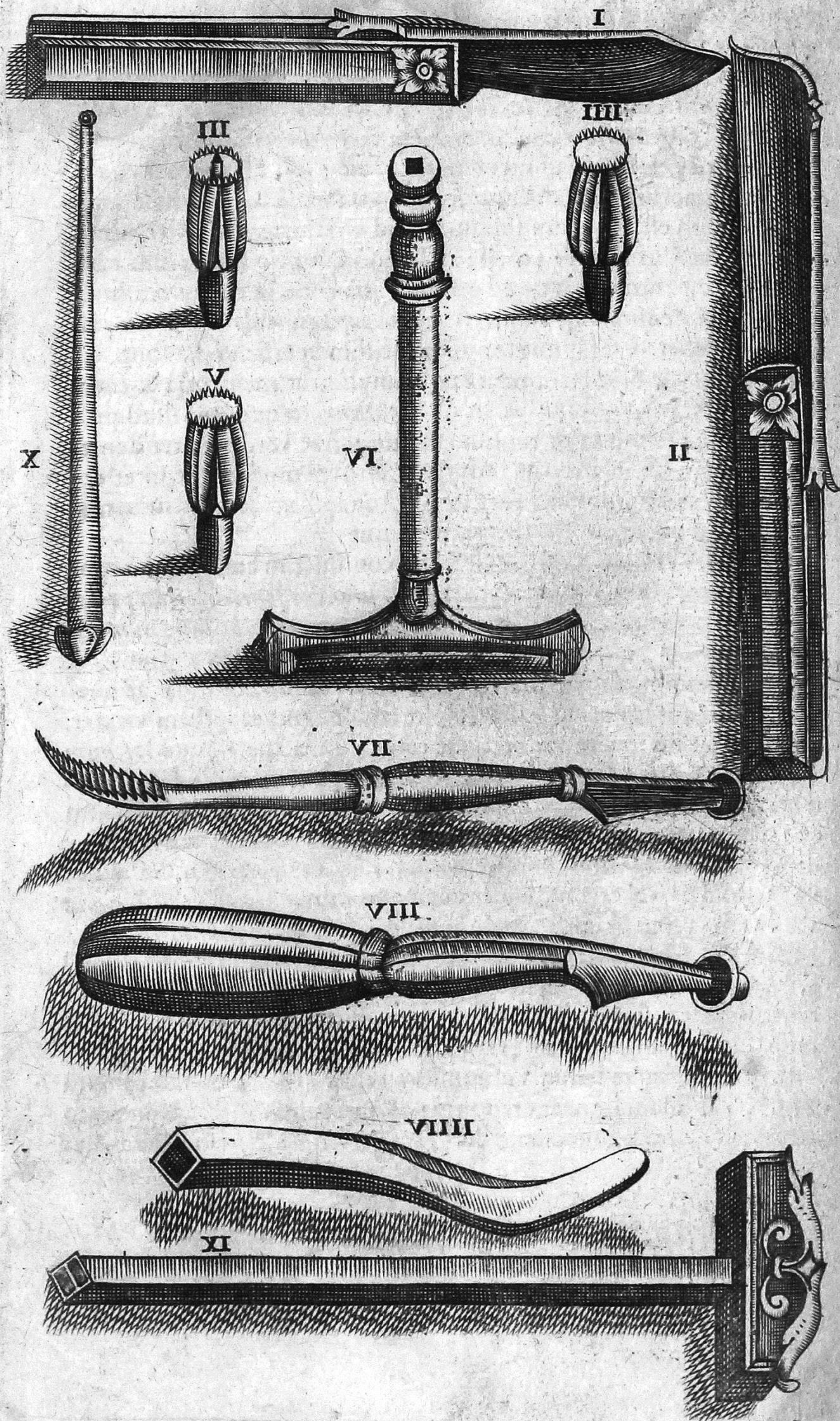
Fig. V. & VI. sunt ferramenta non simpliciter incidentia & caua, sed prius stellatum, posterius verò dentatum est: quorum illud propter stellam circumuolui omnino nequit: hoc verò propter dentes non ita promptè incidit. Quapropter Chirurgi moderni, & inter eos ferè Princeps Hieronym. Fabritius ab Aquap. hæc duo instrumenta, tanquam ad operationem inepta, reijciunt.

Fig. VII. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. coniunctim consideratæ constituent Capsulam, instrumentum ad inurendos fonticulos, in partibus extra caput collocatis, omnium optimum, omnibusque numeris perfectissimum, quod excogitauit Iulius Casserius Placentinus, ut tria illa incommoda (quæ masculi timidioris animi, fœminæ, ac pueri expauescunt) calorem scilicet, dolorem, & ignis aspectum vitaret. Hoc Placentini inuentum occultat cauterium actuale, quod (cum escharam promptissime inducat, ita ut agri vix animaduertant) potentialibus si non præferendum, optimo saltem iure substituendum esse sentio. Nec enim propter vaginæ extremitatem, grauiorem ex depressione incubitum, & miram operationis celeritatem, vel quicquam doloris, vel etiam subustionis, percipitur; quam ob causam nec vicinarum offendiculum partium in minimis metuendum est.

Fig. VII. est lamina cannulata ferrea, circularis & immobilis (a. b.) huic & laminæ superiori itidem ferreæ, circulari, in medio perforatæ, & versus inferiora mobili (c) quatuor rotulæ filo æneo circumductæ (d) infiguntur, ut Stylus (Fig. VIII.) ex cupro solidus, candefactus, prædictisque laminis immixtus (veluti Fig. IX. ostendit) & in Fig. X. capsulam ligneam repositus, ut operculo Fig. XI. foraminato abscondi, & beneficio clauiculæ (Fig. XII. & XIII) umbellatæ, deprimi possit.

Armentarij Chirurgici
TABULA II.

T A B V L A II.

De Spatha Celsi, cultro rasorio, modiolorum mare, fœminis, & vertibulo; instrumento lenticulari, veste debilissimo, membrana custode instrumento d. cussorio: quibus Chirurgo opus est ad curandas fracturas Cranij.

FIG. I. est instrumentum, quod ab Hipp. lib 2. de morb. cap. de suppurata peripneumonia, *μαχαίης σνδοειδής*. à Celso autem, & Paulo passim Spatha appellatur: scalpellus nimirum anceps, vtrinque acutus, & in superiore parte paululum latus, qui in extremitate sua in vnam cuspidem coit. Hoc vulnera capitis in crucem vel triangulum dilatantur, & paracentesis in thorace tutò peragitur.

Fig. II. est culter rasorius, siue scalpellus rectus, ex vna tantùm parte incidens, ex altera verò retusus, quo vtuntur, quando partium subiectarum non est habenda ratio, videlicet in cute capitis incidenda vsque ad cranium, & gummatibus Gallicis, in tibia præsertim vel alibi, aperiendis: deinde vbi vtraque acies aliquid ledere potest, vt in foetu mortuo intra uterum in plures portiones dissecando, & vuluæ carunculis incidendis. *Italicè vocatur Scodeghino.*

Fig. III. est Modiolus mas, seu instrumentum ex optimo chalybe paratum, cavum, teres, imis oris ferratum, & quatuor alis præditum: illa scilicet pars Trypani, quæ circa os circumuoluenda est, & dicitur Græcis *χωνίμιον*, Celso verò l. 8. c. 3. modiolus: qui in medio clauum habet, vt, in principio circumuolutionis, *caluaria à pericranio denudata*, firmiter insistant, & partes circumpositæ, labia nempe vulneris & pericranium, vt maximè sensibiles, ab offensione tutiores reddantur. Quod si modiolus in principio adhibendus clauum non haberet, summo cum periculo, & vehementi dolore fieret perforatio caluariæ.

Fig. IV. & V. sunt *Modiali fœmina*, eiusdem magnitudinis cum præcedenti masculo, neque aliter differunt hi & ille, nisi quod clauo careant, ynde fœminæ nuncupantur. Antequam his fœminis utimur, beneficio masculi cranio aliquod vestigium imprimendum, vt ei fœminæ firmitus insistere possint. Pro perforatione autem Cranij administrator ad minimum tres, sed exactissimè æquales modiolos in promptu habeat, vnum nimirum masculum & duas fœminas, vt aliquoties mutari, & in aquam frigidam, aut oleum rosaceum immergi queant, ne vel scobe pleni operationem retardent, vel ex crebra circumrotatione calefacti, cranium, ipsique subiectas membranas inflammant.

Inuentio alarum, quæ modiolos in cerebri membranas, vel propriam substantiam immergi prohibent, summum Hieronymi Fabritij ab Aquap. ingenium arguit: nam quamuis ex recentioribus nonnulli, vt Vid. Vid. *l. Chir. 4. c. 10.* & Ioa. Andr. à Cruce *l. 7. de instrum.* etiam alarum in modiolis mentionem faciant, eas tamen nullus eorum tam exactè & accuratè fabrefieri curauit, quàm Fabritius. His modiolis nunquam non felici successu sum vsus, vtunturque hodierna tempestate (omnibus veterum instrumentis, quæ olim ad perforandam caluariam excogitauerunt, & quorum schemata apud citatos modò Authores & Paræum. *lib 9. cap. 18.* inueniuntur, reiectis) chirurgi, præcipuè Patauini, Fabritijque in praxi, & professione chirurgica successores; inter quos superstes est celeberrimus ille Medicus, Chirurgus, & Professor Patauinus, Petrus de Marchettis, Eques Diui Marci Venetorum, meus olim in Anatomia & Chirurgia, per plures annos, respectiuè condiscipulus, cuius mirificam operandi dexteritatem (qua ferè omnibus Italis palmam præripit) tota non tantum Italia, & vndique concurrens studiosorum cohors stupet, sed ea innumeri felicissimè restituti quasi ad cælos vsque extollunt.

Fig. VI. est Trypani altera pars, quæ manubrium seu *vertibulum* appellatur, & excisum habet foramen, quo mediante *modiolorum apex gossipio inuolutus* promptè excipitur, & extrahitur, quotiescunque commutatio τῆς χορδῆς fuerit necessaria. Hac ratione ex modio, & vertibulo componitur *Trypanum*, quo citò, tutò, & iucundè perforatur cranium.

Fig. VII. est instrumentum compositum ex scalpro (ob lenticulam in extremitate) lenticulari dicto, & vecte. In fine perforationis cranij, hic *Vectis* inter labia excisi ossis immittitur, ad ossiculum hinc inde mouendum, vt vacillet, & vossellæ (*Tabul. IV. Fig. I.*) parte dentata auferri possit. Confert quoque ad modicas cranij depressiones eleuandas, firmitatem suam in manu sola chirurgi obtinens. Lenticula inseruit ad asperitates (*quæ post tenebrationem, & ossis excisi remotionem relinquuntur*) abradendas, & leuigandas, ne cerebri membranæ, ob continuum earum motum, illis allisæ ostendantur.

Fig. VIII. est *instrumentum Lenticulare* solùm, quod oras facti foraminis, veluti modò dictum, leuigat, ne membranas pungendo, dolorem & inflammationem inferant.

Fig. IX. est lamina argentea (*ex ferro enim nunquam parari debet, ob ipsi ingenitam frigiditatem, quæ tam crassa, quàm tenui membrana cerebri nocet*) firma, paulum resima, & ab exteriori parte leuis, qua vtimur in magnis cranij depressionibus, & fracturis, vbi ter, quaterue, cranij os trypano perforare, atque foraminum interstitia excidere necessarium est: tunc enim lamina inter caluariam, & duram

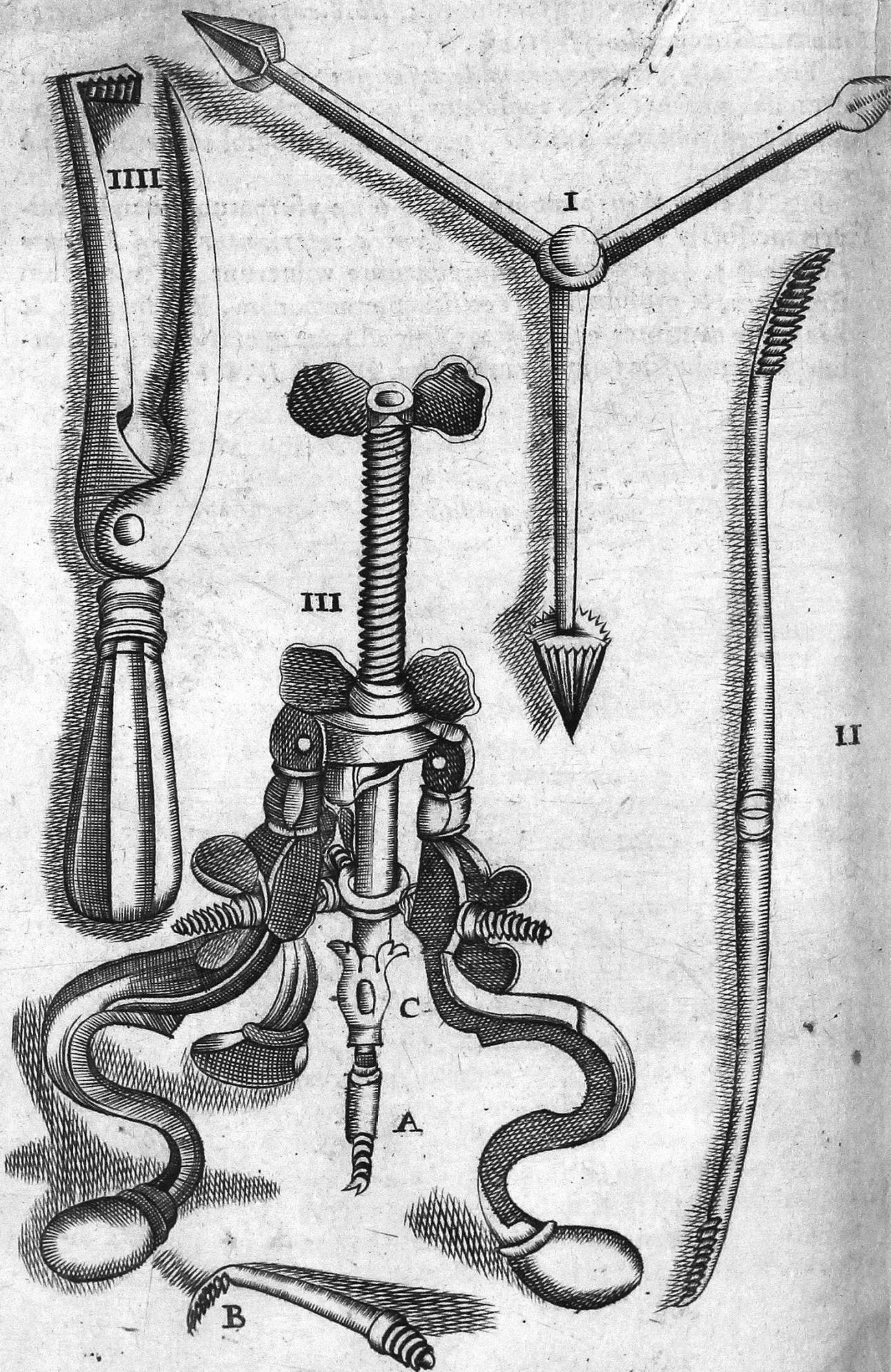

matrem demittitur, ut eius pars exterior cerebro propior sit, ne acumine forcipum & ferrularum (*quarum delineationes videantur infra Tab. V. & VI.*) membranæ cerebri vel pungantur, vel incautè incidantur: hinc Celso, qui in describendis ferramentis, Chirurgicisque instrumentis, admodum sedulus fuit, *lib. 8. cap. 3. Membrana custos* dicitur, Græcis *μλωις σοειλαξ*.

Fig. X. est *instrumentorum decussorium*, quo dura mater modicè depressa, cranio exactè applicatur, ut purulenta materia inter cranium, & membranas collecta, per foramen modiolis factum, facile egrediatur.

Fig. XI. est *malleus plumbens*, quem olim vsurparunt, quando scalpris incisorijs (*quorum imagines varia reperiuntur apud Paræum lib. 9. cap. 5.*) particulam cranij separare voluerunt, ad euitandum strepitum, & prohibendam cerebri commotionem. Recentiores, & hac ætate cautiores chirurgi utuntur ad hanc operationem forcipibus, & ferrulis, de quibus paulò infra, *Tabul. IV. & VII.*

T A B V L A I I I.

De Terebra triformi, vecte validiore, Instrumento triploide, & eleuatorio Paræi, quibus cranij punctura abolentur, eiusdem. que depressiones eriguntur.

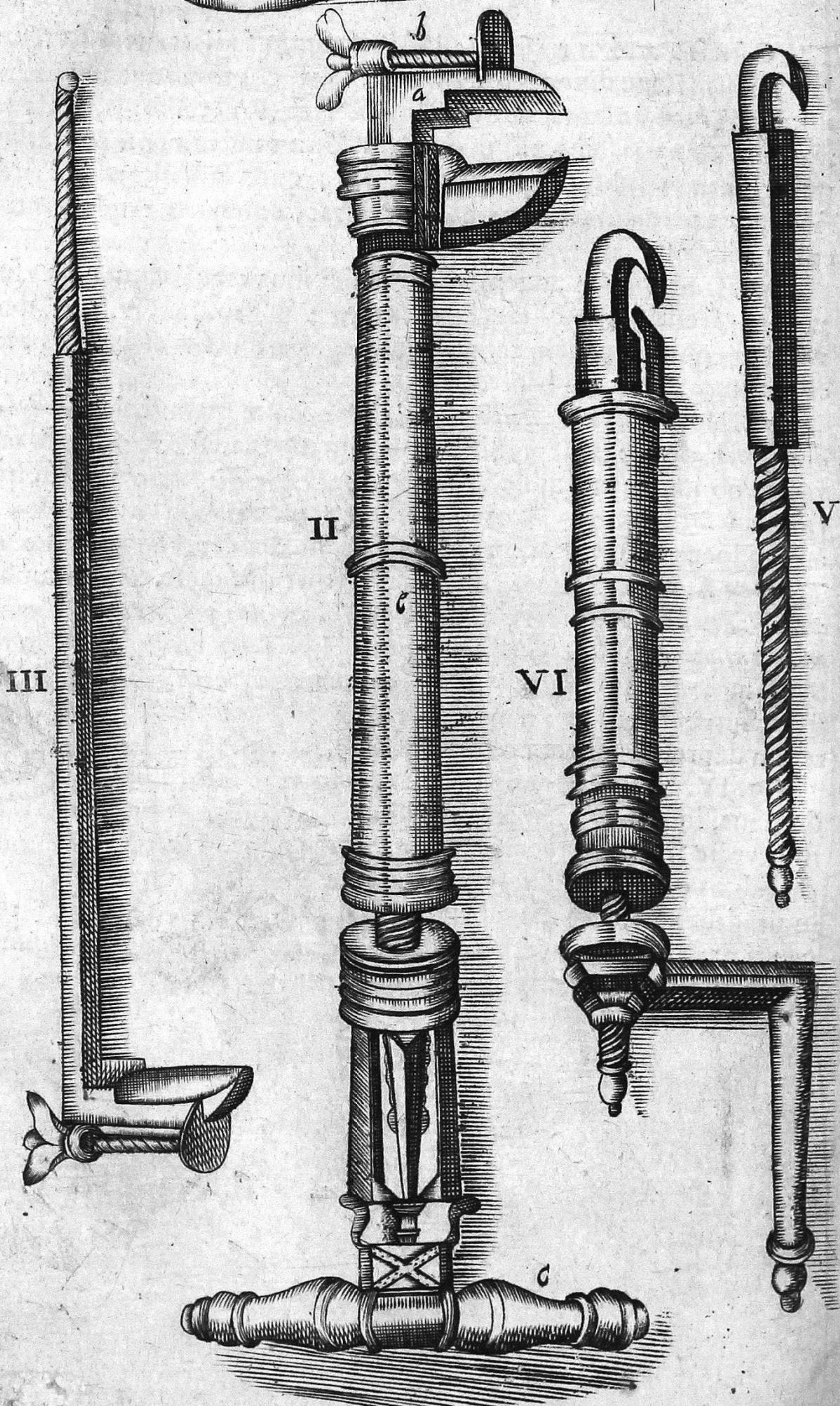
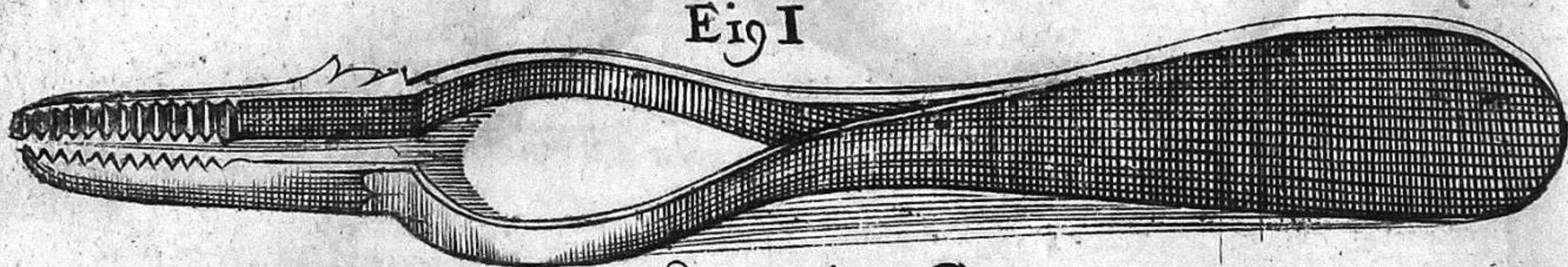
FIG. I. est Terebra triformis, instrumentum scilicet merè ferreum, tribus ijsque diuersis terebris constans, quorum vsus in punctura cranij, quæ ambas laminas non penetrat, est necessarius, vt ijs vestigium caluariæ impressum deleatur. Huius instrumenti pars triangularis etiam substitui potest terebello, quo Guilhelmus Fabricius Hildanus primam ferè laminam perforat, antequam triploidis torcular adhibet.

Fig. II. est *vectis*, quem in depressionibus cranij eleuandis vsurpo: hic valentiore attollit robore, quàm ille Tab. II. Fig. VII. delineatus, quoniam firmitatem non in manu tantùm eleuatoris, sed etiam in capite suam habet.

Fig. III. est *instrumentum*, ob triplicem basin, quam habet, *Triploides* appellatum: si depressio cranij tam magna est, vt præcedentes vectes ob infirmitatem non sufficiant, *Triploidis vectem* B. (si spatium adest) submitto, & os depressum perpendiculariter attollo. Si autem locus huic vecti non conceditur, media depressio, *Triploidis Terebra* A. ultra diploidem perforari debet, & dicto eleuari modo, *unicè cauendo, ne terebra ambas cranij laminas perforet, & duram matrem pungat.* Vide Guil. Fabricium Hildanum, *centur. 2. obs. 4.* vbi modum depressiones eleuandi accuratissimè docet, licet alijs instrumentis, quibus ego nunquam vsus, sed hac triploide vnâ & alteram depressionem bono cum successu reposui.

Fig. IV. est *Veetis*, quo vtuntur alij in maximis caluariæ impressionibus, imitando victores, qui doliorum assulas intus depressas simili vecte solent retrahere. Indita igitur adunca vectis extremitate (a) sub os depressum, alterum vectis brachium (b) rectum, ossi sano inniti debet, vt, dum manubrium dextra deprimitur, adunca instrumenti parte id, quod depressum est, erigatur. Hunc vectem adumbravit quoque, & descripsit Ambros. Paræus l. 9 c. 5.

T A B V L A I V.

De Volsella, & forcipe cum rostro psittaceo, atque vulturino, quibus
officuta cerebri membranas pungentia abrumpuntur,
& eximuntur.

FIG. I. est instrumentum, ad operationes manuales valdè necessarium, quod Paulus Ægin. lib. 6. c. 32. *ἀνατὰς κόλον*, & C. Cels. lib. 7. c. 30. *Volsellam* vocat. Huius parte duplicata & dentata A. frustulum ossis corruptum ac mobile, spicula itidem & globuli, eorumque fragmenta, turundæ atque pili, & quæ id genus alia in vulneribus extranea reperiuntur, extrahunt. Idem peragunt instrumentis, Tab. XI. Fig. III & VI. delineatis, quorum alterutrum pro opportunitate usurpandum. Singulariter etiam hæc volsellæ pars inseruit ad pilos è palpebris euellendos, quæ oculos irritant. Præter dictos vsus, quos præstat, famulatur medicinæ comptoriæ, eà namque fœminæ, præsertim regiæ, pilos in supercilijs, & alijs corporis partibus radicitus extirpant. Notandum, si officulum aut aliundè faucibus extraneum eximendum, hanc instrumenti partem altero tantò maiorem debere confici, quàm fuit depicta. Latiore sui parte B. ad ceratorum conducit extensionem, supra lintheamina vel corium, in defectu spatulæ; ad tutam pericranij ab osse separationem, antequam modiolus & scalprum cranio admouetur, in defectu vnguium manus digiti indicis & pollicis paulò longiorum, aut manubrij illius scalpelli, qui infra Tab. XII. Fig. IV. adumbratus est. Vnguibus tamen illis longioribus, multo securiùs pericranium à cranio deducitur, quàm manubrio scalpelli citati, aut cultro separatorio Paræi, aut hæc volsellæ parte latà.

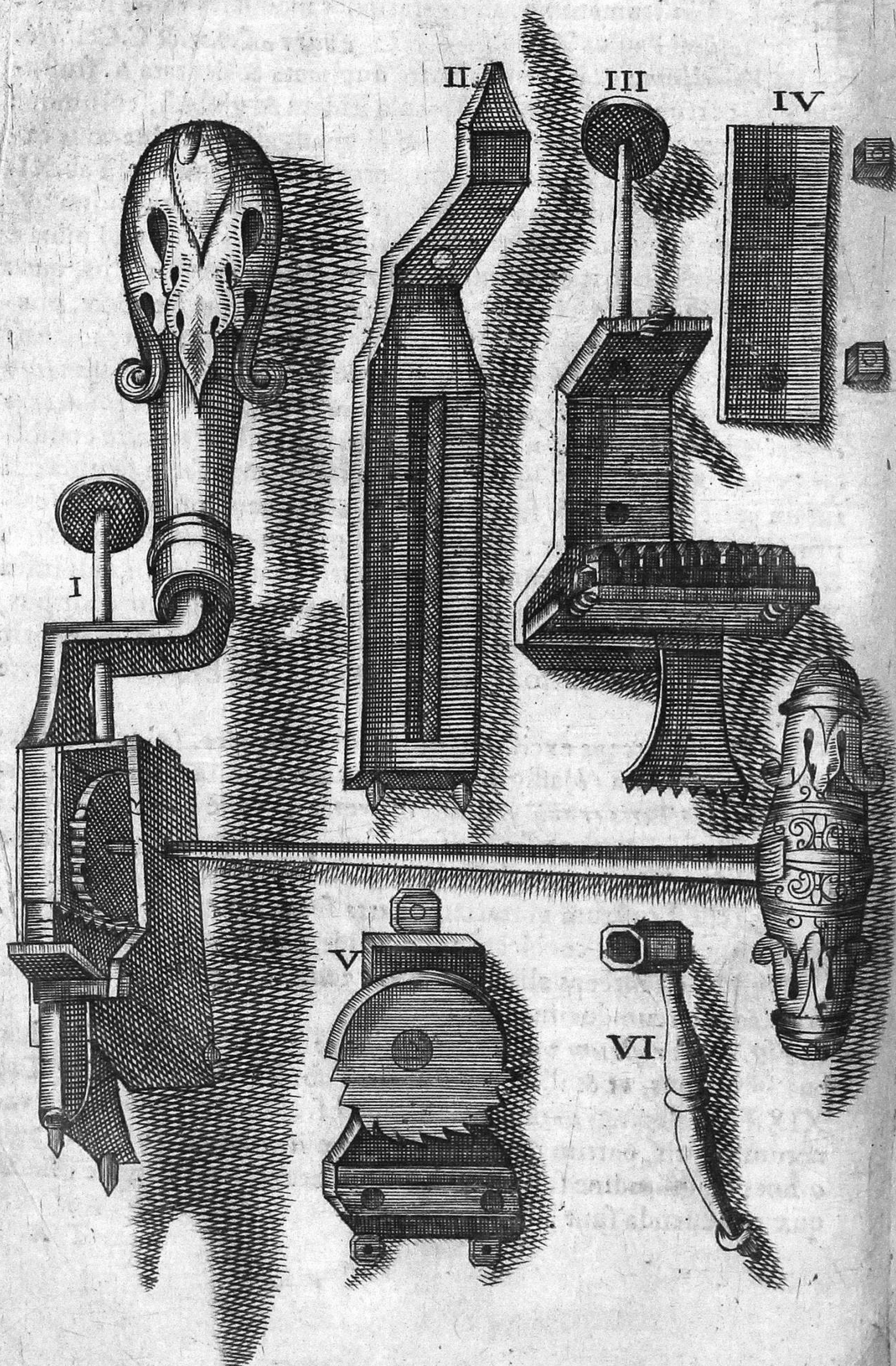
Fig. II. est forceps excisoria, cum rostro psittaceo, (a) cui superius cochlea umbellata (b) affigitur, quæ rostrum ad duram matrem (vtror enim in fracturis cranij) immergi vetat, vndè non incommodè *ἀβαντισή* appellari posset: inferius habet manubrium (c) quod cochleæ (d) Fig. III. circumuoluitur.

Fig. III. est rostrum psittaceum, extra suam cannulam (d. Fig. II.) positum, vt artifex cochleam rostri euidentius cernere queat.

Fig. IV. est forceps alia cum rostro vulturino, cannulata, ad cuius cochleam circumducitur.

Fig. V. est rostrum vulturinum, sine cannula depictum. His duabus forcipibus, vt & illis, quas infra Tab. XI. Fig. I. & II. & Tab. XIX. Fig. I. depingi curauimus, ossis aliquod frustulum, in curatione vulnerum capitis, partim rumpendo, partim incidendo, aufertur: quæ omnes magnitudine saltem & formà differunt, pro varietate ossium, quæ remouenda sunt.

T A B V L A V.

De Serrula versatili, quæ duorum foraminum interstitium excipitur.

FIG. I. est *serrula versatilis*, tympanis duobus, ijsque dentatis prædita, utilis maximè ad intercidenda duorum vel trium foraminum, modioli factorum, interstitia: vbi enim vectes supra delineati & descripti, ob rimæ (*quæ nuper impressionibus in a dultorum cranijs serè semper iungitur*) angustiam, spatium non habent, interdum opus est, vt in cranio duo vel plura foramina modioli conficiantur, quorum interstitium hac serrula, *citra vllum læsionis periculum interciditur*, quo vectis ad eleuandum commodus submitti, & ossis frustulum, quod non rarò membranas pungit, eximi possit. Huius instrumenti, quod ego excogitaui, partes coniunctæ literis minusculis, separatae verò maiusculis notantur.

Fig. II. est *lamina ferrea A.* in medio secundum longitudinem excisa, quæ superius manubrium **B.** habet, & foramen **C.** in flexura laminæ, inferius autem vtrinque aciem acuminatam **D.** quibus firmiter cranio nudato insistit.

Fig. III. est *clauiculus umbellatus*, qui asterismo notatur, & per foramen **C.** **Fig. II.** transiens, capsulæ **E.** infigitur. Hæc capsula **E.** laminæ ferreæ foramini **A.** **Fig. II.** beneficio orichalceæ lamellæ **Fig. IV.** regulariter annectitur, per duas cochleas, quas capsula in parte auersa obtinet, correspondentes orichalceæ lamellæ, totidemque nodulos, vt Chirurgus beneficio clauiculi capsulam, in ipso operandi actu, sursum & deorsum, pro libitu mouere valeat. Foramini **H.** axis rotulæ imponitur, vt ex **Fig. V.** & rotulæ centro apparet. Lamella **I.** superius dentata est, & ibi excipit rotulam; inferius **L.** vtrinque æqualis, vt serrula **K.** in capsula, & **Fig. V.** fissuris **M.** beneficio rotulæ & capuli, regulariter dextrorsum & sinistrorsum moueri apta sit. Lamina orichalcea **N.** in medio caua est, & duas habet cochleas **O.** huius laminæ beneficio serrula, cum instrumentum planè fuerit compositum, æqualiter hinc inde ducitur.

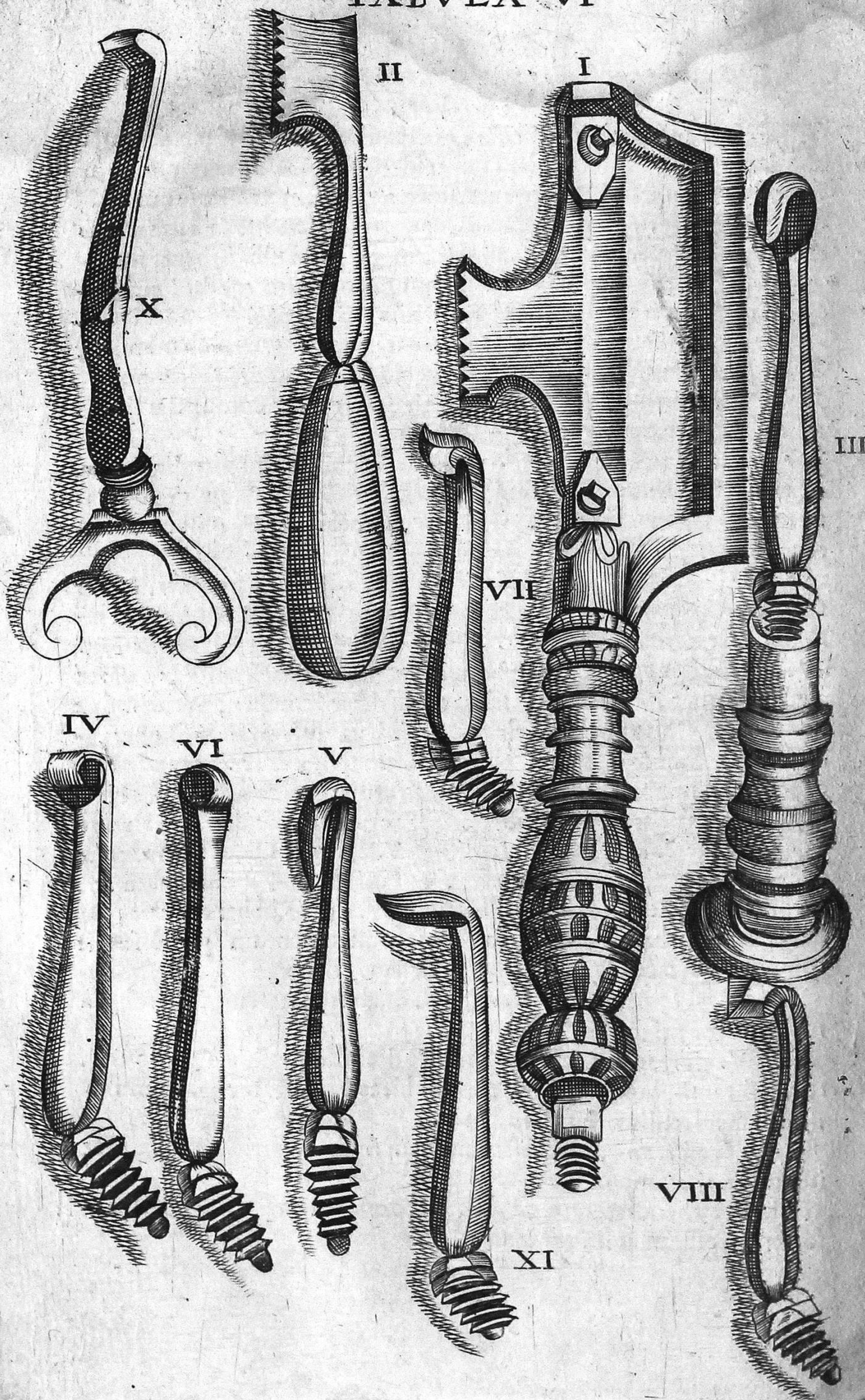
Fig. IV. est *lamella orichalcea*, cum duabus materculis, quas supra nodulos vocaui.

Fig. V. est *rotula semidentata P.* & dimidia capsula **Q.** vna cum tribus foraminibus **R.** quibus tres cochleas **Fig. III.** recipit, cum nodis seu materculis tribus **S.** firmatas.

Fig. VI. est *clavis*, qua instrumentum in suas partes diuiditur, & iterum ex ijs componitur.

Lit. T. axin notat, quæ capsulam & rotulam in parte auersa perforat: **V.** verò manubrium indicat.

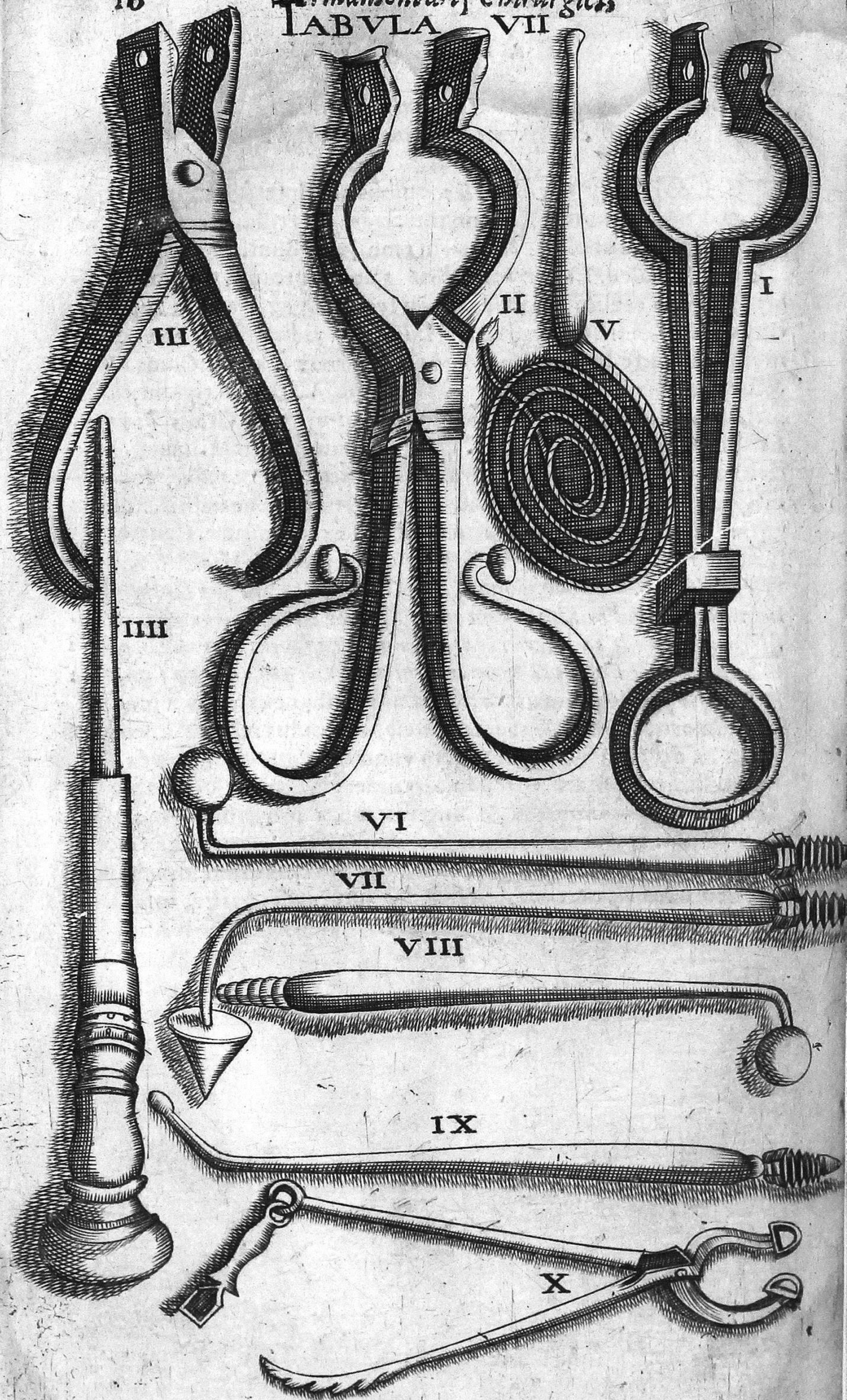
T A B V L A V I.

De Serrulis rectis, & varijs scalpris, quibus cranium vel cariosum vel fissum abraditur.

FIG. I. & II. sunt *serrula recta*, quibus alij interstitia foraminum modiolis in cranio factorum intercidunt, scissuras capillares ac non penetrantes abolent, & cariem craniij abradunt.

Fig. III. Galen. l. 6. meth. med. c. 6. tria scalprorum genera describit, *primum* cauum, *κυκλίσκον* seu scalprum excisorium appellat, cuius delineationem supra Tab. II. Fig. IX. vidimus: *alterum*, quod in ima sui parte lenticulam refert, quod *φακὰς* vocat: Cuius vsum & delineationem, Tabula modò citata Fig. VIII. descriptam, & depictam habemus: *tertium* radendo idoneum, quod Græci *ξύσπεα*, Latini scalprum rasorium, & Barbari raspatorium nuncupant. Hoc tertio scalprorum genere recentiores vtuntur in tentandis, & abradendis fissuris craniij capillaribus, seu de penetratione dubijs, eiusque varias, pro ratione sedis aut rimæ, formas excogitarunt. Cauam scilicet, vt Fig. III. IV. V. & VI. semilunarem, vt Fig. VII. acuminatam, vt Fig. VIII. & denique planam, Fig. IX. & X. *Chirurgus scalpra, cuiusvis formæ, ad minimum quatuor, semper parata habeat, ne ex indigentia aliunde ea petere cogatur, aut occasionem operandi, quam precipitem esse nemo non ignorat, cum patientis periculo, & fame sua naufragio perdat.* Cum os cariosum in partibus extremis, femore, tibia, humero & cubito, deradendum est, scalpra his maiora & validiora parari debent. Conficitur autem vnumquodque scalprum ex Chalybe optimè depurato, vt aciem acquirat, qua promptissimè abradat. Scalpris veteres omnibus & singulis suum proprium manubrium adaptarunt: recentiores contra, *sed meo iudicio minus rectè*, vnicum manubrium parant, ex ligno vel ossibus, in cuius imo foramen cochleatum habet, quo omnium scalprorum caudas pariter torculatas excipit, vt ex Fig. III. & reliquis patet.

T A B V L A V I I.

De varijs ad parandum in nucha setaceum instrumentis, forcipibus scilicet quatuor, acu, & setone armato, deque cauterijs, quibus inuritur occiput.

FIG. I. est *forceps*, quæ propè foramen superius, quod neque nimis latum, neque nimis angustum est, *cavitatem habet amplam & circularem, annulumque ferream*, qui instrumentum seu forcipem ex se stringit, tum necessarius, quando Chirurgus famulum non habet, qui sibi acum optimè ignitam, ad parandum in nucha setaceum, porrigit.

Fig. II. est *forceps*, quæ superius similem habet cavitatem, at ob defectum annuli, non ex se, sed à Chirurgo, quantum satis est, stringitur. His forcipibus utuntur, quando occiput perforandum venit valde carnosum & pingue: quibus cutis apprehensa, cum crassa sit, circulum ingreditur, ut non elabatur.

Fig. III. est *forceps*, quæ neque cavitatem, ut Fig. I & II. neque annulum ut Fig. II. habet: eà Chirurgus machilentorum nucham apprehendit, donec acu candefacta, & à ministro porrecta, cutim perforarit.

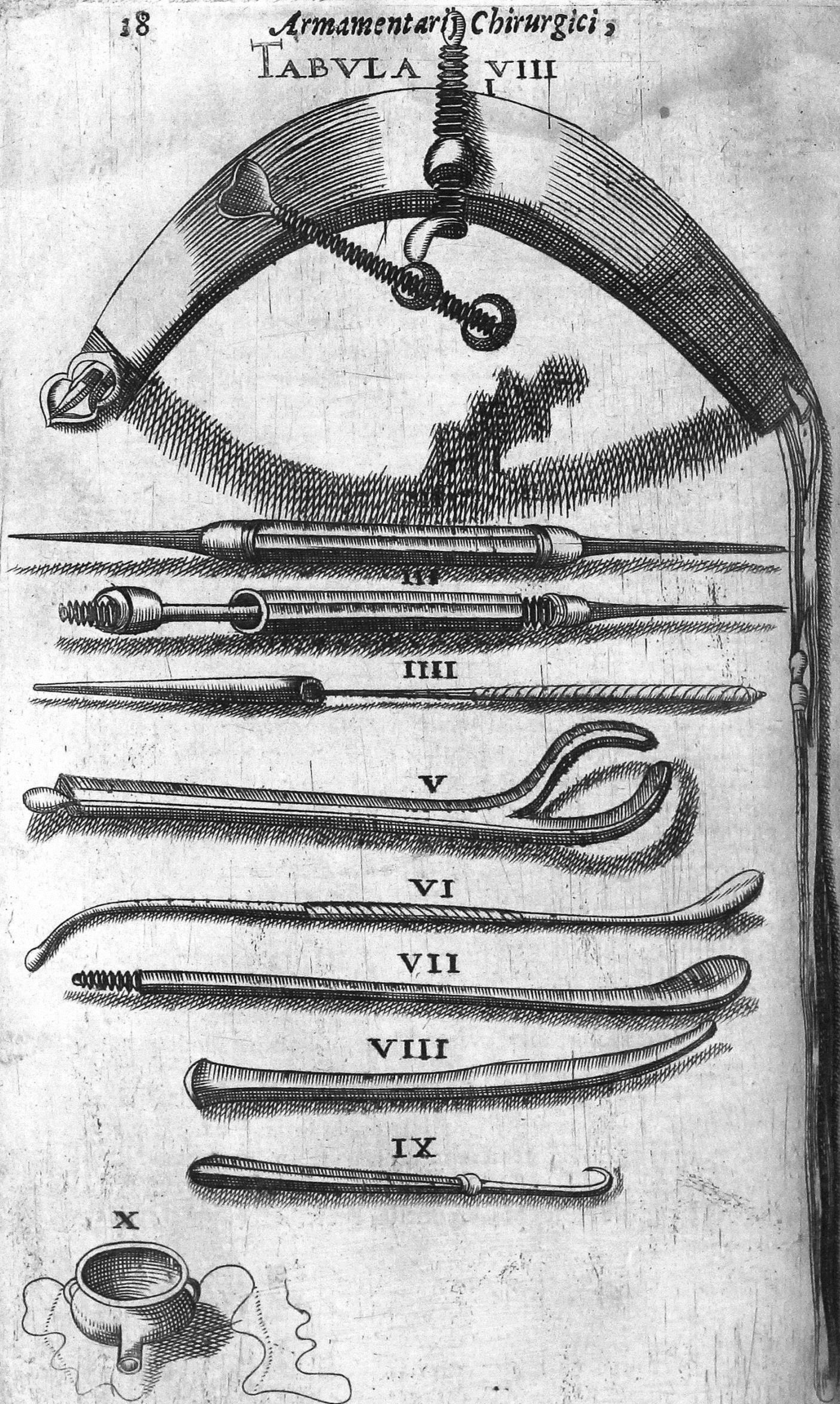
Fig. IV. est *acus* pro setaceo, quæ neque nimis longa, ne cuspis foramen oppositum fallat, sed palmam æquat; neque nimis tenuis, neque nimis plena, sed foraminibus prædictarum forcipum paulò minus respondet: unde benè ignita & candens quam citissimè pertransit, setaceumque ferè citra dolorem perficit.

Fig. V. est *puntale* longum & angustum, setonem seu funiculum rotundum, ex serico purpureo adstrictum habens, qui ad medietatem traductus, in foramine relinquitur. Puntali affixus est globulus cereus, ut sine mora & dolore transeat.

Fig. VI. VII. VIII. & IX. sunt *ferramenta* sine manubrijs varia, quibus benè candentibus occipitium in infantibus & puerulis, (in quibus epilepsiæ, apoplexiæ, & vertiginis signum aliquod apparet) in Italia frequentissimè comburitur. Eadem inustio quandoque auxiliatur adultis, cum huiusmodi affectibus corripiuntur.

Fig. X. est *forceps ex se stringens*, qua apprehenditur cutis, si setaceum sectione parandum est: hoc instrumentum dimidia parte maius sit oportet, quàm hic depictum cernitur; scalpellus autem forcipi huic respondens, & iusta magnitudine depictus, videatur infra Tab. XVII. Figur. IV. & apud Guilhelm. Fabricium Hildan. cent. I. obs. 40.

De instrumento crinali, acubus argenteis ad dispositionem cataractæ idoneis, annulo oculum firmante, specillis, scalpello falcato, hamulo acuto, & vasculo vitreo oculis imponendo.

FIG. I. est instrumentum crinale, curuum & interius gossipio & syndone nigra obductum, quod exterius propter duas fibulas & ligulas annexam habet clauiculam umbellatam, qua finis in oculi maiore angulo comprimitur. Hoc instrumentum excogitauit Hier. Fabr. ab Aquapendente, cuius mentionem facit, *de agrylope per chirurgiam curanda*.

Fig. II. duas monstrat *acus argenteas*, ad suffusionem deponendam factas, quæ manubrio argenteo & octogano inferuntur, quod vtrinque habet glandem perforatam, per quam acus argenteæ transeunt.

Fig. III. est *manubrium* illud apertum, cuius acus ex vna parte inferitur, ex altera cochlea non nihil conspicitur.

Fig. IV. est *acus* ad curationem cataractæ accommodata, cum manubrio & vagina argenteis.

Fig. V. est *annulus aeneus* (alii laudant plumbeum) ad firmandum oculum pro excisione pterygij, alijsq; operationibus in oculo peragendis.

Fig. VI. est *specillum* oblongum, teres & argenteum, ut pro necessitate possit inflecti: cuius alterum extremum latius est, alterum vero globulum habet rotundum & politum. Lata specilli parte, quam Celsus l. 7. c. 7. *de ancyloblepharo oculorum vitio*, specillum aduersum vocat, non solum curatur palpebrarum coalitus, verum etiam pulueres & plagulæ vnguentis illitæ vlceribus applicantur: globosam partem Chirurgi adhibent ad perscrutandum vulnere & fistularum statum.

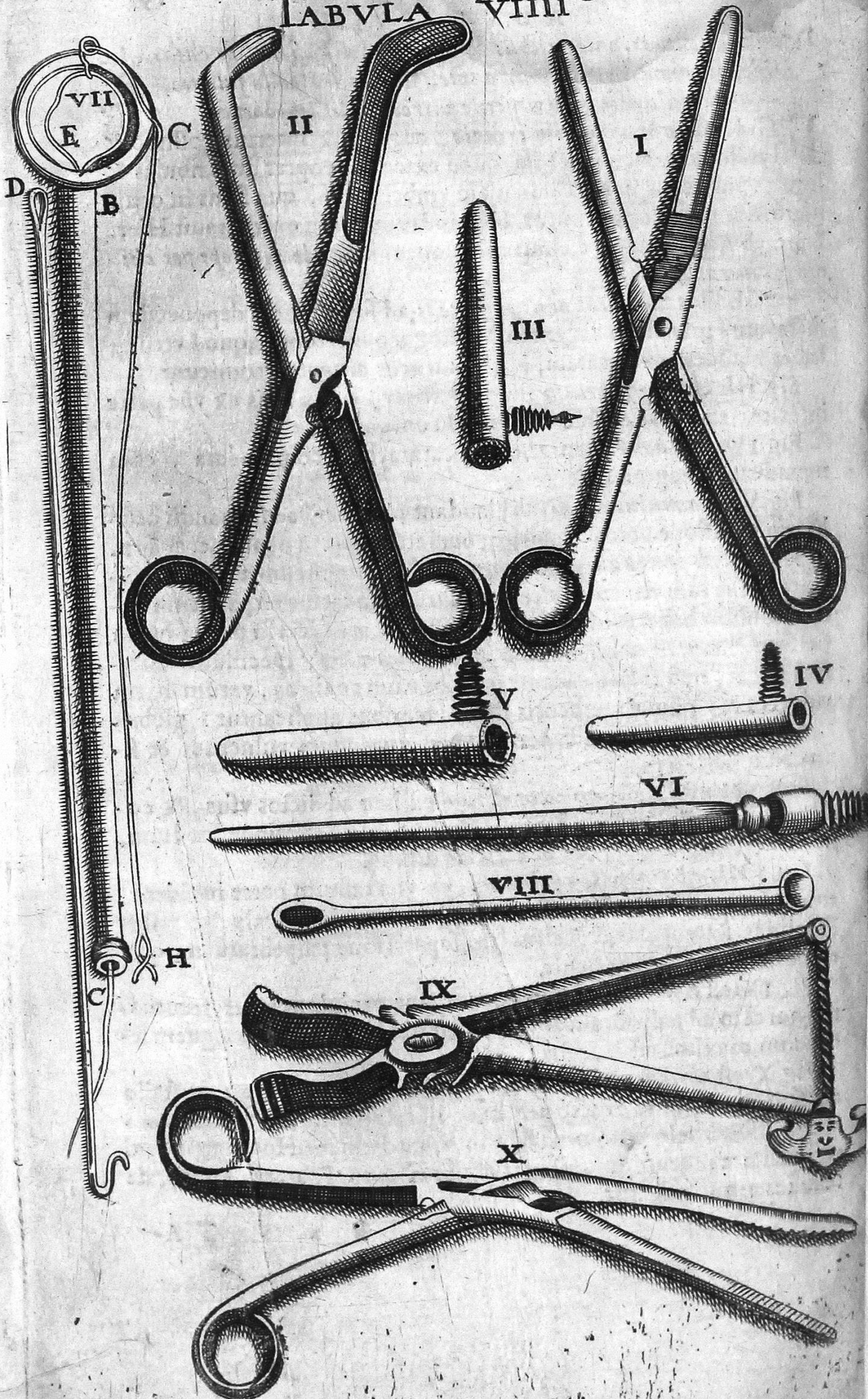
Fig. VII. est *specillum compositum* ex lato ad dictos usus, & cochlea acuminata, quæ gossipio obuoluitur, pro deterfione sordium, in vulneribus, vlceribus, ac præsertim fistulis.

Fig. VIII. est *scalpellus falcatus*, ex vna tantum parte incidens, cuius mucroni argenteus affixus est globulus. Hoc scalpello utitur Eraclides Tarentinus, & Celsus pro separatione palpebrarum, quæ conuerunt cum tunicis oculi.

Fig. IX. est *hamulus acutus*, & mucrone paululum intus recurvatus, qui tam ad palpebram attollendam, quam oculorum vāguem leuandum, maximè est idoneus.

Fig. X. est *vasculum oculare*, vitreum, oblongum & ex crystallo conficiendum, ita ut exactè orbitæ oculi respondeat, & medicamenta per infundibulum immissa contineat, ne defluant. Hoc instrumentum oculare inuenit, & fusiùs descripsit Hieron. Fabr. ab Aquap. de suffusione: qui videatur.

T A B V L A I X.

De Forcipe ad polypum recta, & curua; cannulis, quæ naribus immittuntur, cum suo stylo: instrumento, quo abscinditur vuula: cochleari vuula relaxata admouenda, dilatorio oris, & rostro gruino obtuso.

FIG. I. est instrumentum Hieronym. Fabritij ab Aquapendente pro polypo extrahendo rectum, ex chalybe confectum, extrinsecus conuexum & intrinsecus concavum, quod aciem habet introrsum recuruatam, qua nihil aliud valemus incidere, quam polypum iam apprehensum.

Fig. II. est instrumentum incuruatum, quo inciditur & extrahitur polypus, qui per narium foramina in palato ad faces tendit, & suffocatione minatur.

Fig. III. est cannula ex ferro solida, quæ naribus tam altè immittitur, ut vlcus, quod ozanam vocant; adæquet longitudinem; postea cannula huic omnino integræ, nullibiq; perforatæ, inditur stylus ferreus & bene ignitus, quo cannula calefit, & vlcus exsiccat.

Fig. IV. est cannula ad latus perforata, pro callo perduro vlcus in narium latere existentis, per cauterium actuale consumendo, aut osse corrupto maxime exsiccando, idonea.

Fig. V. est cannula in summitate foramen habens, quæ naribus inditur, quando post incisionem, & extractionem polypi, sanguis nimium profluens chirurgia per inuersionem sistendus est: præterea usurpatur, cum summitas narium pro ossis corrupti remotione, aduri debet.

Fig. VI. est stylus ferreus, qui bene candens dictis cannulis immittitur, statimq; retrahitur: quæ immissio & retractio toties repetenda est, quoties necessarium fuerit. Ad operationem hanc citò perficiendam, Chirurgus ad minimum duos in promptu stylos habeat, quos alternatim candefactos cannulae immittat. Notandum verò, quod vasculum oculare Tab. VIII. Fig. X. atq; hæc cannula naribus immittende, in iustâ magnitudine depingi nequeant, quoniam pro ratione ætatis egrorum & magnitudine locorum affectorum debent confici.

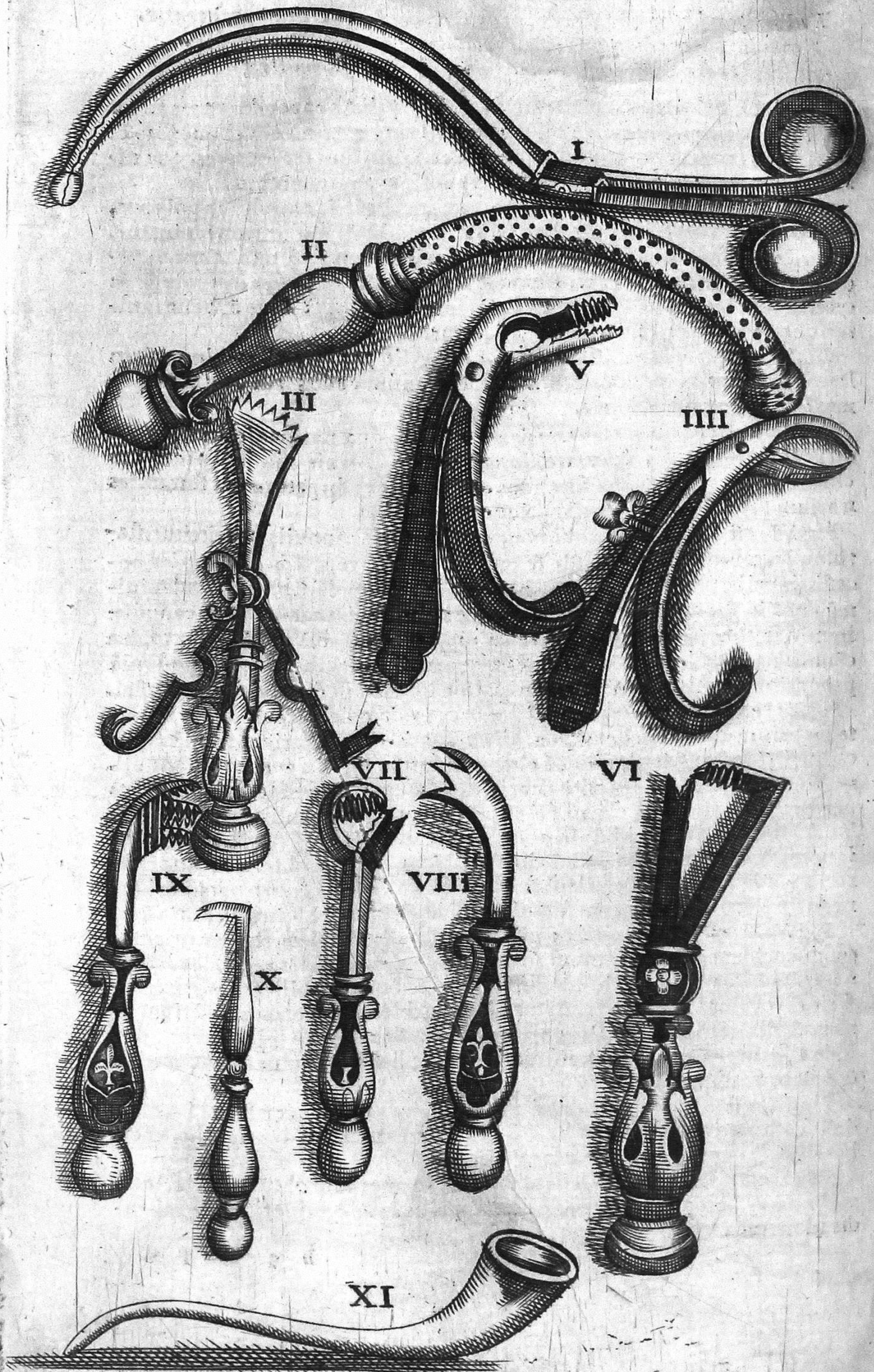
Fig. VII. est instrumentum, quo abscinditur vuula, orichalceum, quod in parte superiore circulum habet non nihil excavatum A, in inferiore fistulam B, per quam fili (postquâ in seminodum circumuolutum E, & in concavum annuli, ne hinc inde vacillet, repositum fuerit) extremum C, mediante stylo superius perforato D, trahitur: alterum fili extremum, per duos circuli annexos annulos ducitur, & inferiori fistulae annulo alligatur. Hoc instrumentum primus inuenit & descripsit Guilhel. Fabrit. Hildanus cent. 2. obseru. 21. quo correcto vuulam militis Cæsariani, à Lue Gallica infectâ & corruptam, absq; negotio ligavi & bono cum successu abscidi, Vlmæ die 8. Iunii anno 1637.

Fig. VIII. est instrumentum vuula relaxata admouendum, pariter orichalceum, cochlear nempe paruum (dimidio autem maius debet parari, quam delineatum est) cuius manubrium fistulosum, & nouem pollices longum, inferiori cochlearis parti annectitur. Hoc cochlear pulueribus adstringentibus & dirigentibus mixtis repletur, & vuula relaxata submittitur: deinde Chirurgus ore arripit fistulae basin, & inflando pulueres columellæ & palato vndique aspergit.

Fig. IX. est instrumentum oris dilatatorium, cum cochlea, ex Paræi l. 9. c. 25. delineatum, quo dentes constricti, valideque commissi diducuntur, ut cibus præberi possit, ne fame pereat ager.

Fig. X. est rostrum gruinarum, dentatum, & in angulum obtusum directum, globulis, & peregrinis corporibus, arripiendis, & è vulneribus extrahendis idoneum.

T A B V L A X.

*De Instrumento volsella simili, cannula faucibus immittenda,
forcipe pelicano, rostro coruino, vectibus trifidis,
& infundibulo.*

FIG. I. est instrumentum *Acantabolo* (Tab. IV. Fig. I.) simile, forceps nimirum in semicirculum recurvata, dentata, & in apice nodulo donata, qua ossicula, spinæ, aliæque res extraneæ, imis faucibus infixæ solent eximi. Quando clariss. Hieronym. Fabricius ab Aquap. in *faucium Chirurgia* acantaboli mentionem facit, intelligit instrumentum aliquod oblongum & tenue, quod duplex, alterum rectum Tab. IX. Fig. X. adumbratum; alterum recurvum, quale hoc est: utrumque tamen ob arripiendi & extrahendi facultatem volsellæ nomen meretur.

Fig. II. est *cannula* argentea, ut faucibus immitti queat, *incurvata*, crassitie penulæ oloris, & longitudine unius pedis, cum dimidio vel circiter. Est undique perforata, & in sua extremitate spongiam magnitudine auellanæ, novam & firmiter alligatam habet, qua ad spinas è faucibus & medio œsophago trahendas felici successu utitur Guilhelm. Fabricius Hildan. cent. I. obs. 26. ubi docet operandi modum per cannulam hic depictam.

Sequentia ferramenta usurpantur ad dentes perforatos, aut mobiles, aut vehementissimè per intervalla dolentes, sub acerbissimo doloris paroxysmo eximendos: unde

Fig. III. est forceps, *pelicanus* dicta, quoniam rostro pelicani volucris assimilatur: eo autem utuntur ad extrahendos dentes molares.

Fig. IV. est forceps *dentaria communis*, Italis *cagnolo* appellata, quod firmum canis morsum imitetur.

Fig. V. est forceps, *rostrum coruini* referens: qua dentium radices extrahuntur; de qua Cornel. Celsus (quem veluti in omnibus Chirurgiis mirabilem, nocturna versare manu, versare diurna, consulit Fabrit. ab Aquap.) l. 7. c. 12. de dentibus ita scribit: quotiescunque dente exempto radix relicta est, protinus ea quoque ad id facta forcipe, quam Græci *πίστρον* vocant, eximenda.

Fig. VI. & VII. sunt *forcipum dentariarum* effigies, quæ valent ad dentes euellendos, quibus neque pelicani, neque forcipis communis opera potest opitulari.

Fig. VIII. & IX. sunt *vectes trifidi* appellati, quod plerumque tres cuspides habeant ad protrudendos & excutiendos dentes incisivos, & caninos, qui maxillarum alveolis simplici radici infiguntur.

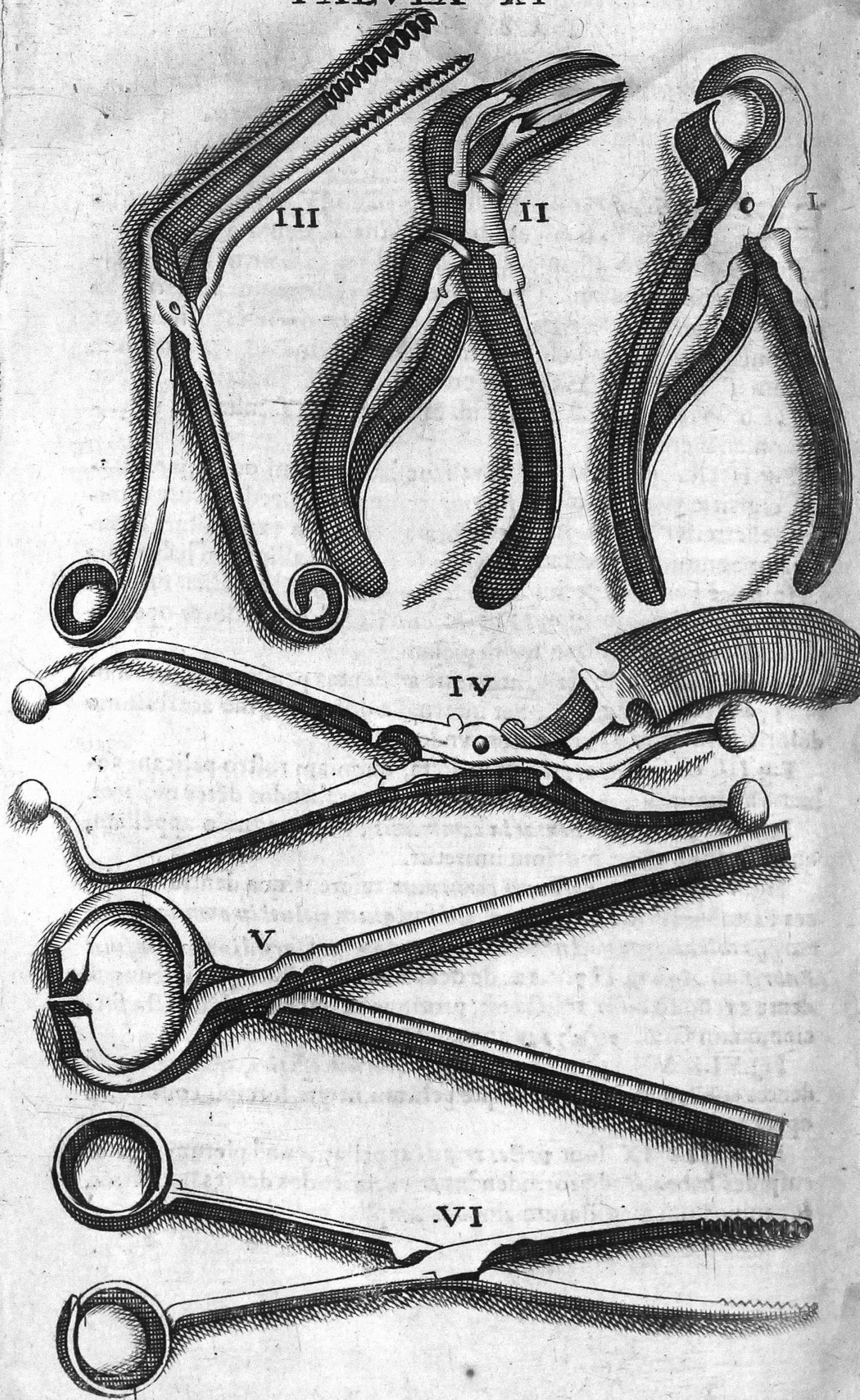

Fig. X. Est *dentiscalpium*, quo separatur gingiua à dentibus, vt minori cum molestia & periculo euellantur. Vt igitur dentis euulsio feliciter succedat, obseruatis obseruandis, humili in loco collocetur æger, capite inter Chirurgi crura inclinato: tùm Chirurgus dentem extrahendum alius quasi circumradat, separando gingiuam dentiscalpio: qui si à gingiua liberatus vacillet, concutiendus, & submisso vecte protrudendus est. At si tenacius hæreat, neque post concussionem moueatur, forcipibus dentarijs (nunc hac, nunc illa, prout dentis magnitudo, figura & situs, postulare videbitur) excipiendus & euellendus. In harum forcipum dentariarum vsu (inquit Ambros. Paræus l. 16. c. 27) exercitatum & industrium dentispicem desiderem, his enim nisi qui solerter vti nouerit, committere vix poterit, quin tres vnica concussione dentes excutiat, eo sæpè inconcusso & relicto, qui dolorem mouet.

Fig. XI. est *infundibulum* seu fistula argentea, cuius pars angustior inter gingiuas ægri, qui arctè constrictos habet dentes, extremas ponitur; latior verò cibum liquidum & potum excipit, atque ad œsophagum demittit.

T A B V L A X I.

De alia forcipe cum rostro psittacino & coruino, speculo oris, instrumento ad incidendas carunculas oris, & rostro gruino recto.

FIG. I. est *forceps alio cum rostro psittacino*, qua vtimur in fracturis cranij, quando frustulum ossis, quod membranas cerebri vel pungit, vel deprimit, auferendum.

Fig. II. est *instrumentum cum rostro coruino* in eundem finem affabrè factum: notandum verò, quod ambæ hæ forcipes, tertia parte maiores quàm depictæ sunt, debeant confici.

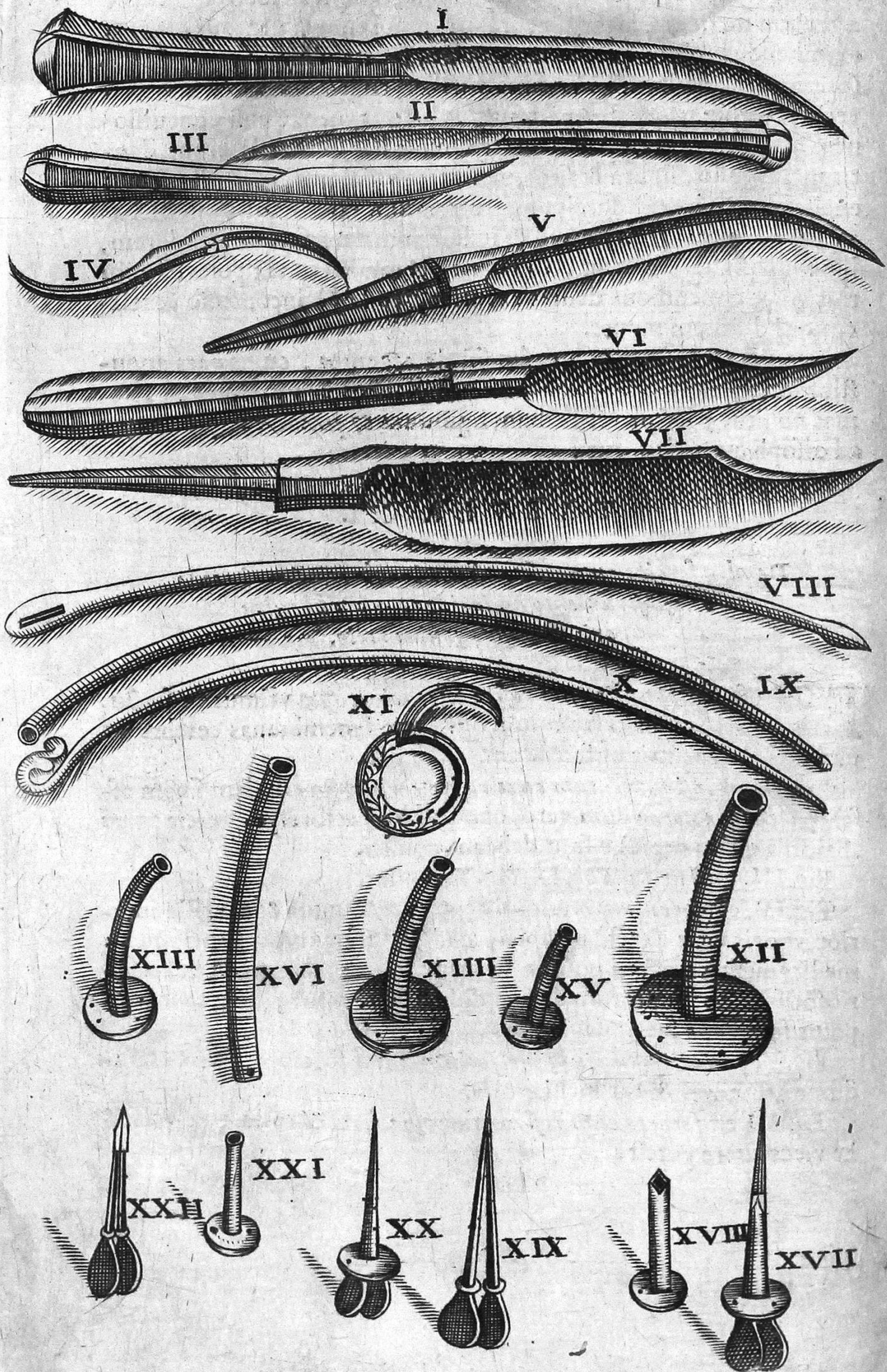
Fig. III. quid sit, ex Tab. IX. Fig. X. constat.

Fig. IV. est *speculum oris*, quo deprimitur lingua & maxilla inferior, vt oris vitia exactè perspici, & idoneis tam instrumentis quàm medicamentis tractari possint. In primis autem factum est, vt eo furiosorum & attonitorum dentes diducti seruentur, donec cibis & potus sufficiens fuerit deglutitus.

Fig. V. est *instrumentum incisorium* instar forcipis, quo excinduntur tumores & carunculæ oris.

Fig. VI. est *forceps cum rostro gruino*, dentata & recta, quæ volsellæ vices agere potest.

T A B V L A XII.

De Σκολομαχαίροις seu scalpellis falcatis, cultro ancepites, acu longissima, Siphone aureo, scalpello annulari, cannulis alatis ac perforatis, fistula aurea meatui urinario immittenda, & instrumentis, quibus hydropicorum venter & scrotum aperitur.

FIG. I. est Scalpellus Σκολοπομαχαίρον à Græcis nominatus, ob rostrum illius avis, quæ Latinis Gallinago, & Græcis Σκολοπαξ dicitur, nempe longus, & ad cuspidem paululum incurvatus veluti rostrum scolopacis. Hoc scalpello dilatantur vulnera thoracis nimis angusta, & aperiuntur abscessus magni. Eundem laudat Fabrit. ab Aquap. pro apertione abdominis hydropicorum infra umbilicum ad aquam emittendam. Nota, hic scalpellus pro dilatatione vulneris in thorace requirit globulum (qualem ex argento scalpellus Tab. VIII. Fig. VIII. habet) ferreum in mucrone, ne pulmones cuspe scalpelli offendantur.

Fig. II. & III. sunt scalpelli ad mucronem recurvati, scolopomachærij Græcorum formam referentes, quibus fistulæ in habitu corporis mediocres commodè inciduntur, vnde etiam συρίγγοτομοι appellari solent.

Fig. IV. est scalpellus falcatus, qui Italis vocatur gammaut, & incidit ex parte caua, retusus in parte gibba est. Hoc frequentissime vtor ad omnem incisionem, quæ passim fit in omni apostemate, præcipuè verò in parvis incisionibus. Hic scalpellus habet manubrium osseum, quod commodum est, ad diuidendum ac separandum aliquid ab aliquo: vnde Celsus l. 7. c. 16. de tumoribus tunicatis dicit: tum scalpelli manubrio tunica (quæ post incisionem cutis protinus alba & intenta se ostendit) diducenda à cute & carne est, eijciendaque cum eo, quod intus tenet: hoc diducitur quoque pericranium à cranio, & vnguis ab oculo.

Fig. V. est scolopomachærium sine manubrio.

Fig. VI. & VII. sunt scalpelli ancepites, qui ad extremitatem referunt formam foliorum myrti: ijs vtimur ad mammas mulierum cancro affectas abscindendas.

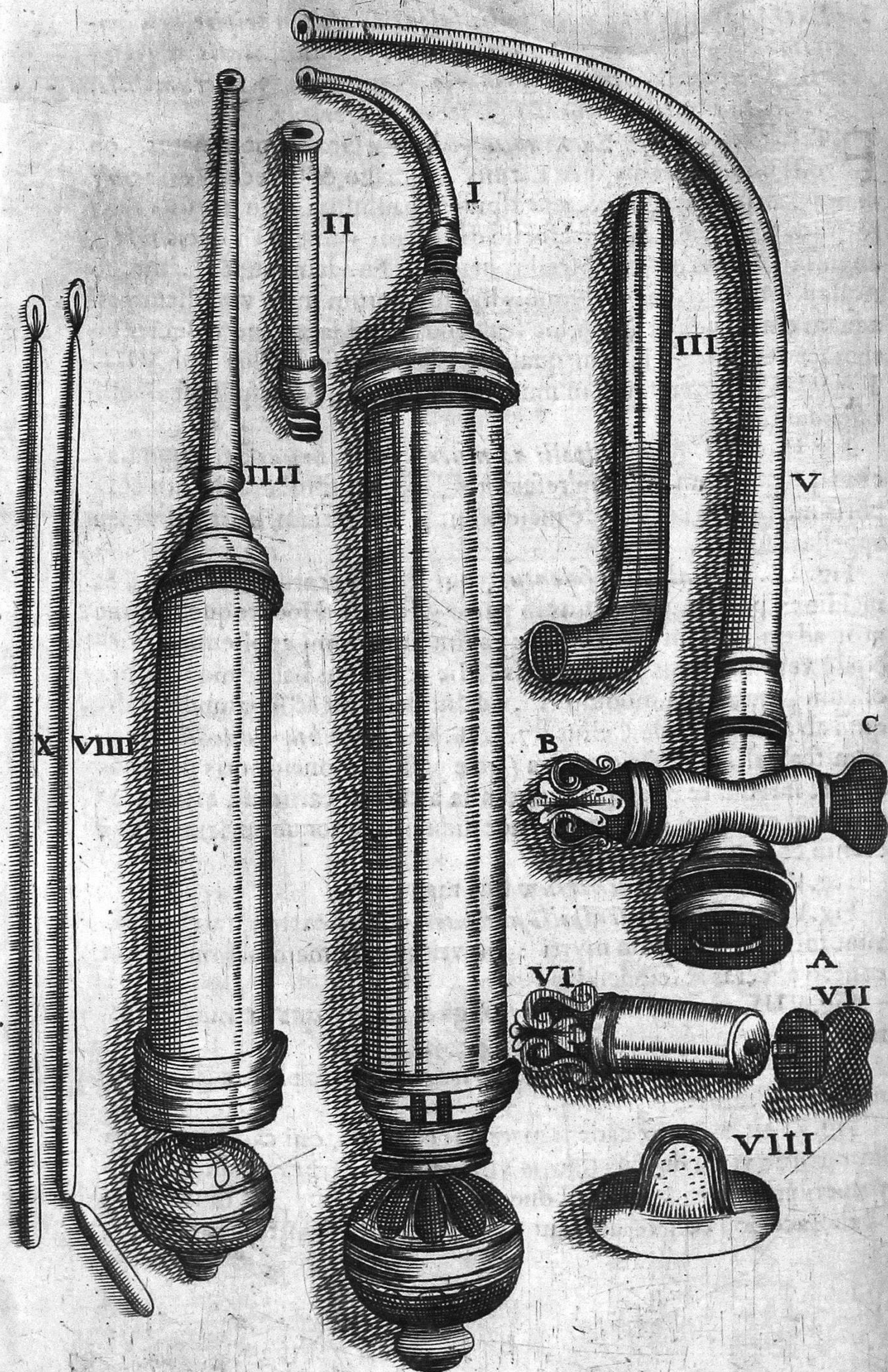
Fig. VIII. est acus acutissima, longa & anceps, qua mammae auferendæ traijciuntur in basi.

Fig. IX. est canalis ex auro Vngarico paratus, & plurimis foraminibus perforatus.

Fig. X. est stylus ex eadem materia confectus, qui cannulæ priori immittitur, vt ex duabus figuris vnicum fiat instrumentum, quod in vulneribus thoracis pro Siphone vtiliter applicatur, & sanguinem ex thorace non concretum, aut pus tenue, trahit. Instrumentum hoc tracto-

TABVLA XIII

tractorium in angulum rectum vel obliquum flecti, & thoraci per vulnus, casu vel studio factum, immitti potest, ut sanguinem nondum concretum vel saniem contingat: Chirurgus extrahat stylum ex canali, & statim profluer de canali materia in thorace contenta. Hic trahendi modus ex thorace materiam tenuem, ubi sectio inter 5. & 6. iuxta Paulum, vel inter tertiam & quartam costam iuxta Hipp. propter virium debilitatem vel aliud prohibens non conceditur, optimè succedit.

Fig. XI. est *scalpellus* ille recurvus, qui annulo aureo potest abscondi: inciduntur hoc apostemata in facie aut gena puerorum, & in mammis foeminarum timidarum, ne conspicientes scalpellum perterrescant, & ita incisionem abscessus prohibeant.

Fig. XII. XIII. XIV. & XV. sunt *cannulae* magnitudine differentes, *alatae*, & pluribus foraminibus perforatae, ut vulnus thoracis teneant apertum. Sunt alatae, ne vulnere immixtae, dum æger spirat, thoracem ingrediantur: tot verò foramina habent, ut ea ex omnibus, prout opus erit, possit exire colluvies.

Fig. XVI. est *fistula* ex auro Vngarico fabrefacta, quæ ante excretionem urinae *meatui urinario immittitur*, ut per eam exeat urina, atque ita leniatur sæuissimus ille dolor & ardor, quem sentiunt ægri, quando urinam sine cannula reddunt, ob vlcus ex Gonorrhæa virulenta subortum in meatu urinario.

Fig. XVII. est *instrumentum acutricuspide (a) & cannula alata (b)* constans, quo hydropicorum umbilicus, & in hernia aquosa scrotum perforatur, ad emittendam aquam. Hoc instrumentum intruditur usque ad cannulae asterismum, postea acus retrahitur, & cannula sola ad alam intrusa in abdomine relinquitur, absque omni periculi metu.

Fig. XVIII. est *cannula sola*, & sine acu depicta.

Fig. XIX. est *acus sola* extra cannulam posita.

Fig. XX. est *acus rotunda* cum suo tubulo, qua, in defectu acutricuspidis, pari securitate perforatur hydropicorum umbilicus, & herniosorum scrotum aqua repletum.

Fig. XXI. est solus acus rotundæ tubulus.

Fig. XXII. est sola acus rotunda.

T A B V L A XIII.

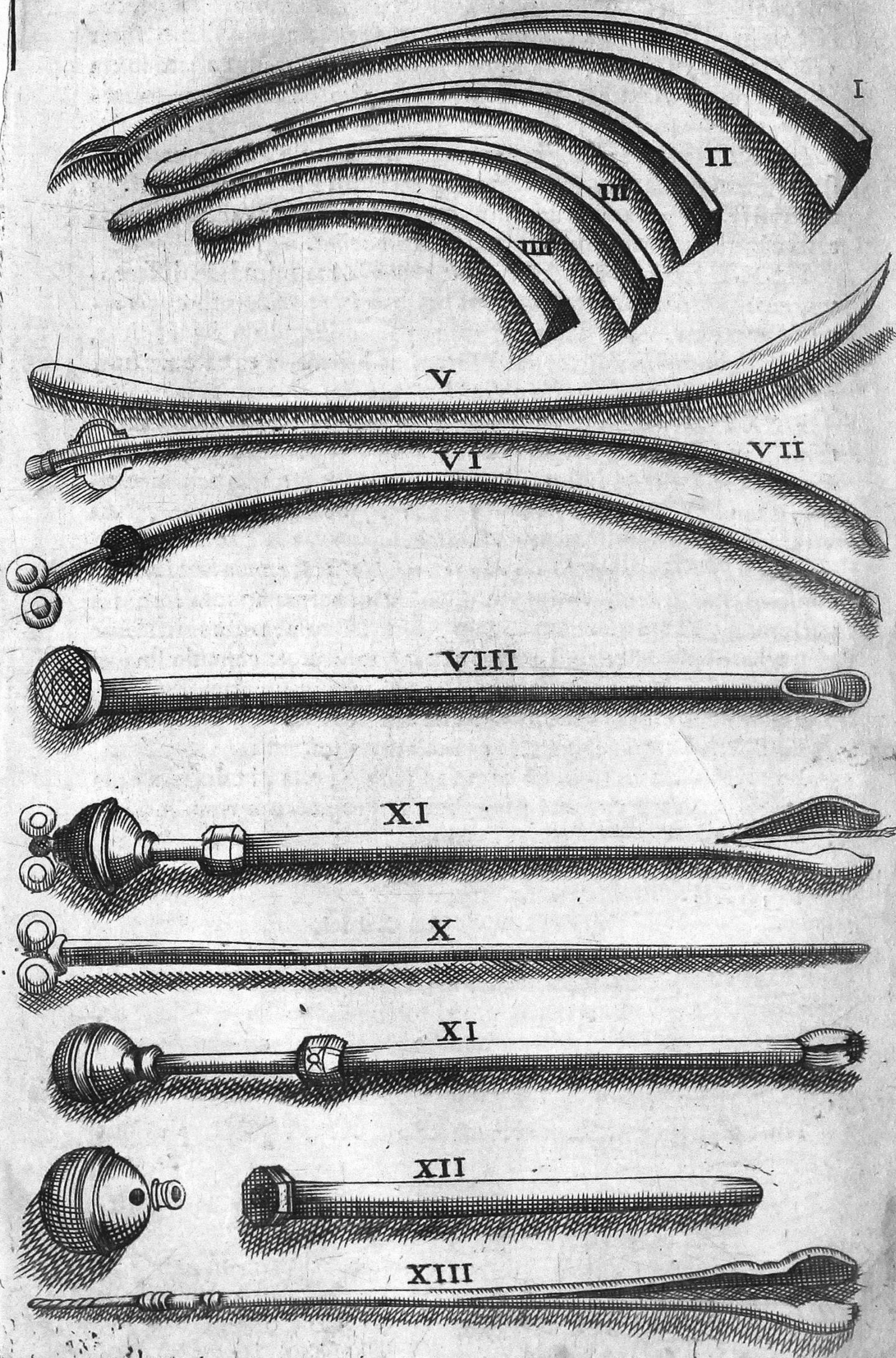
De Siphone cum tubo recto, & incurvato; matriculari, & auriculari; fistula enematum, pibeolo argenteo, & candelis cereis.

FIG. I. est *Sipho* ad extrahendum & infundendum aliquid, sæpè necessarius, qui hic tubum curvum habet annexum, rectum verò

Fig. II. potest recipere, quando curvus ad extrahendum aut infundendum aliquid non est aptus.

Huic Siphoni interdum accommodatur tubus Fig. III. plurimis for-

foraminibus perforatus, quem Græci & Galenus l. 9. de comp. med. sec. loc. c. 8. & l. 5. met. med. c. 5. *Meirenchyta* nominant. Hoc fœminæ, quæ negotium immittendi clysterem in vterum alijs præ pudore non facile concedunt, sibi ipsis liquores pro curatione variorum affectuum vteri, & eius vaginæ, varios, commodè applicant.

Fig. IV. est siphon auricularis *Otenchyta dictus*, quo liquores in auditus organa, pro ulcerum deterfione & consolidatione, infunduntur.

Fig. V. est *Enterenchyta*, canalis nempe orichalceus in forma *ædætypos* recurvatus, quem parari curent illi, qui sibi ipsis clysterem applicare malunt, quàm ab alio quouis accipere, præsertim, si ob intestinorum, præcipuè verò recti, vitia, creber enematum usus requiritur.

Fig. VI. est dicti canalis seu fistulæ incurvatæ clavis B. Fig. V. cuius beneficio liquor Enematis in vesica, quæ circa lit. A. Fig. V. vulgari modo alliganda, ad libitum ægrotantis retinetur, prout canalem claudit & aperit.

Fig. VII. est clauiculus umbellatus, c. Fig. V. qui clavi B. Fig. V. intorquetur, ne aliquid de clystere, in circumrotatione clavis, possit clabi, quod linteamina inquinet. Hoc instrumentum, ut cuilibet apparet, multum differt ab eo, quod Iohan. Heur. in sua meth. ad praxin medicam c. de Clysteribus, & Guilhel. Fabr. Hildanus cent. 1. obser. 78. depingi curarunt, ad clysteres in alium injiciendos.

Fig. VIII. est *pileus argenteus*, & ubique perforatus, qui exulceratis mammarum papillis applicatur, ut infantem nutrices absq; molestia lactare possint. Vsurpatur insuper hic pileus in vulneribus thoracis; postquam enim cannularum prædictarum aliqua thoraci fuerit immissa, & particula Spongiæ orificio cannulæ propè alam indita, superponitur pileus, ut materia, omni quasi momento, per eius foramina paulatim, & sine virium iactura, transudet.

Fig. IX. & X. sunt *candela* ex filo forti duplicato & *cera* alba (cui modicum terebenthinæ additum sit, ne tam facile frangantur) *paranda*, quæ usurpantur ad suppressionem urinae ex caruncula in meatu urinario existente, curandam: *Candela* Fig. IX. fracta est, ne in extractione *candela frustulum cera*, quæ non nunquam in medio filum non habet, in meatu relinquatur, & *ischuria* augeatur: quare portionem fractam ad ellychnij extremitatem chirurgus forcipe abscindat, deinde meatui urinario, quantum opus erit, immittat candelam, oleo amygdalarum dulcium illitam.

T A B V L A XIV.

De syringotomis, acu qua pertunditur scrotum post sectionem herniae Nursinæ, & fundus fistulae declinioris; cathetere, itinerario, & duobus instrumentis, quibus glandes è sclopetorum vulneribus trahuntur.

FIG. I. est scalpellus recurvus, qui parte interna, a, aciem habet, & externa, b, est retusus, *Syringotomus* scilicet, ex altera extremitate,

te, c, pungens & incidens, quo utimur in fistula quauis vnum foramen habente, vt finis fistulæ perforetur, & postea ab vno ad alterum foramen incidatur interstitium: ad huius cuspidem infigere oportet globulum ex cera alba formatum, quo fistulæ immissus scalpellus, sine omni obstaculo, dolore & noxa, ad fundum perueniat.

Fig. II. & III. sunt scalpelli *syringotomi*, quorum vterque ex altera extremitate obtusus est, & globulum ex ferro leuigatum obtinet: His inciditur fistularum penetrantium totus ductus.

Fig. IV. est *scalpellus Syringotomus*, quo dilatantur *vulnera abdominis*, vt intestina prolapsa & flatibus turgida commodè reponi possint. Globum habet in altero extremo multo maiorem, quàm scalpelli duo priores, ne vulnere intrusus intestina lædat.

Fig. V. est *acus, seu instrumentum* ferreum, aciem ancipitem habens, quod Nursini meo tempore in Italia hac in Chirurgia (*quæ hernias curat cū excisione testiculi*) maximè exercitati, eoq; nomine celeberrimi castratores; per inguinis vulnus ad scroti fundum demiserunt, quem instrumenti cuspidem (*cui perpetuò eera alba exiguum globulum annectere oportet*, ob rationem supra allatam) perforant, quo purulenta materia, quæ per inguinis vulnus ad scrotum descendit, expurgetur. Hæc operatio, quoniã satis & horribilis, & maximo vitæ periculo non vacat (*quod illius auctores optimè norunt, unde curandos suscipiunt vt mortuos*) chirurgiæ studiosis alium eumque tutum huius instrumenti vsum aperiam. Inciduntur eo feliciter fines sinuum decliues, quorum causa fistulæ expurgari nequeunt, nisi æger ita situetur, vt pedes sursum & caput deorsum conuertat, ac materia dein proprio motu emanet. Notum enim est, sinus illos, qui callum condum contraxerunt, de quibus etiam hic sermo est, medicamentis solum agglutinantibus, & fascia conuenienti posse curari, modò materia in sinu collecta exitum quotidie habeat. Dum autem situs iste sursum conuersis pedibus & capite deorsum, satis sit importunus, hoc instrumento, cuius cuspidi globulus ex cera debet annecti, sinuum fundus perforatur (intacto foraminum interstitio) vt pus per inferius foramen egredi possit, & sinuum parietes agglutinari.

Fig. VI. est *catheter seu Syringa tentatiua*, quæ in canalem virgæ & vesicam posita exploramus intimos vesicæ anfractus, in quibus latitare solet lapillus, quo humana natura sæpè numero cruciatur: Græcis appellatur *καθετήρ*, & vsurpatur ad vrinam suppressam reddendam. Est argentea, vt inflecti possit, omni asperitate vacat, ne pars exquisitissimo sensu prædita in transitu catheteris afficiatur, & vt sine dolore vesicam ingrediatur: Pluribus in extremo foraminibus perforata est, vt retracto stylo, vrina in vesica contenta, per fistulam liberè, & sine difficultate exeat. Notandum, quod stylus fistulæ non immit-

immittitur, vt quasi vi vacui urinam suppressam secum trahat, sed ne vrina statim effluat, dum Lithotomus vel Medicus lapillum expiscatur occultum. Magnitudinem catheteris describit Celsus l. 7. cap. 26. vid. Tab. XXXIX. Fig. IX.

Fig. VII. est *stylus argenteus*, qui inflecti debet, vt fissuram, quam in medio sui vsque ad extremum obtinet, in dorso vel gibba parte habeat: Latinis vocatur *Itenerarium*, eò quod virgæ immisum fidelissimè collum vesicæ monstret, & super ipsum incisio facienda sit, pro extractione calculi vesicæ.

Fig. VIII. est *instrumentum orichalceum*, quo extrahitur calculus, qui in meatu urinario resedit; specillum scilicet, quod parte, qua ad cochlearis auricularis similitudinem excauatum est, in canalem colis demittitur, ita vt lapillum prætereat & superet, ipsumque suo labro & cauo comprehendat: quo facto, per stylum specilli cannulatum & lato orificio donatum, vretæ, vt lubrica fiat, immittitur oleum amygdalarum dulcium, postea specillum sensim extrahitur, & canalis post lapillum digito comprimitur, donec is è meatu urinario foras deducatur.

Fig. IX. est *instrumentum globulis ex vulnere trahendis* maximè idoneum ex optimo chalybe fabrefactum, & tribus cõstans partibus, duabus nempe *cannulis & terebello*. Cannula externa, *a*, cannulam internam, quæ altera in extremitate in duo diuisa est cochlearia, *b*, ferrata, claudere potest, vt globulum firmet, ne cum terebello, quod ipsi infigendum est, circumuoluatur. Terebellum, *c*, acutissimum est & duabus suis cannulis paulò longius, quod per foramen capuli, *d*, cannulæ immisum cernitur.

Fig. X. est *terebellum* extra suas cannulas depictum.

Fig. XI. est instrumentum idem cum priore (nisi quod terebello careat) quo extrahuntur globuli, duabus constans partibus, cannula, *a*, & stylo, *b*, solido, qui in altera extremitate in duo cochlearia desinit, quæ globulum in se recipere possunt. *Hoc instrumentum idem præstat quod Alphonsinum Tabula sequentis.*

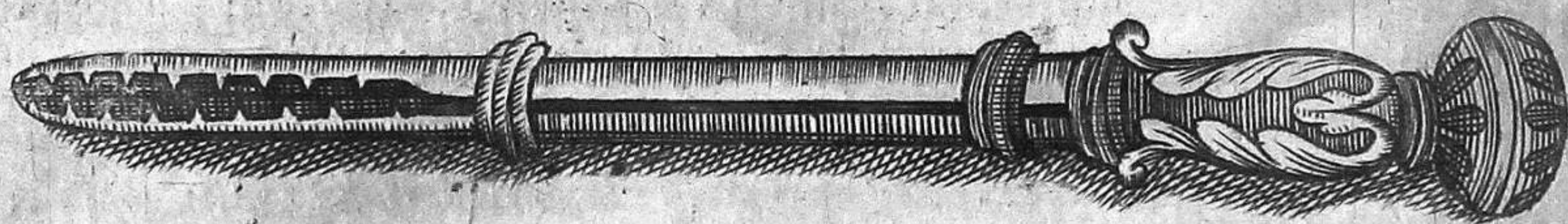
Fig. XII. est instrumenti præcedentis cannula sola.

Fig. XIII. est instrumenti stylus, ad dimidium solidus, in extremitate altera cochlearium dentatorum effigiem referens, in altera cochleas, capulo & nodulo, distentas.

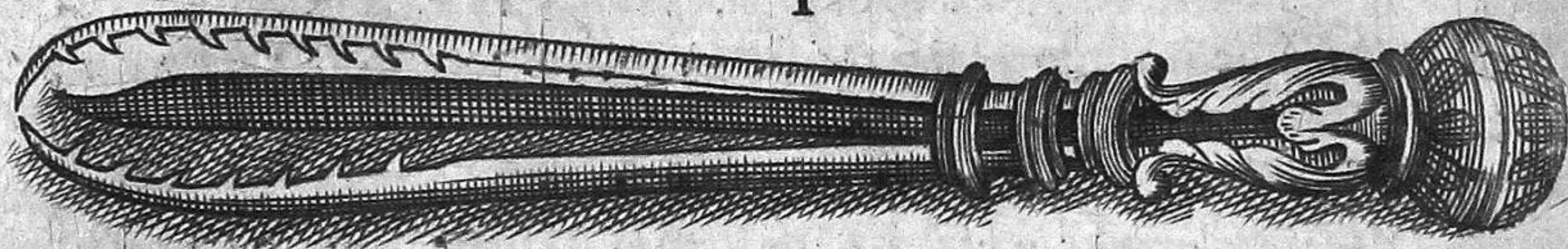
Fig. XIV. est styli capulus cum matercula, rotundus & cauus.

Fig. IX. X. XI. XII. XIII. & XIV. *huius Tabulae tertia parte maiores fieri debent, quàm hic depictæ videntur.*

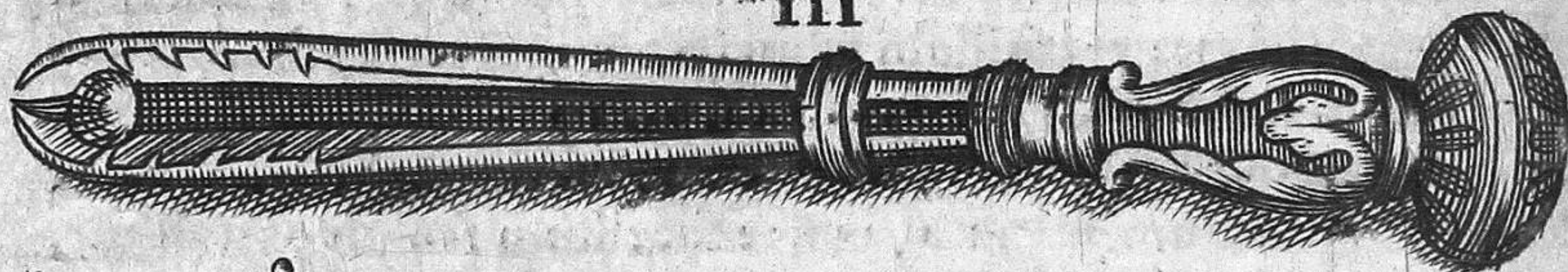

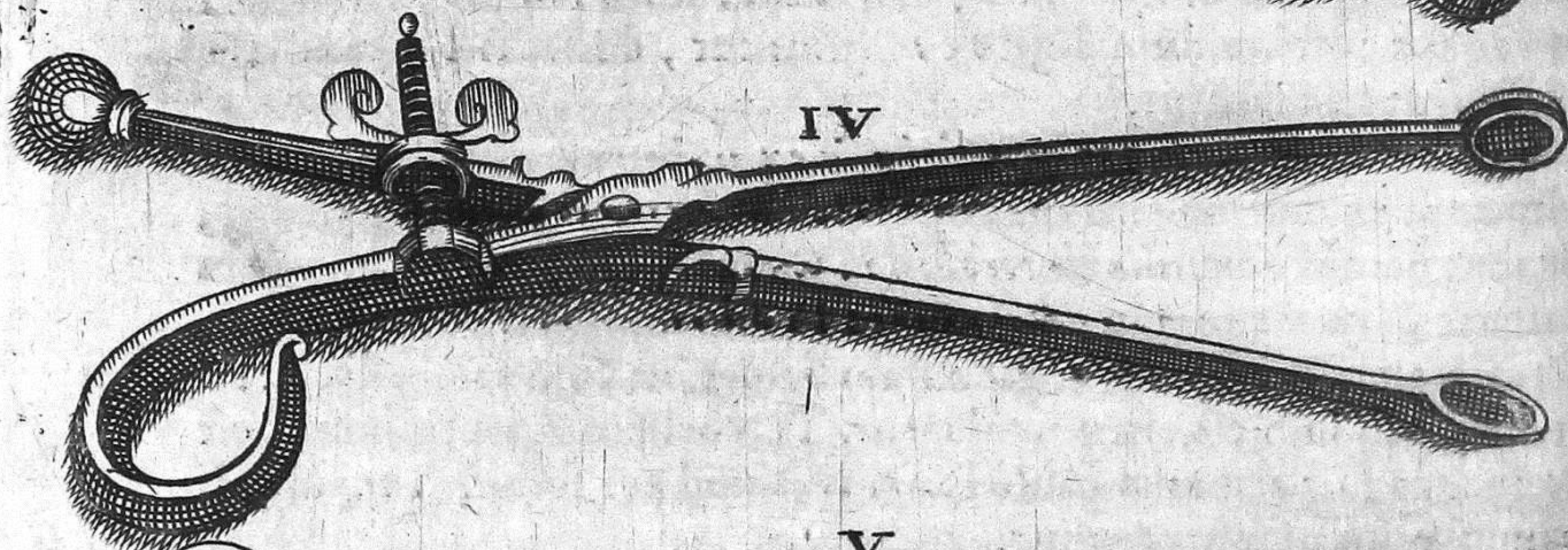
I

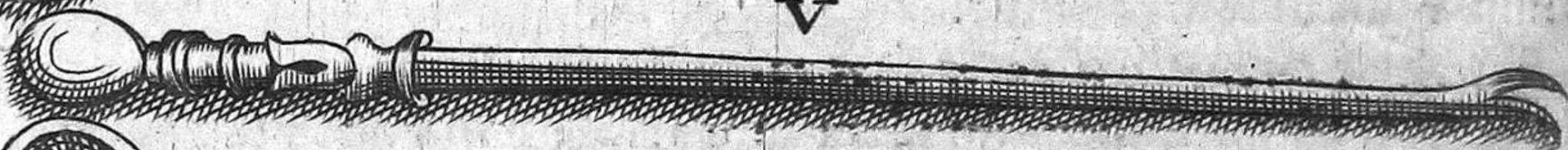
III

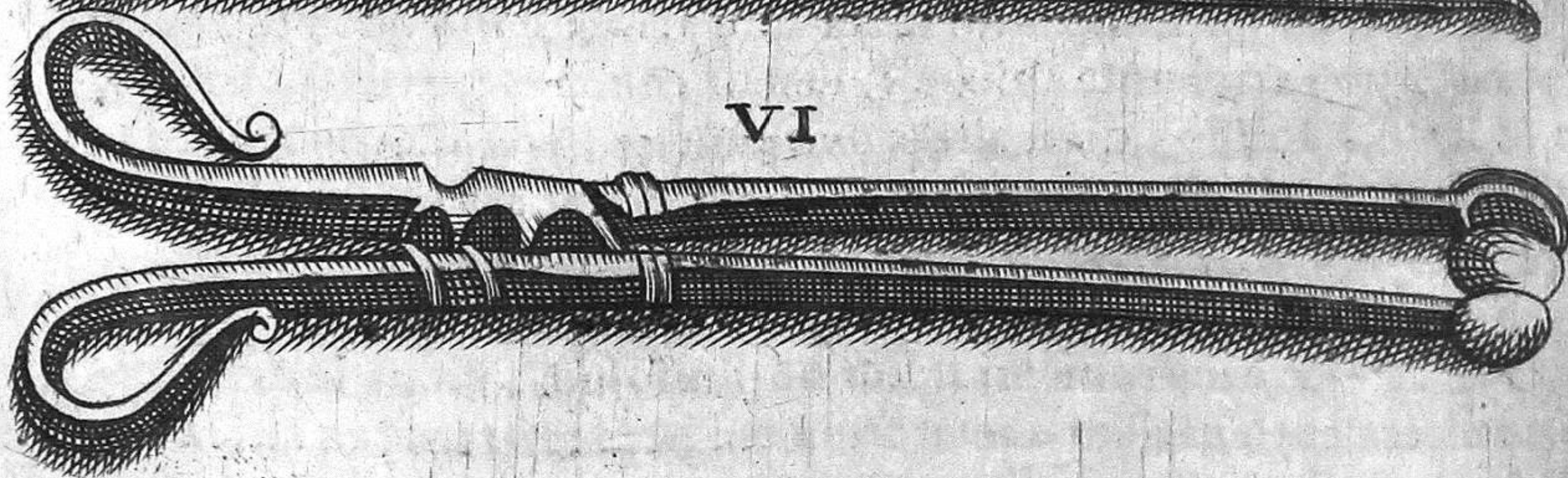
IV

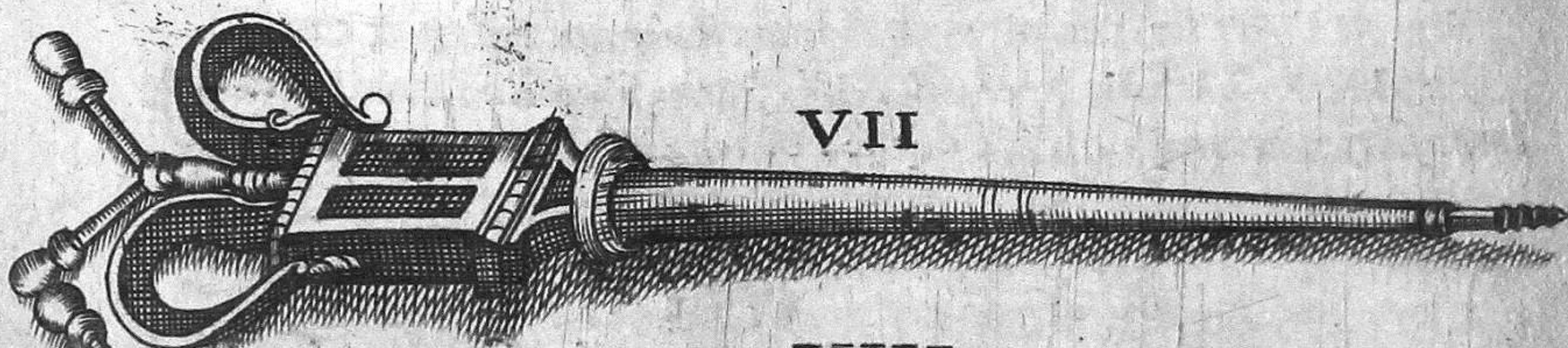
V

VI

VII

VIII

IX

T A B V L A X V.

De alijs ferramentis ad globulos sclopetorum eximendos idoneis, instrumento nempe Alphonsino, forcipe anserina cum & sine cochlea, hamulo, terebello cannulato, & spatula, quæ rostrum anserinum refert.

FIG. I. II. & III. est instrumentum Alphonsinum dictum, ad extrahendas è vulneribus sclopetorum glandes accommodatum, quod Alphonsus Ferrius. Medic. Neapolitanus l. 2. de vulnerib. sclopetor. c. 3. his verbis describit. Non inuoluendum tamen silentio est gruinum rostrum (ut vocant) utpote quod & ipsum ad extrahendum instrumentum est excellentissimum, atque ab omnibus, cum veteribus, tum recentioribus, commendatum: quo non solum pilulæ è difficilissimis locis, sed & alia, ut armorum, & cæterarum rerum frustula extrahuntur. Huic nos, ut commodius manu ac valentius teneri possit, atque ita pilæ, ac cætera extranea, in vulnere certius explorari, annulos forcipularum adiicimus hoc pacto: Figuræ primæ annulus A. ad anteriorem partem missus, instrumentum claudit. Figuræ secundæ annulo B. ad manubrium retracto instrumentum aperitur. Figura tertia est instrumentum, quod globulum iam apprehendit.

Sequentium instrumentorum imagines desumptæ sunt ex Barthol. Maggi tractatu de curatione vulnerum à bombardarum & sclopetorum globulis illatorum.

Fig. IV. est forceps anserina, quæ circa manubrium cochleam habet, ut globulum firmiter comprehendat.

Fig. V. est hamulus ferreus, educendis glandibus inseruiens.

Fig. VI. est forceps anserina, quæ si cochleam haberet, priori similis esset.

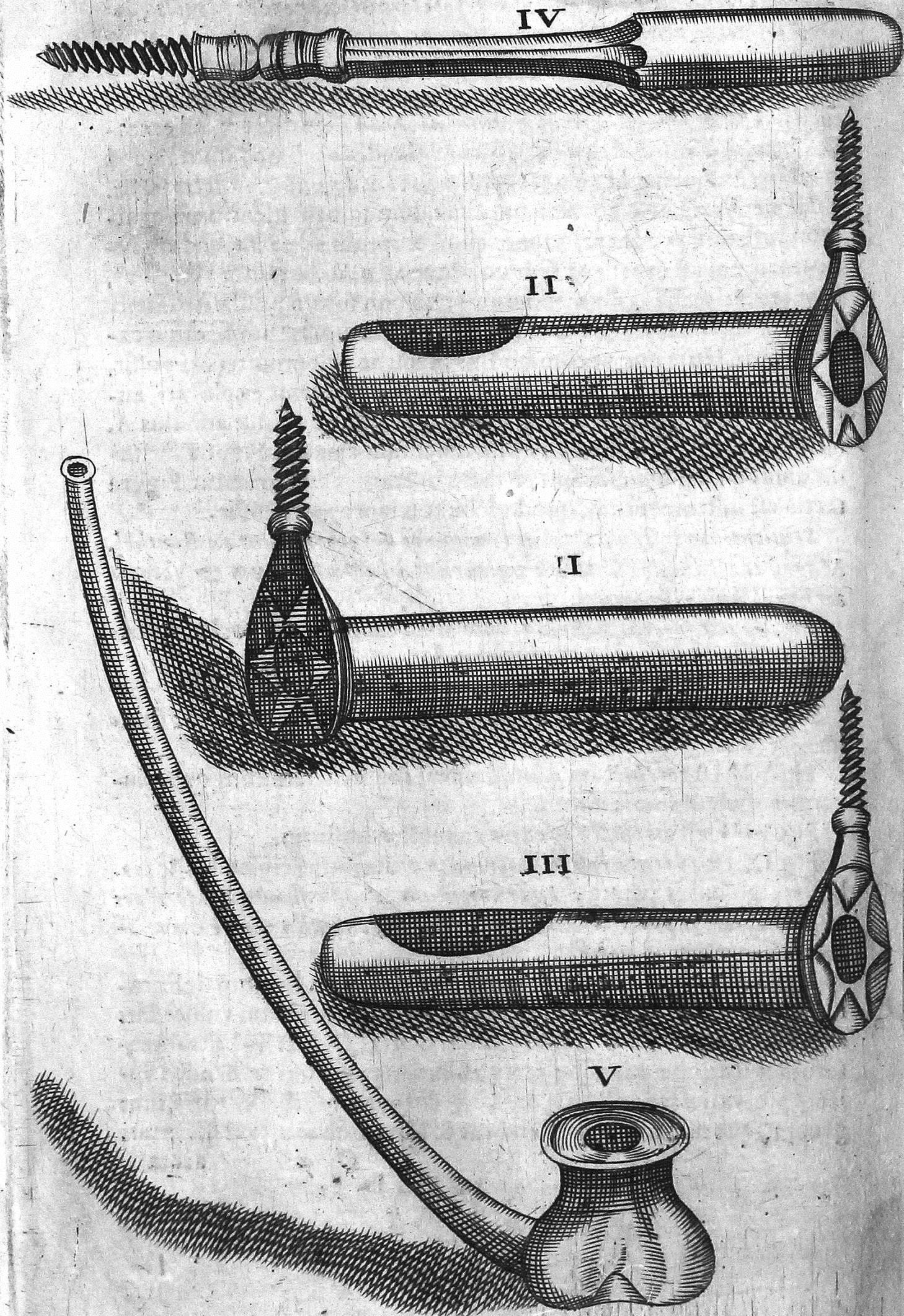
Fig. VII. est terebellum acutissimum, cannula munitum, quo educuntur globuli sclopetorum.

Fig. VIII. est terebellum extra cannulam positum.

Fig. IX. est spatula rostro anserino prædita, ad excipiendos & trahendos globulos parata. Instrumentum Alphonsinum & forcipes anserina, tertia parte maiores conficiantur, cannula verò cum terebello altero tanto maior sit.

Plura quidem, sed propositis haud præstantiora ad viuum delineauit Ambr. Paræus in sua Chirurgia, ubi de sclopetorum vulneribus agit, & Guilhelm. Fabrit. Hild. Cent. I. Obs. LXXXIIX. Instrumentorum igitur, quæ ad globulos ex vulneratis partibus trahendos valent, pro varietate vulneris, & forma corporis educendi, varia sunt genera, quorum alia apprehendunt & foras trahunt, vel quatenus

acuta globulis solum infiguntur (Figur. VIII.) vel quatenus serrata sunt in extremitate, & alia figuram rectam (Tab. IV. Fig. I. Tab. IX. Fig. VI. & hac Tabula Fig. I.) atque alia recurvam habent (Tab. IX. Fig. X.) prout iter globuli vel rectè vel obliquè processit; Quædam in se globulum recipiunt, quatenus latiora & caua in extremo sunt (Fig. IV. V. VI. & IX.) Alia apprehendunt & recipiunt simul, (Tab. XIV. Fig. IX.)

Quod si globulus, specillo inuentus, debet tenacula educi, summo perè cauendum est, ne labia vulneris, partesque ipsius interiores, (arterias, puta, venas, nervos & tendines) lædantur & apprehendantur. Hoc enim si fiat, præter enorme sanguinis profluvium, grauissimi dolores, & insignes inflammationes, cum magno vitæ periculo excitantur. *Ad ea igitur præcauenda symptomata, numquam dilatentur tenacula, nisi eius extremitate sentiatur globulus: tunc enim apprehenda est tenacula, globulusque ea comprehensus educendus est.*

T A B V L A X V I.

De cannula emnino solida, & tubulis ad latera perforatis, eorumque quibus ano immixtis exsiccantur & comburuntur hæmorrhoides & ulcera intestini recti: de vitro etiam, quo extrahuntur papilla in mammis occultata.

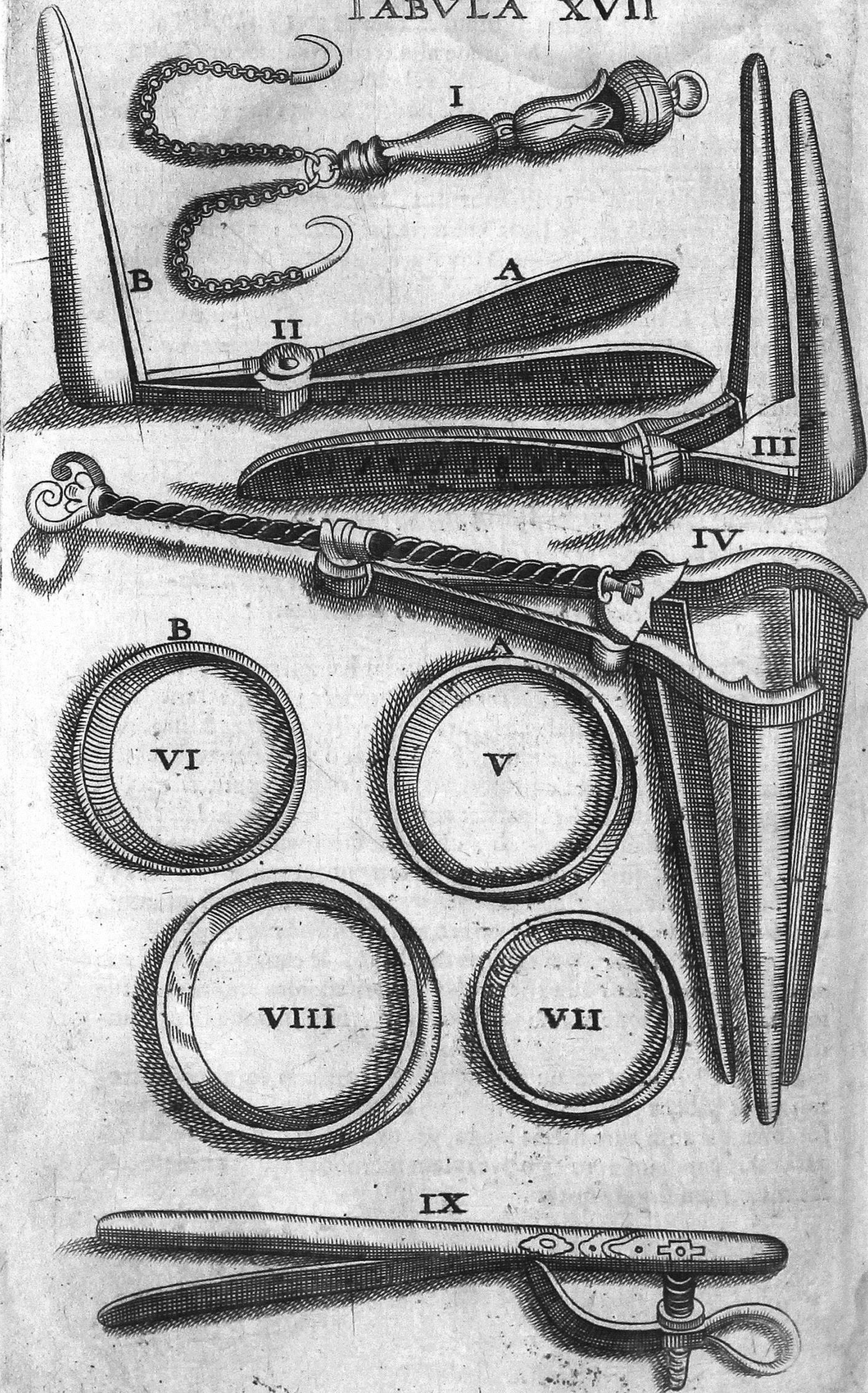
FIG. I. est instrumentum ad resiccandas hæmorrhoides internas, quæ vel tument, vel superficialiter intestinum exulcerant, idoneum, *cannula* nimirum ferrea, quæ ano inditur, alata, & in fundo occlusa, ne ferramentum candens Fig. IV. quod cannulæ cavitati frequenter immittitur, & eximitur, altius quam oportet, perueniat.

Fig. II. & III. sunt *tubuli* pariter ano immittendi, sed in latere (pro situ ulceris callosi aut profundi, quod medicamentis non cedit topicis) perforati, quibus immittitur ferramentum ignitum Fig. IV. His tubulis partes sanæ ab immediato ignis contactu defenduntur, quò solum vlcus tutissimè bis vel ter, ferro ignito tangi possit.

Fig. IV. est *stylus*, qui ignitus redditur, & cannulis perforatis ac solide immittitur ad exsiccandas hæmorrhoides internas & tumentes, sanandaque ulcera intestini recti, superficialia & profundiora.

Fig. V. est *vitrum* vacuum, longum & angustum, ex altera extremitate os habens, magnitudini papillæ respondens, ex altera verò foramen paruum cum fistula longa, per quam patiens ipsa suctu foras trahit papillam occultam, vt ipsam infans ore apprehendere, & lac maternum sugere queat.

T A B V L A XVII.

*De vncio ad extrahendum fœtum mortuum, speculis ani,
dioptra matricis, circulis uterinis, & forcipe
deceptorio.*

FIG. I. est *instrumentum* duobus vncis donatum, quo extrahitur fœtus mortuus, integer, vel in frusta incisus, ex utero.

Fig. II. est *instrumentum*, quod *speculum ani*, & *vagina uteri* appellant, eò quod huius beneficio speculentur vlcera intestini recti, & vaginæ uteri, ad quantitatem & eorum qualitatem perquirendam. Pars speculi A. notata aperta, & masculus dicta, maribus applicatur: pars verò clausa, & B signata, fœminis adhibetur, vnde fœmina appellatur.

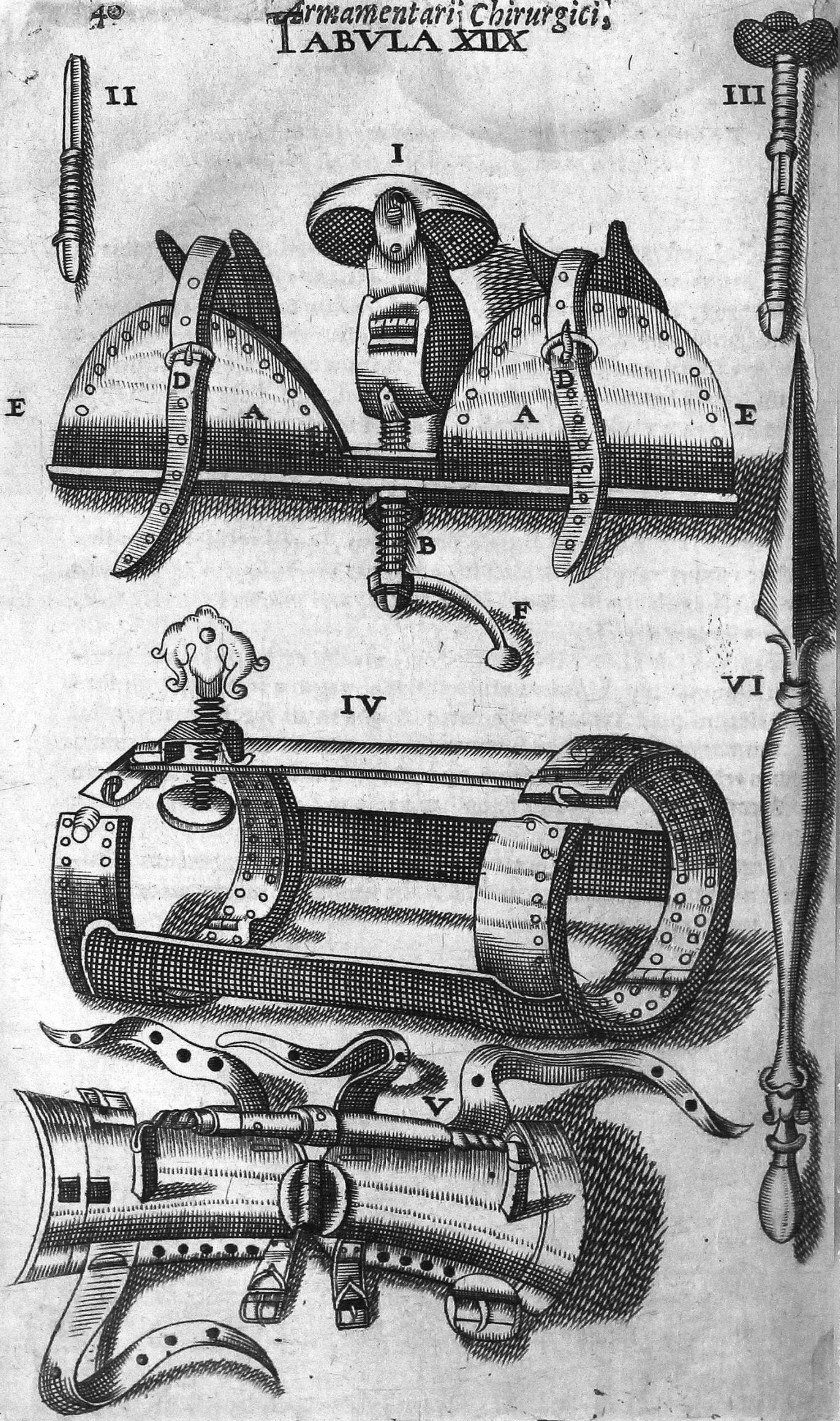
Fig. III. monstrat idem speculum, quod maribus conuenit, clausum; quod verò fœminis applicari solet, apertum.

Fig. IV. est *speculum matricis* magnum, quod mulieribus adhibetur solùm, quando incidendus est fœtus mortuus, aut inspicienda matricis exulceratio. Hæ dioptra tertia parte maiores conficiantur, quàm extant depictæ.

Fig. V. VI. VII. & VIII. sunt *circuli uterini* ex ligno buxæo fabricati, qui post repositionem uteri prolapsi, vaginæ induuntur, ne uterus iterum procidat. Ex vna parte A, qua intus spectant, non nihil acuminati, ex altera verò B. obtusi. Chirurgus vel Medicus ad minimum tres vel quatuor annulos uterinos, qui magnitudine saltem differant, semper in promptu habeat, ut ijs, pro cervicis amplitudine & angustia, uti possit.

Fig. IX. est *forceps deceptorio*, eò quod, si non ægrotum, Chirurgum tamen decipiat, in dilatandis sinibus, iuxta antiquorum sententiam.

T A B V L A XVIII.

De instrumentis, quibus pes contractus paulatim extenditur & cubitus rigidus sensim & sensim flectitur, arteria carpi vulnerata comprimitur, & setaceum in nucha inciditur.

FIG. I. est instrumentum ex ferro fabricitatum, incuruato & conuulso crure, genu adaptandum, quod constat ex diuersis partibus, nimirum capsula A. ferrea, quam transit cochlea B. & affigitur annulo ex lamina ferrea in latitudinem, vt genu totum complectatur, fabrefacto. C. fibulis D. vt claudi & aperiri possit: foraminibus in extremitate E. vt gossipio & linteo subducatur: & tandem clauicula ferrea F. cuius beneficio attrahitur annulus, & crus in rectitudinem tendit.

Fig. II. est dimidia & inferior pars cochleæ B. Fig. I. depictæ.

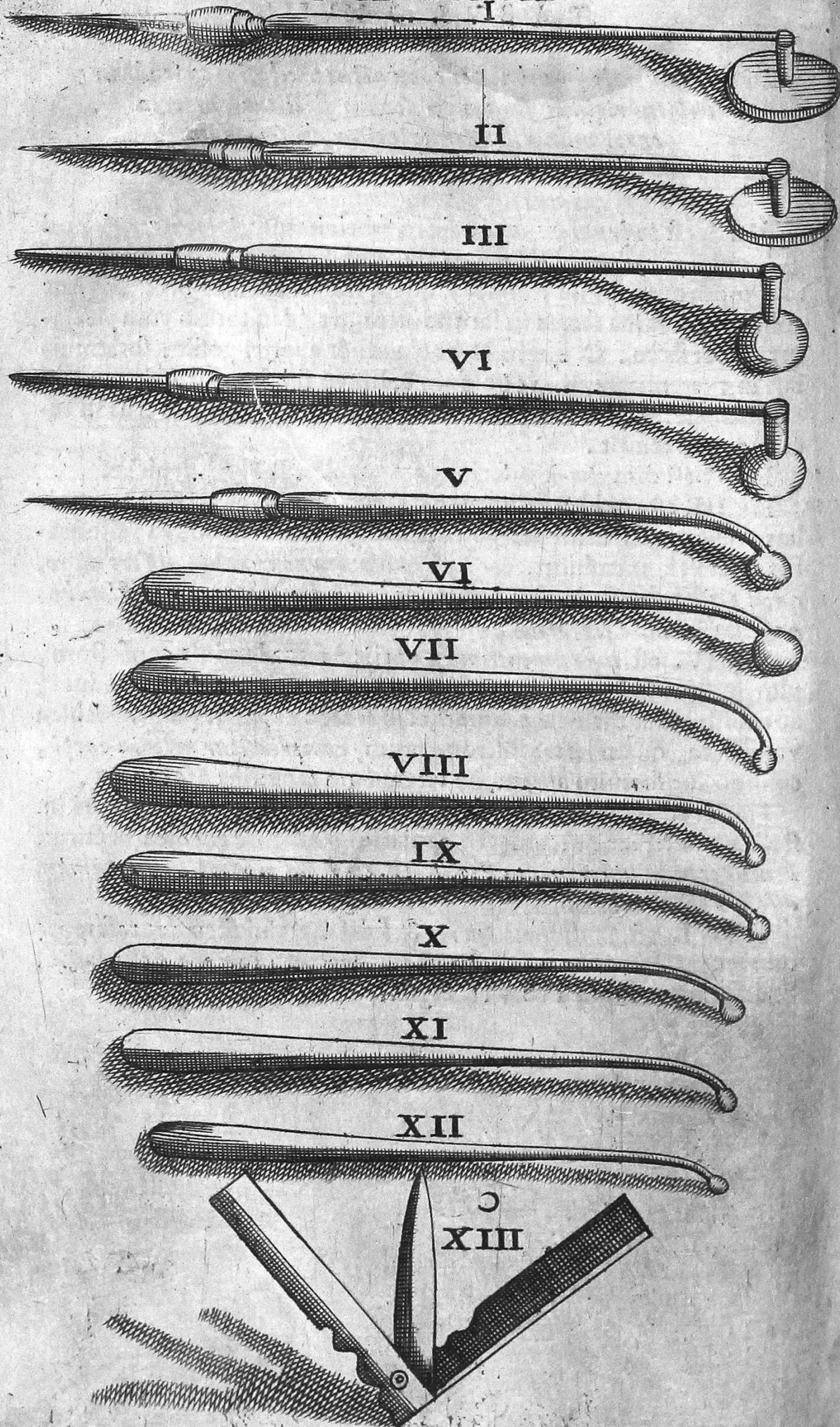
Fig. III. est cochlea B. Fig. I. extra locum, duabus constans partibus, quarum superior, a, post attractionem annulo affixa relinquitur, altera, b, extrahitur. Hoc instrumentum non parum differt ab eo, quod Guilhelm. Fabricius Hildanus in libello suo de combustionibus c. 15. se inuenisse scribit.

Fig. IV. est instrumentum ex varijs è ferro laminis confectum, plurimisque foraminibus perforatum, vt gossipio & linteo induci, ac cubito instar manicæ adaptari, claudi atque aperiri possit. Cochlea umbellata, quam habet instrumentum, comprimatur arteria carpi, consilio aut fortuito aperta, ne vitam cum sanguine profundat.

Fig. V. est instrumentum ferreum, quo utimur, quando cubitus inflecti nequit: Hoc instrumento paulatim, mediante cochlea, flectitur. Huius tabula instrumenta Fig. I. IV. & V. ad proportionem membræ affecti debent parari.

Fig. VI. est scalpellus anceps & folij myrtini formam referens, quo secatur setaceum in nucha: huius scalpelli forceps delineatur, & describitur supra Tab. VII. Fig. X.

T A B V L A XIX.

*De ferramentis diuersis, quibus candefactis varia corporis partes
varijs de causis comburuntur; & lanceola, ad incidenda
vasa, aperiendos abscessus cutaneos, & perfo-
randos meatus ani, & penis, & pra-
putij occlusos.*

FIG. I. & II. sunt ferramenta, in summa parte reflexa & lata, quibus candentibus non solum compescitur sanguinis fluxus enormis, post abscisionem mammæ, aut membri spachelati, verum etiam pars relicta roboratur, ne nouum accipiat humorum affluxum. Anno 1635. tempore pestis, Patricius quidam Vlinensis, adhuc superstes, circa anum torquebatur anthrace pestilenti, magno & nigro, qui interiora petens omnino euauit, & mortem certissimam minatus est. Pro anthracis retractione, instrumenta Fig. I. & II. optimè ignita alternatim, propè anum, admoui, vt non irritaretur eorum contactu, sed tantum vim ignis persentiret, ad bonam laborantis tolerantiam, quo carbunculus retraheretur. Retracto Escharam induxi ferramento Fig. III. sequentis, ad Escharæ casum applicui cataplasma, quod bidui spatio eam separauit.

Rx. Salis commun. ℥.ss.

Piperis ℥j.

Caricar. ping. n. iij.

Fol. rut. virid. Mj.

Ferment. veter. acid. ℥j.

Misce omnia in mortario quàm diligentissimè, in formam cataplasmatismatis, quod bis in die renouetur.

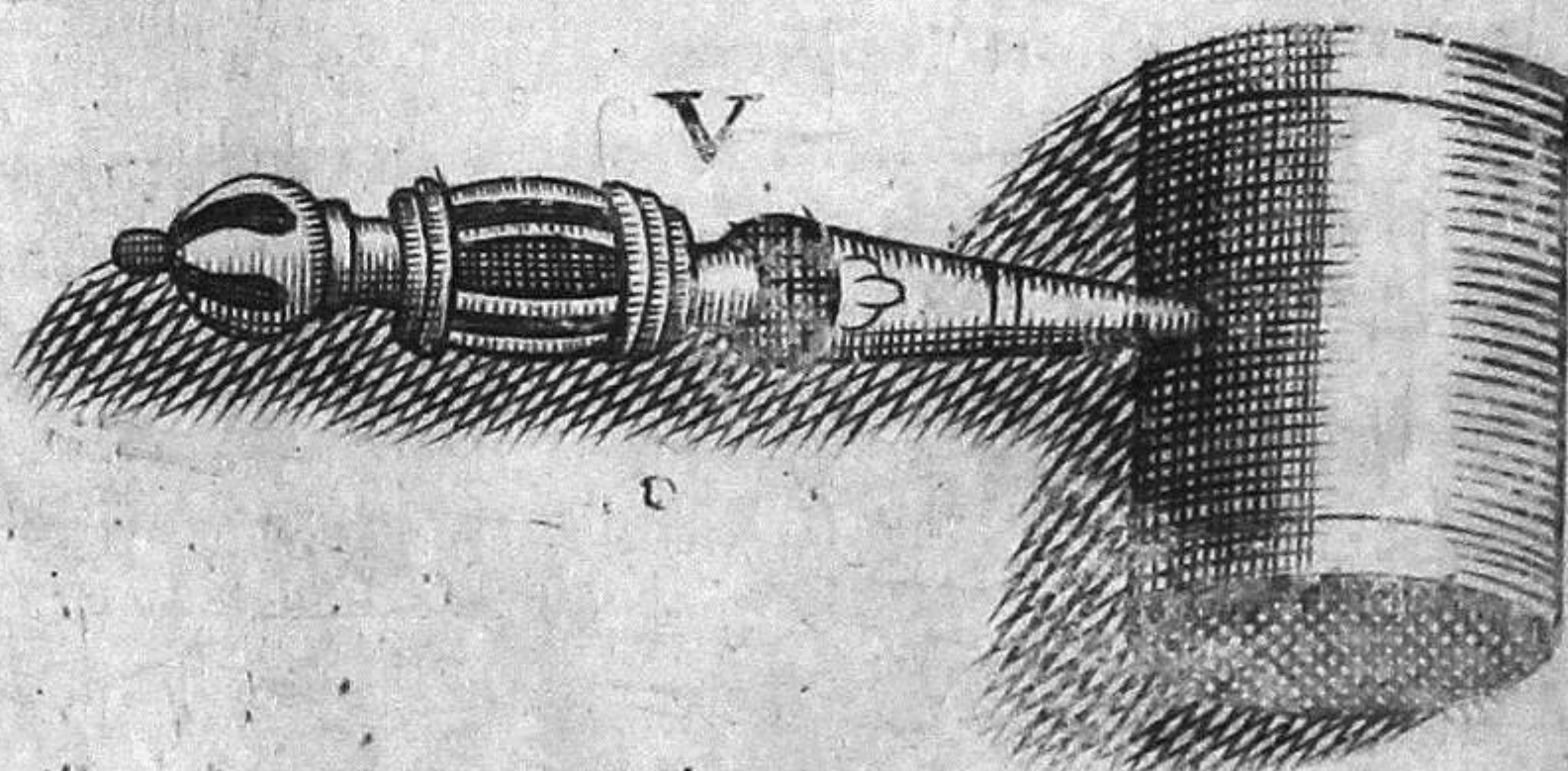
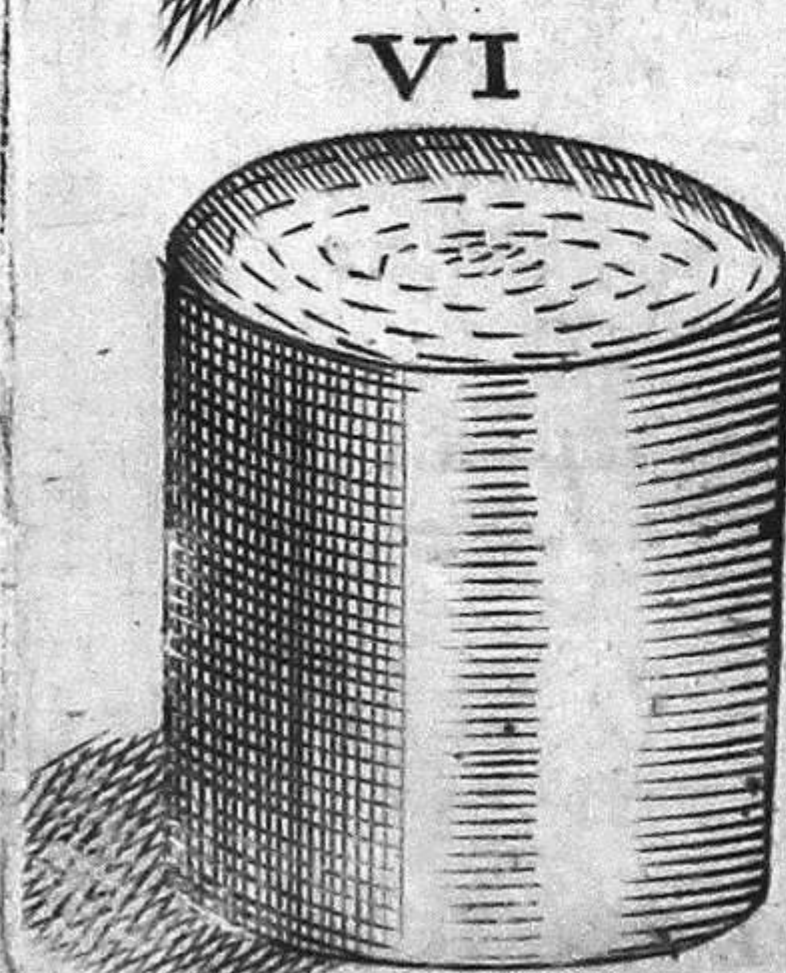
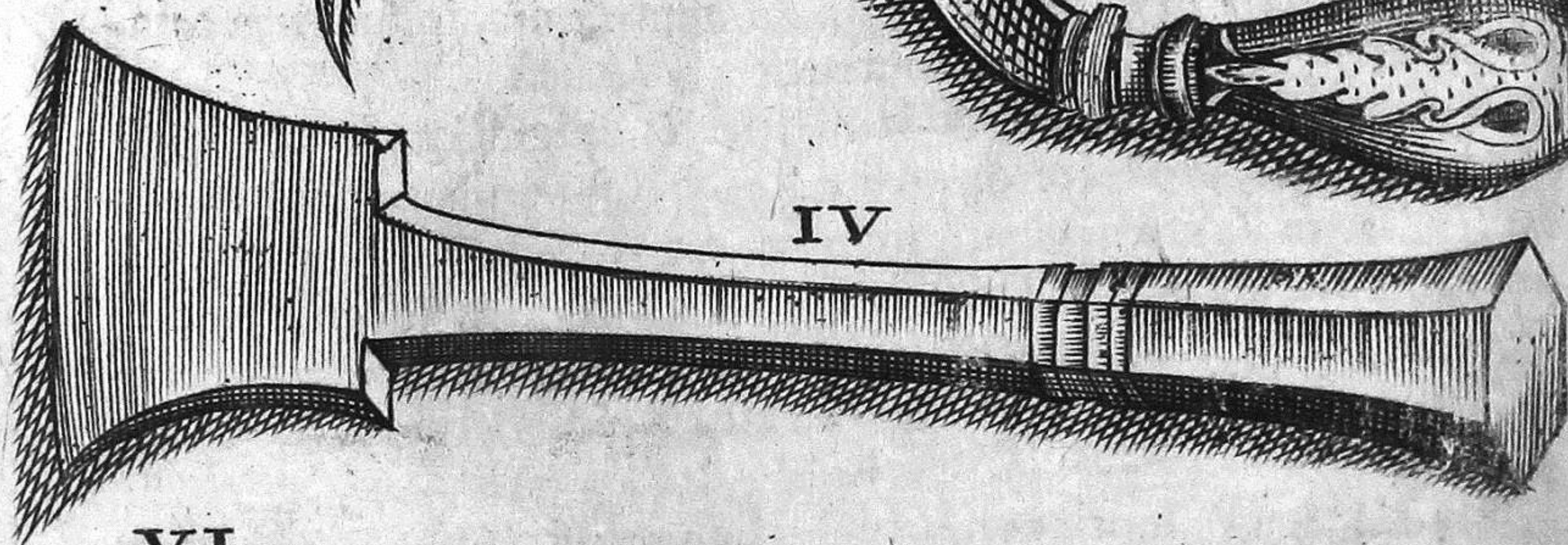
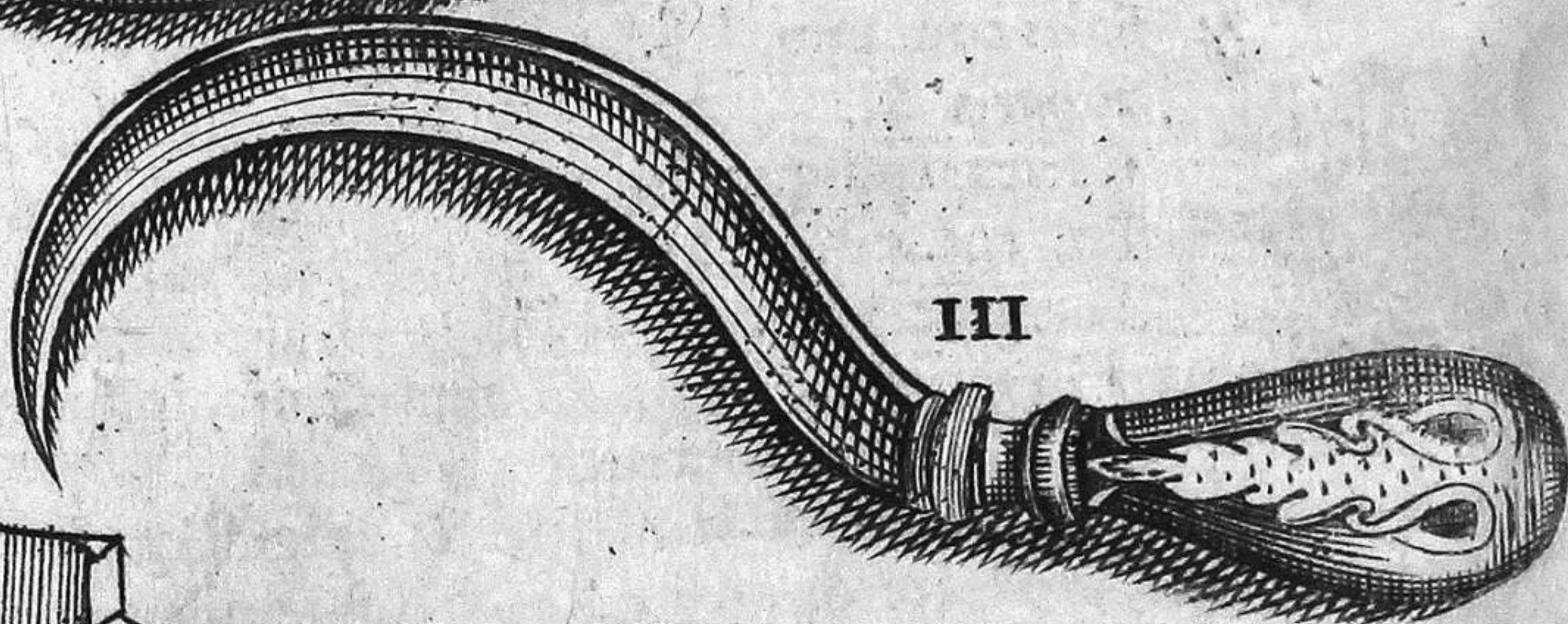
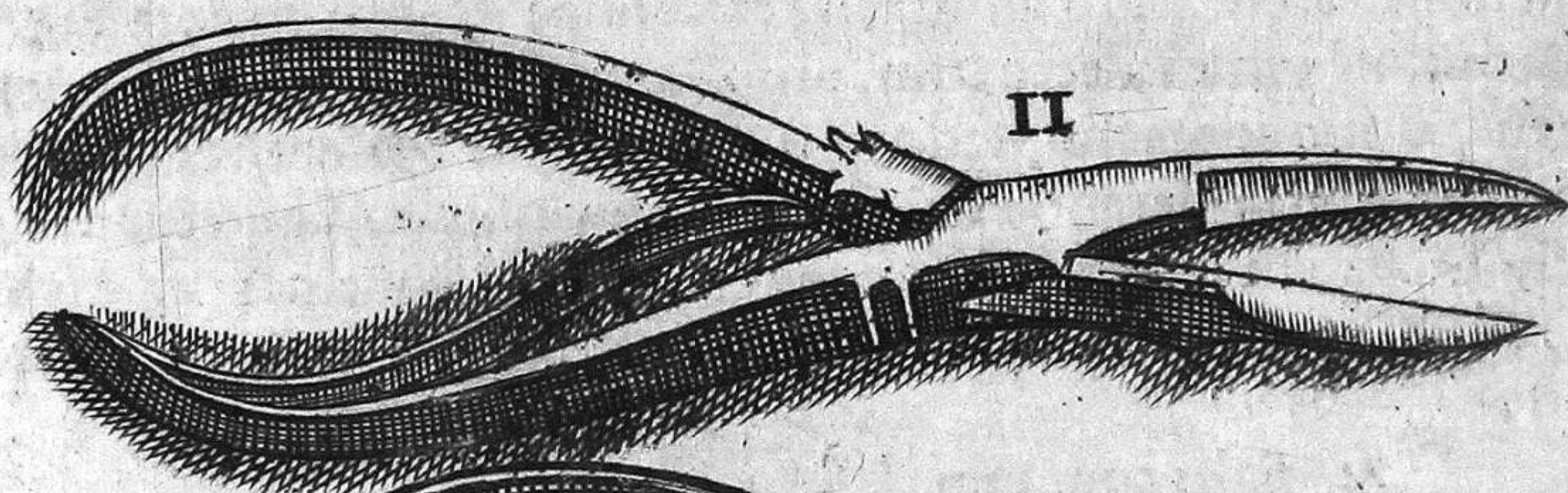
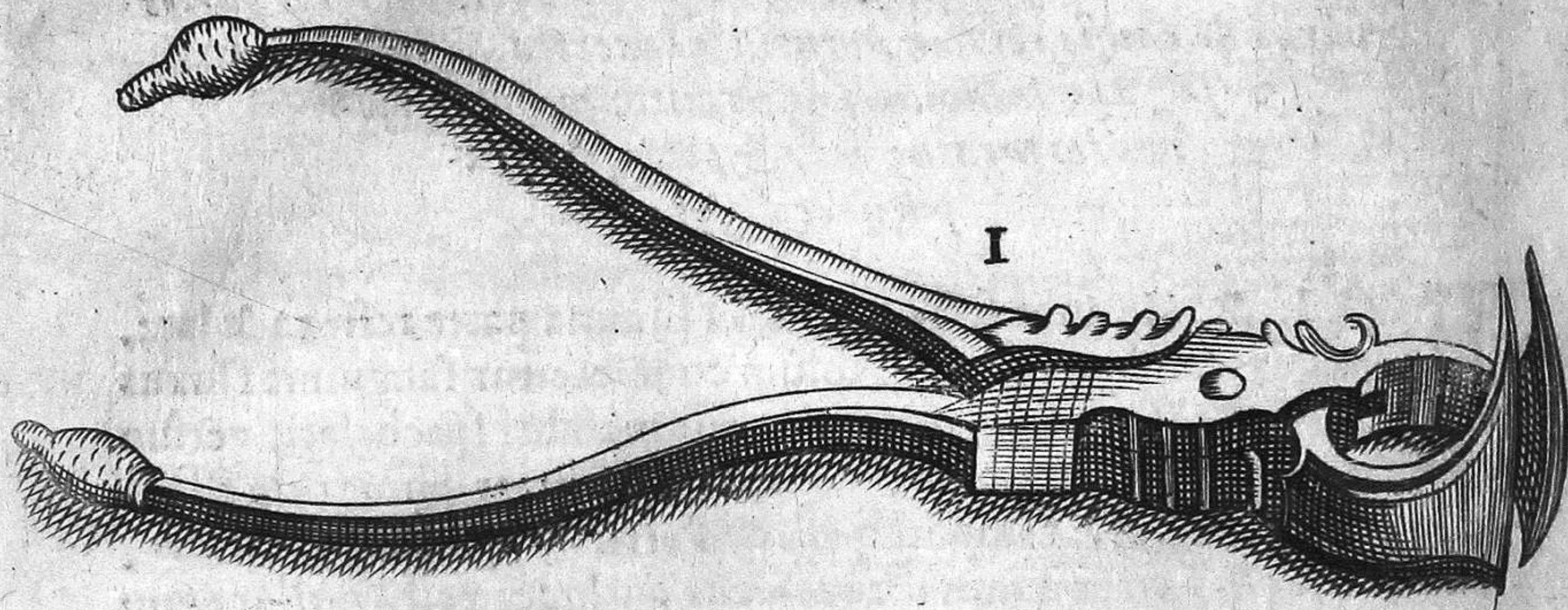
Hoc cataplasma descripsit Sennertus, & Spigelij maiores in Belgio habuerunt, pro secreto, eò quod escharam omnem optimè tollat. Eschara sublata vlceri imposui super filamenta carpta unguentum citrinum, quod vim habet digerendi, attrahendi, carnem generandi, & venenis resistendi: Circa vlcus adhibui emplastrum album coctum: tandem ad cicatricem duxi emplastro diapalmæ.

Fig. III. & IV. sunt *cauteria* actualia rotunda, quibus tangitur os corruptum, vt à sano separetur.

Fig. VI. & VII. *oualem* referunt in extremitate formam, quibus hæmorrhoides nimium fluentes sigillatim comburuntur.

Fig. VIII. IX. X. & XI. sunt *cauteria* in extremo rotunda, quæ

quæ dentium cavitatibus immittuntur , ad eorum cariem prohibendam . Figura asterismo notata scalpellus est rectus , & ex vtraque parte incidens, *lanceola* dictus: Hoc felicissimè Galli & Itali venas incidunt, pro emittendo sanguine: Hoc puerorum recens natorum anus & penis non perforatus aperitur: Hoc, in Germania, fonticuli artuum secantur .

T A B V L A XX.

De forcipe maxima, forcipe cartilagine incidente, cultro falcato, scalpro, & malleo ligneo, quibus, præter forcipem, ad amputationem membri, spachelo correcti, indigemus.

FIG. I. est *forfex*, qua abscinduntur non solum ossa, quæ in fracturis cum vulneribus eminent, & reponi non possunt: verum etiam ea, quæ suo acumine cerebrum pungunt: hac forcipe etiam abscinduntur digiti manuum & pedum, superflui, spachelo & carcinoma affecti: quæ altero tantò maior paretur, quam hic delineata cernitur. vid. inf. Tab. XXVI. Fig. I. & VI.

Fig. II. est *forceps incisoria* , ad partes cartilagineas & callosas facta.

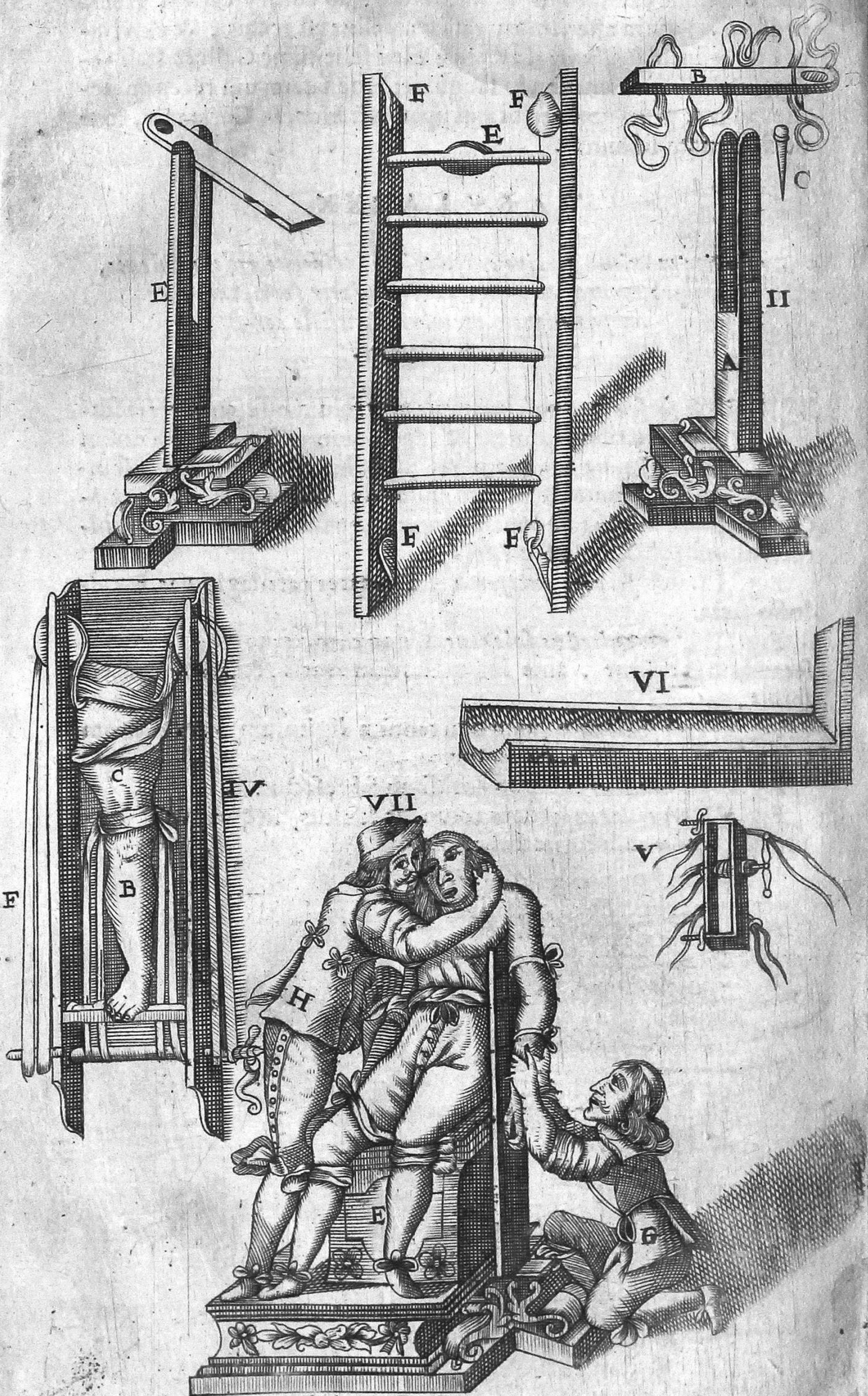
Fig. III. est *cultellus falcatus* , quo caro usque ad os serra rescandum inciditur , ante imputationem cruris , & brachij necessarius .

Fig. IV. est *scalprum* , quo non tantum digitorum, verum etiam cubiti & radij capita amputantur.

Fig. V. est *malleus* ex ligno durissimo fabrefactus.

Fig. VI. est *truncus* ligneus rotundus & altus, in quo partes scalpro auferendæ collocari debent,

T A B V L A XXI.

De instrumento τῆς ἀμύνης, Hippocratica Scala, Nilei Plintheo,
Canali, Glossocomo Galeni.

FIG. I. monstrat instrumenti, quod Hipp. ἀμύνη nuncupat, effigiem cum suis additamentis.

Fig. II. est instrumentum ambi dictum in suas partes (columnam scilicet A. Spatham ligneam seu ἀμύνη propriè dictam B. & clauum C. qui continet ἀμύνη versatilem B. in sua columna, A.) diuisum. Ambi Hippocrates lect. 6. de articulis, ita describit :

Lignum B. esto latitudinis ferè quidem quinque aut quatuor digitorum, crassitudinis verò duorum, aut etiam tenuioris, longitudinis autem bicubitalis, aut paulò minus. Cuius alterum extremum D. rotundum sit & angustissimum ea parte, maximèque tenue. Superciliosam autem habeat eminentiam, in summa rotunditatis parte paulum extantem, qua non latus, sed brachij caput attingit, vt huic supposita ala ad costas adaptetur. Addo, quod lignum hoc tria debeat habere foramina, per quæ traijciantur lora, quibus brachium ligno firmiter alligandum.

Fig. III. est scala, cuius gradus superior habet corpus quoddam E. rotundum, quod sub alam ponitur inter costas & humeri caput : postea Chirurgus brachium luxatum (sed spathæ non alligatum) deorsum trahit, alius sinistra apprehensa ceruice & summo humero, similiter trahet ex alia parte : tertius apprehendit totum corpus, trahetque deorsum ex alia parte scalæ. Huius operationis idea videatur apud Galenum Comm. in libr. Hippocratis de articulis : habet etiam hæc scala quatuor sibi annexas trochleas, pro vsu Nilei Plintei, quod infra Fig. V. explicabitur.

Fig. IV. est formula instrumenti glossocomi, ad fracturas femoris & cruris (quando patiens ex suo lecto, in quo iacet, vt sternatur, transfertur in alium) firmiter continendas, maximè idoneum. Glossocomi huius descriptio apud Galenum comm. in lib. Hipp. de fracturis talis est : Ad continendum autem firmiter, Glossocomum instrumentum à iunioribus Medicis inuentum est, seu femur, seu crus fractum sit, cuius structuram vsunque subiiciam. Id autem non abs re mihi videtur fuisse excogitatum : & tam si femur, quàm si crus comminutum sit, vbi callus circundatur, commodissimè adhibetur. Ab ima parte axis A. ad quem extremi laquei in diuersa extendentes deligantur, iniiciantur laquei extremis partibus ossis, quod curatur, fiantque ex duabus habenis B. & C. sic, vt quatuor vterque capita habeat, bina à dextra parte F, totidemq; à sinistra G.

Ex

Ex ijs capitibus, quæ inferioris laquei B. sunt, per foramina facta in inferiore parte D. glossocomi ad axem duci debent; quæ superioris, primo procedere ad superiora, deinde ipsa quoque per latera glossocomi perforata trajici, quibus foraminibus Cochleæ F. inclusæ sunt; vtrunque autem ab exteriori parte glossocomi F. & G. superioris laquei C. capita ferenda sunt ad axem. His enim ita constitutis, vna axis conuersio pariter ambos laqueos extendit, deorsum versus illum, qui ad inferiora fracti ossis alligatur, sursum verò alterum sic, vt vbi crus iacet, liceat in posterum quotidie hanc laqueorum in diuersas partes intentionem corrigere, valentius vel lenius extendendo. Laqueum B. igitur, qui in inferiori parte est, directa ductione axis extendit, eum verò C. qui in superiori parte intercedente alio motu extendit, Græci *ἀπὸ τοῦ μεταληπτικῆς τῆς πρῆως* dicunt. Schema ostendit extensionem femoris diminuti: Si autem sit crus diminutum, laqueus superior C. infra genu, inferior verò supra malleos alligandus est, atque ita crus in diuersa extensum conseruandum.

Fig. V. est *organum* tractorium Nilei *Plintheum* nuncupatum, factumque ad eorum exemplum, quæ tractoria oblonga, & quadrata dicuntur. Hoc instrumentum duo habet latera, *a*, quatuor palmas longa, & digitum transuersum crassa, quæ extremis partibus transuersarijs duobus, *b*, in medio foramen, *c*, per quod laquei, *b*, trajiciuntur, habentibus, inter se compacta sunt. Est autem transuersariorum crassitudo & latitudo, quanta laterum, sed longitudo palmam implet. Merito igitur talis compactio sit, vt latera, *a*, quatuor palmas, transuersaria verò, *b*, vnâ longa sint. Totius organi structura oblonga confecta est. Licebit autem, si quis voluerit, latera breuiora, quàm dictum est, efficere, quandoquidem organum per vnicum axim præstat effectum. In Medio itaque latera pertrusa sunt rotundis & peruijs foraminibus, per quæ axis, *d*, trajicitur, cuius caput sinistrum, quo latus excedit, manubrium ligneum habet, *e*. In hoc quòque organo quatuor sunt annuli ferrei, *f*, cum totidem loris pendulis, lateribus affixi, bini ab inferiore parte, totidemque à superiore, vt scalæ Fig. III. alligari possit. Axis extremitatibus ambabus additæ sunt rotulæ, *g*, & his remoræ, *i*, vt axim manubriolo circumductum firmiter contineant. Quod si neque per fasciam alæ subiectam (Tab. XXIII. Fig. II.) neque per lintheum glomeratum (Tab. XXIV. Fig. I.) cubitus luxatus reponi potest, hoc organum scalæ alligandum, cubitusque extendendus ea ratione & modo, vt in Schemate apud Oribas. lib. de machinament. c. 14. reperitur.

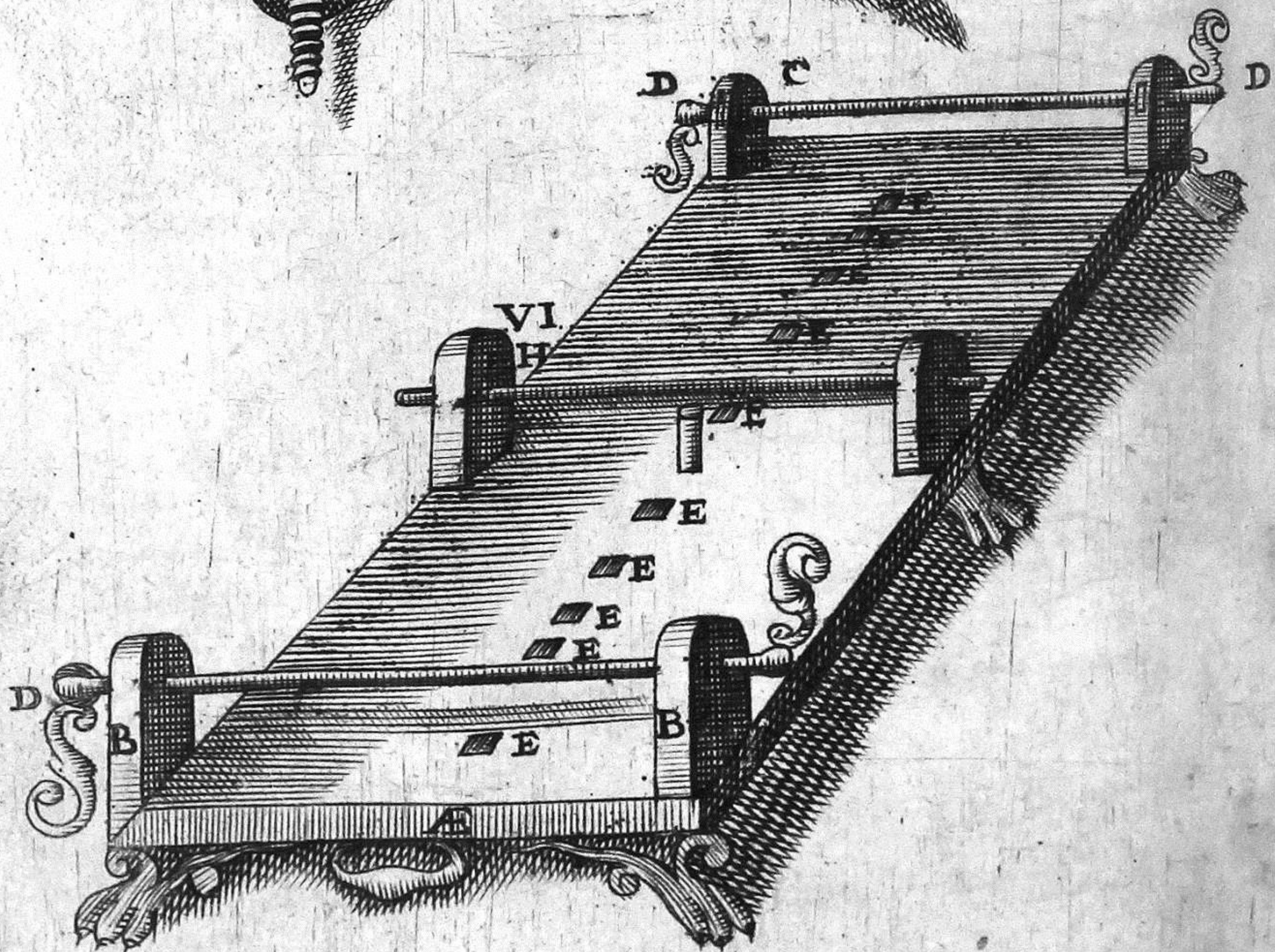
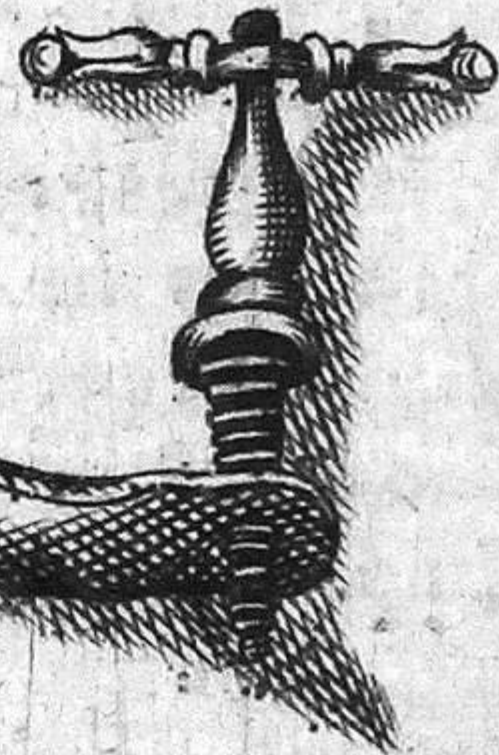
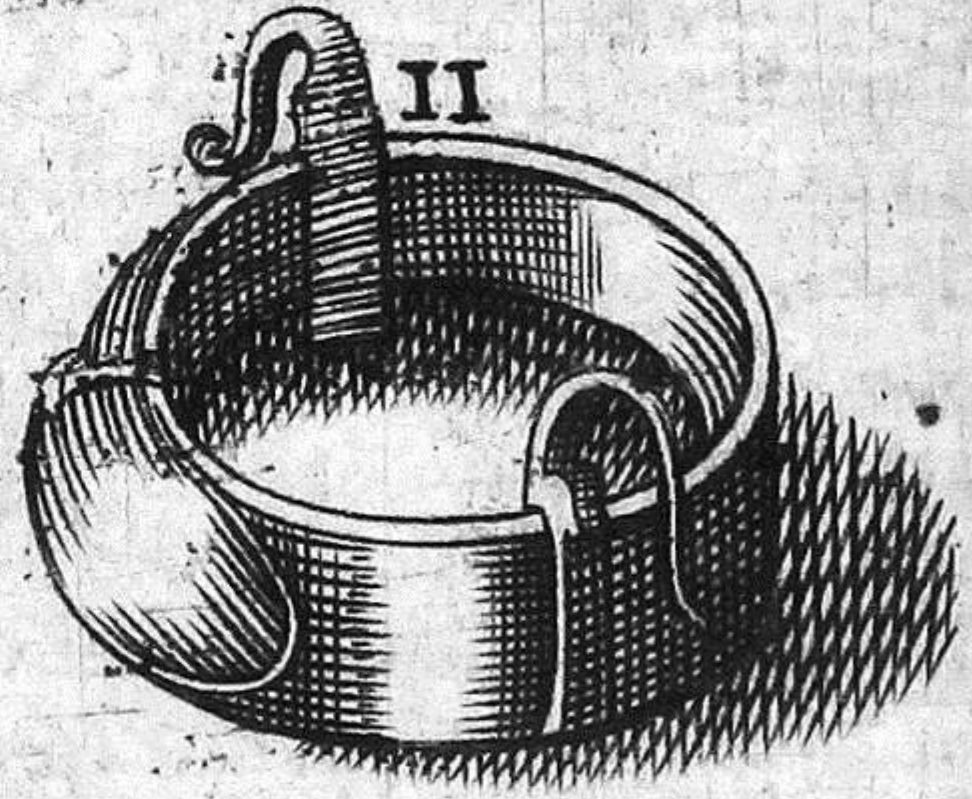
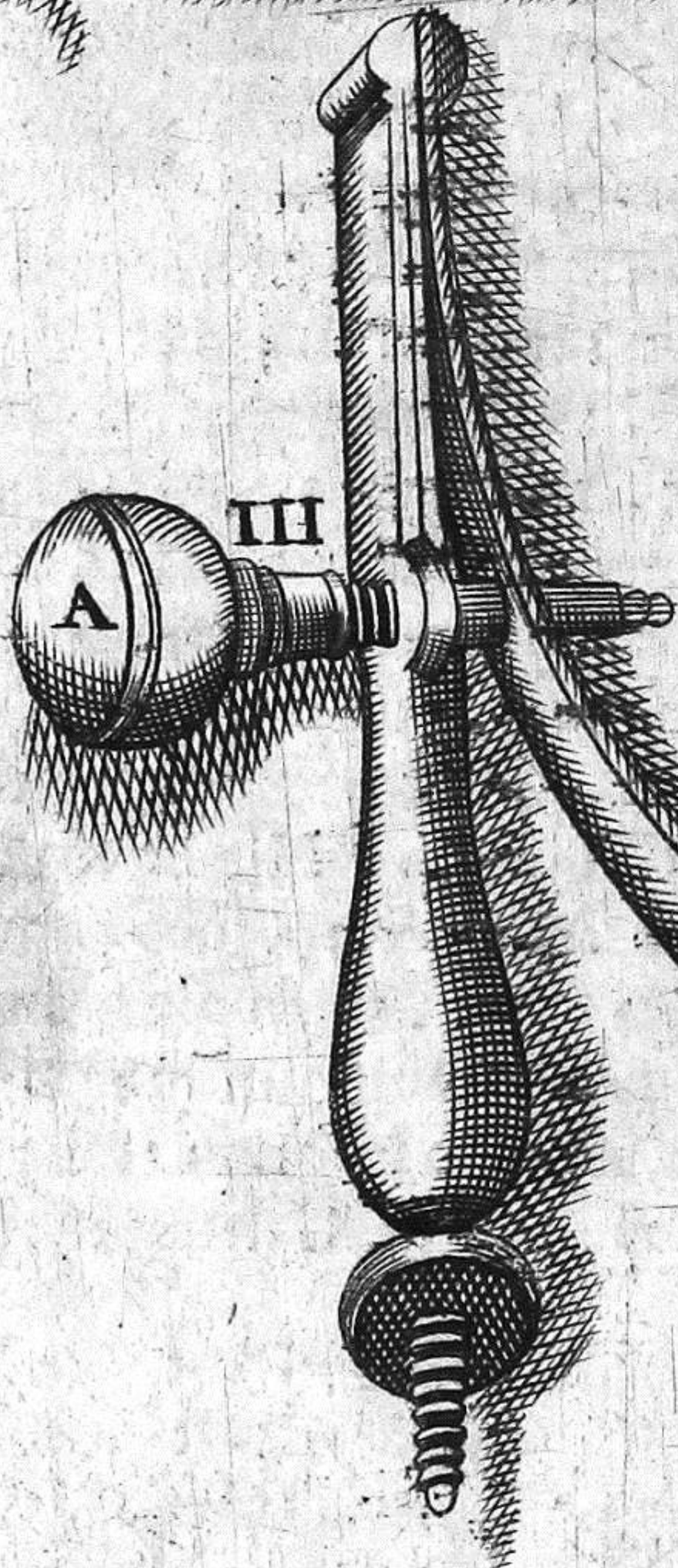
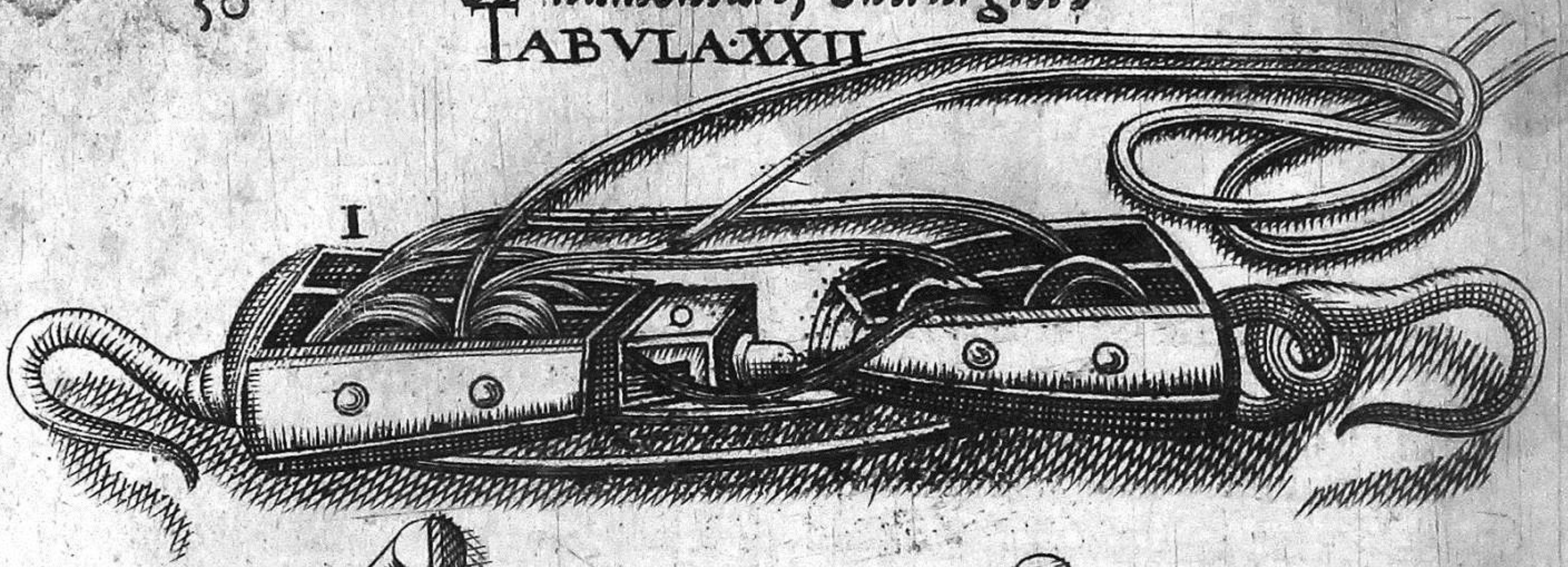
Fig. VI. est *canalis longus*, in quo reponitur vel crus vel femur fractum, & luxatum, stuppis replendus; canalem enim toti potius parti quam

quam dimidiæ iniicere oportet. Hipp. de offic. Medic. Hæc capsula in fundo habet foramen G. quo recipit calcaneum, & ad extremitatem lignum oblongum, quo innititur planta pedis.

Fig. VII. ostendit *omnium optimam per instrumenta humeri sub axillam prolapsi restitutionem*, quam Fabricius ab Aquap. ita describit: Spathæ extremitas inferenda est sub alam humeri luxati, inter costas & caput humeri: reliqua verò tabula per longitudinem brachij interni collocata ligari debet, primùm quidem statim sub capite humeri luxati, deinde supra cubitum, postea ad carpum. Hoc facto, æger collocetur supra sedile E. & brachium tabulæ alligatum, trahi seu columnæ (Fig. II. A.) beneficio clauī (Fig. II. C.) adaptetur, ita vt columna sit inter costas & tabulam brachio alligatam (Figur. VII. F.) Sic collocato ægro & columna, Chirurgus (G.) ex vna parte brachium deorsum; ex altera verò minister (H.) ceruicem & summum humerum amplexus, ægrum similiter deorsum trahat. Dum enim Chirurgus brachium deorsum trahit, tabula etiam cum brachio ad costas trahitur: vbi verò inferior tabulæ extremitas ad costas adducitur, superior rotunda pars facit motum contrarium, & ita mouet caput luxatum ad partem anteriorem, qua mentione facta facilè postmodum musculi trahunt, aut ipse Chirurgus impulsu faciens, reponit hoc modo caput ossis humeri. Hic tabulæ vtendi modus differt ab eo, quem Paræus lib. 15. c. 27. depingit. Quomodo humerus, per scalam & spatham simul, reponatur, iconem habet Paræus lib. cit. c. 26. Reliqui modi humerum luxatum restituendi, nempe per sedile Thessalicum, ianuam biforem, trabem transuersam & pistillum, inueniuntur depicti apud Galenum, in Comm. Hipp. de articulis.

T A B V L A XXII.

*De machina tractoria Vitruuij, zonula & remora Hildani,
& Scamno Hippocratis.*

FIG. I. est *machina tractoria* cum funiculo, qua utimur ad extendendas artuum luxationes & fracturas, ex Vitruuij lib. 10. cap. 4. desumpta.

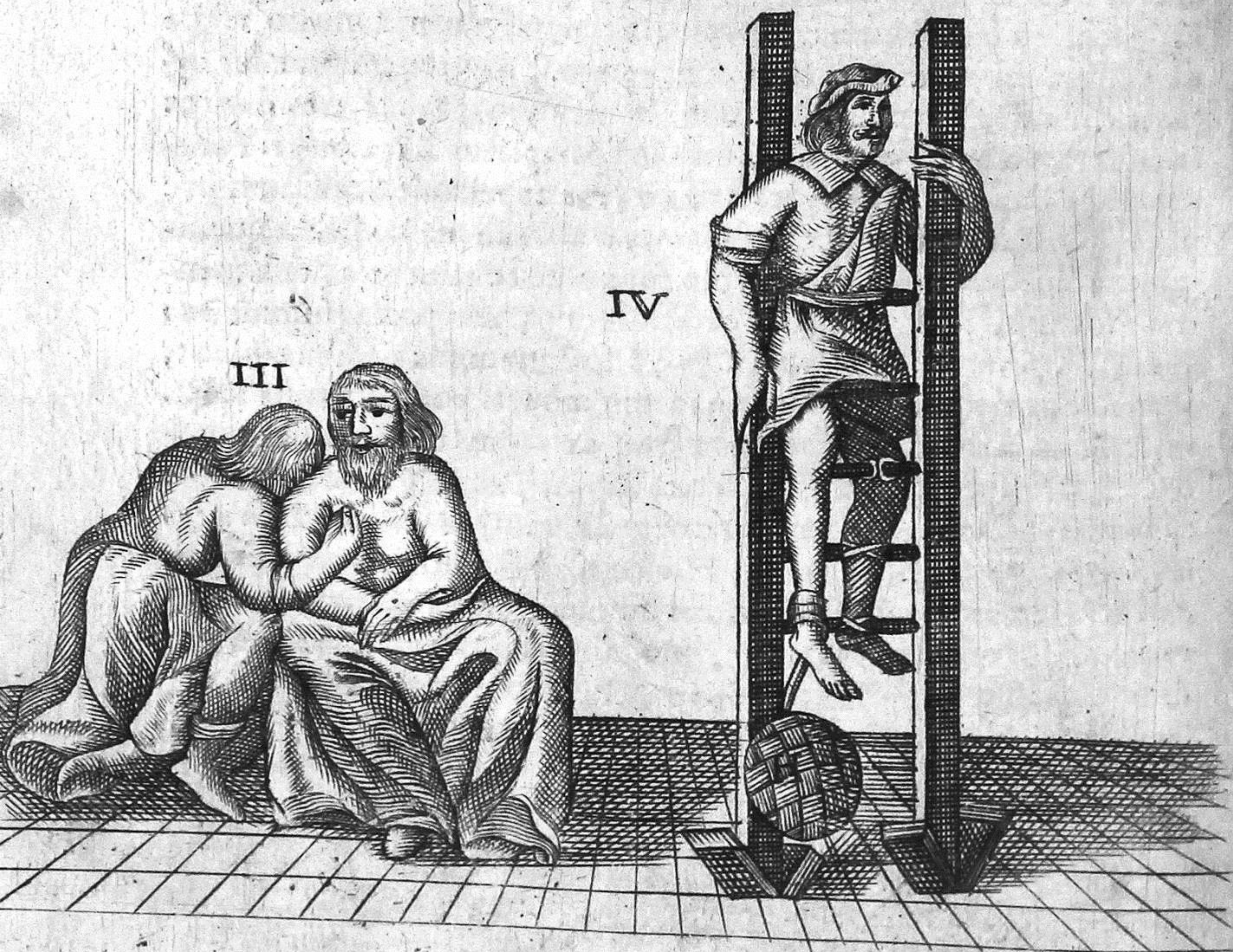
Fig. II. est *zonula* (qua brachium supra carpum vel cubitum, femur supra genu, & crus supra maleolos cingitur,) cum duobus hamulis.

Fig. III. est instrumentum *remora* dictum, quod in luxationibus humeri ad inferiora, alæ subijcitur, vt nodus humeri capiti respondeat & remoram clauus B. firmet. Quamuis hoc instrumentum, quod Guilhel. Fabric. Hild. cent. 5. obs. 86. cum vtendi modo depingit & describit, à recentioribus summopere commendetur: *humeri tamen luxationes spatha Hippocratis, multò felicius restituntur, si manibus reponi nequeunt; quam remora, & reliquis instrumentis.*

Fig. IV. est *scamnum Hippocratis*, ad luxata & fracta membra restituenda & componenda, maximè idoneum. Paratur lignum A. sex cubitos longum, & duos latum: crassitudine Æ. nouem digitos obtinet transuersos resupinendum. Hoc lignum habet quatuor alia ligna in superioribus partibus rotunda, duo scilicet & iterum duo in vtraque sui extremitate B. Huiusmodi ligna Hippocrates *Φλίας* vocat, in latitudine foraminibus pertunduntur peruijs, quibus continentur axes C, penetrantes, qui in suis capitibus manubria ductoria D habent, quibus circumuoluuntur. Totum lignum, à medio vsque ad extremum, cavitates obtinet E. quatuor digitos transuersos inter se distantes, quarum latitudo, & altitudo pariter tres digitos transuersos æquat, quibus scalmus seu priapiscus F recipitur. Foramina hæc imperuia Hippocrates *καπῆτες* appellauit. Scamnum hoc præter quatuor *Φλίας* G. extremas duas alias in medio habet, quæ lignum transuersum H. in supremo foramine continent, ad restituendum femur in posteriorem & exteriorem partem prolapsum: de quo vid. Oribas. lib. de Machin. c. 37. & 38. scamnum sex pedibus insistit, vt manibus eleuari, & de loco in locum moueri possit. Rotulis scamni, remoræ possunt adaptari, quæ axes extremos contineant immotos. Vsum huius scamni Hippocratici infra Tab. XXV. declarabo, ne tyronibus accidat, quod meo tempore Patauij Medico & Chirurgo alias celeberrimo euenisse scio. Hic, cum ad fracturam cruris extendendam scamno opus haberet, sed mutuò accepto uti nesciret, magna cum sui nominis infamia, modum vtendi scamno erubescens didicit ab eo, qui scamnum, quasi coactus, mutuò dedit.

TABVLA XXIII

T A B V L A XXIII.

*De humeri fracti compositione, & luxationum cubiti,
humeri, ac femoris restitutione.*

FIG. I. docet *humeri fracti extensionem & compositionem*, quam Hippocrat. *sect 6. de fract. text. 9.* pulcherrimè describit. Brachij igitur æquissima distantia hæc est. Lignum cubitale A. aut paulo brevius, cuiusmodi sunt ligonum manubria, ab utraque parte fune B. deligatum & suspensum esse oportet. Homo autem alto quodam sedili collocatus, manu super incubat, sic ut manubrium sub ala ita statuatur, vix ut ille considerare possit, sed propè suspensus maneat. Tum supposito firmo aliquo & superdato pulvino vno aut C. pluribus ea altitudine, quæ obliquè collocato cubito ad rectum angulū respondeat: præstiterit quidem ex corio lato & molli, vel fascia lato super iniecta D. graue aliquod pondus E. quod modicè intendat, suspendere. Aut alius vir sic collocatum cubitum ad cubiti flexuram vi quadam deorsum deducat robustus. Fig. II. Medicus verò erectus, altero pede altiore loco collocato, adgrediatur curationē, & manuum palmis os componat. Quod certè facillè fiet, hæc enim extendendi ratio laudabilis est, si quis ea probè utatur. Alij laudant Celsi humerum intendendi modum, quem *lib. 8. c. 10.* verbis valdè obscuris scribit, cuius clarum, & integrum sensum apposuit Foësius commento in superiora Hippoc. *verba, quibus, & ego subscribendum esse censeo.*

Fig. II. est *restitutio luxationis cubiti* ad mentem Hippocratis, Vbi cubitus in interiorē vel exteriorē partē prolabitur, distentio ita adhibenda est, ut cubitus ad rectum angulum cum humero collocetur. Attollere autem alam oportet fascia F, subiecta, & cubitum super rem aliquam collocare, ac iuxta articulum graue aliquid appendere, Fig. I. aut manibus ministri deorsum urgere, ut in hac Figura. Suspenso autem articulo necesse est prominentioribus palmarum partibus adurgere. *Hæc figura conuenit, dum deligatur, dum suspenditur, & collocatur cubitus.* Vbi is in posteriorem partem prolabitur, subito extendere oportet, & prominentioribus palmarum partibus in suam sedem compellere, quod similiter seruandum est, in alijs reponendis. Vbi in priorem partem prolabitur, imposito linteo in pilæ speciem inuoluto flectere simul, & reponere necesse est Tabul. XXIV. Fig. I. Quod si in alteram partem vergat, cum reponitur, etiam utrumque fieri debet, vid. Tab. XXIV. Fig. I.

Fig. III. ostendit *restitutionem humeri sub axillam luxati* Hippocraticam. Quamuis enim optimus restituendi modus sit ille, qui

Fig I

III

paulò supra Tab. XXI. Figur. VI. fuit commendatus: huic tamen sequens proximè accedit bonitate sua, quem Senex noster his verbis laudare videtur. Quibus igitur humerus frequenter elabitur, ij per se vt plurimum in suam sedem reponere possunt. Immissis enim sub alam alterius manus digitorum nodulis, articulum sursum propellunt, cubiti verò gibbum ad pectus adducunt. Ad hunc quoque modum Medicus in suum locū compellet, si interiore articuli prolapsa parte, sub alam immissis digitis, ipse quidem capite ad summum humerum obfirmato, à costis reducat, genibus verò ad cubiti flexum brachio ad motis, ad costas repellat. At qui reponit, manus eum habere robustas continet, aut ipse quidem manibus & capite id præstet, alius verò quidam *minister* gibberum ad pectus adducat.

Fig. IV. est *repositio femoris luxati*, quam Hippocrates describit vt sequitur. Reponitur autem hoc modo femoris articulus, siue in anteriorem, siue in priorem partem eruperit. Scala defoditur, cui homo insidet integro & sano crure leniter extento, & qua commodè poterit alligato: vitiato verò cruri G. Calathus H. in quem coniecti lapides fuerint, vel vas fictile appenditur aqua plenum, cuius effigies videatur apud Galen. *comm. 4. in Hipp. de art. text l. 4.*

T A B V L A XXIV.

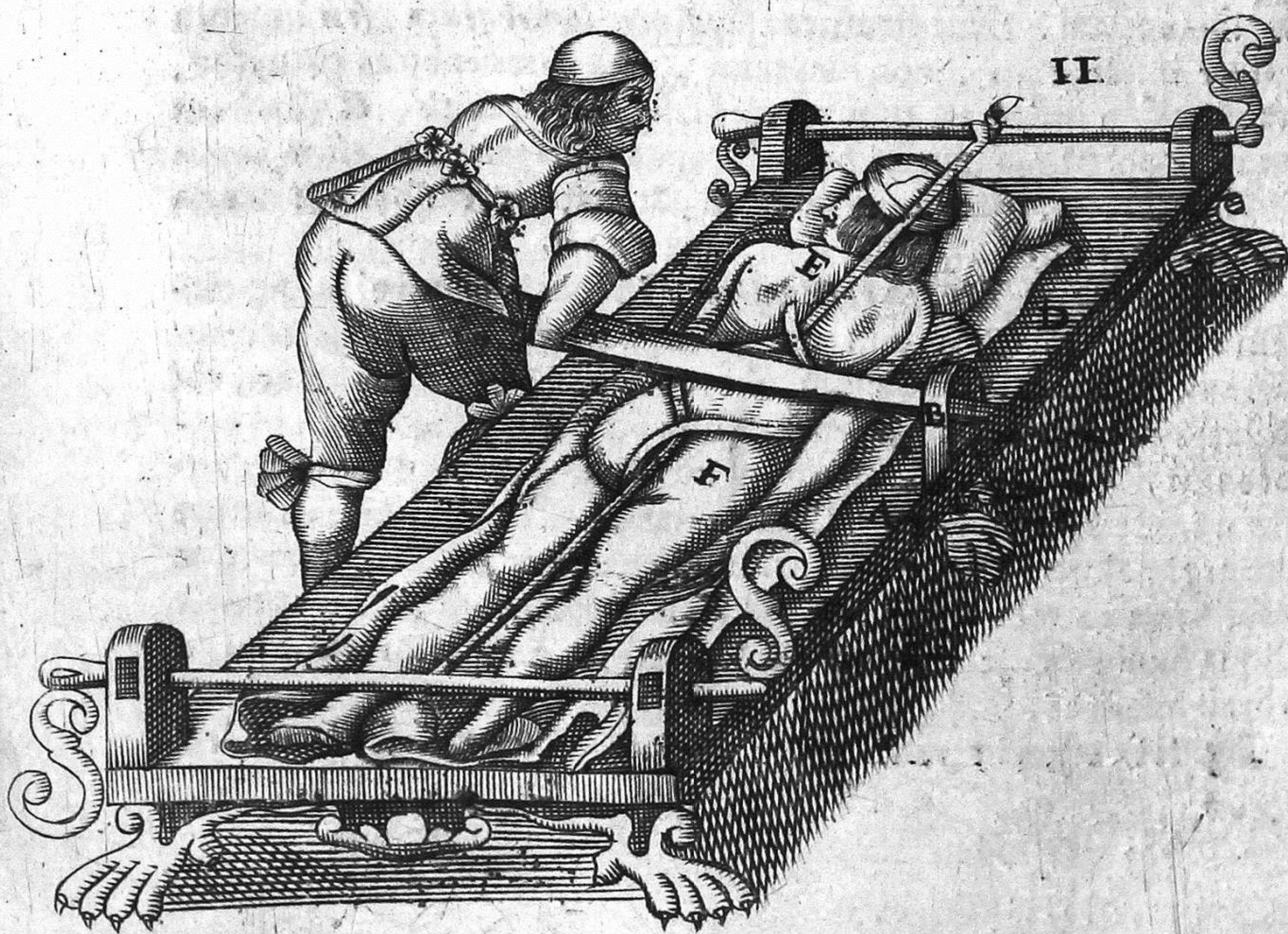
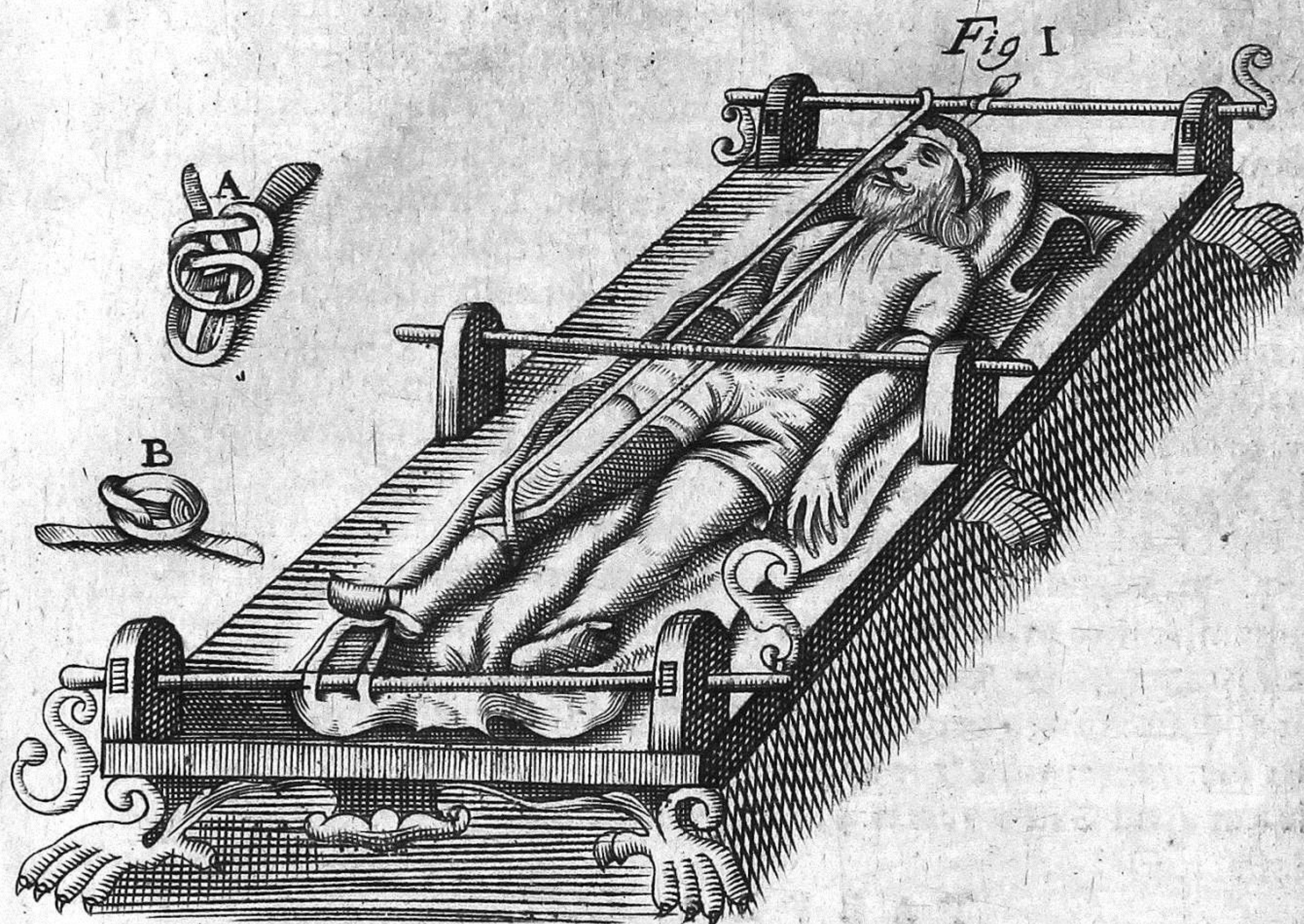
De luxationum cubiti, manus & iuguli curatione.

FIG. I. ostendit aliam *restitutionem cubiti luxati* secundum Hipp. sententiam. Expedit autem *fasciam glomeratam*, seu linteum durum implicitum, non magnum, qua parte cubitus curuatur, transuersum iniicere, tum repente cubitum flectere, & quantum maximè potest, manum ad humeri caput proripere: hæc enim reponendi ratio ijs, quæ sic in priorem, & posteriorem partem luxata sunt abundè est.

Fig. II. *manus luxata restituitur*. Manus autem vel in anteriorem vel posteriorem partem promouetur, sed maxima ex parte anteriorem. Manifestum indicium, vbi in anteriorem, quod curuari, vbi in posteriorem, quod digiti porrigi non possint. In restituendo collocantur digiti super scammum vel mensam, & in diuersa à duobus ministris distendantur. Quod extat ex osse, vel prominentiore chirurgi palmæ parte, vel calce simul repellatur, & in anteriorem & posteriorem partem vrgeatur: sed ab inferiori iuxta alterum os pila aliqua mollis subiiciatur, manui pronæ, vbi à superiori est, supinæ vbi ab inferiori.

Fig. III. ostendit *restitutionem iuguli*, quam describit Galen. *comm.*

comm.1. in lib. Hipp. de artic. text. 73. Si ea pars iuguli; quæ cum pectoris osse committitur, vel in latus vel in inferiorem partem prorumpat, tunc ait Hippoc. commodè restitui potest, si homo resupinetur, subiecto inter scapulas iuxta spinam puluino, seu cervicali, seu tali quopiam, ut hac via thorax totus recuruetur. Hoc autem expressit vocabulo *πριπίδες*, quo Poëta etiam vsurpauit, quam inquit: *πριπίδες ἐν δεξιᾷ καὶ ἐξην πᾶσι τὸ πρὸς* Homine itaque ita figurato, præcipit, ut Medicus altera manu humeri ad latus deducti caput in exteriorem partem repellat; sic enim deductæ iuguli partes, plurimum inter se recedent, recuruato pectoris habitu multum ad eam rem conferente: altera manu componat, atque in vnum adducat diductas iuguli partes. Humerum verò iuxta latus sursum compelli, interdum satis esse in sequentibus adscribi.

T A B V L A XXV.

De astraguli luxati restitutione, cruris fracti extensione, & spina ad exteriora prolapsa directione.

F G. I. docet tali seu *astraguli restitutionem*, quam Oribasius lib. de machinamentis cap. 40. describit. Talus modò in interiorem partem procidit, interdum in posteriorem quoque conuertitur, in quas partes vbi venerit æquè (*super scamnum Hippocratis*) resupinare hominem conuenit crure vitiato extento; ac cruri (*statim infra genu*) carchesium laqueum A. æqualiter extendentem circumponere, eiusque capita à posteriori parte ad axem, qui supra caput est, adducere. Tale autem draconem seu sandalium B. iniicere, eiusque capita ad inferiorem axem alligare, tumq; membrum vel in diuersa diducere, vel continere, & ab inferiori parte extendere: neruis quantum res postulat diductis conuenienter impellere, vbi in inferiorem vel exteriorem partem eruperit, retrò cogendo: vbi in posteriorem extrahendo, nunc siquidem ob eum habitum impulsus extrahendo aptatur.

Quod si infractura vel tibiæ, vel fibulæ, vel ossis vtriusque simul, crus manibus extendi nequit, collocetur æger super scamnum Hippocratis, ac cruri infra genu carchesium laqueus A. circumponatur, sandalius verò B supra malleolos alligetur: postea crus laqueis in diuersa diductis extendatur, fracturaque componatur.

Fig. II. *spina dorsi ad exteriora luxata extensionem*, & impulsu monstrat, qui facile comparatur, si ex Hipp. scamno Tab. XXII. Fig. IV. adumbrato mediæ *φλίας* G cum priapisco Fremouentur, & in foramen *τὸν φλίας* dextræ A lignum aliquod B dimittitur excavatum, quod recipiat spatham C clauo D firmandam, ne excidat.

Hoc

Fig I

II

Hoc facto, collocetur patiens pronus super scamnum: deinde duo laquei corpori circumdantur, vnus supra E. alter infra F. gibbum, quorum capita è regione ad axem ferantur, vt spinam circumuoluta æqualiter extendant. Lignum illud, quod spatham recipit, ad minimum tria foramina quadrata habeat, vt ipsis spatha, pro magnitudine gibbi in supremo, medio, vel infimo loco accommodari possit. Vltimo spatha super gibbum coniecta, & magna vi medici depressa, luxatio impellitur. Hic impellendi modus multum differt ab eo quem Oribasius *lib. de machin. c. 35.* figura & verbis nimium obscuris descripsit.

T A B V L A XXVI.

De femoris fracti in diuersa extensione & coaptatione; genu luxati repositione; & totius brachij ac pedis in figura media depositione.

FIG. I. ostendit *fracturam femoris* per habenas extentam. Quum manibus extensio fieri nequit, & scamnum Hippocratis ad manus non est, collocetur æger super scamnum commune supinus, habena alligetur sub axillis, aliaque ponatur in spatio illo, quod interiacet genitalia & anum: alia denique habena alliganda est supra genu, & talum. Hæ habenæ à ministris robustis attrahantur, superiores sursum, at inferior deorsum, donec medicus fracturam composuerit. In repositione genu luxati, quando manibus extensio fieri nequit, superiores habenæ similiter alligentur, inferior supra malleolos.

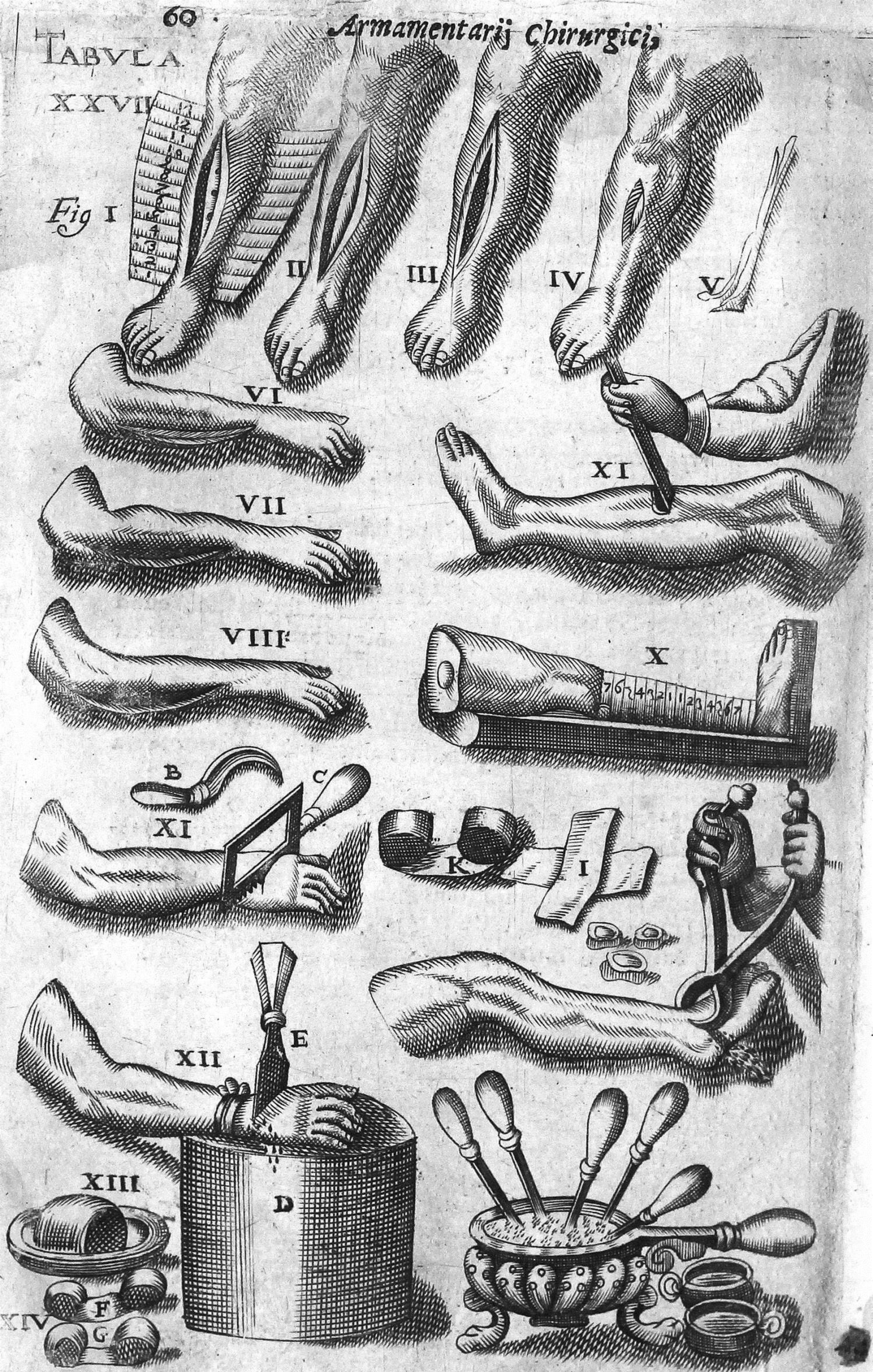
Fig. II. & III. ostendit *figuram mediam* membrorum, & musculorum, *brachij & pedis totius*, quæ est necessaria in membri aut fracti aut luxati extensione, coaptatione, deligatione & depositione. Schema autem huius configurationis ideo adpingi curauimus, vt eam, cum infra sæpius indicetur, Chirurgiæ tyrones vno quasi intuitu addiscere, & in praxi imitari possint.

TABVLA

XXVII

Fig I

T A B V L A XXVII.

De ossium tibiae & cubiti ad medullam usque corruptione: de tibia cum vulnere & prominentijs fracta, fascijs in circulum adductis obligata: deque manus aut pedis extremi resectione.

FIG. I. ostendit corruptionem ossis usque ad medullam tibiae dextrae Domini Augustini Merken, quam sequenti modo curavi. Primo die trium digitorum transversorum spatio infra patellam, ubi scilicet terminatur musculus rectus, tibiam extendens, crus secundum longitudinem, usque ad inferius tibiae caput scalpello recto (Tab. II. Fig. II. delineato) incidi, os callosa & mobili substantia obductum inueni, & vulnus medicamentis sanguinem sistentibus obligavi. Secundo, subsistente sanguine, callum seu cartilaginem, quae ossi tibiae supercrevit, modiolis (Tab. III. Fig. III. IV. & V. depictis) perforavi tribus in locis, statimque trium foraminum interstitia forcipis (Tab. XX. Fig. II. descriptae) opera intercidi, & os tibiae cariosum & integrè putrefactum inueni, quod à genu usque ad inferius caput à sano separatum, volsella extraxi, deinde crus fascijs tredecim in crucem deligatum, in capsulam seu canalem stuppa repletum reposui, veluti Fig. X. huius Tabulae ostendit. Paraui autem fascias tredecim, longitudine quidem diuersas (*tenuior enim & inferior cruris pars breviores, crassior vero longiores exposcit fascias*) sed tres digitos transversos latus, quas capsulae cruri supponenda apposui, ita ut cuiuslibet inferioris fasciae portio medietatem, quasi superioris cõtegat. Hoc facto crus obligandum in capsulam fascijs coopertam reposui, deinde infimae fasciae extremitates sursum versus in crucem flexi, postea capita fasciae, quae proximè infima est, & sic deinceps, donec ascendendo ad supremam devenirem, cuius extremitates nodo gemino adduxi. vid. Tab. XXII. Fig. X. Huiusmodi fascijs opus habemus, quando pars affecta crebram requirit inspectionem, & ab humorum incursum defensionem.

Fig. II. monstrat tibiae integrè putrefactam & cariosam, sicut erat post excisionem calli, quo contegebatur.

Fig. III. exhibet locum, in quo situm habuit os corruptum, & volsella iam extractum: monstrat insuper foramen, in quo videtur caput fibulae magis corruptum, quam tibia, quod modiolis excidi.

Fig. IV. est os illud tibiae corruptum, quod patiens memoriae causa reposuit.

Fig. V. ostendit in tibia modò curata aliam fracturam, de qua infra integram historiam annotavi.

Fig.

Fig. VI. est dextri *cubiti os corruptum*, ac veluti (præcedens tibia) cartilagine quadam obductum . Hinc cutim externi cubiti , à carpo vsque ad humerum similiter scalpello incidi, vulnusque impositis stegnoticis dilataui. Altero die, callum seu cartilaginem bis trepano Aquapend. perforaui, interstitia foraminum forcipe Tab. XX. Fig. II. excidi, & os subiectum detexi.

Fig. VII. ostendit os cubiti omninò corruptum & asperum, quod etiam volsella , sed frustulatim , detraxi , sine omni dolore & strepitu .

Fig. VIII. indicat locum (in quo reponebatur os cubiti corruptum , & modò detractum) quem natura callo repleuit, ita vt æger operationes rusticanas absq; impedimento exequi posset . Æger fuit rusticus Pappalauiensis, cui anno 1630. miles quidam cubitum quatuor in locis sine vulnere fregit. Hæc cubiti fractura, per me & Nicolaum Meurten, quantum fieri potuit, fuit composita, nostroque etiam iudicio benè curata. Sed nobis nihil mali cogitantibus, cubitus de nouo intumescit, vehementer dolet, tandem exulceratur parum, cum totius corporis consumptione, ita vt de ossis toties fracti corruptione suspicari ceperimus, quam etiam post sectionem cutis, & calli cum modiolis incisionem, inuenimus, fascijs decussatis demum cubitum obligauimus, & remedijs, quæ Domino Augustino Merken fuerunt adhibita, curauimus.

Fig. IX. est *fractura tibiae cum vulnere* & denudatione ossis adeò, vt eius extremitates extra cutim proruperint, quæ si longæ sunt, sola extensione ob doloris, conuulsionis, & inflammationis, quæ imminet, metum, reponi nec possunt nec debent, sed vel immisso (si fieri potest) inter extremitates ossis instrumento, quod scalprum sua figura incisorium refert, dum crus sine violentia extenditur, compellantur; vel si prominentiarum aliqua ita promineat, vt neque per scalprum incisorium A. reponi possit, sed potius vicina corpora dilaceret, doloremque inferat, iuxta Hippocratem *tertio de fracturis*, (Tab. XX. Fig. I.) abscindatur, & fracta postmodum ossa in locum compellatur. Cum extantia resecatur, ita vt os breuius fiat, prædicendum volunt ægro, crus vel alias partes fractas futuras esse breuiiores: quæ prædictio ex Galeno & Hipp. vera est, quando femur vel humerus fractus particulam ossis amiserit: cum verò tibiæ vel cubito (ossibus socijs nihil patientibus) portio quædam abscinditur, breuitas membri semper timenda non est: os enim sanum membrum conseruat distentum, donec natura defectum portionis abscisse callo quodam compensarit.

Fig. X. est tibiæ os cum vulnere & prominentijs fractum, fascijs non in crucem, sed in circulum adductis obligatum, & intra caplu-

capulam debite repositum. Ligatura hæc ascialis, quæ Hippocrati adscribitur, infra in curatione fracturæ cum vulnere clarissimis verbis explicabitur.

Fig. XI. est *manus, cancro occulto affecta*, quæ abscinditur in parte sana, ad capita scilicet radij & cubiti. Inciditur autem substantia carnosæ scalpello falcato B. usque ad ossa, quæ postmodum unico ferræ C. acutissimæ ductu refecantur. Nota, quod supra incisionis locum fascia cubitus non ligatur, ut sanguis infectus ex vasis effluat, ne retentus cubitum distendat.

Fig. XII. est *manus sphacelo tentata*, quæ in defectu ferræ super lignum D. posita, in radij & cubiti capitibus sanis scalpro E. contra Hildan. bono cum successu amputatur: cubitus supra carpum fascia stringitur, non solum ut sensus minuatur, verum etiam ut arteriæ, post amputationem partis demortuæ, constringi queant, citra magnam sanguinis profusionem.

Fig. XIII. est *pelvis oxycrato repleta*, cui innata vesica, quæ madefacta parti mutilatæ adhibenda.

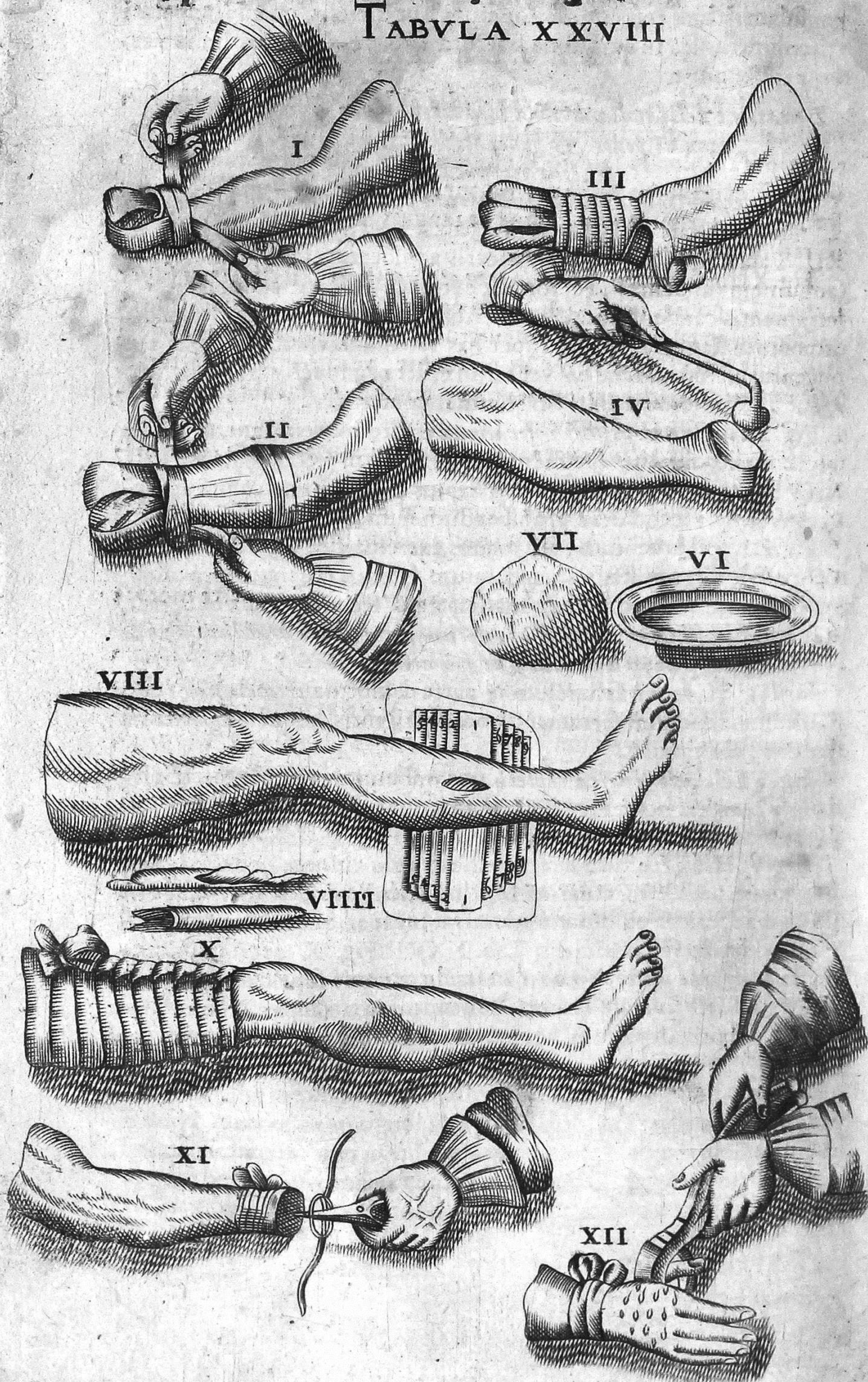
Fig. XIV. sunt duæ *fasciæ glomeratæ* F. & G. quarum quælibet duobus donata est capitibus ad obligandum brachium, cui manus extrema fuit abscissa.

Fig. XV. notat *pedem sphacelo corruptum*, qui in parte mortua (iuxta Hieron. Fabritium ab Aquapendente, lib. I. *pentateuch. cap. 19. & lib. oper. chirurg. titul. de sphaceli chirurgia*) propè sanam forcipe Tab. XX. Fig. I. aufertur. Remota parte mortua, putredinis reliquum ferramentis candentibus (Tab. XXVIII. Fig. IV.) absumitur, donec patiens vim ignis percipiat. Postea plagulæ H. unguento Ægyptiaco Hildani illinuntur, quæ escharæ applicantur. Splenijs tandem superpositis I. pes mutilatus fasciâ K. madidâ ad genu usque obligatur, veluti manus (Tab. XXVIII. Fig. II. & III.) usque ad medium cubitum.

Fig. XVI. sunt *ferramenta varia* (Tab. XIX.) & ignita, tam ad putridæ partis reliquias absumendas, quam ad sanguinis fluxum sistendum, idonea.

Fig. XVII. sunt vascula duo medicamentis repellentibus, vino nimirum rubro, albumine oui, & oleo rosarum repleta, quibus fasciæ (siue in sano siue in mortuo pars amputetur loco) imbuantur, ad prohibendam inflammationem.

T A B V L A XXVIII.

*De ratione deligandi membra mutilata, & cum vulnere fracta,
canali pedis, & generali luxationum atque
fracturarum curatione.*

FIG. I. docet Deligationem cubitorum post abscissionem manus, seu quomodo fascia (F. Fig. XIV. Tab. XXVII.) cubitis (Fig. XI. & XII. Tab. XXVII.) in viuo truncatis adhibeatur. Postquam arteriæ sanguinem fundentes, vel forcipe extractæ, filoque constrictæ, vel ferramentis candentibus tactæ fuerint, vulneri cum plagulis medicamentum stegnoticum, & super has splenia oxycrato expressa applicentur, deinde fasciæ bis vel ter in crucem adductis capitibus, vno usque ad dimidium cubiti brachium inuoluatur.

Fig. II. monstrat primò *vesicam* oxycrato madefactam, & priori fasciæ superpositam; secundo alteram fasciam (G. Fig. XIV. Tab. XXVII.) quæ ut prior in crucem sæpius adducta, vno capite ad flexuram capiti ascendat, ad prohibendum humorum affluxum.

Fig. III. est brachium, cui manus extrema fuit resecta, medicamento sub plagulis stegnotico curatum, splenijs cruciatim oppositis, primà fascia, vesica oxycrato madefacta, & secunda fascia obligatū. *Hæc deligatio observanda est in quocunque membro mutilato, siue in confinio vini, siue in loco vino fiat operatio.*

Fig. IV. est pes ob sphacelum in parte demortua *truncatus*, in quo putredinis reliquum ferramentis optimè ignitis, usque ad patientis sensum, absumitur.

Fig. V. est *peluis postea repleta*, qua imbuuntur splenia, fascia prima, & spongia noua Fig. VII. qua irrigatur totum brachium, ad precauendum sanguinis accursum.

Fig. VIII. est fractura dextri femoris cum vulnere in parte syluestri, quam passa est Catharina Motin, Giengensis, de qua infra singularis reperitur observatio, monstrat insuper, quomodo cruri cum vulnere fracto fascia fascialis (Tab. XXVII. Fig. X. in circulum adducta & de qua plura dicentur in fracturæ cura) subiiciatur.

Fig. IX. est frustum femoris de vulnere extractum, & dextra sinistraque parte depictum, ut eius caries melius videri ac considerari queat.

Fig. X. est femur fractum fascia fasciali & in crucem adducta obligatum, canalique Tab. XXI. Fig. VI. longo imponendum. Nam si quis canalem femori subiiciat, qui poplite non excedat, is potius lædit, quam prodest. Neque enim corpus, neque tibiam sine femore moueri prohibebit: quin popliti adhibitus molestiâ afferet, & ad id,

E

quod

quod minimè opus est, impellet. Genu namque flecti minimè opus est. Si quis enim aut femore deuincto, aut tibia, genu inflectat, is vinculorum rationem totam perturbabit, tum necesse erit vt musculi alio atque alio habitu collocentur, & ossa fracta dimoueantur. Imprimis igitur conandum, vt poples extendatur. Canalis ergo erit vsui, qui à coxa ad pedem suppositus similiter contineat, præcipuèque, si ad poplitem cum canali fascia laxa circumjiciatur, velut infantes in cunis fasciari solent. Vbi enim femur in superiorem partem, aut ad latus distorquebitur (*vel per somnum, vel dum ager ad desidendum progreditur, aut ipsi stratum subternitur*) ita cum canali melius continebitur. Canalis igitur à summo ad imum vsque, aut nullus adhibendus. Cæterum imo calci magna cura adhibenda, vt tum in tibiæ tum in femoris fracturis aptè collocetur. Etenim si pes dependeat, tibia reliqua obfirmata, ossa in anteriore tibiæ parte gibba apparere necesse est, idque eo magis, si hominis calx suapte natura grandior fuerit. Hipp. de fract. femoris. vid. Tab. XXVI Fig. II.

Fig. XI. est brachium mutilatum, in quo arteria instrumento extrahitur, ad ligandum, ne sanguinem fundat.

Fig. XII. est pollex dextræ manus, qui carpo prius fascia compresso; propter sphacelū forfice Tab. XX Fig. I. in viuo abscinditur.

Guilhelm. Fabritius Hildanus tractatum doctissimum conscripsit de cura gangrænæ & sphaceli, quem tyrones at-entè legant, sæpiusque magna diligentia perlegant, in quo (*præter modum fascia ligandi partes mutilatas, quem in ipsorum gratiam hic apposui*) omnia ad refectionem membri necessaria inuenient. Is pluribus quidem probare nititur rationibus, partem demortuam citò, tutò, & iucundè abscindi non posse, si putredinis aliquid relinquatur ferramenti candentibus absumendum: illæ tamen meo iudicio non euincunt, amputationem membri affecti, iuxta Hieronymum Fabritium ab Aquapendente institutam, nunquam benè succedere; *multò minus* demonstrant, hanc illi, quæ peragitur in viuo, postponendam esse; considerando, amputationem in parte sana institutam, *iucunde fieri non posse*, siue nouacula, siue cauterio cultellari incidantur partes molliores: *neque etiam tuto*, quoniam viua pars fascia constricta facili negotio emoritur, imo sectio etiam in parte sana semper accuratè institui nequit, quin aliquādo partes profundiores altius, quàm exteriores, corruptæ relinquuntur; quod si fiet, vel noua sectio tentanda, quæ esset horribilis, vel reliquæ ferramenti iuxta recentiores comburendæ. *Non cito*, quia maius temporis spatium requiritur, ad extrahenda instrumento arterias, filoque constringendas (*Et si fascia remouetur, nonnunquam tale sanguinis profluum sequitur, quod nisi vasa cauterijs actualibus tangantur, mortis causa fit*)

quam

quam ad vulnus statim ferris ignitis inurendū: ne dicam, magis protrahi operationem, si post resectionem ab Hildano & veteribus præscriptam, aliquid putredinis remanet. Vnde rationibus & felici experientia fretus, Hier. Fabrit. ab Aquapend. operandi modum, resectioni veterum plerumque præferendum esse statuo.

Quod si vires ægri, ob vapores putridos, & antecedentem sanguinis fluxum, adeo debiles sint, ut certi simus eum in ipsa operatione defecturum; in eo casu abstinendum à sectione, quoniam magis excusabile est, ægrotantem relinquere, quam ipsum scienter occidere. Cum autem nulla spes vitæ sit reliqua, nisi pars abscindatur, quid Chirurgus incumbit? partem demortuam manè & vesperi ferramentis optimè candentibus quotidie tangat, ad imbibendos humores putridos, ne sursum versus reparat sphacelus, patienti etiā medicamenta alexipharmaca, quæ vapores à corde depellant spiritusque reficiendo vires instaurent, per os exhibeat, & etiam externæ regioni cordis adhibeat. Viribus parumper refocillatis (pristinæ enim cum certo vitæ periculo expectantur) cum prædictione periculi, operationem petitam aggrediatur, nam satius est viribus ita se habentibus, anceps & miserrimum hoc auxilij genus experiri, quam nullum. Dum Patauij studio medico operam dedi, Comes quidam Vicentinus ambo cruris dextri ossa in medio fregit, cum profusione sanguinis usque ad synopen, & superueniente sphacelo. Pedem sphacelatum Excell. Pet. de Marchettis, ob virum, ex sanguinis fluxu, debilitatem rescare noluit, sed ferramentis candentibus sæpius adhibitis prohibuit, ne serperet putredo, & medicamentis internis & externis corroborauit, & spiritus, quantum possibile, refecit: Tandem, *in scio patiente*, partem demortuam nouacula circum cum circa incidit, quā decidenti, reliquum putredinis cauterijs actualibus absumpsit, ad remouendam escharam vnguentum Ægyptiacum simplex adponens. Tertia (post ascissionem pedis extremi usque ad fracturam) die, patienti conquerenti de insigni dolore digiti maximi pedis dextri, Chirurgus subridens respondit, se mirari querelam de dolore digiti, qui ante triduum fuerit sepultus, quibus æger ita fuit perterritus, ut statim in grauissimum animi deliquium inciderit. Ablata eschara, musculisq; ut solent, sursum retractis, ossa quatuor digitos transversos prominabant, quæ filamentis aridis & pulueribus quotidie secantibus cooperta, duorum mensium spatio à sanis separabantur. *Ut præcedentes tabula; & proxime sequens, quæ de curatione fracturarum & luxationum tractant, melius intelligantur, curam eorum generalem ex Hieron. Fabritio eiusque Præceptore Fallopio, (hos enim qui habet, omnes habet) paucissimis perstringam.*

Curatio Luxationis Simplicis.

Est quinque scopis, 1. Extensione, 2. Repositione, 3. Deligatione, 4. Depositione partis luxatæ, & 5. Religatione partis.

Extensio autem facile fiet, si quatuor observantur, primò tempus, secundò organa apta, tertio modus, & quartò extensionis quantitas. *Tempus* ab Hippocrat. de art. 64. proponitur, ut scilicet statim post luxationem fiat, dum pars adhuc calet. Quod si extensio ob absentiam Medici vel Chirurgi statim fieri non possit, faciamus id die etiã secunda vel tertia, nisi cogamur ob inflammationem, quæ prius supervenit, desistere; in quarta verò propter exacerbationes nihil tentandũ: observatum enim, quod, si tentetur extensio, restitutio feliciter non succedat, sed eam multa sequantur incommoda. Vnde Fallopius de luxationibus cap. 3. Moneo vos, inquit, ut habeatis semper rationem temporis, ad summum non excedentis diem tertium, & si dies tertia esset iam præterita, expectandus est terminus inflammationis, & tempus, usque quo periculum non sit de inflammatione, estque Hippocrat. 4. de artic. § 6. monente, dies septimus, ad quem usque æger, (inedia seu victu potius tenui) extenuandus est. Ergò si primis tribus diebus fieri non possit extensio, expectate usque ad septimam. Tempus in quo potestis restituere est prima, secunda & tertia, vel saltem 7. 8. & 9. in decima verò, undecima, duodecima & reliquis, non est tutum, quia tum generatur callus. Sed antequam deueniamus ad extensionem, præparandus est articulus ad indolentiam, & facilitatem restitutionis, calefaciendo, emolliendo, & laxando partes articuli, scilicet musculos, tendines & ligamenta: si enim mollitæ sunt, facilius trahentur & sine dolore. Calefactio autem & emollitio articuli fit, aut per frictiones, aut per affusionem plurimæ aquæ calidæ, vel & in alijs locis hydrælei, vel decoctionis malvæ, alth. &c. Frictione commodè utimur in locis, ubi aqua non facilè potest affundi; debet autem fieri manu inuncta materia aliqua oleosa vel pingui, ut oleo communi aut axungia porci minimè salita. Spigelius in publicis lectionibus narrabat, ad curationem luxationis tantum posse balneum aquæ dulcis, ut eo nihil sit præstantius.

Organa extensionis sunt manus, vincula & instrumenta; Manus adhibentur, si luxatio sit levis; vincula, si mediocris; instrumenta, si magna. Manus ergo sint vel Medici, vel ministrorum, prout extensione opus est leui, vel paululum maiore: vincula verò, ubi requiritur, ob contactum musculorum maiorem, extensio validior, in quibus observanda 1. figura, quomodo scilicet obuoluenda, de qua (quoniam verbis exprimi non potest) videatur Oribas. liber de laqueis:

queis: 2. materia, quę sit valida, mollis & tractabilis. Talis est corium ceruinum, molle & preparatum, ex quo conficiuntur thoraces. Inunguntur deinde vnguento pomato, vt tractabiles fiant. Nonnulli vtruntur, in defectu corij, linteis parum detritis: 3. vbi iniicienda; in loco nimirum remotiore articuli luxati, ne muscoli constringantur, aut in validiore extensione dilacerentur. Vbi infra luxationem duo sunt adhuc articuli; Hippocrates vtrique articulo adhibet vinculum, vid. Tab. XXVI. Fig. I. Instrumenta mechanica, quę præcipuè necessaria sunt in antiquatis, vel primis tribus diebus non repositis luxationibus, sunt 1. scala (Tabul XXI. Fig. III.) 2. Glossocomum seu Ambi Hippocrat. (Tab. XXI. Fig. I.) & 3. scamnum Hippocraticum (Tab. XXII. Fig. IV.) dictum.

Modum extensionis indicat Hippocrat. 1. de fract. 1. dum dicit, quod Medicus luxationum & fracturarum extensiones (quę per tractionem in diuersas fiunt partes) quàm rectissimas facere debet. Oportet igitur seruare rectitudinem, tum ratione ossium, tum ligamentorum & musculorum, propter fibras. Nam seruata harum partium rectitudine, extensio sine dolore & difficultate succedet.

Quantitatem extensionis optimè sciet Medicus, quando non ignorat, ex quo loco exciderit, per quam viam egressum, & ad quem locum sit progressum, in quo quiescat. Extensionem propè factam animi deliquium ægri vel adstantium non impediat.

Reponitur os in suum locum manibus, vel Medici vel Ministri, modicè inunctis cerato aliquo molli, vel oleo rosarum. Fit autem repositio vel per circumgyrationem, vel per impulsu in oppositam partem illi, ad quam prolapsu est. Hi motus non semper necessarij, nam interdum, vbi extensio facta, si muscoli prius contracti tantum remittantur, facile sua sponte articulus in locum naturalem redit.

Signa autem benè repositi membri sunt, *Primò* figura membrę naturalis, quando nulla cauitas, nullusque circa articulum tumor apparet, quemadmodum ante restitutionem, sed in omnibus similis sit sanę parti, aut parum admodum absit, propter influxos humores. *Secundò* doloris remissio, quę signum est inseparabile, semper enim dolore sedato, signum est restitutum esse os, non autem contra sequitur, restitutum est os, ergo dolor cessat: potest enim interdum dolor remanere, quod prius valdè læsi sint muscoli. *Tertiò* iuxta nonnullos strepitus, qui sentitur ab ægris & adstantibus, dum os in cauitatem suam redit, sed signum hoc fallax est, & nunquam exoptandum, siquidem strepitus iste interdum fit, cum extenduntur articuli, & nimis trahuntur; sæpè etiam strepitus fit,

cum ossis supercilia rumpuntur, ex collisione mutua ossium, quam sequitur motus difficilis.

In *deligatione* prima & reliquis obseruanda sunt duo (figura scilicet partis affectæ, & deligatura ipsa,) quæ conseruabunt articulum in suo sinu, & imminuent inflammationem prohibebunt.

In *figura* oportet obseruare figurationem articuli, non solum restituti, sed etiam totius membri, nam sicut figuræ quædam naturales & indolentes: ita quædam nonnaturales & dolentes sunt: Figura indolens brachij est flexa, sicuti pedis in rectum extensa Tab. XXVI. Fig. II. & III. *sed notandum, quod dicta figura articulo vel toti membro ante deligaturam tribuenda est, ne scilicet fascia vel laxetur, vel nimis constringantur.*

Deligatura, fit fascijs lineis, quia melius constringunt, quam illæ quæ ex lana conficiuntur, mollibus, ne dolores inferant; æqualibus, ut æqualiter ubiq; constringant; & mundis, ut ex colore cognoscantur humores, qui ex articulo residunt. Latitudo fasciarum secundum partes deligans variat: partes enim crassiores, requirunt fascias latiores, tenuiores verò angustiores. In crassis (femore scilicet & genu) sint quatuor, in tenuioribus (ut tibia, humero, cubito & manu) trium, in tenuissimis (ut digitis) duorum saltem latæ digitorum transversorum ægrotantis. Fasciæ distinguuntur à Galeno in interiores, quæ sub splenijs ligant articulum, & dicuntur subligamina: Et in exteriores, quæ splenijs imponuntur: Hippocrates utitur duabus interioribus, totidemque exterioribus: *quamuis interdum una sufficiat fascia, quando scilicet articulus non est facilis ad prolapsum.*

Longitudo fasciarum ob varietatem partium deligandarum varia est: in cubito longitudo fasciarum debet esse trium cubitorum (per cubitum intelligo spatium ab apice digiti medijs, usque ad articulum cubiti) ægrotantis: in cruribus quatuor: in humero nouem: in femore duodecim: & in digitis minus duorum digitorum. Fasciæ ut præter constrictionem etiam inflammationem arceant, ex mistura vini austeri, & oleo rosarum madefiant, quoniam siccæ multo tempore inter se non cohærent. Alij fascijs moderatè oblinunt, felici successu, cerato Hipp. humido, quod describit Galen. l. 6. de compos. med. per. gen. c. 4. dicitur ceratum à cera, quam recipit, & humidum, quia ob oleum est molle. Proportio autem ceræ & olei est, ut sumatur vna pars ceræ, & duæ olei v. gr. ℥j. ceræ albæ, & ℥ij. olei rosacei. Vitanda sunt hic illa medicamenta, quæ fiunt ex pulueribus adstringentibus, & albumine oui, quoniam articulum vel nimis refrigerant & exsiccant, ut flexura impediatur, vel humoribus influxis excludunt exitum. *Deligatio laxati articuli communis est fracturis, quo pacto autem facien-*

facienda sit, infra docebitur, in curatione fracturæ simplicis, & Tabul. XXIX.

Depositi membri est triplex. *Alligatio*, suspensio, & collocatio. *Alligatio*, cum iuxta Paulum thoraci alligatur brachium in luxatione & fractura humeri aut cubiti. *Suspensio*, si suspenditur brachium de collo apposita vitæ. *Collocatio*, quando collocamus membrum affectum supra aliquam partem corporis, ut brachium supra thoracem, vel supra stragulum aliquod capsulæ inditum. *Alligatione* & *suspensione* utimur in partibus superioribus, *collocatione* verò in inferioribus. *Depositi* autem debet esse in figura partis media, mollis (unde canalis strappa repletur, ne æger molestiam patiatur) æqualis (maximum enim incommodum ex parua inæqualitate oriri potest) & sursum vergens, ne fluant humores ad partem affectam, & inflammationem efficiant, Tab. XXVI. Fig. II. & III. *Post bonam* deligationem, & membri depositionem requiritur etiam quies, ita ut Antiquiores in luxatione & fractura femoris perforarent lectum & stragula, ut ægri per illud foramen excernant, ne moveri cogantur.

Religatio indicatur 1. si membrum non rectè fuerit deligatum, quod apparet, si nimis arctè constringitur, unde in extremis membri luxati partibus exoritur tumor durus; vel nimis laxè, quod indicatur, cum neque bonus, neque malus, id est, neque moderatus, neque magnus aut durus, apparet tumor. 2. si pruritus aut dolor adsit. Pruritus ille fit vel à rebus secundum naturam ut temperamento calidiorè, vel à rebus præter naturam. Solutis dicta ob causam fasciis, affundatur membro aqua tepida pura, non solum ut mitigetur ille pruritus & discutiat humores serosi, qui remansit impressus ex ligatura, verum etiam ut roboventur ligamenta, dum aqua siccat humiditates collectas. Nisi ergò deligatio sit malè facta, nec pruritus infestet, solutio protrahatur usque ad septimum diem. Si autem nimis arctè, secundo; si nimis laxè, tertio, ob pruritum verò tertio vel quarto ad summum die ligaturam dissolvere oportet. Septima die, quæ est terminus tractatæ inflammationis, deligatio iterum solvatur, & affundatur aqua tepida (non nimis calida, quæ ligamenta laxaret.) sed non amplius fasciæ supra dicto liquore madefaciendæ, nec cerato rosaceo oblinendæ, quoniam inflammationi iam satisfactum est, sed septima dies indicat corroborationem, & consolidationem articuli, & ideo medicamento opus est siccante valdè & adstringente. Si tamen septimo die adhuc suspicio esset inflammationis, tunc usque ad undecimam diem protrahatur roborantium medicamentorum oppositio. Talia sunt 1. Medicamentum catagmaticum Moschionis, cuius descriptionem habet Galen. l. 3. de comp. med. sec. gener. c. 9. 2. ceratum

diapalmæ. 3. cœratum Barbarum, quod optimum est hyemis tempore. 4. emplastrum catagmaticum Renodæi. Hæc medicamenta antequam apponantur, emolliantur vel cerato rosarum humido, vel myrtino, pro molli frictione partis affectæ. Facta molli frictione, articulus leniter mouendus ad hanc aut illam partem, ut humor in articulo genitus exprimatur sine dolore: Medicamenta (non dissoluta) postmodum super linteam extensa apponantur, & deligatio prioribus paulò arctior sit oportet. Post hanc deligationem membrum soluendum non est, usque ad finem curationis. Ut cognoscatur tempus, quo sanantur luxationes, sciendum est, quod tres dentur gradus articulorum; alij enim sunt parui, & ad restitutionem faciles: quidam mediocres & maioris momenti: nonnulli magni & ad restitutionem difficiles. Primorum (*articulorum digiti cuiusvis*) curæ terminus est dies decimus quartus: secundorum (*articulorum ossium pedis & manus extremae*) vigesimus: Tertiorum (*reliquorum*) quadagesimus. Articuli ergo digitorum inter quatuordecim dies glutinantur, & propterea in luxatione talium articulorum à septima vel nona die, usque ad decimum quartum non oportet unquam fascias soluere: in reliquis expectandus est terminus sanationis, nisi aut pruritus, aut ulcuscula, aut humor inter caput articuli & sinum collectus, laxarum fasciarum solutionem indicent, tertio quoque die repetendam. Hoc modo procedendum, donec membrum satis videatur robustum: quo tempore soluenda est ligatura, & pars luxata decocto fouenda, quod eam roboret. ℞. Flor. Chamomil. ros. rubr. anth. stæchad. Fol. salu. beton. salic. chamædr. iuxæ arthet centaur. min. absynth. anamss. vini rubr. mediocriter austeri ℥. vj. lixiu dulc. Barbitonforum lib. iij. bulliant ad consumptionem quartæ partis: postea, apposito cerato, per aliquot dies absque deligatione in media Tabul. XXVI. Fig. II. & III. membrum restitutum est conseruandum; dein ægro-
ranti præcipiendum, ut operationes consuetas moderatè exercere incipiat.

*Curatio Luxationis cum inflammatione, ante vel post
restitutionem, exorta.*

SI inflammatio vrgeat ante repositionem, aderunt duæ indicationes, altera luxationis, & altera inflammationis, sed quia magis vrget inflammatio, illi prius est incumbendum, nam si prius tentaretur restitutio articuli luxati, fieret conuulsio, vel gangræna partis, quam sequitur sphacelus: Omittenda igitur in hoc casu restitutio articuli, & ponenda pars in medio, minimèque doloroso situ. Tab. XXVI. Figur. II. & III. Vniuersalibus præmissis, rebus
non

non naturalibus benè dispositis, & aluo laxà clysteribus conseruata parti affectæ apponatur lana succida, & continuò super affundatur hydræleum calidum, quod recipit copiosam aquam calidam, & copiosum oleum rosatum. Aqua calida enim discutiet humores, laxabit partes, doloremque sedabit: Oleum rosarum mitigabit dolorem, & repellendo impedit inflammationis augmentum. Lanà succidà etiam mitigabitur dolor, & prohibebitur inflammatio, sed quia dum cessat inflammatio, humores collecti paulum incrassantur, ideò sub finem inflammationis debemus membrum leniter fricare manibus inunctis oleo amygdal. dulcium, vel communi, deinde impo- nere malagma vel Nili vel Nilei, *qua Galen. l. 8. de comp. med. sec. loc. cap. 5. describit*, & præstantissima sunt in declinatione inflam- mationis, propter ceram, ammoniacum, oleum, crocum & acetum, quibus ad emolliendum, euocandum, & discutiendum nihil est præ- stantius: sed cum hæc non vbique habeantur in officinis, adhibeatur Emplastrum oxycroceum Nicolai, quod pariter emollit, discutit, & ex alto trahit, quare optimo euentu potest substitui: superata inflam- matione, extendatur, reponatur, deligetur, & deponatur membrum, eo modo, quem in luxatione simplici didicimus.

Si inflammatio post repositionem succedat, quod crebro fit, tùm ratione extensionis violentæ, tùm doloris perpetui, instituendus est victus tenuis, secanda est vena, & purgatio instituenda, statimq; dis- soluenda est deligatio (*etiam si fit in prima vel secunda die*) & simi- liter hydræleum tepidissimum affundendum, donec æger ex hoc iu- uamen aliquod percipiat. Postea deligetur membrum laxius paucio- ribus fascijs hydræleo imbutis. Hoc singulis diebus faciendum est, vsque ad inflammationis declinationem, quæ fit die vt plurimum quinta; declinante inflammatione, apponenda sunt vel malagmata dicta, vel oxycroceum Nicolai, pro resoluendis inflammationis reli- quijs cum ligatura adhuc laxiore. Ablata verò inflammatione, ob- seruetur curandi modus in simplici luxatione dictus.

Curatio luxationis cum vulnere, & osse, vel tantum detecto, vel parum etiam prominente extra cutim.

SI articulus luxetur, ita vt sit vel detectus, vel extra pellem pa- rum protrusus, affectus est lethalis, & maioris periculi, si resti- tuatur, quàm si non restituatur. Si enim non restituatur, superueniet inflammatio, conuulsio, & interdum mors. 2. aderit turpitudine ipsius membri. 3. vlcus insanabile, quod si fortè cicatrice aliqua obdu- catur, ob mollitiem faciliè etiam soluitur. Si verò reponatur, maxi- mum

mum adducit conuulsionis, gangrenæ & mortis periculum. Sed non nulli huiusmodi pericula timent solummodo in articulis magnis (carpo videlicet, cubito, humero, talo, genu & femore, quæ ob tendinum robur, ligamentorum & vasorum magnitudinem, restitutionem prohibent, nisi eam æger & adstantes, audita prædictione periculi, vrgeant, quam Medicus die vel primo, vel secundo, vel octauo, vel nono tentare debet, ne artem Medicam ignorare videatur) non autem in articulis minoribus, digitorum nempe pedis, & manus extremæ, quos Celsus cum prædictione periculi pariter reponit, rationem habens primò inflammationis & conuulsionis, deinde vulneris & luxationis. Vbi ergo articulus maior reponi nequit, primum habenda est ratio vniuersalium & victus, membrumque sine omni extensione & deligatione, in media figura, vel de collo suspendatur, vel in capsulam leniter collocetur, vt immobile maneat, & dolorem non sentiat. Impedienda quoque inflammatio & conuulsio imminens, medicamento dolorem mitigante, concoquente, refrigerante & repellente, quale est, ex mente Hip. 4. de art. 6. Ceratum picatum, quod super splenium, vino austero, nigro, ac tepido expressum extenditur, & tepidè articulo imponitur.

Curatio Conuulsionis, post articuli restitutionem suborta.

SI, osse restitutò, superuenit conuulsio, statim articulus iterum laxandus, copiosaque aqua, vel oleo tepido, optimè ac diu abluendus: Calefaciendum quoque totum corpus, ita vt sudor excitetur, & omnes articuli calefiant, quoniam inter se omnes consentiunt: Inungenda sunt præterea neruorum principia, nucha scilicet, spina dorsi, inguina & axillæ, oleis & vnguentis, ad conuulsionem facientibus.

Curatio luxationis cum callo, qui impedit restitutionem, & motum articuli.

IN articulis, ante vel post restitutionem, malè tractatis, facilè crescit callus, præcipuè verò in ijs, qui non multa carne sunt circumuallati, vt cubitus, genu & pes: reliqui articuli quandoque, sed non ita facile patiuntur callum, quoniam carnosiores sunt, & humorem sanguineum, qui pro alimento & faciliiori articulorum motu illabitur, facilè discutunt. Callus autem vel est durus, vt lapidis naturam acquirat, vel non ita durus, vt lapidosus. Signa calli lapidosi sunt quatuor, 1. articulus gracillimus, & siccissimus conspicitur. 2. articulus

culus ab ægro moueri non potest, neque etiam violenta manu Medici. 3. extenuatio & gracilitas membri est diuturna. 4. adhibita fuerunt medicamenta nimium refrigerantia, vehementer adstringentia & exsiccantia, quibus humor supradictus in lapidosam abiit materiam. Signa lapidis simpliciter duri sunt item quatuor. 1. Si recens est affectus, dum enim antiquatur, fit lapidosus. 2. Quamuis membrum ab ægro moueri nequeat, potest tamen à Medico. 3. si medicamenta idonea articulo fuerint apposita. 4. aderit tumor aliquis in parte quidem durus, non tamen osseus.

Callus lapidosus curationem Celsi sine periculo non admittit, quare ita relinquendus. Curatio verò calli mollis, seu minus duri, talis est: Primò euacuetur corpus purgatione & venæ sectione. 2. instituat bona victus cæterarumque rerum non naturalium regula. 3. emolliatur pars oleo, vel sequenti medicamento.

℞. Radic. alth. ℥iij.
Cucum. asinin. ℥ij.
Fol. Malu.
Bisualmu. ana. mij.
Semin. lini.
fæmugr.
Caricar. ping. ana. ℥iij.
Capit. veruec. no. j.

Coq. in s. q. aq. simpl. donec caro capitis ab ossibus separetur, cuius vapore per aliquot dies articulus callosus foueatur, forum excipiant frictiones per tertiam horæ partem durantes, manibus inunctis ex oleo amygd. dulc. & pinguedine anserina recenti mixtis. Facta frictione imponatur Malagma Nilei, supra allegati, vel oxycroceum Nicolai, pinguedine anserina malaxatum: Post tres vel quatuor dies pro emollitione & discussione calli, laudatur fumus aceti. Vnde Galenus accepit lapidem pyritem, (vel in huius defectu molarem) quem ignitū facit, postea aceto perfundit, in quo macerata sit portio quædam gummi Ammoniaci, vt vapor inde sublatus, & per 3. horæ partem susceptus, non solum attenuet callum, sed etiam emolliat: attenuatione facta, cataplasma imponendum est vel sequens, vel fortius. ℞. Furfurum hordei & oxym. simpl. ana. q. s. pro form. cataplasmat. Notandum, vt æger (si articulus est restitutus) inter vsum emollientium & discutientium, articulum, quantum possibile, moueat, quo motu callus digeritur. Si articulus nondum restitutus, & callus oboritur, hic prius curetur, dein articulus reponatur: vt in luxatione simplici dictum.

Curatio

Curatio luxationis articuli, qui de sua sede, post restitutionem, spontè recidit.

Articulus recidit tribus de causis. 1. quando post violentam luxationem malè reponitur articulus, & ligamenta non benè exsiccantur. 2. quando tumor aliquis, ex inflammatione circa articulum oborta & malè curata, prohibet, ne articulus in sua sede possit contineri. 3. cum humor ad articulum fluit, qui ligamenta laxat. Prima causa maiora exsiccantia requirit. Secunda verò emollientia & discutientia indicat, de quibus supra: Tertia omnium est pessima, quæ (post expurgationem corporis per pharmaca, venæ sectionem & bonam victus rationem) postulat adustionem, quā nihil est præstantius. Nam hæc absument primò humiditates illas per crustam, quæ cauum facit vlcusculum, quod cicatrice obductum partem relaxatam contrahit: per inustionem enim calefacimus, siccamus & humores digerimus. Sed animaduertendum est, 1. vt vratur locus, ad quem cadit os, vt si humerus sub alam cadat, sub axilla vltio fieri debet; si caput femoris ad anteriorem partem luxetur, anteriora pluribus in locis vrenda. 2. ne vrantur partes nervosæ, ligamenta, venæ, arteriæ & glandulæ, quibus ignis est inimicus, exoritur enim, ob siccitatem, conuulsio incurabilis. 3. vt vltio fiat ferramentis, quæ non magnas faciat escharas, vnde eligantur ferramenta parua, oliuaria, acuminata, & optimè ignita. 4. vt post inustionem articulus quiescat per multos dies, si enim iterum luxetur, affectus erit immedicabilis.

Curatio Elongationis articuli.

In articuli elongatione ligamenta laxiora debent constringi medicamentis non frigidis (hæc enim articulum rigidum & ad motum ineptum reddunt) sed calidis. Cum autem non detur simplex, quod vim habeat calefaciendi & simul constringendi, apponendum est compositum, veluti est emplastrum ex pelle arietina. Si autem medicamentis non succedat curatio, vnicum superest remedium; nempe vt cutis externa ex vtraque parte (cauendo tunc partes prædictas) inuratur ferramentis paruis, & optimè ignitis, deinde pars fasciis aptis deligetur.

Curatio Fractura Simplicis.

Transuersæ & obliquæ quatuor absoluitur, 1. Repositione, 2. Repositioni conseruatione, 3. Calli generatione, & 4. Accidentium
fracturæ

fracturæ supervenientium correctione. Repositio duobus expletur, extensione nimirum & conformatione, vel per impulsum, vel per coaptationem.

In *Extensione* etiam considerandum, 1. ubi, 2. tempus, 3. modus, 4. instrumenta, 5. qualitas, & 6. quantitas.

Ubi, extensione opus est, quando ossis fracti partes nondum directæ, iacent, sed una alteri adhuc superimponitur.

Tempus optimum est; si statim cognita fracturâ instituaturs extensio; nam si id non fiat, magnus, ob dolorem vehementem, fit humorum affluxus, & muscoli versus sua principia trahuntur, hinc extensio difficilis euadit, & si instituaturs, ossa fracta adiacentes partes carnosas pungunt, & consequuntur convulsiones, inflammationes, aliaque mala accidentia. Potest tamen ante inflammationem, die scilicet secundo vel tertio, extensio tentari: in quarta & sequentibus (donec timor inflammationis præterijt) extensionem Hippocrates prohibuit. Verum recentiores, ut inflammationem imminuant, dolorem mitigent, & musculos versus sua principia contractos emolliant, aquâ calidâ perfundunt partem fractam. Alij sumunt hydræleum, vel decoctum malvæ, alth. &c. horumque vapore membrum, per integrum horæ spatium, fouent. Vbi notandum, ab initio huius fomenti, partem affectam quidem intumescere vehementer, sed ubi paululum fomentatio perseverarit; non modo tumorem vapore excitatum, verum etiam priorem, qui extensionem prohibuit, evanescere. Optimum quoque remedium est pellis recens mactati vituli, vel alterius animalis, adhuc calens circumligata, & per horas aliquot supra membrum fractum detenta; habet enim insignem vim digerentem, emollientem, & anodynam.

Modus. Membrum fractum in media figura, supra & infra fracturam, instrumentis ad extensionem necessarijs, comprehenditur, & in diuersa, sursum scilicet & deorsum, quam rectissimè trahitur.

Instrumenta, interdum sunt solæ manus duorum ministrorum robustæ, ubi mitius Tab. XXIX. Fig. I. interdum habenæ ex linteo vel corio, ubi valentius Tab. XXVI. Fig. I. interdum machinamenta, ubi vehementissimè extendendum, Tab. XXV. Fig. I.

Qualitas pro varietate & præsertim magnitudine ossium & musculorum variat. Hinc minimam expostulat extensionem radius; maiorem ossa, quæ in summa manu & summo pede sunt; adhuc maiorem cubitus & fibula; validiorem humerus & tibia, validissimam femur. Præterea in vnoquoque osse validiorem extensionem tolerat, 1. Corpus molle, quàm durum, 2. primus dies, quàm reliqui, quibus durat timor inflammationis, 3. fractura vetusta, quàm recens.

Quam

Quantitas. Membrum in directum extenditur, vsque quo ossa ponantur è regione inuicem, at se mutuo non contingant.

Conformatio probè fiet, si, dum organa extendentia sensim, & sensim remittuntur, & membrum in media figura conseruatur, partes ossis fracti, quæ è directo nondum exacte iacent, in directum ex amussim ponantur, eatumque eminentiæ in proprias cauitates, citra omnem violentiam, suauiter & blande, manibus chirurgi recondantur. Tab. XXVI. Fig. I. Hæc operatio optimè succedit, quando membrum conformatum sano in figura erit simile, tactu nulla sentietur inæqualitas, & dolor vehemens sedabitur, vel mitescet.

Conseruatio fracturæ, iam coaptatæ, continet deligationem, & inflammationis, per topica, prohibitionem. Deligatio fit fascijs, splenijs, & ferulis.

Fasciæ Tab. XXIX. E. F. G. autem parantur ex linteis vetustis, alijsque vsibus ex parte attritis, vt sint tractabiliore, validis tamen, ne extentæ lacerentur: nullas consutiones aut extantias habeant, vt æqualiter, ac sine dolore, constringant. *Latitudo* autem fasciarum magnitudine partis innotescit; pars enim crassior latiores, tenuior angustiores requirit.

Longitudo tanta sit, quanta requiritur, vt scilicet deligatio, & supra fracturam & infra, comprehendat non parum de parte sana, debitis circumuolutionibus, quæ tot sint, quot requiruntur ad firmitatem partis fractæ.

Splenia Tab. XXIX. Lit. I. sunt panni linei (antiqui parabant ex stuppa pexa) sæpius complicati, sicque dicuntur, quoniam imitantur splenes brutorum, qui solent esse oblongi & angusti. Alij hos pannos vocant plagulas: veteres appellarunt plumaceolos aut puluillos, quoniam ex plumis, inter duos pannos consutis, pararunt. Hæc splenia adeò longa sint, vt totam deligationem comprehendant; breuiora enim omnes fasciæ circumuolutiones non tuerentur: latitudo autem ipforum sit triū aut quatuor digitorū, eius qui deligandus est. Quod verò ad crassitiem attinet, sint triplicia & quadruplicia etiā, vbi maiori opus est firmitate: Et cum debeant totam partem circumdare, tot accipienda sunt, quot possunt partem in orbem complecti. Vnde Hipp. lib. de offic. Medic. *Spleniorum longitudo, latitudo, crassitudo et multitudo talis esto: Longitudine deligationem aquent, latitudine trium sint aut quatuor digitorum; crassitudine triplicia aut quadruplicia, multitudo, vt in orbem conuoluta, neque plura sint, neque pauciora.* Et Galen. in comm. huius loci: in hoc, quem nunc de fracturis Hippocrates instituit, sermone primum plagulas commemorat, splenia quoque à splenis similitudine, quem imitantur, appellata: quæ præcipit longitudine æquare deligationem, vtpotè quæ

in eius gratiam adhibeantur, videlicet, ut eam firmam & immotam seruent. Latitudinem verò habere trium aut quatuor digitorum hominis, nempe deligandi. Crassitudo ea sit, ut triplicia vel quadruplicia sint: Quadruplicia quidem, ubi deligatio maiore eget custodia. Verum ubi minore, triplicia posse satisfacere arbitratur. Eam autem plagularum multitudinem adhiberi consulit, ut in orbem deligatum membrum comprehendant.

Ferula Tab. XXIX. K sūt assule læues (quæ ossibus fractis & luxatis apponuntur, postquam transierit inflammationis tempus, ut fracturam magis stabiliant) plagulis non admodum dissimiles. Veteres, inter quos primus fuit Hippocrates, parant ferulas ex ligneo ferulæ fruticis cortice, aut ex ipsis ramis per medium diuisis, unde, & nomē habent ferulæ. Est enim hoc lignum aptissimum ad hunc usum, cum & durissimum, unde antiqui ex eo scipiones parabant, quibus innitebantur. Nos in defectu huius fruticis (quandoquidem in Germania locisque frigidioribus haberi nequit) optimo cum successu paramus ferulas ex operculo capsularum, quibus vtuntur Pharmacopœi & Mercatores ad Merces recōdendas. Si nec dicta opercula haberi possunt, ferulæ optimè conficiuntur ex vaginis ensium antiquis, quæ quoniam corio obducuntur, sunt duræ, sed simul læues. Hippocrates libr. de offic. Med. text. 9 bonas ferularum conditiones exposuit, dum scribit: *Ferula porrò læues, (ῥεῖλοι) æquales, circa extrema resimæ sint oportet, & ab utraque parte deligationis, paulò breuiores, crassissima verò qua parte fractura erupit.* Nō asperas, sed læues vult, ut possint nunc sursum nunc deorsum, nunc in rectum, nūc in obliquum prout opus requirit, trahi: Non distentas, quæ deligationem, & membrum distorquent sed æquales, ut æqualiter cingant. Simas iuxta extremitates, hoc est, ex inferiore extremitate, leuiter derasas, ut magis adstringant in loco fracturæ, quam ad partes sanas, quæ compressæ dolent, deinde inflammantur. Ab utraq; parte deligatione facta breuiores, eadem causa, ne premant partes in extremo sanas, atq; adeo dolorem & inflammationem inferant. Galen. comm. 3. de Chirurg. offic. text. 11. scribit: Fracturæ vero maximè conducit, ut ferulæ neque asperæ, neque distortæ sint, quippe quod utroque modo comprimant, sed quæ distortæ sunt, id insuper habent, ut deligationem distorqueant, qua distorta, cōfracta etiam pars distorquetur. Consulit præterea, ut illæ eligantur, quæ ab ipsis capitibus sunt simæ, quæ enim eandem semper vsque ad extremum crassitudinem seruant, æqualem ea parte deligationem, cæteris omnibus præstant: quod fieri minimè expedit, cū ipse velit, ut ferulæ in media deligatione magis adstringant, inde verò vsq; ad extremas partes sint magis laxæ, ubi & laxissimæ esse debent. Vult etiam ut longitudine sint breuiores, quàm sic
deli-

deligatio, ne cutim vltra deligationem attingant, quæ, ex eo quod humores à vinculis expressos plerumque recipit, tumidior redditur. Vult etiam crassiores esse ferulas, vbi fracturæ insident, quod locus is præ cæteris earum compressionem indigeat.

Inflamatio imminens prohibetur, medicamentis anodynis, & repellentibus, parti extrinsecus appositis. Ego felici semper successu vtor medicamento, quod componitur ex vino austero, oleo rosarum, & albumine ouorum spatula agitato, debita proportione mixtis. Si dolor vrget, albuminibus omissis, vino bleum in maiore quantitate immiscere soleo. In hoc medicamento fascias Tabul. XXIX. E. & F. quæ dicuntur subligamina, imbuo & exprimo Tabul. XXIX. H. iuxta admonitionem Auicennæ, qui lib. 4. Fen. 5. tract. 1. c. 5. de curatione dislocationis præcipit, vt simus solliciti, ne imponantur calidæ & siccæ. Calidæ enim calefaciunt, & calefaciendo humores attrahunt: siccæ vero non cohærent inter se.

Facta igitur extensione, fractura composita, omnibusque ad ligandum necessarijs præparatis, membrum adhuc in diuersa extensum, est *immediate* fasciis sursum & deorsum ductis inuoluendum. Initio autem, fasciæ primæ tres circumuolutiones supra fracturam facere oportet, & tantam facere compressionem, quanta sufficiens sit ad firmanda ossa: hinc versus superiorem partem, ad sanam scilicet ducenda est deligatio, *paulatim compressionem minuendo* Tab. XXIX. Fig. I.

Vbi satis de sana parte fuerit comprehensum, ibi deligationem terminare oportet. Dein alia fascia (primà longior, vt ad eum locum peruenire possit, vbi prima desijt) accipienda est, atque vna vel altera circumuolutione (contrario modo, si prior versus dextrā, hæc versus sinistram) facienda est supra fracturam, atque ex ea versus inferiorem partem, ducenda est deligatio, similiter paulatim compressionem minuendo. Sed circumuolutiones huius fasciæ non sint adeo frequentes, quoniam non adeo timemus ab extremis partibus, & vbi satis de sana parte fuerit comprehensum, finem circumuolutionis ad inferiora facere oportet, Tab. XXIX. Fig. II. & reliquo fasciæ, rarioribus circumuolutionibus, redire per ipsam fracturam, vsque tandem ventum sit ad finem fasciæ primæ. Quoniam verò hæ duæ fasciæ, iam circumuolutæ, ad fracturam continendam debiliores sunt, splenia circa fracturam, & totum membrum, per eius scilicet longitudinem adhibenda, vt vnum alteri non superponatur, sed inter vnum & alterum vnus digiti trāsuersi, hominis scilicet deligandi, spatium intercedat, quæ firmentur fasciæ tertiæ ex duplici capite, ita vt prima circumuolutio fiat super fracturam, deinde alterum caput ducatur versus superiora crebrioribus circumuolutionibus, rarioribus verò alterum versus inferiora, deinde ab inferioribus sursum, vsque

vsque in eum locum, in quo desijt alterum caput huius fasciæ, vtrūque tamen caput toties circumuoluendum, vt plagularum extremitates vtrinque parum promineant, Tabul. XXXIX. Fig. III. Signum congruæ deligationis erit, quando patiens s. firmatum esse refert, non compressum, & magis super partem læsam, quàm super sanas, minimè versus extremas.

Congruæ deligationi succedit bona membri *Depositio*, quæ est in media figura, mollis, æqualis & sursum vergens. Pars igitur deligata intra capsulam ligneam stuppa pexa, & linteo inuoluta, repletam deponatur, atque ita vsque in tertium diem relinquatur, si patiens eo, quo deligatus est die, & sequenti nocte, sibi videtur magis compressus, secundo minus, ad hoc etiam in extrema parte tumor aderit mollis & parvus: maior enim & durus, prauam & nimis arctam indicat ligaturam, & imminens inflammationis, ac gangrenæ periculum, vnde æger incunctanter soluendus, atque denuo, sed moderatè, deligandus est.

Si tertio, post primam deligationem, die, laxiores videntur fasciæ, resoluantur (animaduertendum autem, vbi soluenda deligatio, antequam ossa sint aliquantulum firmata, circumuolutas spiras non esse paulatim soluendas, sed pars cubet, atque lintea & fasciæ secantur, donec, detecta superiori parte, possis omnia detrahere, parte à proprio loco non eleuata, sic enim non est opus, ad soluendam deligationem, partem eleuare, atque suspendere & contrectare, *ex quibus nulla potest utilitas agrotanti contingere*, quousque medicamenta adhibenda, membrumque denuo fasciis inuoluendum) parsque pruriens aqua tepida sæpius perfundenda, vt fuligines detentæ euaporent: postea membrum ligatura, quæ moderatè paulò arctior sit, constringatur, in capsulamque deponatur vsque in septimum diem, quo fasciæ iterum soluendæ, membrum aqua perfundendum, & deligandum, fasciis adhuc arctius adductis, ita tamen vt vitam & alimentum permittant transire ad membrum extremum. Parti igitur fractæ applicetur ceratum diapalmæ, vel emplastrum catagmaticum Renodæi, aut vni lato linteo aut pluribus angustioribus inductum, supra hoc fasciæ vnum caput habentes, vinoque austero expressæ, & supra has plagulæ, prius in vino expressæ, deinde albumine oui subactò imbutæ, denique fascia ex duobus capitibus, eodem vino insuccata.

His ritè peractis, quoniam hoc tempore plerumque cessat inflammationis timor, ad fracturam magis stabiliendam ferulæ (*quæ nisi transacta septima, ob inflammationis periculum, tutò non alligantur, vt deligationem conseruent*) circumquaq; plagulis in vtroque superfasciationis extremo prominentibus, per longitudinem membri, circumcirca vinculis L maximè laxis apponendæ, hoc ordine, vt primò

ligentur in superiore parte, secundo in inferiore, tertio verò supra fracturam, ne validior fiat supra fracturam constrictio, & dolor excitetur, Tab. XXIX. Fig. IV. In appositione præterea ferularum cauenda sunt ossa prominencia, & excarnia, namque illis appositæ dolorem inferrent, & exulcerarent: Vnde aut ad altera opponantur, aut sint breuiores. Membrum ita deligatum, detineatur immotum in capsula, vsque ad vigesimum, nisi pruritus, excoriatio, dolor, aliaque accidentia, fasciarum resolutionem & conuenientem remediorum applicationem, desiderent. Nihilominus tamen Medicus interim ægrotum, de tertio in tertium diem, visitet, & ferulas laxas leuiter admodum, supra fracturam constringat, id semper præ oculis habens, quod ferulæ circumponantur, non vt comprimant, sed vt subiectam deligationem tueantur, ac firment.

Cum autem terminus hic præterijt, ferulæ, ac fasciæ religandæ, & pars affecta, pro generatione aut nutritione *calli*, aquà calidà (donec intumescat, nec ultra) fouenda, deinde appposito catagmatico, fasciæ & ferulæ laxius adstringendæ (vt humores callum generantes & nutriendes concrecant) inque capsulam pars deposita per biduum relinquenda, ad explorandam calli quantitatem & qualitatem demum religenda. Quinto quouis posthac die, fasciæ resoluendæ, & membrum aquà calidà perfusum, cerato, fascijs, ferulisque laxioribus, tractandum, vsque dum fractura callo mediocri confirmetur, quod in cubiti ossis, in triginta plerumque diebus, in humeri & tibiæ quadraginta ferè, in femoris verò quinquaginta fieri solet: *Nihil tamen est perpetuum; nam & natura à natura, & ætate plurimum distat.*

Callus autem generatur ex sanguine, qui ante septimam attrahi non debet, hic Emplastrum oxycroceum primis diebus periculolum ob imminuentem vel præsentem inflammationem. Ad calli generationem alij exhibent iuscula, in qua bullierint folia agrimonie, & radices consolidæ maioris. Nonnulli viscidiores cibos præbent. Recentiores, ante 60. annos, inuenerunt lapidem, qui in Palatinatu crescit, & ad calli generationem, ab incolis istius loci, miris commendatur laudibus, vnde *ἰσχυρόμακρον* vocatur: de quo legantur Guilhelm. Fabrit. Hild. centur. 1. obseru. 90. 91. & 92. & Sennertus libr. 5. Inst. part. 2. sect. 1. cap. 7. Extrinsecus tutissimè applicatur non modò ceratum Barbarum, & diapalmæ Galeni, verum etiam Emplastrum oxycroceum Nicolai, & catagmaticum Renodæi Barbarum & oxycroceum apponantur hyeme, diapalma tempore æstatis, Emplastrum Renodæi medijs temporibus.

Fracturas quandoque nonnulla sequuntur *symptomata*, utpote pruri-

pruritus, excoriatio, callus maior vel minor, dolor, gracilitas membri, & distortio, quæ omnia Medici operam requirunt.

Pruritus cessabit, si aqua tepida pars religata foueatur, donec rubescat, & paulo amplius, ut attracta materia iterum digeratur. Quando locus affectus tepidæ affusionem commodè non admittit, aquæ vaporis satis vtiliter apponitur. *Scalptura ob pruritus aegris prohibenda, eò quod pessima, & præter excoriationem, humores attrahat, & dolores graues excitet.*

Excoriatio, quæ oritur non rarò. quando fasciarum resolutio diutius quam par est protrahitur, deinde quando patientes ex impatentia scalpunt, sanatur affusione tepidæ, ut in pruritus cura dictum, & adhibitione vnguenti de cerussa, quod refrigerat & exsiccat.

Dolor mitigatur fomento hydrelæi, vel decoctionis capitis castrati cum floribus chamomillæ.

Callus iusto maior generatur, quando æger plenior, quàm decet, victu vititur, vel Medicus negligentior est in curatione, si manus eius qualitatem non explorat, & fascias nimis laxè circumuoluit. Præcauetur, si victui detrahatur, qualitas calli aliquoties exploratur, & fasciæ paulo arctius constringuntur. Minuitur primò medicamentis emollientibus, postea emollientibus, & discutientibus simul (in curatione luxationis cum callo propositis) donec ad mediocritatem veniat. Callus minor habet causas contrarias, unde præseruatur etiam contrarijs. Augetur crassiore victus ratione, alimenti ad partem affectam attractionem per affusionem aquæ calidæ (ea moderatione, ut, dum pars adhuc attollitur, priusquam concidat, desistamus) & fasciarum laxiore ligatura.

Extenuatio partis fit, vel propter fasciarum nimiam stricturam, vel inopiam alimenti viscosi. Si strictura extenuationem efficiat, fasciæ magis remissè ligentur: si alimenti inopia gracilitatis causa est, alimentum attrahatur foris aquæ calidæ, donec rubeat pars, cui deinde emplastrum aliquod picatum, linteo lato inductum apponatur, multotiesque velociter detrahatur, cauendo postmodum strictam fasciarum circumductionem, quæ alimentum attractum iterum repelleret.

Distorsionis membri, vel malæ coformationis ossium est causa, vel medici incuria, dum aut extensionem aut coaptationem, aut deligationem minorem, quam par est, facit; vel ægrotantis vitium, quando membrum fractum ante calli confirmationem mouet, aut ipso innititur; vel fracturæ culpa, quædo præsertim femur rumpitur. Nam ossa femoris, nequæ si diducta per vim extensionis deligaris, sic diducta vinculo cōtineri poterunt, sed cum primo intentio remiserit, inter se concurrent. Hic enim carnes crassæ, ac valida deligatione supe-

rant, non ab ea superantur. Hippoc. de fract. Quod confirmare videtur Celsus, dum *lib. 8. c. 10.* de crurum femorumque curatione scribit: neque enim ignorari oportet, si femur fractum est, fieri breuius, quia nunquam in antiquum statum reuertitur; & Auicenna *lib. 4. Fen. 5.* tradit, raram admodum esse femoris fracti integram curationem. Quorum verbis nos admonent, vt integram curationem femoris nunquam promittamus, sed omnem potius diligentiam adhibitori claudicationem dubiam predicemus, ne ex fracture natura, aut, quod sæpissimè contingit, *ex agrotantium impatientia superveniens*, nostro adscribi errori, & præmij loco famam minuere possit. Fit etiam mala conformatio fracture culpa, quando frustulum ossis inter ambobus ossa fracta continetur, quod eorum mutuuum contactum impediat. Ossa Medici & agrotantis vitio distorta nunquam rumpantur (nisi aliter fieri nequeat, ob magnam membri in operationibus suis læsionem) si patiens senex, & debilis, callus vetustus, & induratus, & os magnum, quale est femoris & humeri. At si læsio magna, patiens iuuenis & robustus, callus recens, qui sex menses non excesserit, emolliatur callus per quindecim dies, perfusionibus, balneis & emplastris: deinde membrum ab utraque parte, vel manibus, vel habenis, vel machinis, prout necesse fuerit, in diuersa extendatur, vsque dum callus frangatur, & ossis fracti partes manuum palmis coaptari possint: postea fractura curetur, vt supra dictum. Si ossis frustulum membrum rotum distorqueat, scalpello *Tab. II. Fig. I.* sectio fiat vsque ad os fractum, & vossella ossis portio glutinationem impediens, extrahatur, dein fractura per extensionem coaptetur, deligetur, & deponatur, eodem modo quo fractura recens. In dicta femoris distorsione os minimè rumpendum, magis enim conducibile est viuere cum claudicatione, quàm periculosam operationem, non sine torminibus & recidiuæ metu sustinere. Femoris autem distorsio præcauetur, si membrum in, ante, & post deligationem instrumento glosocomo *Tab. XXI. Fig. IV.* quod huic vsui secundario destinatum est, conseruetur extentum, vsque ad perfectam fracture confirmationem,

Curato Fractura asseralis.

IN fractura asserali, seu per longitudinem ossis facta, fasciæ arctius stringendæ sunt, quàm in reliquis, vt ossa fracta, quæ per latitudinem à se inuicem recesserunt, ad mutuuum contactum & actum ducantur, & recidere nequeant, Galen. *l. 6. m. m. c. 5.* Cæterum ea omnia agenda, quæ in curatione fracture transuersæ & obliquæ dicta sunt.

Ateue ista quidem de fracturarum curatione simplicium, in quibus neque ossa eminent, neque alioqui vulnus accessit, sufficiant: nunc

nunc paucissima tradam, quomodo fractura cum vulnere curanda sit. Fracturarum cum vulnere variae sunt species, vel enim os à periostio & carne denudatum est, vel ijs adhuc tectum: in vtraque iterum vel ossis portionem aut parvam aut magnam expectamus abscessuram, vel nullam.

Fractura cum vulnere simplici.

IN quâ nec os à suis tegumentis denudatum est, neque aliqua ossis portio abscessura, curatur vt fractura sine vulnere, nimirum 1. congrua extensione, 2. debita coaptatione (*quam sequitur labiorum vulneris ad mutuum contactum adductio, adductorumque conservatio, per linteola emplastica cruxiatim imposita, & fasciam*) 3. deligatione, & denique 4. depositione.

Hic tamea circa curationem notandum, primò vt extensio fiat a chirurgo statim vocato, prima aut ad summum secunda die, priusquam scilicet parti grauis superueniat inflammatio. Si chirurgus opportune non fuerit accersitus, sed tertia, quarta aut quinta die, in quibus inflammatio vel imminet, vel cœpit, tunc tentanda non est extensio, donec septem vel paulò plures dies præterierint: totis interea viribus contra inflammationem pugnet Medicus, tam remouendo causam antecedentem, per diætam, chirurgiam, & pharmaciam, quàm respiciendo ad partem affectam anodynis, repellentibus, & congruâ, quantum licet, membri depositione, & vulnus suppurantibus contegendo. Præterito inflammationis periculo, vel per extensionem solam, vel etiam vectis operam, fractura coaptanda, deinde tribus fascijs, & sufficiente plagularum numero, deliganda, molliterque deponenda.

Secundò, vt extensio non sit adeo valida, vt in fractura simplici, propterea, quia substantia carnosa, musculosa, & nervosa, iam lacerta, contusa & attrita est: alioqui insignes dolores & conuulsiones excitarentur, cum maximo vitæ discrimine.

Tertiò, vt fascia prima paulò latior sit, quàm vulnus ipsum, præcipuè circa principium, à quo incipienda est circumuolutio, vt ora vulneris vtrinque comprehendat: Si enim fascia angustior esset, tunc vlcus cinctum teneret, & dolorem inferret.

Quartò, Fasciæ etiam minus stringantur, quàm in fractura sine vulnere, ne compresso vulnere, dolor & inflammatio oriatur: ob eandem causam sint magis etiam molles, quàm in fractura simplici. Pars, tertio post extensionem, & directionem die, soluatur, iterumque deligetur, ita tamen, vt deligatio aliquantum magis comprimat (*ad membrum gracilius reddendum*) quamdiu timor durat in-

flammationis, nisi dolor aliter suadeat. In secunda verò solutione, non arctior fiat deligatio, sed potius laxior, ut detur exitus sanguini futuri materia calli.

Quintò Ferulæ non apponantur ad vulnus, sed si apponendæ, adhibeantur ad vulneris latera & partem oppositam, donec sit sanatum vulnus. Rarò autem contingit, vulnus in tali fractura simplex, secundo vel tertio apparatu, cicatrice non obduci, vel saltem carne non repleri. Sanato vulnere, si os nondum est confirmatum, eadem agantur, quæ in fractura simplici.

Si autem interea (neque enim ossis separatio, nisi fractura conformatione frustrata, aut osse diutius detecto semper ab initio potest præsentiri) die scilicet 18. vel 20. vel alio vulnus in crudeat, & fractura ossis abscessum minetur, (*quem indicat sanies multa, qua vulneris magnitudini non respondeat, labia vulneris inversa, & caro hebes in vulnere generata*) considerandum an ossis frustulum sit magnum, aut paruum? si magnum, signa proposita erunt intensiora, si paruum, remissiora. 2. an abscessurum à reliquo osse iam sit separatum, vel adhuc cum eo contineatur? Illud cognoscitur, quando æger vel ad eam rem intentus, tacitam quandam motionem, vel minimè attentus, dolorem pungitium percipit; Hoc, quando patiens neque latentem, neque manifestum sentit motum.

Fractura cum vulnere, ubi os nudatum non est, ossis tamen frustulum paruum recessurum expectatur.

Modus curandi, in fractura simplici adhibitus, nequaquam formidandus, sed, omissis ferulis, continuandus, laxiori saltem deligatione, & crebriore (de tertio scilicet in tertium) resolutione, opusque naturæ medicamentis quàm citissimè iuuandum, donec ossiculum omninò separatum vossella arripi, ac citra violentiam extrahi possit. Ossiculo extracto, ferulæ adhibeantur ad latera vulneris, donec consolidetur. Si vulnere ad cicatricem ducto, fractura nondum fuerit confirmata, ferulæ undique erunt apponendæ, sicut in fractura simplici dictum.

Fractura cum vulnere, in qua os nudatum non est, magna tamen ossis portio, vel plures (ut vulneribus sclopetorum) recessura, vel statim, vel postea cognoscuntur.

Si statim, aliam & à superiore longè diuersam, pro citissima ossis separatione ligaturam exposcit, ut membrum quotidie deligari & solui queat, absque eo quod fractura moueatur. Probatissimus an-

rem deligandi modus est Hippocraticus, quo pus non intercluditur, fractura stabilitur, inflammatio arceatur, dolor non excitatur, & citissima ossis recessio procuratur. Ad hæc omnia præstanda, ex panno lineo parentur plagulæ duplicatæ, non angustiores, quàm ut labia vulneris sufficienter apprehendant, quoad longitudinem paulò longiores, quam ut semel membrum circumeant, totq; numero sint, quot ad faciendam fasciam ascialem Tab. XXVII Fig. X. opus erit. Hæ œnelæo, ex vino nimirum austero & oleo rosarum composito, ut dolorem sedent, & inflammationem prohibeant, insuccatæ, apponuntur latiori linteo, eo ordine, ut media plagula sibi proximas, & hæ remotiorum medietatem contegant: His præparatis, fracturâ coaptata, vulnerique appposito suppuratorio, terrapharmaco scilicet Galeni, linteum illud, vnâ cum dispositis plagulis, membro deligando subiiciatur, ita ut media plagula sub fracturâ veniat; Tab. XXVIII. Fig. VIII. Deinde minister alterum mediæ plagulæ caput tentum detineat, alterum Medicus, quæ adducuntur, ut longè ab extremitatibus sese circulari modo interfecent, & arctè, quantum in fracturis cum vulnere & particula ossis abscissura, licitum potius, quàm necesse est, partem læsam firment. Mediâ in circulum adducta, adducatur etiam superiorum prima, deinde secunda, postmodum tertia, & sic deinceps, donec ad partem illam peruentum sit, ad quam fascia prima Tab. XXIX. Fig. I. si vulnus non adesset, ascendere deberet. His superioribus apposis similiter adducatur inferiorum prima, dein secunda, tertia, & quarta, & sic deinceps descendendo etiam vsque ad partem sanam. Tab. XXXI Fig. II. Hæc medicamenta, cum sua ligatura, (*quotidie fascias cum œnelao solum irrigando*) applicentur quousque tempus inflammationis præterierit, dein omni industriâ eo intendendum est, ut os recedens, quàm citissimè fieri potest, foràs extrudatur, naturam adiuuando iniectione decocti diuini, & appositione cerati sacri Galeni, supra vulnus, (ut eius tantum oras comprehendat) & diachalciteos circa partem affectam, *Nota*, inducatur ceratum diapalmæ splenijs septem (pluribus vel paucioribus) simplicibus & in circulum eorum capita adducantur, à medio incipiendo, ac postmodum ascendendo & descendendo, ut complagulis duplicatis fieri solet. Splenijs ex cerato adhibitis, plagulæ ex linteo duplicato confectæ & vino saltem austero imbutæ, ut melius inter se cohæreant, apponantur.

Osse in conspectum detruso, eoque vossellâ, si citra violentiam fieri possit, extracto, vulnus cerato diuino consolidandum. Vulnere autem ad cicatricem ducto, membrum in quiete conseruandum, donec fractura confirmetur, apposis vndique ferulis. Obseruandum præterea, si fascias, ob earum duritiem vel immunditiem, remoueri

neceſſe eſt, vt membrum eleuetur quidem, ſed ſtatim iterum depo-
natur ſupra latius linteum, cui ordinatim linteola iſta duplicata iam
fuerint appoſita Tab. XXIX. Fig. VIII.

Si non ſtatim, ſed demum poſtea, os abſceſſurum appareat, deliga-
tio (quæ tribus peragitur faſcijs & ſplenijs) mutetur in aſcialem,
modò deſcriptam, donec os abſceſſerit. Oſſe ſatis magno (*qualia ſunt
illa Tab. XXVII. Fig. IV. & Tab. XXIX. Fig. IX. depicta*) reſeſſo,
ſpleniorum circularis apparatus (Tab. XXVIII. Fig. VIII. in crure)
in cruciformem (Tab. XXVII. Fig. I.) mutandus, deligatioque ab in-
fima plagula incipienda, & ſuprema finienda, (Tab. XXVIII. Fig. X.)
vt humiditates in cauitate oſſis ſeparati collectæ, quæ plagulis de-
ſcendentibus deorſum truſæ ſinum magnum efficerent, è vulnere ex-
primantur: Vulnere ad cicatricem ducto, pro confirmatione fractu-
ræ, ferulæ apponi poſſunt.

*Fractura cum vulnere, in qua os à perioſtio denudatum eſt,
extra vulnus tamen non eminet.*

C Vratur primò moderata membri extensione, ſecundò conue-
nienti coaptatione, tertio labiorum vulneris ad mutuū con-
tactum adductione; quarto apta deligatione, & quinto congrua de-
poſitione. In deligatione conſiderandum, an aliqua oſſis portio ſit
reſeſſura, vel nulla? Nulla abſcedet, ſi os nudatum ſtatim cutis oper-
culo fuerit reſectum: Aliqua recedit, ſi os diutius aëri fuerit expoſi-
tum. Si nullum aut paruum os eſt abſceſſurum, deligatio tribus fa-
ſcijs, & ſplenijs, eſt peragenda, velut in fractura cum vulnere ſimpli-
ci, & in qua oſſis parui expectatur ſeparatio: ſi magnum eſt abſceſſu-
rum, deligatione aſciali pars affecta vincienda eſt, vt modò dictum
in fractura cum oſſe magno abſceſſuro.

Fractura cum vulnere, in qua os extra vulnus eminet.

A Ntequam reponantur, conſiderandum eſt, an os eminens in
propriam cauitatem, beneficio debitæ extensionis, citra vio-
lentiam, & conuulſionis periculum, reſtitui poſſit, nec ne? Vnde, ſi
potest citra periculum reſtitui, reſtituatur, ſin minus, non reſtitua-
tur. Periculofam reſtitutionem iudicant, prominentia magna, in-
flammatio, & pars, ob muſculorum contractionem, dura: Facilem,
os eminens; paruum, abſentia tumoris phlegmonofi, & partis mol-
lities. Quod ſi ergo reſtitui nequit, è duobus malis minus eligendum,
os (*cum prædictione futura membri breuitatis, ne ea chirurgi adſcri-
batur error*) eminens & nudum, forſice Tab. XX. Fig. I. præciden-
dum

dum, & postea fractura, per modicam factam extensionem, coaptanda. Melius enim est membrum aliquantum breuius reddere, quam ossa non coaptata relinquere, vel violenter extendere, quorum vtrumque ægrotanti conuulsionem, & mortem afferret. Si os imminutum modica manus extensione adhuc reponi nequeat, illa adiuvanda est extensio, iuxta Hippocratem, vecte seu quodam scalpro incisorio, inter ossa fracta immisso Tab. XXVII. Fig. IX. Fractura coaptata, membrum deligetur, vt in fractura cum vulnere simplici dictum, sed fascijs & emplastris foramen supra vulnus incidatur, ad medicamenta vulnere magno quotidie applicanda. Ratio perforationis fasciarum hæc est: quia vulnus magnum, & ideo per secundam intentionem curandum, copiosam generat saniem, indeque crebram inspectionem requirit; os autem comminutum ob metum nouæ musculorum contractionis, frequentiore membri eleuatione, fasciarumque resolutionem prohibet, vnde media via, vt vulnere & fracturæ satisfiat, incedendum.

Hoc deligandi modo per plures curavi; inter præcipuos superstes viuit iuuenis quidam, qui circa vigesimum ætatis annum, tempore nocturno ab alto cecidit, pedisque sinistri fistulam, & tibiam in medio cum eminentia ossis fibulæ magna fregit, quam nisi forfice Tab. XX. crure Fig. I. abscidissem, fracta ossa minimè componere potuissem. Hic patiens spatio 4. mensium beneficio scipionis ambulare cepit, reliquo tempore ita incedens, quasi crus nunquam fregisset, aut nullam ossis portionem amisisset, quod probè obseruandum, quia rarò contingit, vt æger ex duplici fractura cum vulnere, & deperditione ossis, restitutus non claudicat. Hæc ligandi ratio, quamuis magnā requirat diligentiam chirurgi, tamen non rarò ingratos se exhibent curati: quare non semper vitio verti debet Medicis circumforaneis, qui quandoque curationem, iuxta Hipp. dictamen, à mercede exordiuntur, illamque exigunt, dum dolor est, cum

—postquam poena recessit,

Audeat & sanus dicere, multa dedi.

Cum os emiciens paruum, aliquando citra violentiam & periculum conuulsionis reponi possit, primo membrum extendatur moderate, deinde fractura componatur: quod si ossa sola extensione difficulter coaptari queant, ob timorem magni doloris & periculose conuulsionis, validior ne fiat extensio, sed inter ossis diuisi partes extentas latius vectis extremum & tenuius imponatur, vt depressiori ossis parti subiectum, & eminentiori innixum, extensionem iuuet donec ossa è directo collocato videantur: deinde paulatim extensio relaxetur, & vectis extrahatur.

Si, fortè fortuna, os, quo innititur vectis idoneus, in superiore parte
multa

multa comminuta, vel aliquod acutum, habeat, vt vecti non detur commodus locus, illa scalpro rasorio, Tabul. VI. Fig. III. auferenda, hoc autem forfice, Tab. XX. Fig. I. præcidendum, vt vecti tuta sedes comparetur. Osse reposito, considerandum est, an aliquid de osse recessurum sit, nec ne? si statim facta erit repositio, nihil recedet; si vero non statim, aliquid recedere potest. Si nihil est recessurum, pars affecta (vulneri appposito prius suppuratorio) deligetur, vt in fractura cum vulnere simplici dictum; Si vero aliquid recessurum expectatur, deligatio instituenda erit, iuxta modum in fractura cum magni ossis separatione adhibitum.

T A B V L A XXIX.

De apparatu ad deligandum crus fractum, & ipsa ratione deligandi Hippocratica in luxationibus & fracturis obseruanda.

LIT. A. ostendit vitrum vino austero, &.

B. oleo rosato repletum.

C. tria oua.

D. agitationem albuminum ouorum.

E. F. duas fascias, de quibus Hippocrates de offic. Med. text. 3.

Lintheorum autem subligationes duæ cū sint, vna E. ex loco in superiorem partem desinit, altera F. ex parte affecta in inferiore vergit.

G. Fasciam cum duobus capitibus.

H. Fasciarum madefactionem: linthea enim non arida, sed succo accommodato madentia sint oportet, Hippoc. de offic. Med. text. 16.

I. Plagulas quadruplicatas, & succo expressas.

K. Ferulas in vtraque extremitate firmas.

L. Habenas, quibus alligantur ferulæ.

Fig. I. monstrat, quomodo Hippocrates, dum membrum à duobus ministris tenetur extentum, fasciam E. versus dextram ter voluat circa partem affectam, deinde sursum ducat, vsque dum ad bonam membri partem, quatuor, quinque, vel pluribus circumuolutionibus perueniat.

Fig. II. docet quomodo fasciam secundam F. quæ priore duplo longior est, contrario modo inuoluat, (prior enim versus dextram & sursum, hæc versus sinistram, & deorsum) semel scilicet circa fracturam, deinde ter, quater aut sæpius, infra fracturam vsque ad aliquam membri partem: fasciæ reliquum, quod Chirurgus in sinistra manu habet, sursum versus circumuoluendum, quousque perueniat ad finem primæ fasciæ.

Fig. III. explicat, quomodo plagulas I. insuccatas per longi-
tudi-

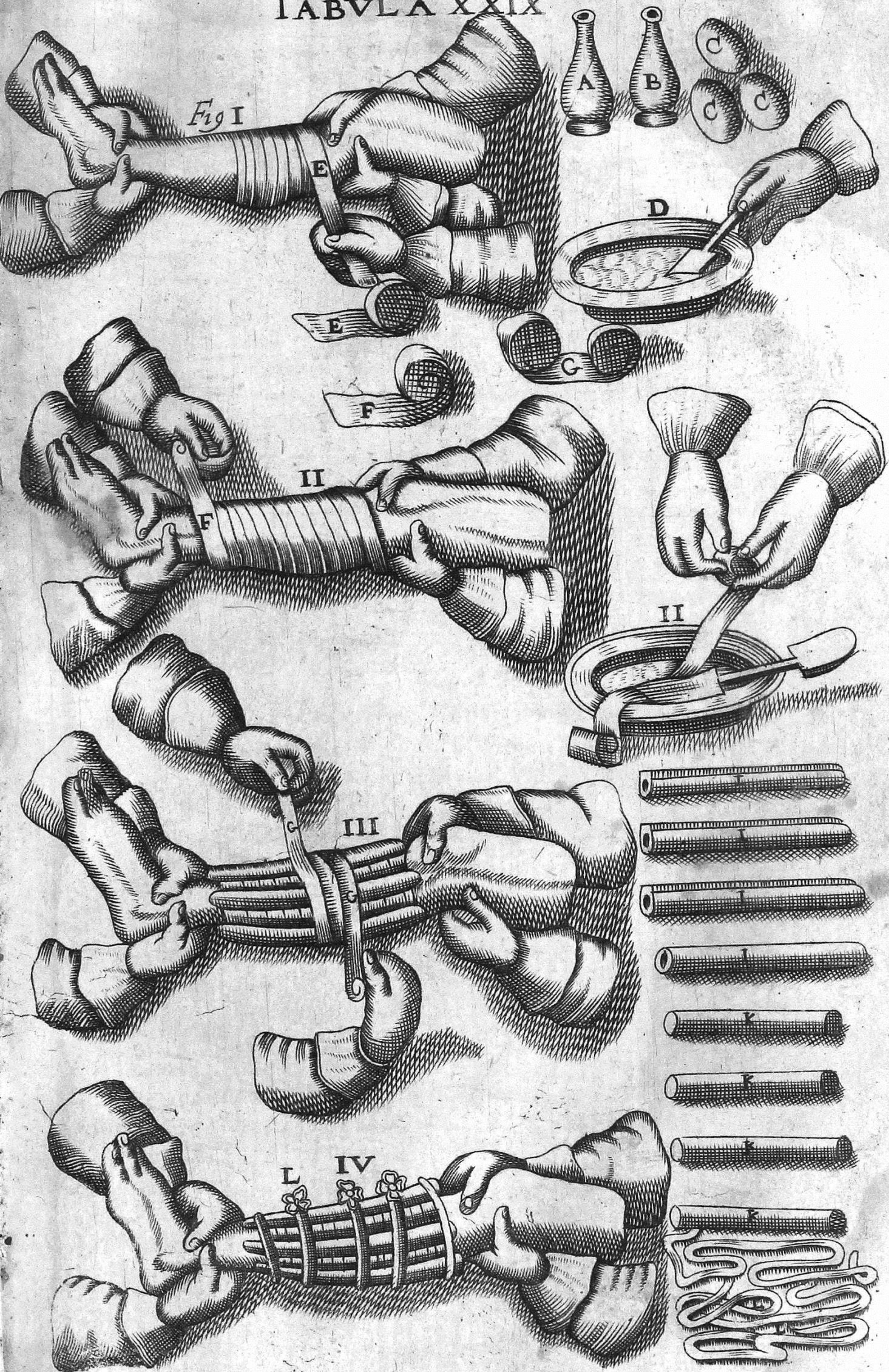

TABVLA XXX

TABVLA XXIX

tudinem apponat circa fracturam (ita vt inter vnā & alterā, vnus digiti trāsuersū spatium non excedat) & fasciā, duobus capitibus donata, G firmet: caput G * sursum voluendo, alterum verò G deorsum, postea sursum quousque peruenerit, vbi illud terminatur.

Fig. IV. docet, quomodo post septimam, qua plerumque timor inflammationis cessat, ferulas plagulis, & superligamini per fasciam G facto, imponat, lorisque tribus alliget. Hipp. enim de fract. tex. 23. his verbis fractorum curam describit: Tum demum (*preparatis prius necessarijs, fractura coaptata, membroque adhuc in media figura extento*) linteo deligare oportet, initio *prima fascia* ad fracturam iniecto, sic vt firmet quidem *fracturam*, non tamen vehementer comprimat. Vbi circa eundem locum, iterum atque tertio fasciam *primam* inuolueris, sursum feratur, quo sanguinis affluxus retineatur, ibique desinat, eamque *respectu secunda* minimè longam esse oportet.

Text. 27. Altera fascia initio quidem supra fracturam iniecta, ac semel circa eandem voluta, tūc demum deorsum feratur; minusque comprimendo longiora spatia transcurrat, quo possit ad eum locum, in quo prior finijt, recurrere.

Text. 32. Posthæc splenia, modico cerato (*vel alio conuenienti medicamento*) illita, superiniiciēda, sic enim leuius & firmitus hærebunt. Quæ ita deinde fascijs (*fascia autem duobus capitibus prædita, trium fasciarum officia absoluit*) alligare oportet, permutato ordine inter se, modò quidem in dextra, modò etiam in sinistra ferantur, ac plurimum sane ab inferiore parte sursum, interdum verò à superiore deorsum ducantur.

Text. 41. Vbi verò (*post timorem inflammationis*) fascias deligaris, ferulæ sunt apponendæ, & quam maximè laxis vinculis comprehendendæ, ita vt quiescant, neque quiequam ferularum appositio, ad membri compressionem addat.

Et hæc de curatione fracturæ & luxationis in genere dicta sufficiant.

T A B V L A XXX.

De apparatu & modo fonticulum supra suturam coronalem inurendi & deligandi; vulnera capitis in crucem dilatandi, & rimulas cranij dubias abradendi.

Hic quidem declarandum esset, an cauterij actualis supra coronalem cranij commissuram vsus sit opportunus? quia tamen hanc quæstionem Iulius Cæsar Claudianus 3. *Responsione Medicinali*, Thomas Fienus l. 3. *de cauterijs* c. 22 & Marcus Aurelius Seuerinus *pyrotechn. Chirurg.* l. 2. p. 2. c. 11. ventilarunt, actum non agam, sed explicationem figurarum huius tabulæ aggrediar.

Fig.

Fig. I. & VII. monstrat *apparatum* eorum, quæ ante, in, & post operationem requiruntur; instrumenta scilicet varia, folium brassicæ, butyro recenti illitum, linteum triplicatum, & fasciam quatuor capitibus præditam.

Fig. II. asterismus designat *sutura coronalis & sagittalis concursum*, quem capillitio, cute crassa, & membrana tectum, Chirurgus difficulter inuenit. Ad huius accuratissimam *inventionem*, tam veteres, quam recentiores Chirurghi varijs utebantur modis, quos omnes recenset Fabritius ab Aquap. *de operationibus Chir. fol. 6.* Ego modos Arabum Principis Auicennæ, & Latinorum Celsi in vnum reducens, *suturarum coniunctionem* inquirō, vt sequitur. Duco filum ab vna media aure ad alteram mediam, deinde aliud apice narium ad verticem (Fig. III.) vsque, vbi fila crucem efficiunt, ibi fonticulorum locus, qui de rasis capillis, atramento scriptorio signandis, sicuti Fig. IV. ostendit.

Fig. V. docet *modum operandi*, vbi Chirurgus sinistra tenet instrumentum, *a*, minimè ignitum, quo cutim atramento notatam fortiter comprimit, ob rationes, quas supra Tab. I. Fig. I. adduxi: dextra verò manu instrumentum, *b*, optimè candens cannulæ, *a*, immittit, quod, cum simul vim iacisoriam habeat, si ad cranium peruenerit, circumuoluendum est. Circumuoluitur autem non solum, vt per poros ossis materiæ detur exitus, verum etiam ne pericranium inflammationem concipiat, *quæ facilis est, si instrumentum non circumuoluitur.*

Fig. VI. est *fascia quatuor capitibus*, cuius anteriora, *b. i.* sub mento connectuntur: posteriora verò, *K. l.* ad occiput filo consuenda, ne nodus, dum ager supinus iacet, compressione vigilias excitet, quæ sæpissimè inflammationem pericranij lethalem indicunt.

Fig. VII. cernitur conueniens *fascia usus*, & deligatio, pro retentione medicamentorum, quæ fonticulo supra suturarum concursum inuito applicantur.

Sed ad quid apparatus istæ figuræ primæ, si duo tantum instrumenta ad operandum sufficiunt? seruit ad fallendum patientem. Curro afferri sellam humilem, & articulatam, vt Barbi tonsores in constrinis habent, vertendo alterutrum latus, siue dextrum siue sinistrum, versus lumen atque fenestras, dorsum verò versus ianuam, idque ob hanc rationem, *ne ager in hac desidens, ferrum candens ex culina afferendum videre queat.* Agro rectè collocato, depromo supra discum ligneum, & in mensa depositum instrumenta, *c. d. e.*, *ferramentum vero, a*, in sacco absconditum seruo, instrumentum, *b*, famulus clam ancillæ patientis tradit, & mādāt ipsi, vt illud benè ignitum reddat, nec afferat, donec carbones viuos apportare iussa fuerit. His

pera-

peractis, famulus pro necessitate capillos abradit. Figur. IV. Ego autem fasciam. Fig. VI. linteum duplicatum (f Fig. I.) & reliqua post operationem necessaria præparo, loquens interea cum patiente, de huiusmodi Chirurgiæ præstantia, & (si discendi cupidus, ut non raro fieri solet) de instrumentorum qualitatibus & alijs, quæ animum ab ignis timore præservare possint. His præparatis, famulo clarè præcipio, ut ambabus manibus tempora firmiter teneat (vid. Tab. XXXI. Fig. II.) ut à tergo patientis me sistens, suturarum iunctarum filis (Fig. III.) inuenire, inuentamque (Fig. IV.) atramento notare possim. Dum locus signatur, voco ancillam, ut ignitabulum afferat, mensæ illud opponat, & vnum ex ferramentis, *c. d. e.*, moderatè tantum calefaciat; & à praterente, adq; mensam pergente ancilla clam recipio instrumentum, *b.*, optimè candens, & ita egro vix animadvertente (credidit enim nondum calefactum esse ferramentum ad vrendum necessarium) *sutura fonticulum coronalis paro.* Hic decipiendi modus etiam obseruandus in reliquis fonticulis, ad occultandum cauterium, & minuendum ignis timorem.

Fig. VIII. est apparatus ad dilatanda capitis vulnera, & abradas rimas, quæ vtramque laminam non penetrant.

Fig. IX. In vulneribus capitis cum læsione cranij ante omnia capilli remoueantur, & caput abradatur, illud cum oleo rosarum humectando, cum tali tamen cautela, ne pili aut oleum, quod vulneribus capitis non conuenit, vulnus ingrediatur: deinde dilatetur vulnus in formam crucis, nisi suturæ prohibeant: altera post dilatationem die, sedes instrumenti atramento scriptorio dinigretur.

Fig. X. tertia post incisionem die nigredo ex atramento contracta, scalpris rasorijs abradatur. Nota, quod in abrasione labia vulneris muniri debeant linteolis, velut in trepanatione Tab XXXI. Fig. V.

Fig. XI. ostendit rimulam, in medio sedis abrasæ, adhuc scalpris delendam. Si Chirurgus certus est, rimulam non penetrare, derasionem non repetit, sed naturæ opus relinquit, quæ interdum squamam cum rimula, *n.*, separare solet; Si autem suspicio est, rimulam hanc penetrare, illam abradat, ut omninò euanescat, & cranium vbiuis æquale appareat, Figur. XII.

T A B V L A XXXI.

*De apparatu & modo vulnera capitis in triangulum secandi,
cranium modiolis perforandi, & caput fasciâ
cancro dictâ deligandi.*

FIG. I. est apparatus instrumentorum, ad capitis vulnera dilatanda, craniumque fractum perforandum, necessarius.

Fig. II. ostendit dilatationem vulneris in triangulum, scalpello Fig. I., a, Cruciformem enim hic loci instituere sectionem prohibet sutura coronalis, et musculus temporalis: sectio incipit à fronte, secus enim instituta, inciderentur musculi temporalis: fibrae transversim. Triangulus quaeritur in latere fissuræ cranij dextro, quo modiolus, quem sutura coronalis lateris sinistri non admitteret, adhiberi possit: caput manibus tenetur, & puluinari suffulcitur, ut firmum permaneat.

Fig. III. videtur vulnus in triangulum dilatatum, & cranium cum rima detectum angusta, per quam materia, quæ ad membranas descendit, euacuari nequit: ad rimæ igitur asterismo notatum latus, cranium trypano excidendum est, pro materiæ exitu.

Perforaturus cranium accedat patientem instrumentis Fig. I. huius Tabulæ depictis, terebello scilicet, modio mare, b, fœminis duabus, c, d, specillis, e, f, volsella, h, & instrumento lenticulari cum vecte, i, instructus, deinde præparet, quæ disco Fig. IV. sunt apposta, & fasciam Fig. X.

Fig. IV. monstrat vitrum aquæ rosarum plenum, a, qua imbuuntur linteola labijs vulnerum apponenda; b, linteolum sericum rubrum, oleo rosarum imbutum, & filo appensum, c, globulum, d, ex filamentis siccis, ad obturandum foramen modio facendum, ne materia vulneris ad membranas cerebri descendat; globulos cranio denudato adhibendos, e, e, siccis enim conueniunt sicca; globulos item, f, f, digestiuo, g, illitos ad digerenda vulneris labia; linimentum simplex linteo inductum, h, & linteum triplex vel quadruplex: i, ossiculum, k, stylo ferreo, l, truditur ex modio fœmina.

Fig. V. præparatis præparandis, suffulto capite, & labijs per linteola munitis, Chyrurgus modiolum clauo præditum & asterismo Fig. III. notatum adhibeat, quo perforationem incipiat, quam fœminis finire debet. Hic Chyrurgia tyrones Porralius admonet; cum secundum Hipp. Aph. 1. sect. 1. experientia sit periculosa, ut frequenter sese exercent in perforandis demortuorum cranij, supponentes, loco dura materis, cranio chartam papyraceam.

Fig. VI. ostendit cranium ad rimæ latus modiolis excisum.

Fig.

TABVL A XXXI

TABVLA XXXII

Fig. VII. Ora foraminis læuigantur scalpro lenticulari.

Fig. VIII. monstrat linteolum oleo imbutum, quomodo supra membranam demittatur *filo alligatum*, ut extrahi possit, extracto substituaturnouum quotidie.

Fig. IX est *fascia* quæ *cancer* dicitur, in vulneribus capitis *ad continendum omnium optima* & accommodatissima, in medio lata A. & in utroque latere quatuor habens capita, quorum duo incipiunt à temporibus, & desinunt in occipite consuenda D. duo oriuntur ab occipite, & combinantur in syncipite B. duo post C. & totidem ante aures E. deflectuntur, & sub mento colligantur.

Fig. X. est *caput fasciæ canero obligatum*: combinantur 1. capita D. in occipite, 2. C. sub mento, 3. D. in syncipite supra frontem, & 4. E. sub mento: ligetur tamen caput delicatè, *ita ut fascia quidem contineat, sed non comprimat.*

T A B V L A XXXII.

De ratione eleuandi vectibus cranium depressum, abrumpendi forcipibus ossicula membranas cerebri pungentia, excidendi serra versatili foraminum modiolis fractorum interstitia, & generali vulnere capitis medela.

FIG. I. Depressiones craniij quando ob rimæ angustiam eleuari nequeunt vectibus, Tab. II. Fig. VII. & Tab. III. Fig. II. III. B. & IV. tunc ad rimæ latus sanum caluaria bis *vel quoties necessarium erit*, modiolis perforatur, deinde foraminum interstitia serra Tab. V. versatili exciduntur, ut vectis necessarium genus cranio submitti possit.

Fig. II. Attollitur depressio craniij, triploidis (Tab. III. Fig. III. A.) terebra.

Fig. III. IV. & V. monstratur vsus forcipum, quibus abscinduntur partim, & partim abrumpuntur ossicula, quæ cerebri membranas pun gere possint. *vid. infra obseru. Martini Kunzi & Michaelis Schneideri.*

Fig. VI. ossiculo forcipibus abscindendo *membrana custos* submittitur, ne ijs lædantur membranæ cerebrum inuestientes.

Fig. VII. eleuatur cranium depressum vecte Paræi submisso.

Fig. VIII. Quod si forcipes superiores ad manum Chirurgus non habet, ossiculum etiam hac tutò adprehenditur, & abscinditur forcice, submisso prius membranarum custode, ut Fig. V. cernitur.

Fig. IX. serra versatili nondum instructus, duorum foraminum interstitium hac serrula intercideret & eximere solitus sum.

Fig.

Fig. X. Interstitio foraminum exciso, omne vectis genus cranio cleuando submitti potest: eligitur autem illud, quod magis est idoneum. *Ad hanc tabulam pertinet etiam fig. I. tabula sequentis, quæ indicat vsum terebelli, quo deletur punctura cranium non penetrans, vel adhuc dubia.*

Vt autem huius & præcedentis tabulæ figuræ, quæ de vulneribus capitis agunt, melius intelligantur, earum vsum breuiter ordine recolligam, morbos solutæ vnitatis in cranio, membranis & cerebro percurrentes.

De vulnere capitis simplicissimo.

Vulnera capitis ex sola & simplici cutis incisione ad pericranium, *absque tamen huius detrimento*, deducta, omnique symptomate destituta, *vel uniuntur*, vnitæque conseruantur, aut futura, aut medicamento agglutinante, *vel per carnis repletionem curantur*: Posterior curandi modus priori tutior esse videtur, quoniam cute per integrum incisâ, ferè impossibile est, quin etiam lædatur pericranium.

De vulnere capitis cum offensione pericranij, alteratione cranij, & sede instrumenti.

Reliqua vulnera cum læsione pericranij, aut sede instrumenti, per carnis generationem curari debent: illa non consuuntur, nec agglutinantur rutò, ob tres causas, quas Hyer. Fabrit. ab Aquap. l. 2. *pentateuch. c. 16.* adducit; non hæc, vt operationes manuaræ, si fortè fuerint necessariae, absque dolore institui possint. Cum igitur, prima læsionis hora, ad vulneratum, ex sola pericranij incisione, vocatus fuerit Medicus, vulnus *statim*, globulis ex stuppâ canabinâ confectis, & albumine ouorum conquassato imbutis, dilatat, quo sanguinis fluxus comprimatur, vulnerisque labia disiuncta teneantur, inungat etiam partes vicinas cum oleis adstringentibus calefactis, *ad præcauendam inflammationem*, applicetq; conuenientem fasciam (quæ cancer dicitur Tab. XXXI. Fig. IX. & X.) cum linteo triplici, ne partes læsæ ab aëre ambiente, qui vulneribus capitis est aduersus, magis lædantur; aut medicamenta vulnere apposita decidant: De fascia hic notandum, quod eius capita D. in occipite colliganda *debent consui, quoniam nodus aliàs multum lædit; et cum vigilijs dolores excitat.*

Secunda post offensionem die, stuppam omniaque extranea removeat, & constricto sanguine, capillisque in aream abrasis, vulnus lin-

teamen-

teamentis carptis, in globulos formatis, & digestiuo illitis, tractet, de super applicando ceratum diapalmæ forcipe perforatum, & vnguento linimenti simplicis obductum, plagulam ex linteo triplici, & fasciam, non neglectis etiam inunctionibus prædictis: atque ita pergendum, donec pus appareat bonum, *quod est album & non foetidum*.

Eo apparente, pro vulneris mundificatione digestiuo aliquid detergentis *quotidiè* immisceat, donec omninò mundum fuerit, continuando vsum linteï triplicis, & fasciæ, cum inunctionibus.

Vulnere à sordibus deterfo, carnis generationi studeat, quapropter super labia vnguentum sarcoticum (*non oleum rosarum, quo quidam imperiti barbi-tonsores vtuntur*) filamentis aridis inductum apponat, de super ceratum diapalmæ solùm, dein linteum triplex, in vino rubro, vel decoctionis adstringentium expressum, & fasciam. His vtendum vsque ad perfectam carnis generationem.

Quod si os detectum ab aëre ambiente, vel alteretur tantum, (*si per duas ei horas modò exponatur*) ve etià nigrescat, (*si diutius ei expositum fuerit*) tunc demùm vndique abradendum, vel ad mutationem coloris, vel donec sanguis ex eo dimanet, *quando scilicet apparet pus bonum, & vulnus deterfum*. Hoc tempus si obseruet Chirurgus, vnica vice derasum pulueribusq; cephalicis inspersum, & filamentis aridis tractatum os: altera post derationem die, carne obtectū inueniet. Neque enim audiendus est Iacob. Berengarius Carpenſis, qui *Lib. de fractur. cran. c. 42.* singulis diebus os superficialiter alteratum, raspatorio abradere præcipit: *quoniam derasio dicto tempore peracta est sufficiens, ante tempus verò debitum instituta sæpius reperi debet non sine agri periculo*; quia hac ratione ferè ad diploidem paulatim deuenit raspatorium. Timidiores, desquamationem ossis alterati nature negotio relinquunt, sed curationem protrahunt.

Vulnus carne repletum tandem cicatrice est obducendum, aut linamentis aridis solùm, aut etiam superimposito cerato diuino. Hoc curandi modo tutissimo pariter, ac certissimo, præmissis tamen vniuersalibus & regimine rerum non naturalium benè obseruato, innumeros felicissimè restitui. Ex quorum ordine adhuc in viuis sunt, Iohānes Petrus Vvils Vlmenſis, qui An. 1643. die 13. Martij præter aliquot fracturas cranij, tria pericranij vulnera ex fustibus accepit: Dn. Ioh. Rudolph. Straus à Kafenburg, generosus, Comitissæ Vvinsteyn Oeconomus, cuius pericranium propè futuram coronalem transversim incisum reperi, Anno 1645. die 13. Augusti Melch. Frick Fullo Vlmenſis, eodem anno & die vulneratus: Ioh. Bucher. Rusticus Achstettenſis, qui propè musculum temporalem anno 1642. die 13. Martij vulnus pericranij accepit, & Erhardus Vvelfeker Bābergenſis, Oeconomus Domini Præfecti. N. Sals, qui anno 1645. Mense Junio

in capite læsus, à me apud Latrunculatorem Olmensem tandem curatus administrante Matthæo Stœlzlino.

Apparens instrumenti sedes statim post vulneris dilationem, quæ scalpello fit, abradatur: deinde vulnus dilatatum, & cranium scalpris derafum medicamentis idoneis tractetur.

Vulnus capitis cum denudatione cranij, & rima capillari non penetrante.

Quod si Medicus prudens ad curandum vulnus capitis breue, cum denudatione cranij vocatus fuerit, quàm primum capillos abradat oleo communi humectatos, & ossis statum quam diligentissimè perquirat, *vel stylo exploratorio, vel oculis, vel utrisque simul*, & si fracturam seu rimam inuenerit, aut, ex antecedentibus & præsentibus symptomatis, fracturæ suspicionem habuerit, aut saltem de fractura dubitarit, vulnus statim, *contra vulgarem Barbitonorum consuetudinem*, scalpello recto (Tab. II. Fig. II.) in crucem (Tab. XXX. Fig. IX.) aut formam trianguli (Tab. XXXI. Fig. II. ubi scilicet futuræ & musculi, *temporales præsertim*, sectionem cruciformem prohibent) dilatet, ut os nudatum operationes manuum necessarias (tutò & citra partium sensibilium læsionem) per scalpra aut cerebram, admittat. Si tamen abrasio cranij aut perforatio necessaria, sine vulneris per ferrum dilatione institui poterit, à sectione tunc planè abstinendum erit.

Vulnere artificiosè dilatato; Medicus quamprimum eius labia & pericranium simul, *ungue pollicis & indicis digiti manus dextra*, à caluariæ substantia separet, super os filamenta arida ponat, vulnusq; reliquum globulis ex stuppa cannabina confectis oui albumine madidis, & pulvere stegnotico aspersis impleat, non solum ut sanguinem sistat, verùm etiam ne vulnus concidat, sed in proximam diem nullo negotio optimè pateat. Desuper mittat linimentum simplex paruo linico inductum (*ut vulneris labia tantum comprehendat*) supra hoc Emplastrum seu cataplasma Hippocratis, cum decenti per *cancrum* deligatura, & partium vicinarum ex oleis adstringentibus inunctione, ad præcauendam inflammationem.

Alterà die, remota stuppa, constricto sanguine, & expurgato vulnere ab omnibus extraneis, super rimam penna atramentum scriptoriū ducat, cranium filamentis aridis tractet, labijs verò digestiuo quodam illitis, desuper applicito linimento simplici, Emplastro Hippocratis & fascia *cancer* dicta, cum prædicta inunctione.

Tertià visitatione, religato vulnere, auribus ægri, *iuxta quosdam* lana oppilatis, eiusque capite benè collocato, & puluinari fulcito, rimam, quæ atramentum scriptorium, aut potius typographorum, (quod

(quod Iul. Cæsar. Arantius *comm. in Hipp. de vulnerib. capitis*, scriptorio propter calcanthū, quod mordax est, præfert,) absorpsit, scalpris raspatorijs abradat Tab. XXX. Fig. X. secundum longitudinem, à latiori scalpro incipiendo, ac per gradus ad strictius, inde ad angustius procedendo, donec rima penitus abdita sit, & os sub ea ad album & sanū appareat, quod certissimum & demonstratiuum signum est, rimā deraſam non penetrasse. Inter operandum scobem sæpius detrahat à scalpris, & cautus sit, ne ijs cutim aut pericranium laadat: quod euitabit, si caput patientis sub operatione quietum perstiterit, labiaque vulneris per linteola parua vndiq; munita fuerint. Tab. XXXI. Fig. V. Alij raspatoria sæpius oleo rosarum imbuunt, quo facilius curāt: at quia huiusmodi inūctio scalproꝝ aciē retundit, illa mutare soleo.

Oſſi decenter & sufficienter deraſo filamēta arida apponēda (*cra- nio enim nudato & deraſo non conuenit digestiūm, nec vnguentum aut pingue quicquam*) labijsq; digestiūm linamentis carptis illitum admouēdum, desuper linimentum simplex, cataplasma Hip. & fascia cancer dicta, cum solita inunctione ex oleis, fluxionem arcuentibus.

Apparente pure laudabili, digestiuo aliquod detergens immiscendum, donec omninò purum euadat vulnus. Vulnere deterſo, tunc oſſi deraſo pulueres cephalici inspergendi, filamentaque arida adhibenda, labijs verò vnguentum sarcoticum cum cerato diapalme, linteotriplici in vino decoctionis roborantiū expresso & fascia, *omissis oleis*. Vulnus carne repletum, per epulotica nota, cicatrice obducendū. Hoc modo tractatus, & curatus fuit Ioh. Rudolphus Straus à Kassenburg, & Casparus Mirth, molitor Xenodochij Vlmensis, qui rimā capillarem non penetrantem passi sunt, propè futuram coronalem.

Vulnus capitis cum fractura Calvaria capillari penetrante.

CUm autem, dum tentatiuè sic scalpris operatur Medicus, inueniat rimam, quæ secundam laminam penetret, eam nequaquam raspatorijs temere tentei (*quoniam ijs membrana cerebrum inuestientes facile offendi possunt*) sed relicta omni Chirurgia, procedat exsiccantibus, quibus solis sæpiſſimè ægrotantes curantur; nec enim si maturè instituitur deraſio, timendum est, quin natura materiam, quæ per rimulam ad crassam cerebri membranam (*dubio procul in parua quantitate*) descendit, possit resolvere; neque etiam post deraſionem, dura mater per rimulam in secunda lamina remanentem quidquam recipit, quoniam excrementa vulneris ad defluxum apta, filamentis aridis quotidie exsiccantur.

Interdum os scalpris deraſum, & exsiccantibus tractatum squamam separat, vt via, pro materiæ supra membranam collectæ exitu,

fit sufficiens. Hanc leparationem obseruau in Georgio Oturzel, qui Anno 1639. in dextro sincipite rimam capillarem, *quæ tamen utramque cranij tabulam penetravit*, perpeßus, post deraßionem rimæ ad internam vsque laminam, & spontaneam desquamationem, felicissimè curatus fuit, in Nosocomio patrio.

Quod si symptomata graua rimam in secunda lamina comitantur, quæ materiam copiosam inter crassam membranam & cranium collectam arguunt, *remotis scalpbris, cranium incunctanter* trypano perforandum est, iuxta Hipp. dictum text 2. de vulneribus capitis; postquam scalpro os deraßeris, si tibi exigere sectionem videtur, secare debes, neque pati, vt res tertium diem excedat, priusquam feces, sed intra id spatium secabis.

Vulnus capitis cum euidente, sed angusta cranij rima.

Q Vando ictus ratione, ex instrumenti qualitate, & accidentibus superuenientibus, certum est fissuram penetrare, tunc *magna sanè diligentia* exploret Chirurgus & consideret, an rima sit satis lata pro euacuatione materiæ, quæ per ipsam ad membranam cerebri crassam defluxit, nec ne? non satis lata Chirurgiam trypano instituendam expetit. Medicus igitur ante omnia *predicat periculum, vt sermones stolidorum vitentur*; angustiores enim cranij fracturæ maius habent periculum quàm latiores; nam rima stricta materiæ exitum prohibet. Deinde statim vulnus ad operationem in cranio peragendam, nimis angustum scalpello in formam crucis, aut trianguli (*eam scilicet quam locus affectus permittit*) dilatet, labia vulneris, panniculumque cranij vnguibus ab osse diuellat; quo facto, ossi linimenta sicca, labijs verò stegnotico imbuta apponat, & in reliquis procedat, *veluti in curatione vulneris pericranij*.

Secunda, *vel ad summum* tertia post læsionem die in punctura, *praesertim dura matris ab ossiculo* cranium modiolis, *dum vires adhuc constant*, perforandum: post triduum enim, & quamdiu adest aut imminet inflammatio, modiolorum vsus est periculosus; neque audiendi sunt, qui iuxta sententiam Pauli l. 6. c. 90. æstate diè septimā, & hyeme decimam quartam expectant, quoniam eo tempore instituta perforatio quandoque serum præbet auxilium, vires enim tunc debiles & suspicari licet, cerebri panniculos à materia iam infectos. Quare Chirurgus in principio vocatus, acceleret (fugiendo saltem) iuxta quosdam plenilunium, quoniam in eo cerebrum augmentatur, & cranio appropinquat, ita vt Chirurgus modiolis *α'βδ'π* *15015* non instructu, illud cum membranis facile lædere possit) operationem (*maxime verò in compressione & punctione panniculorū*; quia ad ista citis.

citissimè sequuntur apostemata, & accidentia mala, monente Guido-
ne de Cauliac *de vulnerib. c.*) remotis è vulnere remouendis, capite
immobili reddito, labijsque per linteola *artificiosè* contactis Tabul.
XXXI. Fig. V. (*ne vel ab ambiente aëre refrigerentur, vel ab instru-
mentorum contactu offendantur,*) cranium aperiendum, & terebra
propè rimam Tab. XXXII Fig. III. in loco decliuore (nisi eum pro-
hibeat futura, quæ certis de causis, quantum fieri poterit fugienda
est,) pro faciliiori exitu materiæ supra crassam membranam collectæ.
Primò autem adhibendus modiolorum mas, in cuius medio clauus
est, & debitè circum voluendus, donec tale cranium impresserit *ve-
stigium, ut ei modiolus famina firmiter insistere possit.* Dein remoto
mare, trypani vertibulo modiolus fœmina dictus est adaptandus, quî
fortiter & aequaliter, ut masculus circum voluendus (*donec ad lami-
nam vitream deuenierit*) & per interualla commutandus, *ne circum-
ductione nimium incalascit.* Immersionem modiolorum in oleo an-
tiquam recentiores reprehendunt, eo quod oleosa ossibus sint inimi-
ca, & instrumentorum aciem obtundant. Cum ad vitream peruene-
rit, non solum *cautiùs & mitiùs* terebra comprimatur, verum etiam
sapius eximatur ad coniectandum, quantum ossis perforandi adhuc
superfit. Nec imitandus Glandorpius, qui perforando pergit, donec
excisa pars cranij trypano adhæreat: sed si os ferè excisum vacillare
incipit, Chirurgus veste omnium minimo, & debilissimo Tabul. II.
Fig. VII. (*inter os vacillans & firmum misso*) illud hinc indè moueat,
& vossellæ parte dentata extrahat.

Nota, propter sanguinem inter operandum ex diploide proma-
nantem, operatio non est differenda, sed *cautè acceleranda.* Sanguis
enim post perforationem & ossiculi detractionem, supra membra-
nam delapsus gossipio specilli cochleæ circumuoluto leuiter abster-
gendus, foramenque modiolis factum globulo ex filamentis aridis
obstruendum, & statim fluxus iste sistetur.

Finita perforatione, & sanguine firmiter subsistente, asperitas fora-
minis instrumento lenticulari leuiganda Tab. XXXI. Fig. VII. Si v-
num foramen modiolis paratum nondum videtur sufficiens, & alte-
rū erit faciendum: *ut ex Historia Happelij, Heibichri & Schneideri in-
fra patebit.* His ritè peractis, supra membranam duram per foramen
demittatur linteolum *ex serico rubro,* vel lineo albo, instar orbis ro-
tundū, filo alligatū (*ut extrahi possit*) oleoq; rosarum completo & ca-
lesfacto immersum Tab. XXXI. Fig. IIX. ut materiam descendantem
in pus conuertat, & membranas ob motum, ab illusione ossis defēdat.
Linteolo immisso, foramini globulus ex filamentis siccis indēdus, ne
pus in vulnere genitum ad membranam cerebri descendat: ossi dete-
cto linamenta arida, labijs digestiuo quodam illita adhibēda; de super-

linimentum simplex (ne pus includat) perforatum cataplasma & fascia, cum inunctione partium vulnere proximarum, ex oleis repellentibus, ad arcendam phlegmonem. Hic medendi modus strictè observandus, donec periculum inflammationis desierit; & admonendus æger, ut quotidie, religato vulnere, materiæ ad membranas cerebri defluxæ egressum, expiratione per nares, ore clauso, promoveat.

Apparente pure laudabili, supra membranam crassam, loco olei rosati, mel rosaceum colatum, cum linteolo, quod filo alligatur, est demittendum, ossi filamenta, sicca, & labijs digestiuo quodam detergente imbuta apponenda, pro mundificatione membranæ crassæ & vulneris: externè continuandus etiam vsus linimenti simplicis, emplastri Hippocratici, fasciæ & oleorum adstringentium.

Si vulnus mundum, & membrana à sordibus deterisa, conspicitur, *omisso serico, vel lineo linteolo & melle rosaceo*, foramini globulus ex filamentis aridis indendus, os detectum pulvere cephalico aspergendum; ossi præterea filamenta arida, & labijs vnguento quodam sarcotico illita admouenda, atque desuper ceratum diapalmæ cum linteo triplici, ex vino decoctionis capitalium rubro expresso, & conuenienti ligaturâ apponenda sunt. His pergendum, donec os carne bonâ tectum, & vulnus ea repletum fuerit. Tandem epuloticis cicatrix inducenda est. Hanc medendi rationem optimam inueni in Georgio Seix Rustico Idelhusano: de quo vide Gregor. Horstij observationem Chirurgicam XX.

Vulnus capitis cum fissura cranij penetrante, & satis hiante.

SI fissurâ hiat, ut pus per eam liberè possit expurgari, neq; perforatione cranij, neq; dilatatione vulneris per scalpelluû, (*quæ propterea unicè instituitur*) opus est: Vnde eos animaduersione & reprehensione dignos rectè iudicat Chalmeræus, qui non tantum in parua cranij fissura (*tametsi non penetret*) erùm etiam in maxima rima *satis audacter* modiolum adhibent; quo errore nō mediocri, curatio in longissimum tempus protrahitur, cum summo agrotantis damno, & *samæ Medici naufragio*: quæ incommoda, an ignorantie, an auaritiæ medentium adscribi debeant, anceps hæreo. Cum igitur fissura magna modiolum reiiciat, quid *Medico cordato & prudenti*, in simili casu, tentandum erit? sequatur strictè curationem fissuræ angustæ, post modiolorum vsum necessariam, & (*omisso tamē trepano tanquā superuacaneo & noxio*) supra membranam crassam demittat linteolum oblongum, magnitudini fissuræ respondens, filo alligatum, & oleo rosaceo imbutum &c. Hunc curandi processum extollet, adhuc superstes Iohannes Vnmander, Ratiarius Kirchdorfensis, in cuius sinistro syncipitis latere (anno 1633. Mense Ianuario) fissuram inueni (*tam latam, ut digitū maiori proximū facillimè imponere potuissē*)

CUM

cum ingenti duræ matris inflammatione, quæ præmissis vniuersalibus, ex olei rosati, cum linteolo serico tepide admoti, & cataplasmatibus Hippocratici diligentissimo usu, post triduum euauit.

Vulnus capitis, cum læsione duræ matris.

Supra vulnus duræ matris, cum rima craniij satis hianse, demittitur pariter linteum sericum, oblongum, filo alligatum & oleo rosarum imbutum: apparente pure bono, linteum nouum melle illinendum rosaceo, & supra membranam demittendum, quæ detergenda, vulnus eius vnguento de betonica liquefacto, & per foramen tepidè infuso incarnandum. *Ceterum os & vulnus externum tractetur, ut supra in fissura craniij penetrantis, & satis hiantis cura indicabam.* Cum verò fissura fuerit angusta, vt solutæ membranæ crassæ topica applicari nequeant, tunc vulnus scalpello debitè dilateretur, caluaria modiolis perforetur, omniaque obseruentur, quæ supra de curatione rimæ angustæ leguntur.

Vulnus capitis cum læsione piæ matris & substantiæ cerebri.

Vulnera piæ matri vix infliguntur, absque offensione sibi subiecti cerebri, quare abstinendum ab omnibus oleosis & pinguibus medicamentis, propter quæ substantiam cerebri facile putrescere verè scribunt: quidam etiam mel rosaceum, ob suam acrimoniam & calorem, reijciunt, & ipsi syrupum ex rosis substituunt: in huiusmodi tamen vulneribus, & syrupo & melle rosaceo sapius, & nunquam cum noxa aliqua usus sum. Præ reliquis tamen remedijs non satis laudare possum illud vnguentum, quod Hieron. Fabritius ab Aquap. li. 2. sui Pentateuchi c. 20. describit, & felici successu sæpius adhibuit: cuius & ego virtutem expertus sum in Michaële Schneidero, de quo infra singularis extat observatio. *Vulneri & rimæ prospiciendum, sicut in vulnere duræ matris monitum.*

Vulnus musculi temporalis, cum læsione pericraniij & vasorum.

Vulnerum capitis periculosissima sunt ea, quæ musculi temporale patiuntur: velantur enim externa sui parte pericranio, quod super ipsos vehitur & inuoluit: in interna verò parte nudi sunt, & nudo immediatè accumbunt ossi: *Vnde probè obseruandum si pericranium (quod dictos musculos inuoluit, ab interna cerebri crassa membrana, per suturas craniij ortum) vel leuiter saltem inflammabitur, quod statim in consensum trahit membranam crassam*

sam & tenuem, ipsisque subiectum cerebrum; periculosa etiam sunt musculorum temporalium vulnera, ob sanguinis profluvium, ex arterijs incis, quod selectissima nonnunquam vix sistant stegnotica. In simili casu nihil præstantius inveni emplastro Galeni (*cuius encomium videatur apud Zacutum Lusitanum Prax. Med. admirant. li. 1. obseru. 85.*) ex aloë, thure, pilis leporinis exactissimè trituras, & cum oui candido mixtis, quo vulnus impletur, ad obturandas arterias: quo pretiosissimo remedio si sanguis non supprimeretur, ob crapulam aut furorem, valdè ebulliens, optimo successu exhibentur gr. iij. spernioli compositi Crollij, & circa collum applicatur emplastrum (*cuius mentionem facit Ions-tonus in sua Idea Medicina, c. de Hemorrhag. narium*) ex argilla furnacea, cum aceto rosarum acerrimo compositum, & fasciæ quatuor digitos transversos latæ inductū, & quoties exsiccatur renouatum, donec sanguinis fluxus, *ferè post harum dimidiam, vel etiam citius*, mirabiliter consistat. Hæc tria autem remedia hic obiter annotare placuit, quoniam non solum insistendo temporum sanguinis fluxu miram vim exerunt, verum etiā deploratam narium, vel gingivarum hæmorrhagiam, quæ extractionem dentis violentam sequitur, *infalibiler* compescit, ut testabitur Iohann. Iacobus Maner, textor Ulmenis, & Gallus Breittinger, Rusticus & caupo Dornenstattenensis. Pulvis ore assumptus sanguinis ebullitionem refrænât, *Emplastrum vulnere* impositum, vasorum incisiones conglutinat, & *illud collo applicitum* sanguinis ad caput fluxum intercipit. Hoc vulnus (ut & profundiores plagæ absque tamen læsione cranij) consistente sanguine per primam intentionem curari *minimè* debet, sed, contra Vesalium, carne impleri, & dein cicatrice obduci, summoperè *cauendo*, ne ipsi inflammatio superueniat, quæ emplastro Hippocratis arcenda & depellenda.

Vulnus Musculi temporalis superficiale.

Primò sanguis sistendus stuppis oui albumine imbutis, & pulvere Galeni adstringente aspersis: altera die ablatis stuppis, labia vulneris ad muruum contactum vnienda linteolis, cerato diapalmæ obductis, & in crucem applicatis, & partes circumcirca inungendæ oleo rosarum, ad arcendum phlegmonem: supra linteola emplastica etiam, *ne decidant*, ponendum est medicamentum, quod facultatem habet reprimendi homores (quale est, linimentum simplex, vel album coctum) & fascia cancer dicta.

Vulnus musculi temporalis, cum cranij rima angusta.

CVM autem cranium sub musculo temporali rimam conceperit, non statim conuenit carnem producere, sed rimæ quantitas expendenda, an sit lata, vel angusta, aut capillaris? Si capillaris est rima, & vulnus angustum, tunc illud globulis ex spongia paratis, si modo possibile, prout opus, dilateretur: sin minus possibile, cutis scalpello vsque ad os cranij incidenda est, *cautè tamen, ne aut vasa aut musculi fibra per transuersum incidantur*. Si igitur Chirurgus vulnus in tempore dilatandum, cum rima cranij capillari, occurrit, statim prædicat inflammationem & conuulsionem partis oppositæ, dein illud (*frustra prius tentata dilatatione per spongiam*) secundum fibrarum seriem incidat, ne accidentia prædicta, si forte superuenerint, artificiali vulneris dilatationi adscribantur: quæ prognosis, in Germania præsertim, vbi Chirurgicæ operationes, non sunt adeò consuetæ, sicut in Italia & Gallia, *diligentissimè obseruanda*. Vulnere itaque secundum fibrarum ductus dilatato, carne musculosa ab osse separata rimaque diligenter derafa, in reliquis procedat Chirurgus *vti supra in curatione vulneris, cum rima capillari & angusta, didicit*.

Vulnus musculi temporalis, cum rima cranij satis patente.

CVM sub musculo temporali rima cranij satis hiat, vt materia, quæ ad duram membranam delapsa, sufficienter possit expurgari, tunc neque vulnus scalpris deradendum, neq; cranium ad latus rimæ modiolis perforandum. Recensitæ enim operationes (ob rationes supra, in cura fissuræ magnæ, allatas) in rima magna reprobantur.

Contusio capitis sine laceratione cutis, introcessione cranij, & suspitione alicuius fissuræ.

MIrabili successu curatur recens mactatorum animalium pellibus, præsertim verò canis vel muris, quæ contusiones, dum adhuc calent, adhibitæ, & per viginti vel plures horas relictæ egregiè dissoluant. Si contusio vnica pelle in totum non discutiatur, altera ipsi admouenda. Cum verò non cuiusuis sit canem excoriare, semper elegi *pellem agninam*, quæ omnibus ferè horis potest acquiri, & reliquis parem digerendi facultatem obtinet.

Hoc vnico, & expertissimo (*nunquam enim fefellit*) remedio, præter multos pueros & adultos, curavi puellam fabri lignarij 4. an-

norum

norum, quæ ob casum ab alto, magnam supra bregma contusionem passa est, quam Medicus quidam nouacula aperuisset, nisi ego ipsi adiunctus apertionem dissuasissem *ex Hippocratis sect. 8. Aph. 7.* quo implicitè docet, nullum affectum requirere chirurgiam, nisi medicamenta ipsi frustra fuerint applicita. Cum igitur symptomata sectionem vrgeant abfuisent, nec vllum remedium topicum adhuc frustra applicitum, ille, sprete Chirurgia, pellem agninam apposuit, eiusque miram efficaciam (*non solum in hac puella, verum etiam posthac in adultis non raro*) expertus, mihi sæpissimè gratias retulit maximas, pro dato consilio & auxilio. *Quapropter adhortor chirurgi tyrones, ut nunquam contusiones, aliosue tumores, scalpellis aperiant, nisi eos topicis rebelles inueniant.*

Depressio cranij simplex, sub integra cute, in pueris.

OB contusiones cranium, integro sub corio, patitur nonnunquam depressionem simplicem, & citra rimam; interdum fissuram solam, quandoque fissuram & depressionem simul. Depressio citra fracturam in solis contingit pueris; rima verò tam simplex, quam cum introcessione, adultis sæpissimè euenit.

Cranium in pueris sub illæsis integumentis, & citra diuisionem expressum, ita vt tangentibus vel intuentibus fouea mediocris (*& quam nulla praua sequuntur symptomata*) appareat, Paræus l. 9. c. 3. cucurbita communi in suum situm naturalem optimè reducit. Ingeniosissimus noster Hildanus, in eundem finem excogitauit duo præfidia, cucurbitam nimirum corneam, & Emplastrum, quibus nihil conferentibus, ad sectionem cutis, & eleuationem ossis, per suam triploidis terebram, veniendum esse censebat *cent. 2. obs. 5.* quæ duæ tamen operationes mihi neque necessariae, neque fructuosæ, videntur. *Non sunt necessariae*, quoniam depressiones in pueris tales, quæ cerebrum eiusque ventriculos comprimunt, quo minus spiritus animales elaborari, elaboratique in totum corpus distribui possint, sunt incurabiles. *Non fructiferae* sunt; quoniam primo, teste Hippocrate, vulneri capitis simplicia, & ex sola cutis incisione, *Medico negotium, & agricolis periculum*, afferunt: absque autem dubio negotium illud, & periculum augebitur, quando, præter cutim, etiam pericranium & os, *ex instituto*, inciditur. Quia secundò, dum eleuatorium centro depressionis infigitur, *fouea cranij facile increseit*. Quia tertio, cum torcular cranio adhuc *tenere & molli*, ad diploidem vsque vi quadam debeat infigi, certè timendum erit (*quoniam eleuatorij triploidis torcular ἀβάνισον non est*) ne internā cranij tabulam perforet, & cuspidem membranam crassam lædat: Quia quarto, os tenerum aëri exponitur,

tur, vnde nigredinem concipit, quæ corruptionis nota est: quæ corruptio si naturæ separanda relinquitur, nō raro interiora versus serpit, ita vt deraſionē per ſcalpra vel exciſionem cum modiſ in hoc caſu periculoſam expoſtulet: neglectā autem Chirurgiā vulneris curatio, *cum periculo patientis*, producitur. Qui autem os cranij puerilis depreſſum ſuperficialiter corruptum ſcalpris abradere ſibi proponunt, incrementum foueæ exſpectent; *Hinc ſapientis eſt medici, omnē potius operā manuaſ omittere, quum nihil prodeſſe poſſit, quā rationales Medica artis adminiſtrationes aliqua infamia nota afficere.*

His ego rationibus motus, in depreſſionibus puerorum, ſine rima & ſæuis accidentibus, ab omni Chirurgia abſtineo, & crebra experientia ſuffultus, circa depreſſionem capillos abradi curo, & pellem agni calidam, cum decenti ſaſciæ *cancer* dictæ ligatura, adhibeo, inunctis partibus vicinis, collo & temporibus præſertim, cum oleis adſtringentibus, ad impediendum humorum influxum, & præcauendam inflammationem. Si prima vice pellis tumorem non cōſumpſerit, aliam applico, relinquēdo eam per diem iterū naturalem; Diſcuſſo tumore, *ſi fouea tactu parua deprehenditur*, nulla que ſymptomata grauia adſunt, quæ partium ſub cranio noxam portendant, pellī aguinæ ceratum diapalmę Galeni linteo latiori inductum ſubſtituo, pro corroboratione partis affectæ. Hanc medendi rationem tutiſſimam eſſe, pluries mecum obſeruarunt chirurgi illi, qui mihi in eiſmodi caſibus ſæpiſſimē adſtiterunt, inter præcipuos Vlmæ ſunt, peritiſſimi præ cæteris Chirurgi *Georg. Riedlin, & Nicol. Reutte*, quos teſtimonij cauſa nominare placuit. Modum quoque medicamentis tuto, nec magno quidem negotio, graues colluſiones puerorum feliciter ad ſanitatē reſtituendi, inuenient Chirurgiæ Tyrones apud Iulium Cæſarem Arantium, *ad calcem doctiſſimi ſui commentarij in Hipp. librum de vulneribus capitis &c.*

*Contuſio capitis cum depreſſione, ſed ſine rima cranij,
ſub integra cute in adultis.*

IN adultioribus eiſmodi foueæ ſub integra cute, *rariſſime* (in ijs nimirum, quibus natura molle dedit cranium) *vel certe nunquam ſine rima*, in cranio reperiuntur: ſi enim poſt diſſectionem cutis rima in externa cranij lamina non apparet, *timendum erit, ne interior tabula ſiſſuram patiatur*, per quam materia ab cerebrum quidem deſcendere, ſed iterum per eam euacuari minimē poteſt. Huiuſmodi fracturam obſeruauī Anno 1632. Vlmæ in milite Suecico, qui ob depreſſionem cranij, ſecundo decubitus die, mortuus eſt. Ego ſciendi cupidus, quæ tam citæ mortis cauſa extiterit, cranium ſerrā diuiſi,

uifi, & inueni eius internam laminam non solum fissam, sed etiam ossiculum (quod absque dubio cerebri matres assidue pupugit) de se remittentem, integra existente externi cranij lamina. Quoties igitur in adultorum capitibus talis apparet fouea, certissimum est caluariam esse diuisam: Nisi enim fissum esset cranium, inquit Hipp. medium desiderare nequiret. Sed posito, nondum tamen simpliciter concesso, dari introcessionem cranij siccioris sine rimà, illa soli naturæ negotio (ut Felix Vvurtzius precipit) committenda non est, sed cutis statim scalpello in triangulum, vel crucis formam, incidenda, pericranium à cranio separandum, vulnusque hians globulis conseruandum, non solum ut Medicus certior fiat, an cranium sit fissum, verum etiam, ut si depressionem comitetur rima (quod maximè timendum) vectis conuenientis instrumentum adhibere possit.

Altera, post incisionem cutis vsque ad cranium, die (si rima nulla in externa lamina oculis conspicitur, nulloque specilli globulo deprehenditur, nec aliquam, ob symptomata suspicari licet, hac integra existente, internam caluaria tabulam esse fractam) sumatur Terebelli (Tab. III. Fig. I.) pars triangularis, asterismo notata, qua cranium in centro depressionis, modò non ultra laminam externam leniter perforetur. Facto per terebellum foramine, terebra triploidis paulo altius est infigenda, beneficioque superioris cochleæ tandiù circumuoluenda, donec infigatur parùm internæ laminæ. Deinde cranium depressum, inferiorem triploidis instrumenti cochleam deorsum, voluendo, perpendiculariter erigendum. Cranio, quod erat depressum, eleuato, instrumentum triploidis remouendum, vulnusque tractandum, ut supra de cura vulnerum capitis, cum denudatione cranij & sede instrumenti legitur.

*Contusio capitis in adultis, cum depressione cranij & fractura
lamina interna, citra vulnus cutis & rimam
lamina externa.*

CVM, cute capitis artificiosè incisa, exterior lamina apparet integra, & depressionem mala comitantur accidentia, dubitandum non est, quin tabula interior aliquam patiatur noxam: quare cranium in medio depressionis terebræ triploidis affixum non erigatur, sed ad latus depressionis trepano perforetur, ut materia, quæ, per fissuram laminæ internæ occultam, ad cerebri crassam membranam defluxit, exitum habeat, & cranium, quod introcessit, necessarij vectis operà eleuari possit.

In contusionibus capitis, cum fouea, in homine adulto, cutis integra in crucem, vel triangulum, incidatur, aut eius vulnus, pro trepano

pano & vecte adhibendo non facis latum, scalpello dilatetur. In contusionibus verò sine fouea, *neque scalpello, neque trypano, neque vectibus quidquam est tentandum*, sed sola pellis agnina contusioni apponenda, nisi symptomata superueniant, quæ fracturam cranij indicant, scalpro vel modiolis opus habentem.

Introcessio cranij, cum rimà in medio depressionis lata.

SI depressioni caluariæ iungitur rima (*qua, nisi sit satis hians, cranij denudationem à pericranio requirit*) euidens, ea est vel in medio depressionis, vel ad latus. Quæ in medio depressionis, ea vel est lata, vel angusta. Si rima est lata, & depressio modica, cranium eleuetur vecte, Tab. II. Fig. VII: quando rima lata, & depressio modica maior apparet, submittatur vectis robustior Tab. III. Fig. II. Quod si, cum rima lata, multum introcessit caluaria, tunc allegati vectes parum valent, quare triploidis eleuatorio Tab. III. Fig. III. B. erigenda est.

Introcessio cranij, cum rima in medio depressionis angusta.

AD depressionis terminos, cranium modiolis excidatur, dein duorum foraminum interstitium *serrula mea versatili* Tabul. V. *sine omni lisionis metu*, auferatur, non solum, vt prædictorum vectium aliquis cranio submitti, verum etiam, vt ossicula, quæ interdum ab interna cranij lamina separantur, & instar aculei crassam, vel etiam tenuem, cerebri membranam pungunt, volsella eximi queant.

Introcessio cranij cum rima, ad latus depressionis lata, & angusta.

Rima in medio depressionis vel est lata, vel angusta. Si lata, tunc vectis conueniens cranio submittatur. Si angusta, similiter ad rimæ latus sanum & detectum caluaria modiole perforetur, & vectium beneficio erigatur. Si vectis per vnum foramen submissus, cranium attollere nequit, paretur etiam foramen secundum, dein foraminum interstitium *serrula versatili* separetur, vt in quocunque fissuræ dilatatæ loco necessarium vectis instrumentum applicari, eoque cranium reduci possit.

Vulnus capitis cum dedolatione cranij.

Nillum operationem manualement exposcit, sed carne obducenda ut caluaria scalpris recens derafa: vid. infra obseruat. Alphons. Schadaei, Patricij, Vlmensis.

Contrafissura.

Quam Hippocrates *calamitatem* appellat, inuenta curatur, ut contusio cranij cum fractura, sub integra cute; incisione nimirum cutis per scalpellum, separatione pericranij ab osse, & (*si rima penetrans fuerit angusta*) cranij perforatione, per modiolos, &c.

Punctura cranij non penetrans, & penetrans.

Terebellis videatur Tab. XXXIII. Fig. I. punctura quæ non penetrat. Cum verò vtramque perforat laminam, cranium modiolis aperiatur, adhibendo ipsi puncto clauum modioli maris, donec vestigium aderit, cui sceminae possint insistere: quæ duæ operationes ut citò, tutò & incundè peragantur, pericranium ab osse separandum est.

Traditus curandi modus fracturas & vulnera capitis, certè præstantior est eo, quem Felix Vvürtzius *l. de curat. varior. vuln. c. 7. 8. & 9.* commendat, nostrique passim in Germania barbitonfores, tanquam Apollinis oraculum sequuntur, non raro tamen cum magno egrotantium vitæ periculo. Neq; miror, quod curatio votis sepius non respondeat, cū citatus Vvürtzij locus multos errores contineat, quos tyrones animaduertent, si breuem, & Hippocraticam operandi & curandi rationem, cum Vvürtziana, vel obiter saltem, cōtulerint.

T A B V L A XXXIII.

De abrasione punctura cranij, sectione vasorum temporalium, curatione ancyloblephari, suffusionis perfecta, & eigilopis, ratione firmandi oculum.

FIG. I. ostendit, quomodo punctura cranium non penetrans, post sectionem cutis & detectionem ossis, Terebello, Tab. III. Fig. I. deletur.

Fig. II. digitus, pilis derafis, locum sectionis, vasorum temporalium, quæ sit inter verticem, musculumq; temporalem & frontis, inquit: explorat etiam, an vas ipsi subiectum sit vena, vel arteria. Si maxilla inferiore mota digito præsentitur musculorū temporalium motus, in

TABVLA XXXIII

in altiore loco vena vel arteria quærenda est : vas est arteria, si percipitur pulsus, vana si nullus.

Altera manu curatur *ancyloblepharon*. Palpebræ autem vel inter se, vel cum alba, aut cornea, aut vtraque oculi tunica, coalescunt. Palpebrarum coalitus inter se curatio, peragitur scalpelli falcati (Tab. VIII. Figur. VIII. cuius apici annexus est pusillus & acutus ex argento globulus) operâ, qui immittitur ab interiore angulo, vbi nunquam ferè cohærent, inter oculum & palpebras (ita vt partem rerusam oculo, & secantem palpebrarum commissuræ opponat) vsque ad exteriorem: deinde digito locus incidendus pertentetur, antequam secatur, quo percepto palpebrarum commissura incidatur. Sectione factâ, inter vtramque palpebram linementum interponatur, ne denuò coalescant.

Vbi palpebræ tunicis oculorum adhærent, aduersus scalpellum (qui nihil aliud est quàm latior specilli pars Tab. VIII. Fig. VI.) magna moderatione inter palpebram & tunicam oculi immittatur, quo separentur ea, quæ cohærent, sine læsione, si fieri potest, vtriusque partis. Si tamen aliquam lædere fuerit necesse, potius palpebra adnata, quàm oculus incisionem patiatur. Post liberationem verò oculi à palpebra, interponatur etiam lintecum mundum, ne iterum inuicem glutinentur.

FIG. III. in dextro oculo exhibet suffusionem in Figur. IV. acu deponendam; insuper tuberculum tunicatum, inter nasum & sinistri oculi maiorem Angulum, subortum, & ad interiora ruptum (quod ægylopem vocant) curari medicamentis nequit, vnde tuberculum vossellæ dentibus apprehenditur, & in fundo circumciditur scalpello (Tab. II. Fig. I.) ita tamen, vt aliquid de caruncula spongiosa relinquatur, secus enim perpetuum sequeretur lachrymarum profluuium per genas.

FIG. IV. docet, quomodo antè depositionem suffusionis perfectæ, oculus sanus gossipio & fascia claudatur; locum quoque vbi apponitur acus, (Tabul. VIII. Fig. IV.) quem describit Albucasis l. 2. c. 23. seqq. verbis: pone acus extremitatem propè tunicam corneam, per crassitem radij (seu specilli obtusi) in ipsa albedine oculi, quæ respicit minorem seu externum angulum.

De suffusione.

Cataractâ perfectâ, maturâ & consummatâ, quæ in pelliculam vocant, concreuit hanc ab ambitu pupillæ, cui accreuit, scerere, immisâ acu per tunicam corneam, vltimum est remedium: quod si feliciter succedat, eo momento, quo detractio facta est, visus restituitur. *Antequam verò incipiatur operatio, Oculista consideret.*

an unus, vel uterq; oculus, patriatur. Quod si utroque oculo obducto patientes cæci penitus existant, facilius fit ad operandum, quoniam peius metuendum non est, licet non benè succedat operatio. *Vnico verò tantū laeso, cum sanus ad visionē sufficiat; minus temere opustendandū, praesertim si pellicula seu tela non omnino concreta, quæ interdū triū, quatuor, quinque aut pluriū annorum spatio vix perficitur.* Neque tamen materia pelliculam efficiens, vllō modo incrassanda, veluti hanc quæstionem Iohan. Baptista Siluaticus Controu. 56. elegantissimè decedit Et licet plerique Authores requirant mediocrem humoris concretionem, experientia tamen constat, *cataram facilius deponi, quando perfecte concreuerit.* Nam quæ immatura est, mollis & mucosa adhuc, apici acus non resistit, nec integra remoueri potest, sed scissa rursus concrescit, vel callosior facta, vel aqueo humore perfusa facit, vt ægri non tantum nihil videant, sed & omnis spes sanationis, per reiteratam operationem (*quæ si bis instituat, certè frustra fit*) ipsis adempta, quod etiam accidere solet, si instrumenti acumine, humor vel crySTALLINUS vel vitreus, eorumque tunicæ, offendantur, vel solūm vnea in ambitu pupillæ laceretur. Ex quibus patet, quod hoc remedij genus valdè anceps sit & dubium, &, ob eiusdem summam difficultatem, facilè error irremediabilis committi possit, vnde sanitas temerè, vt consueuerunt circumforanei (*qui pudore, licet promissa non præstent, minimè erubescunt, dummodo eos spes aliat lucri*) nunquā est promittenda patienti, sed diligentia. Ego, vt rem fatear, hanc chirurgiā nunquam tentavi, quamuis instrumenta parata habuerim, sed eam vidi bis ab Italo, bono successu administrari in vno oculo Nobilis cuiusdam Patauini, & Monachi Veronensis. Operator autem, qui erat Patauinus, Chirurgiam sequenti instituit modo. Præparato corpore, & implorato Numinis Diuini auxilio, elegit conclaue aliquod mediocri lumine perfusum, & die fereno ac tranquillo, tribus horis ante prandium, *ægrum adhuc ieiunum*, in sella propè lectū collocavit (à cuius tergo erat aliquod fulcimen & puluinar) ita vt versus lucem spectaret; ex opposito sedili Chirurgus ægrum, diductis cruribus, cum sella excepit, illiusque manus vtrinque femoribus suis innitentes sustinuit: à tergo ægri minister (caput patientis erectum & firmum ambabus manibus tenens) oculum dextrum, qui sanus erat, gossipio & fascia obuoluit, Tabul. huius Fig. IV. Quo facto, inter Chirurgum & patientem puluillos posuit minister, vt operantis brachiū firmiter sustineri possit. *Vid. apud Guilh. Fabr. Hild. cent. 4. obs. XVI. instrumentum, cui cubitus Chirurgi, veluti basi aut colūna, firmissimè incumbit.* Hoc pariter paracto, Chirurgus pollice dextro fricuit oculum affectū (*palpebras claudendo. moxq; recludendo*) & masticato prius sceniculo, halitu eius fouit:

fouit: Postea sumpsit acum auream (quoniam suffusio deponēda fuit alba, argenteum verò instrumentum requiritur, cum humor concretus fuerit niger, vel alterius coloris) quæ longa, manubrio striato & intorto ad firmiorem apprehensionem, versusque cuspidem acutissima, & sensim attenuata sit. Tab. IIX. Fig. IV. Hanc itaque manu sinistra, propè oculi sedem, innixa in latere oculi externo, in albo parū ab iride distante, paulò altiore sede quàm in medio, impressit, & quidem non violenter, sed sensim eam controquendo, donec corneam, tunicam penetraret, intrusit: quod æger facillè tulit, cum minimo doloris sensu: sic intrusam acum mox versus pupillæ foramen, ubi tela accreuit, direxit, & vsque ad pelliculæ interiorē sedem paulatim propulit, quod commodius fiebat, cum per corneam acus aurea videri potuisset. Eò blandè adacta, & vt telam ab ambitu foraminis remoueret, aliquoties sursum & deorsum ducta (*cum prima vice non semper succedat*) depressit, & alicubi liberatam pelliculam, acu penitus, ubi adhærebat, separauit, ac deorsum, in infimam scilicet, & obscuram oculi sedem, deposuit: Cum pellicula infra pupillæ regionem deuenisset, Chirurgus oculum clausit, & acum per quadrantem horæ reliquit, vt tela in parte inferiore, in quam decussa est permaneret, quod cognoscitur, si ex oculi commotione pellicula non redeat. *Interim cauendum, ne in depositione cataractæ, illa in plures partes scindatur*: portiones enim illæ, licet depressæ fuerint, facillè tamen rursus in pupillæ sedem deferuntur, & illic fluitando visum obscurant. His omnibus ritè peractis, etiam benè successit depositio, pupilla iterum nigra apparuit, & æger mox videre cœpit. Tandem palpebrâ depressâ, oculoque clauso, acum sensim rursus extraxit, ne materia, suffusionem quæ fecit, in pristinam sedem reflueret, aut humor vitreus, seu crystallinus, læderetur. Nec est aquei humoris effluxus metuendus, cum foramen in crassa hac tunica factum, statim post acus exemptionem, rursus collabatur.

Operatione sic finita, oculo restituto & sano, attamen utroque clauso per 6. dierum spatium, quotidie, ter aut quater, apposuit gossipium ex vna parte imbutum aquâ rosarum & fœniculi, cui modicū croci & pulueris fœniculi addidit, pro corroboratione: ad præcauendam verò inflammationem, fronti applicuit linteum vnguento illitum ex oui albumine conquassato, & pulueribus Galeni adstringentibus, supra gossipium & defensuum modò dictum, aliud linteum, & fasciam alligauit. Ab eo tempore, ægri victus ratio non fuit libera, sed tenuis solum concessa. Et ne visus, luce multa nondum assuetus, obruatur, vt in tenebris, obseratis vndique fenestris ligneis, aliquandiu moram traheret æger, & sensim luci assuesceret, præcipit. Vt etiam spiritus nulla vi ad oculos ferrentur, præcauit omnem vehementem motum

utpote tussim, sternutationem, clamorem conatumque magnum in reddendis excrementis alui & vesicæ. Supinus cibum & potum sumpsit, neque surrexit ad aluum deonerandum; sed vas ex ligno recipiens ano submisit: atque ita æger pristinam lucem adeptus, diligentiori prohylactorum usu, & gestatione fonticuli brachio inusti, per plures annos incolumis vixit. In utroque oculo suffusionem iuxta Celsum, me præsentem, felici quoque successu deposuit Vlmæ 1637. Mense Decembr. Domino Tobia Neubronnero, & Dominae Kazenbœckin Ophthalmiater insignis N. Marianus origine Romanus. Atque hæc de suffusione, feliciter deposita, dicta sufficiant: quæ ex observatoricina mea ideo transtuli, ut Medicinæ studiosi, si circumforanei, quibus hodiè ut plurimum curandi conceduntur, ipsis præsentibus non ritè procedant, haberent quod corrigere possint. Et cum suffusionis Chirurgia omnium subtilissima sit, eam Cels. l. 7. c. 7. de natura oculorum & eorum suffusione luculentissimè proposuit, quem consulat lector, & qui plura desiderat, adeat Platerum, vel Georgium Bartisch Oculistam Dresdensem. Pro discussione cataractarum incipientium, multæ reperiuntur apud Autores collyriorum descriptiones, quibus præstantissimi effectus ab ijs tribuuntur: ego expertum habeo Fel. Lucij piscis modico sacchari mistum, quod post purgationem totius, & adhibitum vesicatorium retro aures, sinistro oculo ex fratre nepotis instillatum, septimanæ spatii suffusionem in principio existentem, resoluit: quod remedium sæpius feliciter usurpauit adrianus Spigelius, qui præter hoc mihi valdè commendauit oleum hepatis mustulæ fluuiatilis, de quo vid. Foresti l. 1. obseru. 35. & aqua Martin. Rulandi Optalmicam, & illam socialem, utpote valdè utilem, & Neapoli in magno usu. Hanc descripsit Ioh. Angelicus in practica sua, quam Rosam Angelicam appellat eiusque mentionem facit Sennertus Pr. l. 1. p. 1. sect. 2. omisâ tamen descriptione, quæ talis est: R. Fœn. Rut. Euphr. Verben. Torment. Beron. Ros. Endiuæ sylu. Calitr. Anag. Pimpin. Chelid. Papyri, pæon. Fol. vitis, Apij, Agrim. Caprif. ana p. æq. Terantur & prid. ponantur trita in vino albo: Secunda die in vrina pueri venerem non experti: Tertia, in lacte mulieris; & quarta in melle optimo, quo tempore destillantur, & ad usum reseruentur. Ambas has aq. in usum nunquam reuocaui, easdem tamen iuuentuti studiosæ, præter institutum, proponere volui, ut effectus earum, quæ mihi à celeberrimo Medico summoperè commendatæ fuerunt, datâ occasione, explorarent.

Fig. V. monstrat foramen post excisionem tumoris in angulo maiore tunicati: supra hoc foramen ponitur cannula, a. Tab. I. Fig. I. ut oculum defendat, & compressionem cutis vicinæ sensum obtundat, dum os nudatum vel cariosum, ferramento oliuari, b. Tab. XIX. Fig.

TABVLA XXXIV

VI. candente, per cannulam immisso, aduritur. Ossi adusto filamenta carpta opponantur, donec squama ossis abscedat, dein sinus fistulosus spongiola, vino aluminoso expressa, & instrumento umbellato compressus, agglutinetur, quo agglutinato, vlcus sarcoticis, & ultimo epuloticis, tractandum.

Fig. VI. monstrat oculum dextrum annulo, c. Tab. VIII. Fig. V. firmatum, polypum de nare dextra propendentem, & sectionem tumoris sub cute tunicati in maxilla superiore exorti: cuius folliculum imprudenter adamante, d, ruptum, euacuata materia specillo lato acute, & subiecti musculis, separavi usque ad radicem, quem scalpello (Tab. XII. Fig. II.) præscidi, & ostiolum cauterio actuali. (Tab. XIX. Fig. VII.) optimè candente retigi: quo facto, vulnus linteolis emplasticis ad mutuum contactum adduxi.

Fig. VII. exhibet vasculum vitreum c. Tab. VIII. Fig. X. oculo alligatum, per cuius infundibulum oculo affecto collyria guttatim instillantur, dein modum extrahendi è naribus polypum instrumenta ab Hieron. Fabrit. ab Aquap. inuento: *polypum* insuper forcipe comprehensum, & extra forcipem collocatum. Matthæus Glandorpius elegantissimum tractatum conscripsit de natura & curatione polypi, quem eius curatores summo cum fructu perlegent.

Fig. VIII. ostendit, quomodo inter excisionem tumoris tunicati, qui inter musculos, superioris labij, ad magnitudinem oui gallinaei, subortus, honestissimam & pulcherrimam matronam, non sine dolore, planè deformem reddiderit, labia pro excisione tumoris à se inuicem, hamulis duobus, fuerint diducta, vid. infra sing. Histor.

Fig. VIII. Monstrat excrescentiam carnis instar fungi, in anteriore palati parte, retrò dentes incisivos, exortam, quæ magnitudine nuce iuglandem superauit, & quoties digito, vel etiam lingua leuiter saltem, tangebatur, magnam sanguinis copiam profudit: de quo casu vid. infr. singul. obs.

T A B V L A XXXIV.

De abscissione vulæ corruptæ, perforatione asperæ arteriæ, inustione occipitis & modo parandi acu ignita setaceum in nucha, & auricolæ lobo.

FIG. I. ostendit medietatem vulæ sphacelo tentatam, quæ antequam corruptio serpat, & integram vuulam, cū vicinis partibus, afficiat, filo per annulum, a. Tab. IX. Fig. VII. admoto & constricto præcidenda est.

Fig. II. præparato annulo (a Tab. IX. Fig. VII.) minister speculo oris (Tab. XI. Fig. IV.) linguam deprimat (Tab. XXXVI. Fig. VII.) Chirurgus verò partem vuulæ corruptam, annulo apprehendat, dextraque siue sinistra filum, b, notatum vehementer attrahat, & sic vuulam arctissimè constringat. Facto ad vuulam nodo, filum, c, forcipe abscindat, & extracto instrumento, vtrumque filum extra os propendere relinquat, donec vuula, secundo vel tertio die, decidat.

Si vuula ob influxam pituitam relaxabitur, optimo successu pulvis, ex alumine crudo & pipere albo mistus, inflatur. Modus autem eiusmodi puluerem inflandi talis est: Lingua, speculo oris (quod Chirurgus sinistra teneat vel potius spatula perforata) depressa, mox dextra cohlear, b, pulvere repletum vuluæ admoueat, deinde fistulæ basin, e, ore arripiat, & inflando puluerem in cohleari ad motum vuulæ vndique aspergat *Vid. Guilh. Fabrit. Hildan. cent. 2. obs. 21. de vulua relaxata curatione.*

FIG. III. *aspera arteria* in affectibus laryngis, qui suffocationem minatur, Chirurgus Anatomix non ignaro *tutissime perforatur*, modo sequenti, inclinato ægrotantis capite retrorsum, non solum vt *aspera arteria* reddatur conspicua, verum etiam vt longior fiat, & eius interstitia membranosa magis appareant, atramento ducenda est linea, per mediam & anteriorem colli longitudinem, ferè vsque ad iuguli cavitatem. Deinde digitis tangendum est caput *asperæ arteriæ*, hinc ex anteriori parte exactè digito finis laryngis inquirendus, quo inuento descendere oportet, vsque quo tres aut quatuor *asperæ arteriæ* annuli præteriti sint (tres quidem breui, quatuor collo longo præditi, quem terminum cognoscimus vel sensu vel ratione: sensu in collo excarni; ratione verò, imaginantes conijcipientesque latitudinem trium circulorum, quo in casu contulerit, *asperam arteriam* alicuius sani videre.) vt ibi sectio fiat, non autem statim sub larynge, ne inflammatio, sectioni facilè superueniens, laryngi communicetur, antea plusquam satis occlusæ. Inuentus ita locus membranæ, inter duos circulos cartilagineos medius, atramento signandus est secundum latitudinem colli: postea cutis cum subiecta membrana carnosâ, hinc inde digitis ministri, pollice scilicet & indice vtriusque manus, apprehensa per longitudinem lineæ à larynge ad iugulum factæ (*sic enim nullum periculum est, vt vasa, nervus aut musculus, laedatur*) scalpello falcato, f, secundas, ita vt transversa linea in medio sectionis sit. & ipsa sectio tam longa facienda, vt dilatata pollicis transversæ latitudinem contineat, & scalpelli ancipitis, g, usum admittat.

Fig. IV. Sectione factâ digitis labia vulneris diducenda & sanguis spongiâ, i, abstergendus, vt musculi duo, qui *asperæ arteriæ* imme-

immediate incumbunt, & sternohyoidei appellantur, appareant. Tum muscoli, quos alba quædam distinguit linea, per longitudinem manubrio scalpelli, h, ut asperæ arteriæ corpus in conspectum veniat, diducendi sunt.

Figur. V. Arterià apparente, spatium retuso hinc inde hamulo conseruandum, donec sectio per aciem spathæ dimidiæ, g, inter vnā & alteram cartilaginē fiat transuersa. Scalpellus autem, tam altè immitendus, ut ad cauitatem asperæ arteriæ penetret: cuius penetrationis indicium erit, si spiritus cum murmure per vulnus exhibit. Hinc cannula, k, argentea, foraminata, incuruata, magnitudine vulneri arteriæ exactè respondens, brevis, ne interna arteriæ latera attingat, alata, ne à spiritu intrò trahatur, filisque duobus alligata, ut extrahi & firmari possit, vulneri arteriæ facto immittenda, in eoque tam diu relinquenda, donec metus inflammationis præterierit. Postea extrahatur cannula, & renouato, si opus fuerit, cutis & membranæ carnosæ vulnere per sacificationem, labia adducantur suturà, adductaque conseruentur linteolis emplasticis, & decenti ligatura.

Fig. VI. *Ostendit setaceum auriculæ sinistra lobo inbustum*, pro interceptione materiæ, quæ illinc per venam, acu nunc perforatam & adustam, quotidie fluxit, ad nutriendum, & augendum tumorem, qui ex crassiore basi de collo propendens, ob venas iugulares, & arteriæ carotidis internum ramum, neque amputari, neque à cute separari potuit. Escharà butyro ablata, setaceo immisi annulum primò plumbeum, donec illud vndique consolidaretur: quo facto, plumbeo substitui aureum, & margaritâ pulcherrimâ adornatum, qualem hodie mulieres Arabum in vtroque aurium lobo gestare decorum existimant. Hæc annellatione non modò fuit impeditum tumoris incrementum, verùm etiam per accidens in tantum decreuit, ut patiens nobilis, thorace induto, ipsum facili negotio occultare potuerit: De excisione & amputatione tumorum cum folliculo, vid. Tabul. XXXV. Fig. II.

Fig. VII. *monstrat inustionem occipitis* adultorum ferramento candente & rotundo, vbi apoplexiæ, aliorumque sopororum affectuum est periculum. Solet autem occipitis cauitas ferramento candente aduri, potissimum in infantibus nuperrimè natis, & pueris latentibus, quos grauissimus ille morbus, quem comitiales vocant, frequentissimè instat, ob eorum cerebri temperiem frigidam & humidam. Pro huius morbi, tam curatione, quàm præseruatione, Medicina præsentaneum inuenit auxilium, nempe occipitis inustionem, quæ ut tutissima est, ita etiam humores pituitosos, qui caput aggrauant, sæpè numero, cum manifestâ utilitate, refellit, deriuat, &

euacuat. Hinc etiam occipitis inuultio, in quibusdam locis, tam frequens est, vt Florentiæ nulli, vel certè paucissimi, inueniantur pueri, qui eam non statim post baptismum sustinuerint. Abrasis igitur capillis ferramentum occipitis cavitati, quæ est inter primam & secundam colli vertebram, respondens, ouale & oblongum (Tab. VII.) candefiat, quo cavitatis in exiguo periculo tenellâ ætate, & extra paroxysmum, semel & leuiter saltem tangatur. In maiori verò periculo, profectiore ætate, ipso paroxysmo, & vbi per multos dies locus apertus conseruandus est, ferramentum, bis vel ter, altius adigatur. Postea loco adusto applicetur, vel butyrum cum diapalma, vel triapharmacum, vt eschara decidat, quâ ablata, vlcus per necessarium tempus detineatur apertum, & fluens cerato Sacro aut diacholon, vltimò cicatrice obducatur cerato de cerussa, vel alio epulotico.

In eodem loco *setaceum* tribus instrumentis, forcipe nimirum, acu ignita, & setone paratum, euacuat humores, qui caput replent, reuelando ab oculis ad ceruicem; deriuat, qui ad partes oris & pectus defluunt, & intercipit, qui ad spinalem medullam artuumque iuncturas destillant. *Cum autem tanta sit setacei utilitas, visum est eius inducendi rationem & modum, in studiosorum gratiam, verbis & figuris aliquot subijcere.*

Æger scabello humili infideat, & Medicus digito indice locum pro setaceo aptum, seu cavitatem illam, quæ est inter primam, & secundam colli vertebram, inquirat. Quâ præceptâ, capilli statim deradantur, & locus perforandus atramento scriptorio per longitudinem notetur, ita vt linea in media cavitatis fiat: ne autem medius ille locus fallat, æger rectam ceruicem Chirurgus offerat. Mox Chirurgus ambo foramina adhuc facienda, tùm à dextris, tùm à sinistris, similiter atramento scriptorio signet, vt vtriusque signi interstitium sit vnus & dimidij transversus digiti, plus minusue, prout ægri cutis crassa, aut tenuis fuerit.

Fig. VIII. Loco signato, atramentoque exsiccato, æger caput retrorsum ita inclinet, vt cutis panniculusque carnosus laxentur: hinc Chirurgus cutem, & membranam carnosam, digitis primò à musculis subiectis abducat, dictorumque integumentorum, quàm plurimum fieri potest (intactis tamen ceruicis musculis, ob conuulsionis, aliorumque accidentium malorum, timorem) tenaculâ (l. vel m. Tab. VIII. Fig. I. II. & III.) idoneâ comprehendat, ad se trahat, & arctè constringat, ad bonam laborantis tolerantiam, vel potius ad dolorem, vt sic constrictis nervis pars perforanda quasi obstupescat & patiens sensum pyrotici, aliàs satis dolorifici, minus percipiat. Eâ autem ratione, cutem & membranam, forcipe apprehendat, vt antèrius linea per longitudinem cavitatis ducta, & vtriusque foraminum

notæ, per forcipis foramina oculi odijciantur. Deinde acum, n. Tab. VII. Fig. IV. optimè ignitam, vt facilius & citius penetrer, per vtrūque forcipis foramen, ictu quasi oculi traijciat, iterumq; extrahat.

Fig. IX. Postea immotà forcipe, puntale, quod in vna extremitate globulum obtinet cereum, in altera sericum funiculum habet adnexum (Tab. VII. Fig. V.) transmittat, funiculumque, oui albumine imbutum, trahat vsque ad medietatem, butyro recenti illitam, ibique immotum relinquat.

Fig. X. His factis vtrumque serici extremum ad anteriora colli & pectus ducat, & partem linteo quadruplici aquà rosarum & albo oui, ad prohibenda inflammationem, expresso, atque conuenienti fasciâ deliget. Sequentibus, plerumque vsque ad sextam, diebus, antequam funiculum, nunc ad dextram, nunc ad sinistram, paululum ducit, eam funiculi partem, quæ cuti submittenda, aliquo digestiuo oblinat, & extra adiploma quadruplex, dicto medicamento expressum apponat, quousque vlcus bonum generet pus, & timor inflammationis præterijt. Tunc funiculum submittendum sequenti, vel simili, vnguento illinat.

R. Terebinth. Venet. in ac. malu. lot. ʒj.

Syrup. ros. ʒss.

Pulu. turbeth. & rhab. ana ʒis. M. pro Vng.

Et desuper emplastrum ad fonticulos Tab. vltima Litt. L. descriptum, applicet, quam diu vlcus apertum tenere est animus. Vltimò funiculum, sensim & sensim, extrahat, & cutim musculis subiectis adglutinet, imposito cerato diuino, plumaceolo quadruplici & ligatura compressiua.

TABULA XXXV.

De sectione setacei, euulsione pilorum oculos irritantium, excisione tumorum cum folliculo, curatione palpebra superioris, quando nimirum vel relaxatur, vel contrahitur, Staphylomatis, & pterygij, vulneris labiorum in gena mediantibus plagulis emplastice ad mutuum contactum adductionis, & oris leporini correctio.

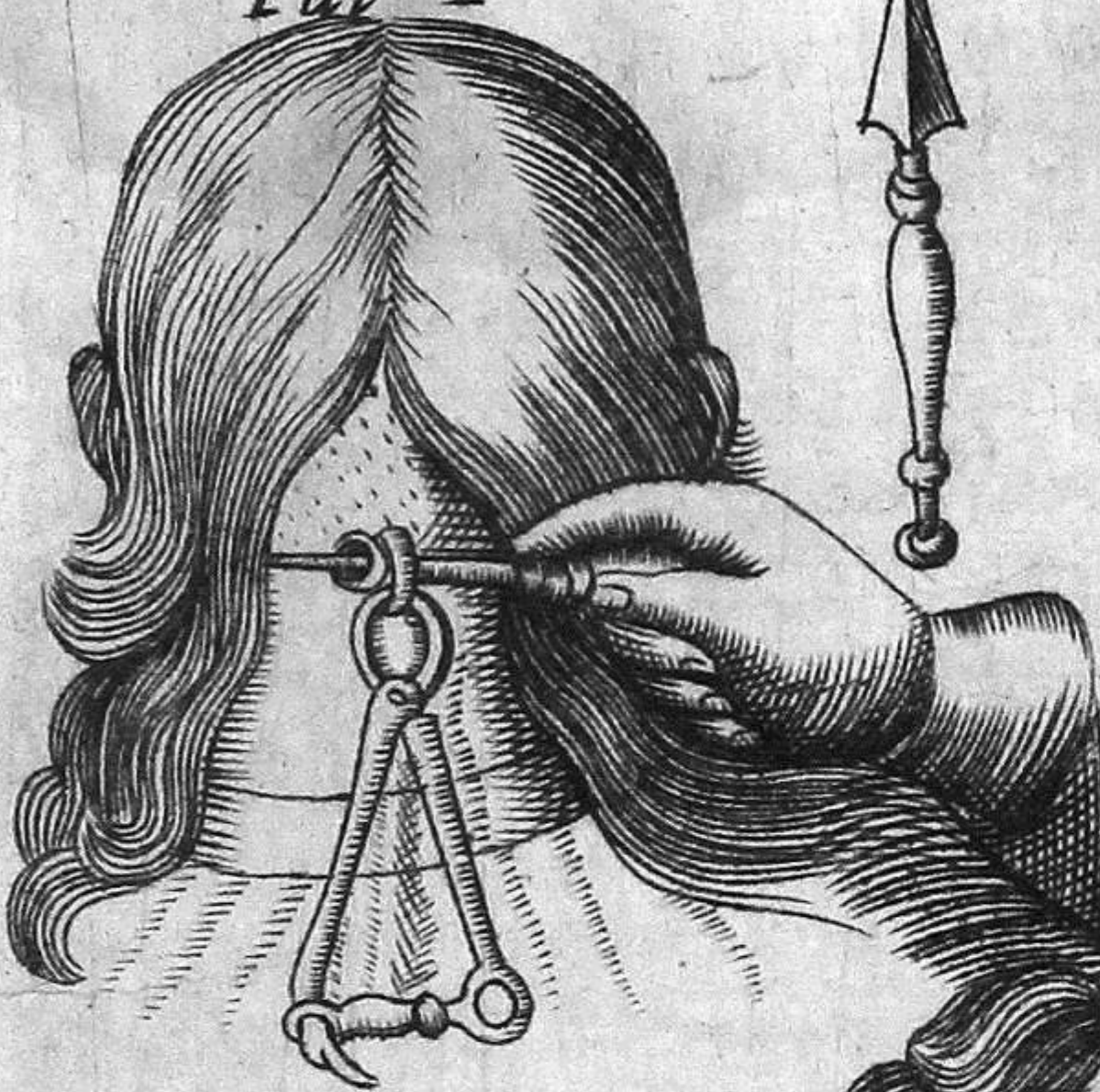
FIG. I. est modus parandi setaceum cum forcipe, Tabul. VII. Fig. X. & scalpello, Tab. XVIII. Fig. VI. depicto quem Guil. Fabr. Hild. cent. 1. obs. 40. describit, & priori, qui fit ferro candente, præferendum censer, propterea quod ignis tum partem desiccet & roboret, tum etiam ægrotantibus dolorem, & horrorem inferat. Quoniam vero siccitas illa butyro recenti corrigitur, dein calor & dolor mediocris, ad attrahendos peccantes humores, multum valent, ægrique à sectione æque abhorrent, quàm ab inuisione, neglectis Hildani rationibus, quã plurimis setaceum inussi optimo etiam successu, rationem decipiendi ægrum obseruans, quem Tabl. XXX. Fig. VII. tradidi.

FIG. II. monstrat 1. *Euulsionem pilorum*, in palpebris Paulinam Palpebra digitis in vertatur, pili oculum pungentes & irritantes volfellâ extrahantur, cutisque globulo specilli cãdentes comburatur, vt condensetur, ne pili in eã iterum renascantur 2. *Excisionem Atheromatis*, quod in medio frontis enatum, magnitudine nucem iuglandem superauit, Inciditur in hac figura cutis, quæ atheromatis folliculum tegit, per transversum, scalpello falcato, in quarta verò figura per lōgitudinem, vt integer abscessus cum sua tunica, separari possit. incisionem frontis transversam aliàs considerabilem sequuntur affectus. Incisis namque per transversum fibris musculorum frontis, supercilia dependent, & palpebrarum apertionem impediunt: succedit etiam paralytis palpebrarum incurabilis, ab incisionem neruorum: quod expertus est Adrianus Spigelius, in leui tantum vulnere nerui frontis, vt annotauit in *Fabr. corp. hum. l. 7. c. 2.* Quia tamen huiusmodi tumor in medio musculorum frontis oriebatur, sectioque transversa paucissimas musculorum fibras lædebat, eam nulla sequebatur aut paralytis, aut aliud vitium, quod palpebrarum eleuationem impediret. Vt autem atheromatis huius excisio melius intelligatur, tumorum tunicarum curam hic breuissimis describam verbis.

TABVLA XXXV

Fat I

II

III

IV

V

VI

VII

VIII

Tumores tunicati, vt meliceris, atheroma, & steatoma, aut velut ex tenuipedunculo ficus propendent Tab. XXXIII. Fig. II. aut latiore basi partibus quibusvis inbarent, Propenduli nō exciduntur, sed amputantur ad imum in pusillanimis, filo ad stuporem partis cōstricto, & relicto donec tumor decadat; in cordatis scalpello. Quod si, post tumoris propenduli abscissionem, sanguis copiosè profluat, aut filū aliquid de radice relinquat, tunc, ne recidiva sit metuenda, locus ferro candente leuiter, tangatur, escharaque ablata, cicatrice obducatur. Hic Chyrurgiæ modus expeditissimus est, & ob vlcus paruum ac æquale, curatio compendio transigetur. Qui latiore basi partibus incumbunt, vel sunt exigui. vel mediocres: vel maiores, vel maximi. exigui nucem a vellanam, mediocres iuglandem, maiores ouum gallinaceum, & maximi peponem magnitudine æquant. Maximi, ob venas & arterias, separari nequeunt, hinc amputandi sunt. Amputatio autem, seu abscisso, iuxta Hier. Fabrit. ab Aquap. fit forcipe, qui recipit & constringit totum abscessum, ad eius radices, qui postmodum, ad euitandum sanguinis profluvium, scalpellis incidentibus ignitis, præsecatur totus supra forcipem (qualem depingit Guilh. Fabr. Hilud cent. 1. obs. 2.) absque eo, quod cutis à folliculo diducatur. Locus deinde concoquentibus, mundificantibus, sarcoticis, & epuloticis tractetur. Reliqui exciduntur, non amputantur. Excisio autem fit hoc modo.

Primò patiens, tum ad lumen illustre, tum ad Chyrurgum, quā commodissimè vel in sella, vel in lecto, collocandus est; & si timidus sit, siue puer, siue fæmina, siue alius pusillanimis, manibus ad dorsum retractis religandus, ne vel doloris impatiens sectorem in agendo variè manibus impediatur, aut pauens quoquo versum agitetur, vt ex Hippocr. de offic. Medic. Marcus Aurel. Seuerin. l. de abscessib. anom. c. 23. monet. Collocato ægro, capilli (si tumor est in capite, aliàs opus non est) deradantur, atramentoque signetur sectionis longitudo, quæ tanta sit, quanta est tumoris rotunditas. Interdum tumor postulat duplicem & cruciformem cutis incisionem, & tunc incisio prima longior sit, quàm secunda. Fit vnica incisio supra tumorem exiguum & mediocrem, præsertim cum musculo frontis, vel temporalis in hæret, ne transuersim ledantur eorum fibræ, aut vasa. Cruciformem sectionem requirit mediocri proximus & maior: eam etiam admittit tumor capillis tectus. In simplici & cruciformi tamen incisione cauendum, ne folliculus subiectus incidatur, in meliceride præsertim, euacuatur enim humor, & concidit tumor, vt folliculus difficulter separari possit. Necessè enim est, tunicam, quæ materiam melli vel pulticulæ similem continet, integram auferri: nam si vel minima illius portio relinquatur, renascendi illius occasionem

sionem præbebit. In steatmate autem, cum adiposa illa pinguedo, vel solidior sæui substantia, difficulter effluat, in folliculi læsione usque adeò vrgens periculum non est; quodsi etiam concidat abscessus, leui occasione tunica potest diduci. Debet igitur scalpellus falcatus, quo sola incidatur cutis, aciem exterius recuruatam habere Fig. II. Facta sectione, vel vna per longitudinem, vel duplici per crucem, latior specilli pars Tab. VIII. Fig. VI. inter cutim & folliculum, qui diuersum à cute habet colorem, immittatur, qua sensim folliculus apprehensus à cute diducatur, quod facillè fiet, quoniam folliculus cuti non valdè adhæret. Quod si folliculus in circuitu cuti magis adhæreat scalpelli obliqua manu detenti acie (Tab. II. Fig. I.) & subter manubriolo scalpelli Tab. II. Fig. IV. separetur. Inter separandum sanguis effluens sæpissimè spongia abstergendus, ne sectorem turbet. Si chirurgus ad fundum folliculi peruenerit, venam, tumori nutrimentum afferentem, scalpelli acie, per transversum oportet incidere, ne vel minima relinquatur folliculi portio, & tumor regeneretur. Hoc peracto & folliculo ad vnguem extracto, vulneris labia (si laxiora prius cutim redundantem reseceat) deinde coniungat (dimissa ob patientes multis doloribus iam pertæsos sutura) linteolis emplasticis in crucem appositis. Hac ratione duo atheromata, ad magnitudinem oui anserini accedentia, in genu religiosi cuiusdam felicissimè curavi.

Quod si folliculus iam sit ruptus, vel per se, vel per chirurgi incuriam, tum necesse est, vt vel tumor reuertatur, vel remaneat vlcus fædum, & fermè incurabile. Vbi considerandum tempus ruptionis. Si modò sit ruptus, immittatur, inter cutem & folliculum, latior specilli pars, vel scalpelli manubriolum, donec membrana tumoris in totum fuerit separata. Quod si multò ante sit ruptus, is vel septicis consumendus in timidioribus, vel ferramentis candentibus in fortioribus: quo consumpto vulnus concoquendum, mundificandum, carne replendum, & cicatrice obducendum. vid. Aetium Tetrab. 4. ferm. 3. cap. 7. & 8. & Celsum l. 7. c. 6. de cura meliceridis, steatomatis, & atheromatis manuali, quam his verbis describit. Omnia derafa ante, si capillis conteguntur, per medium *in longitudinem, vel crucem* oportet incidere: sed steatomatis tunica quoque secanda est, vt effundatur quicquid intus coijt, quia nō facillè à cute, & subiecta musculorū carne, ea *tunica* separatur. In cæteris, vt *meliceride, & atheromate*, ipsa tunica inuiolata seruanda est. Protinus autē *cute incisa, tunica* alba & intensa se ostendit. Tum, scalpelli manubriolo, *tunica* diducenda à cute & carne est, eiiciendaque cum eo, quod intus continet. Si quando tamen ab inferiore parte tunicæ musculus *firmiter* inhæsit, ne is lædatur, superior pars illius *tunica forficula* decidēda, alia,

alia, vel *reliqua portio*, ibi relinquenda. Vbi tota *tunica* exempta est, oræ *vulneris* committenda, fibulaque *sen sutura*, (*modò eam admittat ager*) his iniicienda, & *desuper* medicamentum glutinans dandum est. Vbi vel tota *tunica*, vel *dimidia*, quæ *musculo firmiter inhaeret*; vel aliquid ex ea relictum est, post erodentia, vel *leniculum ignem*, pus mouentia adhibenda sunt.

Fig. III. ostendit, in dextro oculo, palpebræ superioris relaxationem, & in sinistro eiusdem curationem: quam Hieron. Fabritius ab Aquap. crudeli & obsoletæ celsi Chyrurgiæ præferre, & sequentibus verbis commendare videtur: Ego autem, quando oculum superior palpebra operit, pono vnum glutinum (*sen linteam glutino meo imbutum*).

℞. Sang. Dracon.

Thuris.

Sarcocoll.

Mastich. ana ʒj. F. Puluis, & cum oui albumine agitato fiat mixtura, instar mellis, crassa.)

cum duabus vel tribus habenis supra totam superiorem palpebram, alterum verò simile *priori linteo*, quoad *habenās*, supra supercilium in frontem, tum ambas, vel *omnes tres* habenulas superiores attractas inferioribus *habenulis* alligo. Et ita aperitur oculus; fit quoque, ut spatio temporis congruo, curetur palpebra relaxata, beneficio dicti glutinis adstringentis & siccantis, & *palpebram ac frontem* contrahentis. Hæc curandi ratio optimè succedit, quia non tantum exsiccatur quod influxit, verum etiam nouum humoris affluxum prohibet, quam expertus sum, in nobili quadam fœmina, teste Iohan. Georgio Baulero, qui huic fidem adhibere noluit, donec ipse effectum, cum admiratione, viderit.

Fig. IV. ostendit in fronte sectionem cutis cruciformem supra atheromatis folliculum, de quo supra Fig. II. Sectione per scalpellum falcatum, cutis facta, eam, si specillo separari nequit, Chyrurgus à folliculo diducere incipiat scalpello Tab. II. Fig. I. quod vt rectè assequatur, cautè incedat, cultrumque transversim potius quàm rectum adhibeat: *rectus enim nimis velociter incidit, & folliculum necessario ladi*.

In dextro oculo vitium ἡ ἀνωφθαλμία (quod est, quando palpebræ superior oculum contegere nescit,) exhibet, in sinistro curationem, ab Aquapend. inuentam & propositam, quæ mitissima est, & si continuatur, felicissima. Applicetur linteam glutino imbutum, tribusque habenulis appensum superiori palpebræ, 1, & aliud genæ, ita vt superiori linteo ex aduerso, cum suis habenulis, respondeat 2, Glutino exiccato linteisque cusi firmiter adhærentibus, eorum habc-

habenulæ inuicem alligentur valenterque subindè adstringantur: Quod si hæc duo lintea non sufficiant, tertium cum suis habenulis, applicetur fronti supercilium, 3, & quartum genæ infra secundum, & tertio ex aduerso respondens, 4, apponatur, quibus similiter agglutinatis, habenulæ colligantur, nodoque duplici adstringantur, sic fiet, vt palpebra superior distendatur, adque inferiorem perducatur palpebram, & oculum regat. *Hunc curandi modum ipse numquam sum expertus, sed administrari sæpius vidi.*

Fig. V. docet *staphylomatis* (quod interdum latiore habet basin, *b*, quàm sit eius corpus reliquum, quandoque angustiore, *a*, reliquo,) *curationem*, quæ fit per constrictionem appellatam. Si staphyloma fuerit in dextro oculo, commodissimè eger ad pedes Chyrurgi collocatur, capiteque reflexo ipsius genibus innititur: Si vitium in sinistro, patiens sellæ Chyrurgo aduersæ insideat.

Staphylomatis, quod angustum obtinet fundum, constrictionem Celsus *lib. 7. cap. 7.* describit. *Diductis palpebris* ad ipsas radices, per medium *staphylomatis fundum* transuersè (*ab eo angulo, qui manui dextra est commodus, ad alterum*) acu duo lina, seu filum duplicatū, ducēte; deinde *medio fili duplicati inciso, acuq; remota*, vnius lini, seu fili simplicis, duo capita ex superiore parte, alterius ex inferiore strenue adstringere inter se oportet, quæ paulatim secando id excidunt. Chyrurgia autem hæc, & sequens, adhibetur, non vt visus iam deperditus reuocetur, (hoc enim impossibile est) sed vt moderatus decor ægrotanti reparetur.

Staphylomatis, quod latiore habet basin, curationem Paulus Ægineta *lib. 6. de re Medic. cap. 19.* tradit: Acum igitur *sine filo*, ab infernis sursum, per staphylomatis fundum trajicere, & alteram acum, duplex filum ducentem, ab oculi angulo, qui ad manum est *dextram*, ad alterum, per staphylomatis fundum transigere, & manente priore acu, *quæ traiecta fuit sine filo*, fili ansam seu medium secare & ablata acu, alteram staphylomatis partem ad superna, alteram ad inferna, per fila deligare oportet. Hieronimus Fabritius ab Aquapendente, in vtroque staphylomate, vitur filo serico, simplici & non torto, atque etiam rubro, quoniam tinctura etiam strictionem atque sectionem adiuuat. Filis in vtroque vitio constrictis album oui concutiatur, lanaque exceptum oculo imponatur, ad arcendam inflammationem. Altera die, post solutionem fasciæ, oculus lenibus medicamentis tractetur, donec fila, vna cum staphylomate decidant.

Fig. VI. ostendit curationem pterygij, quod ab interno oculi angulo obortum, vltra pupillam se extendit, & visum impediens, operam requirit Chyrurgicam, quæ quinque manibus peracta optimè

optimè succedit, si eo, qui indicabitur, modo instituat. Aegro, ut in staphylomatis remotione dictum, rectè collocato, Chirurgus palpebræ, tum superiori tum inferiori, linteum applicet lutinatorium, quorum vtrumque habenulam longam habeat, quam ministri manus ab oculo longè distans apprehendat, adque se trahat, ut palpebræ diducantur, & absque incommodo Chirurgi operantis, diductæ conseruentur. Alius ministri oculum annulo Tab. VIII. Fig. V. firmiter applicito. Palpebris hac ratione diductis, oculoque per annulum firmato, Chirurgus hamulum, mucrone suo modicè incuruatum Tab. VIII. Figur. IX. pterygio eleuando circa medium pupillæ cautus submittat, ne corneam oculi tunicam lædat; deinde acum modicè inflexam, quæ filum ex serico simplex, rubro colore tinctum habet transmissum, sub pterygio, per hamulum submissum, eleuato traijciat, fili ambo capita manu sinistra apprehendat, & pterygium, filo distentum, manubrio scalpelli Tab. XII. Fig. IV. in dextra detento, à medio vsque ad extremum, sensim & sensim separet. Quo facto, filum remoueat, & partem vnguis separatam hamulo apprehendat, apprehensam distendat, & separationem pterygij manubriolo scalpelli continuet, donec ad maiorem oculi preuenerit angulum, vbi vnguis scalpello Tab. XII. Fig. II. tam accuratè excidendus, ut neque ex eo aliquid relinquatur, quod vlceratus vix vllam recipiat curationem; neque ex caruncula aliquid detrahatur, ne affectus, quem *pūs adæ* vocant, excitetur. Hac expleta Chirurgia, apponantur oculo exsiccantia, de quibus vid. Sennert. Fabrit. ab Aquap. & Celsum.

Fig. VII. ostendit vulnus genæ dextræ cæsum inflictum, & labium superius in medio ad dentes incisivos, instar ossis leporini, fissum.

Fig. VIII. monstrat dictorum affectuum curationem. Vulneris labia ad mutuuum contactum ducuntur, & oppositis linteis Emplastice adducta conseruantur, donec consolidentur. Os verò leporinum sequenti modo corrigatur: Labium fissum in vtraque parte hamulis apprehendatur, & à gingiuis scalpello idoneo Tab. II. Fig. I. separetur; deinde linteum inter gingiuas & labium, ne rursus inuicem agglutinentur, immittatur, & glutinum vtrinque, cum habenulis applicetur: quo facto, labia fissuræ forfice renouentur, & renouata ad mutuuum contactum adducantur futuris, quæ, ne tam citò abrumpan- tur, attractis glutini habenulis conseruentur, donec labia in totum, beneficio Balsami Hispanici, coalescant.

T A B V L A XXXVI.

De dentis cariosi adustione, buccam offendentis excisione, agrozantium, ore valide cōstrictio, nutritione, foraminis palato p.n. facti obstructione liquoris in aures periculosa infusione, dentiū cōstrictorum deductione, maxilla inferioris depressione, vinculi sub lingua incisione, faucibusque inhærentium exemptione.

FIG. I. docet quomodo dentes cariosi & perforati, ad cariem standam ferramentis candentibus (ex Tabul. XIX. petitis) & in toramen adactis adurantur.

Fig. II. monstrat, quomodò *dens* in alieno loco genitus, & *buccam offendens*, ferramento Tab. XI. Fig. II. excidatur.

Fig. III. exhibet applicationem infundibuli. Tab. X. Fig. XI. delineati & descripti, cuius extremitas intra gingivas extremas immittitur angusta, latior cibum liquidum excipit, & per angustam ad oesophagum eorum, qui valdè cōstrictos habent dentes, dimittit.

Fig. IV. monstrat palatum ex lue Gallicà erosum adeò; vt foramen illud in nasi etiā cavitatē penetraret, & vocem articulatam pronunciari prohiberet: quod instrumento aureo, cui spongiola fuit adnexa obturavi, vt patiens verba articulatè & distinctè proferre potuerit. Post vsum decocti, foramē illud ferramētis candentibus tetigi, quod natura, separatis prius aliquot officulis, carne repleuit: vlcus carne repletū, collutionibus oris, & errhinis exiccātibus cicatrice obduxi.

Fig. V. admonet Chirurgiæ tyrones, vt in curandis aurium affectibus liquores conuenientes blandè potius instilent, quam per siphonem auricularum violenter immittant, ne membrana tympani rumpatur, & incurabilis auditus grauitas subsequatur.

Fig. VI. dentes cōstrictos, validèque commissos duducit instrumento dilatatorio Tab. IX. Fig. IX. adumbrato, ne æger fame pareat: vbi dilatatorij vsus non conceditur, felicissimo successu clysteres nutriendes in anum infundūtur, quod expertus sum in Melchiore Irith qui ob vulnus ventriculi per 14. dies solis clysteribus fuit nutritus.

Fig. VII. ostendit applicationem speculi oris, ad explorandos faucium affectus summè necessarij Tab. XI. Fig. IV. deprimit prædictum instrumentum non solum linguam, sed etiam maxillam inferiorem depressam conseruat, donec loco affecto penitus perfecto medicamenta fuerit adhibita *Spatula** ad latus posita, pluribusque perforata foraminibus, sola phærumque deprimitur lingua, vt oris vitia innotescant: spatulæ *annulo*, qui acie præditus, obsteruntur crassiora linguæ excrementa, quæ ipsi, in febribus ardentioribus vt plurimum tenaciter in hærent.

Fig.

II

III

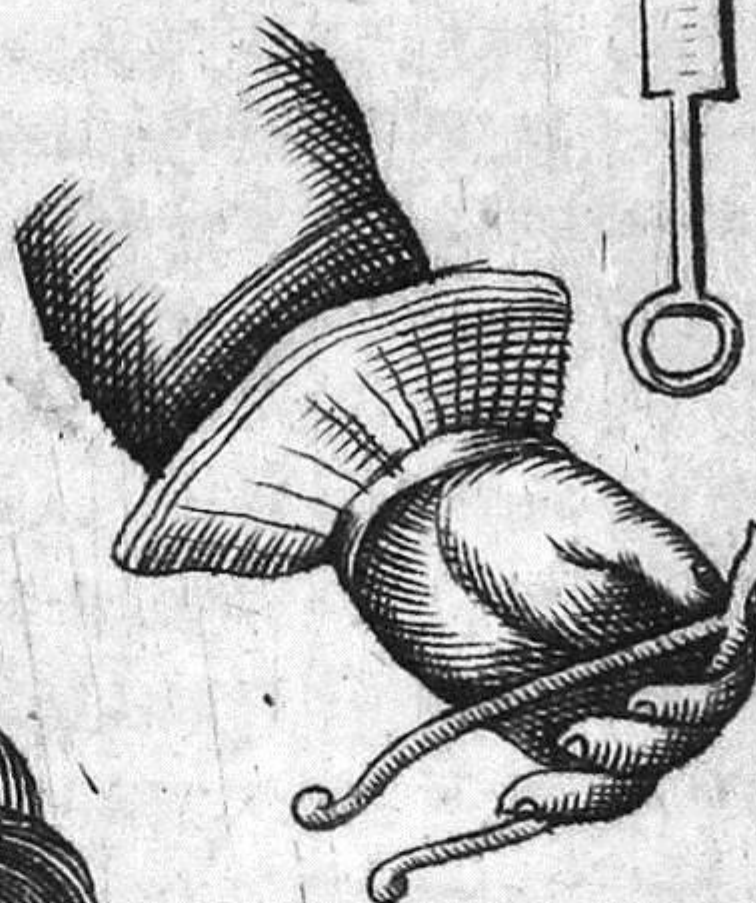
IV

V

VII

VI

IX

VIII

Fig. VIII. docet modum incidendi vinculum sub lingua nimis strictum, & loquelam, ut putant, impediens: quod obstetrices passim vngue, & barbitonfores nostri imprudenter phlebotomo dilacerare solent, non rarò cum magno sanguinis profluuiò, & dolore, qui aliorum postea malorum causa existit, quæ Hier. Fabr. ab Aquap. cum annexo Chirurgiâ hanc debitè ad ministrandi modo, verbis sequentibus recenset *Præter linguæ depressionem, & deterisionem*, tertia linguæ chirurgia est, ut administretur, quando subiectum linguæ vinculum inciditur, de qua antequam dico, vos admonitios velim, de obstetricum *ubique locorû* temeritate, quæ passim, & *sine discrimine*, in quocunque *recens nato* infante, *digitis indicis* vngue, quæ paratum & acutum ad id perpetuo gestant, incidunt, sub eorum lingua ligamentum; quod *incisionis* opus nisi præstarent, posse *in futurû* loqui infantem nequaquam credere possunt: quasi verò natura (ô admirabilem & *nondû satis deploratam obstetricum* serè *omniû* inscitiam) non possit loqui homo, qui locutionem, tanquam hominis propriam actionem, obstat, sine alicuius fatuæ mulierculæ operâ, quæ ipsi auxilietur, & præsidio sit. Et ego vidi infantem nuperimè natum, qui dum diutius detinebatur, ut expectaret secundinas, neque plorabat, nec quicquam molestum persentiebat, postquam verò obstetrix vinculum sub lingua imprudenter indicit vngue, statim ex dolore ploravit. Sed hoc minimum est, illud certè longè maioris momenti est, videlicet propter eam vnguium Chirurgiâ, inflammatione obortâ sæpè numero infantes pupillam *genitricis vel nutricis cõducta*, apprehendere nequeunt, neque lac sugere, propter quam causam sæpissimè moriuntur infantes, aut lactantibus intumescunt mammæ, quod adhuc longà pessimum est, *parentes etiam* potius vel in partum *immaturû ac difficilem*: vel in simplice impotentiam apprehendendi papillam, vel in quocunque aliud *vitium*, quam in veram obstetricis *imperia* culpam reijciunt. Quæ cum verissima miror valdè, quod lege sancitum cautumque non sit, ut prohibeâtur infantum neces, *ab obstetricibus sæpissimè illata*. Vos igitur moneo, ut præcipiatis, ne vnquam obstetrices filios, prolemque vestram aut aliorum, *vnguibus ad linguam* attingant. Quod si vinculû illud in lingua maius fuerit, poterit quocunque *ætatis* tempore excindi, quod ligamento tamen huic rarò, imò rarissimè, accidit, quia natura non hominem conderet ad loquendum idoneum, nisi etiam instrumenta ad id aptissima, construeret concederetque. Quod si ex centum millibus vnus nascitur *infans*, cum ligamento *maiore*, quod Chirurgiâ exoptulet, nihil interest, *sive statim post partum, sive post lactationis tempus, sive postea, à Chirurgo exercitato incidatur*. Quod si hoc eueniat, solemus præcipere, ut

æger

æger linguam extra dentes exerat, quam Celsus quidem volsellæ *dentata* parte, sed nos forcipe apprehendimus. Interdum neque volsellâ, neque forcipe apprehendere possumus, ut in infatibus aut pueris, qui lingua exerere aut nesciunt, aut nolunt. In his curandum ut plorent, deinde posito inter duos digitos, pollicem *nimirum* & indicem sinistræ manus, linteo quodam tenuit & aspero, quo lingua apprehendatur, foras trahatur, sursum reuellatur & incuruetur ut vinculum appareat, quod dextra tandem manu excidimus. Sumptoque (*nō phlebotomo barbitonforū vulgari & inepto, sed*) scalpello ad cuspidem modice recurvato vinculū linguæ, *si maius, quàm par sit*, transversè secamus, semel, bis, iterumque, donec uniuersum sit dissectum, magnâ curâ adhibitâ, ne subiecta vasa, (*quorum incisionē sequitur sâguinis fluxus, huncq; aut suffocatio, aut ad minimū viriū, in tam tenerrima, atare, dispendiū*) violētur, quod sub perito Anatomix Chirurgus euenire non potest, qui vasa sub lingua exactissimè nouit, & scalpello falcato euitat. *Huc vsque Hier. Fabrit. ad Aquap.*

Fig. IX. docet, quomodo spina pisci, vel ossiculum angulatum, vel aliud inter comedendum faucibus inhærens, nec in ventriculum descendens, conuenientibus instrumentis extrahatur, vel in ventriculum depellatur. Eximuntur hæc extranea varijs modis. Si sint in conspectu, volsellâ Tab. IV. Fig. I. rectâ apprehenduntur, & e faucibus extrahuntur, adhibito interim oris speculo. Quod si spina, ossiculum, vel alia, hiant ore & lingua speculo oris depressa, in conspectum non veniant, cum altius in guttur descenderint: tunc volsella recurvata Tab. X. Fig. I. apprehensa verò instrumento Tab. X. Fig. II. sæpius gulæ immisso, impacta educantur. Alij, à cibo, ventriculum digitis, vel pennis oleo amygdalarum dulcium inunctis, & in fauces demissis, ad vomendum irritant, ut unâ cum cibo spina, vel quodcunque extraneum per os expellatur. Verùm cum dictis modis & instrumentis, sæpè frustra spinarum & ossiculorum extractio tentatur, Hieron. Fab. ab Aquap. sumit candelam, ex cera alba ad crassitiem digiti minimi confectam, & nonnihil incuruatam partiētis tradit, ut ipse eam in fauces demittat, donec impulsus corpus extraneum in ventriculum descendat.

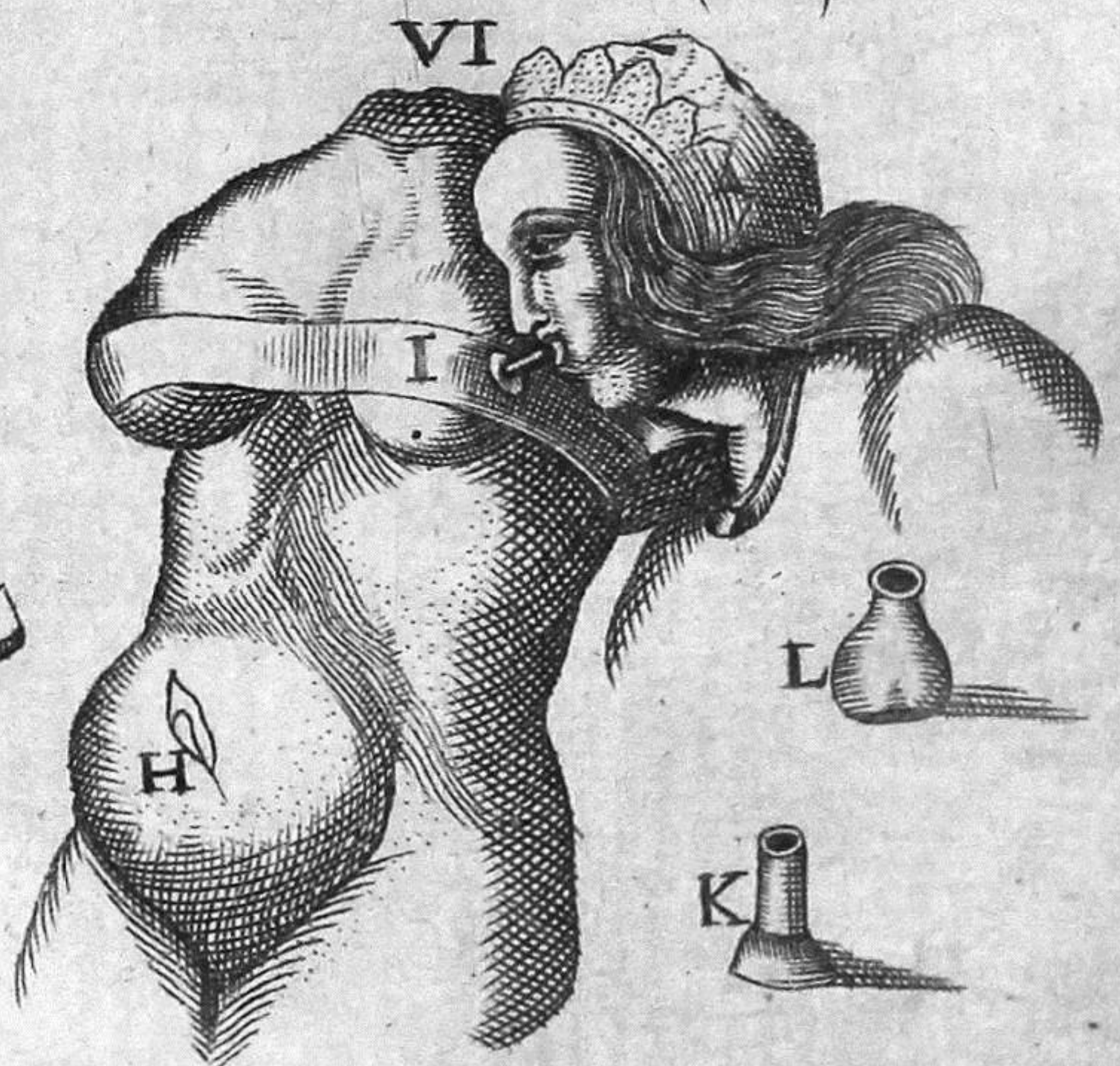
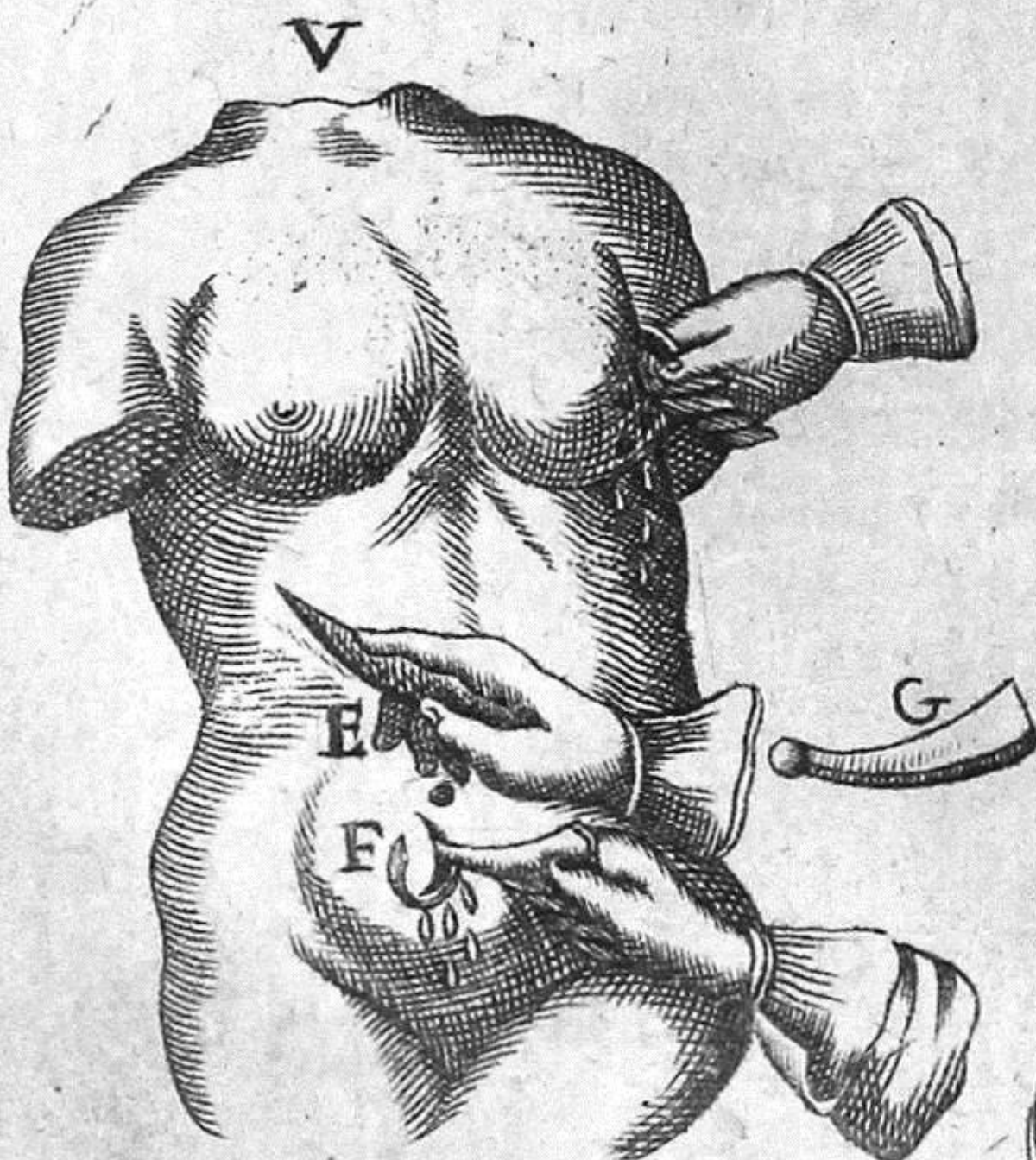
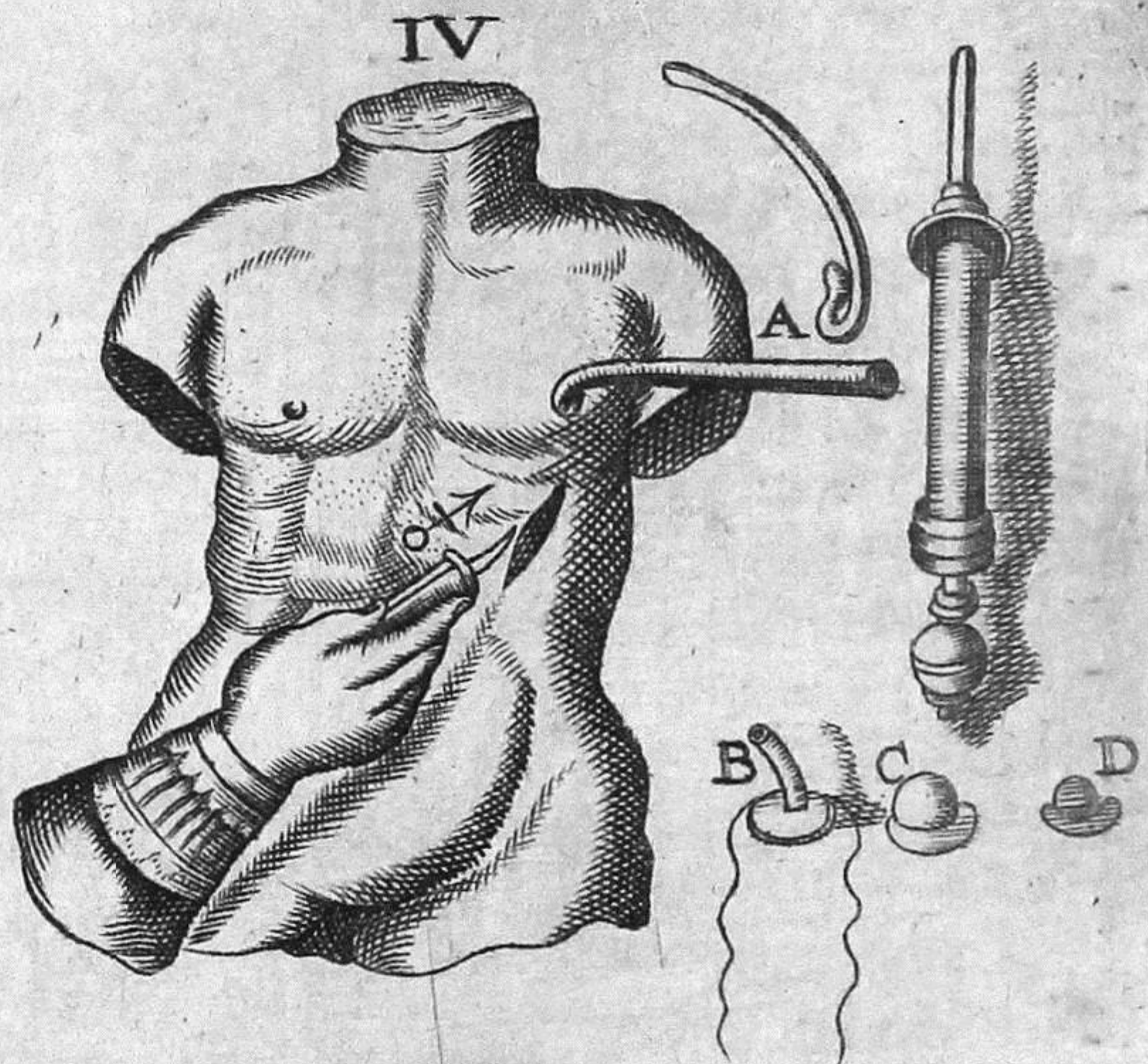
Nonnulli, in eundem finem, maiores deglutire bolos iubent. Aliqui globulum plumbeū filo fortiter allingant, quo sæpius deglutito & retracto illud, quod gulæ firmiter inhæret, in ventriculum detru-
ditur. Cum res gulæ infixæ nec instrumentis per os eximi, nec alijs modis in ventriculū descēdere potest, *Fabritius ab Aquap ex Paulo & Leonide*, totum negotium naturæ & tempori committit.

TABVLA XXXVII

T A B V L A   X X X V I I .

De inuisione narium in ozaena praesertim & post excisionem polypi & ratione instituendi paracenthesin thoracis Paulinam & Hippocraticam dilatandi & curandi vulnera thoracis, pectoris & abdominis, atq; prouocandi papillas lactantium.

FIG. I. quomodo nares exulceratae solum, vel cum corruptione ossis, ferramentis candentibus, & per cannulas immixtis, adurantur, docet. His adiungantur ea, quae supra Tabul. XI. Figur. III. IV. V. & VI. dicta sunt. Curaui sartorem Patauinum ozæna Gallica domi detentum, quæ etiam, post internum decocti ex ligno guaiacino usum, per duos annos continuos, à barbitonsore eiusdem loci primario, fuit tractata medicamentis ex antimonio & mercurio præparatis. His tamen nihil conferentibus, patiens per chirurgum, D. Spigelij consilium & operam petijt. Spigelius autem eo tempore valetudinarius, domo exire, ægrumque visitare non potuit, unde me Chirurgus illi ordinario adiunxit, mihiq; præcepit, vt turundam ex linteo puro conficerem, eamque nari læsæ immitterem, ibique per diem naturalem relinquerem, vt ozænæ situs, quantitas & qualitas addisci posset. Mandatis obtemperaui & turundam extraxi, quam ferè in apice, ac in dextro latere, velut in orbem maculatam, summèq; foetentem inueni, & Spigelio monstraui, qui hanc subito atque vidit, dixit vlcus esse in summo ferè naris loco, supra scilicet partem cartilagineam, idque in latere dextro, non adeò quidem magnum, sed cum ossis corruptione coniunctum, quod inuisionem postulet. Quærenti rationem dictorum, dedit sequentem: quia turunda fere in apice est contaminata, vlcus situm habet in summitate naris: quia eadem exterius est solum commaculata, necessariò sinisterum duntaxat latus afficitur; vlcere non adeò magno, quoniam macula est parua; cum osse tamen corrupto, quia turunda est nigra, & valde foetet; Chirurgia opus habet, quoniam huic affectui, vsque in præsens tempus, medicamenta talia fuerunt incassum adhibita, quæ si os corruptum non fuisset, vlcus iam pridem ad cicatricem duxissent. Quam chirurgiam, seu inuisionem naris, per cannulam mihi perficiendam reliquit, vtpotè facilem, *quæ mearum operationum prima fuit*. Quare cannulam elegi (varias enim habebat Spigelius) idoneam, (eam scilicet, quæ in latere foramen habuit. Tab. VII. Figur. IV. delineata) illamque linteo, quod vino nigro austero erat expressum, pro illæsarum partium defensione, inuolui, ac nari exulceratæ immisi, vt foramen dictæ cannulæ vlcus æquaret; præparatam & nari immisam cannulam, recepi ferrum, Tabul. IX. Figur. VI. optimè candens, quod per cannulam immisi vsque ad locum affe-

ctum, idem quæ statim retraxit, repetendo ityli candentis immiffionem & retractionem ad summum quater vel quinquies, *quam citiffimè tamen, unde ad minimum duo, ferramenta ignita, vt loco citato monui, requiruntur*: Post inuftionem natura (mitigato prius dolore, & eschara ablata.) medicamentis adiuta, intra 14. dies particulam offis separauit, & vlcus, applicitis exsiccantibus, fuit cicatrice obductum.

Hanc chirurgiam posthac in pluribus felici cum successu expertus sum, (quamuis Germani, & præcipuè Vlmenfes, ab inuftionibus quibusuis maximè abhorreant) vtroque ægrotantium oculo, ad euitandum instrumenti igniti aspectum, gossipio, & fascia clauso.

Ozæna narium, cum vel sine venereæ luis suspitione, absque tamen offis carie, si medicamentis curari nequit, exposcit cannulam omninò solidam Tab. IX. Figur. V. quam tamen nunquam, vt verum fatear, adhibui, neque vnquam adhibere vidi. Mihi autem narrauit studiosus quidam Mediolanensis, se inuftionem per cannulam omninò solidam ab Excell. Hieron. Fabrit. ab Aquap. adhibitam feliciffimo successu admiffisse.

Modus absque dubio fuit iste, quem Author ipse describit. Immittenda cannula ferrea, (*Omnino solida. Tab. IX. Fig. V. nec linteo inuoluta, sed albumine oui probè agitato, oblinita.*) tam longa, vt vlceris longitudinem adæquet, nariumque cauitatem æmuletur, & per ipsam ferramentum candens indendum, quod tamen non nisi cannulam attingat. Sic fiet vt ferrum candens calefaciat cannulam, & hæc nares & ozænam: nolo autem, vt nares ex hoc calore doleant, sed locus exulceratus citra dolorem calefiat, ad bonam laborantis tolerantiam, qua perspecta, tunc cannula è naribus è vestigo eximenda, rursumque immittenda, totiesque ferramentum candens, quòd tantum calefaciat, repetendum, quousque exsiccata sufficienter pars extiterit: ex pluribus enim iteratis vicibus fit, vt sine dolore iterata calefactio suppleat vicem aduftionis, partem scilicet exsiccando, & corroborando & tumores digerendo, atque ita vlcus sanando.

Fig. II. ostendit costas thoracis detectas, vt ea, quæ infra de perforatione thoracis dicentur, chirurgiæ tyrones melius intelligant: ♀. igitur locum Paulinum; ⊙ Paulino inferiorem; & ⊔ Hippocrat. Locis enim assignatis thorax in quauis èpyematis specie solet aperiri.

Fig. III. ♀. monstrat filum triplicatum, quo Paulinus ipsoque inferior locus inuenitur: H. incisionem solius cutis supra musculos intercostales, quæ fit σκολοπομαχαίριω.

Figur. IV. monstrat 1. quomodo in vulneribus in thoracis cauitatem penetrantibus, sanguis per canalem (A. Tabul. XII. Figur. IX.) descriptam, extrahatur. 2. Qualis, post sectionem thoracis ♂.

can-

cannula (B. Tab. XII. Fig. XII. &c.) pileolus argenteus (C. Tab. XIII. Fig. VIII.) spongia D. & siphon pro iniiciendis in thoracem idoneis liquoribus necessariis. (E. Tab. XIII. Fig. II.) sit adhibendus. 3. Quomodo thorax perforandus, & quid post thoracis apertionem, siue Paulinam, siue Hippocraticam, agendum. Antè apertionem verò thoracis quatuor consideranda sunt. 1. An Chirurgia sit facienda nec ne? 2. quo tempore. 3. quo in loco. 4. quo pacto. *An sit facienda* significabunt quatuor, 1. morbus, 2. anni tempus, 3. vires ægri, & 4. magnitudo mali, seu quantitatis humoris euacuandi.

I. *Morbus*, si scilicet in capacitate thoracis, vel pus ex vomica peri-pneumoniæ aut pleuritide, vel biliosus ichor ex erysipelate pulmonum, vel aquosus humor ex hydrope thoracis, vel sanies cruenta, loturæ carniū similis, vel sanguis ex vulnere in thoracem fluens. Hanc collectionem materiæ dignoscimus primò ex respiratione, quæ tantum est difficilis in inspiratione, ob pulmones libere, propter materiam collectam, sese expandere non valentes: non verò in expiratione, cum materia suo pondere pulmones comprimat. Secundò ex pulsibus celeribus vehementioribus, frequentibus, parvis, inæqualibus, & inordinatis. Tertio ex prægressa febre, cum accidentibus vehementioribus. Quarto, ex decubitu in sanum latus difficili, quod materia peccans pulmonibus incumbat, & eos grauet, ne libere huc vel illuc moveri possint. Quintò ab inundatione in thoracis cauo percepta. Quibus sexto addi potest tussis, quæ tamen non est semper in omni empyemate, sed tunc saltem, quando materia in branchijs pulmonum continetur, quæ interiorē asperæ arteriæ tunicam & eius caput, *partes exquisito præditas sensu*, suā vel copiā vel acrimoniā irritat, atque ita tussim excitat.

II. *Anni tempus*, Hippocrates solstitium hyemale & æstivum evitare iubet, quod ijs temporibus maxima & quasi repentina fiat aëris permutatio: vel cum semper post sectionem aliquid aëris thoracem ingrediatur, præsertim verò dum euacuatur materia per vulnus recens factum, tempora dicta quantum possibile erunt fugienda.

III. *Vires*. Nisi enim vires bene aut mediocriter consent, intermittere erit hæc manualis operatio ne scilicet nobilissimum aliàs perforationis præsidium, ægro mortuo, diffametur. Vires autem metuntur Medici plerumq; a pulsibus, qui tamen illos in hoc casu decipere possunt, quod talis materia in thorace collecta pulsus faciat parvos, celeres, frequentes & inordinatos. Certissimum autem earum, si constant, signum est, cum ægri vel sedere, vel ambulare queunt, beneficio naturæ benevalentis, aut subsidio scipionis alicuius.

IV. *Quantitas*. Si enim pauca materia in thorace fuerit, non opus est apertione. Natura enim ipsam aut digeret, aut per urinarias vias,

aliaque loca, secerneret: Si verò copiosa, siue mora & incunctanter instituenta est apertio, ne quantitate materiæ suffocetur æger, aut eius qualitate praua corrumpantur pulmones.

Sed quo tempore? Id nobis insinuasse videtur Hippocrates l. 6. Epid. l. 7. text. 9. inquit: hydropicos in thorace *ἰατρικῶς* secare oportet, tabescentis verò *ἐντενῶς* vrere. Interpretes vtrumque vocabulum verterunt statim, sed *ἰατρικῶς* hic minus significat, quasi Hippocrates dicat, hydropicos minus citò, tabescentes verò citissimè & statim secandos esse, aut vrendos. Ratio est, quia Hydropicis, cum materia colligatur sensim in thorace, non opus est, vt ab initio statim fiat operatio: quia tùm demum nocet collectio illa, vbi in magna quantitate fuerit: At tabescentes & empyematici, materiam vnico quafi tractu, ruptà vomica, colligunt, vnde statim thorax aperiendus. 1. ne patiens suffocetur propter dilatationem pulmonum, à materiæ purulente quantitate, impeditam. 2. ne ab erodente pure, vel in pulmonibus, vel in alia thoracis parte, vlcus aliquod nascatur, quod aut difficillimæ, aut nullius postmodum sit curationis.

Quo loco? Debet esse locus talis, in quo tutissimè apertio fieri potest. Loca autem sunt multiplicia, anterius, posterius, ad latus, inferius, & superius. Sed anterius & posterius neque benè neque tutò fit thoracis apertio, propter muscolum pectoralem, & musculos dorsi admodum neruosos, qui valdè periculosè inciduntur. Ergo restat, vt apertio instituaturs ad latus, & vel superius vel inferius, nam in hoc muscoli pectori non ita adhærent. Anterius tamen aliquando, in regione scilicet sterni, si materia inter mediastinum fuerit collecta, fieri solet apertio. Paulus ergò lib. 6. c. 44. in superiori lateris parte; Hippocrates vero lib. 2. de morbis in inferiore thoracem aperit. In superiore quidem inter 5. & 6. costam numerando à supernis. Tabul. XXXVII. Fig. II. ♀ in inferiore inter 3, & 3. numerando ab infernis, XXXVII. Fig. II. ♂.

Paulus locum suum inuenit, numeratis vertebris thoracis, à supernis incipiendo, inter 5. & 6. vertebram filum imponit in apice spinæ dorsi, & ad medium sternum deducit: deinde tertiam fili partem, eaque à sterno ad spinam demetitur, & quo extremitas fili triplicati pertingit, locum atramento signat: qui ita signatus rectam & perpendicularem cum papilla mamarum facit lineam Tab. XXXVII. Fig. III. Hippocrates inter 3. & 4. costam pectus aperit numerando ab infernis, & causa est, quia hac ratione pus, aliaque in thorace contenta materia, melius effluit; & eligit locum, vbi est eminentia illa & flexura costarum, quibus muscoli adnascuntur, non tamen super illam, aut retrouersus deorsum, eò quod ibi muscoli neruosi apertionem impedian, sed paulò anterius versus sternum. Tab. XXXVII.

Fig.

Fig. II. ¶ Videtur quidem in hoc loco periculum esse propter diaphragma, ne lædatur, nullum tamen est, quia diaphragma, ubi costis adhæret, tam altè non ascendit (copia enim materiæ deprimitur) ut lædi possit. Vbi ergò materia collecta fuerit, ibi apertio molienda est. Si in parte sinistra, in latere sinistro aperiatur thorax; si in dextra, in dextro; si in utroque, utrobique. Ex his tamen recensitis locis, Hippocraticus eligendus, quod pus, vel aliena materia in thorace collecta, ob decliuorem apertionis situm, melius euacuetur, quàm in Paulino. Hic tamen non simpliciter contemnendus, si re paulò diligentius considerata, in latere dextro sit administranda apertio, locus Paulinus Hippocratico preferendus, quod in dextro latere hepatis gibba sui parte diaphragma sursum pellat; in sinistro verò Hippocraticus, quod diaphragma, ob humiliorem lienis sedem, & copiam materiæ, ad inferiora detrudi possit; Vnde Hipp. lib. 2. de morb. inquit, optandum esset, ut in sinistra parte materia euacuanda semper decuberet, vel Paulino inferior, scilicet inter costam 6. & 7. ☉. Tabul. XXXVII. Figur. II. In viuis namque non ita altè ascendit diaphragma, ut in mortuis. His igitur in locis thorax aperitur sine offensione pericardij, pulmonem, & sepi transuersi.

Modus autem hic est. Thoracis apertio fit vel sectione, vel vstione, vel perforatione. Sectionis & vstionis mentionem facit Hipp. sect. 7. aph. 47. dum inquit, quicumque suppurati vruntur vel secantur, & vstionis verò lib. 2. de morbis. In omnibus tribus modis considerata sunt ægri decubitus, respiratio, instrumenta & operatio. *Quod decubitus attinet*, ægri corpus & brachium lateris aperiendi mediam habeant figuram, ne muscoli nimium contrahantur: Vnde in modo Pauli supinus iaceat æger, in Hippocratis autem pronus. *Respirationem* quod concernit, in modo Hippocratico æger debet expirare, pulmones concidant; in Paulino autem spiritum continere, ut diaphragma deprimatur. *Instrumenta* pro diuerso operandi modo variant. In sectione Hippocr. vtitur scalpello. Tab. II. Fig. I. descripto, & spatha dicto. Paulus verò thoracem aperit *ἐκὸς ἐπὶ μαχαίρῃ* gladiolo scilicet longo, & ad cuspidem paulum recuruato, Tabul. XII. Fig. I. *Recentiores utroque scalpello*. In vstione verò Hippocrates usurpat ferrum oblongum, nec admodum crassum, eo quod post inustionem foramen maius fiat, quàm instrumenti est crassities. Hippocrates etiam costam terebrà cauà, in cochleæ formam fabrefacta (non solida, qualem habent sutores, dum perforant calceorum soleas ad filum traiciendū.) perforat. Hæ tres operationes, pro diuersitate materiæ in thorace contentæ, sunt adhibendæ, nā cum alia materia crassa sit, & alia tenuis: illa foramen maius, hæc verò minus requirit. In crassa itaque, ubi pus collectum est, debet fieri sectio, in tenui verò &

aquosa, veluti in hydrope thoracis, vel vstione musculorum vel perforatione costæ pectus aperiendum censet Paulus, & Hippocrates. Recentiores vstioni & perforationi præferunt sectionem, quam minorem faciunt in hydrope thoracis, maiorem in suppuratis, & maximam in materiæ pituitosæ collectione.

Sectio thoracis ita peragitur: inuento loco, atramentoq; notato, æger in medio collocetur situ: deinde cutis scalpello Tab. XII. Fig. I. & Tab. huius Fig. III. obliquè posteriora & superiora versus incidatur: hinc scalpellus (Tab. II. Fig. I.) panniculo albo obligatus (*ita ut summa ipsius pars saltem ad unguis magni digiti mensuram expedire restet, ne altius, quam par est, intronissa aliquid ledat*) musculisq; intercostalibus externis adhibitus, sensim & paulatim adigatur, donec in cavitationem thoracis penetret. Tab. huius Fig. IV. ♂. Quod si vulnus hoc præter spem angustius fuerit, & materia crassior, tunc vel illud scalpello, Tab. XII. Fig. I. & Tab. huius Fig. V. E. quod pulmones propter obstaculum in extremitate positum offendere nequit, dilatandum: vel aut materia liquidior reddatur, aqua mulsa per siphonem, Tab. huius Fig. IV. ☉ infundenda est in thoracem. *Facta sectione, emittatur quidem materia in thorace contenta* (non tamen tota unica vice, ne vires ægro deficient, aut maius malum succedat. Si unica vice velimus euacuare, tunc natura, collectæ materiæ quasi assueta, præsentit aliquod vacuum, pro quo euitando, in subsidium mittit omnes in toto corpore cōtētos humores, unde maius empyema, quam fuit antea, orietur) *quotidiè ad ℥ vj. vel ℥ j, vel quantum vires ferunt.* Hac materiæ quantitate emissa, vulnus turunda ex stipula, vel lino crudo confecta, & filo alligata, singulis diebus obturetur usque in decimum diem: ubi materia fere omnis euacuata est, per quinque dies vinum & oleum tepefactum per fistulam (Tabul. huius Figur. IV. ☉), infundatur; ne pulmones humectari soliti de repente exsiccantur; deinde cannula argentea Tab. huius Fig. IV. B. indatur, ut liquor, manè vel vesperi infusus, emitti possit: *quod enim manè in thoracem infunditur, ad vesperam euacuetur; quod verò vesperi, manè.* Post decimum quintum sectionis diem, cannulæ argenteæ substituat turunda ex linteo cerâ albâ oblinito, caua, ne vulnus in fistulam immedicabilem degeneret, aut materia in thorace remaneat. Quando thorax omnino exsiccatus est, penicillus ex linteo incerato cauus, in crassitiè & longitudine quotidie minuatur, donec vulnus carne repletum, cicatrice possit obduci. In materia tamen aquosa, vel pure tenui, statim post apertionem thoracis, foramini imponatur cannula exactè respondens, & cannulæ penicillus filo alligatus, ne aqua vel pus tenue vniuersim effluat, & ægri moriantur (monente Hipp. sect. 6. aphor. 27.) sed ut tantum materiæ, quantum virium

ratio

ratio permittit, euacuetur. Quod si ob aeris frigiditatem, aliamque causam, consultum non est, ut quotidie semel vel bis materiae detur exitus, cannulae spongiola Tab. huius Fig. IV. D. imponatur, pileolusque Tab. huius Fig. IV. C. addatur, ut materia omni quasi momento per eius foramina, paulatim & citra virium iacturam, transfudet.

Fig. V. Vulnerum thoracis & abdominis dilatationem exhibet, quae scalpellis peragitur.

Vulnus cuicunque *thoracis* loco inflictum vel penetrat & pleuram perforat; vel non perforat, & eam minimè pertundit. Illud iterum vel est angustum vel latum, & utrumque vel cum partium internarum læsione, vel sine ea.

Vulnus thoracis infra 6. constam acceptum, in cavitationem penetrans, & sine partium internarum læsione satis latum, nunquam cohsuatur, aut per primam intentionem curetur, ne materiae, quae in cavitationem thoracis fluxit, cum ægrotantis vitæ periculo, præcludatur exitus: sed immittatur primum turunda ex lino crudo parata, filo alligata (ne inspiratione in thoracem rapiatur) & sanguinem sistentibus imbuta, ut apertum maneat vulnus. Secundo, & reliquis diebus, vulnus turunda ex linteo parum detrito confecta, & medicamento pus mouente oblinita digeratur, & apertum conseruetur, ut materia collecta liberè possit exire.

Quod si materia intra thoracem collecta fuerit crassa, atque ad exitum per vulnus inepta, illa attenuetur iniectis per aliquot dies lauacris, ex decoctione hordei, passularum & melle rosato, & vulneri imponatur cannula argentea, Tab. huius Fig. IV. B. digestiuo oblinita, spongia eiusdem Tab. Fig. IV. D. obturata, & pileolo, ibidem C. cooperta, ut pus iniectaue decoctio sensim & sensim expurgatur. Quando purulenta materia convenienter expurgata fuerit, loco cannulae ex argento alatae, vulneri immittatur turunda ex linteo incerato caua, sarcoticoque imbuta, quae quotidie, ut supra dictum, minor & breuior fiat, ne carnis generationem impediat: Quando prædictum vulnus fuerit angustum, statim scalpello, E Fig. V. huius Tab. dilatetur ad materiam expurgandam.

Vulnere supra quintam thoracis costam penetrante, siue lato, siue angusto, turunda foramen, stegnotico imbuta, & filo alligata, apertum teneatur, ut eodem, vel sequente die, sanguis in thorace nondum concretus, per applicitum canalem, Tab. huius Figur. IV. A. extrahi possit.

Quod si materia ob sui crassitiem, vel sublimiorem vulneris situm, per hunc canalem haud effluat, apertio thoracis maturè proponatur, eaque ab ægro vel adstantibus consanguineis concessa, peragatur; modo sub explicatione Fig. III. & IV. huius Tab. fusius tradito.

Hoc præsidio Chirurgiæ præsentaneo non admissio, cum materia per vulneris orificium, vel ex se satis latum, vel scalpello frustra dilatatum, effluere nequeat, illa prædicto vitæ ægrotantis periculo, diureticis potius per os exhibitis tentetur euacuari, quam eclegmatibus expectorari.

In vulneribus thoracis cum parua pulmonum, vel diaphragmatis ad partem carnosam incisione, non solum procuretur materiæ vel per vulnus ex se latum, aut scalpello dilatatum, vel per foramen nouum, vel per vias vrinarias exclusio, verum etiam per Siphonem in thoracem infundatur, primò decoctum venas sanguinem fundentes constringens, secundò materiam crassam attenuans, tertio vulnus internum detergens, & denique quartò illud consolidans.

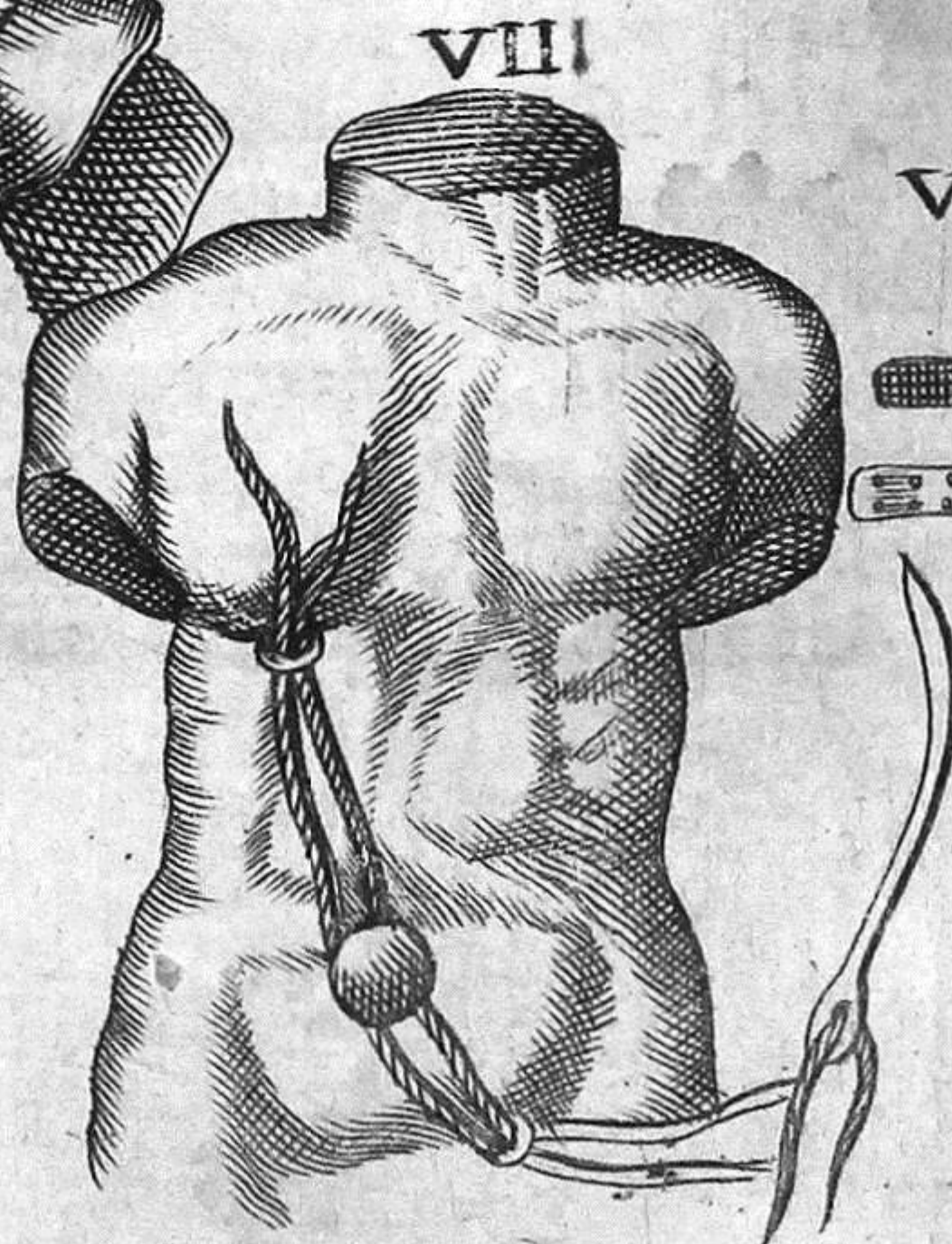
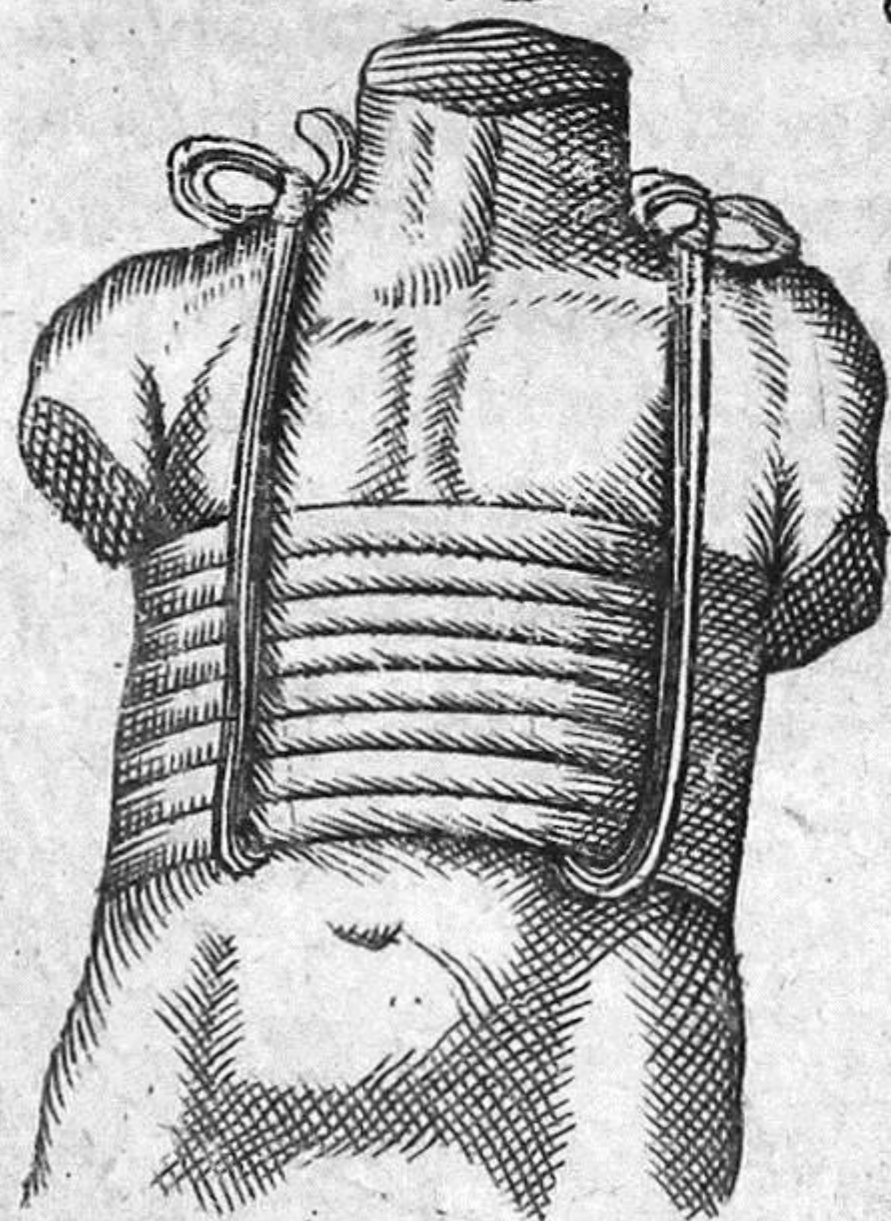
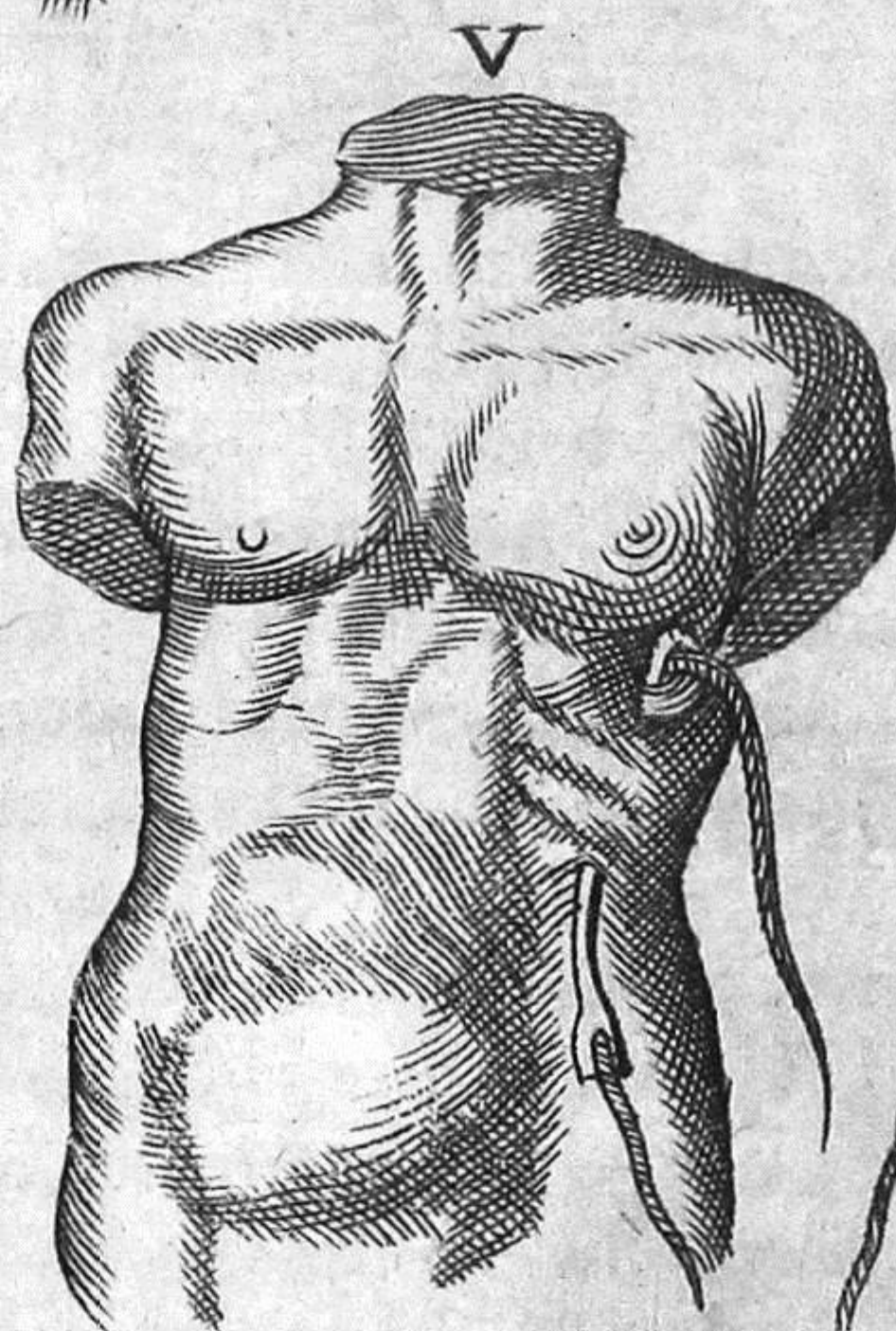
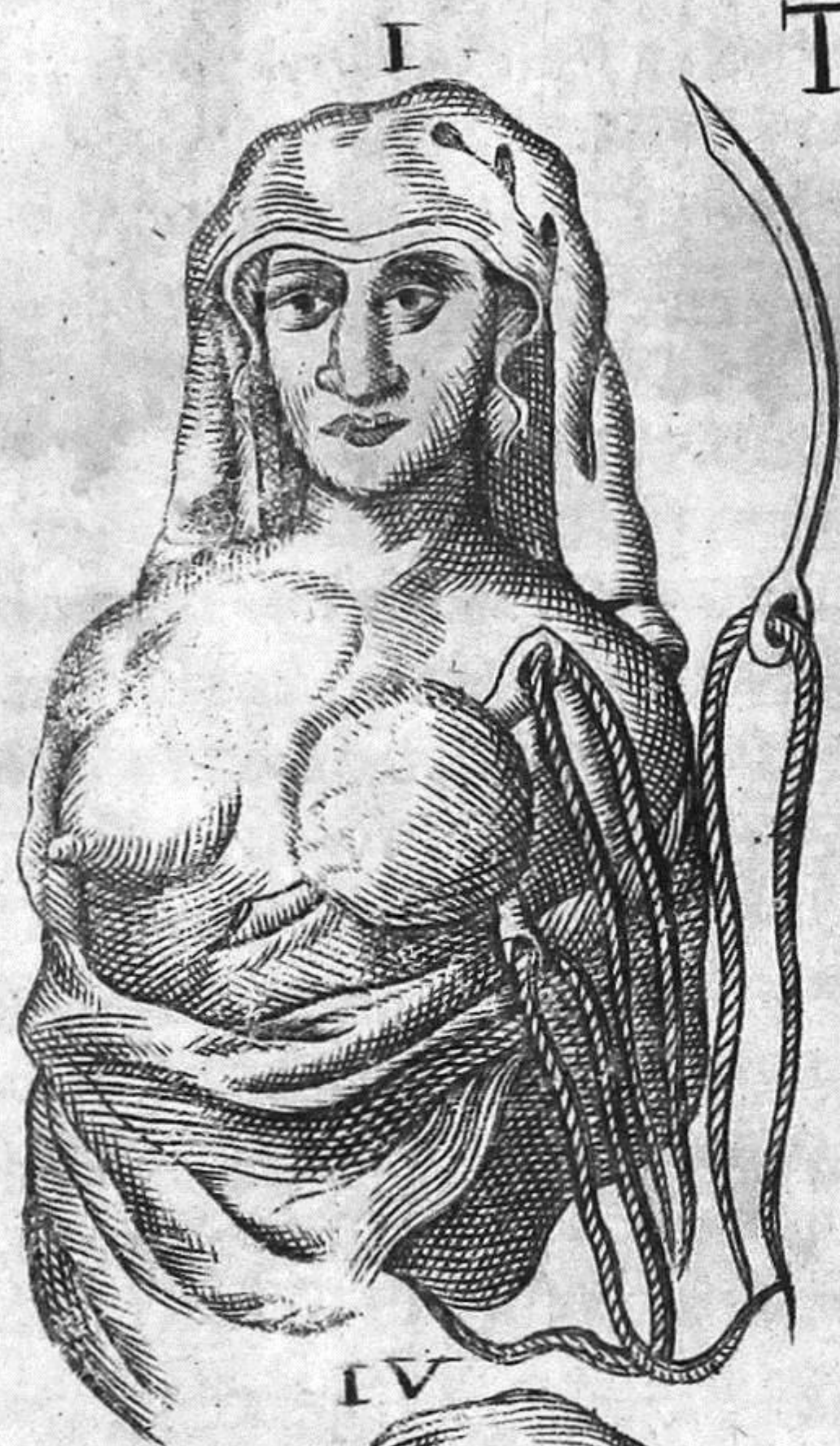
Ex *vulnere abdominis* penetrante, vel prolabitur omentum, vel intestina. Si omentum prolapsum sit, considerandum erit, an sanum adhuc sit, vel putrefactum. Si sanum, tunc statim, vino calido lotum, blādè manuum digitis intro pellendum; deinde vulneris labia ad mutuum contactum ducenda, adductaque suturis, Tabul. XXXIX. Figur. V. delineatis, conseruanda. Quod si omentum putrefactum sit, erit extrahendum, & filo, ex serico simplici & rubeo, fortissimè constringendum; tum verò portio corrupta supra filum adstrictum, scalpello amputanda, reliquum verò, quod sanum est, vino calido abluendum, blandèque in abdomen reducendum, filo longo extrorsum propendente: deinde vulnus suturis modò citatis coniungendum, sic tamen, vt aliquod spatium, vbi filum propendet, relinquatur. Quod si intestina fuerint prolapsa, statim & atequam flatibus repleantur, digitis citra violentiam impulsæ, in abdomen recondantur. Si foramen, seu vulnus abdominis sit angustum, & intestinum prolapsum, & ob longam extra ventrem moram, à frigidi aëris contactu, flatibus repletum, & adeo turgidum, vt manuum opera ipsum intromittere impossibile sit, tunc diu foueatur spongià vino albo & calenti expressa, *aut massa lini crudi in lixiuio acris decocta*, vt flatus dissipentur, deinde reducatur, & vulnus abdominis debitè consuatur. Si hac ratione intestini prolapsi reductio non succedat, vulnus syringotomo G & F. dilatetur, vt intestinum intromitti, & vulnus dilatatum, iuxta Galeni regulam, consui queat.

Fig. VI. H. Quod si sub vulnere abdominis penetrante, *intestina* crassiora *casim vulnerata* sint, tunc blandè protrahantur, & *consuantur* eo modo, quo pelliones pelles consuere solent, relicta apertione fili ex lino contorti, vt extra vulnus abdominis propendeat; postea vino calenti abluantur, & sensim in suum locum reponantur; Vltimo repositorum futuræ inspergantur pulueres ex thure, mastiche, pyrethro, &c. vulnusque abdominis fibulis vniendum.

Papilla

TABVLA XXXVIII

100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

Papilla lactantium I. non raro intra mammas ita occultantur, ut ipsas infans recens natus neque ore apprehendere, neque ex ijs lac sugere valeat. In simili casu vel nutrix infantis vitri, Tab. XVI. Fig. V. depicti, basin admoueat papillæ occultatæ, & orificium fistulæ ore apprehendat, suctuque papillam extrahat: vel natu grandior vitrum angustum K. papillæ applicet, & fascia mamillæ alliget. Quo faustius angustiore vitri partem labijs apprehendat, pariterque sugentem papillam euocet latentem. Amatus Lusitanus vitrum angustioris orificij L. feruenti aquâ implet, quam, eo impensè calefacto, rursus admittit, vitrique orificium statim papillæ admonet: hoc namque subito papillæ firmiter adhæret, eamque tam validè extrahit, ut ore infantis facillimè apprehendi possit. Dicta instrumenta non solum papillas, verum etiam lac euocant. Quod si igitur necesse non est, ut simul cum papillis lac extrahatur, tutissimè papillis extrahendis applicatur digitale, ex ligno hederæ paratum.

T A B V L A XXXVIII.

De abscissione mammae carcinomate exulcerato affectæ, perforatione fundi fistularum subter costas reptantium, constrictione umbilici Celsina, & cingulo umbilicali.

FIG. I. ostendit *mammæ* dextræ carcinomate exulcerato affectæ basin duabus acubus Tab. XII. Fig. VIII. quæ filum ex lino contortum trahunt, *traiectam*.

Fig. II. monstrat, quomodo Chirurgus filorum transmissorum capita collecta, manu sinistra apprehendat, & dextrâ scalpellum, Tab. XII. Fig. VII. adigat, eoque *cancrum radicitus abscindat*.

Fig. III. exhibet *cancrum* à pectore abscissum, qui sex libras Medicinales pependit.

Fig. IV. docet, quomodo Chirurgus, post abscissionem *mammæ* exulceratæ, locum ferramento candente leniter adurat (vid. inf. sing. histor.) saltem pro corroboratione partis.

Fig. V. est *instrumentum Hieron. Fabr. ab Aquap. quo pertunditur fistula thoracis*, quæ à spatio intercostali superiore subtus costâ vnâ vel alteram, vel etiam plures, sese insinuat, videlicet inter pleuram & costas, donec in aliquod costarum subiectarum spatium terminetur. Immittitur cannulæ argenteæ & incuruatæ, a, extremitas, vsque ad fistulæ fundum, ut exterius spectet: dein per cannulam fistulæ immissam impellitur acus, b, longa (quæ longè à cuspide foramen habet, & filum ducit) ut fistulæ fundus perforetur, & filum per superiorem & inferiorem sinus portam exeat. Perforato fistulæ fundo, extimatur acus per nouū sinus foramen, & filii extremitates colligantur,

vt fistulæ foramina teneantur aperta, & materia purulenta per inferius effluat, donec sinus subtercostalis, vel carne repleatur, vel agglutinetur: de reliquis thoracis fistulis vid. infra Tab. XXXIX. Fig. IV.

Fig. VI. est Sostrati vinculum, quod maximè conuenit, vbi pectus morbo afficitur, qui deligationem requirit. Hanc Galen. l. de fascijs, c. 81. describit. Maximè conuenit, vbi medium pectus, vel dorsum, aut latera seu thoracem, *ob vulnus præcipue thoracis, aut fracturam costæ* volumus deuincere: duas igitur fasciolas, tres digitos latas iustæ lōgitudinis, *summis* humerorum capitibus iniicimus, earumq; *ambo* capita recta sinimus dependere: deinde fascia glomerata, *vel unius capitis* thoracem totum & latera, vt contegantur, extremamque fasciam modo alligamus, capita verò, quæ&à priori & posteriori parte pendebant, fasciæ circuitibus assuimus, ac si longiora fuerint, sursum conuersa, qua iugulum cum lato scapularum osse committitur, inter se colligimus.

Fig. VII. ostendit, quomodo *Celsus prominentiam umbilici Chy-
rurgià curet*. Resupinato corpore ægrotantis (vt siue intestinum, siue omentum, siue vtrumque per umbilicum plerumq; dilatatum prolabitur, recondatur) umbilicum forcipe apprehendit, ad se trahit, & ad basin acu (quæ duo fila serica, simplicia & infecta, ducit) trajicit: postea filorum ansam scalpello incidit, & colligatis vtriusque fili extremitatibus umbilici exaltati basin validissimè constringit, vt id, quod supra vinculum est, emoriatur, & decidat. Quia tamen dictam Celsi Chyrurgiam tam facilè non admittunt ægri, mitiorem & à me sæpissimè expertam excogitauit Hieron. Fabr. ab Aquapendente, quam administrat medicamento & cingulo sequentis Figuræ.

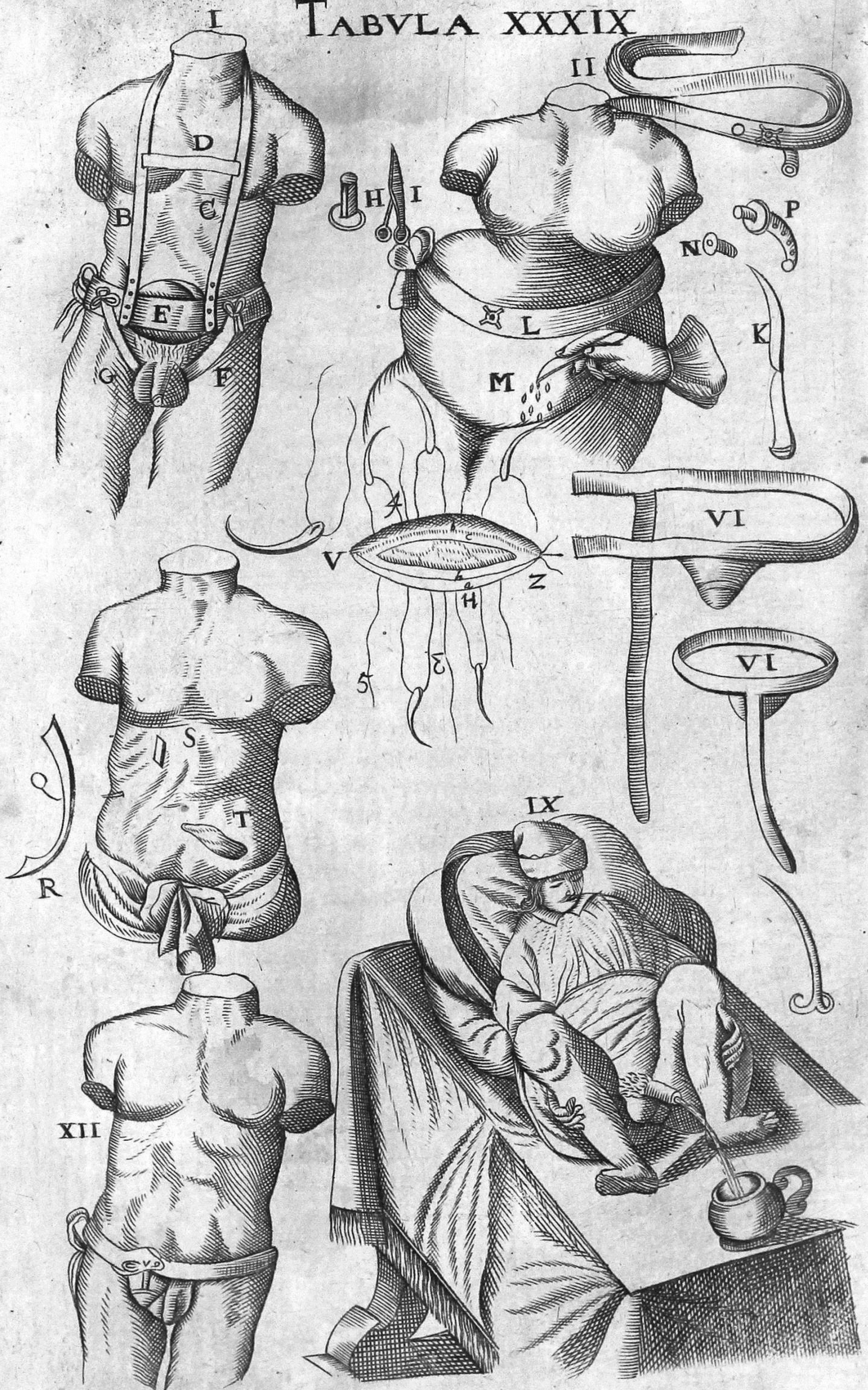
Occasione huius materiæ, rarissimam in infante, umbilici relationem, & intestinorum extra corpus propendentium. p. n. prolapsum, ex matris repentinà imaginationis impressione, mihi 14. Ian. 1643. à Clarissimo Domino Doctore Iohann. Georgio Cockelio, Reipubl. nostræ Physico ordinario Medicoque assiduo, & Collega meo plurimum honorando, acceptam, non immeritò hic inserere placuit. Villica (ita sonabant verba) quædam Berenstattenensis, Ulmanæ ditionis, Iacobi Hockerii coniux, præcedenti messis tempore, sed primis gestationis mensibus, suburbanis rusticisque operationibus incumbens, & frumenti per agrum hinc indè sparsos manipulos colligens, sub eorundem vno, reptatium viperarum aceruum subitò animaduertit, harumque & motum & figuram, umbilicali regioni superimposità manu, ita strenuè sibi imaginata est, vt toto quidem quo vtero gerebat tempore, vtcunque benè habuerit, at heri, circa crepusculum vespertinum, filiam, sacrà mox vndà Barbaram initiatam, quoad reliqua viuidam quidem peperit, sed, ex radicatà illa imaginatione, non
benè

TABVLA XXXIX

benè formatam, adeò vt omnia natæ huius intestina, aliàs, secundum naturam, in inferiore ventre occultanda, hic, præter naturam, per relaxatum vmbilicum, extra corpus, tanquam magno in culeo recondita, soloque peritonæo inuestita, conspicienda se brerint; quæ etiam extra iam vterum posita (materno videlicet & salutari calore destituta, à circumstante insuper aëris frigidioris læsa, & coarctata,) nec hypocausti calidioris beneficio, non tegumentis, non villo Medico & artificio, & auxilio, in suo naturali statu conseruari potuerunt. Hinc elapso biduo, & sequenti Dominico die, vix hunc ingressa, Mundum, ad beatorum sedes migravit.

Fig. VIII. A. est *cingulum vmbilicale* ex linteo duplici gossipino paratum, quod ea parte E, qua vmbilicum contegit, scutum, veluti placentam, duriusculum obtinet, in cuius centro globulus ex adstricto linteo est, qui in vmbilici dilatationem sese insinuet, vt intestinum, aut omentum, vel vtrumque, rursus exire prohibeat: sed prius ceratum cōstrictiuum super alutem extensum, debet opponi, postea, cingulo applicato, abdomen constringi. Aliqui cingulo vmbilicali A, addunt fascias scapulares B. C. quæ tribus transuersis linteis D. colligantur & cingulum humeris annectunt, ne descendat, sed firmiter regioni vmbilicali inhæreat. Sed eę necessariae non sunt, quoniam ossa illi descensionem cinguli, subligamina F. G. verò eiusdem ascensionem, prohibent.

T A B V L A XXXIX.

De cingulo prominentia vmbilici applicito, & modo perforandi abdomen, incidendi fistulas thoracis externas, suendi vulnera abdominis, applicandi bracherium, & euocandi urinam suppressam.

FIG. I. ostendit *cingulum vmbilicale*, Tab. præced. Fig. VIII. viro applicitum: quo solo plurimas mediocris vmbilici prominentias tam in viris quam feminis, cum in adultis tum pueris, curavi, & maiores, ne creuerint, prohibui.

Fig. II. & III, monstrat locum, modum & instrumenta paracenteseos, in abdomine hydropicorum peractæ. Circa hanc operationem chirurgicam etiam quatuor consideranda sunt, primò an sit facièda? secundo quo tempore? tertio quo in loco? quarto quo modo? An facièda, significabunt morbus & ægrî vires. Morbus est Ascites tantum aut cum reliquis hydropis speciebus aqua permista est: si scilicet tumor abdomini, à copiosissimo præsertim aquæ potu, breui temporis spatio ad insignem magnitudinem peruenit, & medicamenta per os exhibita non iuuant, eo quod virtus eorum, calore naturali humoris copia oppresso, in actum deduci minimè possit. Vires constantes
sunt

sint oportet, quas cognoscimus, quando æger adhuc erectus stare; aut fedili sine incommodo assidere potest. In malo itaque inueterato, viriumque debilitate (quam indicant senium, pueritia, tussis, ventris fluxus, chachexia, febris ardens prægressa, viscerumque schirrhus & corruptela) operatio nullum habet locum. *Tempus* est statim, antequam scilicet in abdomine conclusus humor, visceribus & cæteris interioribus partibus noxam notabilem inferat. *Locus*, in quo fit paracentesis, vel est in umbilico, vel sub umbilico, tribus aut quatuor digitis ægri transuersis interpositis, idque vel in dextra, vel in sinistra, nunquam media abdominis parte ad lineam albam. Vbi umbilicus ita laxatus est aut tumens, ut inter exteriorem partem, ac internam cauitatem & aquam, tenuissima tantum cutis intercedat, quæ vel ipso tactu, digitique compressione & perspicuitateprehenditur, commodissimè in umbilico aperitur. Verùm si laxitas illa umbilici non appareat, tum abdominis pars umbilico inferior, & dextra perforetur cum lienis vitio, sinistra, si hepatis culpa ascites orta fuerit. *Modus* comprehendit situm patientis, instrumenta, & operandi rationem. Æger, qui propter aquam abdomen valdè tumidum & distentum habet, supinus in lecto collocetur, vel scabello infideat. Instrumenta, quibus hydropicorum venter commodissimè aperitur, sunt duplicia, videlicet vel instrumentum ex cannula alata H & acu I. compositum, Tab. XII. Fig. XVII. pro perforatione umbilici: vel scalpellus K ad cuspidem parumper recuruatus, & ex vna tantum parte aciem habens Tab. XII. Fig. I. pro apertione abdominis infra umbilicū. Umbilicus tutissimè perforatur, si instrumentum Tab. XII. Fig. XVII. cannulatum fasciæ assuatur, illudque in medio ipsius adigatur L vsque ad cannulæ asterismum, postea acusè cannula exsimatur, & cannula vsque ad alam abdomini immittatur, ibique relinquatur. Sectio infra umbilicum necessaria variat. Fallopius sectionem administrat hac ratione. Secat prius cutem per transversum abdominis ad pollicis magnitudinem, gladiolo falcato, & ex altera parte obtuso, qua incisa, reliquum cautè perforat scalpello, quo Germani venas ad emittendum sanguinem incidunt, phlebotomo nimirum vulgari. Hieron. Fabrit. ab Aquap. eodem utitur gladiolo, quo Fallopius, sed illud quadantenus obliquè incutem demittit, donec ad cauam vsque regionem penetrauerit, & peritonæum etiam perforarit. Ad cauitatem scalpellum penetrasse, non solum aquæ exitus indicio est, verùm etiam dignoscitur à Chirurgo in sectione abscessuum excitato, quando prementi nihil renititur. Sectione facta, gladiolum extrahit, & cannulam argenteam, tersam, alatham, à lateribus perforatam, longiorem prima vice (*in posterum breuiorem N quam tantummodò in cauitatem pertingat*) ad extremum, obliquam scalpello

pello exactè respondentem, & fasciæ annexam, ne extra foramen labi possit. O. per hanc cannulam humorem serosum non conferim, sed tantum emittit, quantum vires qui expulsu rectissimè & certissimè cognoscuntur, concedunt. Sero in debita quantitate euacuato, cannulam non extrahit, sed in abdomine relinquit, & turunda ex linteo claudit, P. postea aquam iterum educturus. Hydropici perforati diligenter custodiantur, ne ipsis inscijs solvatur fascia, procidat cannula, vnica vice effundatur aqua, & cum patientis interitu, tanti morbi aliàs vnicum fermè auxilium infametur. Ad imitationem Fabritij Anno 1625. die 7. Augusti aperui Vlmæ abdomen Nobilissimæ virginis, quæ Ascite, Anasarca & tympanitide laborauit, & annum vnum & dimidium à perforatione integerrimè vixit, postea sincera tympanitide affecta obiit.

Fig. IV. ostendit *incisionem fistula thoracis* citissimam & quasi momentaneam, quæ fit syringotomo, quod in altera extremitate habet aciem Q Tab XIV. Fig. I. circa cuspidem globulo cereo R obuolutam quominus in immissione carnes laceret. Hinc in fistulam immittitur, & vbi ad fundum eius pertingit, per carnem & cutem superincumbentem dextrà adigitur, vt globulo cereo in vlcere remanente cuspis syringotomi per foramen factum exeat, qua digitis sinistrae apprehensa, amborum foraminum interstitium, vno quasi ictu, inciditur. Monstrat præterea vulnus abdominis pro repositione intestinorum dilatatum, quod in sequenti figura, iuxta Gal. l. 6 meth. med. c. 4. sententiam, consuitur, peritonæum scilicet cum musculis, & musculi vicissim cum peritonæo.

Fig. V. docet *modum, quo labia vulneris in abdomine ad mutuum contactum ducantur*, adductaque futuris seu fibulis conseruentur. Repositis intestinis Minister manibus apprehendat vulneris labia, & Chirurgo tantam vulneris partem porrigat, quanta ad consuendum est necessaria. Infigit autem, 1, acum quæ filum trahit ex lino contortum ab internis & externis, u, introrsum per cutem, a, & musculos, b, subiectos, ad peritonæum, c, vsq; postea in tacto peritonæo, c, huius partis, per alterius partis peritonæum, atque etiam per musculos, ab internis ad extra, acum transmittit, post, exempta acu, ambo filo capita constringit, facitque punctum. Hinc, 2, interiecto spatium vnus digiti transuersi, per abdomen eiusdem partis, à supernis & externis, x, introrsum, intacto peritonæo acum transigit, postea per peritonæum, musculos & cutim, ab internis ad extra; acum transmittit, facitque punctum, & ita deinceps pergit, modò perforando modò prætereundo peritonæum, donec tot fiant puncta, b, quot sunt necessaria ad perfectam abdominis futuram.

Hic modus suendi etiam obseruandus, quando abdomen, post partum caesareum fibulis uniendum est.

Fig.

Fig. VI. est *bracherium*, seu *retinaculum hernia*, *inguini adultorum* sinistro applicandum. Bracherij cingulum, α , & subligaculum, β , multis foraminibus pertusum; vt claudi rursusque aperiri possit, conficitur è corio leui aut linteo xylino duplicato. Scutum, γ , pilis capreoli impletur, vt duriusculum fiat, & intestini, vel omenti prolapsum impediatur; habeat quoque pronexum, δ , ne transmissum subligaculum ab eo vacillet.

Fig. VII. est *bracherium pueris adhibendum*, quod ex eadem materia concinnatum est, ex qua superius differt tamen in eo, quod huius cingulum non in latere, neq; subligaculum anterius, sed vtrumque ad posteriora claudi debeat, ne tam facile aperiri possit pueris.

Fig. VIII. monstrat *bracherium inguini sinistro applicitum*. Repositis reponendis & adhibito cerato super locum affectum idoneo, scutum seu piluullus pilis capreoli, aut lana, duorum vel trium digitorum altitudine infractus apponitur, qui vt firmiter hæreat, nec loco facile moueri queat, cingulo anterius inguini per lumborum regionem cincto & constricto ad latus α , nec non subligaculo latiusculo β , (quod posterius cingulo annexum, deorsumque ductum, sub crurum diuisione sursum denuo reflexum, per scuti medium permeans & pronexum illum, qui scuto propterea adiungitur, ne subligaculum ab eo declinet, penetrans, cingulo anterius arctè alligatur) comprimitur.

Ratio curandi enterocelam, à me sapissimè experta.

HÆc consistit in tribus, 1. repositione intestini intra abdomen; 2. conseruatione repositi, ne rursus per inguina ad scrotum descendat; & 3. peritonei, vel relaxati constrictione, vel disrupti consolidatione.

Ante repositionem chirurgus exercitatus diligentissimè consideret, an hernia sit parua, vel magna? an recens, vel phlegmone correpta? an etiam intestinum adhuc flaccidum, vel materia aliqua repletum?

Si hernia parua sit, & recens, intestinumque vacuum, facillimè reducetur, si æger supinus in lecto collocetur, capite paulum declinui, & pedibus eleuatis, quoniam hac ratione intestina ad septum transversum ruentia, secum trahunt id, quod ad scrotum descendit.

Si autem hernia *magna sit & recens*, chirurgum oportet intestinum nulla materia distentum digitis tractare, & illud, capite prius patientis declinuius posito, sensim & sensim, tam diu molliter circumagere, donec paulatim rursus abdomen ingrediatur. Quod si chirurgus manu lassus fuerit, opus est, vt ministrum habeat cordatum, &

in huiusmodi operatione optimè in formatum, qui ipsum adiuuet, & intestinum digitis similiter tractet.

Hermia cum associatur aut inflammatio, quam indicat dolor, calor, & febris; *aut flatus*, quorum indicium est rugitus, & dolor extendens sine grauitate; *aut faeces*, quæ cognoscuntur ex biduana vel tri-duana alui suppressione, magna scroti duritie, & dolore grauissimo: tunc à reductione intestini desistendum est, tam diu, donec inflammatio abierit, faeces egressæ, & flatus dissipati fuerint.

Inflammationi confert seq. cataplasma.

R. Farin: hord. ℥j.

Furfur. tritic. ℥. ss.

Gl. ros. compl. ℥iij.

Vini rubr. q. s. Misc.

Quod *calidè* scroto & inguini impositum valdè digerit, humores modicè repellit & partes efficacissimè roborat. Si post 24. horas non recesserit inflammatio, cataplasma toties renouetur, & applicetur, quoties ad curandum phlegmonem opus videbitur. Cataplasmati, ob caloris vehementiam, nimis exsiccato, atque ideò separatu difficili, affundatur Oenelsum calidum. Inflammatus quoque locus pari utilitate *ex Fallopio* fouetur lixiuio calido, in quo cineres ex ligno fagino ebullierint. Accipiātur igitur duæ fili crudi (*quod suam dirigendi vim lotura fullonum nondum amisit*) massæ, indātur cacabo, & coquantur cū manipulo dimidio seminū cymini in lixiuio acris: deinde massarū vna extrahatur, inter duos discos exprimatur, expansa calidè, quantū ferre potest eger, circa scrotū apponatur, tepescens remouearur, & alia substituatur, eaq; repetatur, donec inflāmatio omninò sublata fuerit. *Cum dolor inflammationem comitatur ingens, tunc cataplasmati, vel fomento, aliqua vel maior portio addatur olei rosati.*

Si cum inflammatione concurrant faeces, quæ repositionem intestini impediant, casus quidem est maximè desperatus: nihilominus tamen (*omissis purgantibus per os exhibitis, quæ maiorem aliàs humorum ad partem affectam affluxum causarent, & ut ipsa mors, teste Fallopio, egrotantibus acceleretur.*) fæcum tentetureductio, balneis aut fomentis distensionem relaxantibus, & clysteribus lenientibus, moderata quantitate iniectis. Viterur fæcium interim generatio; exhibitis patienti cibis boni succi & pauci excrementi, quales sunt iuscula carniū tenuia, contusa, oua sorbilia &c.

Flatus etiam sæpissimè absque inflammatione intestinum replent, quo in casu nihil præstantius est fomento, quod ex decoctione lixiuij acris, seminibus cymini & filo crudo, atque pauca additione vini maluatici potentis paratur. Inflammatione curata, fæcibus excretis, & flatibus dissipatis, reponatur intestinum in propriam sedem, digitis sensim ac sensim impellendo.

Post

Post repositionem intestini, ob relaxationem peritonæi, in scrotum prolapsi, ceratum constrictium ab Hier. Fabr. ab Aquap. commendatum, quod

℞. Boli Armen.

Sanguin. Dracon.

Mastich.

Sarcocoll. ana. ʒj.

Bisling.

Tegul. pulu. ana. ʒiij.

Resin. pin. ʒj. f.

Oui album.

Ceræ. ana. q. s. M. f. Ceratum.

extendatur super corium tenue & molle, & magnitudinem loci affecti, ut eum non multum excedat, ac, derasis prius inguini pilis, applicetur, nec renouetur, nisi amplius curi adhærescere nolit. Apposito cerato, bracherium Fig. VI. inguini arctè adalligetur Fig. IIX. ut foramen peritonæi, per quod intestina prorumpunt, comprimat.

Si propter *disruptionem peritonæi*, intestina ad scrotum dilabuntur, adstringentibus glutinantia immisceantur, ut

℞. Cerat. constrict. Hier. Fabr. ab Aquap.

Empl. Apostolicon. Nicol. ana. p. æq.

M. & malax. cum ol. mastichin.

extendatur in corio, & cum bracherio inguini applicetur, pro conservatione intestini in suo loco & cōsolidatione aperturæ, per quam sibi viam ad scrotum parat intestinum. Præcipua enim cura consistit in remedijs externis, & exquisito subligaculo.

His non conferentibus, necessaria est vniuersa corporis expurgatio, ab humoribus serosis præsertim & pituitosis, qui peritonæi, vel rupti, vel dilatati, cōsolidationem ac constrictionem, ex se difficilem impediunt: adde etiam, quod cum necessarium sit, non modò externis vti adstrictorijs, verum etiam internis, si omiſsa vniuersalium administratione corpus excrementitijs humoribus scateret, obstructionibus viscerum inde enatis, in febres, aut alia mala, incidere posset. *Expugnatio autem fiat blandis medicamentis.* Præmissis vniuersalibus, confugiendum erit ad constringentia interna & externa. Inter assumenda expertissimum habeo sequens Electuarium.

℞. Conferu. Symp. ʒij.

Ros. antiq. ʒj.

Cortic. citr. cond.

Arantior. cond. ana ʒss.

Pulu. herb. persol.

Herniar.

Ling.

Ling. serpent.
 Rad. consol. maj. ana. ʒjs.
 Semin. plantag. ʒiv.
 Cichor.
 Fœnicul. ana. ʒj.
 Corall. rubr. præp. ʒjs.
 Marg. præp. ʒß.
 Lapid. chrysol. præp. ʒj.
 Syrup. myrtin. vel corall. q.s.
 M. F. Electuar.

De quo patiens, quatuor horis ante prandium, & tribus ante coenam,
 deglutiat quantitatem nucis iuglandis, & superbibat scyphum vini
rubri austeri, aut albi, in quo infusus sit sequens sacculus.

℞. Herb. Fragar.
 Consol. med.
 Vinc. peruinc.
 Equiseti.
 Ling. serpent.
 Perfol. ana. Mj.
 Rad. sigill. Salom. ʒjs.
 Consol. Maj. ʒj.
 Semin. plantag. ʒß.
 Cichor. ʒij.
 Fœnicul. ʒ. ij.
 Cumin. ʒj.

Incis. & contus. Misc. ad sacculum, qui in tribus mens. vin. alb.
infund.

Si febris ratione vinum non conceditur merum, aqua illud di-
 luatur, & folijs alchimillæ alteretur. In infantibus etiam præstantis-
 simus est pulvis sequens.

℞. Rad. consol. mai.
 Herb. ling. serpent.
 Perfoliat.
 Herniar. ana. ʒj.
 Semin. plantag. ʒiv.
 Fœnicul.
 Cichor. ana. ʒj.
 Corall. rubr. præp. ʒij.
 Marg. præp. ʒj.
 Lapid. Chrysol. præp. ʒß.
 Sacch. ros. tab. q.s. ad grat. sapor.
 M. F. pulvis

de quo, manè & vesperi, exhibeatur cochlear paruum in pulmento. Assumpto puluere infans bibat de hac mixtura, vel sequente decocto.

℞. Aquæ plantag.

Fragariæ ana ℥ vj. M.

& si lubet, edulcor. saccharo. vel

℞. Radic. consol. maj.

Herb. vinc. peruinc.

Consol. med.

Semin. plantag. ana. ℥ij.

Incis. Misce ad chartam

pro decocto.

Inter vsum remediorum internorum, ceratum etiam idoneum, sub bracherio accommodato, inguini applicetur, & quotiescunque renouandum, locus affectus (*dum patiens resupinus in lecto decumbit.*) foueatur seq. decocto.

℞. Rad. consol. maior.

Tormentill. ana. ℥j. β.

Herb. vinc. peruinc.

Fragar.

Ling. serentin.

Bisling.

Herniar.

Perfol. ana. Mj.

Flor ros. rub.

Balustior. ana M β.

Cortic. granat.

Cupul. gland.

Semin. Sumach. ana. ℥ij.

Incis. decoq. in vin. rubr.

nouum postea ceratum apponatur, & relinquatur, donec cuti amplius non adhæreat. Hæc autem cerati mutatio, locique affecti fomentatio tam diu repetatur, quousque peritonæi vel dilatatio, vel ruptura constricta, aut adglutinata fuerit. Hæc etiam, tam interna quàm externa remedia, minimè proderunt, nisi recta victus ratio obseruetur. Euitanda igitur edulia quæcunque dulcia, flatulenta, & prauis succi, è quorum numero sunt omnes herbæ crudæ, legumina, fructus horarij, lacticia, & his similia. Utendum pane probè cocto, addito anisi vel cumini semine. Vescendum præterea carnibus siccis ad constringendum, & viscidis ad consolidandum: illas suppeditant turdi, merulæ & perdices; has vitulorum, ac anserum, anatumque pedes & alæ, elixæ potius, quàm assæ subministrant. Potus ordina-

rius

rius sit vinum minimè dulce, nec album, sed rubrum subaditringens, aut saltem medijs saporis. *Sed cibus & potus, in parua quantitate assumptus, ad maturam sanitatis recuperationē plurimum conducit.* Ager supinus, & capite & pedibus eleuatus, in lecto se contineat ad minimum per quadraginta dies, & summam subligaculi curam habeat, nec vnquam sine bracherio per breuissimum temporis spatium surgat, multò minus ventrem exoneret, ne intestina procidentia, id quod iam medicamentis constrictum vel consolidatum fuit, rursus aperiant. Opera etiam danda est, vt quotidie aluus laxa sit, ne dum induratae faeces cum labore excernuntur, conatus ille plurimum obfit. Ad leniendam aluum strictiorem profunt pruna laxatiua Augustanorum, si eorum quatuor vel quinque hora ante cibum, assumantur. Nec obest, cum semel in septimana superfluitates primæ regionis expurgantur, pilulis Aleoticis Hieron. Fabrit. scrupuli pondere hora ante cœnam assumptis, vel clystere ad vesperam iniecto, qui componatur ex decocto emolliente & refrigerante, melle rosato, elect. lenituro & oleo chamomillæ, per plurimos dies aluum lubricum relinquet.

Elapsis quadraginta diebus, æger surgat quidem, sed ceratum cum bracherio gester, donec tutò remoueri posse videantur. Etsi nullus castratorum herniosos absque periculosissima illa testiculorum excisione (Tabul. XL. Figur. IIX. &c.) citra recidiuæ merum curari posse credat: innumeros tamen, quorum cognomina silentio lubens prætereo, longo temporis progressu, & magna adhibita cura, dictis remedijs, victus ratione, atque bracherio, pristinae sanitati tutissimè restitui: quos verò vel ob affectus magnitudinem, vel diuturnitatem integrè sanare non potui, eos saltem præseruauit, ne morbus adangeretur.

Fig. IX. Ostendit, quomodo *urina suppressa per catheterem eductur*; quæ operatio chirurgica experto Medico est facilis, imperito è contra satis difficilis, & periculosa. Hanc describit Celsus l. 7. c. 26. Res verò interdum cogit emoliri manuali *opera* urinam, cum illa non redditur, aut quia calculus, vel concretum aliquid ex sanguine, intus se opposuit. At mediocris quoque inflammatio, aut *caruncula meatum urinarium obstruens*, sæpè eam reddi naturaliter prohibet. Idque non in viris tantummodo, sed in fœminis quoque interdum necessarium est. Ergo æneæ, vel potiùs argenteæ, quas *κατεδρηπας* appellant, fistulæ fiunt, quæ vt omni corpori grandiori minorique sufficiant, ad mares tres, ad fœminas duæ, Medico habendæ sunt. Ex virilibus maxima decem & quinque sit digitorum, media duodecim, minima nouem: Ex muliebribus maior nouem, minor sex. Incuruas verò esse eas, *muliebres scilicet*, paulum, sed magis viriles

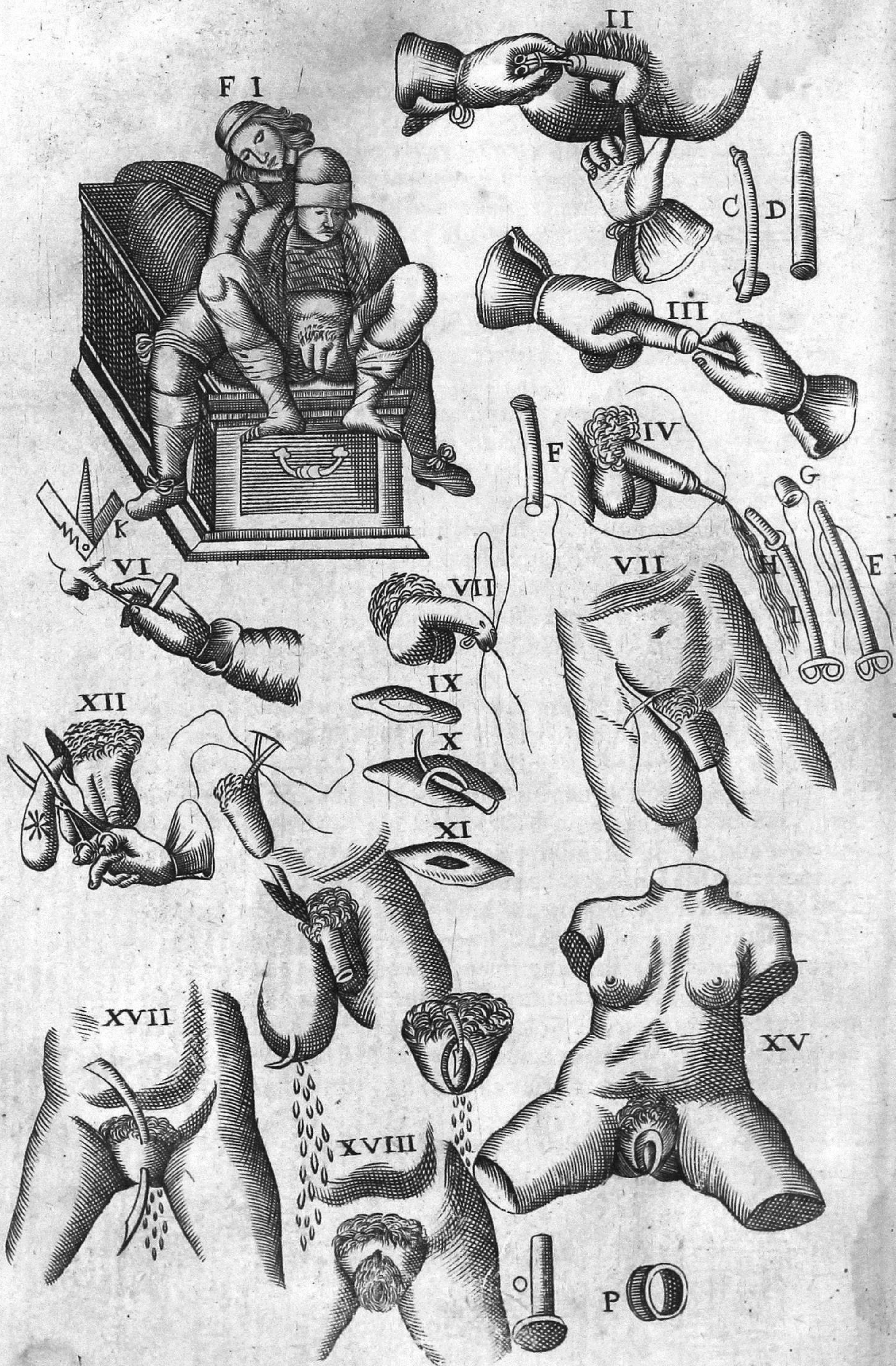
oportet, *omnesque* læues admodum: ac neque nimis crassas neque nimis tenues. Homo *ager*, tùm resupinus super subsellium, aut lectum, collocandus est. Medicus autem à dextro latere, sinistra quidem manu, colem masculi continere, dextrà verò fistulam *argenteam oleo inunctam*, *E. leniter demittere* in iter vrinæ debet. Atque vbi ad ceruicem vesicæ ventum est, simul cum cole fistulam inclinatam, in ipsam vesicam compellere, eamque vrinà reddità, recipere. *Huc vsque Celsus*. In hac Chirurgia maximè animaduertendum, ne in immissione fistulæ argenteæ, valuula carnosæ, quæ vasorum seminalium orificia in meatum vrinarium desinentia claudit, violetur, quod cognoscitur ex intrusionis difficultate, dolore, & sanguine emanante. His enim signis apparentibus, retrahenda paulùm fistula est, rursusque leniter intrudenda, donec, valuulà intactà, vesicam ingrediatur, per eamque vrina reddatur. Alij filo argenteo, fistulæ cavitati respondentem, gossipij floccum alligant, & in catheteris cavitatem immittunt, eumque cum fistula in vesicam impellunt. Vbi fistula in vesicam peruenerit, filum cum lana alligata è fistula retrahunt, & ita quasi per siphonem eliciunt vrinam. Sed neque gossipium, neque filum est necessarium. Non gossipium, quia per syringam ad latera perforatum liberè exit vrinà: Non filum, quia propter dictam rationem, magis officit, quàm prodest; dum enim filum è cannula trahunt, non rarò fistulam simul educunt, cum maiori difficultate iterum emittendam. Vbi vrina supprimitur ob vesicæ inflammationem, catheteris immissio periculo non vacat, laceratà enim ceruice inflammatio augetur, & ea cessante sequitur inemendabilis quasi vrinæ incontinentia. Satiùs igitur est, parua candelà cereà Tabul. XIII. Fig. IX. modicè inflexà, oleoque communi illità, prius Chirurgiam tentare, quàm catheteris vsu malum exasperare. In Ischuria quoque renum vitio subortà, frustrà adhibetur syringa cereolum, cum vrina in vesica non contineatur.

TABVLA XXXX

T A B V L A X L.

De collocatione agri ad explorandum & eximendum calculum à vesica & meatu urinario; mitigatione ardoris urinae chirurgica, extirpatione carunculae in uretra p.n. enata: perforatione penis, ligatura verrucarum in praputio venerearum, herniarum cum deperditione, hymenis integri incisione, vulva clausa apertione, uterique extra abdomen in suum locum prolapsi & repositi conseruatione.

FIG. I. docet situm agri calculo laborantis; in hoc enim explorant calculum vesicae cathetere A. per uretram immisso, & digito indice ano indito.

Figur. II. praeter rationem explorandi calculum, ostendit incisionem perinaei B. supra itinerarium C. vesicae immissum, scalpello Tabul. II. Fig. II. factam. Sectione facta, lithotomus itinerarium retrahit, & per vulnus perinaei catheterem immittit, ut dilatatorium seu vesicae specillum super syringam sine offensione in vesicam perueniat. Specillo applicito catheterem extrahit, cervicem dilatat, instrumento idoneo calculum apprehensum educit, &c. De extractione calculi legatur Ambros. Paræus l. 17. à cap. 35. usque ad 48. & absolutissimus tractatus Guil. Fabric. Hildan. de lithotomia vesicae.

Fig. III. calculus ex meatu urinario sine sectione educitur, propterea quod si ex angustiori loco lapis exiit, puta ex vesicae collo & orificio, multo magis ex latiore protrahetur, ut est canalis collicis. Sumo specillum Aquapendentis, quod in cochlearis similitudinem excavatum in extremo sit D. ut auricularis scalper, quod in canalem dimitto, ita ut lapillum E. praetereat ac superet, ipsumque quadantenus suo labro & cauo comprehendat: tum per specilli styli cannulatum, uretrae oleum amygdalarum dulcium immitto, & specillum sensim ad me traho, ita enim deducitur sensim foras lapillus, tum ipsum digitis comprimendo, tum specillo cauo trahendo, vid. Tab. XIV. Fig. VIII. Imò saepissimè observavi, lapillos eiusmodi, qui in urinarium meatum prolapsi sunt, sine sectione, & citra specilli operam, exiisse: si patients balneo emolliente frequenter infederit, & lithontriptica moderata prius assumpserit, aut in canalem urinarium stillari permiserit.

Figur. IV. demulcet urina ardorem, qui in Gonorrhæa virulentissima redditur urina, tam vehemens est, ut patientes potius velint

mori, quàm mingere. Quando igitur talis inter mingendum percipitur ardor, & dolor qui nullis medicamentis, siue assumptis siue infusis, potest mitigari, patiens glandis meatui immittat fistulam argenteam Politissimam, filijsque alligatam F. quam manibus apprehendit ne fistula, ab irruentis vrinæ impetu, extra meatum colis pellatur, sed vt firmitur maneat, donec per ipsum vrina absque contactu meatus aut doloris sensu profluat.

Fig. V. Non raro *caruncula ex ulcere in meatu urinario* oritur, atque ita interdum augetur, vt vrinam supprimat. Hæc manuali operâ & idoneis medicamentis extirpatur, quæ erodendi vim obtinent. Ne tamen aliæ partes, quàm sola caruncula in meatu erodantur, vrinaue medicamenta applicita profluens eluat, Hieron. Fabr. ab Aquapend. excogitauit instrumentum, cuius beneficio nihil nisi caruncula exeditur, prohibeturque ne medicamentum carunculæ admotum ab vrina, quæ sæpius excerintur, elui possit. Fit autem cannula G. ex linteo, cerâ albâ oblinito (longitudine digiti transuersi, & latitudine ea, vt æquet argenteum catheterem I.) quæ filum longum habeat appensum. Hæc cannula, prius tamen extra idoneo medicamento oblita sit. v.g.

R. Mell. in ciner. ust.

Tutia præp.

Butyr. recent. in aq. plant. lot.

Terebinth. similis. lot.

Cera flav. ana ʒss.

Alumin. vsti. ʒss.

M. F. Linimentum.

Quod, crebra experientia teste, carunculas meatus vrinarij absque dolore & sanarum partium excoriatione consumit. Quidam experimentum Rochi Cernieri summis laudibus extollunt.

R. Pulu. ♀. vii.

Merc. præcip.

Virid. æris.

Antimon. crud. ana. ʒiij.

Cera alba ʒj.

Misc. s. a. in mortario plumbeo ad formam vnguenti. Cannula igitur. Medicamentorum vno oblinita, stylo extra fistulam argenteam prominenti H. adaptetur, atque vnâ cum argentea fistula & stylo, in vrinarium canalem immittatur, donec occurrat carunculæ. Et cum iam est in loco carunculæ, argentea fistula cum suo stylo retrahatur, cannula verò, ex linteo cera inducto parata & immissa, relinquatur in meatu, vt per eam vrina excernatur, quæ
simul

cutat in præpar. med. p. sup. p. 22

simul prohibet, ne medicamentum carunculæ admotum ab urina elui possit.

Fig. VI. Euenit interdum, vt *infantes sine foramine in glande*, per quod urinam reddant, nascantur, cui statim gladiolo acuto occurrendum, qui cuspidem habet angustiore. Æger supinus collocetur, & colis, propè glandem, sinistra apprehendatur, ac gladiolo in dextrâ detento, foramen clausum aperiatur, quo facto, foramini immittatur penicillus ex plumbo, subtilis, solidus, & epulorico inunctus, qui dum æger mingit, debet auferri, postea iterum intrudi, idque per tres & quatuor dies, donec labia foraminis cicatrice obducantur. Quod si nascantur cum glandis foramine valde stricto, illud quàm citissimè ampliandum immissa parua turunda (quæ conficitur ex medulla sambuci compressa, & vnguento rosaceo oblinita) vt imbibita humiditate intumescat, & humefacta foramen dilater.

Fig. VII. ostendit *excrecentias carnis, in glande & præputio*, Gallicas, earundemque curandi modum; qui commodissimè vinculis procedit. Nam cum hæ carunculæ angustam habeant basin, filo serico simplici, tenui, & rubeo, constringuntur, vt bidui spatium decidant. Vtilissimè nonnunquam oleo antimonij, vel Logadorum, tanguntur: interdum, pari successu, verrucæ vossellâ apprehensæ scalpello abscinduntur, deinde locus ferro optimè ignito aduritur, ne sanguis vicinas partes inficiat.

Fig. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. & XIV. monstrant chirurgiam horribilem, quâ Nursini, meo tempore in Italiâ celeberrimi castratores, hernias intestinales curarunt. Æger supinus in Tabula ligatur, tota deinde dilatio in inguine obliquè signatur atramento, minister in imo abdominis intestina comprimit, ne foras prorumpant: hinc chirurgus scalpello falcato, obliquâ factâ sectione cutis, Figur. VIII. (vt peritonæi processus conspici possit. Figur. IX.) eodem gladiolo peritonæum incidit Figur. X. & per foramen Figur. XI. testem sursum expellit, postea indice omnes membranas auellit, & à scroto separat, in primis vaginalem dilatatam Figur. XII. * testemque simul foras trahit: postea vasa spermatica, & tunicam vaginalem, forcipe accommodatâ simul iungit, inde supra futuram testiculum scalpello excidit, & abijcit (Alij, vasa spermatica & tunicam, duobis in locis constringunt, & apprehensis inferioris filii extremitatibus interstitium forcipe incidunt, testiculumque abijciunt.) omnia vasa verò sanguinem fundentia ferramento candente adurit, & intus reponit, filo longo exterius relicto, & ultimo, per foramen inguinis immittit ferramentum L. Figur. XIV. ad cuspidem globulo cerco muni-

tum, vsque ad scroti fundum, vt perforetur ad expurgandam materiam, quæ, ex inguinis vulnere quotidie in scrorum demittitur, perforatumque conseruat turunda immissa, vsque dum vulnus inguinis sanatum fuerit.

Tab. XV. ostendit membranam pudendo muliebri transuersim inductam, quam veteres pro hymene habuerunt.

Fig. XVI. Membrana hymen dicta, concubitus prohibens, at purgatione menstrui superius perforata, scalpello falcato (Tab. XII. Fig. II. cuius apici cereus affigatur globulus) inciditur, vt mulier viro aptissima reddatur. Quod si pellicula ista vteri vaginam protinus obstruat, eam spatha Celsi Tab. II. Fig. I. incidit Paulus l. 6. cap. 27.

Fig. XVII. docet quomodo Hieron. Fabrit. ab Aquap. in agglutinis vuluæ labris chirurgiam, iuxta Paulum, administret. Fœminam resupinat (in hac & præcedentis figura chirurgia.) ita vt crura ad summum ventrem contracta habeat, femora verò inter se disparata; subiicit autem vlnas ipsius ad poplites, & vinculis idoneis ad ceruicem deligat: deinde scalpello fistulis incidendis destinato, nempe vel syringotomo in altera extremitate acuto Tab. XIV. Fig. I. vel scolopomachærio Tab. XII. Fig. I. II. III. & V. labra agglutinata, prius per longitudinem atramento signata incidit, labris ab inuicem separatis, & sanguinis fluxu sedato, fistula plumbea medicamento epulotico illinatur & vuluæ immittatur, ad perfectam vsque curationem, ne labia rursus concrecant.

Fig. XVIII. agit de vteri extra abdomen procidentia, quam patiuntur fœminæ, quando ipsis ligamenta vteri membranosa vel relaxantur, vel abrumpuntur. Huius mali curatio tria requirit; repositionem vteri prolapsi; repositi in suo loco conseruationem; & ligamentorum vel adstrictionem, vel consolidationem.

Ante repositionem considerandum est, an procidentia vteri sit simplex, vel ipsi adiungatur inflammatio aut tumor frigidus: His enim apparentibus, repositio non tenteretur, donec morbi euanescant. Inflammationem sistet cataplasma vel massa lini cruda in lixiuio acridi decocta & expressa, de quibus videatur cura herniæ intestinalis Tabul. XXXIX. sub figur. VIII. Tumorem frigidum discutiet focus ex decoctione maluæ, althææ, flor. chamomill. &c. Tumoribus dictis curatis, euacuato per clysterem stercore, & excreta vrina (vt vnde- quaque à compressione liber sit vterus) chirurgum vel expertam obstetricem oportet ægotantem supinam collocare, ita vt coxas altiores habeat & poplites incuruatos, cum cruribus diductis; deinde accipere candelam O (quæ habeat basin) ex cera & assa foetida confectam, suaque crassitie muliebri vaginæ respondentem, & eà citra violentiam totum protrudere id, quod procidit, donec tota moles

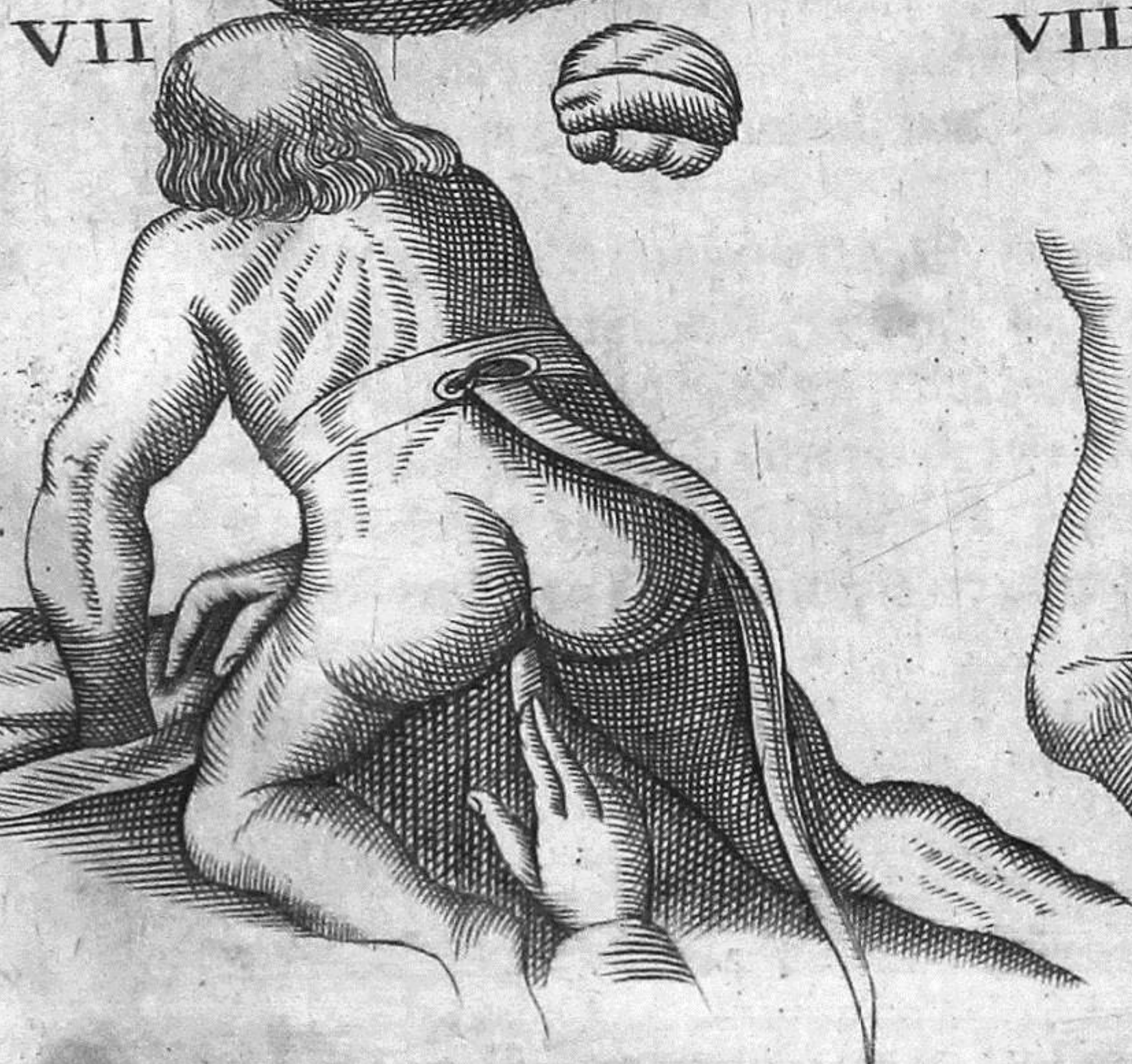
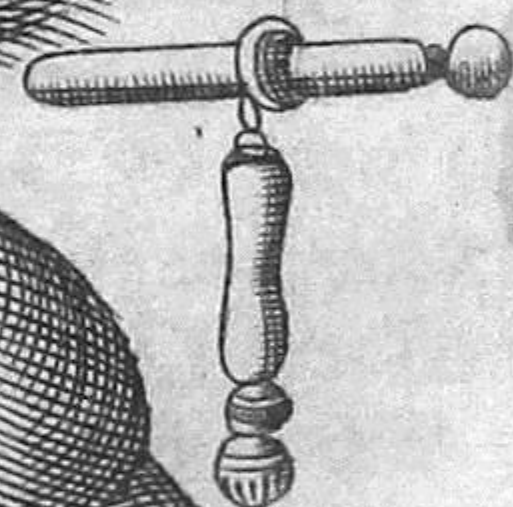
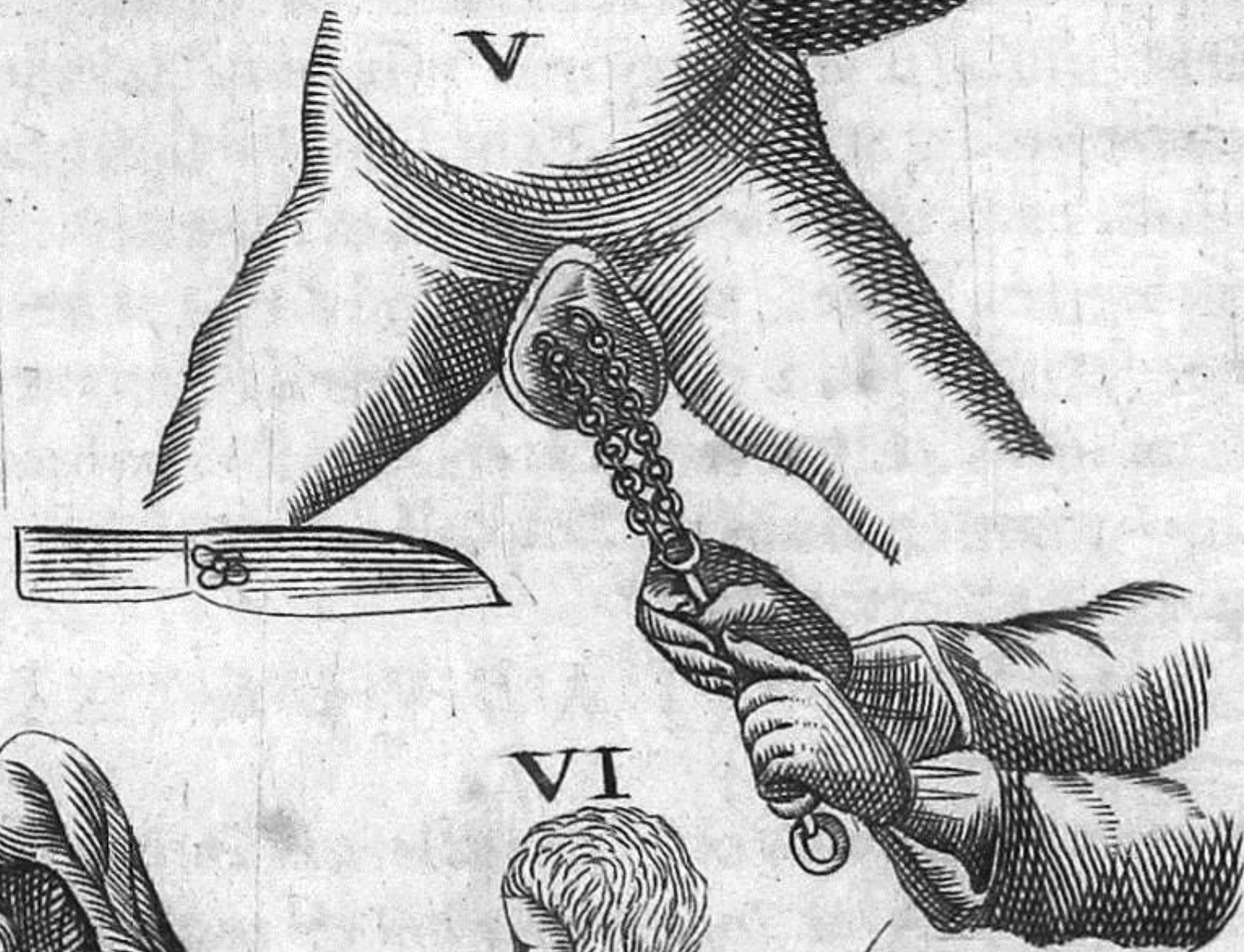
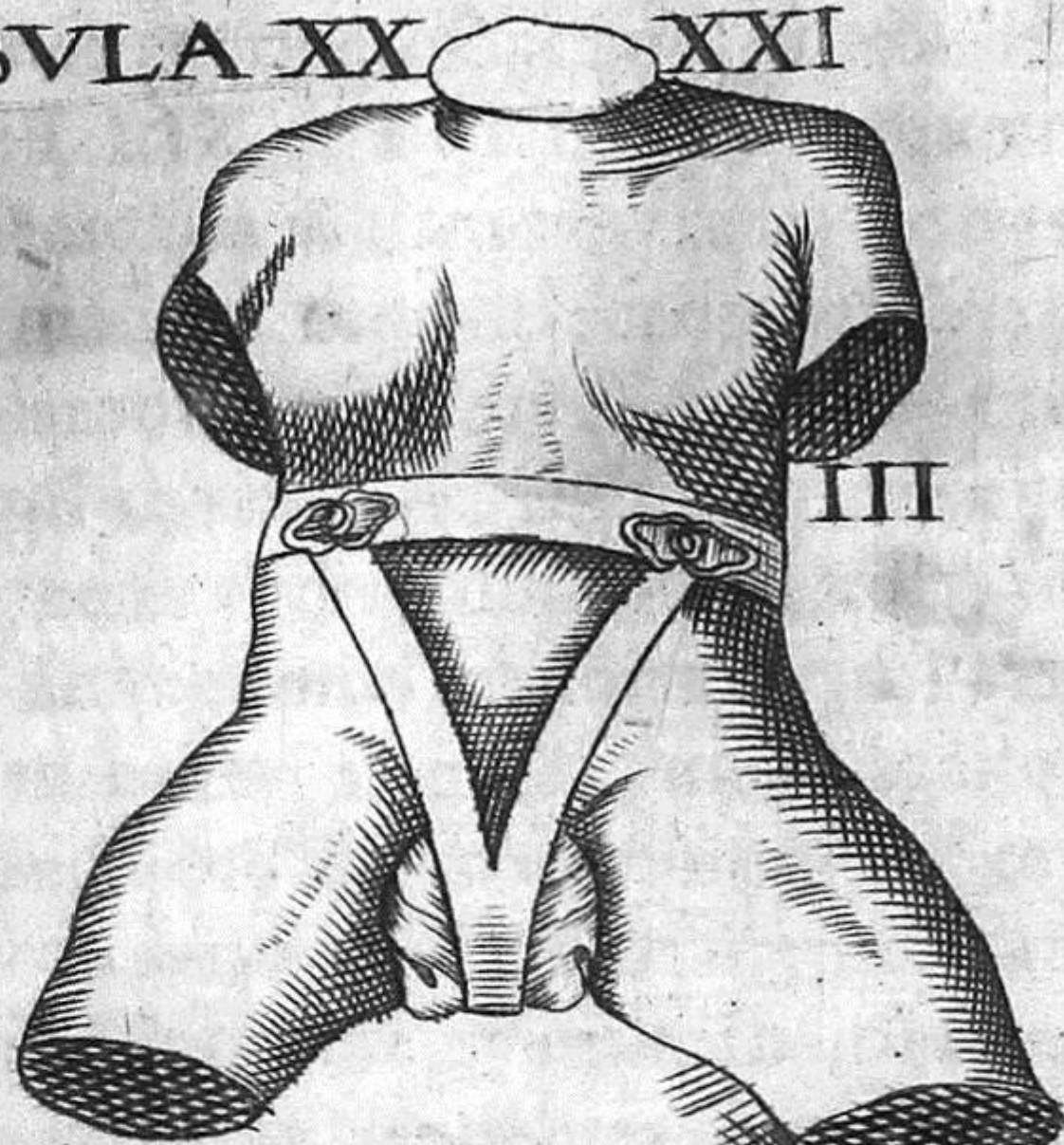
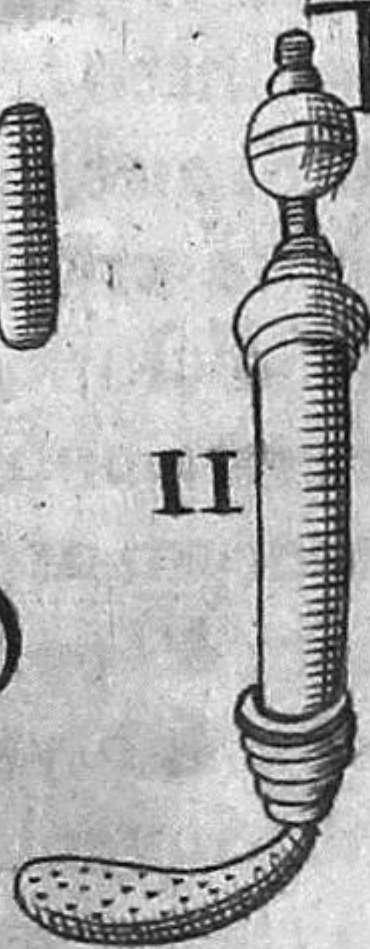
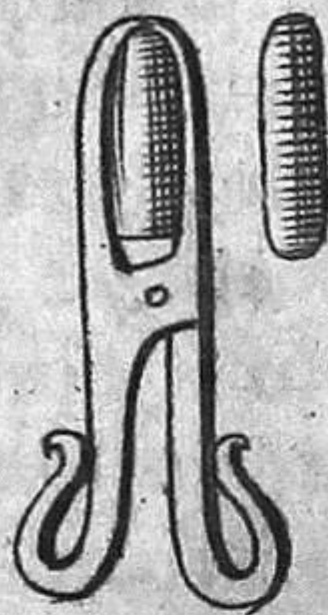
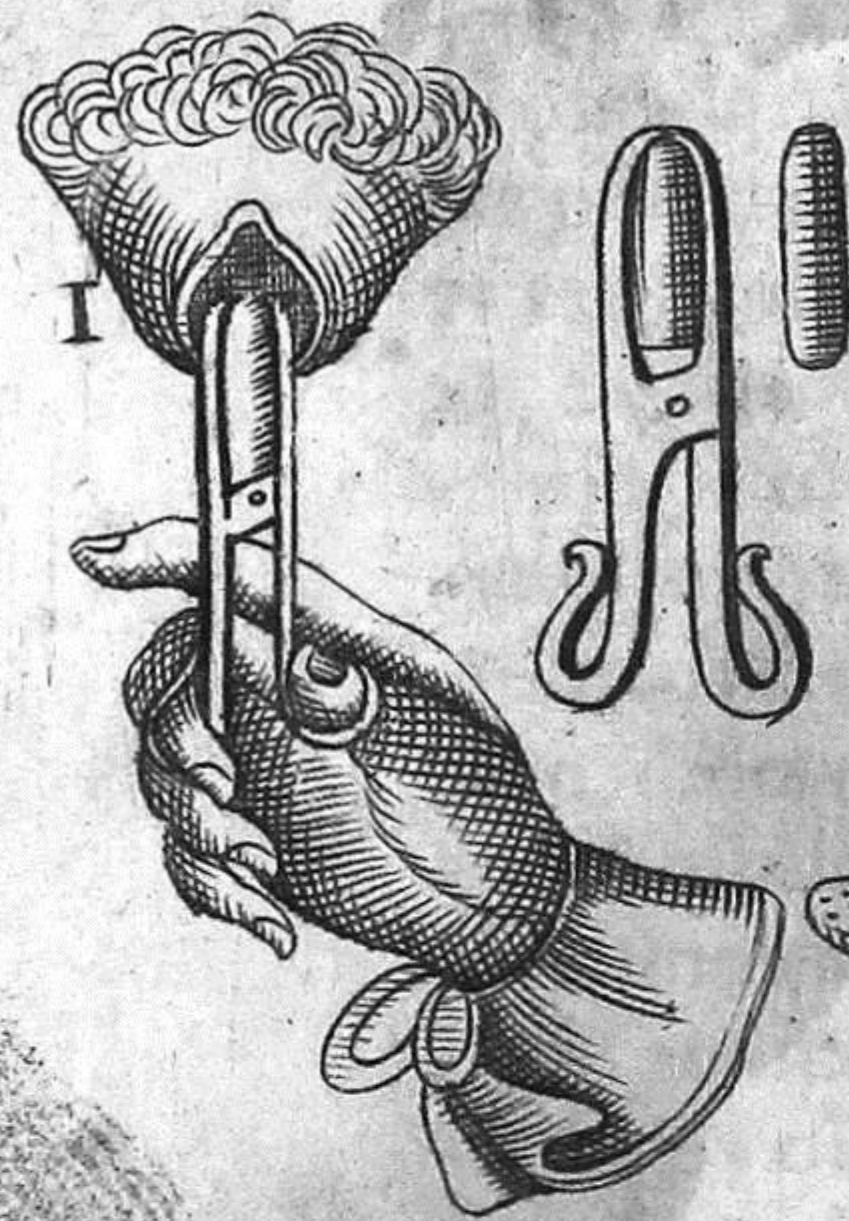
ad

TABVLA XX XXI

ad finum reducat. Hoc facto, patiens candelam linteā triplicato in vino rubro expresso, & fasciā Tab. XLI. Fig. III. firmet, per octo vel nouem dies decumbat extentis & coaptatis inter se cruribus, ita ut alterum alteri incumbat: brachio lapidem aquilæ dictum alliget, & naribus suaueolentia, nisi vterinæ suffocationi fuerit obnoxia, admoveat. Reposito vtero, qui ex relaxatione ligamentorum procidit, corpus à serosis & pituitosis humoribus expurgandum & (post cucurbitularum citra scarificationem cum magna flamma sub vmbilico & renibus applicationem, & inter remediorum adstringentium interiorum usum) regioni vterinæ & propè inguina ceratum constrictiuum applicandum, circulusque P. buxeus vaginæ intrudendus, ibique ad perfectam usque curationem relinquendus. Mulier tertio vel quarto quouis die ceratum remoueat & metrenchytae cannulam Tabul. XIII. Fig. III. vteri vaginæ immittat: deinde per horæ spatium balneo ex moderatè adstringentibus (validiora enim menses supprimunt) parato infideat, & ceratum renouet. Rerum non naturalium regimen obseruet, quod herniosis loco præcitato fuit præscriptum. Puerperis nondum probè purgatis adstringentium usus est maximè periculosus. Ligamentis vteri membranosis abruptis, cerato constrictiuo immiscendum est Emplastrum Apostol. Nicolai, vel aliud consolidans.

T A B V L A X L I.

De clitoridis seu mentula mulierum inutiliter aucta abbreviatione, metrenchyta, inspectione ani & matricis, extractique fetus mortui, & repositione intestini prolapsi.

FIG. I. docet, quomodo Hieron. Fabrit. ab Aquap. instrumento ad polypum accommodato, *clitoridis inutile incrementum* (malum Ægyptijs & Arabibus endemium) *abscindat*. A. monstrat clitoridem forcipe comprehensam. B. exhibet corpus clitoridis excisum, & extra forcipem positum.

Fig. II. notat *metrenchyta* siphoni Tabul. XIII. Fig. I. *affixam*, ut sinui muliebri immitti possit, ad infundendo idoneos liquores.

Fig. III. monstrat subligaculum, quod detinet medicamenta externo vteri orificio apposita.

Figur. IV. exhibet *applicationem speculi vterini*. Tabul. XVI. Figur. V. depicti, quam Paulus l. 6. cap. 73. sequentibus verbis describit. Locetur scemina supina in sella, ita ut crura ad summum ventrem contracta habeat, femora verò inter se disparata. Subijciantur autem vlnæ ipsius ad poplites, & vinculis idoneis ad ceruicem deligentur. Qui vero chirurgiam exercet, ex dextris partibus sedens

instrumento exploratorio, dioptra appellato, pro ætate convenienti exploret, & per specillum muliebris sinus profunditatem metiatur, ne si longior sit dioptræ fistula, vterum comprimi contingat. Et si longior sinu reperta fuerit dioptræ fistula, lintea complicata pudendi alis imponantur, quo super ipsa locetur dioptra. Oportet autem fistulam *calefactam, oleoque accommodato inunctam, blandè immittere, ut cochleam ad supernam partem habeat: & dioptra quidem ab operante teneatur, cochlea verò per ministrum citra violentiam obtorqueatur, quo fistulæ laminis diductis sinus muliebris disparetur, ad explorandum id quod curam manualet exposcit.*

Fig. V. *extrahitur foetus mortuus uncis* (quando nimirum foetus, ob situm præternaturalem, testiculis equorum præparatis, quos nobis Horatius Augenius commendat, aut foeminæ alterius lacte expelli nequit) Tab. XVII. Fig. IV. ex Andr. à Cruce depictis, utroque oculorum cavitati immisissis. Si integer hac ratione educi nequit, scalpello. C. Tab. II. incidatur, & obseruatis obseruandis frustratim examinatur. *Vid. plura apud Hieron. Fabrit. ab Aquap.*

Figur. VI. *anus recens natorum occlusus lanceola perforatur: post operationem loco affecto applicentur ea, quæ in perforatione penis & vuluæ dicta sunt.*

Fig. VII. *monstrat repositionem prolapsi intestini recti blandam, & digitis Chirurgi (alii laudant digitos patientis) tentatam, cum linteo quadruplici D. & fascia, ad retinenda medicamenta, & intestinum in suo loco conseruandum.*

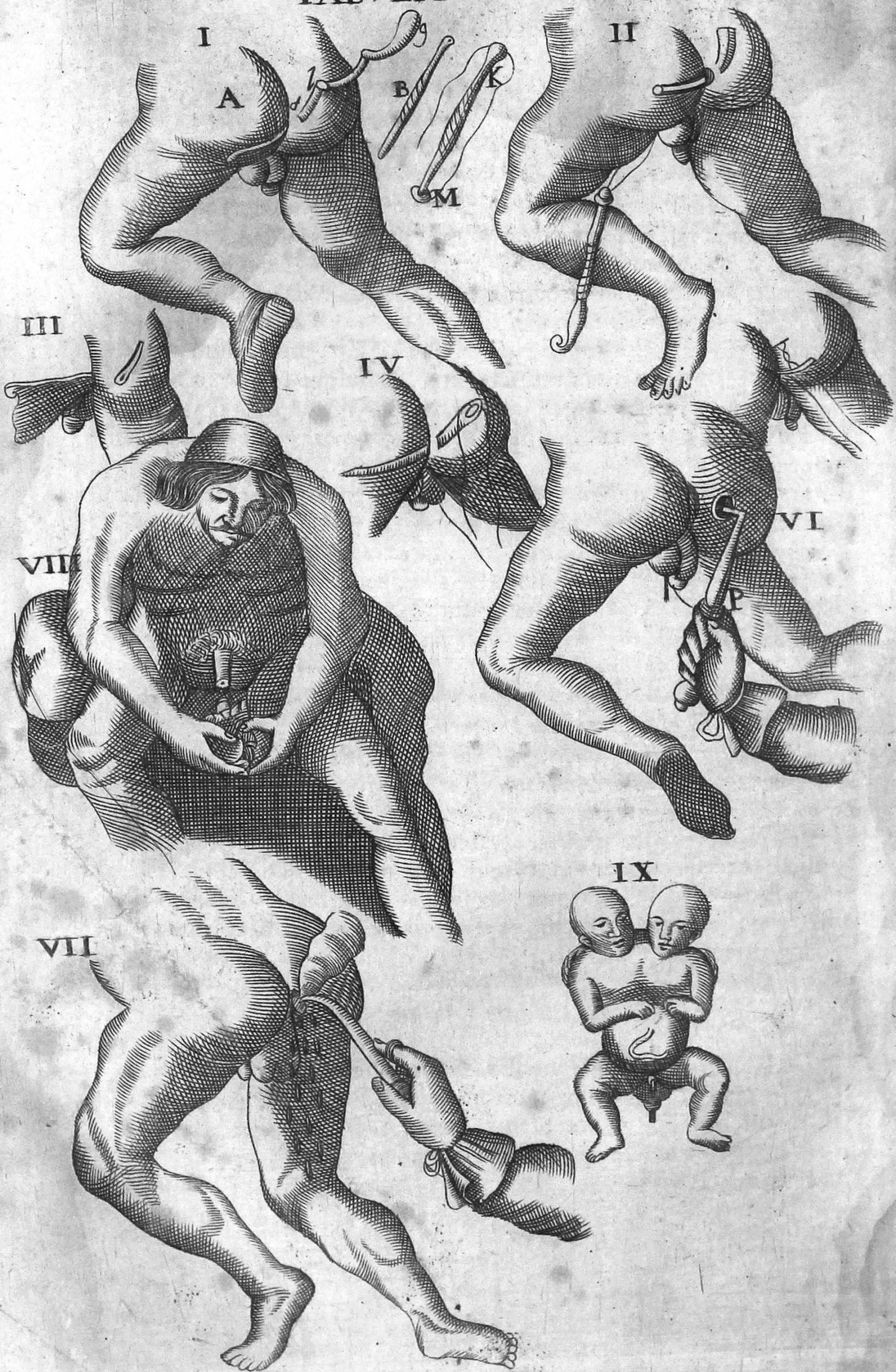
Fig. VIII. *anus inspicitur dioptra* Tab. XVII. Fig. II. parum calefacta, & ut lubrica reddatur, oleo oblinita, ad explorandum hæmorrhoidum qualitatem, vlcærum vero statum exactissimè etiam cognoscimus turunda ano immissa & per integrum diem relicta, atq; retracta. Vlcera intestini recti perspecta tutissimè curantur, cannula (longo manubrio donata & ad latus perforata Tab. XIV. Fig. I.) linteo in vino austero expresso & perforato abducatur (solida enim cannula Tabul. XVI. Fig. I. albumine oui saltem illinitur) & ano immissa ter quaterque stilum optimè ignitum Tab. XVI. Fig. IV. recipiat, veluti supra Tab. XXXVII. Fig. I. in ozænæ chirurgia dictum. Operatione finita, locus affectus medicamentis infusis & apposis tractetur, usq; ad perfectam curationem.

TABVLA XLII

T A B V L A   X L I I.

De incisione fistularum, curatione hemorrhoidum, applicatione enterenchyte, & duobus monstris.

Fistulæ ani sunt duplices, *quadam* excitantur ab ulcere intestini recti, quod varias habet causas, pituitam scilicet fœsam, bilem acriorem, & morbum (*in Regionibus præcipuè calidioribus*) Gallicum, quæ erodendo fistulas ani producunt: *alia* ortum trahunt à tuberculo (*ob equitationem vel casum*) exterius circa anum enato & suppurato, cuius sanies, si exitum non habet, finem efficit profundum.

Priores vel exedunt intestinum rectum, simulque perforant quatuor communia integumenta, ita ut purulenta materia, vel potius sanies, exterius, per cutim egrediatur; vel circa partes musculosas & cutaneas consistunt.

Posteriores itidem, vel intestinum perforant, vel ad intestini recti tunicam tantum exteriorem pertingunt.

Signa fistularum propositarum accuratè tractauit Aquapend. lib. 3. *Pentateuch. cap. 12.* harum singulas, ab Excellentissimo Medico & Chirurgo, Adriano Spigelio, Præceptore meo plurimùm honorando (*cuius per septennium, ab anno videlicet 1616. usque ad annum Christi 1623. in Antiquissima & celeberrima Vniuersitate Patavina, qua non modò per Italiam, sed per totam etiam Europam, & ubique gentium, ob clarissimorum Doctorum splendorem, vetustissimorum studiorum auctoritatem, & sydereâ doctrinâ, ac virtutum omnium, monumenta, inter Academiâs ferè principatum obtinet, præparator Anatomicus fueram, & cui in peragendis operationibus chirurgicis per decennium adstiteram*) ferramentis dextrè incisas, & felicissimo successu curatas vidi; Nec mihi desunt magni nominis viri, animo forti militiam sequentes, ex lue Gallicâ etiam ani fistulis vexati, quos, præceptoris crebra experientia fretus, in Patria curavi, modo sequenti.

Fistularum ani penetrantium curatio.

Fistulam, siue ab ulcere intestini recti, siue à tuberculo in natibus exortam, perforantem, & medicamentis non cedentem, curaturus, specillum depromo argenteum (Fig. I. Lit. B) in vtraque extremitate capitibus rotundis, c, d, præditum, illudque pro necessitate incuruo. Huius extremitati, d, & syringotomi (Tab. XIV. Figur. III.) globulo

bulo, e, filum ex lino duplicatum, f, alligo. His ritè peractis, fistulæ orificio, g, lente intrudo specillum, illudque vt & filum duplicatum, & globosum scalpelli caput, per ani orificium A. traho, vt ex Fig. II. Lit. h. & i. adumbratione constat. Postea manu sinistra arripio instrumenti syringotomi incidentis partem, h, dextra verò eius partem, i, atque sic instrumentum trahendo & impellendo fistulam *uno ictu*, ne diu agri doloribus torqueantur, integrè incido. Qua incisa sanguis sistendus, inflammatio prohibenda, callus (medicamento R. Mercur. præcip. 3ß. Mel. ros. 3ß. M.) absumentus, vulnus recens carne implendum, & cicatrix inducenda. Hæc ratione, absque cauterio actuali, quod ab alijs ad callos fistularum consumendos maximè laudatur, fistulæ penetrantes facillimè, & tutissimè, curantur.

Fistularum ani non penetrantium curatio.

SI occurrit fistula ani, quæ originem traxit ab ulcere intestini recti, nec tamen integumenta communia perforauit, ad manum sumo specillum, k, quod in vna sui extremitate capitulum rotundum, & pro traiectione fili serici foramine aliquo donatum, l, habet; in altera, pro incisione fundi fistulæ instar acus tricuspidis acuminatum est, cuius apici affigatur pilula cerea, m, quæ instrumenti acumen liberiolem transitum habet ad sinus fundum, neque timor est, vt in latera eius impingat, operationem hanc impediat, & dolorem excitet. Præparato itaque specillo incerato, vlcere intestini fundum inquirò, eoque inuento, specillum fortiter trudendo cutim perforo (Figur. III.) totum illudque per fistulam duco, propendente ex utroque foramine filo serico, o, Figur. V. Perrupto sinu, Cornel. Celsus lib. 7. cap. 4. de ani fistulis, & qui eum sequuntur, vtrumque fili contorri (sericum tamen simplex & rubrum, ob tenuitatem & tincturam citius incidit & erodit.) extremum colligunt, illud transuerso, & quodam paruo ligno (n. Figur. V.) arctissimè stringunt, & vniuersi sinus incisionem filo peragunt: quia tamen fistulæ totius per filum incisio & curatio, (Figur. V.) nimis tardè pcedit, illamque assiduus comitatur dolor, (omnis autem operatio citò & iucundè fieri debet.) meritò reijcit eam Hieron. Fabricius ab Aquapendente, nec locum habere ait, nisi in ijs, qui meticolosè ferrum expauescunt. Vnde ego ita me gero. Fistulà specillo perforatà, & foraminibus (beneficio serici festucà arctè per biduū constricti) pro vsu syringotomi (Tab. XIV. Fig. II.) quod altero extremo capitulum crassius habet, sufficienter dilatatis, festucam

n, &

in, & sericum (Fig. V.) remouens, fistulam incido eum in modum, quem supra Fig. I. & II. descripsi. Hæc posterior per filum, & aciem scalpelli, fistularum curatio, *Celsi & recentiorum opiniones coniungit*, & experientiâ teste fidissimo, simplici per filum incisione melior existit, & tolerabilior, præcipuè vero, quando orificia, propter sinus longitudinem, nimium distant. Si & hæc operatio æquo tardior, videbitur, omnibus bonæ operationis conditionibus satisfaciet chirurgus, si statim fistulam inciderit illo syringotomo, quod in ea extremitate, quæ aliàs globulum habet, incidit. Hoc instrumentum supra Tab. XII. Fig. I. adumbraui, & Tab. XXXIX. Fig. III. applicui. Si fistulæ tales à tuberculo externo & suppurato excitentur, curam requirunt eandem, procedendo vt Fig. IV. adumbrat.

Nota. Sphincter, ex Hippocr. de Hæmorrh. tuto potest incidi, quouis modo, sine læsione sui officij, si saltem octaua eius pars relinquatur intacta, aliàs sequeretur inuoluntaria secum excretio, & tandem ipsa mors. Fistulæ in senibus, ex antiqua fluxione, tutò non curantur, nisi ante consolidationem inuratur fonticulus, tribus vel quatuor digitis supra genu, in parte domestica, pro euacuatione materiæ quotidie collectæ. *Hæmorrhoides*, quæ manuum operationem postulant, vel sunt internæ, vel externæ, quas primus doctissimè ex Anatomia demonstrauit Hieron. Fabricius ab Aquapendēt. *in operat. chirurgic. titulo de Hæmorrhoidibus.*

Hæ primo intuitu apparent, illæ verò non nisi per abdominis compressionem, spiritusque retentionem, aut sæcum excretionem in conspectum veniunt: si chirurgia opus habent, vtræque aut tument, aut immodicè fluunt.

Hæmorrhoidum tumentium curatio manualis.

N Onnunquam tumentibus, dolor aut inflammatio iungitur, & tunc curatio medicamentis potius internis & externis, vnguento nimirum Linariæ Horst. libr. 4. obseru. 42. vel alijs (pro quorum base constituatur scrophularia, quæ sola à sordibus repurgata, collo appensa, & nudo corpore gestata, ad miraculum vsque dolores hæmorrh. mitigat, vid. Tabern. l. 2. fol. 431. & Craton. cons. 207.) tentanda, quàm malum chirurgia qualicunque exasperandum est. Si absque doloris sensu, & sine phlegmone in tumorem attollantur, & occultæ sint, accipio ferramentum. p. latum (ex Tab. XIX. petitum) & optimè ignitum, quo ita inuro hæmorrhoides, vt illas tamen non attingam, hoc est, vt ignis tantùm calorem persentiant, ad ægri bonam tolerantiam: si patiens, vt sæpe fieri solet, chirurgiam expauescit, bono etiam euentu hirudines singulariter præparatas adhibeo;

san-

sanguinem abundantem educo, postea turundam linimento simplici oblinito ano impono, & spongiam nouam, ex vino nigro austero, aut in quo ebullierint adstringentia, expressam applico, ad partis corroborationem.

Hippocrates quidem, ad prædictam chirurgiam requirit ferramentum capite rotundo, quale illud, quod Tab. XIX. Fig. V. ad viuum depictum, & in subseq. Figur. lit. q. signatum est, quo omnes sigillatim resiccat: latum tamen hic magis probandum iudico, quoniam hoc citius finitur operatio; Hippocratis autem præstat, quando vel altera tumentium fluit: quoniam hoc sanguinem fundentes facile præterit, illud latum verò, omnes fluentes cum occæcatis exsiccat, non sine magno patientium detrimento; quod ex animaduersionibus Spigelianis monere volui.

Aliquando hæmorrhoides quidem intumescunt, ob altiore tamen sui in intestino situm, nullo modo in conspectum venire, multò minus ferramento ignito, siue lato, siue rotundo tangi possunt. Tunc, si ex chirurgia auxilium petitur, pro exsiccatione, necessaria est illa cannula, quæ supra Tab. XVI. Fig. III. ad umbrata, ano inditur frigida, & calefit stylo ignito (Tab. modo cit. Fig. IV.) sæpius cannula immisso, vt calefacta paulatim exsiccet hæmorrhoides.

Hæmorrhoidum nimium fluentium curatio chirurgica.

CVM sanguinem immodicè profundunt, ferro punctuali (Figur. VIII.) omnes sigillatim tangendæ, vnica tantum relictæ, per quam sanguis in posterum redundans effluere possit. Earum fluxus interdum tam pertinax est, vt eum facta etiam reuulsione medicamentis adstringentibus, tam ore assumptis, quàm adhibitis sistere, peritissimo etiam Medico nonnunquam impossibile sit. Hanc pertinaciam expertus sum Venetijs (vbi chirurgiam per integrum annum exercui, & Medicis hæmorrhoides sæpissimè occurrunt curandæ.) in Nobili Veneto, ex Contarenorum stirpe nato iuvene 26. annorum, temperamenti sanguinei, tempore veris, laborante primùm (aut hac enim nunquam) hæmorrhoidibus externis nimium fluentibus, ad quem vocatus, venam brachij dextri internam incidi, dorsoque cucurbitulas sine scarificatione siccas, applicari iussi, conseruam rosarum antiquam cum croco Martis, (non neglectis ligaturis partium superiorum,) per os vtsumeret, exhibui, & medicamenta valenter adstringendi facultate prædita, ouique albumine subacta, & gossipio vsto excepta parti affectæ apposui, nihilominus tamen fluxus semper vehemens durauit, ægerque rubicundus aliàs, in pallidissimum fuit mutatus, ita vt de vita sua periclitaretur. Nobili, & adstantibus,
inhi-

inhibendum sanguinis fluxum, & conseruandam vitam, venarum adustionem, iuxta Hipp. l. de hemorrh. Aerium Tetrab. 4. ser. 2. c. 15. & Senner pr. l. 3. p. 2. c. 13. contra Hier. Fabr. ab Aquap. proposui, propositamque confirmaui Hipp. Aph. 6. sect. 8. Quæcunque non sanant medicamenta, ea ferrum sanat; ea ignis sanat: studio verba illa omittens quæ ignis non curat, ea incurabilia iudicare oportet; ne patiens anam capiat dubitandi de restitutione sanitatis. Patiens autem, cum videret mortem non longè distare, senis nostri sententiæ fidem adhibuit, mihi & adstantibus, quod Chirurgiam adurentem, sibi adhuc reliquam, admittere vellet, porrecta manu promisit. Vnde domum festinans, necessarijs me instruxi instrumentis, punctalibus nimirum, (Tab. XIX. Fig. VII. VIII. & IX.) quæ retrocedens famulo Nobilis patientis, vt ea ignita redderet, tradidi: quibus optimè ignitis, omnium venarum hæmorrhoidalium quæ fluxerunt, ostiola, sigillatim tetigi, crustamque induxi, à superioribus incipiendo, ne sanguis ex intactis defluens, ferramenta ignita extingueret. Videatur Ludou. Septal. l. 7. animaduers. 112. lectu dignissima.

Sanguine chirurgia suppresso, & optima victus instaurantis regula obseruata, Nobilis ille pristinae sanitati restitutus fuit, cui consuli, vt singulo trimestri cucurbitulas quatuor scapulis & dorso affixas & scarificatas, adhiberet, ne natura in futurum sanguinis abundantiam per venas ani expellere assuescat. His ritè obseruatis, ab hæmorrhoidum fluxu liber, per decennium, integerrima sanitate vixit.

Quod si natura prædicti Nobilis, hæmorrhoides ante hac sæpius aperuisset, & quasi assueta, ad hanc solam partem superflua transmittere solita fuisset, vnicam hæmorrhoidum ferro intactam reliquisset, postmodum puluisculis emplasticis, & adstringentibus, occludendam, ita vt spontè, vel arte, facillimè reaserari, & per eam sanguis, qui in corpore in dies aggregatur, statisque temporibus euacuari solet, purgari possit, ne effectus illi (quorum Hipp. mentionem facit sect. 6. Aphor. 12. A diuturnis hæmorrhoidibus curato, nisi vna quæpiam seruetur, periculum est aquæ inter cutem, vel tabes impendat; Et Epidemiar. l. 6. sect. 3. text. 33. & 34. qui sanguinem per ora venarum quæ in ano sunt, profundere solent, neque inflammatione pulmonis, neque vlcere excedente, neque furunculis corripuntur, neque tuberculis, quæ à cicerum similitudine terminthi dicuntur, ac fortassis, ne lepra quidem, forteque neque alijs id genus. Intempestiuè tamen curati, multi breui huiusmodi morbis correpti sunt, eamque ob causam perniciosè habuerunt, producantur.

Hæmorrhoides exulcerata.

INternæ, ne in fistulas degenerent, exsiccandæ: Quapropter anodinditur cannula ferrea, quæ in latere perforata, Tabul. XVI. Fig. II. aut III. & huic immittitur stylus optimè candens, Tab. XVI. Fig. IV. ac sæpius extrahitur, quo hæmorrhoidum vlcera adurantur, & partes vicinæ defendantur. Dolore mitigato, & eschara ablata, vlcus incarnandum, & consolidandum, medicamentis sarcoticis & epuloticis.

Fig. VIII. monstrat applicationem enterenchytæ seu instrumenti fistularis, Tab. XIII. Figur. V. ad infundendos clysteres in anum.

Anno post Christum natum M DC XXXIX. Die XVIII. Iunij, coniux Bartholomæi Abelini, Textoris Vlmani foetum edidit mortuum, qui in partibus obscœnis nullum signum habuit, ex quo cognosci potuisset, masculus ne an fœmina fuerit. Neq; etiam via apparuit vlla, per quam foetus vrinam, aut fœces alui excernere valeret. In peritonæo dependit aliquid ad longitudinem digiti auricularis, quod, instar intestini cæci, perforatum non erat: Ab osse pubis vsque ad calcem ambo pedes arctissimè cohærebant: in reliquis verò partibus foetus pulcherrimè fuit formatus.

Fig. IX. Anno post Christum natum 1651. die 5. Iulij, hora ferè sex. tà post meridiem, in vico Vvittenbach Ducatus Vvittenbergici, coniux Georgij Langij, bubulci, Anna, partum edidit monstrosum, atque ita conformatum, veluti in delineatione cernitur: nimirum duobus capitibus, quatuor pedibus, totidemque brachijs præditū. Hoc, statim atque nascebatur, monstrum Vir Reuerendus Dominus M. Ioan. Riepp: parochus istius loci ordinarius, baptismo donauit, & subsequente 6. Iulij in æde sacra, nomine Christiana & Christianæ insigniuit. Foetus hora 6. post meridiem ex hac vità discessit. Septimo Iulij, cadaueris abdomen & pectus præsentia Domini Christophori von Rueff: Scorndorffij Physici ordinarij, Iacobi Guttelin: Pharmacopæi ibidem proprij genitoris, (ò durum pectus!) & aliorum, secundum artem aperui, & inueni, primum duos ventriculos, quorum vnique annexa fuerint intestina tenuia, quæ tamen ad principium crassorum in vnicum intestinum cæcum, colon & rectum desinebant. Extractis artificiosè intestinis, sub dextro hypochondrio, in conspectum venit vnum solum parenchyma hepatis, in sinistro vnicum lienis, in regione verò lumborum tres renes, totidemque vretes, magnitudine æquales, orificijs suis in vnicam cystem vrinariam hiantes. Generationis organa quod attinet, vnicus

TABVLA XXXIII

unicus aderat vterus compactibus omnibus ad generandum necessarijs; pendulum illud post anum non erat perforatum, sed instar intestini cœci occlusum. In capacitae thoracis duo reperi corda totidem capsulis inclusa, vnicum mediastinum, quod corda sic ab inuicem separauit, vt vnum in sinistro, & alterum in dextro latere situm habuerit, cuius monstrosi partus externam imaginem operi posthumo adiunxit Authoris ex fratre nepos.

T A B V L A V L T I M A.

De funda Galeni, cancro labiorum, arteria incisa compressione, pedis contracti distensione, cubiti rigidi inflexione, sinus in femore magni apertione, locis & fascijs fonticulorum, glandium & vulneribus sclopetorum extractione, varicum sectione, labiorum vulneris per fibulas adductione, tibiae cariœ abrasione, & deligatura abrasione, & deligatura pectoris, quam Galenus Cataphractam vocat.

A Est funda Galeni l. de fasc. c. 62. fascia scilicet in quatuor partes scissa, ad labrum inferius deligandum accommodata, cuius descriptionem in gratiam studiosorum chirurgiæ, in primis verò barbitonorum, quibus rarò iste liber de fascijs est ad manus, transcribere volui, vt hanc fasciam, eiusque applicandi modum, ad curandos labiorum affectus, præcipuè vero cancrum exulceratum, vtilissimum pariter, ac chirurgiam exercentibus scitu summè necessarium addiscerent. *Medium quod integrum est inijcito super labium inferius, superiores verò partes ad mentum adducito, atque inde ad occipitium, ibique in speciem literæ X altera super alteram excedente, ad summum caput, & inter ipsum & frontem attrahito, ministroque tradito, reliquas verò binas partes sub infimis auriculis ad occipitium porrigito, atque ad foramen literæ X ad frontem attrahito, & has & quæ à ministro continebantur inter se deuincito.*

Æ. Indicat labium exulceratum, fascia fundæ ad mentem Galeni deligatum. Patiens erat Gallus Sigman, Rusticus Langinauiensis, ex Territorio Vlmensi, cancri labiorum exulcerato affectus, qui postquam à multis chirurgiæ peritis dolens percepisset, se ab isto malo liberari non posse, nisi sectione radicitus extirpetur: patiens ob difficultatem domesticam, qua premebatur, ab Inclyto Recip. Patr. Senatu supplex impetrauit, vt in Xenodochium reciperetur, & cancer ferro, ac manu chirurgi exercitati Georgij Riedlin, abscinderetur.

Abfiffione per forcipem facta, & vlcere ad cicatricem ferè ducto, malum repullulauit. Senatus inclytus huius recidiuæ certior factus patientem meæ curæ tradidit. Hic ob dolores capitis & artuum nocturnos, mihi valdè suspectus, in Nosocomium Gallico morbo affectis destinatum translatus, decoctum ligni Guaiaci sumpsit, vnde dolores capitis & partium extremarum cessarunt. Cancer verò interim topicis tractatus nihilominus pauperculum vehementissimè cruciauit. Deinde corpus, per sudorifera nimis calefactum, vsu seri caprini depurati refrigerandum, & ab attrabilijs humoribus per epicrasin purgandum existimauit, decocto Magistrali sequenti.

℞. Aq. fluuiatilis lib. XV.

Hord. integr. p. j.

Bulliant in vase obturato ad crepulturam hordei, tunc adde,

Fol. Borragin.

Cichor.

Bethon.

Carduib.

Sonch. ana Mj. & iterum bulliant ad remanentiam ℥xi. abiectis herbis in colatura infund. p. 24. hor.

Rad. Polypod. ℥iij.

Pulu. colocynth. in petia ligat. ℥ij.

Rad. hell. nigr. præp. ℥s.

Ireos nostratis.

Agaric. crud. ana ℥j.

Vuar. Passar. ℥j.

Semin. anis. ℥ss.

Misce omnia & ebulliant ad consumptionem medietatis, & in fine pro vnica ebullitione adde

Cinamom. optim. ℥ij.

Nuc. Mosch. incis. ℥j.

Fol. sen. s. stipit. ℥j s.

Colatura diuidatur in xix. doses, ut vna dosis sint ℥vij. seruabatur in phiala quælibet, super affuso oleo ad digiti latitudinem, & dabatur alternis diebus summo mane, à qua patiens iacuit in lecto benè coopertus, donec madorem corporis sentiret, atque post horam iusculum sumpsit, & quia, ob colocynthidem decoctum amariusculum fuit, statim post assumptionem deglutiuit aliquid de pomo asso, aut ℥ss. passularum. Purgans hoc facile trahit non solum humorem,
qui

qui influere potest, sed eum quoque, qui iam influxit. *Et notandum huius solius decocti crebro usu, multos ab exulcerati carcinomatis doloribus liberatos, pluresque à nondum exulcerato fuisse curatos. Hac obiter de decocto.*

Præparato corpore, precibus pauperculi deuictus labium forcipe abscidi; primo intuitu bono cum successu. At sequenti die obseruauit tuberculum, quod *forfex*, utpote *qua ad talem chirurgiam valde est incommoda*, reliquit.

Hoc tuberculum puluere illo caustico, quem ab Empyrico acceptum Aquap. describit *lib. 1. pentateuch. cap. de cancro*, consumere frustra tentauit, indeque de certa curatione dubitare, & imminuentem reciduiam timere cœpi. *Patiens autem meo iussu, repetijt vsum decocti purgantis, singulis quaternis diebus, & cum vlcus beneficio Vng. de Tutia sequentis,*

℞. Ol. ros. complet,

Myrt. ana ℥.

Seui vitul. castr. 3vj.

Succus solat. hortens.

Plantagin. ana. 3x.

Vini granatorum 3iv.

Bulliant ad succ. consumptionem, facta colatura.

℞. Ceruss. puluer. 3x.

Litargyr. præp. 3ijs.

Plumbi vsti & loti.

Antimon. præp. ana. 3v.

Tutia Alaxandr. 3s.

Camphor. 3s.

Misce omnia in mortario plumbeo, &

F. Vng.

ferè ad cicatricem duceretur, remanebat enim solùm illud tuberculum, bonà victus regulà internis, externisque remedijs instructus, specitissimæ restitutionis lætissimus domum redire festinauit. At quod supra timui, elapso semestri etiam euenit, recidiua scilicet altera, malum prioribus multò peius. Has reciduias autem forfici, qua operatio peracta, vnicè adscribendas existimo. Hæc enim ad tentatam chirurgiam ineptissima fuit: *Si igitur cancer totum labium occupat, Chirurgi meo & Riedlini erroribus docti, eum forfice abscindere caueant, ferè enim impossibile, quin ea aliquod vestigium relinquat ex quo malum recrudesceat.* Memini quod aliquando in publicis lectionibus ab Excellentissimo Adriano Spigelio, hanc cautionem audierim, quam tamen pro nihilo habui, vsque dum in rusti-

co hoc & alio expertus, eà non obseruatà, patientes de vita, & de fama chirurgum periclitari: Ager secundam recidiuam passus, etiam tertiam chirurgiam à me petijt, quam monetà ex argento confectà, acuta, & aqua forti intincta, iuxta Aquapend. placitum, administrassem, absque dubio maiori cum fructu, nisi vasa circum circa maximè umida, laborem frustraneum fore indicassent. B. est vsus & applicatio illius instrumenti, quod *supra Tabul. XVII. Figur. III. descripsi, & depingi curavi*. Hoc in vulneribus, vel potius puncturis arteriarum carpi, quæ in duello facilè contingunt, pro sistendo sanguine, vtilissimum expertus sum, vt infra ex singulari obseruatione patebit. Alij sumunt monetam argenteam, quam vulnèri superligant; quia tamen ligatura ista satis stricta esse debet (*laxior enim sanguinis fluxum neuiquam cohibet*) ob imminentem manus externæ gangrænam, & subsequenter sphacelum (*comprimuntur enim vasa ut alimentum & spiritus vitales & animales influere nequeant.*) valde periculosa videtur; vnde hominum salutem melius prospectum iudico, si omnes chirurgi simile instrumentum in promptu habeant, vt tempore necessitatis eo vti valeant. Patavij, *vbi exercitium Anatomicum & chirurgicum à plurimis seculis maximè floruit*, meo tempore reperiebatur exercitatissimus Arteriotomus, qui ad curandos capitis atrocissimos dolores suasu medicorum, arteriam carpi non raro incidit, factaque sanguinis euacuatione ordinata, vulnus prædicto instrumento ita compressit, vt ne gutta quidem sanguinis extra chirurgi voluntatem profunderetur, neque vllum ex compressione aliàs metuendum symptoma superueniret. Sæpius Vlmæ accidit, vt ab imperijs balneatoribus, & chirurgi titulo certè indignis, pro vena basilica arteria comes aperiretur, vnde plerumque vel nimia sanguinis profusio, vel aneurisma magnum, quod malè curatum mortem intulit. Si itaque in futurum præter spem talis error committatur, pro correctione huius (præter remedium, quod Clariss. Colleg. DD. Gregor. Horstius obseruationum chirurgicarum prima, lectu certè dignissima proponit) simile instrumentum, quod arteriam comprimendo sanguinis fluxum sistit, aut arteriæ cubiti læsæ adaptetur, meo iudicio non erit alienum. In Heluetia, arterias temporum casu vel arte ruptas & incisas, parte corticis mediæ nucis iuglandis conuexa feliciter comprimunt.

C. Indicat applicationem ferri (quod *supra Tabul. XVII. Figur. I. adumbrari curavi ex Guilhelm. Fabrit. Hildan. libello de combustionibus*), inferuentis ad genu contracti extensionem. Iacobus Murdel, Iacobi Lanionis filius 5. annorum, interiam filicibus stratum patrem currendo insequens & cespitans cecidit, sine doloris querela vsque in quartam diem ambulauit, quo claudicare,

& de

& de genu contuso conqueri cœpit. Mater de puero satis sollicita vocat barbitonforem Iohan. Andream, qui statim cataplasma contra cruorem Felicis Mirzen, altera die (pro discussione vt reor) linteum triplex ex vino calido expressum applicuit. Puer ita tractatus corripitur febre acutissima, quæ remedijs convenientibus à Medico ritè adhibitis, die quodam critico per abscessum pedis affecti, inflammationem scilicet erysipelatofam soluebatur, quæ totum crus & femur ad inguina vsque occupauit, calore, rubore, & dolore puerum vehementer affligens. Curata inflammatione supererat in genu ante febre contuso tumor ingens, quem, cum omnia resoluentia explosisset, ad suppurationem ducere tentarunt, & genu tam in parte domestica, quàm externa medicamine caustico aperuerunt, materia nulla, vel certè paucissima effluente. Re ita se habente, Medicus ordinarius discessit, & totum curandi negotium Andreæ Barbitonfori reliquit: hic pro arte & marte puerum tractauit, vlceraque caustico inusta consolidauit, & tumorem planè indurauit. Mater magis quàm vnquam sollicita, & obseruans, bonum virum huic malo esse insufficiētem, & propterea etiam anxium, me consilij causa vocauit. Hæc ex relatione. Accedens inueni tumorem in genu haud absimilem ijs, quos vulgò Olidschroam appellant, puerumque contractum, crus enim extendere non potuit. Facto prognostico, affectum hunc esse ancipitis & quidem diuturnæ curationis, rem ita aggressus; pro emollitione & discussione tumoris, quotidie per quadrantem horæ cum spongia adhibui fomentationem ex sequentibus.

℞. Herbar. Malu.

Verbasci.

Berhon. ana. Mj s.

Flor. Malu. M. j.

Semin. lini. ℥j.

Rad. Alth. ℥ ij.

Incis. & contus. ad chartam.

Post fomentationem apposui ceratum diasinipi, quidd *Hieron. Fabric. ab Aquapend.* cap. de melicerid. descripsit, & D. Spigelius ita correxit.

℞. Salis gemm.

Lythargyri aur.

Ceruss. ana. ℥iv.

Ceræ & Terebint. ana. ℥ ij.

Galbani.

Opponon. ana. ℥ ss.

Sinaphi pulu. ℥ ij.

Ol. veter. ℥ ix.

L 3

acet.

acet. acerr. q. l. f. l. a. ceratum molle.
Sub poplite & ad latera inunxi genu seq.

℞. Vnguent. Euæ ℥ ij. s.

Neruin. ℥ vj.

Cerati citrini. ℥ j.

Ol. lumbr. terr. ℥ vj.

Vulpini. ℥ ij.

M. pro Vnguento.

℞. Ol. oliuar. ℥ j.

Medul. crur. bouis.

Ceræ flauæ.

Resin. Pin. ana. ℥ ij

Butyr. rec. ℥ iij.

M. F. Vng. Euæ, seu Anodynum, quod Foscarinus ex
 Turcia secum attulit.

℞. Succ. Nicotian. ℥ vj.

Ceræ citrin. recentiss. ℥ iv.

Resin. ℥ iij.

Terebinth. ℥ ij.

Ol. mytrin. q. s. F. cerat. molle.

cuius descriptionem habeo ex l. i. Pentateuch. chirurg. Hier. Fabr. ab
 Aquapend. cap. de herpet. miliari.

Vsu fomentationis & cerati continuato, genu detumuit: ex inun-
 ctione verò poplitis pro extensione nullum iuuamen patiens perce-
 pit; quare instrumentum hoc applicui, quo paulatim crus extendi
 possit, ferreum: quod patiens (prius applicato genu corroborationis
 ergo, cerato barbaro, cum Magistrali diasinap. mixto, & facta inun-
 ctione poplitis, cum superposito sparadrapo seq.

℞. Cerati citrini mod. descr. ℥ ij.

Ceræ flauæ nouiss. ℥ ij.

Resin. Terebinthin.

Pin. ana. ℥ j.

Misce ad ignem & intingatur tela.)

continuè, noctes diesque portauit, singulis diebus cochleam instru-
 menti parum attrahendo, donec crus in rectum duceretur, vt spatio
 vnius anni patiens sine baculo ambularet. *Causa contractionis erat
 mala pedis situatio, quam cauere debuissent capsula lignea, quam
 videre licet. Tab. XXI. Fig. VI.*

Anno 1636. die 10. Octobris vocatus fui ad puerum Martinum
 Grauium Leipheimensem, qui mihi ostendit crus ex ganglio in genu
 versus posteriora contractum, quod premissis vniuersalibus, eodem
 In.

instrumento iisdemque topicis octo mensium spatio, in directum extendi.

D. instrumenti Tabul. XVIII. Figur. V. descripti vsum ostendit: Nam sicut ad extensionem brachij nil melius, quam lapidis ponderosi in manu gestatio, ita ad flectendum illud paulatim nihil conducibilius sum expertus, quam hoc instrumentum; patiens erat puer militis, qui luxationem cubiti passus, ob malam situationem, eum flectere non potuit: hunc, ut pueros præcedentes, inunxi quotidie, sparadrappum applicui, & instrumentum gestare iussi: hic duorum mensium spatio conualuit, & pro necessitate cubitum, sine doloris sensu & impedimento, flexit. *Observent igitur iuniores chirurgi, ut membra fracta aut luxata commodè collocent*: Non rarò enim præter membri contracturam, sequitur inflammatio malam figuram, vid. Tab. XXVI.

E. Anno 1626. die 19. Nouembris me vocat frater meus Martinus, ad focerum suum Ioann. Maluenter, Natum Vlmensem, & in Danubio nauigando versatissimum. Is ipse, quem Clariss. Collega, D.D. Greg. Horstius in suar. obseru. Chirurgic. IX. curauit, ostendit mihi *sinum in femore sinistro* (qui ex contusione ad suppurationem ducta, & negligenter tractata originem duxit) petijtque medelam. Ego sinus magnitudinem specillo explorans, superficialem tantum, at satis longum & latum inueni. Cum autem huiusmodi sinus decliues, ut notum, rarò agglutinentur, seq. die forfice deceptoria supra Tab. VII. Fig. IX. (nondum eo tempore Syringotomis Tab. XII. Fig. I. II. & III. ac Tab. XIV. Fig. I. descriptis instructus) in scio patiente eum incidere tentavi, postea carne replendum: sed cum nimis tardè per forficem istam fieret operatio, nauta instrumentum animaduertens, femur mouit, manibusque mihi dextram repulit. Vnde seposita curatione per ferrum parumper (ut ex Figura patet) dilatatum, albumine oui conuassato & stuppà pexa, obligavi; subsistente sanguine tertio & quarto die per siphonem infundebam hydromel pro eluenda cavitare: quinto, & sexto & septimo vinum nigrum austerum, in quo coquebantur Balauitia, cortices granator. &c. inieci, & spongiam nouam eodem liquore madefactam & expressam fascià longà, & trium digitorum transuersorum latà (latior enim non ita stringit) superligavi, ligaturam ab inferioribus incipiens & supra sinum in parte sana finiens; his medicamentis, in quibus magna glutinandi virtus posita, & deligandi modo, intra septimanam, fratris focer felicissimè curatus fuit. Ab eo tempore *nunquam ad Chirurgiam deueni, nisi remedia pharmaceutica frustra fuerint adhibita*: Neque posthac amplius forfice deceptoria (quia Chirurgum, non agrum decipit) ad sinuum dilatationem sum vsum.

F. Indicat *locum fonticulorum in brachio*. Varijs in locis conficiuntur fonticuli, hi tamen in brachijs inusti reliquis vtiliores, & accommodatiores esse videtur: Vnde etiam à Medicis præ cæteris eliguntur, pro euacuatione scilicet, omnium eorum humorum, qui caput humanum offendere solent; cum inter partes inferiores superioresq; exacte medium situm obtineant, humorum in caput ascensum impediunt, eosque influentes à capite, ob convenientem distantiam, commodissime reuellant, atque deriuent. Nec solum in capitis, oculorum, aurium, narium, oris, faucium & gulæ vitijs, verum etiã in thoracis, cordis, & pulmonum affectibus, magnum & mirandum præstant auxilium. Quanquam autem hi fonticuli in prædictis morbis multum iuuent, & ægris sint accommodatissimi, idque propterea, quod ipsos videre, proprijsque manibus gubernare possint: Nihilominus tamen non pauci reperiuntur, qui fonticulos in genere, vt qui diligentiam & laborem requirunt, spernendo sanitatem, planè vituperant: alij ob fetorem detestantur: reliqui verò ob timorem ignis sibi inuri recusant. His respondeo, quod neque vestimenta sine labore, manè & vespere, induantur & extrahantur, neque excrementa absque fæore reddantur. Sicut autem hoc vel illud ad vitam humanam est necessarium; ita hi ad benè viuendum, & integrà sanitatē fruendum, summè vtilis. Et quemadmodum nullum poenitet vilius laboris, quem induendo & exuendo impendit, ita nemo de his conqueritur, imò dum ipsos tractat, magna voluptatem sentit, siue propter dulcedinem, quam ex pruritu percipit, siue quod de die in diem manifestè cognoscit illius materiæ euacuationem, quæ secundum errores commissos genita, & in corpore retenta graue malum attulisset: aut potius quod beneficio huius sanitatem amissam adipiscatur. Vnde sæpius vno fonticulo non contentus sibi facillè duos, interdum etiam plures, prout opus erit parari curat: adde quod Fonticuli, si arte regantur, non foeteant, & facti in debito loco non doleant.

Locus fonticulorum quatuor condiciones requirit, 1. vt patiens ipsum videat. 2. vt ad ligaturam sit idoneus. 3. vt habeat venam. 4. vt sit in musculorum duorum interstitio, ad prohibendum dolorem, quo impeditur facillè motus.

Locus hic in brachio inuenitur, si chirurgus cubitum patientis, vario modo, voluit, flectit, & extendit, usque dum debitam musculi deltoideis & bicipitis separationem inuenit. Multi conficiunt fonticulum in ipso deltoide, quidam in fine huius, alij in parte posteriore ipsius. Ego tamen, ob dictas condiciones, locum lit. F. notatum eligo, interstitium scilicet musculi deltoideis & bicipitis, idque potius in parte superiore, quæ minus sen-

sensibilis, quàm inferiore, ad quam breui temporis spatio decurrit.

Inuento fonticuli loco, modus erit considerandus. Paratur fonticulus scalpello, caustico potentiali, & ferro ignito. Cum verò ferrum ignitum huius chirurgiæ inuentoribus magis vsitatum, caustica potentialia non probo utpote quæ tarde, & ut plurimum cum dolore magno operantur; nec ita securè adhibentur, quoniam eorum agendi vis nobis non ita exactè est cognita, sed interdum *præter expectationem nostram efficaciora, non rarò impotentiora inueniuntur*. Missum quoque facio ferrum secans, siue salpellum, propter rationes modò recensitas, quibus addo, quod sectio fonticuli sanguinem profundat, quem plures videre nequeunt. Magna dexteritate veteres utebantur ferro ignito, quod erat incuruatum, & longum habebat manubrium (Tabul. I. Fig. II. depictum.) sed cum vidissent, quod illud instrumentum non solum carnem à chirurgo signatam inurat, sed etiam partes vicinas calefaciat, præter hoc excogitarunt aliud instrumentum cannulatum, quod partes vicinas defendat: vid. Tab. I. Fig. I. Per cannulam hanc non ignitam, & cuti fortiter impressam intrudunt solidum candens, ut penetret secundum Medici intentionem nonnunquam magis & minus profundè. Iulius Casser. Placentinus inuenit instrumentum supra Tab. I. descriptum, & hinc Lit. G. signatum, quod ignem occultat, partes vicinas à læsione defendit, & præ cæteris instrumentis *ad omnes fonticulos extra caput inurendos accommodatissimum, & securissimum est*. Hoc me plus quàm sexcentos fonticulos, cum admiratione adstantium, & risu patientis fecisse, testabuntur illi, qui adhuc viuunt, & fonticulos à me paratos gestant.

H. est *fascia pro fonticulis in brachio ligandis commodissima*, quia facillimè ab ægro adaptatur; vtilissima, quoniam conseruat fonticulum in suo loco; & pulcherrima, eò quod ex tela alba parata potest leuari: neque hæc, ut reliquæ fasciæ, tam facilè visus aut tactus sensu deprehenditur.

I. *Locus fonticulorum in femore est* (quatuor digitis transuersis supra genu, inter muscolum sartorium & vasum internum, quærendus) ad ligandum aptissimus, & comitem venam saphenam, vbi fonticulus in hysteris affectionibus efficacissimus, reuellendo & deriuando. Curaui eo mulieres, quarum nomini parco, quæ ob suppressionem mensium, vteri furores, aliaque symptomata sunt passæ: plures etiam quæ vlcera in tibijs habuerunt dysepulotica; illic reuellendo, hic interceptando & deriuando.

K. est *fonticulus*, quem mihi inter principia musculi gastrocnemij, contra dolorem Ischiadicum summo & felicissimo cum
suc-

successu paravi. Laudat quidem Excellentiss. Adrian. Spigel. in *hum. corp. fabric. lib. 5. cap. 9.* ob transitum venæ popliteæ inuersionem fonticuli in sura, seu musculi gastrocnemij principiorum coitu, quem Daniel Bucretius in *Iul. Casser. Placentin. Tabul. Anatomic.* (quos ego ære emi Spigeliano ab Hæredib. Casserij) *l. Tab. 2. lit Græc. π.* notavit. At quoniam locus ille ob suam decliuitatem ad deligandum valdè est incommodus, ego iuxta Andr. Vesal. in *corp. hum. fabric. l. 2. Tab. 10. de musculis* locum paulò superiorem elegi, eumque non sine ratione: habet enim huius loci fonticulus omnes boni fonticuli, quas supra recensui conditiones; 1. venam popliteam, quam antiqui & recentiores in Ischiade, alijsque morbis pluribus, quos Aurelius Severinus *lib. de angeologia c. 26.* collegit, magno certè cum successu aperiebant. 2. Interstitium principiorum gastrocnemij: neque enim metuendus ille nervus satis insignis, qui sub genu transcurrit, ut lædatur; nam ubi fonticulus conficitur, nervus progrediendo, iam iam profundiora petijt, ut ferro candente offendi nequeat. 3. Deligaturam firmiter consistentem. 4. Patiens ipse ipsum regere, & gubernare potest. Notissimum est, qui semel Ischiadicis doloribus vexatur, non facilè ab ijs liberatur, ita ut sibi polliceri possit, se in posterum ab eiusmodi cruciatibus fore immunem. Sanctè tamen testari possum, me metipsum post usum balnei Thalfengensis, vulgò Gesundbrun, in agro Ulmano siti, beneficio huius fonticuli, per novennium, à paroxysmo præservasse, & si vixero forsan ulterius, venæ Ischiadicæ sectioni, omnibusque purgantibus, sudoriferis, & topicis medicamentis, quæ per annum integrum, ex clarissimorum Medicorum consilijs, assumpsi & adhibui, valedicens. Quare si in futurum in tali cruciatu Ischiadis diuturno, tam interna, quàm externa remedia sine successu usurpata fuerint, meo consilio & bona spe salutis ad hanc chirurgiam, tanquam ad sacram anchoram confugiant, inuersionem scilicet fonticuli in loco signato: non dubito enim, quin patiens sanitatem, Chirurgus verò maximam laudem deportaturus sit.

L. est fascia pro fonticulis in femore & sura deligandis, omnium optima.

Quomodo fonticuli iam parati conservari, rectè que gubernari debeant, ex scheda Aquapendentis, qui eius mentionem facit in opere suo *operationum chirurgicarum*, et titulo *de fonticulis*, discere potuissimus, nisi illa incuria typographi, cui Author schedam tradidit, ut typis in lucem daret, amissa fuisset. Hac igitur destituti legant elegantissimum tractatum, quem scripsit Hieron. Capiuacius, de recta cauteriorum administratione, & Dominicus Galuanus Medicus Athesinus (cui acceptum refero *paradrapp. meum*).

Cerati

℞. Cerati de ceruss. seu Albi cocti Aug. ℥xij.

Pulu. ceruss. ℥iiij.

Thuris.

Tragacanthi ana ʒvj.

Ireos. Flor.

Bez. ana ʒv.

Storac. liquid.

Ol. spic. odorati ana ʒij.

Saponis veneti. ʒij.

Ceræ q. s. vel ʒij.

Veronenses Chirurghi, in viris vsurpando addunt parum mochi, ad gratiorem odorem.

Misce s. art. & cum tela noua F. sparadrappum, quo per annos viginti & duos, plus quam fonticulos mille summa cum vtentium admiratione, ab omni symptomatum incurso præseruari) de fontanellis. lib. 2. cap. 13. 14. 15. 16. & 17. quæ ad mentem Aquap. sui Præceptoris, accuratissimè scripta esse certus scio, stylo tamen Italico, qui dignus esset, vt Latinitate donaretur.

Nonnulli miris laudibus deprædicant Ceratum, quo Dux Hetruræ fonticulos suos ab omni symptomatum incurso præseruat.

℞. Succi Hederæ ℥iiij.

Nicotian. ℥j.

Terebinthin.

Resin. pin.

Vng. ros. Mes.

Cer. citrin. ana ℥j.

Ol. N. Mosch. ʒij.

Pulu. cyper. odor. ʒj.

Ceruss. elect. ℥j.

M. F. Ceratum.

M. Forceps in vulneribus sclopetorum, pro extrahendis globulis in profundo sitis, affabrefacta, quam supra Tab. XIV. Fig. IX. ad viuum delineauit.

N. dictæ forcipis vsum, & applicandi modum ostendit, qui talis est: Extrahatur terebellum, & exterior cannula demittatur versus cochlearia, ita vt instrumentum claudatur, & foramen referat instrumenti Tab. XIV. Figur. XI. depicti: hoc facto, exterior cannula oleo inungatur, & instrumentum dextra chirurgi vulnere clementer immittatur, vsque dum cochlearium extremitas denticula globulum amplectatur: tunc pollice atque indice sinistro, instrumentum chirurgus teneat, eoque quantum æger tolerare poterit, globulum premat, ne forcipi cedat: postea digitis manus dextræ, terebellum
per

per foramen capuli rotundi immittat vsque ad globulum, illudque circumuoluat, & globulum paulatim infigat. Quam primum verò Chirurgus terebellum globulo sufficienter inhærere cognouerit, cannulam exteriorem sursum parumper & sensim trahat, eamque statim deorsum remittat, vt cochlearia diuisa globulum recipiant, & receptum firmissime tenendo, terebelli operam adiuuent: quibus ritè peractis, terebellum & ambæ cannulæ, adeoque totum instrumentum cum affixo & recepto globulo, extrahatur eo modo, quem figura designat.

Notandum, à pluribus alligari & commendari instrumenta, quorum imagines inueniuntur supra Tab. XV. depictæ, quibus, si globulus cedit, facilè nervus, vena, & arteria læditur: qua propter, qui duo ista instrumenta Tab. XIV. Fig. IX. & XI. (quæ, durante bello Germanico, viginti annorum spatio, in pluribus feliciter vsurpauit militibus) in promptu non habent, nec habere volunt, optimè faciunt, qui & reliquis tenaculis rostrum gruinum rectum Tab. XI. Fig. VI. vel in angulum obtusum recuruatum Tabul. IX. Fig. X. substituunt, vtpote quibus Chirurgi Patauini frequentissimè sine noxa, globulus è vulneribus trahunt. *Lege omnib. numer. absolutiss. tract. Franc. Plazxon. de vuln. sclopetor.*

O Indicat *sectionem varicum*, iuxta Aquap. sententiã, quæ tamen, vt nostris Germanis est horrenda, ita facilè ex ea oriri possunt praua symptomata. Dum Patauij literis operam dedi, vidi rusticum in Nosocomio D. Francisci sub Excellentiss. Spigelij manu, summa cum utilitate, chirurgiam delineato modo institutam, sustinere.

Ego, ad imitationem, hunc operandi modum in patria semel tentavi: sed errore patientis, moru scilicet nimio, *qui nullus esse debuisset*, sequebatur inflammatio ægrum vehementer affligens, & prohibens, vt voto non potuerit respondere exitus: vnde patiens cum suis parentibus, ea vt me corriperet & torqueret inflammatio, operarunt. Hoc famæ naufragium semel passus, varicibus in extremis affectos, deinceps solis topicis, sub tibialibus ex pelle canina confectis, tractavi.

P. ostendit *vulnus acinace femori profundè infixum, quatuor suturis seu fibulis unitum*, & in decliniori loco foramen habēs, cui turunda Q. immittitur, vt, pro materiæ exitu, opertum conseruetur.

R. ostendit *modum deradendi tibiam cariosam scalpris Tab. VI. depictis*.

Martinus Ochmidt, Ollingensis, puer vndecim annorum, conqueritur de vehementissimo dolore tibiæ dextræ, & duobus foraminibus materiam puris fetidam fundentibus, quorum vnum erat circa malleolum internum, alterum circa externum. Hunc affe-

affectum Barbitonfor pagi illius ordinarius tractauit pro luxatione pedis. Anno 1640. Die 16. Decembris æger receptus est in Xenodochium Vlmenſe, quem iuſſu Inclſyti ſenatus viſitauit, & ſtatim animaduerti affectum non eſſe luxationem, ſed corruptionem & eroſionem totius tibiæ, quam curare inſtitui. Primis atque diebus, bonam victus rationem præſcripſi, & ſequentem potiunculam.

℞. Syrup. roſ. ſol. ʒjſ.

Elect. linitiu. ʒvj.

Decoct. fl. & fr. q. s.

M. F. Potio br.

à qua quinquies deiecit materiam valde ſeroſam. *Die 22 Decembris*, à tibiæ capite uſque ad malleolum internum ſine læſione venarum, arteriarum, neruorum & tendinum ſcalpello incidi crus, digitorum vngnibus periostium à tibia ſeparauit, vulnuſque ſtuppa cannabina, medicamento ſtegnotico (ex albumine oui, atque roſarum agitato, & puluere adſtringente Galeni) & fascia duobus capitibus prædita obligauit. *Die 23*. ſubſiſtente ſanguine, vulnus religatum inſpexi & inueni, quod mea me opinio minimè ſefellerit: nam non ſolum pars anterior tibiæ in ſuperficie, verum etiam poſterior uſque ad medullam corrupta fuit: Mox etiam aliquot corruptæ tibiæ particulas voſſella exemi, & vulnus denuo, ob vehementem patientis clamorem, medicamentis & fascia obligauit. *Die 24*. os corruptum ſcalpris deraſi, & caput tibiæ inferius integrè corruptum, valdè foetens inueni. Qua propter os tibiæ decocto Diuino purgauit, ipſique puluerem ariſtoloſchiæ & Iridis Florentinæ inſperſi, & vulnus cerato diapalmæ contectum fascia obligauit. *Die 25. & 26*. propter magnam corruptionem os deraſi, & multas corruptæ tibiæ partes voſſella extraxi. *Die 29*. ab inferiori & interno tibiæ capite magnam portionem corruptam forſice Tab. XX. Fi. I. abſcidi. *Die 30*. fetor oſſis ab uſu decocti diuini nonnihil remiſit. *Die 31*. poſtquam dolor pedis & fetor remiſit, ægrum glutinoſa victus ratione nutrimus ad generandum cal- lum, & vulnere ceratum diuinum applicui ad inducendam cicatricem. Ab hinc uſque in diem 4. Ian. Anni 1641. ex inferiore tibiæ capite, ſeu malleolo externo fluxit materia purulenta. *Die 6*. circa hoc foramen apparuit caro ſolida. *Die 7*. vulnus benè habuit, & natura os tibiæ, à capite inferiore uſque ad mediam partem, eroſum, integrè ſeparauit. Oſſe ſeparato, vulnus menſis ſpatio conſolidatum fuit.

De Gummate Gallico.

Gummata Gallica si medicamentis ex sarfapariglia, (quæ tophos & omnia luis venereæ accidentia multò facilius & breuiore tempore mitigat & abolet, quàm lignum sanctum) per os exhibitis non cedant, ceratum sequens optimo iuuamento ipsis applicatur.

℞. Mercur. vii. saliu. hominis ieiun. extinct. ʒss.

Pulu. Tab. Ind. ʒss.

Empl. diachyl. c. gum.

Cerat. oxelæi.

Citrin. ana ʒj.

Ol. lign. Guai. d. ʒj. M. F. cerat.

Quod sub remedij vsu perpetuò doleant, nec dissipentur, certissimum signum est, os gummati subiectum, pati cariem: vnde necessum est, gummata per longitudinem tibiæ scalpello Tab. II. Fig. II. incidantur, ac os detectum ac corruptum scalpris abradatur. Tales tophi, vti in Germania rarissimè occurrunt, ita eorum curatio chirurgica non nisi efflagitantibus illam, in atrocissimis doloribus, admittitur. In Italia verò frequentissimè & felicissimè, manuali operatione, curantur. Quamuis igitur multos, nobiles & ignobiles, tophis gallicis cruciatis sub cura habuerim, manum tamen paucissimis adhibere fuit concessum. Quoniam verò Patauij, vbi ferè innumeri de perpetuis tibiæ doloribus conqueruntur, hanc operationem sæpissimè vidi, non rarò etiam ipsam ibidem administraui, modum operandi Patauini vsitatū, nostro opusculo paucissimis inferere volui, vt studiosi chirurgiæ (in quorum gratiam hæc scribo) ægrotantibus, qui ad incitas quasi redacti, & ab ipsis auxilium manuarium summè expetunt, promptè succurrere scirent. Primo die gummata venereum, scalpello citato, secundum tibiæ longitudinem vsq; ad os incidunt, dein vulnus stuppa cannabina, quæ oui albumine agitato fuerit imbuta, dilatant, tibiæque conuenienti fascia inuoluunt, ad arcendum humorum affluxum. Secundo, remouent stuppam, & vulneri artificiosè exaltato, partibus vicinis & sanis prius defensiuo, ne lædantur, optimè munitis, caustico quodam (mallem Holofericum quod Ambr. Paræus l. 25. cap. 32. describit) replent, postea emplastro super latum, & quod totam tibiæ non circumit linteum, extenso cooperiunt, pedemque iterum, secundum artis præcepta, fascia expressiua deligant. Tertio, omnibus reiectis escharam separantia applicant, quæ ablata, cariem ad viuum vsque deradunt, deinde pulueribus exsiccantibus os carne obducunt. Gumma prius inci-

incidunt, vt causticum citius in actum ducatur : non tamen semper necessaria est incisio, nisi in ijs, qui chirurgi cariem ossis indicanti fidem haud exhibent, prius quam ipsi aut videant, aut illam tangant.

S. monstrat deligaturam cataphractæ, quæ nomen habet à similitudine thoracis Romani, & prodest ijs, quibus deligare iuxta iugulum conuenit latum scapularum os, pectus, dorsum, aut latera. Fascia autem vnius capitis ita obuoluitur. Alæ primò circumdatur (Galen. l. de fascijs 79.) tum oblique per pectus ducitur, propè illam regionem, vbi iugulum cum osse pectoris committitur, inde per ceruices, ad latum scapularum os humeri contrarij, atque ad alam subiectam, ab eaque ad ceruices super partem prius iniectam, ita vt propè ceruices similitudo X literæ fiat, posthæc oblique datur ad latum scapularum os ex altera parte, atque ad alam, ab ala ad ceruices, vt in vertebra colli X literæ figuram accipiat, deinceps sub ala, oblique propè eam regionem vbi iugulum cum osse pectoris committitur, sic vt hîc quoque similitudo X literæ fiat, & iuxta ceruices, & super latum scapularum os, & sub ala, vt quater X literam repræsentet, nimirum semel à priore parte, semel à posteriore, bis propè iugulum. Ad eandem autem rationem, quoties opus est, circuit, deinde in orbem attrahitur circa pectus & latera sic, vt tota iunctura thoracem referat.

Atque ita diuinâ permissione in his 43. Tabulis instrumentorum meorum chirurgicorum & declinationem, & legitimum administrandi modum, ea, qua potui dexteritate, infallibili experientia duce, omnibus informationem requirentibus, ob oculos

ponere, describere,

& publici iuris
facere volui.

OBSER-

OBSERVATIONVM CHIRURGICARVM CENTVRIA,

*Confirmans & dilucidans ea, quæ in superiorum Tabularum
descriptione breuiter dicta sunt.*

OBSERVATIO PRIMA.

Vulnus capitis cum depressione & rima cranij magna.

ANNO 1637. die 9. Ianuarij, hora 7. pomeridiana, Iohannes Happelius, Vlmenfis; Metator equitum, temperamenti calidi & humidi, agens trigesimum secundum ætatis annū, in duello à rubicine quōdam sauciatus fuit, & septem vulnera accepit, quorum vnum in sinistri brachij radio externo prope carpum, reliqua verò sex in capite (primum scilicet post sinistram aurem, secundum circa futuram coronalem, tertium propè sagittalem, quartum & quintum ad frontē cruciforme: & hæc quidem omnia cuti superficialiter, mucrone saltem gladij, inflicta fuerunt. Sextum verò vulnus, in musculo temporali dextri lateris circa sutura coronalis principium, satis periculosum fuit: inuersus namq; gladius, eiusque manubrij minor globulus vsque ad maiorem penetrans, cranium cum quadam fractura depressit.) Hæc omnia urbanus quidam Chirurgus tractauit, vti simplicia aliàs vulnera tractari solent.

Die 10. Dn. Consulis mandato, ægrotum demum accessi, & omnia reliqua inspecta vulnera parui feci, excepto illo quod erat in musculo temporali: nec mea me fefellit opinio, quia specillo obtuso & lato (Tab. IIX. Fig. VI.) cranium depressum deprehendi, vnde statim vulnere, vt dilataretur, *spongia noua & contorta particulam* imposui, puluerem Iridis Florentinæ & Aristolochiæ ossi inspersi, labijs digestiuum adhibui, desuperque diapalma ac cataplasma idoneum applicaui.

Vulnera illa circa futuram coronalem & sagittalem nonnihil quoque inditis filamentis carptis & digestiuo oblitis dilataui, desuper apponens ceratum diapalmæ, & fasciam Tab. XXXI. Fig. IX. & X. reliqua verò veluti simplicia tractaui. In victus ratione, cibus fuit panatella, cremor hordei, & pruna damascena: Potus, aqua hordei Magistralis.

R. Hord.

R. Hord. crud. ʒss.

Pass. min. ʒij.

Semin. anis. ʒjs.

coq. sensim, per duas horas, in trib. aq. fontan. mensuris. Decoct. antequam refrigescat, add. cinam. crassiusculè incis. ʒij. cum tinctura rosarum edulcorata, & vino granatorum attemperata. Vesperis vsus est sequente Clystere, ad laxandam aluum, per quinque dies valde adstrictam.

R. Herb. Malu.

Violar.

Beton.

Parietar. ana. Mj.

Semin. Lini ʒvj.

Fœnicul.

Citr. ana. ʒjs.

Rad. alth. ʒss.

coq. in s. q. aq. ad ʒx.

colatur. adde

Mell. ros. sol. ʒjs.

Elect. lenit. ʒj.

Ol. violar.

Chamomill. ana ʒjs.

M. s. a F. Clyster levis *admodum, ne commoveat agrum.*

Die 12. hora 10. matutina propter inquietam noctem, maioremq; tumorem atque dolorem circa vulnus, indicaui patienti & adstantibus opus esse, vt vulnus in musculo temporali per scalpellum dilateretur: & vulnere dicta ratione obligato, patienti ab oris amarorẽ præscripsi & exhibui sequentem syrupum colagogum:

R. Syrup. ros. sol. ʒij.

Extract. Rhab. el. ʒjs.

Diacart. ʒjs.

Mag. Tartar. ʒj.

Aq. ceras. nigr. q. s.

Misc. pro syru. liquido.

ex quo quinquies deiecit materiam biliosam. Die 13. aliquantum melius habuit, quàm die præterito, & vulnus modo consueto obligavi. Die 14. æger conquestus est de dolore vulneris temporalis. Ideo propter angustiam ego, & Chirurgus prima lêsionis hora vocatus, deliberauimus, vulnus scalpello, secundum fibrarum musculi temporalis ductum, in formam trianguli, aut literæ V. Tabul. XXXI. Figur. II. esse dilatandum, vt cranium depressum propè

M

foueam,

fouca, modiolis trepani debite perforaui & vecte conuenienti submisso eleuari possit. Tabul. XXXII. Die 15. & 16. propter vulneris dolorem, & instans nouilunium, vulnus obligauit, vti diebus antecedentibus. Die 17. æger ob dolorem, quem materia exitum non inueniens (*vulnus enim nimis fuit angustum*) induxit, vsus est enemate suo lenitiuo. Die 18. hora nona matutina, propter prægressam inquietam noctem, vulnus musculi temporalis in formam lit. V. scalpello recto Tabul. II. Figur. II. dilataui, pericranium ab osse vnguibus separaui, cauitatem stuppa cannabina in globulos formata, oui albumine agitato humectata, & puluere stegnotico aspersa, repleui, partes vicinas oleo rosato inunxi, & splenium Tab. XXXI. Fig. I. ex vino rubro expressum, cum fascia modo citata, adhibui. Die 19. sanguine, post incisionem integumentorum cranij firmiter subsistente, monstraui adstantibus præuissam cranij depressionem, eiusque necessariam perforationem indicaui. Die 20. cranium, propè depressionem & principium futuræ coronalis modiolis perforaui, oras foraminis, instrumento lenticulari Tabul. II. Fig. IIX. leuigaui, submisso vecte debilissimo Tab. XXXI. Fig. VII. cranij depressionem erexi, membranæ crassæ sericum circulare, rubrum, oleo rosarum tepido imbutum, filoque appesum, Tab. XXXI. Fig. IIX. admoui; craniopuluerem cephalicum, & filamenta sicca opposui, labijs autem digestiuo oblita: desuper ceratum diapalmæ & cataplasma Hippocratis applicui. Die 21. vulnus & æger melius habuit totaque nocte se dormisse confessus est, idcò membranæ crassæ cerebri iterum adhibui sericum rubrum, oleo rosato imbutum, & filo annexum; cranium puluere ex Aristolochia rotunda & Iride Florentina conspersi; labijsque digestiuum imposui, quod

℞. Resin. tereb. in aq. bethon. lot. 3ijs.

Vitell. oui num. j. Misc.

addendo desuper ceratum diapalmæ & cataplasma. *A die 22. usque ad 26.* patiens ratione vulneris optimè habuit. Die 27. quatuor cranij particulas adhuc depressas, vectibusque Tabul. II. depictis non cedentes, instrumento nouo Tabul. IV. Figur. II. excidi, & membranæ crassæ, ob conceptam putredinem, sericum linimento (quod constitit ex syrupo de rosis siccis, guttulis aliquot spiritus vini, & terebinthina) imbutum applicui, excrescentiam carnis flaccidam puluere aluminis vsti excedens. Die 28. ad expurgandos humores biliosos & serosos, & quibus abundabat corpus, præscripsi sequens infusum.

℞. Rhap. elect. 3j.

Argaric. rec. troch. 3js.

Fol.

Fol. fen. Alex. s. st. ʒss.

Gingib. optim.

Crem. Tartar. ana. ʒss.

Flor. Borrag. p. s.

F. infus. per noct in s. q. aq. ceras. nigr. adde
expressioni Mannæ electæ ʒjs.

M. F. Potio.

quod magnam serosorum humorum copiam eduxit. Die 29. & 30.
vulnus & æger bene habuit. Die 3. Februarij, ob inordinatam vi-
ctus rationem, passus est dolores colicos ita insignes, vt spatio qua-
tuor dierum nunquam dormire potuerit; post vsum tamen Ene-
matis,

℞. Decoct. Carmin. ʒx.

Mel. ros. sol.

Antos. ana. ʒj.

Elect. lenitiu. ʒx.

Ol. Amygd. dulc.

Rutac. ana. ʒjs.

M. F. Clyst.

dolor remisit, vsque ad vesperam, qua iterum vsus est Enemate præ-
scripto. Vulnus habuit, vt diebus antecedentibus, benè, & caro ru-
bra, tam matri duræ, quàm cranij meditullio, increuit. Die 9.
Febr. post assumptam potiunculam ex olei amygdal. dulc. ʒij. man-
næ ʒij. & aq. chamomillæ ʒj. paratam, dolores colici, qui ipsum val-
dè cruciarunt, parum remiserunt: noctem namque totam vigilijs
cōsumpsit. Quare die 10. vsus est balneo ex aqua dulci, in qua coctus
fuit sacculus sequens:

℞. Herb. mal.

Chamomill.

Parietar.

Veronic.

Semin. lini.

Carui.

Furfur. ana. Mjs.

Insuantur sacculo.

à quo æger bene habuit. Die 11. euomuit magnam bilis copiam: ve-
speri iterum iniectus est clyster ordinarius à cuius redditione vomi-
tus, in vulneribus capitis non opportunus, & dolor circa præcordia
cessauit: nihilominus tamen dormire non potuit, quare exhibui Lau-
dani Opiati cum magisterijs gr. iiij. in conferva rosarum, à quibus
per sex horarum spatium quietissimè dormiuit. Vulnus carne re-
pletum optima, tractaui filamentis carptis, & cerato diuino, vt cicat-

tricem acquireret. Die 14. & 15. benè habuit, ob humoris tamen & pituitosi & biliosi in corpore abundantiam, sumpsit puluerem in vino absynthites purgantem.

℞. Pulu. Rhab. el. ℥ij.

Mech. nigr. ℥js.

Crem. Tartar. ℥ss.

M. F. Pulu.

A quo septies deiecit materiam peccantem. Die 16. & 17. omnia rectè habuerunt. Die 18. patiens in publicum prodijt sine data venia, ipsique aëris summa frigiditas dolores colicos induxit, qui usu balnei superioris citissimè cessarunt. Die 19. vulnere cicatrice totaliter tecto, patiens à frigoris noxa optimè munitus, citra doloris colici recidivam in publico ambulavit.

OBSERVATIO II.

Vulnus capitis cum inflammatione pericranij, & fissura caluaria dubia.

ANno 1638. die 15. Octobris, mandato Dn. Consulis, me in ædes Iohann. Iacobi Heckingi, ciuis & sutoris Vlmensis, contuli, quem in lecto iacentem, quatuorque capitis vulneribus obnoxium reperi: *quorum unum fuit in sincipite sinistri lateris, cum magna pericranij, quod ad putredinem tetendit, inflammatione, & fractura crani;* reliqua autem tria fuerunt simplicia. Omnia quatuor balneator quidam statim curavit, ut simplicia aliàs tractari solent. Die 16. (qui fuit secundus à læsione dies) ob maiorem putredinem atque inflammationem pericranij, fissuramque crani de penetratione adhuc dubiam, vulnus, in sincipite, scalpello in crucis formam dilataui. Tabul. XXX. Fig. IX. stegnoticisque medicamentis obligavi. Tertio die subsistente sanguine, fissuram crani usque ad secundam laminam scalpris derafi. Tab. XXX. Fig. X. Quarto rimam altius derafi, nihilominus tamen vestigium atramenti rimæ pennâ inducti relinquebatur, quod nullo scalprorum genere potui delere. Interea, ob alui constipationem, & humorum ad pectus defluxum, præscripsi potionem blandam, ne humores agitentur.

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.

Elect. lenitiu. ℥j.

Aq. ceras. nigr. q. s.

M. F. Pot. bren.

à qua septies deiecit materiam biliosam. Quinto die inspecto vulnere, & spiritu patientis cohibito, serosa quædam materia, cum ali-

aliquot sanguinis guttulis, è fissura scalpri altissimè derafa promanavit. Rebus sic stantibus, in memoriam mihi reuocaui, aurea Senis nostri effata, lib. de vulnerib. cap. text. 22. sic dicentis: *Vbi rima altius descendit, neque radendo eximi potest, in hoc casu ad sectionem seu perforationem cranij deveniendum est.* Ex text. 28. Quum quis os fissum, aut ruptum, aut contusum, aut quocumque modo fractum, intelligens, per cruorem neque raserit, neque perforauerit, veluti os non opus habeat, &c. Inter recentiores Anatomicos & Chirurgos Hieronym. Fabrit. ab Aquapend. eiusque Præceptor Fallopius sentiunt, sæua symptomata non esse expectanda, *quæ Barbitonsores nostri cum miseri patientij periculo sæpissimè imprudenter expectant.* Fallopius contusiones in exteriori cranij lamina consistentes parvè facit; eam verò, quæ ad medullam cranij peruenit, periculo minimè vacare scribit, eo quod ibi colligatur sanies, quæ descendens crassam cerebri membranam erodere possit. Vnde die 6. ob prædictas causas cranium propè fissuram trepano perforavi, Tab. XXXI. Fig. V. & foramine per lenticulam læuigato Tab. XXXI. Fig. VII. lintecolum ex serico rotundum, oleo rosato imbutum, filoque alligatum. Tab. XXXI. Fig. VIII. membranæ duræ, puluerem & filamenta arida ossi, digestiuo oblinita labijs, & desuper diapalma, atque cataplasma imposui. Vesper æger melius habuit, quam mane: remisit enim dolor utriusque oculi ad tunicam adnatam, de quo ante perforationem cranij est valdè conquestus.

Die 7. benè habuit, de nihiloque alio conquestus nisi de ruficula, & leuissima adhuc grauitate circa oculos. Religato vulnere, & inspecta crassiore cerebri membrana, tantus, per foramen modiolis excisum, foetor exiit, ut præ illo vulnus vix tractare potuerim. Detergo per lanam vulnere, membrana crassa in superficie erat aliquantulum viscosa, & semiputrida, veluti pericranium, ob quam putredinem oleum rosarum non videbatur sufficiens, sed medicamentum compositum, quod putredini membranæ valdè resisteret.

℞. Syrup. de ros. sic. ʒij.

Terebinth. lot. in aq. Bethon. ʒj.

Spir. vini gutt. vj.

M. in form. linimenti.

quo lintecolum circulare imbui, & tepidè membranæ prædictæ imposui Tabul. XXXI. Figur. VIII. ossi filamenta & puluerem ex Aristolochia rotunda & Iride Florentina adhibui, labijs vnguentum conueniens admoui, desuper diapalmæ ceratum, & cataplasma (quod conficitur ex farina fabarum, hordei, mica panis, vino

rubro & oleo rosato) fascia cancer dicta, Tab. XXXI. Fig. X. applicui. Die 8. bene habuit, & foetor grauissimus membranæ aliquantum remisit.

Die 10. æger denuò sumpsit potiunculam medicam, à qua sex sedes habuit. Die 12. membrana cerebri crassa, continuato linimenti usu, ad rubedinem tetendit. Die 13. æger bene habuit, & dura mater rubicundior facta apparuit, quam die præterito, viscosam illam & semiputridam duræ matris particulam vndique separatam, vossellæ dentibus Tab. IV. Fig. I. arripui, & per foramen extraxit. A die 14. vsque ad vigesimum benè habuit. Die *Vigesimo Nouembris* cranium desquamauit ossiculum, quod, quia ab interna cranij lamina omninò separatum fuit, vossella extraxi, vulnusque beneficio cerati diuini ad cicatricem deduxi. Die 27. æger pristinæ sanitati restitutus, mihi gratias retulit pro habito labore maximas.

OBSERVATIO III.

Vulnus capitis in musculo temporali cum rima cranij latissima, & duræ matris inflammatione.

Iohannes Vnuander, Ratiarius Kirchdorfensis, Anno 1633. die 3. Ianuarij ad vesperam acinace quodam vulneratus fuit in sinistro tempore, cum fissura cranij adeo patente, ut digitum facillimè ipsi indicem imponere potuissèm. Pateriens secundo die læsionis, delatus est in ædes Chirurgi Iohannis Georgij Bauleri, vbi duræ matri inflammatae statim imposui sericum oblongum & oleo rosaceo imbutum, ossi cum filamentis aridis, puluerem cephalicum atque vulneri digestiuum, ceratum diapalmæ (profuisset etiam linimentum simplex) cataplasma & fascia cancer dictam. Digestiui & cataplasmatidis appositi hæc est descriptio.

℞. Resin. Tereb. lot. in aq. ros. ʒij.

Ol. ros. ʒj.

Vitell. oui num. j.

M. F. digestiuum.

℞. Farin. Hord.

Fabar. ana. ʒvj.

Mic. pan. domest. ʒiiij.

Pulu. rosar. ʒss.

Ol. rosat. ʒiij.

Oxym. simpl. & vini rubr. ana q. s.

M. ad ignem in formam cataplasmatidis.

Vesperi pateriens ad reuellendos humores, coactus admisit sequens Enema :

℞. Dec.

℞. Decoct. herb. emoll. ℥x.

Flor. cass. rec. extract. ℥j.

Mel. ros. sol. ℥js.

Olei viol. & chamom. ana ℥js. Misc.

Tertiò secta fuit vena mediana sinistri brachij & emissus sanguis ℥v. Victus erat tenuis, panatella scilicet & cremor hordei Magistralis, cui ad leuandam sitim interdum immiscuit cochlearia duo, vel tria sequentis syrupi.

℞. Syrup. Acetor. citr.

Granator. acid.

Tinctur. ros. ana ℥iij.

Misc. ad Ollam.

Religatum vulnus, ob remissiorem membranæ inflammationem, iisdem medicamentis & fascia obligauimus.

Quarto, propter amarorem oris, de quo valdè conquestus est eger, præscripsi potionem laxatiuam.

℞. Syrup. ros. sol. ℥ijs.

de mann. ℥j.

Elect. de succ. ros. ℥ij.

Aq. ceras. nigr. q.s.

M. F. Potio.

à cuius haustu patiens deiecit materiam biliosissimam. *Quinto* patiens melius habuit & inflammatio meningis crassæ omnino euauit. *Sexto* membranæ linteum Syrupo de rosis siccis illitum adhibui, & digestiuo, quod plagæ labijs applicandum, mel rosaceum addidi, iisque vulnus & membranam quotidie tractaui donec ambo satis munda apparerent. *Decimo* vulnus & membrana omninò pulchra fuerunt: quare, omisso linteolo, plagam vnguento de Bethonica incarnaui, incarnatamque cerato diuino cicatrizaui. *Die trigesimo sexto* eger conqueri cæpit de dolore pungitiuo circa locum affectum, ob squamulam ossis, quam natura separauit, & ego vossella arrepta extraxi. His paucissimis remedijs patiens lethaliter vulneratus breui temporis spatio, *absque manuum opera*, felicissimè restitutus fuit.

OBSERVATIO IV.

Vulnus capitis os frontis diuidens periculosum, & adhibito trepano curatum. Sequentem casum ex Dn. Gregor. Horstij lib. posteriorum observ. pag. 357. transcribere.

non dubitavi.

A NNO 1626. Die 11. Octobris, Georgius Geik in vico Edelhaußen annor. quadraginta, plus minus, nocturno tempore gladio

dio grauitè in capitis anteriori parte vulneratur, qui mox incidit in Empireum, qui pertusionem (*seu rimam*) Carnij non obseruans, adhibitis (*pro more suo*) sarcoticis vulnus externum consolidare nititur. Cum autem indies grauiora fierent symptomata, suasu suorum Vlmam sese confert, & 20. Octob. me, cum Clariss. Collega Domino Iohan. Sculteto, in Chirurgicis operationibus exercitato, consilij causa vocat. Consideratis ergò Circumstantijs, anguem in herba latitare suspicabamur, quam ob causam vi quodammodo dilatato vulnere cranium ipsum per vtramque laminam diuisum deprehendimus, sub eodem materia purulenta collecta, cuius egressus, *expiratione per nares ore clauso*, promouebatur. Prognostico facto, trepanum adhibendum esse diximus, quam ob causam, viribus constantibus adhuc, ægrum benè separare iussimus. 21. Octobris, cum Elect. Lenit. præcedente die vacuatus esset, recta sectione cutim, ad rectitudinem fibrarum musculi frontis, vel supercilij potius diuidendam esse statuimus, ne per crucem, ut alias fieri solet, diuisione facta, læsis transuersim prædicti musculi fibris palpebra superior postea deprimeretur, quod Anno 1614. 7. Martij Eisebachij per lapsū ex alto, musculo hoc contuso, foeminæ cuidam accidisse memini. Facta itaque sufficienti incisione, cutis à cranio digitis separabatur, & lin-teolis rasis, puluere stegnotico conspersis, ac albumine oui parumper exterius humectatis, vulnus ligabatur. 22. sanguine firmiter subsistente, per collegam meum trepanum fuit adhibitum (Tab. XXXI. Fig. V.) cuius operatione peracto, dura mater etiam aliquantulum læsa & inflammata conspiciebatur, sanie tenui per foramen eius paruum ebulliente. Mox igitur inflammationem alterare, sanieque quotidie detergere conati sumus, non neglectis internis lenitiuis euacuationibus reiteratis, tum etiam ordinata victus ratione tenui, qua ratione post elapsas septimanas duas vel tres perfectè restitutus fuit æger, hætenus in annū tertium pristina sanitate gaudens. *Manifestum igitur non tantum in principio, sed etiā in progressu morbi trepanum concedi posse, modò laborantis vires adhuc constent.*

OBSERVATIO V.

Vulnus capitis cum depressione cranij maxima.

ANno 1634. Mense Aprili, Martinus Runk, Durcha Misnen-sis à Præfecto militum seu Capitaneo in dextra occipitis parte, propè futuræ coronalis & sagittalis concursus, vulnus acce-

accepit crassa compede, quæ non tantum pericranium, verum etiam magnum craniij spatium deprimeret. Hæc autem depressio, ob sanguinis concreti copiam, à Barbitonsore, in principio morbi non fuit observata, sed vulnus tanti momenti, veluti simplex, usque ad 14. lesionis diem ab ipso tractatum, cui sæva symptomata superuenerunt. His rebus ita stantibus, ego cum Clariss. meo Collega, Dn. D. Gregorio Horstio ad vulneratum vocatus sum, & inspecto vulnere, inuenimus, circa futuram sagittalem & lambdoidem, maximam depressionem craniij, quam communicatis consilijs (ob febrem continuam, dolorem capitis atque vertiginem) cute prius incisa & cranio aperto curandum esse statuimus. Vespero, ob constipationem alui, æger usus & clystere refrigerante & humectante: Die 16. ablata fascia, & inspecto vulnere, depressionem digito nonnihil tetigi, & æger statim de punctorio dolore conquestus est. Itaque foueam cutis atramento in crucem signavi, signa tam scalpello recto Tabull. II. Figur. II. incidi, pericranium vnguibus ab osse separavi, & vulnus dilatatum stuppa cannabina & medicamento (ex puluere stegnotico Galeni & albumine oui agitato) imbuta obligavi. Die 27. Sanguinis fluxu restricto, stuppaque remota inuenimus tam magnam craniij depressionem, *ut coacti essemus cranium septies modiolis in depressionis circumferentia perforare*, & foraminum interstitia forfice incisoria Tab. XX. Fig. I. excidere, quod adhuc in cranio Tabul. XXXII. videre licet. Hisce peractis, oras craniij instrumento lenticulari vndique læuigavi Tabul. XXXI. Figur. VII. duræ matri pannum ex serico rotundum, oleoque rosarum madefactum; ossi puluerem ex radicibus Astrolochiae rotundæ & irid. Florentinæ & filamenta arida, labij filamenta digestiuo (*ex resina terebinthina in aqua plantaginis lota, vitello oui, & oleo rosato*) oblita, ac super hæc diapalma imposui, omniaque adhibito prius cataplasmate (*quod constabat mica panis domestici, farina hordei & fabarum, floribus ros. & benotica. oxymel. Simpliciter & oleo rosato*) fascia Galeni cancer dicta obligavi. Die 28. missus est sanguis è vena mediana sinistri brachij ad ℥iiij. Victus ratio fuit panatella, & aqua hordei succo granatorum permixta. Die 30. propter amarorem oris, (de quo ferè omnes in capite vulnerati conqueruntur) usus est hoc syrupus.

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.

Elect. Lenit. ℥j.

Semin. citr. ℥js.

Decoct. fl. & fr. q. s.

M. F. syrup. liquid.

à qua

à quo quinquies deiecit materiam biliosam & spumofam. Die 1. Maij æger placidè dormiuit, & dura mater, circa futuram sagittalem, viscosa & semiputrida fuit, ideo ipsi linimentum, *ex syrupo de rosis siccis, spiritu vini & terebinthina*, panno serico inductum imposui, atque vulnus reliquis remedijs tractavi. Die 1. magnam obstitum æger sequentem sumpsit syrupum.

℞. Syrup. acetos. citr. ℥j.

Acetosell.

Oxyfacch. simpl. ana ℥ss.

Aq. cerasor. nigr.

Fragar.

Borrag. ana ℥ij.

M. F. Haustus.

Die 3. cohibito, naribus occlusis, spiritu, copiosa & flava materia ex vulnere dimanabat: postea detergo vulnere, frustulum ossis nigrum propè futuram lambdoidem in conspectum venit. Die 4. fitis remisit, & frustulum ossis modo dicti vossella extraxi. Die 5. propter foetorum ossis vulnus laui decocto diuino. Die 6. foetor ossis remisit, & ad maiorem vulneris exsiccationem digestivum adhibui.

℞. Tereb. lot. in aq. scord. ℥ij.

Pulu. myrrh.

Aristoloch. rot.

Irid. Florentin. ana ℥j.

Mell. ros. colat. q. s.

M. in form. Linim.

Die 7. æger rectè habuit, at cum alvus non esset satis lubrica, usus est Enemate.

℞. Decoct. commun. ℥viii.

Elect. Diacatholic. ℥j.

Olei violat.

Chamom. ana ℥i. s.

M. f. pro Clystere.

à quo ter deiecit. Die 8. æger placidè dormiuit. Die 9. dura mater fuit rubicundissima, ex qua dum illam gossipio absterfi, aliquot sanguinis guttulæ effluxerunt. A die 10. usque ad 14. benè habuit. Die 15. ob constipationem alui deglutiuit bolos ex elect. lenitiui ℥j. & facch. s. q. formatos à quibus quatuor deiecit. Die 20. membranæ crassæ, & interstitio laminarum cranij caro increvit rubra. Die 24. benè habuit, at pro maiore capitis roboratione, cataplasmati superiori vinum rubrum & parum sursurum vitici addidi. Die 30. Maij facta est magna desquamatio cranij, & vulnere carne solida repleto ceratum diuinum apposui, ad cicatricem comparandum. Die 10.

Iunij

Iunij vulnus cicatrice obtectum, & i. i. patiens in publicum prodijt
Die 20 æger pristinae sanitati restitutus, munus suum militare ite-
rum cum laude obiit.

OBSERVATIO VI.

Vulnus capitis aliud cum introessione calvaria permagna.

ANNO 1636. die 18. Nouemb. hora 9. ante meridiana, *Rusticus*
quidam Idelhusanus, temperamenti calidi & humidi, circa
32. ætatis annum, à quodam fabro ferrario, nescio osi quas lites de
finibus agrorum, coram iudico & arbitro, marra inuersa, in dextram
sincipitis partem adeò percussus fuit, vt non tantum retro in terram
caderet, & sanguinem è naribus stillaret, verum etiam ibi sine sensu
& motu iaceret instar mortui. Hora 10. læsi coniux vocauit quen-
dam Vlmam chirurgum, qui vulnus puluere adstringente Galeni & al-
bumine oui agitato obligauit: *cum tamen statim, considerando cau-
sam, quæ fortis erat, illud in crucem dilatare debuisset.* Die 19.
hora 4. post meridiem, lectica delatus est Vlmam, & circa septimam
ipsum inueni cum insigni capitis dolore, febre, animi deliquio, &
tumore dextri oculi. Vnde præscripsi aquam corroborantem, quæ
constabat sequentibus.

R. Aq. ceras. nigr.

Acetos.

Borrag. ana ʒjs.

Spir. cephalic. Anhalt. ʒij.

Marg præp.

Corall. rubr. præp. ana ʒj.

Lapid. Chrysol. præp. ʒss.

Man. Christ. perlat. ʒss. M.

de qua sæpius cochlear vnum atque alterum assumpsit. Ob sitim &
nauseam vesperi vsus est dimidia parte huius iulepi.

R. Syrup. è succo viol. ʒjs.

Tinct. ros. cum iulepo. ʒiv.

Aq. Endiu. ʒij.

Vini gran. ʒiv. M. pro 2. dosib.

Die 20. duabus horis ante meridiem, conquestus est de maximo
capitis dolore: soluta fascia, detecto & inspecto vulnere, specilli glo-
bola parte diligentissimè explorari vulneris latitudinem & profun-
ditatem, & cranium valdè depressum esse deprehendi.

Quamobrem, eodem die, vulnus spatula Celsi, Tabul. II. Figur. I.
in formam Litteræ X. vel crucis dilataui, & membranà vogui-
bus

bus à cranio diducta, ad sistendum sanguinis fluxum, & vulnus apertum conseruandum, apposui stuppam canabinam, subacto oui candido madefactam, & puluere stegnotico aspersam: ad prohibendam inflammationem, totum caput & collum oleo rosato inunxi, spleniumque quadruplicatum, in vino rubro expressum, partibusque plagæ vicinis applicitum, fascia Tab. XXXI. Fig. X. alligavi. Vespere bibit syrupum refrigerantem, vsusque pro potu aqua hordei, pro cœna verò panatella.

« Die 21. hora 10. ante meridiem, sanguine suppresso, solui fasciam, & remotis remouendis, inspexi vulnus, ac inueni non tantum depressionem in osse sincipitis, latitudine vnus pollicis transversi à sutura coronali, duorum verò transversorum à sagitali distantem, verum etiam duarum rimarum dispersionem vi contusionis subortam, quarum anterior à modò dicta depressione per suturam coronalem ad dextrum oculum: posterior verò ad sinistram aurem protendit. Rebus ita confusis, ossi puluerem Aristoloch. rotund. & Iridis Florentinæ, labijs vnguentum digereus, & desuper ceratum diapalmæ applicui, ac propter tumorem insignem dextri oculi adhibui sequens cataplasma, quod constabat ex

Farin. hordei.

Fabar. ana ʒvj.

Mica panis domestic. ʒijs.

Pulu. ros.

Bethonic. ana ʒvj.

Ol. rosat. ʒiij.

Oxymel. simpl. q.s.M.

Ante meridiem, horis duabus ante prandium, assumpsit bolos lenitiuos ex elect. lenitiui ʒj. sacch. albiss. s. q. formatos. Die 23. ob maiorem capitis inflammationem, dolorem, vertiginem atque tumorem dextri oculi, coactus fui cranium depressum, propè suturam coronalem & sagittalem, modiolis trepani perforare. Perforato cranio & foraminis asperitatibus per instrumentum lenticulare derasis, vecte submisso os depressum reduxi Tab. XXXII. Fig. II. duræ matti particulam serico oleo rosato imbutam, filoq; firmiter annexam, imposui, & reliquum vulnus puluere noto, filamentis aridis, & digestiuo oblitis, cerato diapalmæ, & cataplasmate obligavi, non neglectis inunctionibus partium vulneri vicinarum, & colli. *Vespere ager melius habuit, quàm tempore matutino ante cranij perforationem, vsusque est suo syrupo refrigerante.* Die 24. hora decima ante meridiem, patienti, qui multo melius habuit, quàm diebus præteritis, reuulsionis & refrigerationis gratia, incisa fuit vena mediana dextri brachij & emissus sanguis ad ʒiv. Die 25. lenito dolore, exhausit æger potionē,

ob

ob constipationem alui in vulneribus capitis valdè noxiam.

℞. Elect. lenit. ℥j.

Syrup. ros. sol. ℥ij.

Aqu. ceras. nigr. q. s.

M. F. Potio, omnis ferè caloris expers.

Vulnus mihi & oculus dexter optimè placuit: æger ad vesperam resumpsit Syrupum suum refrigerantem. Die 26. dixit patiens se per totam noctem quietissimè dormiuisse, nullumque aut capitis, aut oculi dextri dolorem percepisse. Die 27. iterum placidè dormiuit, & nullam circa vulnus molestiam sensit. Ex dura cerebri membrana, gutulæ aliquot serosæ materiæ effluxerunt. Ad maiorem igitur exsiccationem, *linimentum ex Syrupo rosarum, terebinthina & spiritu vini paratum*, & panno serico inductum, membranæ crassæ apposui. Cataplasmati, loco oxymellitis simplicis, vinum rubrum austerrum immiscui, ad maius capitis robur. Die 28. eger tam benè habuit, quam die præterito; sed ego membranam cerebri ex contusione superficialiter denigratam conspexi. Die 29. ob alui constipationem, patiens assumpsit potiunculam suam laxatiuam, à qua tres habuit sedes. Membrana verò, à linimento imposito, ad suppurationem tendit, ut post deterisionem gossipio tentatam maculæ illius nigræ, & aliqualem sanguinis effusionem, rubra appareret. Die 30. iterum benè habuit, sed circa frontem & musculum temporalem conquestus est de dolore quodam pulsatorio. Die 2. Decembris dolor iste sponte cessauit, ægerque dixit, se ratione virium absque baculo ambulare posse. Materia purulenta, quæ à dura matre per foramen modiolis factum eo die affluxit, fuit alba & benè cocta. Loco linimenti, & digestiui membranæ carnosæ & labijs plagæ adhib. Vnguentum de Bethonica, cerato citrino permixtum.

℞. Succu Beronic. ℥iij.

Pimpinell.

Matris sylu.

Consol. mai. ana ℥ss.

Vini malu. v.

Bull. ad conf. vini, dein adde resin.

Tereb. ℥ij.

Seui castrat.

Ol. ros. ana ℥j.

Pulu. Mastich.

Myrrh.

Mum. ana ℥js.

Virid. ær. ℥ij.

Cer. q. s. M. pro Vng. de Bethon.

Die

Die 3. & 4. æger benè habuit, & ego separatam duræ matris particulam Volfellæ dentibus extraxi, eademque remedia, quæ diebus præteritis, imposui. Die 5. dura mater vndique carne rubra fuit oblecta, quod optimum signum est Celso, qui lib. 8. scribit: *Vbi benè res cedit, incipit ab ipsa membrana caro increscere*. Die 7. ad maiorem exsiccationem, duræ matri apposui ceratum diuinum. Die 8. 9. & 10. æger benè habuit: Die 11. nihil dormiuit. Die 12. conquestus est de dolore capitis. Die 13. parum dormiuit. Die 16. specillo nonnihil incuruato, inter primam & secundam cranij tabulam perueni, & ossis particulam lenticulà vndique separatam Volfellæ beneficio exemi. Die 16. aliud ossiculum circa frontem desquamatum *ακνυτα βόλ* extraxi. Die 19. 20. 21. & vigesimo secundo benè habuit. At 23. conquestus est de dolore frontis grauatiuo, propter quem assumpsit, supra descriptam potiunculam, à qua quinquies deiecit: sed quia, post prandium, aquam frigidam copiosè bibit, de ventriculi dolore conqueri cæpit. Die natiuitatis Christi, carnibus multis vescebatur, vnde nouus ad plagam humorum affluxus, calor totius febrilis, & caro in vulnere nigra apparuit. Quapropter ipsi esus carniū interdixit, & sola panatella pro cibo fuit concessa, sic purgato leniter corpore, & obseruata ratione victus tenuis, excrescentiam carnis nigram alumine vsto consumpsi, & spatio quinque dierum æger melius habuit. Mense Ianuarij vulnus cerato Diuino.

℞. Gum. Ammon.

Galb.

Opopon.

Bdell.

Pulu. Myrrh.

Thuris.

Mastich.

Aristol. long.

Virid. æris

Lapid. calam. præp.

Hæmatit. ana ℥j.

Lithargyr. aur.

Olei commun. ana ℥j.

Ceræ citrin.

Resin. Tereb. ana ℥vj.

M. F. Ceratum, quod vlcera citissimè glutinat, neque

in ijs carnem inuilem gigni permittit.

Ad cicatricem duxi, & ægrum dictis remedijs pristinae sanitati restitui.

OBSERVATIO VII.

Contusio capitis ob intermissum trepani usum, centesimo die mortem inferens.

R Vsticus, Vir robustissimus, nunquam per dies vitæ suæ infirmus quadragenarius, ab alijs pugnis exceptus, validè in nudo capite percussus fuit, crebrosque ac vehementes ictus sustinuit: factum hoc 11. Nouembr. Anni 1630. Ager non magni existimavit hoc, & per aliquot dies subsequentes consueta munia obiit quamvis dolores non paruos ex percussione senserit. *Decimo octavo*, eiusdem mensis die magis infirmari, doloresque maiores perferre cepit. Maxillæ inferioris motus difficilis accessit, ita ut vix os aperire, cibosque ingerere, tandem etiam os claudere, sine manus subsidio maxillâ comprimentis, non amplius potuerit. Barbitonfor Villanus tunc vocatus, capitis plagas, nescio quibus remedijs curare cepit. Cum autem omnia ingrauescerent, Chirurgus quidam exercitatus post quadriduum, nempe *vigesimo secundo* eiusdem mensis, ex vicino oppido accersitus fuit, qui caput subtumidum ab ecchymosi reperit. Is varijs externis adhibitis discutientibus tumores repressit quidem, ast dolores non submouit, qui totum caput & nuquam etiam indies magis occupare ceperunt, & ita in valuerunt, ut nec caput mouere, nec oculos attollere posset; accesserunt vertigines, per vigiliæ, leuia deliria, membrorum debilitates, ita ut pedibus vix stare, minus ambulare, interdum etiam brachia sustollere non potuerit. Medicus tandem vocatus *septimo die Mensis Decembris* adfuit, qui ex lecto adductum & scamno assidentem, ipsum conspexit, totum vultum exhibentem, ita ut non parum terreretur, & vel conuulsiones, vel alia grauiora ac periculosa accidentia iamiam imminere metueret. In habita signorum ac symptomatum exploratione, caput etiam, ut qua parte magis doleret, scire posset, manibus contrectando perquisiuit, & in posteriore ac suprema parte mollitiem quandam digito cedentem, ad cuius compressionem cauitas conspicua in cute manserat, deprehendit, adeoque sanguinis sub cute musculosa iam concreti & putrescentis effusionem, congestionem animaduertit, quem per cutis incisionem, ne cranij os ab eo corrumpatur, vel pericranium inflammetur, vel supra enumerata accidentia intenduntur, & tandem necem adferant, euacuandum iudicauit. Factum hoc a Chirurgo præsentem, & crucis in modum cutis nouacula aperta est, & incisio facta usque ad pericranium: & effluxit sanguinis nigricans, concretus & serosus. Ab apertione hac symptomata illa utcumque mitigata sunt, & capitis dolores magnâ ex parte, remiserunt. De hac re alij, præsertim ij quidamnum ægro intulerunt, malè iudicare ceperunt

runt, ac si ista incisio non necessario, sed frustranea, maiorque noxa capiti illita fuisset. Inde motus præsens Medicus, qui ex symptomatum prauitate, nō paruum periculum imminere censuit, & insuper in istam suspensionem venit, ac si cranium rimulam ex ictibus contraxit (nondum enim tunc ipsi certum esse potuerat, an arma vel fustes præter pugnos adhibita fuissent,) vel sanguis sub cute collectus putrescens cranium inficere cœperit, vel oborta inflammatione in externa parte, suturæ sagittali vicina, portio saniosi humoris per futuram intus decesserit, vel venulæ quædam, quæ in cerebrum vel eius mēbranas contingunt, disruptæ sint, à quibus sanguis effluens inque saniem cōuersus symptomata illa excitauerit; proptereaque, ut etiam pericranium à cranio reuelleretur, imò etiam crani j perforatio, si symptomata non recessissent, institueretur suasit, alium etiam Medicum in Chirurgicis exercitatissimum adesse voluit, qui vocatus, cum omnes circumstantias probè examinasset, cum illo planè consensus, & ut pro abundantiori cautela pericranium solueretur consuluit, alioquin certam securitatem nunquam promitti posse, quod rationibus & exemplis confirmauit; sed in hanc rem Medicus tertius & chirurgus, qui ab aduersa parte huc immissi erant, consentire noluerunt: eò quòd grauiora symptomata nulla amplius adessent, nec signa læsi crani j vlla apparerent; hinc ab omni periculo immunem esse pronunciarunt, quia præter ut vulnus, quod per aliquot dies apertum adhuc seruari possit, interum consolidetur, suaserunt; reliqui ne viderentur non necessarias afflictiones superaddere velle, consenserunt; Factum ergò ut vulnus consolidatum. Ab hoc autem tempore denuò affligi cœpit ingentibus doloribus totius capitis, maximè eius partis intimæ, qua incisio facta fuit, de quibus etiamnum conqueritur, diesque noctesque accedunt iterum uertigines & magnæ debilitates, noctes totas insomnes ducit, cibos fastidit, horrores & frigus partium inferiorum, superiorum autem æstus continuos, sustinet. Die 5. Februarij defluxionem grauem sensit per sinistram capitis partem, ac si aqua calida perfunderetur, humoribus per fauces delabentibus & in pectus irruentibus, ubi insignem grauitatem, qua se suffocatum iri pntabat, induxerunt: sed post paucas horas iterum discussi sunt. Medicus præsens denuò vulnus aperiendum & dilatandum existimauit: Alter autem in id consentire noluit, sed omni periculo uacare pronunciauit.

Infirmior autem quotidie fit æger, corporeque suo indies consumitur & moritur.

Duplex hinc oritur quæstio, 1. An apertio uel incisio cutis in capite à præsentē chirurgo instituta necessaria fuerit. 2. An percussiones in capite factæ, periculum & ipsam necem afferre potue.

potuerint? Ad primam responderetur, quod non solum à chirurgo rentata cutis in capite incisio, verum etiam ipsius pericranij dissectio, & cranij per modiolos perforatio, summè fuisset necessaria, ob symptomatum urgentium præsentiam, quæ aliquam sub cranio noxam indicarunt. Ad secundam, quod contusiones cum vel sine rima cranij, nunquam spernendæ, post centesimum læsionis diem ipsam mortem inferre possint, præsertim verò tunc, quando cranium fractum, ad expurgandam materiam illam, quæ per rimam ad membranam crassam vel cerebrum paulatim, descendit, modiolis non aperitur. *Hæc quæstiones mihi proposuit Clariss. D.D. Iac. Eggoldus, Physicus Memmingens.* & responsionem meam confirmabunt quatuor sequentes observationes: quarum duas priores ut communicatas hîc inferere visum fuit.

OBSERVATIO VIII.

Contusio cerebri nona septimana ex improniso necem inducens.

ANNO 1636. Mense Decembri, ex Clarissimi Domini mei Collegæ, Iohannis Georgij Gockelij. Phil. & Med. Doct. & Reipubl. Ulmens. Ordinarij, fidelissima relatione accepi, funestissimi nostri Teutonici belli occasione (in quo utrinque fortissimi sanguinis flumina effusa piorum promeritis lacrymis ansam dederunt.) Cæsarianum quendam militem, Austriacum, in excusionibus illis, & *imaginaria quadam pugna*, in qua ad gladios usque ventum erat, à Suecico quodam equite, cestrà, duobus repetitis ictibus, in capitis occipite ita multatum fuisse, ut, expugnatus, humique prostratus, captivus in aduersariorum suorum manus pervenerit, & receptui dato signo, cum alijs commilitonibus, semimortuus in Xenodochium Ulmense delatus fuerit.

Hos ergò omnes, Medicis, Amplissimi Senatus nostri in egros benignitate constitutis (ex quorum numero D.D. Gockelius alter aderat) & chirurgo suo traditos, alimentis necessarijs enutritos, internis & externis medicamentis, ex arte ita tractatos fuisse, ut plures illorum ad suos incolumes saluque pervenerint, hûc nostrum attamen (sed sine cruento vulnere, absque vlla cranij aut fissura, aut evidenti quadam depressione) percussus, elapsis circiter novem septimanis, cum & expedite loqui & ingredi valeret, nullosque amplius ex contusione dolores sentiret, & recreandi animi gratia sædiusculè obambulando, genio suo indulgeret; de abitu, vel tandem etiam in patriam cogitare cœpisse; verum dum proxima quavis data occasio-

ne, certo sibi nauigio discessum decreuerit, noctu saluus, vt quidem omnibus videbatur, somnum atque quietem capiens, subito, in ipso sapore, extinctum & mortuum esse.

Ne ergo omninò insperati huius ex vita discessus causa lateret, præfatum Dominum meum Collegam à nobiliss. Zenodochij Vlmani præfectis humilimè petiisse, vt aperta per chirurgiam caluaria, ponderatis matribus, & inspecta ipsa cerebri substantia, liberam ipsi indulgentiam & potestatem cōcederent, in fundamenta vltèrius inquirere, & totam quasi rem, ab ouo, vt dicunt repetere: Dn. Præfectis lubentissimè annuentibus, se cruciformi cutis incisione, pericranij ab osse separatione, & ipsius craniij, iuxta vsitatum modum, serra in orbem facta dissectione, partiumque omnium diligentissima inspectione & consideratione, ne minimam in cranio rimulam, nec vllum etiam leuissimæ depressionis vestigium animaduertere potuisse, verum in percussæ parti subiecta cerebri substantia, non secus ac in putridis pomis vsu venire solet, ad digiti crassitiem, enormem & ad ventriculos ferè anteriores penetrantem putredinem, & aliqualem piæ matris corruptionem inuenisse; reliqua autem cuncta omninò illæ sa apparuisse.

Communicatis nostris super hunc casum opinionibus, de externa & violenta causa, percussione dubitare nullo modo potuimus, cum illa & morbum & necem militi huic intulerit: sed hoc nobis scrupulum iniecit, & admirationi iustæ fuit; I. Quod lædens illa vis non proximas potius, sed interiores magis partes percutiendo læserit; quamuis experientia plura talia obseruarit exempla. II. Quomodo & in cerebro temperati illi & pellucidi animales spiritus tam grauitè turbari possint, vt & ipsis in momento quasi, cerebri siderationem admittant, partibus exterioribus saluis? Et III. Quare putredo illa insignis, in ipso cerebro suborta, & piæ matri communicata, nullos vnquam partium internarum dolores, nullamque vel externorum vel internorum sensuum deprauationem induxerit, sed ex improviso omnem sentiendi facultatem cum ipsa vita abstulerit? *Hac igitur obseruatione chirurgi notent, vt nullas capitis percussiones, etiā si partes cerebrum continentes illas inuenerint, leues iudicent, in ijs nunquam indubitatam salutem promittant, nullosque in diata præsertim, errores concedant, sed potius arte cauta, & prudente diffidentia egrotantes ita tractēt, quo sacra nostra artis vera lumina existāt.*

OBSERVATIO IX.

Introcessio cranij; & punctura matris, qua ob denegatum instrumentorum apparatus, interemit ægrum.

P Refatus modo Dn. D. Gockelius mihi narrauit, dū Anno 1623. die 23. Februarij, ad Physicatum Biberacensem vocaretur, & ob bellicos ibidem tumultus, spem inter & metum versaretur, quod paganus quidam, ab inuadente hoste, ob spem prædæ, in priuatis suis ædibus direptus, & ensis manubrio, sed sine cruento vulnere, ad verticem ita percussus fuerit, vt caluariæ os, ad instar foueæ, insigniter depressum, duram cum pia matre vellicarit, atque febrem, cum mentis abalienatione, induxerit. Medicus iste salariatus ad ægrum vocatus, dato pharmaco laxatiuo, adhibita venæ sectione in brachio, & præscriptis alterantibus, febrem cum symptomatibus emollire tentauit, ac insuper omnem lapidem monit, quo communibus & præsentibus instrumentis, depressionem eleuaret attolleretque, & ad statum naturalem reduceret; at omnia frustra. Nam ob trepani defectum, quod aliunde propter viarum infecuritatem tam cito afferri non potuit, innocentissimus ille vir, altero mane vitam cum morte mutauit, adeo vt defectus necessariorum, supra depictorum & descriptorum instrumentorum, & debitæ manualis operationis denegata administratio, salutis spem huic ademerit. Hic notandum, si prima læsionis die cutis in crucem fuisset incisa, & consistente sanguine eodem die cranium modiolis perforatum, vt ossiculorum membranas cerebri pungens eximi posuisset, æger forsitan mortuus non esset.

OBSERVATIO X.

Vertigo cuiusdam ouicula, ex abscessu cerebri proueniens.

A Nno 1634. die 24. Decēb. cū essem in tōstina Nicolai Reutte, is mentionem fecit suarum ouicularum, quarū vna laborauit vertigine, Germanis Mirbling appellata. Hoc malum dixit pecoris magister, pulchrioribus ferè ouiculis esse commune, ipsasq; toto cerebro in aquam conuerso, tandem subitanea morte perire Chirurgus igitur ouiculam vertigine & circumgyratione debilitam mactari iussit, mactatq; caput in ædes meas misit, vt illud aperirem, & in veram huius symptomatis causam diligenter inquirerem. Vnde detectum prius cranium, ambas meninges, cerebri substantiam, eiusque anteriores ventriculos perlustrans, ne guttulā alicuius aquæ reperi. Hinc tertium quartumque ventriculum inspexi, in quibus pariter nul-

lium vestigium inuenire licuit, sed tertius copioso sanguine repletus comparuit. Postea olfactus organa, manubrio scalpelli anatomici osseo eleuauit & in sinistro latere inter cerebrum nempe & eius piam matrem inueni abscessum, instar vesicæ piscium, aqua limpidissima repletum, propeque oculum sinistrum, substantiam cerebri subnigram. Ego miratus fui, cum in hoc malo ipsissimum cerebrum afficeretur, cur ouicula non potius conuulsionibus aut paralyfi, quàm vertigine laboraret.

OBSERVATIO XI.

Contusio capitis, cui successit vertigo, & apoplexia.

ANno 1540. die 25. Ianuarij secui caput ouiculæ meæ, quæ simili vertigine interijt. Ablato cranio, substantiam cerebri cum suis omnibus integumentis examinaui, statimque in sinistro, occipitis quasi, latere sub dura matre folliculum, instar piscium vesicæ crassum, aquaque & vermiculis, quales in caseis generantur, repletum, incipiebat enim ad fundum putrescere. Hic autem tumor tunicatus magnitudine ouum gallinæ superans, in cerebri substantiam ita se insinuauit, vt tertium ventriculum nonnihil comprimeret. Hæc ouicula, opilione teste, tota sui interitus die in dextram sese partem circumgyrauit. *Quod accidit superioribus ouiculis, illud etiam hominibus potest euenire.* Obseruaui namque similem cerebri affectum cum Barbitonsore Iohanne Burausi & Chirurgo Georgio Riedlin, in Maria Ochmarhmannen, quæ post contusionem sincipitis à me curatam, per integrum annum de sola vertigine grauissimas querelas habuit, remedijsque frustra vsurpatis, ad coenam aliquando sedes apoplexia fortissima subito obiit. Huius parentes à me petierunt, vt cranium aperirem ad leuandam, vel confirmandam illam veneni suspicionem, quam ex certo quodam facto conceperant. Aperta igitur caluaria, inspectoque cerebro, in sinistro latere reperi tumorem quoad folliculum & materiam contentam, superiori non absimilem, qui magnitudinem oui gallinæ mediocris adæquans tertium ventriculum ex parte compressit. Querentibus, quænam huius tumoris tunicati causa extiterit; respondi, nec forsitan adeo malè, quod cerebrum ea parte vehementer percussum debilitatem quandam contraxerit, propter quam affluens alimentum non in cerebri, sed modo ostensam substantiam, fuit conuersum. *Ex his iterum patet omnes capitis percussiones esse magnificiendas, quoniam nullus tam perspicaci ingenio pradius, quin partes interiores ad interitum disposita illud aliquando effugiant.*

OBSERVATIO XII.

Vulnus capitis cum incisione falcis, membrana crassa, & pia matris.

ANno 1635. Michaël Ochneider, Miles Ulmenfis, & præsidarius Elchingensis, à milite Cæsariano in vertice & occipite acinace vulneratus fuit: vulnus in occipite erat simplex, illud verò in vertice, non solum cum depressione & fissura cranij, verum etiam læsione membranæ cerebri crassæ, & falcis, quæ ramos arteriæ carotidis & venæ iugularis admittit. Hæc duo vulnera Barbitonfor imperitus more suo tractavit, & per primam intentionem curavit. Quid sit? miserrimus patiens abhinc atrocissimos sustinet dolores, quos sequuta est phrenitis, convulsio totius, & tandem Apoplexia. His ita se habentibus, sexta à læsione septimana, ad vespèram, à coniuge ægri adhuc vivente, in cōsiliū vocatus, egrum apoplexia correptum inueni, cuius causa fuit obstructio nervorū à copioso pure, quod per vulnus expurgari debuisset, dependens, imo tāta erat puris nigri & foetidi copia, ut etiam per nares & palatum exitum quæherit, apoplexiam soluerit, & mihi certissimam ossis fissurā & læsionem internorum significarit. Locum verticis consolidatum digito tangens, inueni maximam foueam, quæ depressionem cranij euidentissimè significat. Facto prognostico, ægrum in maximo versari periculo, clysterem laxatiuum iniici, eoq; reiecto venam cephalicam aperiri curavi. Secundo die cutem & pericranium in crucis formam scalpello Tab. II. Fig. I. incidi, pericranij digitis ab osse vehementer depresso & multoties fisso diduxi, vulnusque medicamentis stegnoticis dilataui, ut in peragendis operationibus in hoc affectu maximè necessarijs satis hiet. Tertio die, sanguine firmiter subsistente, cranium quinquies ad depressionis circumferentiā trepano Aquapendentis perforavi; & per vnumquodque foramen linteolum oleo rosaceo imbutum ad duram matrem demisi, ossi puluerem notū inspersi, vulnerisq; labia digestiuo, cerato diapalmæ, linteo triplici vino austero calido expresso, & fascia commoda obtexi. Die 5. foraminum interstitia ferrula mea versatili Ta. XXXII. Fig. I. intercidi, cranium depressum, sed dicta ratione ab integro & sano liberatum, cuius interior lamina ad diploidem vsq; fuit corrupta, vossella exemi, eminentiasque submisso prius membranæ custode abrui forcipibus Tab. XXXII. Fig. III. IV. & V. Hoc facto, instrumento decussorio Tabul. II. Fig. X. cerebrum modicè depresso, & materia purulenta in maxima copia, per datam viam, effluxit. Meningi deinde crassæ, (cuius falx transversim incisa continuo stillabat sanguinem)

nem) atque tenui linteum foramini respondens, & vnguento Hier. Fabrit. imbutum apposui, ossi puluerem & filamenta sicca, labijs digestiuium, & desuper ceratum diapalmæ, cataplasma & fasciam. Vesperis patiens melius habuit, & materia purulenta per nares & palatū expurgari desiit. Die 6. iterum membranam, eiusque falces inspexi, & deprehendi sanguinis stillicidium, quod ob vasi profundioris situm compesci non potuit. Vasa namque incisa immediatum adstringentium & consolidantium contactum, & aliqualem compressionem requirunt, quorum verumque hic non fuit concessum, ob nouæ hæmorrhagiæ & apoplexiæ metum. Quapropter ægri con sanguineis & coniugi indicaui, virum citra vitæ periculum integrè sanari non posse, quia vulnere ad cicatricem ducto, materia exstillās iterum in pus mutatur, & exitum per superiora non inueniens, prædicta symptomata excitare, & mortis causa fieri potest. Præmissa hac prædictione membranam, os & labia pro more tractaui, & vulnus instar fonticuli in suturæ coronalis & sagittalis concursu iusti apertum detinui, per quod materia sensim quoque & paulatim exiuit, & inde patiens suo functus est officio per dimidium anni spatium. Hic vino inebriatus vlcusculum neglexit, ut spatio 24. horarum consolidaretur, & ne guttula materiæ amplius exiret. Symptomatibus præuisis non statim occurrentibus, æger cum coniuge de tutissima sanitate non dubitauit, donec post trimestre iisdem symptomatibus correptus subito obierit. Post obitum ægri, si cranium serra aperuissem (sed concessum non fuit) citra dubium materiam sub cranio inuenissem. *Ex hac historia luculenter patet, perforationē non primis saltem diebus, verum etiam non raro longè post læsionis tempus summo cum fructu institui posse.* Constat etiam ex sequente, symptomata praua quandoque comparere statim, quandoque post centesimum diem, quæ si cranium à principio, veluti supra fol. 106. monui, fuisset apertum, nunquam, omni proculdubio, ægros corripuissent.

OBSERVATIO XIII.

Vulnus capitis vigesima nona septimā per trepanum curatum

ANno 1629. Mense Septemb. Domini N. Iisdilers, Magistri Equitum agnatus, Medionali in capite accepit vulnus, quod chirurgus ob symptomatum absentiam, per primam intentionem intra quatuordecim dierum spatium curauit. Anno 1630. Mense Martio curatus venit Vlmam, de summo totius capitis dolore, vertigine, oculorum caligine, & paralyti dextri brachij, conquerens. Huic ego ob suspicionem fissuræ cranij post vigesimam

osta-

octauam à læsione septimanam, cutim & pericranium in triangulum incidi, cranium modiolis Die 13. Martij, in ædibus Nicolai Reutte, ad latus rimæ angustissimæ bis perforavi, foraminumque interstitium serra versatili excidi. euacuata materia, quæ per rimam sub cranium paulatim descendit, dicta symptomata cessarunt ita vt æger mensis spatio vnus, pristinæ sanitati felicissimè restitutus fuerit.

OBSERVATIO XIV.

Rima & depressio cranij lamina interioris, exteriore salua.

ANno 1626. Mense Iulio, Nobiliss. Inclytæ Reipublicæ VI. mensis Duumuiris scripto retuli quod Bartholomeum Echaßer, militem Cæsarianum, à rusticis Altenstattenribus in capite læsum visitare volens, iam mortuum inuenerim, & præsentibus multis, in mortis, qua vigesimo occubuit, causam diligentissimè inquisuerim, cuius solitaria fuit occipitis circa futuram lambdiformen vulnus in dextra parte, cum læsione & introcessione interioris solū, exteriore salua, cranij laminæ, quæ cerebrum continuo compressit, à barbitonsoribus simpliciter curatum: cum enim in hac cranij noxa, materia, que per rimam occultam ad cerebrum delapsa, absque chirurgiæ neglectæ auxilio, non potuerit expurgari, multò minus cranium, continuo cerebrum deprimens, sine idoneis instrumentis, eleuari, ortus est abscessus, sub caluaria, qui introducta prius febre & phrenetide, ruptus dextrum cerebri ventriculum repleuit, & subitaneis cōuulsionibus necem intulit ei, cuius vita in principio læsionis, debita cranij perforatione & eleuatione (quæ duæ operationes in Italia citra vllum lædendi periculum ferè quotidie instituuntur) procul omni dubio conseruari potuisset.

Et quia in nostro territorio non hic solus, verum ante hac plures ob neglectum vel potius incognitum in cranio operandi modum interierunt, inclytus Senatus merito decreuit, vt barbitonsores quantum possibile informarentur, quomodo se in casibus tam periculosos gerere debeant, ne patientes, ob denegatum manus præsidium, vitam cum morte commutare cogantur.

OBSERVATIO XV.

Vulnus capitis, post apertionem cranij, ex potu vini interdicto lethale.

ANno 1634. die 19. Maij. Henricus Debich, à victoribus vulneratus fuit, in capite circa futuram coronalem & muscu-

lum temporalem, quē primis diebus tractauit Nicolaus Reutte, qui me tertia die ad ægrum vocauit, è cuius vulnere statim frustulum cranij vndique separatum vossella extraxi. Die. 4. propter magnam vulneris inflammationem, idonea medicamenta adhibui, vsque in diem à lēſione nonum, quo patiens de punctorio & grauatiuo capitis dolore cœpit conqueri, qui certissimum signum fuit, quod materia purulenta sub cranio contineretur, & membranæ cerebri ab osse pungerentur. Die 10. ægri parentes in consilium vocarunt Clariss. & Excellentiss. Dominum Gregorium Horstium, qui mecum consuluit, vt cranium modiolis aperiretur, quo materia, quæ sub craniū descendit, exitum habeat, & ossiculum extrahi queat. Cranium die 1. Iunij in præsētia Domini D. Horstij perforaui, & statim membranas cerebri inflammatas obseruaui. Tertia post apertionem die, *ob dura matris insignē inflātionē purulenta materia sufficienter expurgari non potuit*, qua propter cum consensu & in præsētia Dominorum D. D. Gregorij Horstij, & Iohannis Reguli Villingeri, modiolis aliud foramen paraui, amborumque foraminum interstitia ferula mea versatili intercidi. Post secundam perforationem, ossiculum ab interna lamina separatum, quod cerebrum & eius membranas assiduò pupugit, vossellā exemi, quo exempto dolor ille punctorius per aliquot dies omninò remisit, donec à *largissimo vini potu* abscessus in ipsa cerebri substantia genitus, febrem symptomaticā, delirium, & conuulsiones totius excitauit, & interitus (nam die 20. Iunij patiens vitam cum morte mutauit) causa extiterit.

OBSERVATIO XVI.

Contusio capitis, tribus mensibus, instante nouilunio, conuulsiones inferens.

M Arcus Boët, Vlmenſis, Danielis filius, Anno 1629. die 15. Nouembris delapsus est in caput, & statis parentibus echymosin, in dextra scncipitis parti prope futuram coronalem & sagittalem, monstrauit, cui successit primò dolor capitis, deindè conuulsiones totius. Vocatus exhibui interna, à quibus conuulsiones cessarunt, & tumorem admota recens maſtati agni pelle ferè resolui. Nihilominùs tamen circa nouilunium puer conquestus est de capitis dolore, quem sequebantur prædictæ conuulsiones. Post duos menses tumor capitis indies maior factus est, ita vt eadem symptomata, tertio & quarto mense circa nouilunium puerum infestarint. A parentibus denuò accersitus, inspexi tumorem, & adstantibus indicaui, huiusmodi symptomata, meo iudicio, exci-

excitari à materia acti, erodente & vellicante pericranium, neque etiam mea me fefellit opinio. Siquidem facta per scalpellum Tab. II. Fig. II. cruciformi sectione Tab. XXX. Fig. X. usque ad cranium, & euacuata materia vulnus dilataui. Die 2. subsistente sanguinis fluxu, religavi vulnus, & reperi cranium subnigrum & asperum. Die 3. cranio ad meditullium prius derafo inspersi puluerem cephalicum, & filamenta sicca apposui, donec optima carne obtegeretur. Vulnus autem tractavi primo digerentibus, secundo mundificantibus, tertio incarnantibus, & denique quarto cicatrizantibus. Hac ratione puer septennis vigesimo post sectionem, vel centesimo & vigesimo post morbi principium die pristinae sanitati restitutus fuit, qui adhuc vivit, & vestigia incisionis monstrare potest.

OBSERVATIO XVII.

Vulnus capitis cum dedolatione exterioris calvaria tabula.

ANNO 1631. die 4. Nouembr. Nobiliss. Patricius Vlmenfis in vertice & occipite læsus fuit, cum deperditione cutis & dedolatione crani, ad magnitudinem illius monetae, quam Thalerum imperialem vocant. Vulnus hoc Nicolaus Reutte statim repleuit stegnoticis, & ego patienti, iniecto prius reiectoque clystere laxativo, venam cephalicam incidi, & 3 vi. sanguinis educi curavi. Die 5. religato vulnere, osse ad meditullium usque resecto, inspersi puluerem cephalicum, ipsique filamenta decerpta apposui, labijs plagæ adhibui digestivum, & desuper diapalma atque cataplasma ad præcauendam inflammationem. Die 3. vulneratus ob amaritudinem oris assumpsit medicamentum cholagogum, à quo sæpius deiecit materiam biliosam, quæ ventriculum, oesophagum & os amarum reddidit. Die 5. æger melius habuit. Die 8. ob constipationem alui patiens conquestus est de dolore capitis circa vulnus, quare admisit clysterem laxativum, quo reiecto, dolor etiam remisit. Die 9. Vulnus coxit pus album & æquale, unde digestivo aliquod detergens immiscui. Die 12. Cranio cœpit caro increescere: quamobrem labijs sarcoticum, ex unguento de bethonica & cerato citrino applicui, donec cranium, beneficio huius sarcotici & pulveris cephalici, carne solida obductum fuisset. Vulnus carne repletum tandem cicatrizaui cerato Diuino, atque his leuibus remedijs (*quæ tamen chirurgum rarissimè fallunt, si modo, præmissis vniuersalibus, bonam viuendi regulam præscribat, diligenterque in id incumbat, ut patientes tenuiore victu sint contenti, & vino & Venere abstineant, & aluum lubricum conseruent*) Nobiliss. virum. adhuc superstitem, aliosque plurimos citra deraisionem aut perforationem crani felicissimè curavi.

OBSER-

OBSERVATIO XVIII.

Punctura cranij utramque laminam penetrans.

ANno 1631. Die 29. Augusti Miles quidam Cæsarianus vuln-
rauit instrumento quodam acuto *Iacobum Mirth*, Aichensem,
in vertice, quem Barbitonfor istius loci obligavit, & intra septi-
manam curavit. Octavo post curationem die, æger conquestus est
de insigni tumore, & dolore capitis circa locū affectum Nono dela-
tus est Ulmam, cui decimo die cutim & pericranium scalpello Tab.
II. Fig. I. in formam litteræ X. incidi, & cranium denudaui. Un-
decimo inueni puncturam cranij, quam eodem die, terebello Tab.
XXXIII. Fig. I. delere tentavi. Cum autem punctura ista vsque ad
secundum laminam pertingeret, atque de penetratione suspicio es-
set; cranium duodecimo (*omisso terebello*) modiolis perforavi & ma-
teriæ, quæ supra membranam descendit, exitum paravi. Expurgata
materiâ, membranæ apposui linteolum oleo rosato imbutum, ossi
pulverem cephalicum, labijs digestivum, & desuper diapalma cum
cataplasmate noto, atque fascia cancer dicta. Die 13. dolor remisit,
decimo quarto inflammatio declinavit. Die trigesimo cranium se
desquamavit: quadragesimo vulnus cicatrice obductum fuit.

OBSERVATIO XIX.

Vulnus capitis, cum duobus fungis, lethale.

Conradus Ocheiffelen Ulmenis, miles Cæsarianus, 23. annorū,
temperamenti calidi & sicci, in cruento & acerrimo conflictu
propè V Vittenvveier die 9. August. anno 1638. acinace sauciatus
est, in parte posteriore capitis, cum læsione ossis. Hoc vulnus à prin-
cipio tractavit quidam empiricus, quasi simplex esset. Die 24. *De-*
cembris patiens Ulmam venit, & iterum in manus cuiusdam imperiti
balneatoris incidit, qui vulnus obligavit veluti primus, vsque in
31. diem Ianuarij Anno 1639. quo fuit receptus æger in Nosoco-
mium patrium, vbi Balneator iste partim cicatrice, & partim excre-
scentia carnis obductum vulnus, specillo obtuso & tenui exploravit,
dictumque modò specillum per tertiam suæ longitudinis partem re-
cto tramite non tantum in fissuram cranij, vtrasque cerebri membra-
nas, verum etiam in ipsissimam cerebri (*heu quantus error!*) substan-
tiam, ex qua puris copia effluxit, immittens. Die 1. & 2. Febr. præpa-
rato & purgato corpore, patiens de oculorum gravitate conquestus
est. Die 3. Balneator imprudens iussu patientis, me, vt & clarissimum

Colle-

Collegam Dn.D.Moyfen Heldium, & peritiffimum præ cæteris chirurgum Georgium Riedlin, in confilium vocauit. Inſpecto vulnere, & confideratis circumſtantijs, ob intromiſſionem imprimis ſpecilli tam profundam, anguem in herba latitare ſuſpicati ſumus. Vnde cum ſcalpello Tab.XXXI.Fig II.in trianguli formam ſtatim incidi, vulnuſq; dilatatum ſtegnoticis obligauit.Die 4. ſubſiſtente ſanguine, & inſpecto vulnere, rimam cranij magnam & ſatis latam, cum duobus fungis inuenimus. Rebus ita ſtantibus, cranio puluerem cephalicum & filamenta ſicca, labijs digeſtiuo quodam oblinita, & deſuper diapalma appoſui, cum cataplaſmate Hippoc. inflammationem prohibente, & fascia quatuor capitibus prædita Tab.XXXI.Fig.IX.& X. Die 6. æger cōqueſtus eſt de capitis vertigine & dextri oculi dolore. Die 7. melius habuit, & ſumpſit bolos ex ʒ vj Elect.lenitiu. & ʒ ij Elect. de ſucco roſarū, cum ſaccharo, à quibus quater deiecit bilioſa. Die 8. ægrotus iterum cōqueſtus eſt de oculi dextri dolore, & fungis impoſui vnguentum Ægyptiacum Hildani, puluere alumnis uſti permixtum, quod tamē medicamentum prædictos duos fungos non cōſumpſit, ſed ita optimē ſaltem deterſit, vt ſpecillum obtuſum Tab. VIII. Fig VI.inter vtrumq; fungum intromittere potuiſſem. *Et cum rima ſatis & longa & lata eſſet*, & tot errores à barbitonfore commiſſi, ad trepanum, ſeu perforationem cranij peruenire nolui, ne operatio tam inſignis, & quæ plurimis fuit ſalutaris, infamaretur: ex relatis enim conſtitit, non duntaxat ambas cerebri membranas eſſe læſas, verū etiam ipſum pati cerebrum. Quare die 9. ob capitis dolorem patienti ſecta fuit vena mediana dextri cubiti, & emiſſus ſanguis ad ʒ iiij. veſperi melius habuit. Die 14. parum dormiuit ob frigidum hypocaustum, ſicut enim vulnera capitis gaudent calore temperato, ita illis frigiditas aëris eſt aduerſa. Die 15. benè habuit, labia vulneris recenter facti fuerunt rubra citra dolorem: fungi autem maiores viſi. Pro exſiccatione fungorum uſus ſum decocto Diuino.

℞. Vini Maluati. ℥ js.

Rofar. rub. p. js.

Bethonic.

Matris ſylu.

Pimpinell.

Centaur.

Stœch. Arab. ana p. ij.

Rad. uſt. long.

Ireos Flor.

Cortic. thuris ana ʒ ij.

Bulliant omnia ad cōſumptionē duarū partium (ſed roſe bulliant e-bullitione unica) & colētur. Colatura addantur mellis roſarū optimē deſpu-

despumati ℥ij. M. absq; vlllo fructu, quod tamen in alijs fungis sepius præsentaneum fuit remedium, ob id particulam maioris fungi in superficie nouacula abscidi. Die 16. æger quidem benè habuit, sed conquestus est de ratione victus admodum tenui. Die 17. conquestus est egrotus de totius dextri lateris stupore, ac vterque fungus maior apparuit, quam diebus proximè præteritis. Die 18. patiens cibis à me præscriptis non fuit contentus, vnde eius soror dedit panatellam, è pomis alijsque rebus confectam, quam assumptam statim euomit, & quàm pessimè indè habuit. Die 19. magna puris copia per fungorum interstitium effluxit, & cranium non nihil ad flauedinem, *cum depressis plaga labijs*, tetendit. Die 20. dextrū latus omninò fuit paralyticum, patiens totà nocte dormiuit, & de nihilo conquestus. Die 21. fungus vterque planè albus, craniumque omninò liuidum apparuit. Die 22. patiens loquelam amisit, cerebrum caro correptum, & brachium dextrum motibus conuulsivis agitatum. Die 23. horà ante meridiem nonà, patiens obiit. Die 24. Febr. inspexi vulnus, in quo *muntes* seu fungi adeò subsederunt, vt digitum annularem facillimo negotio potuerim fissuræ inserere. Aperto serra cranio, superficies ossis læsi interna in tantum fuit corrupta, vt totum occipitis os vsque ad suturam lambdoidem tenuius esset, quam os petrosum. *Hic notandum, quod ad fracturam cranij cognoscendam non opus sit, vt æger frangat nuces, vel ossicula alicuius fructus, quando non adest depressio cranij, quæ possit cerebri velamina pun gere, atque adeò dolorem inferre grauem: fregit enim hic nuces auellanas & iuglandes, ossicula etiam cerasorum & persicorum, obiuit officium militare & nunquam conquestus de minimo capitis dolore.* Mox specillo obtuso intra fungos posito abscessum deprehendi magnum, qui in sinistro cerebri latere latitauit, proprio folliculo circumseptus. Remotis proximis cerebri integumentis, cerebrum ipsum cum abscessu tunicato mōstrari, & processum duræ matris, *qui falx dicitur*, eleuari, vt spatium, quod est inter dextram & sinistram cerebri partem, cū suis vasis & spiris inspicere posset. Cerebro transversim inciso, & magna eius portione, citra læsionem ventriculi sinistri, ablata, abscessus in conspectum venit, ex quo pus foetidum in magna quantitate effluxit: deterso per gossipiū abscessu, in circūferentia apparuit crassa aliqua membrana, quæ materiam purulentā continuit: in vicinis enim partibus nullum adfuit vel inflammationis vel corruptionis signū. His consideratis ventriculum sinistram aliquantulum compressum; dextrū verò minimè depressū, sed aqua limpida distētum ostēdi. In sinistro plexus choroides pallidus, in dextro rubicūdißimus apparuit.

Ex his causā paralyseos dextri lateris, per vertiginis, doloris dextri oculi, & hæsternæ conuulsionis dextri brachij habemus. Ideoque

ubi læsum & fissum cranium, & fungosa caro subcrefcit, quæ supra cranium & carnem emineat, certiffimum signum est, quod, *si non substantia*, saltem cerebri membranæ contusæ, vel laceratæ sint.

OBSERVATIO XX.

Vulnus oculi, cum infixo fusi aculeo.

ANNO 1644. Die 21. Martij Rosina Pfeifferin, filiola militis 4. annorum, cecidit in mucronem fusi, qui non solum palpebram superiorem oculi finistri læsit, verum etiam fractus, in orbita oculi relictus, & ita intrusus fuit, vt videre minimè potuerit. Hoc vulnus barbitonfor obligauit, & tanquam simplex consolidauit: Inde oculus quotidie maior factus est, & membrana palpebræ internæ omninò adnata. Rebus ita stantibus, palpebras digitis nonnihil diduxi, & membranam specillo lato ab oculo separavi, vid. Tab. XXXIII. Fig. I. quo facto, cataplasma, (quod ex pomo dulci, albumine oui, aqua sequenti erat confectum.

℞. Aq. Plantag.

Rosar. ana ʒj.

Tut. præp. ʒj.

Lapid. chrysol. præp. ʒj.

Alumin. crud. ʒss. M.

oculo tepidè adhibui, & fascia ad oculum Galeni obligauit. Die 22. sumpsit diacydon. lauatiu. ʒijs. à quo quinquies deiecit. Nuchæ applicari iussi vesicatorium. Ab vsu horum medicamentorum dolor, & tumor inflammatorius remisit. Die 23. & 24. benè habuit. Die 25. puella conquesta est de magno oculi dolore. Ob id oculum ipse reli-gauit, palpebras digitis ab oculo *diduxi*, & mucronem fusi volsella extraxi, quo extracto, dolor omnis mox cessauit. Et hæc sunt medica-menta, quibus filiolum militis sanitati pristinæ felicissimè restitui.

OBSERVATIO XXI.

Convulsio oculi, ex concussione cerebri.

ANNO 1639. die 5. Septemb. hora prima post meridiem, Geor-gius Merdlen, Miles Vlmensis, à commilitone suo, iactu ra-phani libram pendentis, in dextro oculo adeò læsus fuit, vt illicò hu-mi prostratus, instar mortui iaceret. Sic attonitus æger in Xenodo-chium delatus, cui sequentia fuerunt adhibita. Primò palpebras di-gitis diduxi, & oculum affectum inspexi, quem (vt etiam sanum) su-periora

periora versus omninò conuulsum inueni. Rebus ita stantibus, mihi in mentem venit Hipp. Aphorismus 58. lect. 7. *Quibus occasione aliqua cerebrum fuerit vel imenter concussum, mutas protinus fieri est necesse:* quod etiam in nostro percusso euenit. Vnde reuulsionis gratia præscripsi Enema sequens:

℞. Mell. ros. sol. ℥ij.

Anthosati ℥j.

Elect. de succ. ros. ℥ss.

Diacatholic. ℥vj.

Decoct. carmin. ℥ix. M.

Post reiectum clysterem, se ta fuit vena mediana vtriusque brachij, & emissus sanguis ad ℥viij. Interim sæpissimè exhibita fuit Aqua confortatiua, spiritu cephalico Anhaltino permixta: Die 6. Septembris, qui secundus erat à læsione, apoplexiæ superuenerunt conuulsiones totius corporis, per integram noctem durantes: pulsus ægri fuit æqualis. Ob id reiteratus est clyster, & spiritus cephalicus diligenter exhibitus.

Reiecto clystere æger melius habuit, neque oculi amplius fuerunt conuulsi, sed in suo naturali statu, & quod maius est, me & adstantes denuò vidit & audiuit; loqui tamen non potuit, proculdubio propter compressionem aut obstructionem neruorum recurrentium. Die 3. tota nocte dormiuit, de nihiloque alio conquestus, quàm de laryngis compressione. Quare sumpsit potionem purgantem:

℞. Syrup. ros. sol.

Mann. elect. ana ℥vj.

Extract. Rhab. ℥j.

Diacarth. ℥ss.

Aq. pimp. & veronic. ana q. s.

M. F. Syru. liquid.

Post cuius operationem per interualla vsus est seq. lambitiuo:

℞. Syrup. viol.

Oxymel. simpl. ana ℥j.

Flor. Benz. ℥ss.

Aq. veron. ℥ij. M.

Die 4. æger melius habuit quàm die præterito, digitisque monstra-uit, se velle comedere ouum. Die 15. iterum benè habuit, petijt eadem ratione mellicratum, sed ob loquelam nondum restitutam bibit potionem medicam, hora 8. ante meridiem.

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.

Elect. diacathol. ℥vj.

de succ. ros. ℥iiij.

Decoct. fl. & fr. q. s.

M. & F. Potio.

Hora

Hora quarta à sumptione potionis Medicæ æger expedite loquutus est. Die 7. pulcherrimè vixit, & pristinæ sanitati, citra topicorum auxilium, restitutus in publicum prodijt.

OBSERVATIO XXII.

Vulnus & Fractura Nasi.

ANno 1644. die 22. Aprilis nobiliss. & strenuus Vir, Dominus Vvolfgangus à Bartenheim, Teutonicus Ulmenfis, rura sua visitans decidit ex equo, qui ipsi nasum calcaneo fregit, & adeò laceravit, ut vulneris labia propter insignem hæmorrhagiam & nasi frigiditatem ad mutuum contactum adduci vix potuerint. Ea nocte sanguinis fluxum Chirurgus Iohan. Iacob. Riedlin, medicamentis stegnoticis sistit. Die 23. in subsidiū vocatus, nasum omninò depresso, valdeque laceratum inueni. Rebus sic stantibus septum narium transuersum, ossiculaque nasi depressa specillo nunc lato, nunc obtuso reposui, & naribus tubulum plumbeum, cerato diapalmæ ac linimento simplici obductum imposui, ut septum & narium ossa iam reposita in loco conseruarentur. Vulneris labia sine futura ad mutuum contactum reduxi, adductaque linteolis oblongis ex medicamento sequenti imbutis,

℞. Album oui optim. agit. num. j.

Pulu. Tut. præp. 3js.

Lapid. chryf. præp. ʒj.

Aq. plantag. 3ß M.

& in crucem adhibitis conseruaui, atque sic membrum affectum fascià Galeni ad nasum obligauit. Ob vehementem capitis dolorem, fronti & temporibus applicui oxyrrhodinum.

℞. Albumin. ouorum. num. ij.

Aceti Rosac. ʒß.

Aq. Rosac. ʒiv.

Ol. Rosac. ʒij. M. pro Oxyrrh.

stuppa cannabina exceptum. Collum ex oleis adstringentibus inunxi, eique splenium in vino rubro austero adhibui, ad impediendum humorum in caput affluxum. Ob animi deliquium præscripsi aquam cordialem:

℞. Aq. Ceras. nigr.

Pimpinell.

Fragar.

Rosar.

Rosar.ana ℥j.

Marg.præp. ℥j s.

Mag.corall.rubr. ℥j.

Pulu.Lapid.chryf.præp. ℥ss.

Man.Christ.perlat. ℥ss.

M.F.Aq.cordialis.

de qua sæpius per interualla sumpsit patiens. Hora nona ante meridiem vsus est clystere refrigerante, aluum laxante, & per consequens humores à capite reuellente.

℞.Herbar.Mal.

Pimpinell.

Violar.

Borrag.

Nymph.

Flor.Chamomill.ana M.ß.

Semin.Lini.

Melon.

Fœnicul.

Citri ana ℥j.

Coq.in f.q.aq.font.& colatur. ℥viii.

Adde Mel.ros.sol. ℥iv.

Ol.Violar. ℥ij.

Chamom. ℥j. M.F.Enem.

& indè bis deiecit materiam valdè crassam & adustam. Hora decima Chirurgus incidit venam medianam dextri brachij, & vncias quinque eduxit sâguinis, qui biliosus & semiputridus fuit. Vesperi sumpsit haustum acidularum Vberkingensium vino granatorum permixtum, ad extinguendam sitim intolerabilem. Victum ordinavi tenuem, pro cibo cremorem hordei, interdum panatellam, nonnunquam iusculum carnis, in quo luteum oui fuerit dissolutum; pro potu decoctum C.C. vsti vino granatorum correctum.

Die 24. Aprilis æger quoad vires & dolorem capitis melius habuit, quam die præterito: vulnus linteolis emplasticis tractavi, & patienti ob nimias vigilias, & totius incendium præscripsi sequens pediluvium & emulsionem.

℞.Herbar.Bethon.

Lactuc.

Violar.

Flor.Nymph.

Rosar.

Papau. ana M.j.

M.Pro decoct, pedum.

℞. Semin. melon. ʒjs.

Papau. alb. ʒ ss.

Aq. nympg.

Fragar.

Ceras. nigr.

Acetos. ana ʒiv.

E Emuls. cui adde

Mag. corall. rubr. ʒjs.

Perl. præp. ʒij.

Sirup. violar. ʒij.

Misce pro trib. dosib.

quarum quælibet sumatur post cœnam & pediluvium. Die 25. pa-
tiens interrogatus respondit, se aliquantulum dormisse, & conque-
stus est de summo calore & rubore oculi dextri, quem post reitera-
tum clysterem, sequens cataplasma statim iuuit.

℞. Pom. dulc. in lact. coct. & fort. expr. num. ij.

Album oui conuas. num j.

Pulu. Tut. præp. ʒjs.

Aq. ros. parum. M. F. Cataplasma in oculorum inflam-
mationibus, & epiphoris expertissimum.

A die 26. vsque ad trigesimum Aprilis tubulos plumbeos vnguen-
to de Tutia Magist. obduxi, puluereque carnis excrescentiam prohi-
bente,

℞. Pulu. Alum. vsti ʒʒ.

Tutia præp. ʒij. M.

asperso naribus indidi, exterius ceratum diuinum applicui: quibus
medicamentis vulnus intra & extra nasum, consolidavi. Post vulne-
ris curationem patiens ipse tubulos solo vnguento de tutia infectos
naribus immisit, & fascia Galeni firmavit, donec etiam ossicula prius
fracta & depressa callo quodam fuerint colligata. Iisdem remedijs
externis curavi Dominum *Christophorum Schlescherum*, & *Mel-
chiorum Frid*, qui præter vulnus in naso, & capite acceptum, passus
est vulnus thoracis cum læsione diaphragmatis & ventriculi, de quo
infra singularis observatio.

OBSERVATIO XXII.

Tumor cum folliculo excisus in maxilla superiore.

ANno 1631. Rosina Otenglerin, Gieglingensis, tempera-
menti melancholici mihi naravit, quod ipsi ante quadrien-
nium caruncula in oris sede sinistra, circa superioris maxillæ
dentes

dentes molares, enata fuisset, moles scilicet rubra, pendula, & magnitudine nucem moschatam adæquans, quam septimo mense istius loci Barbitonfor, ante ullam corporis præparationem, aut medicamentorum topicorum usum extraxit. Paucos post menses denuò excreuit dura, rubra, venis obsita, & maximè dolens, vsque in quartum annum, quo magnitudinem oui anserini superauit, ita vt non tantum prædictæ maxillæ, & dentibus moraliibus, sed etiam canino, & mediæ palati parti adnata, deglutitionem & loquelam impediret, quare eius excisionem à me instantè petijt. Hic tumor circa dentes molares, non ratione malignitatis, sed aceti acerrimi, quo sæpius os ob foetorem colluit, aliquantulum exulceratus fuit. Cum autem viderem, tumorem alia ratione tolli non posse, quàm chirurgià: ad corpus præparandum præscripsi, die 4. Octob. medicamentum, quod

℞. Hydromel. Tartarif. ℥ij.

Aqu. borrag. ℥iiij.

Cordial. Saxon. ℥ij. M. pro dos. j.

Hoc syrupo patiens vsa est per triduum, bis in die, nimirum mane ante prandium, & vespèri ante cœnam. Die 8. deglutiuit quinque horis ante prandium sequentes pillulas.

℞. Mass. pilular. aurear.

sine quib.

Extract. coch. ana ℥j.

Mag. mech. nigr. gr. viij.

cum syrupo de bethonica form. pilol. parvæ, quæ deurentur.

À quibus decies deiecit materiam serosam, biliosam & adustam. Die 10. ad inspiciendum sanguinem ipsi secta fuit vena mediana sinistri brachij, & emissus sanguis ad ℥iiij. omninò serosus & adustus. Vnde ordinaui sacculum medicatum.

℞. Radic. Fœnicul. ℥iiij.

Polypod. ℥ss.

Com. absynth. pontic. p. j.

Herb. Bethon.

Veronic.

Agrimon. ana p. ss.

Flor. Borrag. p. j.

Fol. sen. Alex. stip. ℥js.

Radic. mechoac. nigr. ℥ij.

Rhab. elect. ℥iiij.

Hermod.

Turbeth. ana ℥js.

Sem. chartam. excort. ʒvj.

Anis.

Anis.

Fœnicul. ana ℥j.

Crem. Tartar. ℥iij.

Gingib.

Cinam. ana ℥j

Incisa & contusa dentur ad sacculum, in mensura vini Nicarini, per 24. horas infundendum, de quo alternis diebus duabus horis ante prandium hausit ℥ iij. Ab usu vini cathartici remisit frequens illa salivæ expuitio, quæ sanguinis inspectionem & expurgationem indicavit. Interim patiens non neglexit bonam victus rationem, & loco vini bibit decoctum sarsaparillæ. Die 20. & 21. manè, vesperi, & post cœnam sumpsit de sequente mixtura tantum, quantum cuspis cultri latioris comprehendit.

℞. Conseru. Borrage.

Rosar. ana ℥j.

Cortic. citr. cond. ℥ij.

Nuc. mosch. cond. ℥j

Mag. corall. rubr.

Marg. ana ℥j.

Lapid. Hæmatid. ℥℥.

Syrup. acetos. citr. q.s.

M. F. conditum.

Die 23. cum ab usu conditi patiens benè haberet, ad conservationem virium sæpius assumpsit cochlear vnum, atque alterum de sequenti Aqua corroborante.

℞. Aq. ceras. nigr.

Borragin.

Rosarum ana ℥j.

Spir. Cephal. Anhalt.

Marg. præp.

Magist. corall.

Lapid. Hæmatit.

Chrysolit. præp. ana ℥j.

Man. Christ. perlat. ℥℥.

M. ad vitrum.

Et ne aliquid desit inter benè operandum, præscripsi aquam hanc odoriferam.

℞. Aquæ odorif. Fuchsi.

Rosar. ana ℥j.

Aceti ros. ℥vj. M.

His præparatis, ore patientis aperto, & eius capite ab adstantibus firmiter detento, tumorem ante, retrò & post molares dentes

scalpello separavi, & in medio forcipe Tabul. XI. Figur. V. abscissum extraxi.

Post tumoris extractionem, patiens, ad sistendum sanguinis fluxum, os sæpius colluit mixtura.

℞. Aq. plantaginis.

Prunellæ.

Rosarum ana ℥ii j.

Acet. ros. ℥j.

M. pro collutione oris.

Cum autem post repetitam oris collutionem, sanguis non substitisset, venulas & arterias ferreamentis è Tabul. XIX. candentibus tetigi, iphisque spongiam vstam, & pulvere adstringente Galeni aspersam, atque splenium albumine oui agitato & vino rubro expressum, imposui. Maxillam exterius linteo quadruplici expresso, & fascia duobus capitibus prædita obligavi. Vesperis patiens benè habuit, & subsistente sanguine, ferosi humoris magna copia ex ore defluxit. Die 24. patiens de insigni capitis dolore conquesta est, sed medicamenta in ore relictæ fuerunt, ob timorem novæ hæmorrhagiæ. Die 25. sanguine firmiter consistente, spongiolam adustam & splenium extraxi, & præscripsi gargarisma seq.

℞. Aq. Plantagin.

Prunell.

Veronic.

Rosar.

Quinque fol. ana ℥ ii j.

Mel. ros. col. ℥ij.

Tinctur. ros. ℥js. M.

Ore eloto, ulceri filamenta carpta vnguento ex pulueribus Galeni adstringentibus, & albumine oui agitato oblita imposui, fasciæque & linteo triplici maxillam exterius obligavi.

Vesperis ob ventris constipationem ægra admisit Enema laxativum,

℞. Decoct. carmin. ℥ vii j.

Mell. ros. sol. ℥ijs.

Elect. Diacarth. ℥j.

Ol. chamomil. ℥ j ss.

Amygd. dulc. ℥j.

M. F. Enema, à quo sexies deiecit.

Die 26. per totam noctem se quietissimè dormivisse dixit, & quoad fauces benè habuit. Die 27. extractis medicamentis, quæ nudius tertius apposui, circa palatum & dentes molares apparuit quædam particula viscosa, quam specillo, lana in spiritu vitrioli madefacta,

inuo-

inuoluto aliquoties tetigi, osque cum faucibus gargarismate ordinario lauari iussi. Die 28. extractis denuò medicamentis, omnia circa dentes molares, atque palatum pulcherrimè habuerunt. Die 29. Eschara, quam ignis induxit, ablata, sæpius per diem lauit os medicamento hoc:

R. Mell. ros. colat.

Tinct. rosar. ana ℥is. M.

Die 30. ob capitis dolorem repetijt vsum pilularum cēphalicarum, a quibus dolor omninò cessauit. Die 31. vlceri cicatrix induci, & parians articulatè, citraque omnem hæitationem linguæ, loqui cœpit. Die 1. Decemb. ægra benè quidem habuit, sed ad maiorè oris exsiccationem bibit decoctum sarsaparillæ. Die 2. omnes oris partes cicatrice ferè obductas vidi, & ad præcauendam mali recidiuam consului, vt vsum vini medicati repeteret. Die 3. vlcus omninò consolidatum apparuit, & patiens exinde lætissima in publicum prodijt.

OBSERVATIO XXIV.

Excrescientia carnis in palato.

IN palati anteriore parte, retrò dentes incisivos, foramen est notatu dignissimum, per quod ex palato in narium amplitudinem, venula, atque arteriola, vnà cum tunica palatum succingente, transmittitur. Ex hoc foramine, ante tres menses, nascebatur Nobili Matronæ, & coniugi Domini Alberti Ochleichers, quædam excrescientia carnis instar fungi, ex qua magna sanguinis copia effluxit, quotiescunq; illum vel leuiter lingua tetigit. Tandem cum ille fungus, seu excrescientia carnis, ad nucis iuglandis magnitudinem, ita vt loquelam interciperet, peruenisset, vsa est consilio sui Barbitonsoris, qui quædā medicamenta, at sine fructu, adhibuit. Anno 1641. die 10. Martij vocatus, locum affectum inspexi, specilloq; excrescientiam circa basin tetigi, ex qua statim sanguis copiosè effluxit. Hisce cōsideratis manifestum erat, malum hoc ex prædicto foramine originem traxisse; qua propter aliquoties vsa est pilulis Aquapendentis, quæ caput optimè purgarunt, & bonà victus ratione. Excrescientiā medicamento, quod constabat spiritu vitrioli rectificato, succo portulacæ, & tinctura rosarum, tetigi, ac diminui: Deniq; instrumento, quo extrahere polypum soleo, residuum extraxi. Sic spatio 10. dierum, summa cum admiratione, sanitati restituta fuit. Ante huius mali inuasionem per biennium conquesta est de insigni dolore & grauitate auditus: iam verò post sanguinis effusionem, absque dolore benè audit: Ideò arbitror per *metastasin* esse factam morbi curationem.

OBSERVATIO XXV.

Sinus callosus & corruptio ossis palati.

Nobilissimus & reuerendissimus Decanus, Dominus à Cronburg, Anno 1626. conquestus est per Clarissimum Medicum Augustanum, Iohan. V Volfgangum Beern, de periodico dentis dolore, & molestissimo quodam Palati sinu, petijtque à me consilium & operam. Cum igitur huiusmodi affectus primam suam originem traxerint à consuetis hæmorrhoidibus suppressis, consului, vt Reuerendus admodum patiens post sufficientem sanguinis è vena basilica sinistra brachij missionem, corpus vino medicato à superfluis & excrementitijs humoribus expurgaret, hæmorrhoides dein hirudinibus aperiri, fonticulumque sinistro femori inuri concederet, quo humores è toto in caput ascendentes & sinum cum dolore dentis fontes ad inferiora quasi reuellantur, & per fonticulum educantur: Ad præcauendum doloris impetum, proposui Chirurgiam in anthelice peragendam, quam præfatus Medicum, scolpomachærio meo candente, dexterrimè instituit. His omnibus factis, dentem cariosum extrahi curauimus, quo iniectioes ex decocto in curanda ossium carie diuino, per cavitatem vulsi dentis ad sinum palati fistulosum peruenirent. Cùm verò cavitates illa dentis, & callosus palati sinus non coirent, neque patiens citra ignis vim curari posset, quæsiui, vtrum ignis efficaciam adhuc residuam, cum bona spe salutis, vellet experiri. Ægro annuente, Domino Doctore Beern, illud instrumentum Tab. I. Fig. IV. Armamentarij adumbratum Augustam misi, quo optimè ignito sinum callosum, & cariem palati obtegentem, citra guttulæ sanguinis profusionem incidit vsque ad dentis cavitatem, eoque in orbem circumuoluto notabile vestigium ossi impressit. Eschara ablata, in conspectum venit palati caries, quam ter quaterue ferramenti candentibus Tab. XIX. Fig. VIII. & IX. tactam, natura medicamenti exsiccantibus assumptis & adhibitis adiuta separauit, & vlcere consolidato patiens pristinam sanitatem adquirens fonticulum in femore per plures annos cum maximo fructu conseruauit.

OBSERVATIO XXVI.

Tumor alius cum folliculo in maxilla superiore separatus.

EX consilijs Medicis & *avtoſia* constat mala, de quibus con-
queritur nobilis & honesta Domina *Maria Cordula Zrap-*
pin, esse Hemicraniam, & steatoma, vel meliceridem superioris ma-
xillæ subcutaneam. Causa horum affectum est materia pituitosa,
tenuis & bile permixta. Quemadmodum bilis originem habet a
caliditate hepatis, & obstructione lienis; sic illa partim ex capite,
partim ex ventriculo, & vtero provenit. Pro curatione affectuum ne-
cesse est, ut humores pituitosi & biliosi euacuentur, hepar refrigere-
tur, lien ab obstructionibus liberetur, caput exsiccet, ventriculus &
vterus corroboretur, ne huiusmodi humores in corpore generentur,
colligantur; & postea in caput ruant. Hisce indicationibus, ut pro-
gnosticum attingam, credo nos satisfacere non posse, considerando
talem capitis & inferiorum indispositionem, qui difficilis sit curatu.
Nihilominus tamen (ne paucorum mensium spatio, malum peius
fiat, quod certè fiet, nisi primo quoque tempore idonea vſurpentur
remedia) proponam, quæ in hoc casu fieri debeant. Aperienda igitur,
meo iudicio, vena cephalica dextri brachij, & vnciæ sex vel se-
ptem sanguinis emittendæ. His peractis reuulsionis & deriuationis
gratia, Domina patiens sibi curet inuri setaceum, inter primam &
secundam cervicis vertebam, vel loco huius, singulis tribus mensi-
bus nuchæ adhibeat vesicatorium, & quatuor digitis supra genu
Tab. XLIII. Lit. I, sinistram, atque incommodo brachij dextri loco
Tab. XLIII. Lit. H. inuratur fonticulus. Tumori duro, ante vſum aci-
dularum, & decocti sarsaparillæ, nullum topicum adhiberem. Cor-
pus præparetur & purgetur medicamentis blandis. Utatur igitur sy-
rupus cathartico.

℞. Syrup. de mann. lax. ʒj.

Extract. Rhab. ʒj.

Diacart. ʒijs.

Mag. Tartar. ʒj.

Aq. ceras. nigr. q. s.

Ol. macis. gutt. ij.

M. F. Syrup. liquid.

Postea sumat hydromel Tartarificatum, & denuò purgetur infusione
Agarici, Rhabarb. foliorumque sennæ, syrupi ros. solutivum & manna.
Hoc facto hepatis caliditas temperetur, lienque obstructus aperiatur
vſu acidularum. Deinde totum corpus, præcipuè verò caput, propter
hemicraniam, purgetur sequentibus pillulis:

O

4

Mafs.

℞. Mass. pilul. aurear.

Cochiar. ana ℥ j s.

Mag. Gelapp. gr. vij.

Cum syrup. de bethon.

Form. pil. num. xxj. deaurentur.

Postea caput expurgetur errhinis & masticatorijs blandis, ne irriteretur humores ad oculos & thoracem. Caput etiam roboretur spiritu cephalico, cuius gutt. xv. manè & vesperi, in aliquot cochlearibus aquæ cerasorum nigrorum sumantur. Tempore autumnii, post totius expurgationem, hepatis attemperationem, obstructi lienis reserationem, & capitis corroborationem, nihil præstantius est ad dissoluendum tumorem in maxilla superiore durum, quàm decoctum sarsaparillæ, quod habet hanc prærogatiuam, ut omnes tumores duros digerat & dissoluat: ita tamen exhibeatur, ne sanguinem calefaciat.

℞. Radic. Sarsap. ℥ ij.

Lign. Guaiac. pro corroboratione ventric. ℥ ℔.

Aquæ fontan. ℥ viij.

Fiat infusio per 24. horas, dein coquantur ad consumptionem mediæ dietatis, & colentur pro syrupo sudorifero, de quo sumat manè, quinque horis ante prandium, ℥ v. & quatuor horis ante coenam, ℥ iiij. & singulis diebus, manè tantum, hora una post assumptum syrupum, in lecto blande & sine vi sudet per horulam. Pro potu ordinario fiat secundum decoctum, coquendo eandem materiam, primi decocti in ℥ x. aquæ ad consumptionem tertiæ partis, cui in fine ebullitionis addantur ℥ ij s. vuarum passarum & ita decoctorum usum per 30. dies continuet, renouando secundo quoque die decoctum secundum. Inter usum sudoriferi animaduertendum, ne aluus constipetur, ideoque alternis diebus utatur enemate, aut potione medica laxatiua. Singulis quoque Septimanis sumat semel præscriptas pilulas, vel medicamentum æquiualens, & eo die, quo siue purgans siue laxans per os assumit, à decocto primo abstineat. Pro debilitate ventriculi recipiat semicochlear spiritus mastichini sequentis.

℞. Mastich. ℥ iiij.

Galang. ℥ j.

Cinam. ℥ ij.

infund. in s. q. spir. vin. & destill.

Exteriori ventriculi regioni applicetur ceratum, ex Caranna & Tacamacha, aut aliud simile. Si his medicamentis tumor iste non cedit,

dit, ad sectionem deueniendum est. Et hæc sunt pauca illa remedia, quibus Nob. patiens tutissimè potest vti: ea tamen omnia Clariss. & Excellent. Medici præsentis iudicio relinquo Vlm. Sueu. die 20. Aug. Anno 1642.

Curatio prædicti tumoris.

Tumor, cuius in præscripto consilio mentionem feci, fuit in dextra maxilla superiore, & magnitudinem oui gallinacei superauit, albus, immobilis & durus. Præterito autumno (præparato corpore, & educto sanguine) vsa est patiēs decocto sarsaparillæ, quo tumor ferè discussus, vt ex epistolis Dominae patientis ad me datis patet.

Extractum literarum die 7. Mart. Anno 1643. ex aratarum Heilbrunnæ.

Tumor in mala dextra post vsum decocti sarsaparillæ minor factus est, ita vt ferè euanesceret. Sic Deus Optimus Maximus direxit curationē. Ego putavi perfectè curatum esse tumorem. Quid fit? Infelix post Bacchanalia, in balneum ordinarium, consilio & consensu Medici, ingressa sum, & vix iterū egressa, animaduerti alterationem atque augmentum tumoris. Hinc quotidie maiorem compressionem, non absque dolore, sentio, veluti tempore præterito, &c. ex his patet fructus & utilitas de cocti sarsaparillæ.

Sed post aliquot mēses, cum vtererur balneo, caput calefactum est, & tumor propter mœrores & continuas lachrymarum effusiones ad priorem magnitudinem auctus. Rebus sic stantibus, patiens Heilbrunnā venit Vlmam, vt ibi tumor chirurgiā curaretur. Communicatis cum Excellentiss. Domino D. Christophoro Eysenmengerō, Reip. Heilbrunnēsis Physico, consilijs, datoque prognostico, nos optimam sperare sanitatem, si modo os illesum fuerit, præmissa purgatione & venæ sectione, Dominam ægram Anno 1643. die 2. Maij, in lectum, ligatis ad latera manibus, collocaui: deinde vnus ex adstantibus hamulo labium superius nonnihil sursum traxit, vt commodè inter tumorem & musculum primum, qui labium attollit, cultello separatorio peruenire possem. Hoc cultello superius vsque ad ossis iugallis sucuram perueni, & tumorem à prædicto musculo separavi. Inferius autem, propè dentes molares & gingiuam cartilagineam tumoris tunicam, quam ab osse quarto maxillæ superioris eodem scalpelle diducere frustra tentavi, inueni, ita vt coactus fuero folliculum incidere, quo inciso effluxit materia quædam crassa & flaua, instar mellis, tumorque subsedit. Effluxa materia, & cartilagine per for-

forcipem excisa, vulnus albumine oui, puluere chrysoliti præpar. & adstringente Galeni obligavi. Die sequente, & subsistente sanguine, propè musculum secundum, qui labium abducit, inueni quoddam tuberculum, sub quo erat foramen, per quod specillo obtuso, citra negotium in cavitatē ossæam perueni. Die 12. in præsentia D. D. Eysenmengeri tuberculum illud incidi, & foramen illud dilataui. Die 13. post abitum D. D. Eysenmengeri, propè dentem caninum aliud tuberculum instar ossis durum reperi, quod etiam forcipe Tab. XI. Fig. II. excidi. Interstitium extracti folliculi, ab ultimo dente morali usque ad cranium, ita consolidatum fuit, vt ne guttula puris exiret: foramen autem globulis apertum conseruaui, donec ossiculum beneficio decocti sarsaparillæ desquamaretur. Ossiculo oblato, vulnus cicatrice obduxi.

OBSERVATIO XXVII.

Vulnus sclopeti in maxilla inferiore.

ANNO 1634. die 27. Augusti Tesserarius equitum Suecicus, in cōflictu Nordlingensi, in maxilla inferiori paulum infra dextram aurem, duobus sclopeti globis sauciatus est, quorum vterque linguam læsit, & oppositam maxillæ partem fregit cum offensione tonsillarum, omnium dentium molarium, insigni fluxione sanguinis, animi deliquio & febre. Die 5. læsionis ob insignem sanguinis fluxum, animi deliquium & febrem adhibui sequentia:

℞. Syrup. Acetos. citri.

lulap. ros. cum Tinct. ana ℥js.

Aq. Endiuizæ.

Plantaginis ana ℥ijs. M. q. Syru.

Vesperis vsus est potione cordiali:

℞. Margarit. præp.

Corall. rubr. præp. ana gr. viij.

Lapid. Chrysol. præp. gr. viij.

Aq. rosarum.

Plantaginis.

Ceras. nig. ana ℥j.

Syrup. corall. ℥ij.

Acetositatis Citr. ℥is. M. F. potio.

His peractis, reuulsioni gratia, præscripsi clysterem refrigerantem.

℞. Mell. ros. sol.

Olei violat. ana ℥iij.

Decocti emoll. ℥x. Misc.

à quo

à quo ter deiecit materiam nigram, & sanguine mixtam. Post vsum clysteris, & sanguinis fluxu compresso, religavi vulnus, & non solum inferiorem maxillam in vtraque reperi parte læsam, verum etiam linguam, cum insigni inflammatione faucium & amissione loquelæ. Ideoq; illicò adhibui pro lotione oris gargarismum adstringentem. Elotis faucibus, tam internè quàm externè imposui spongiolam cōbustam, albumine oui agitato imbutam, atq; pulvere stegnotico Gal. & lapid. chrys. præp. aspersam, partibus vicinis oleo rosato inunctis fasciam adhibui: & hac ratione sistebatur enormis ille sanguinis fluxus. Die sequente aliquantulum melius habuit, nihilominus tamen de insigni dolore capitis, laterisq; dextri pulsatorio conquestus est. Ob id secta fuit vena mediana eiusdem lateris ad emittendas ℥iv. sanguinis. Post horam sumpsit iusculum hordei, per infundibulum Tab. XXVI. Fig. III. iniectum. Tertio quoque die monstravit digitis insignem dolorem muscoli temporalis. Quapropter adhibitum sequens cataplasma.

℞. Farinæ hordei.

Fabar. ana ℥vj.

Micæ panis domest. ℥iv.

Olei ros. ℥iij.

Vini rubr. &

Oxymel. s. ana q. s. M. ad

ignem in formam cataplasmati.

Vesperis sumpsit panatellam per siphonem, & parum aquæ hordei. Media nocte sumpsit haustum syrupi acetositis citri, & vini Granator. ana ℥is, cum Aq. ceras. nig. ℥ij. Die quarto monstravit digitis & scripsit, se in faucibus, hoc est, circa columellam, seu plectrum vocis, insignem dolorem pati. Subsistente sanguine vulnus religavi, ex quo pus fluxit cum tanto fœtore, quem ferre non potui: elotis faucibus sequenti Gargarismo.

℞. Aq. Plantaginis ℥ij.

Prunellæ ℥j.

Bol. Armeni. ℥j.

Salis Prunell. ℥ij.

Aluminis ℥j.

Syrup. Mytrini ℥j. M.

Vidi circa columellam, & specillo obtuso tetigi quandam duritiem vacillantem, seu frustulum ossis, quod partes circumstantes pupugit, & dolorem circa fauces induxit. Hanc ossis particulam vossellæ dentibus exemi. Vesperis, propter cōstipationem alui, usus est præscripto clystere. Die 5. aliquantulum melius habuit, & religato vulnere, magna puris semicocti copia exiit. Die 6. sumpsit potionem medicam.

℞. Syrup.

℞. Syrup. ros. sol. ʒjss.

Extract. Rhabarb. ʒj.

Aq. Plantaginis q.s.

Lap. Chrysol. præp. gr. vj. M.

à quo quater deiecit materiam flauam, vulnus obligatum fuit digestiuo.

℞. Terebinth. lot. in aq. scordij. ʒij.

Pulu. Iridis Florent.

Aristolochiæ rotund. ana ʒß.

Syrup. de ros. siccis ʒij.

M. p. digestiuo.

Exterius applicata fuit turunda oleo violato, & lumbricorum terrestrium oblita, ad linguam nihil vsus est præter Aq. ros. & gargarismum. Die 7. cœpit balbutire, dixit, monstrauitque digitis fauces iterum dolere: inspexi & extraxi ossis particulam, vulnus dein obligans, vt die præterito. Die 8. conquestus est de dolore colico, sed post vsum clysteris ordinarij, cui addita fuit portio quædam olei amygdalar. dulcium, melius habuit.

OBSERVATIO XXVIII.

De dolore dentium periodico felicissimè curato.

Quamuis pilula D. D. Herlicij in ore detenta omnem dentium dolorem mirificè sedet, quæ conficitur ex seminibus, opio, hyoapijcyamo, & syrupo papau.

℞. Semin. apii. gr. ij.

Hyoscyam.

Opii. ana gr. iv.

Syrup. papau. q.s.

M. F. Pilula num. j.

Nihilominus tamen ad periodicam dentium exacerbationem, quæ præstantissima sæpè elusit remedia, curandam & præcauendam, D. D. Spigelius, sclopomachærio Tab. XII. Fig. I. & c. candente, eam anthelice partem, quæ superiorem tragi immediatè contingit, felicissimo semper successu incidit, vulnusque deinde iterum consolidauit. Hac noua chirurgia ille ramulus arteriæ carotidis, qui ab auris anthelice ad dentes pergit, transversim inciditur, ita vt, intercepto humorum affluxu, dolor non amplius reuertatur. Huius præsidij chirurgici miram virtutem in se primùm expertus est Author, postmodum, me præsentem, in non paucis alijs.

OBSERVATIO XXIX.

Apoplexia fortis ob dentitionem difficilem.

ANNO 1638. Die 27. Febr. hora noctis 8. Illustris & Generosi Baronis *Ferdinandi GeizKofleri filius* Ordolphus, inter duodecimum & decimum tertium suæ ætatis Mensem, ob difficillimam dentitionem, apoplexia forti mortuus est. Quarto ante obitum die parentibus inunctionem occipitis, *alias valdè proficuum, mihiq; pluries compertam*, proposui, quam parètes recusarunt: vnde talia adhibui remedia, quæ in huiusmodi magna intumescencia & gingivarum pruritu, febre & catarrho non sine fructu usurpari solent. Nihilominus tamen sine manifesta membrorum conuulsione, clamore & dentium stridore spes vltima totius familiæ vniuersali apoplexia correpta è vita discessit. Quod autem hoc tempus dentiendi valdè periculosum sit, præsertim, quando pueri caninos edunt dentes, hoc est inter 12. & 13. à natiuitate mensem, ex Hipp. Aphor. 25. Sect. 3. constat & prouerbio: Parentes de liberis suis gaudere non posse, donec dentes sub oculis, canini dicti, editi fuerint.

OBSERVATIO XXX.

Vincula lingua & vnguibus malè disrupta.

ANNO 1628. die 2. Martij coniux *Iacobi Eimmermans*, peperit pulcherrimum filium, cui obstetrix, cuius famæ parco, ligamentum vnguibus more suo incidit, vt in futurum articulate loqui posset. Huic operationi successit dolor & inflammatio, quæ papillarum apprehensionem, vel lactis potius suctionem foetui prohibuit. Parentes lactendi impotentiam linguæ vinculo adscripserunt, & existimantes quod obstetrix linguam nondum satis à vinculo liberarit, vocarunt chirurgum, qui pari imprudentia, ligamentum & vasa lingue incidit, & quibus sanguis in asperam arteriam defluxit, & fetum tertia die suffocauit. Extincto infante, mater cepit conqueri de tumoribus mammarum à lacte concreto, quorum dexter malè tractatus tandem degenerauit in cancrum exulceratum, & foeminam, post perpeffos grauissimos dolores, enecauit. Foemella quædam recens nata, postquam ipsi chirurgus vinculum linguæ phlebotomo vulgari incidisset, propter dolorem linguæ parum lactis materni sugere valuit. Lacte in mamma dextra concrefcēte, mater foetum admouit papillæ sinistræ, qui, mitigato prius sub lingua dolore, lac in vtramq; traxit mammam, ita vt tumor ex

con-

concreto lacte durus minimè emolliri, & resolui potuerit nisi fœmella ablaſtaretur. Quo facto mater in filiola obſeruauit vertebraſ dorsi verſus dextram diſtortas, cui diſtorſioni vix emendabili anſam præbuit fœtus vnica papilla admotio. Ex his duobus ſaltem exemplis ſatis apparet, quam periculose vinculum linguæ vnguibus obſtetricum, & chirurgorum phelebotomo non raro dilaceretur, & quanti facienda ſit legitima huius vinculi chirurgia, quam multis cū animaduerſionibus nobis propoſuit Hieron. Fabritius ab Aqua-
pend. de qua vid. Tab. XXXVI. Fig. VIII.

OBSERVATIO XXXI.

Scrofula totum collum occupantes.

ANNO 1631. Menſe Ianuarij chariſſima coniux *Iosephi Ronigs*, ſcrofulis totum collum occupantibus obnoxia, me in conſilium vocauit, cui præſcripti puluerem mixtum ex partibus æqualibus ſacchari è gingibris & turpethi, qui pituitam, ſcrofularum coniunctam cauſam; ex profundioribus & remotioribus locis peculiariter expurgat, teſte Auicenn. l. 4. Fen. 4. Tract. 2. c. 10. quia ramen honeſtiſſimæ huius fœminæ natura ab vſu pulueris in vino exhibendi, abhorruit, ſequentem mixturam tribus vicibus, citra nauſeam, aſſumpſit.

℞. Pulu. Turpeth. ℥iv.

Gingib. Indic. cond. q. s.

M. in form. Elect.

Corpore ab humoribus craſſis ſufficienter expurgato, parti affectæ appoſui caratum oxelæum, oleo *Logadorum* ſeu de lacertis emollitum, cuius deſcriptio hæc eſt: Recipiūt *lacerta virides vina*, quantum placet, conquantur in oleo communi, donec lacerta comburantur, & oleum fiat nigrum, Colatura indatur vitro, & reponatur ad ſolem, uſque dum ſaces ſubſideant, oleum clareſcat, & fuſcū colorē acquirat, & exhibui per triginta dies ſingulo manè ℥vi. de Electuario, quod *Hercules Soxonia*, & *Ioannes Prenotius*, tanquam longe certiffimum ad curandas ſcrofulas remedium, pro ſecreto habuerunt, & ita pararunt.

℞. *Lacertarum ſiue communium, ſiue virid. N. C. Abſciſſis capitibus & caudis, exemptiſque intraneis inſundantur in aceto vini albi per ſe acerrimo, & ſine pipere facto, per 4. dies: deinde exiccentur, & macerentur in alio aceto, ſiccenturque iterum in umbra aut ſole, & in puluerem redigantur. Quo facto pulueris ℥i. admiſc. mell. ℥iiij. Fiat mixtura, de qua per 30. vel 40 dies pueris dentur ℥ij. adultis verò ℥ſ. ℥vi. vel ℥i. ad ſummum*

His

His remedijs exhibitis & appositis nostra pateriens spatio mēsis curata est. *Iohan. Rioli. 2. Antropographic. 15. de mesenterio* scribit; scrofulas in corpore nunquam erumpere, nisi mesenterium strumosum fuerit, quod etiam testatur Guido & Ingrassias. Eiusmodi mesenterium innumerabilibus glandulis repletum inueni in Nobil. Dominae Ultesheimern cadauere, quod quoniam totus corporis habitus scrofulis erat quasi refertus, aperui, & in hydropis causam inquisiui.

Mirificam unguenti, quod Fabricius ab Aquap. l. 1. pentateuch. c. 21. ad scrofulas apertas commendat, virtutem expertus sum in quadam monacha & puella, quarum illa scrofulas habuit exulceratas in mammis, & hac in collo.

OBSERVATIO XXXII.

Angina cum respiratione difficillima, & prohibita deglutatione.

Nobilis quædam scemina Vulmensis. Anno 1627. Die 7. Iulij, menstruis fluentibus, circa vesperam periculosa angina fuit correpta, quæ respirationem valdè difficilem reddebat, deglutationemque cibi & potus denegabat. Huic vocatus subito clysterem laxatiuum inieci, & eo reiecto sanguinis ℥iv. ex vena brachij mediana educi curavi, Die 8. Iulij hora sexta matutina Enema fortius fuit infusum, quo reddito, patienti in lecto erectæ barbiton for venas sub lingua incidit, & cucurbitulas siccas femorum parti domesticæ, veluti etiam heri, cum multa flamma affixit, non solum, ne purgatio menstrualis impediretur, verum etiam ne maior ad partem affectam fieret attractio, Sanguine sufficienter extracto, cucurbitulas remouit, & patienti gargarismum præscripsi, qui in omnibus periculosis anginarum speciebus, cum in principio augmenti fuerint, maximè commendatur, si eo fauces inflammatae sæpius in die coluantur.

℞. Pulu. sinap. ℥is.

Acet. vin. accerim. ℥j.

Aq. plantag. ℥iij.

Sacch. albiss. ℥ij. M. F. Gargarismus.

qui spatio horarum quatuordecim, partim humores repellendo, partimque eos resoluendo, patientem morti proximam ab angina liberavit,

OBSERVATIO XXXIII.

Facies pulvere tormentario ambusta.

ANno 1634. Mense Nouembri, Aromatarij cuiusdam filius in taberna sua deposuit ollam viuis carbonibus repletā propè scrinium, in quo reconditæ fuerant decem libræ ciuiles pulueris tormentarij. Hinc Africus violentior adspirans scintillam ex olla in scrinium nullo operculo contactum detulit, ex qua puluis accensus pueri manus calefacturi faciem ita combussit, vt neque oculorum palpebras attollere, neque cibum & potum vel manibus apprehendere, vel ore accipere potuisset. Parentes de pueri restitutione valdè solliciti, meum consilium prima læsionis hora petierunt, quibus, vt pro virili satisfacerem, præscripsi singulare linimentum, quo solo Chirurgus partes læsas quater in die inunxit, & septimanæ spatio ingentem illam ambustionem, nulla remanente cicatrice, curauit.

℞. Butyri rec. nouies, vel sæpius liquefacti & in aqua spermat. ranar. destill. loti ℥vj.

Ol. de vitell. ouor. ℥ij. M. F. Linim.

Quod in quibusuis ambustionibus empyreuma extinguit, inflammationem mitigat, pustulas prohibet, simulque dolorem lenit.

OBSERVATIO XXXIV.

Gutta serena setaceo nucha inuisto curata.

ANno 1632. Maria Ròthin, in Territorio Vlmenfi nata, circa vigesimum sextum suæ ætatis annum ob suppressos menses conquecta est de vtriusque oculi vitio, quod vulgò gutta serena nominatur. Huic in Nosocomium susceptæ circa nouilunium saphenam dextri pedis incidi, & sanguinis vncias sex educi curavi. Deinde pilulas vterino cephalicas:

℞. Mass. pil. de castoreo ℥ij.

Extract. cochiar. ℥j.

Mag. Gialapp. gr. vj

Aq. artemis. q. s.

Form. pil. num. xxj.

& vinum medicatū præscripsi ad expurgandū totum & caput. Post catharticum vsum fonticulū femori dextro quatuor digitis supra genu inussi. Elapsis quatuor septimanis, menses cœperunt fluere, sed admodum diminutè: quapropter patienti exhibui dosin pilularū de ammo-

ammoniaco correctarum, à quibus purgatio satis euidenter fuit promota.

Circa tertium nouilunium menses apparuerunt, & fluxerunt, sed adhuc diminutè: quamobrem patiens reperijt vsum pilularum menses promouentium, à quibus ad nutum fluxere. Quarto mense purgatio iusto tempore & quantitate respondit: nihilominus tamen patiens tristissima, inde visum non recepit. Hinc, quia antehac in Iohan. Davidis Commerellij charissima coniuge, & Iohanne Chunrado Ehingero setaceum nuchæ inustum ad huiusmodi neruorum obstructions præstantissimum inueni, ceruici setonem applicui, vlceraque per viginti dies aperta det nui, donec ægra pristinum visum lætissima receperit. Mensibus ritè fluentibus, fonticulum in femore consolidauit, & ab eo tempore vsque ad annum 1645. incolu mi sanitate fruita est.

OBSERVATIO XXXV.

Excresecntia in naribus gallica.

Rusticus quidam Iungingensis ozæna Gallica laborauit, cuius excresecntia nares ita fuerant obstructæ, vt patiens per eos aërem inspirare minimè potuerit. Quapropter præscripsi curam ex ligno sudoriferam, eaque finita, excresecntiam narium consumpsi sequenti vnguento.

℞. Linim. fol. 56. ad carunculas in meatu vrinario auferendas, è Pneuotij medicina pauperum propos. 3j.

Mercurij præcip. 3j ℞.

M. in formam vnguenti.

quo illinantur turundæ naribus immittendæ. Carunculis exesis, naribus imposui canales plumbeos, cerato diuino obductos, donec consolidarentur vlcera. In eiusmodi vlceribus alij commendant mixturam ex decocto ligni sassafras, melle rosato, puluere præcipitati & aloës succorinæ, qua sæpius in die nares lauant, & felicissimè curant.

Hoc vnguento præstantissimo nuper quoque Vlmannum textorem, post præmissam curam sudoriferam, ab eodem malo citra omnem doloris sensum intra septimanæ spatium liberaui.

P. 22

P.

DB.

OBSERVATIO XXXVI.

Gutta serena utriusque oculi incurabilis.

ANno 1642. Iohannes Degelen, Apparitor Vlmensis, conquestus est de amaurosi, quæ modernis gutta serena vocatur: Hinc in Xenodochium delatus, accepit repetitis vicibus pilulas ophthalmicas.

R² Mass pilul. Lucis.

sine quibus ana ℞js.

Magist. Gialapp. gr. vj.

Ol. fœnicul. dest. gutt. ij.

Aq. Euphrasie q.s.

Form. pil. n. xxvij.

quibus nihil quicquam conferentibus, ceruici primum vesicatoria imponi & setaceum in nucha applicari iussi, quod utrumque præsidium, cum cæcus sine emolumenti perceptione, admisisset, reuocaui in memoriam, quæ Anno 1620. observatoricinæ meæ inserui. Cadauer pauperculæ cuiusdam Patauinae (quæ per viginti annos amaurosi pedetentim inuadente laborauit, & tandem cancro mamillæ sinistrae occulto, & medicamentis repellentibus in pectoris cauitatem detruso, miserrimè obiit) delatum fuit in Theatrum Anatomicum, ubi præsentibus multis studiosis, in causam huius cæcitatis legitimam inquisiui. Aperto igitur cranio, inueni duos anteriores cerebri ventriculos subsidentiam passos, & conglutinatos, per quos spiritus animalis ad oculos deferri non potuit. Vnde neruis opticis sensim emarcescentibus (apparebant enim duplo minores, quam in alijs) amaurosis, illæso vndequaque oculo, inducta fuit, benè enim adhuc nutriebatur venis & arterijs rectè constitutis, nisi quod arteria ad oculi radicem ingressa turgebat, adeoque inflammationem quandam, mensuris nempe regurgitantibus insinuabat. Addebat Excell. Spigelius in lectione Anatomica, quam super pauperculæ caput habuit, vitio huic minimè occurri potuisse, licet Pausanias aliquando ex vulnere frontis talem guttam serenam sublatam fuisse affirmet; inde quoque satis elucescere, guttam serenam non semper, imò rarissimè, ex obstructione neruorum opticorum oriri, sed plerumque eiusmodi dispositionem præsupponere. *Hinc etiam mirum non est, quando huiusmodi affectus omnem & multis expertam medendi operam eludunt.*

OBSERVATIO XXXVII.

Introcessio cranij mollioris in adulta minimè fissi.

IN generali capitis contusionum curatione supra fol. 111. annotaui, cranium in adultis rarissimè deprimi circa rimam, siue interne, siue externæ laminæ, nisi in ijs, quibus à natura mollius est cranium. Hoc confirmavit Ancilla *Mich. Rietmans*, quæ trigesimo ætatis anno, vas aquà plenum supra caput ferens, de scala decidit in sinciput dextrum, cui tumefacto accersitus Nicolaus Reutte, pellem agniam calidè applicuit. Altera die, remotà pelle, & fouea digitis percepta, adstantibus depressionem cranij, & necessariam cutis diuisionem, indicaui: quâ concessa, integram cutim scalpello in crucem incidi, statimque oculis, & specillo rotundo, deprehendi paruum atque in exteriore lamina minimè fissam depressionem. Obligato vulnere, de interioris laminæ integritate maximè dubius, quoniam casus ab alto fuit vehemens, modiolorum operam proposui, quam patiens admittere noluit. Facto itaque prognostico, quod vulnus hoc, vel potius depressio, laminà interiore fissâ, citra cranij perforationem tutò curari nequeat, ea verò integra existente patiens minori cum periculo sanari, plagam per 12. dies apertam tenui, quam, cum nec vnicum appareret accidens, quod interioris laminæ rimulam, vel aliqualem cerebri noxam arguisset, per secundam intentionem curavi.

OBSERVATIO XXXVIII.

Fissura cranij capillaris & penetrans in puero & adulto curata.

ANno 1644. biga quædam deonerata transijt Davidem Deilbrouner, & sinciput sinistrum cum detectione ossis & rima cranij læsit, qua observata & parentibus monstrata, vulnus stuppa stegnotico imbuta dilatauit Chirurgus *Ezechiel Bogel*, quo necessaria cranij derasio tutissimè institui posset. Altero mane accersitus reperi cranium à pericranio latè nudatum, & fissura dubia fractum. Hinc rimam scalpris instructus statim derasi, & ultra meditullium perueniens observaui interiorem cranij tabulam rima tantummodo capillari fissam. Quare remotis scalpris, vulnus cum osse deraso medicamentis solitis tractavi, puerumque vigintiquatuor dierum spatio felicissimè restitui, qui neglecto scalprorum usu, quod crebra testatur experientia, perire potuisset. Rationes, propter quas cranium haud perforarim, videantur supra folio 103, *de rima caluariæ capillari & penetrante.*

Eodem modo restitui *Iohan. Georgium Dornung*, qui Anno 1635. die 28. Decemb. in musculo temporali vulnus accepit cum rima cranij penetrante, sed capillari.

OBSERVATIO XXXIX.

Contusio occipitis scalpris derafa.

ANno 1637. Menfe Septembri, Maria Luken, à militibus Bauaricis miserrimè tractata, conquesta est de vehementissimo occipitis dolore, cuius causa erat empiricus, qui medicamentis tumorem statim suppurantibus maturauit, deinde resoluentia, per quatuordecim dies, adhibuit, donec materia purulenta exitum, ob integumentorum crassitiem, non inueniens, pericranium (vnde vehemens dolor) & cranium corroderet, musculorumque (qui caput extendunt & splenij rectique vocantur) insertiones ab osse diduceret. Pateriens in Xenodochium Vlmense recepta, petijt auxilium manuale. Quare, præmissis vniuersalibus, ratione victus tenuioris instituta, occipitis exteriora, vt materiæ præclusæ pararetur exitus, scalpello in triangulum, ne musculorum dictorum fibræ per transversum læderentur, incidi vsque ad os, quod asperum, & à materia corrosum, reperi. Euacuata igitur materia, vulneris labia medicamento stegnotico, satis noto, repleui, & altera die os asperum scalpris vndique derafi: Operatione peractà, cranium puluerem Cephalicum inspersi, vulnerique digestiuum adhibui, donec bidui spatio cranium scalpris derafum, carne solida obduceretur. Osse carnibus contexto, vulnus beneficio vnguenti de bethonica incarnatum, cerato diuino cicatrizaui. Post vigesimum à derafione diem, cranium aliquot squamulas protrudens, dolorem capitis renouauit, qui tamen, exemptis vossellà officulis, statim cessauit. *Hic obiter monendum, ne chirurgia tyrones (si contusiones in capite suppurata appositis medicamentis tam diu minime cedunt) resoluentium usum protrahant, sed potius, citra moram & periculi metum, velamenta debite incidant, ne pus sub crassissima cute longius dimorans, prauam qualitatem acquirat, & cum pericranio subiectam caluariam erodat.* vid. Tabul. XXXII. fol. 109. contusio capitis sine læsione cutis & cranij.

OBSERVATIO XL.

Fistula thoracis, cum erosione clauiculae.

ANno 1627. die 10. Nouemb ad me venit *Iohannis Maieri*, ciuis & cupedinarij Vlmensis, Vxor, Sabina, monstrans tumorem

cum fistula, supra claviculam sinistram, cuius fistulae orificium fuit tam angustum, ut vix alicuius aculae cuspidem admitteret.

Huius causam quaerenti respondit agra, quod ante semestre, febre acutissima laborasset, quae per abscessum in hanc partem iudicata. Hunc abscessum Medicus alias exercitatissimus & Matthaeus Memmingerus Barbitonfor adhibitis suppurantibus caustico medicamento, non iucundè (*eo quod per 36. horas applicitum atrocissimos dolores, crebrumque animi deliquium excitavit*) aperuerunt & escharam, quae magnitudinem thaleri adaequavit, phlebotomo violenter detraxerunt, qua ablata effluxit materia quaedam foetida & flava, at in pauca quantitate. Vlcus hoc per quatuor hebdomadas apertum tenentes, tandem consolidarunt, remanente notabili tumore & duritie, quam naturae negotio resoluendam reliquerunt. Post mensem & dimidium, relictus tumor in magnitudinem priore multò maiorem excrevit, quem denuo maturantibus vsurpatis emollitum cultro rasorio inciderunt, ut materia excluderetur, quae iterum pauca & biliosa fuit: qua exclusa vulnus iterum per primam intentionem consolidarunt. Sic tertia & quarta vice ferramento abscessum inciderunt & conglutinarunt, ne minimum de læsione ossis suspicantes, quam tot recidiuæ facillimè indicare potuissent, ita ut vel tandem abscessus in fistulam degeneraret, ob quam patiens, quotiescunque brachium sinistrum, vel etiam quemcunque pedem parum mouebat, atrocissimos cruciatus, & syncopen passa est. Cui ita narranti, & meum auxilium roganti, praescripsi medicamenta, quae euacuant biliosos humores, in toto corpore abundante; horum enim copiam demonstrabant constitutio corporis calida & sicca, febris acutissima antecedens, flauus totius corporis color & ipsa materia flava, quae per fistulae orificium quasi transudavit. Corpore praeparato, & repetitis vicibus cholagogo optimè expurgato, fistulam angustissimam dilataui, non ferramenti incisorijs (quibus non solum musculus pectoralis, ex praecedentibus incisionibus satis læsus, magis ostenderetur, verum etiam timor esset, ne ijs sinistrè adhibitis vasa iugularia dissecta, vel parùm læsa, vitam cum sanguine effunderent,) sed turunda ex radice Gentianæ praeparata (hoc est in turundae formam accommodata, supra fornacem exsiccata, & in altera extremitate filo alligata,) quam foramini imposui, eam detinendo Emplastro diapalmæ, ac deligatura cataphractæ Tab. Vltim. S. & relinquendo in fistula per diem naturalem: Sequenti die radicem ab ischore bilioso tumefactam, & imo apice denigratam, volsella eximi, & specillo rotundo sinus qualitatem, & coloris huius causam inuestigans, os asperum reperi, & mobile. Quare pro maiore foraminis dilatatione, radicem alterà crassiore adhibui, cum Empl. diacalcis-

theos & dicta fascia, inunctis quoque partibus vicinis, ad detinendam radicem, & prohibendam inflammationem, quam dolor ex dilatatione subortus, licet vehemens non fuerit, facile attrahere potuisset. Tertia die gentianam adhuc maiorem intrusi, & sic consequenter, quotidie auxi magnitudinem turundæ, usque dum foramen pro remotione ossis, iam separati ferè, sufficiens visum fuerit.

Sexto die fistulam, globulis ex spongia paratis filoque alligatis, impleui, ut extrahi possint, propendentibus filis de foramine, & superimposito Emplastro cum fascia cataphractæ, & inunctione partium vicinarum.

Præparatio globulorum est hæc: sumatur spongia noua & aqua dulci nunquam madefacta, intingatur in ceræ & resinæ partibus æqualibus, commixtis & liquefactis, postea sub prælo fortiter exprimatur, & in umbra siccet: exsiccata conscindatur in globulos rotundos, cum filo annexo. Septima die, remotis spongiolis, fistula fuit amplissima, per quam ossiculum, volsella arreptum absque singulari dolore extraxi. Octauo die subsistente sanguine, ossi sano & detecto pul. seq. inspersi:

℞. Radic. Irid. Flor.

Aristol.

Peuced. ana ℥js.

Euphorb. ℥ss.

Myrrh. ℥j. M. F. pulu.

quem filamentis carptis & siccis aspersum apposui, donec firmissima carne fuerit obductum: Vlcus verò sacchari albissimi puluere (*quod etiam bilis acrimoniam mitigat*) quotidie insperso deterfi, & tandem Emplastro diapalmæ cicarricem comparavi. Duritiei remanenti applicui Emplastrum Oxelæum, cum linteo triplici vino decoctionis expresso, & ligaturâ conueniente, ut reliquæ discuterentur, & novus & partem adhuc debilem fluxus humorum prohiberetur. Hac ratione, intra quatuordecim dies, felicissimè mulierem, ab affectu periculossimo pariter, ac molestissimo, liberaui, ut testabitur patiens adhuc superstes, quæ cum Georgio Hebichio Tinctore, in altero coniugio, per decennium, integerrimè vixit.

OBSERVATIO XLI.

Vulnus thoracis cum fractura costæ.

Iohannes Bandereisen, Augustanus, sculptor, ærarius, & publicus factionis pennatæ Pancratiastes, Anno 1628. Vlmæ in diuersorio ad Rosam, horâ noctis vndecima, vulnus accepit à pistore quodam, affectioni Martiatæ addicto, in sinistro hypochondrio, circa

ea quartam costam spuriam (que in parte cartilaginosa per transuer-
sum erat dissecta,) cum exitu omenti, & magna sanguinis profusio-
ne, quam varia sequebantur symptomata, animi videlicet deli-
quium, vomitus, dolor & tumor insignis circa septum transuersum.
Vocatus statim omentum adhuc integrum reposui, & vulnere turun-
dam, ex stuppa cannabina, albumine & vitello oui concussis imbu-
tam, puluere stegnotico inspersam, filoque alligatam indidi, super-
imposito cerato diapalmæ, cum decenti per Solstrati vinculum deli-
gatura: reposito omento, & exhibito medicamento corroborante.

Die 4. Ianuarij, circa horam sextam matutinam, ægrum accessi, vt
vulnus religarem & inspicerem; ac quoniam, propter virium debi-
litem, & hæmorrhagiæ metum, non licuit, illi exhibui iusculum
gallinæ adstringentibus alteratum, & ob cruciatus colicos cataplas-
ma abdomini applicui, quod constabat ex dirigentibus, resoluenti-
bus, anodynis, pro virium restauratione & sistendo sanguinis fluxu,
seq. Elect. præscripti.

℞. Conf. ros. antiq.

symph. ana ʒiv.

Trochisc. de charab.

Terra sigill.

Corall. rub. præp. ana ʒj.

Marg. præp. ʒss.

Syr. Myrth. q. s. pro Elect.

de quo sæpius per diem sumpsit ʒj.

Ob pectoris angustiam, & respirationis difficultatem, ordinaui Ec-
legma seq. cuius crebro usu crassam & viscidam materiam expuit.

℞. Syrup. capill. ♀.

Liquirit. ana ʒvj.

farfar.

veron. ana ʒss.

Tab. diatrag. frig. ʒ. iij.

ap. violar q. s.

M. F. Eclegma.

Ob dolorem & tumorem circa vulnus, inflammatorium, applicui
cataplasma vsitatum. Quinto mensis die, dolor & tumor aliquantu-
lum remisit, vnde subsistente sanguine, vulnus religavi, cui turun-
dam, digestiuo inunctam & filo alligatam, intrusi superpositis cera-
to, cataplasmate, & fuscia eadem. Eodem die exhibui iuscula Herb.
Pimpin. Tormen. Consol. maior. Sarac. Equisset. Veronicæ, Fragariæ,
& sem. melon. alterata, vt materia in abdomine contenta, per vias
vrinarias excerneretur: addita sũt adstringētia, ne diuretica sine his
exhibita, nouam hæmorrhogiam excitarent. Sub noctem con-

questus est de pruritu in meatu urinario, qui præfagiebat, materiam in cauum abdominis fluxam, beneficio diureticorum, per urinam expelli.

Sexto mensis die dolor omninò remisit, tumorque circa vulnus euauit: at pateriens dixit, se maiorem sensisse pruritum dum urinam redderet, quam inspexi, & copioso pure permixtam inueni.

Septimo die, conquestus est æger de dolore circa humerum dextrum, sub vesperam de dolore hepatis cum febre & tussi sicca.

Cum igitur octauo prædicti dolores cum calore febrili increfcerent, ex vena basilica dextri brachij misi sanguinem ad ℥iiij quo euacuato, dolores post vnā & alteram horam cessarunt, & febris denuò remisit.

Nono, materia vulneris erat cocta, & pateriens in reliquum benè habuit: vnde vulnus consolidate cœpi, quotidie turundam minuendo, donec cicatrix inducenda veniret. Per noctem verò sentienti, circa os sacrum & vesicæ regionem, dolores colicis similes, præscripti die decimo potionem sequentem:

℞. Ol. Amygdal. dulc. rec.

expr. ℥ ij.

Mann. elect. ℥ ijs.

Aq chamomill. q.s.

M. F. Potio.

Quia assumptâ magnam bilis copiam euomuit, vigesiesque per aluum excreuit materiam biliosissimam, quæ huiusmodi dolorum vnica exitit causa. Hac euacuatione facta pateriens melius habuit, remittentibus in totum doloribus vsque in diem vigesimum tertium, quo ob errorem in v.etus regimine commissum, diarrhæa biliosa fuit correptus, nam suasu muliercularum assumpsit, & auidè comedit pruna syluestria, à quibus etiam insignis dolor colicus, cum tenesmo, oriebatur: quapropter die 24 exhibui Rhabarb. pulu. ad ℥j. in aqua cichorei, & duabus post Rhabarbarum assumptum elapsis horis, potionem sequentem:

℞. Ol. Amygdal. dulc. rec extr.

Decoct. chamomill. ana ℥ iij.

M. F. Haustus.

Bile sufficiente excreta, circa horam vndecimam ante meridiem cruciatus colici, cum tenesmo, penitus cessarunt. Die vigesimo octaua vulnus cerato diuino ad cicatricem fuit perductum, ita vt æger de nullo circa plagam dolore, de nullaque respirandi difficultate conquerens, vigesimo nono in publicum prodiret, & cum socijs ad mediam noctē perpotaret. Die quarto Februarij restitutus cū coniuge in patriam iter parauit, & illam ante discessum fustibus egregiè excepit

cepit, ob leuissimam causam excalescens. Cuius facti certior factus maritum admonui, vt sibi in posterum, quanto possibile, ab animi pathematis caueret.

OBSERVATIO XLII.

Vulnus thoracis periculosum.

ANno 1633. Die 9. Mensis Februarij, Generosus Dominus Nicolaus Dietericus, dictus Opherreiter, in monomachia sauciatus fuit à Generoso Domino Rittmeim, Præfecto vigilum Suecico, & duo vulnera accepit, quorum prius infligebatur sinistro carpo cum læsione venarum, ac tendinum, ad manum extremam decurrentium: alterum dextræ mamillæ digito transuerso infra papillam, quod in capacitatem thoracis penetrabat cum vasorum intercostalium læsione, & sputo sanguineo. Hic propter sæua symptomata, & animi præsertim deliquium, quadriga delatus est in suum hospitium, vbi vulnere omnia necessaria fuerunt adhibita. Inter alia hoc notatu dignum esse iudico. Ante primam vulneris deligationem, nonnulli ex magna illa turba adstantium dixerunt, se posse exsugere sanguinem, qui in thoracem fluxit. Admissi suxerunt quidem, at non sanguinem, sed potius aurum: vnus enim inter sugendum vulnerato anulum adamantinum, mille florenis comparatum, clam detraxit, sed proditus iterum restituit. Accersitus vulnus thoracis inspexi, & specillo obtuso per foramen in capacitatem thoracis misso, eam sanguine repletam inueni. Ex sputo sanguineo suspicatus sum læsionem pulmonum, vnde per vulnus albumen oui, puluere adstringente Galeni, Lapid. Chrysoliti præparati, & pauca q. plantaginis conquassatum per siphonem (Tab. XXXVII. Fig. IV. ☉.) inieci, immisi dein vulnere turundam ex stuppa cannabina confectam, eodem liquore imbutam, & filo alligatam, inunxi partes vicinas ex oleo rosato, de super appolui cerarum diapalmæ, partemque linteo triplici ex vino rubro expresso, & Sostrati vinculo (Tab. XXXII. Fig. VI.) obligavi. Vulnere in carpo eadem remedia, ad fluxum sanguinis compescendum, fuerunt applicita. Pro roboratione virium & sistendo sanguinis fluxu in thoracem, sæpius recepit de sequenti aqua.

℞. Aquæ ceras. nigr.

Rosarum.

Plantag.

Pimpinell.

Veronic. ana ʒjs.

Cinamom. ʒjs.

Spir.

Spir. lilior. conuall.

Pulu. lapid. chrysol. præp. ʒj.

Hæmatit.

Corall. rubr. ana ʒis.

Bezoard. gr. viij.

Marg. præp. ʒj.

Man Chryst. plat. ʒʒ. M.

Ob sitim bibit aquam hordei, syrupo coralliorum & Tinctura rosarum permixtam, strictè obseruans tenuis rationem victus.

Propter sputum sanguinis & febrim, reuulsionis scilicet & ventilationis gratia, curauì venam iecorariam affecti lateris aperiri, & quatuor uncias sanguinis educi. Hisce peractis, præter decoctum hordei tinctura de rosis alteratum, & ptisanam hordei, pro cæna nihil assumpsit. *Secundo* mane conquestus est, se præterita nocte nihil vel parum dormisse, vnde hora octaua matutina sequentem admisit clysterem.

℞. Rad. Acetof.

Altheæ ana ʒʒ.

Herbar. Pimpinell.

Agrimon.

Acetof.

Malu.

Violar.

Veronic. ana M.ʒ.

Semin. Lini ʒiv.

Fænicul.

Citr. ana ʒj.

Coq. in s. q. aq. ad ʒx. colat. add.

Mell. viol. sol. ʒiiij.

Ol. violar. ʒij.

Chamomill. ʒj. M.

F. Clyster.

à quoter deiecit. Post reiectum clysterem religauì vulnus, ex quo parum sanguinis effluxit. Eodem tempore conquestus est Generosus patiēs, de insigni dolore & calore lateris vulnerati, ob sanguinis feruorem in thorace collecti. Cum autem sanguis iste ob vulneris angustiam exitum nullum haberet (*etsi ager collocaretur in eadem figura, qua latus fuerat*) & febris nimium cresceret, necessarium planè fuit sanguini exitum parare, vel vulneris dilatatione per scalpellum (Tab. XII. Fig. I. & Tabul. XXXVII. Fig. V. E.) vel noua sectione inter tertiam (Tabul. XXXVII. Fig. II. 1.) & quartam ab vltima enumerata costam, secundùm Hippocr. instituta, Hic enim obiter

NOTAR.

notandum, quod Hippocrates costas incipiat numerare ab infima seu duodecima numerata, eo quod digitis in macilento præsertim corpore optimè tangi queat, atque idem sit, ac si dixisset, inter 9. & 10. costam instituendam esse sectionem à superioribus numerando. Dilatio vulneris frustra fuisset tentata, quoniam maior sanguinis in thorace contenti pars in regione diaphragmatis fuerat collecta. Parum etiam Paracentesi profecissem, siue in dextro, siue in sinistro latere facta fuisset. In sinistro non contulisset, quoniam in dextro colligebatur materia. Dextrum incidi prohibuit dorsi iecorisque insignis dolor & intumescencia: supererat expurgatio per urinam & sputum, quam tamen expectare nimis periculosum erat, ob materiae copiam, quæ natiui caloris suffocationem minabatur.

Quare obligavi vulnus, velut die præterito, & ad aliud auxilium deueniendum esse mecum concludens, mihi curavi fieri cannulam & obruratorem aureum (Tabul. XXXVII. Fig. IV. A.) vt facili negotio vel in triangulum, vel semicirculum inflecti possint. Hoc instrumento in triangulum curuato, & in capacitatem thoracis lentè imposito, styloque extracto, magna copia sanguinis (sine suctione quæ fit ore) per cannulam effluxit. Post sanguinis hanc euacuationem vulnere imposui cannulam alatam & auream (Tabul. XII. Fig. XII.) puluere adstringente Galeni, chrysoliti præp. & albumine oui illitam: desuper applicui Emplastrum diapalmæ, spongiam nouam in vino rubro expressam, & linteum duplex, cum Sostrati vinculo. Ab hac euacuatione rota nocte meliùs quàm præterita quiescere potuit vulneratus. Tertio post læsionem die instrumentum prædictum thoraci adhibui, & libram iterum vnā & dimidiam, cum admiratione non solùm assistentium, verùm etiam cum bona virium tolerantia extraxi.

Sumpto prandio, quod erat ptisana & decoctum hordei, accepit vesperi emulsionem:

℞. Semin. melon. ℥iv.

Papau. alb. ℥j.

Aq. fragariæ.

Pimpinell.

Veronicæ.

Nymph. ana ℥ij. F. Emuls.

cui addatur.

Lapid. chryf. præparat.

Margaritar. præp.

Coral. rubr. præp. an. gr. v. iv.

Syrup. viol. ℥j. M.

post

post cuius vsum tota nocte quietè dormiuit. *Die quarto* læsionis, mingens acerbissimum dolorem in meatu vrinario sensit: inspexi igitur vrinam, quæ omninò turbata & fætida mihi certissimum signum fuit, materiam in thorace contentam ad vias vrinarias tendere.

Vespero ob constipationem alui vsum est Enemate sequenti.

℞. Sequent. Decocti ℥ x.

Mell. viol. sol. ℥ ij.

Cass. rec. extr. ℥ ss.

Ol. viol. ℥ iiij. M.

à quo bis deiecit.

℞. Herb. Veron.

Pimpinell.

Prunell.

Plantag.

Agrimonia M. ss.

Hord. integr. p. ss.

Coq. in s. q. aq. & vini oligophori ad ℥ j. colatura adde Mell. ros. sol. ℥ ij. Misce pro iniectione detergente & consolidante.

Hoc decocto per siphonem Tab. XXXIII. Fig. IV depictum iniecto, & denuò euacuato, cannulam ex auro perforatam Tab. XII. Fig. XII. & digestiuo oblitam vulnere imposui, ac desuper ceratum diapalmæ, vt & splenium quadruplicatum ex vinoq; rubro expressum, adhibui. Interim non fuit neglectum vulnus carpi, sed alternis diebus suis remedijs curatum & obligatum. *Die sexto* ob amaritudinem oris exhibui potionem medicam sequentem.

℞. Syr. ros. sol. ℥ js.

Extract. Rhab. ℥ j.

Diacarth. ℥ j.

Cremor. Tart. ℥ ss.

Aq. Dich. q. s. M. F. Potio.

Die septimo potum ordinarium miscui sequenti decocto.

℞. Herb. Veronicæ.

Agrimonia.

Vincæ per vinc.

Prunell.

Fragar. ana M. j.

Cin. Astacor. Fluuiat. ℥ j.

Coq. in s. q. vini oligophori ad ℥ j. s. col. adde mell. ros. col. ℥ ij. M.

Die octavo vulnus carpi & patiens benè habuerunt; ille tamen nihilominus puluere vsum est cordiali.

℞. Pulu.

℞. Pulu. lap. chryf. præp.

Mag. marg.

coral. rub. ana gr. iv.

M. cum f. q. syr. viol. & cor.

Die nono patiens optimè habuit, & de vulnere thoracis parum puris cocti exiuit: vnde omisso iniectionis decocto solam cannulam digestiuo oblitam vulneri imposui. Plagæ carpi, loco diapalmæ, applicui ceratum diuinum, ad inducendam cicatricem.

Die decimo omnino nihil de vulnere thoracis effluxit, sed patiens conquestus est de tussicula, quæ ab usu trochiscorum pectoralium cum ambra, & moscho cessauit.

℞. spec. diatr. s. ℥ij.

diamb. c.

Pulu. ireos florent. ana ℥j.

Trochis. Gall. mosc. ver. gr. xxij.

amyl. 3j.

Sacch. albiss. 3js.

candi alb.

penid. ana 3vj.

Ambr. gryf. ver. gr. vj.

mucilag. tragac. in aq. rosar.

diff. q. f. F. Trochisci.

Vrina adhuc dum turbida & mictio dolorifica erat.

Die undecimo cum patiens optime valeret, nihilque de cauitate thoracis amplius exiret, ne vulnus degeneret in thoracis fistulam, ommissa cannula, turundam filo alligatam, & vnguento de bethonica illitam, indidi, desuper admoto cerato citrino.

Dies 12. 13. & 14. æger sine querelis transegit, & dixit, se ratione virium, citra scipionis beneficium, ambulare posse.

Cum *die 15. 16. & 17.* vulnus mundum & detersum appareret, ipsi turundam quotidie breuiorem imposui, vt caro ab intra excrefcere inciperet. *Die 17.* vulnus carpi, cerato diuino adiutum, cicatricem acquisiuit.

A die 18. vsque ad 22. per optimè patiens Strenuus valuit, vnde extraxi turundam, & eius loco plagulam ex filamentis carptis confectam & vnguento de bethonica oblitam vulneri apposui, & partem affectam spongia noua & ex vino rubro expressa, ac fascia compressiua, quam cataphractam Tab. Vltim. S. vocant, obligavi.

Die

Die 28. vulnus cerato diuino cicatrice fuit obductum, & patiens pristinae sanitati restitutus.

Die 34. conquestus est de vehementissimo sinistri pedis dolore, qui originem traxit ex animi commotionibus, sed repurgato corpore à biliosis humoribus, cessauit.

OBSERVATIO XLIII.

Vulnus thoracis paratentesin requirens.

ANNO 1622. Mense April. Antonius Auriga Patauij fauciatus est in dorso, ense ad sinistram mammam penetrante, atq; adeo duo vulnera efficiente, quæ insequabantur præceps in terram lapsus, animi graue deliquium, aphonia, sudores in toto corpore frigidi, pulsus intermittentes, & vomitus sanguinis cum suspitione cordis aut æsophagi vulnerati. Vulnus in vtraque parte obligauit, sed prius in foramen in mamma scalpello falcato Tab. XXXVII. Fig. V. E. dilataui, & vtrique turundam, ex stuppa cannabina, albumine oui oblitam, filoque alligatam imposui, nihilque omisi, quod in eiusmodi vulneribus fieri necesse est. Obligato vulnere ob summam virium debilitatem, patienti vinum fuit concessum, nullum tamen arteriarum in carpo pulsus per integrum diem digitis percipere potui.

Die sequente quamuis magna sanguinis copia ex vulnere fluxerit, nullus tamen pulsus deprehendi potuit, nisi vulneratus, de loco in locum, aut de latere in latus, moueretur. Eodem die assumpsit panatellam, quam subito reuomuit, vnde æsophagum læsum esse mecum conclusi.

Tertia die patiens difficulter respirauit, in latere affecto propè diaphragma insignem sensit dolorem, de vulnere vix guttula effluxit, & quod maximum fuit, pulsus omninò defecit. Hanc ob causam inter tertiam (Tab. XXXVII. Fig. II. **U**.) & quartam thoracis costam, secundum Hippocratem, pectus fuit apertum, hac intentione, vt euacuaretur materia in thorace contenta, ne calidū innatū suffocaretur & substantia pulmonum putresceret. Facta perforatione, vix tres aut quatuor guttulæ sanguinis de vulnere effluerūt, quod ideo notandū esse censeo, quia nonnulli aiūt maximum fieri sanguinis fluxū, ob vasorum intercostalium incisionem: sed non eo inficias, aliquādo, & præcipuè in biliosis corporibus, succedere eiusmodi in cavitatē sanguinis profluvium quādo inciditur vena aut arteria, qua tamē scalpello Tab. II. Fig. I. facillimè evitari possunt. Sit læsa vena aut arteria intercostalis, quid refert? parum, aut nihil: sanguis enim ob vulnus inter ter-

tiam & quartam costam recens factum, in cavitate thoracis retineri nequit; & si retineretur, sequenti die, dum obligabitur vulnus, iterum effluet. Aperto igitur thorace, de vulnere effluxit materia loturæ carnis similima, ad integram ferè libram: qua euacuata manifestè percepi pulsum, & vulneri turundam medicamento ex albumine oui & pulvere adstringente Galeni oblitam, immisi. Vespere denuò religavi vulnus arte incisum, rursusque integram libram sanguinis cum tertia parte puris commixtam exemi: postea vulneri imposita fuit turunda ex linteo conuoluto parata, & digestino sequenti oblita:

℞. Olei Hyperic. ℥ss.

Resina Terebinth. ℥j.

Mell. ros. colat ℥ss.

M. F. digestivum.

desuper ceratum diapalmæ, lintheum quadruplicatum ex vino rubro expressum, fasciaque conveniens.

Quarto die obligavi superiora vulnera, & ex laterali à me facto vitrum puris, quarta parte sanguinis, mixti extraxi. Circa labia vulneris novi apparuit inflammatio, propter quam ægro interdixi vinum, & præscripsi aquam hordeaceam pro potu ordinario. Pulsus manifestissimus fuit, & ex superioribus vulneribus purulenta materia, in paucissima quantitate, effluxit: Vnde patienti præscripsi sequentem syrupum, de quo singulis diebus, summo mane & vespere duabus horis ante cœnam, Vncias quatuor aut quinque per os assumeret.

℞. Hordei decorticati. M. j.

folior. Fragar.

Vincæ per vinc.

Fol. Bugulæ.

Pimpinellæ.

Cichorei.

Farfaræ,

Pilosellæ.

Equiseti.

Verbenæ, ana M. ss.

Rad. Rub. Tinctor. ℥ij.

liquiritiæ ℥j.

Aq. fontis ℥. vi.

vini albi ℥. ij. Bulliant ad consumptionem medietatis, & in fine decoctionis addantur mellis colati ℥ij. M. pro syrnp. vulnerario.

Quinto die, per hoc effluxit denuò vitrum puris non nihil fætidî, magisque ad flauedinem, quàm ad albedinem tendentis. Ex utroque antiqui vulneris foramine exiuit materia instar casei mucosa (vt in peripneumonicis sæpissimè vidi) at in pauca quantitate. Labia noui vulneris fuerunt liuida, plagulæ ob magnam corporis impuritatem denigratæ, & febris solito maior facta.

Sexto die, mane & vesperi, effluxit vitrum dimidium puris, ob cuius maximum fætorem nemo in cubiculo manere potuit, sub plagulis quoque & splenijs humor verè melancholicus visus fuit, hinc sequens decoctum præscripsi.

R. Scordi. M. j.

Mell. ros. colat. ℥. j.

Aq. comm. ℥. vj. coq. ad tertiæ partis consumptionem, & de colatura injiciatur integra libra per siphonem Tabul. XIII. Figur. I I. delineatum. Post iniectionem immisurundam præscripto digestiuo oblitam. Specillum argentum puri immisum, & illico extractum, si nigrum fiat, ægrotum vix euasurum Hippocrates tradidit. Ego ad imitationem Hippocr. puri specillum immisi, quod cum nullam nigredinem contraxisset, sed albissimum permansisset, de restitutione benè speravi.

Septimo die, maiorem febrem, quàm diebus præteritis, habuit æger, pus etiam in magna quantitate effluxit, sed non adeò malum spirans odorem, vt die quinto & sexto.

Octauo die labia vulneris inter tertiam, & quartam costam facti inflammationem conceperunt, cuius causa patiens maiorem dolorem & febrem vehementiorem sensit.

Nono die, Fætor purulentæ materiæ euidenter remisit: Vesperi verò circa vulnus nouum adfuit Erysipelas, cum dilatatione foraminis & costæ tertiæ denudatione.

Decimo die vulnus artificiosè incisum adhuc latius comparuit, quàm die præterito, cuius dilatationis causa meo iudicio fuit humor biliosus, qui acrimonia sua substantiam carnosam corrodit. Noctu circa costas spurias, insignem sensit dolorem propter erysipelas, atque neruum intercostalem, qui musculo abdominis descendentem inferitur.

Vndecimo die melius habuit, & tota nocte dormiuit; siphonem noluit admittere, ob dolorem membranæ, quæ succingit costas.

Duodecimo die tam magnum dolorem mane sustinuit, quàm pridie, vnde ommissa turunda, vulnere tantummodo spongiæ parti-

particulam, decocto vulnerario expressam, imposui: nocte toto corpore bis sudavit.

Decimo tertio melius habuit, pus quoque album effluxit. *In his casibus* nullum praestantius remedium, quam non purgare corpus, quia si exhiberetur purgans, omnes humores concurrerent ad intestina, & externuaretur corpus, cuius extenuationem mala sequerentur symptomata.

Die decimo quarto tota nocte benè dormiuit, pus etiam in pauca quantitate, per vulnus exiuit; vesperi verò illud in maiori quantitate exijt, & pulsus vehementior solito fuit deprehensus.

Die decimo quinto maiorem febrem habuit, quàm die præterito: Quia æger in sinistro & sano potius, quam dextro & læso decubuit latere, vnde pus in thorace contentum febrem auxit. Vesperi vulnere laterali fuit imposita turunda, quia caro nimium crevit.

Decimo sexto patiens sumpsit ob amaritudinem oris, quam per quatuor circiter dies sensit, Rhabarb à quo medicamento quater biliosa egressa excrementa, deinde melius habuit.

Decimo septimo præbui decoctum ordinarium. Vesperi pus album, in paucissima quantitate, exiuit, ob id decoctum per siphonem non fuit iniectum, vulneratus etiam non amplius tussit. Nocte benè dormiuit, febris verò nonnihil maior fuit die præterito.

Decimo octavo neque inieci decoctum, neque vulnere turundam imposui, sed solummodo plagulas vnguento de bethonica oblitus adhibui, de superque Ceratum Barbarum: pus ad viriditatem magis quàm ad albedinem tetendit. Nocte dormiuit, sed habuit rixas per somnium, quæ significarunt prauorum humorum in corpore abundantiam.

Decimo nono tota nocte sudavit. Pus adhuc nonnihil viride fuit: quatuor horis ante prandium sumpsit Cassiam rec. extr. ʒj s. dissolutam in iusculo decoctionis cithorei, borraginis, pimpinellæ, & veronicæ, quæ ter ipsum purgavit; excrementa erant omnino biliosa.

Vigesimo die ʒs. puris exiuit, ob id vulnere arte facto, in turunda iterum dilatato imposui cannulam stanneam, cum spongiâ ex vino rubro expressâ. Vigesimo die, tota nocte non potuit dormire, quia cannula premebat costas, & membranâ pleuræ.

Q

Vige-

Vigesimo primo nihil ex vulnere effluxit, nihilominus tamen can-
nula fuit vulnere imposita, vt heri. Deinde sumpsit flores cassiæ in
prædicto iusculo alterato dissolutas, vnâ cum puluere Rhab. Me-
choacæ nigræ, & Cremoris Tartari. In posterum non sumpsit deco-
ctum vulnerarium, sed iusculum ex nonnullis herbis, *Cichorij scili-*
cet, Borraginis, Sonchi, Fragaria & Vinca per-vinoæ alteratum.

Die vigesimo tertio semel iniectum fuit decoctum vulnerarium, &
parum puris effluxit, quod quia adhuc nonnihil viride fuit, patiens
deuò vsus est puluere suo purgante.

Die vigesimo sexto, septimo, & octauo non amplius inieci deco-
ctum vulnerarium, semelque in die obligauimus vulnus, & febris
post duos dies remisit.

Die vigesimo nono patiens sumpsit iusculum suum alteratum: pus
fuit album, & patiens quasi extra periculum.

Die vigesimo sexto cum reuiserem vulnus, ex eo magna puris co-
pia effluxit, cum tumore labiorum, quod signum fuit alicuius erro-
ris, quem in victus ratione commiserat: interrogatus respondit, quod
comederit de prohibitis lacticinijs, à quibus in posterum abstinuit,
& breui feliciter restitutus fuit.

OBSERVATIO XLIV.

Fistula thoracis acu pertusa.

Officialis quidam Cæsarianus Anno 1630. læthaliter sauciatus
fuit tribus digitis transuersis infra clauiculam dextram, & Vl-
mæ in caupona aratro insignita ferè curatus, ob errores in victus ra-
tione commissos corripitur inflammatione, quæ suppurata degene-
rauit in sinum sub cute latissimum, cuius fundus ad octauam vsque
costam descendit, ita vt neque Chirurgus, neque Medicus materiam
in sinu collectam expurgare potuerint, nisi ægrum quotidie in caput
pedibus sursum spectantibus collocarent. Cum autem sinus conso-
lidatio protraheretur, patiens quotidiana corporis conuersione mul-
tum perturbatus, me sibi ab hospite commendatū vocari iussit. Acce-
dens, re percepta, proposui sinus incisionem, quæ scolopomachæ-
rio peracta felicissimè solet succedere. Hac chirurgia non concessa,
modum excogitaui, quo citra sinus incisionem materia facilem ac-
quirat exitum. Quaproter immisso per sinus orificium, gentiana di-
latatum, instrumento Tabul. XIV. Figur. V. cuius apici globulus
cereus erat affixus, inscio patiente (credebat enim me sinus quali-
tatem explorare) fundum citissime perforaui, acumque detraxi:

Eua-

Euacuata per datam viam materia, vulnere inferiori indiditur undam integro ouo imbutam, superiori vnguento de bethonica infectam, apppositoque emplastro diapalmæ & linteo quadruplici, totum pectus Sostrati vinculo deligavi: Postea vulnus recens penicillo, ex tela incerata cauo, per aliquot dies apertum detinui, donec superius applicito cerato diuino consolidaretur, sinusque parietes mellicrato optimè deterfi, sponsia noua in vino rubro expressa, & fascia quam Galenus cataphractam Tabul. Vltim. S. appellat, arctè adhibita conglutinentur. Sinu agglutinato, cannulam quotidie minui, tandem vlcus cicatrice obduxi. *Hic modus curandi optimè succedit, quando sinus nullum contraxerit callum; secus voto non respondet curatio.*

OBSERVATIO XLV.

Empyema thoracis apertione curatum.

ANno 1625. Nicolao Rohler, Ciui & nauæ Vlmensi apertus fuit thorax in dorso inter quartam à suprema costam cultro panario, qui pulmones læsit adeo, vt patiens statim, præter sanguinis sputum, de magna respirandi difficultate conquereretur. Prima læsionis hora accersitus, in cauitatem thoracis siphone inieci mixturam stegnoticam, & turunda apertum conseruaui vulnus. Ad virium instaurationem, & sanguinis compressionem præscripsi electuarium (cuius ingredientia videantur obseruat: 41.) & victum tenuem. Discedens adstantibus indicaui, patientem certò periturum; nisi inferius scalpello nouum vulnus quam primum paretur. Adstantes recusarunt. Mane ipsi ægroto proposui paracentesin Hippocraticam, qui statim in ipsam consensit, eaque mediante, alijsque remedijs non neglectis, felicissimè restitutus per annos aliquot integerrimè vixit.

OBSERVATIO XLVI.

Materia Empyematis diureticis euacuata.

ANno 1631. Valentinus Dettelbacher, Pistor Vlmensis, in diuersorio ad Solem sibi ipsi cultrum sub papilla sinistra in thoracis cauitatem adegit, citra tamen læsionem partium contentarum. Quapropter vulnere turundam stegnotico communi imbutam imposui, spleniumque in vino nigro austero expressum Sostrati

fascia alligavi. Quo facto clysterem laxativum injeci, & sanguinem è dextro brachio educi curavi. Deinde materia partim per vulnus, partim per vias urinarias expurgata, plagam internis & externis medicamentis multoties propositis, injectionibus scilicet, vnguentis, emulsionibus & decoctionibus vulnerarijs consolidavi,

OBSERVATIO XLVII.

Vulnus thoracis penetrans per septum transversum in ventriculi fundum.

ANno 1645. die 12. Aug. Melchior Frid. Fullo Vlmenfis, ab hortulano quodam vulneratus fuit, non solum in capite & naso, de quorum curatione supra Tab. XXXII & Obseru. 22. dictum, verum etiam in thorace, quinque digitis transversis infra sinistram papillam. Vulnus capiti & naso inflictum Chirurgus Elias Malther statim stegnoticis debite obligavit, & tertium in pectore inueniens me vocari iussit. Accedens, vulneris in thorace accepti qualitatem specillo exploraturus, in cavitatem peruenire non potui: *concidit enim vulnus, ob musculorum situm mutatum in quo patiens fuit laesus.* Inter explorandi actum vulneratus euomit magnam sanguinis copiam, ita vt, graui Syncope correptus, diuinis potius, quam humanis auxilijs indigere omnibus visus fuerit. *Hic vomitus mihi læsionem ventriculi, & per consequens diaphragmatis in parte carnosam, atque perforationem pectoris indicauit.* Quare prædicto adstantibus vitæ periculo, vulneri turundam stegnotico vsitato imbutâ imposui, & applicito linimento simplici thoracem Sostrati vinculo Tabul. XXXVIII. Figur. VI. deligavi. Secunda die, hora quinta matutina, patiens denuò vomuit duas mensuras sanguinis mero diluti, & posthàc omne id, quod ore assumptum deglutiuit. Quæsitum igitur fuit, cum plaga nasi, non in narium, cavitatem penetraret, ita vt sanguinis per palatum ad fauces, & ab ijs in ventriculum defluere potuisset, vnde sanguinis iste & ciborum vomitus proueniret? Quærentibus respondi, quamuis vulnus collapsum, specillo adhibito, introitum in thoracem non concedat, nec aliqua in abdomine plaga appareat, nihilominus tamen accidentia, læsioni thoracis superuenientia, satis probare, gladiū per musculos intercostales, & diaphragmatis partem carnosam, *(nervosa enim substantia si læsa grauiora symptomata agrum infestarent,)* in ventriculum penetrasse. Perforatam pleuram significauit sanguinis in thoracis cauum fluxus, & multo magis indusi puritas: si namque thorax non fuisset apertus, san-

sanguis effluens, procul dubio, indusium rubicundissimo colore tinxisset. Nec obstat, quod patiens de nulla vnquam pectoris angustia aut tussi conquestus fuerit, sanguis enim dicta symptomata efficiens, per vulnus septi transversum defluxit in abdominis cavitatem, in qua suppuratus per aluum tandem exijt. Ventriculi vulnus indicauit sanguinis & assumptorum vomitus, deiectus appetitus & dolor circa præcordia. His rationibus ego permotus, ventriculi solius rationem habui, reliquis vulneribus non neglectis. Quare potum & medicamenta consolidantia, in paucissima quantitate crebro exhibui, (*ne eorum copia vel distenderetur, vel ad vomitum irritaretur ventriculus*) & vires iniectis Clysteribus quotidie duobus ex iusculo nempe carnum pingui & vitello oui paratis conseruaui: Potus fuit vinum granatorum, medicamentum verò conserua rosarum antiqua puluere mastichis permixta.

℞. Conf. ros. antiq. ℥iiij.

Mastich. elect. subc. pulu. ℥ss.

Syr. consol. maior. q.s.

M. in form. elect.

de quo, mane & vespere, sumpsit quantitatem nucis iuglandis. Externam ventriculi regionem inunxi oleis adstringentibus.

℞. Ol. rosati.

Mastich.

cydonior. ana ℥ss.

absynth. ℥iiij.

M. ad ollam.

& vulnus sub papilla veluti simplex per secundam intentionem curauit. Septima decubitus die æger sedem habuit purulentam. Octaua in pectore vulnus fuit consolidatum.

Decimo quarto, & reliquis, æger ore assumpsit liquores consolidantes, eosque citra dolorem retinuit.

OBSERVATIO XLVIII.

Fistula thoracis exedentibus curata.

ANno 1643. Ioannes Iacobus VVolfius, Adolescens Heilbronnen-
sis, passus est in dextro thoracis latere tumorem durum, qui
ad suppurationem ductus, & malè curatus in fistulam degenerauit,
quam Chirurgi Heilbronneses veluti desperatam naturæ relique-
runt. Patiens Ulmam veniens, expetiit consilium & operam quam
etiam promisi. Præmissisque vniuersalibus ad discendam fistulæ

qualitatem, orificium angustissimum medulla sambuci vehementer contort. dilataui, donec specillum rotundum Tab. VIII. Fig. VI. admitteret, quo os asperum tetigi. Ad consumendum callum fistulæ immisi penicillum sequenti vnguento imbutum.

℞. Pulu. semin. hyoscyam. ℥j.

Alum. vst.

Vitriol. vst. ana ℥js.

But. in aq. plant. lot. q. s.

M. F. Vng.

Extirpato callo, fistulæ turundam (cuius apicem decocto Diuino madefactū, euphorbio puluerizato aspersi reliquū verò vnguento oblinui.

℞. Vng. de Bethon. ℥j.

Ægyptiac. simpl. ℥ss.

M. F. Vng. quod calli generationem prohibet imposui, donec, post duos menses, costa squamulas aliquot protruserit: quibus exemptis, turundam quotidie minui, soloque bethonicæ vnguento infectam applicui, donec vlcus carne repletum, beneficio cerati diuini, inducendam cicatricem requireret. His topicis ager, & vino medicato, pristinam sanitatem consecutus, Vlma discessit.

OBSERVATIO XLIX.

Vulnus thoracis scalpello dilatatum.

A Nno 1631. Die 22. Nouembris Iohann. Georgius Rostniker, Hippoporopæus Vlmensis in sinistro latere inter sextam & septimam thoracis costam accepit vulnus, quod sine partium internarum læsione penetrabat, angustissimum, ita, vt nullam turundam admitteret. Quapropter accersitus, illud statim dilataui scalpello Tab. XII. Fig. I. seu Tab. XXXVII. Figur. V. E, quo sanguis in cavitatem prolapsus & pectoris angustiam efficiēs conuenienter possit euacuari. Euacuato tantum, per vulnus, sanguinis, quantum vires oppressæ concedebant, vulnus imposui turundam ex lino crudo confectam, remedio sanguinem sistente infectam, filoque longo alligatam, & præmisso clystere laxatiuo, sanguinem è vena mediana sinistri brachij Chirurgus eduxit. Sequentibus diebus, mane & vespere, vulnus religaui, illaque, immissa prius conuenienti sanguinis quantitate, turundam d. gestiuo sæpè iam proposito, imbutam immisi, donec, euacuata omni materia vulnus bonum coqueret pus. Ultimò plagæ adhibui cannulam ex linteo incerato cauam, & medicamento sarcotico inunctam, quā quotidie tenuiorem & breuiorem parauī, vsque dum Vulnus carne repletum cicatricem requireret, postmodum cerato diuino inductam.

OB-

OBSERVATIO L.

Aliud vulnus thoracis scalpello dilatatum.

A Nno 1627. Die 5. Decemb. Barbitonfor Vdam N. ad me venit, & mihi nunciauit, Reuerendum Dominum Gallum Ochniker Parochum in pago Eingen, heri post cœnæ tempus, à milite quodam Cefariano, gladio lēsum esse, duo vulnera accepisse, quorum vnum in dextra inferioris maxillæ parte, alterum in dorso propè vertebrae, inter tertiam & quartam thoracis costam (*eo scilicet loco, quo Hipp. Paracentesin instituere solet*), lateris dextri in cauitatem penetrans, vsque ad supremam eiusdem lateris costam; paulò inferiùs, quam ubi clauicula summæ ossis sterni extremitati annectitur, cum læsione pulmonum & vasorum intercostalium, quam subsecuta hæc symptomata: Animi scilicet graue deliquium, magna respirationis difficultas, sudores frigidi, & dolores circa pectus maximi. Vulnus in dorso Barbitonfor obligauit, turunda albumine oui oblita, saltemq; inter membranam carnosam & musculum, aniscalptorem dictum, imposita, adhibitoque desuper Emplastro stictico Crollij, vulgò Orichpslaster. Vulnus erat simplex in maxilla inferiore, cui adhibuit ceratum diapalmæ. Sequenti die inueni vulneratum cum magna respirationis difficultate, sæuissimis doloribus, tam in parte anteriore, quam posteriore thoracis, ob vasorum intercostalium læsionem. Vulnus, quod erat angustum, tentauit specillo obtuso, quo perueni in thoracis cauitatem, quod significauit, magnam sanguinis copiam in thorace fuisse collectam.

Quapropter statim ad sistendum sanguinis fluxum, siphone in capacitatem thoracis infudi sequentem mixturam:

℞. Pulu. adstring. Galen. 3j.

chrysol. præp. 3j.

Album. ouo. n. iv.

Aq. plantag. q. s.

M. Pro iniectione.

& vlneri imposui turundam filo alligatam, & spissiore stegnotico oblinitam, vt apertum conseruaretur: desuper applicui linteum in vino rubro expressum, & fasciam, quam Sostrati vinculum Tabul. XXXVIII. Figur. VI. appellant, ad detinendam turundam, & impediendam inflammationem.

Ad hæmorrhiam compescendam, & vires reficiendas vsus est Condito.

℞. Conseru. Symphit. 3vj.

rosar. antiq. 3j.

Troch. de terra sigill.

Q

Cha

Charab ana ℥j.

Bol. armen. præp. ℥ij.

Marg. præp. ℥ss.

Sacch. ros. rab &

Syrup. granat. ana q.s.

M. F. Conditum, de quo æger sæpius per diem sumat aliquam portionem.

Ad sitim leuandam præscripti iulepum refrigerantem & adstringentem.

℞. Syrup. Granat.

Myrtin. ana ℥jss.

Aq. Veronic.

Plantag.

Prunell.

Cichor. ana ℥iij.

Species diamarg. frig. ℥j.

Hora 5. post meridiem sumpsit grana aliquot laudani opiatum cum Magisterijs, à quibus per quatuor horas placidè dormiuit: Die 3. ob infirmi ventris dolorem patiens admisit enema anodynum, & laxativum:

℞. Rad. Alth.

Tormentill. ana ℥ss.

Herb. Malu.

Agrimon.

Veronic.

violat.

Flor. chamom. ana. M. j.

Semin. lini.

fænugr. ana ℥iv.

Anis.

fænicul. ana ℥jss.

Vuar. passar. ℥ss.

Coq. in s. q. aq. font. ad ℥xx.

colaturæ adde

Mell. ros. sol. ℥iij.

Ol. violat. ℥jss.

M. pro Enemate

à quo bis deiecit materiam biliosam & serosam. Post Enematis reiectionem, incisa fuit vena iecoraria lateris læsi, & eductus sanguis ad ℥iv. Hora 3. post meridiem, extraxi turundam, sed nihil effluxit, ob vulneris angustiam, quod scalpello dilataui Tab. XXXVII. Fig. V. E, ut materia in thorace collecta liberum haberet exitum. Post vulneris dila-

dilatationem ꝑ j. sanguinis adeo calidi effluxit, vt profluens patientem magis vreret, quam candela accensa. Sanguinis libra euacuata, thoraci inieci iterum mixturam venas, sanguinem fundentes, constringentem, & vulneri immisi turundam filo annexam, atque idoneo medicamento inquinatam. Ad dolorem pectoris mitigandum ordinavi vnguentum.

℞. Vnguent. pectoral. ꝓ j.

Ol. amygdal. dulc.

Chamomill.

lumbricor. terr.

ana ꝓ j s.

M. ad ollam.

Die 4. ob sanguinem in thorace contentum, maior fuit febris, quam diebus præteritis. Soluta Sostrati vinculo, & turunda extracta libra integra sanguinis, vesperi hora 7. iterum libra j. & semis effluxit. Circa 10. noctis horam sequentem assumpsit Emulsionem, à qua iterum tres horas dormiuit.

℞. Sem. mel. excort. ꝓ j.

lactuc.

papau. alb. ana ꝓ j.

Aq. Frag.

Pimpinell.

Veronic. ana ꝓ iv.

F. Emuls. cui adde

Spec. diamarg. frig. ꝓ j s.

Syrup. violat. ꝓ ij.

M. pro duabus.

Ad difficultatem respirationis & dolorem pectoris (cuius causa erat magnus sanguinis effluxus) sæpissime cochleare sumpsit de sequenti mixtura.

℞. Aq. Veronic. ꝓ ii j.

Pimpinell.

Cichor.

Plantag.

Ceras. nigr. ana ꝓ ss.

Lapid. Bezoard. gr. viij.

Hæmatit. ꝓ ss.

Terr. figill. ꝓ j.

Gorrall. rubr.

Mag. Marg. ana ꝓ ss.

Manus Christ. perl. ꝓ ss.

M. ad vitrum.

Quinto die, religato vulnere, iterum ℥ j s. sanguinis effluxit; Respiratio faciliior fuit quàm diebus præteritis, ob id præscripti decoctum vulnerarium.

℞. Hord. integr. p. ℞.

Fol. Fragar.

Vincæ peruinç.

Bugulæ.

Pimpinell.

Veronic.

Cichorei.

Farfar.

Pilosellæ.

Verbenæ.

Equiset. ana M. ℞.

Rad. rub. tinct.

Torment. ana ℥ ℞.

Liquirit. 3 j.

Aq. fontis ℥ vj.

Vini alb. ℥ ij.

coquantur ad consumptionem mediæ tatis & in fine ebull. adde mel. ros. colat ℥ ij s. Misc. & col. pro syrupo, de quo quotidie manè hora 7. ℥ iv. & vesperi hora 4. ℥ iij. sumpsit. Potus erat aqua hordei cum herbis vulnerarijs decocta. Die 7. aliquantulum melius habuit, & ℥ j. sanguis effluxit. Vesperi, ob dolorem circa regionem umbilici, injectus fuit clyster supra descriptus. Turundam vulnere immittendam obliniui digestivo.

℞. Tereb. lot. in aq. plant. 3 j. a.

Olei lumbr. terrest. 3 j.

Vitell. oui num. j.

M. in form. linim.

Septimo die, pulsus fuit omnino equalis, & tam manè quam vesperi ℥ ix. puris sanguine mixti effluerunt.

Die 8. iterum ℥ j. puris sinceri effluxit, patiens conquestus est de rufsi, propter quam præscripti Ecclegma:

℞. Lohoch. de pulm. vulp.

Sani & exp. ana 3 vj.

Syrup. de farf.

de ros. sicc.

Veronic. ana 3 j.

Hyssop. 3 j.

Pulu. Hyssop. 3 j s.

Flor. Sulphur. ben. purg.

Trochisch. de spodio ꝑ j s.

M. & dentur, cum baculo liq.

Interim ob fœtorem puris, non fuerunt neglectæ iniectiones ex decocto scordij, hordei, & mel. ros. colat. Die 10. ꝑ j. puris cocti ex thoracis cavitare fluxit, & æger melius habuit, quam die præterito. Die 11 per vulnus effluxit ꝑ s. puris optimè cocti, cum pulmonū aliquot particulis, in quibus asperæ arteriæ ramos euidentissimè inspicere licuit Die 12. & 13. pus effluens fuit coctum. Pateriens propter tussim & amaritudinem oris, duabus horis ante prandium sumpsit seq. bolum.

℞. Flor. Cass. rec. extr. ꝑ j.

Spec. diamarg. frig. ꝑ s.

Agaric. trochisc. ꝑ ij.

Rhab. elect. ꝑ j.

cum sacch. f. bolus.

à quo ter quaterue deiecit. Die 14. melius habuit, quam diebus præteritis. Die 15. ꝑ iv. puris fœtidi effluerunt: quapropter cavitatem thoracis elui iniectione prædicta. Die 16. in minore pus quantitate exiuit, neque fœtor tam magnus fuit, vt die præterito. Die 17. vrina non fuit amplius biliosa, vt alias, ægro de tussi valdè conquerenti ordinavi lambatunum:

℞. Rad. Symph. decoct. contus. & cribro traj. ꝑ ij.

Spec. diatrag. frig.

Succ. liquirit.

Sacch. penid. ana ꝑ iv.

Syrup. liquirit.

viol. ana q. s. M.

Die 18. tussis, & fœtor remisit, ita vt tota iniectio à calore non fuerit mutata. Die 19. æger benè habuit, vrina quoque planè naturalis fuit. Die 20. æger conquestus est de dolore vulneris quod inspexi, & inueni cannulam à carne optima extrusam: ad id, & quia nihil materiæ effluxit, remouui cannulam, & imposui turundam vnguento de bethonica oblinitam: & quotidie bis de hoc decocto in cavitatem thoracis siphone inieci, ad consolidandas, & corroborandas partes internas.

℞. Hord. integr. M s.

Rad. cons. maior.

Torment. ana ꝑ iv.

Herb. Veronic.

Pimpinell.

Pilosell.

Achimill.

Consolid. Sarac.

Bugulæ.

Verben.

Equiset.

Vincæ per vinc.

Fragar.

Scord.ana M. ß.

Semin.cichor. ʒ ß.

Aq.font. ℥ vj.

Vini alb. ℥ j.

coq.ad tert. part. consumptionem, in fin.add.

Mell.ros.col. ʒ j s.

M. Pro iniectione.

Die 36. vulnus omninò consolidatum fuit, & pateriens pristinae sanitati restitutus, in publicum prodijt.

OBSERVATIO LI.

Empyematis per diuretica felix curatio.

ANNO 1638. die 24. Iunij, Diui Iohannis Baptistæ, hora 7. vespertina, Dominus *Iohannes Maschque*, Capitaneus benè potus, in monomachia vulneratus est à Domino de Orien, legato seu vicario militum, in dextro musculo pectorali, duorum transuersorum digitorum infra clauiculam, vulnere penetrante (per venam cephalicam & thoracicam,) in capacitatem thoracis, cum insigni hæmorrhagia, animi deliquio, cōuulsione, stertore, sudore frigido ἀσφυξία, & risu Sardonico. Et sic ultra dimidiam horam sine sensu & motu iacuit. In quo periculoso casu, ob prædicta symptomata, patienti & coniugi & filie charissimis dixi, hæc esse præludia mortis. In mentem mihi venit Aphoris. Hipp. 9. sect. 7. A sanguinis profluuiio desipientia, aut etiam conuulsio, malum. Nihilominus tamen hæc medicamenta sunt adhibita.

℞. Aq. Ceras. nig. ʒ iv.

Spir. Cephal. Anh. ʒ j.

Lapid. Bez. ʒ j.

Coral. rub. præp. ʒ j s.

Lapid. Chrysol. præp. ʒ j.

Sacch. perlat. ʒ ß.

reūulsionis gratia ano inditum fuit acre suppositoriū, naribus vero & pulsibus admota aqua odorifera Fuschi & acetum rutaceum. Vulnus turunda ex lino crudo confecta, oui albumine imbuta, puluereq; stegnotico aspersa, linteo in vino rubro expresso, & fascia ad clauiculam

Iam Galeni obligavi. Et sic deligatus totam noctem quietè transegit,
& crapulam edormiuit. Secundò, ob angustiam dextri lateris, & do-
lorem circa diaphragmatis regionem, aperta fuit vena mediana eius-
dem lateris, & emissus sanguis ad vncias quatuor. Vesperì, ob ardo-
rem vrinæ, sumpsit dimidiam partem emulsionis:

℞. Sem. Melon. ʒ j.

Aq. Pimpinell.

Fragariæ.

Veronicæ ana ʒ ijs.

Cares. nig. ʒ ij.

Corall. rub. præp. ʒ j s.

Marg. præp. ʒ j.

Lapid. Chryf. præp. ʒ s.

Sacch. cand. & Syr. viol. simp. ana ʒ j.

M. pro emulsione.

Plagæ imposui turundam digestiuo oblitam (quod constabat ex vi-
tello oui, Terebinthina lota in aqua rosarum,) & puluere Lapid.
Chryf. præp. aspersam: deinde appposito splenio in vino rubro calidè
expresso fasciam dictam Galeni abhibui. Tertio die aluus mora est
sequenti clystere:

℞. Herb. Malu.

Violariæ.

Parietariæ.

Veronicæ.

Flor. Chamom.

Maluæ ana M. s.

Sem. Lini ʒ iv.

Melon.

Citrini ana ʒ iijs.

Cod. in suffic. q. aquæ ad ʒ ix. colat. adde.

Mell. viol. sol. ʒ ij.

Elect. Lenit. ʒ j.

Olei violat.

Chamom. ana ʒ js. M. F. Clyster.

à quo quater deiecit. Vulnus tractavi propter fluxum sanguinis me-
dicamento stegnotico (quod ex albumine oui, Lapid. Chryf. præp. &
pulu. adstr. Gal. paratum erat) & æger ob animi deliquium, sæpius
per diem grana aliquot de confectione Alkermes sumpsit, à qua me-
lius habuit.

Vesperì, post emulsionis vsum, conquestus de ardore vrinæ, inde
vitro exceptæ, in cuius fundo purulenta materia apparuit. Dolor
& grauitas circa diaphragmatis & hepatis regionem desijt, & totam
noctem

noctem placidè dormiuit. Die 4. propter absentiam febris, & quia materia in capacitate thoracis ad vrinarias vias tenderet, operæ pretium duxi præscribere decoctum vulnerarium:

℞. Cineris Astacor. fluu. M. j s.

Herb. Pimpinell.

Vincæ peruinæ.

Veronicæ ana M. ij.

Aq. Fragariæ ℥ j.

Vini Oligoph. ℥ viij.

bulliant ad tertiam consumptionem, addend. in fine Mell. ros. col. ℥ ij.

Hoc decoctum mane & vesperi mixtum fuit emulsiōi, quod mirificè sanguinem in thorace contentum ad vias vrinarias deduxit. Ex vulnere sanguis fluxit grumofus, quapropter cavitati thoracis decoctum adstringens & consolidans per siphonem iniecti, quod describitur obseruatione 50.

Deinde vulnere cannulam, ex linteo & cera flaua confectam, imposui. Desuper ceratum diapalmæ, & spongiam in vino rubro expressam cum fascia adhibui. Die 5. & 6. æger iterum melius habuit. Die 7. verò nihil dormiuit, & conquestus est de dolore vulneris & totius lateris. Inspecto vulnere cannula siue turunda, ex linteo incerato caua, extra vulnus posita erat, vnde materia in pectore contenta, & dolorem excitans, non habebat exitum. Euacuata materia remisit dolor, sed patiens conquestus est de oris amaritudine, propter quam præscripsi syrup.

℞. Mann. el. ℥ j s.

Extr. Rhab. 3 j.

Cremoris Tart. ʒ ij.

Aq. Veronicæ q. s.

M. F. Syrup. liquid.

à quo ter deiecit materiam biliosam. Vesperi cum dolor in partibus pectoris superioribus & inferioribus, hoc est, circa vulnus, hepatis & diaphragmatis regionem remisisset, inspeximus & tetigimus infimum ventrem, qui flatibus erat distentus. Quare vsus est præscripto Enemate, quod ipsi optime conduxit, & inde tota nocte ad nuntum dormiuit. Die 8. vrina erat turbida & catarrhosa, vnde hesternus dolor à defluxione capitis potius, quam ab ipso vulnere originè traxisse videtur. Die 9. vsus est Emulsiōe cum decocto vulnerario: Vulnus obligatum fuit vti præteritis diebus, nisi quod sola turunda perforata oblita erat digestiuo antea præscripto, & aspersa puluere ex Aloc, Thure, lap. Chrysolito, prius decocto vulnerario per siphonem iniecto. Die 10. 11. 12. & 13. optimè valebat. Die 15. Vrina fuit clara.

clara, & tota nocte optimè quieuit. Ex vulnere fluxit pus bonum & album: ideò cannulam, seu turundam ex linteo incerato cannulatam, extraxi, eamque vnguento de bethonica oblinitam imposui. Die 16. surrexit & paulisper ambulavit, & nonnihil puris albi & cocti ex vulnere fluxit. Vesperis vsus est decocto vulnerario, & emulsione similium Melonum. Die 17. & 18. iterum benè habuit, & ex vulnere, nihil, aut parum materiæ exiuit. Quapropter extraxi turundam, & filamenta carpta & ceratum diapalma imposui, & spongiam nouam ex vino rubro expressam superligavi. Die 20. & 22. vulnus cicatrice obduxi.

OBSERVATIO LII.

Cancer mamilla exulceratus scalpello abscissus.

Religiosissima Domina Anna Sibylla, Abbatissa Urspringensis, 47. circiter annorum, temperamenti calidi & parum sicci, ante quinque annos, ex mensium suppressione laborare cœpit, ex qua in mamma sinistra tuberculum ipsi ortum est durum, nigrum & dolorosum, ita vt barbitonforis opem implorare cogeretur, qui tuberculi istius duritiem, non intellectâ causa, emollientibus, & humectantibus resolvere conatus est, sed hac ratione, non modò non opem tulit, verùm potius miseram mulierem in maiorem calamitatem præcipitavit: Scimus enim ex nostro Sennerto, cancrum emollientibus tractatum exasperari. Dum his emollientibus tuberculum non cessit, Balneator illius excisionem proponit, & dum secat, ac mammam cruore manantem videt, lepore timidior aufugit, & cruentam ferèque mortuam Abbatissam dereliquit, ita, vt, propter balneatoris aufugium, sorores monasterij præ anxietate fuerint coactæ, sanguinem fluentem sistere, & ægram aq. corroborantibus reficere. Ab hac incisione integra mamma exulcerari cæpit, & in horrendam magnitudinem excreuit, cum fœtore, ac si acetum cum carne mixtum esset, febre propter viciniam cordis ingenti, & acutissimo dolore, quem in longius perferre non potuisset. Sefflingam venit & meum & Clariss. viri D.D. Iohan. Reguli Villingeri, Affinis mei plurimum honorandi, consilium & auxilium imploravit. Nos primo intuitu & visitatione malum, ex odore, tumore, & ortu, iudicauimus esse cancrum, cui cum aliter, nisi totius mammae abscissione, mederi non possit, de hac Abbatissam admonuimus, vt illam cum forti animo & spe certissimæ salutis, (cum radices profundas nondum habuerit, & tempus menstruum iam præter lapsum fuerit) sustineret,

Qua

Qua igitur consentiente, mammam exulceratam, ob summum foetorem, putredinem & dolorem, laui decocto diuino, ipsi puluerem ex alumine vsto, tutia præpar. lapide chrysolito, & scordio paratum inspersi, & desuper ceratum oxelæum linimento simplici mixtum:

Rx. Cerati oxelæi.

Linimenti simpl. ana ꝑ j.

Ol. martin. ꝑij. M. in mortario plumbeo.

Linimenti simplicis descriptio.

Rx. Succ. Solatr. rec. expr.

Ol. ros. ana ꝑxx.

coq. secund. art. ad consumptionem succi, colaturæ adde

Litharg. aurei.

Cerul. ana ꝑ j.

Misc. sec. art. in formam Vng.

Ceratum verò oxelaum paratur è sequentibus.

Rx. Ol. comm. vetust. ꝑ j.

Acet. vin acerr.

Litharg. aur. ana ꝑ ß.

Misceantur ad ignem lentum, donec cerati consistentiam acquirant.)

applicui. Præscripsimus vinum laxatiuum ex hydragogis & melanagogis, quo corpus per Epicrasin à vitiosis humoribus expurgaretur. Dein Dominae Abbatisse secta fuit vena mediana brachij sinistri, at emissus sanguis in paucissima quātitate, eum modo in finem, vt eius substantiam & qualitates inspicere queamus: fuit autem sanguis adhuc serosus & semiputridus, absque omni ferè fibrarum concretionē. Qua propter vfa est condito ex Trochisc. viperinis.

Rx. Conseruæ Boraginis ꝑjs.

Trochisc. de viperis ꝑiv.

Syrup. corall. q. s. F. condit.

vt materia serosa & maligna à centro ad circumferentiam duceretur. A dictorum remediorum diligentissimo vsu patiens melius habuit, fætorque cum putredine omninò cessauit.

Sic præparato & purgato corpore, Domina Abbatisa, mammæ abscissionem instanter rogauit: vnde, ne longiore procrastinatione vlcus profundiora peteret, Anno 1641. die 25. Iunij omnia ad operationem necessaria præparauī, & sequenti die sectionem ita institui. Exhibita patienti potiuncula ex confect. AlKerm. aquis cordialibus & cinamomi, ad Chirurgiam perueni: Etsi in totius mammæ abscissione accipienda sit acus oblonga, anceps, acutissima, duo fila trahens & traijcienda in infima mammillæ basi: deinde fila

vtin-

utrinque alliganda & constringenda firmiter, ac si non sufficiat, transmittenda alia acus sit, & similiter fila liganda, ut ex Tabul. XXXIIX. Fig. I. patet; ad evitandum tamen maximum dolorem, qui ex duplici acus traiectione vboritur, ego (fretus cognitione anatomica) sine transmissione acuum mammam nouo vinculo, varijs capitibus donato, quod excogitavi, ligatam, in circumferentia tumoris croci atramento scriptorio notavi, hinc unico tractu, mamillam, acutissimo scalpello, à musculo pectorali radicitus, (*ne mihi accideret, quod post hæc cuidam lithotomo euenisse sequens 54. observatio docet,*) abstuli, & hæmorrhogiam non statim stiti, sed postquam omnis sanguis atrabilarius & adustus, ex venis promixis effluerit: quare venas & arterias, saltem corroborandi gratia, cauterio ignito leuiter inussi, deinde loco affecto puluerem adstringentem Galeni, & lapidis Chrysoliti preparati albumine oui conquassato exceptum, & filamentis carptis illinitum imposui, & deligatura, quam Galenus & alij Græci Autores cataphractam appellant, commode firmaui. Die 27. Iunii, sanguinis fluxu subsistente, mammæ decurtatæ digestium non adhibui, sed ceratum diuinum, ob partis humiditatem. Die 28. nullus aderat dolor, nullumque inflammationis signum, nihilominus tamen 29. sumpsit haustum vini laxatiui, & 30. portionem de condito viperino, ad vitiosorum humorum reliquias educendas, & dissipandas. Trigesimo Iunii, Vmam vecta, vsque ad 4. Augusti optimè patiens habuit, & nunquam conquesta est de vilo symptomate. Die sexto obseruari aliquot carunculas albas in mamma, & interrogavi Dominam Abbatissam, an errorem in victus ratione commiserit? respondit, se iussu œconomæ haustum vini, quod tamen interdictum fuit, bibisse. Die 8. fuit vox aspera, & statim mihi in mentem venit Hippocratis dictum, libr. de glandulis: Quibus per morbum aut aliam quandam calamitatem mamma auferitur, vox ferox efficitur. Die 9. iterum vsa est vino laxatiuo cum manna permixto, ob constipationem alui. Die 13. cum animi gratia, gossipinas chirothecas acu texeret, inferiorem mammæ partem, ob continuum brachij motum, herpes miliaris corripuit: Quapropter huiusmodi exercitium interdiximus, & patienti præscripsimus vinum medicatum, vt materia biliosa & acris à circumferentia ad centrum, & ab hoc extra corpus moueretur. Die 14. Augusti, ne huiusmodi humores acres in principales corporis partes incurrerent, ipsi fonticulum paravi, reuulsionis gratia, in sinistro pede supra genū, & brachio dextro. Die 16. ob summum aëris calorem, maximumque herpetis pruritus, facta est excrescentia carnis, vnde per os sumpsit Syrupum.

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.

Extract. Rhab. ℥ iij ℞.

Diacarth. ℥ij.

Mag. Tartar. ℥j.

Aq. Cichor. q.s. pro Syrup.
liquido.

à quo per nouem vices copiosissimam bilem egeffit : Excrescentiæ carnis puluisculum ex Tutia & lapid. chrysol. præp. ana ʒj. & alum. Roch. ℥ iij. paratum, & filamentis carptis aspersum, applicui, & Herpeti miliari ob insignem pruritus, post fomentum ex decocto maluæ & aq. fluuiali ceratum citrinum apposui: à quorum remediorum usu excrescentia fuit consumpta & herpes miliaris, cum suo pruritu, omnino euauuit Die 7. Septembris, vterque fonticulus suum officium fecit: à nono vsque ad 15. pilulas Aloeticas Hieron. Fabrit. ab Aquap. vsurpauit, propter dolorem Capitis & pigritiem alui, & postea optimè valuit cicatrice parti affectæ obducta. Die 28. Septembris, ipsi secta fuit vena pro exploratione sanguinis, qui bonus & rubicundus, absque omni putredine erat. Die 6. Octobris, lætissima & sanissima Vlma discessit.

OBSERVATIO LIII.

Vulnus Sclopeti in inguine & pene curatum.

ANno 1633. Mense Iulio N.N. vexillifer equitum in duello vulneratus fuit, sclopeti globulo, in femore dextro prope inguen, meatu vrinario & cruce sinistro. Globulus namque membri virilis radicem perforans, & per meatus vrinarij longitudinem excurrens, sinistrum etiam læsit crus. Tertio lēſionis die vocatus, ægri (qui de insigni meatus vrinarij laceratione, penisque inflammatione, & priapismo conquestus est) aluum subduxi, propter gangrenę metum, clystere leniente: & ordinato tenui victu (qui in præcauendis & curandis quibuscunque inflammationibus plurimum valet) vulneribus inguinis dextri, penis, atque cruris sinistri oleum violatum aquis cardui benedicti & maluæ septies lotum, & parua quantitate mellis rosati colati permixtum, per siphonem inieci, & turundas eodem medicamento oblinitas imposui, de super vnguentum linimenti simplicis & cataplasma ex farina hordei & fabarum, mica panis, oxymellite simplici, oleoque rosato & violato compositum adhibui, atque partes læsas conuenienti fascia deligau.

Die 4. ob insignem inflammationem penis & febrim, barbiton-
for

for incidit venam iecorariam dextri cubiti, & ℥vj. sanguinis emittit. Post prandium eiusdem diei aperuit venam Saphenam dextri pedis, & ℥v. sanguinis eduxit. Vesperti ob insignem penis dolorem, & semi suppressionem urinæ, usus est hac emulsione.

℞. Semin. Melon 3 vj.
Lactuc.
Papau. alb. ana 3j.
Agni casti ʒij.
Aqu. Nymph.
Fragar.
Acetosæ ana ʒiij.
F Emulsio, cui adde
Syrup. viol. ʒsj. M.

Die 5. conquestus est de maximo inter mingendum dolore, & eschara tam in meatu urinario, quam in reliquis vulneribus separari cœpit. Ob id per siphonem inieci sequentem mixturam.

℞. Aq. Rosar.
Malu.
Carduib. ana ʒij.
Boli arm præp.
C.c. vst. præp. ana ʒj.
Lapid. chrys. præp. (ob sanguinis fluxum) ʒjs.
Olei violati ʒj. M.

Vulneri meatus urinarij, loco turundæ, immisi, per glandis orificium, catheterem aureum Tabul. XII. Fig. XIV. linteo obductum, & linimento simplici oblitum: inguinibus oleo rosato inunctis adhibui lanam succidam, lumbosque hoc vnguento obliniri iussi.

℞. Vng. infrigid. Gal. ʒij.
Comitiss. ʒß.
Ol. ros. ʒij. M.

Die 6. propter meatus urinarij obstructionem ab escharæ particula patiens urinam per glandis orificium reddere nequit: quapropter ipsam vossellæ dentibus apprehendi, & foras extraxi. Die 7. dolor remisit, ægerque paulo melius habuit, quam diebus præteritis. Die 8. patiens bibit vinum, & lusit cum ancillis. Vesperti conquestus est de priapismo, & inflammatorio penis dolore. Propterea, & ob sanguinis profusionem, æger usus est suo Enemate & emulsione: Lumbos inunxi vnguento adstringente, denique inieci mixturam, & meatui urinario imposui fistulam

modò citatam, linteo obductam & linimento simplici oblinitam. Vulneri cruris & inguinis, post iniectionem, oleum violatum & rosatum adhibui. Die 9. propter inflammationem adhuc durantem, iterum secta est vena saphena sinistri pedis, omniaque medicamenta fuerunt apposita, quæ de præterito. Die 10. æger melius habuit, escharaque ablata, meatui urinario per siphonem inieci liquorem sequentem:

℞. Aq. Plantag.
Prunell.
Rosar.
Carduib. ana ℥j.
Tutia præp. ℥ij.
Lapid. hæmatitid. ℥j.
Bol. armen. præp. ℥js.

Vulnus inguinis & crucis digerentibus, detergentibus, sarcoticis & epuloticis tractavi. Die 11. totam diem & noctem sine omni dolore & molestia transegit. Die 12. ob ventris constipationem assumpsit bolos.

℞. Flor. cass. rec. extract. ℥j.
Mann. elect. ℥ij.
Pulu. liquirit. ℥j.
Sacch. albiss. q.s. F. Bol.

A quibus quater deiecit. Die 13. ob Gonorrhæam non virulentam, præscripti conditum:

℞. Conseru. Malu.
Violar.
Fl. cichor.
Semin. Agni cast. ℥js.
Lactuc. ℥j.
Papau. alb. ℥iiij.
Syrup. papau. q.s. Misce.
F. Cond.

De quo mane, & vesperi ante introitum lecti, & emulsionis usum, magnitudinem nucis castaneæ assumpsit. Die 14. viscida, quædam materia penis meatum propè glandem ita obstruxit, ut urina per vulnus inguinis efflueret. Quapropter particulam viscidam vossellâ extraxi, & fistulam linimento simplici obductam, post liquoris postremo præscripti iniectionem, meatui immisi, & ne excidat, filo alligavi. Die 15. 16. 17. 18. & 19. ab usu medicamentorum optimè habuit; & pus album, leue, atque æquale, in paucissima quantitate, è vulneribus effluxit, quibus incepit caro

rubi-

rubicundissima increfcere. Die 22 & 23. loco canaliculi Tabul. XII. Fig. XVI. candelam ceream cerato diuino obliniui, eaque impofita meatum vrinarium consolidauì. Interea tamen femper vñus eñt vñctu non admodum craffo, & refrigerante emulfione. Die 27. meatus vrinarius consolidatus, vñneraque externa, crucis & inguinis, ad cicatricem ducta fuerunt.

OBSERVATIO LIV.

Cancer mamilla malè incifus.

ANno 1643. Die 9. Decembris, Inclyti Senatus decreto, cum chirurgis Georgio Riedlin & Ioann. Georgio Bauler vñfitaui Matthiæ N. chariffimam coniugem, quæ finifiro brachio maxime dolens nobis retulit, quod Lithotomus N. N. ipfi tertia poñt partum feptimana, cancerum mamillæ finiftræ occultum, in præfentia cuiufdam Medici Vñmani, citra antecedentis cauñæ præparationem, & euacuationem, nouacula abfciderit, duofque tumores fub axilla infignes quidem, mufculis tamen non adhærentes, topicis refoluendos reliquerit. Elapfis duodecim diebus tumorum anteriori chirurgus appofuit caufticum ex arfenico paratum, quod eum radicitus non exedit, fed tantos dolores excitauit, vt humores è toto adcurrentes brachium enormiter diftenderent. Rebus ita habentibus, adftantibus & marito fignificauimus, miferam mulierem neque ferro neque medicamentis reftitui poffe, fed ob relictos tumores certò perituram; quod etiam breui euenit, vires enim doloribus exhausti nulla purgantia concefferunt, neque dolores vñlo medicamento anodyno mitigari potuerunt. Malè itaque fecit tam Medicus, quàm Lithotomus. I. quod canceri curam tempore puerperij, quo corpus ab atrabilarijs humoribus expurgare non licuit, aggreffi fuerint. II. quod malum non radicitus ferro extirparint, (ignorantes Hippoc. Aphorifm. 13. feñt. 12. quæ in morbis relinquuntur, recidias facere confueuerunt) fed potius arfenico periculofò retractifque vñteri purgamentis exafperarint. III. quod peritam curationem Anatomix peritis (qui præmiſſis vñniuerfalibus, tumores haud profundè radicos citra vaforum læfionem aut recidiuæ periculum excidere potuiſſent) non commiferint, excufantes fe Hippoc. Aphorifm. 38. feñt. 6. quibus occulti canceri fiunt, non curari melius: curati enim citius intereunt, non curati verò longius vitam trahunt.

OBSERVATIO LV.

Cancer mamma parvus & occultus medicamentis resolutus.

ANno 1634. Mense Septembri, Barbara Döhleren, villica Berma-
ngensis, mihi monstravit in sinistra mamma tumorem, qui à
suppressis mensibus subortus, nullis remedijs, sed sola sectione extir-
pari posse videbatur. Habebat enim omnia canceri signa, duritiem
scilicet, dolorem acutum, rotunditatem, inæqualitatem, lividitatem,
calorem, vasorumque nigricantium protuberantiam. Proposi-
tam chirurgiam patients recusavit, cancerumque medicamentis ex-
ternis attingere prohibuit Amatus Lusitanus. Nihilominus tamen,
quoniam quosdam novi, qui selectorum remediorum usu, a
canceris occultis fuerunt liberati, patienti exhibui potionem me-
langogam:

℞. Confect. Hamech. ʒvj.

Extract. hell. nigr. ʒj.

Crem. Tart. ʒss.

Decoct. fl. & fr. q.s. M.

& doloribus dorso ingruentibus ʒvj. sanguinis, è vena saphena si-
nistri pedis, eduxi. Hoc facto, corpus ab humoribus atrabilarijs quasi
tinctum, decocto Magistrali, Tabul Ultima sub litt. Æ proposito ex-
purgavi, deinde post exquisitam corporis expurgationem, mamillæ
applicui ceratum Ioannis Preuotij:

℞. Farin. mil ʒij.

Ol. ros. compl. in mortar. plumb. duct. ʒj.

Plumb. crud. pulu. ʒss.

Pulu. virg. aureæ.

Sonch.

Solan. ana ʒij.

Ceræ nou. ʒxxxij.

Resin. Pin. ʒx.

M. F. Ceratum.

quod, trimestri spatio, tumorem insensibiliter resoluit. Interim,
cum menses per biennium suppressi, medicamentis exhibitis pro-
moueri non poruissent, patienti in vtraque femoris parte inter-
na, inussi fonticulum, ea intentione, vt inter curandum mate-
ria peccans ad inferiora reuelleretur, quos, tumore resolutis, per
annum apertos detinuit, ne humores, in corpore denuo collecti,
aliam partem vel externam vel internam offenderent. Anno e-
lapso, mulier infelix, quæ sibi ipsi sanissima videbatur, fonticulos

con-

consolidauit, & exin de nouo tumore in mamma dextra conqueri cœpit, quo, per ferrum, radicibus extirpato, reperijt decocti vsum, & fonticulos renouauit, quos ad vitæ terminum conseruare iussi: quod vtrum fecerit, nescio.

OBSERVATIO LVI.

Dolores cancri mitigantur.

Charissima Petri Deilbrouners coniux, in dextra mamma habuit cancrum paruum & occultum, in sinistra magnum & exulceratum. Occultum, finito decocti magistralis vsu, ceratum oxelæum in mortario plumbeo circumductum minuit, exulcerati verò dolores atrocissimos præstantissimum cancri anodynum mixtura, scilicet ex linimento simplici, cerato oxelæo, & oleo myrtino ad orbitum vsque mitigauit. Eadem patiens singulis annis conquesta est de molestissima interrigine ilium, quam caulauit obesitas nimia. Huic enim inter deambulandum, præsertim in æstate, sudante corpore, partes modo dictæ fuerunt collisæ, attritæ, excoriatæ, & inflammatae. Hanc excoriationem ipsa patiens crebra per diem lotionibus aque dulcis, in qua decocta fuerat herba maluæ, & euporisti insperfusionem pulueris, bidui spatio curauit.

℞. Flor. Balauft.

Rosar. rubr.

Santal. rubr. ada ziiij.

camphor. ʒjs, M. F. Puluis

qui etiam infantum phlogosin & excoriationem, ab acriusculo lacte prouenientem, quàm citissimè sanat.

OBSERVATIO LVII.

Exulceratio pectoris, eiusque dolor fonticulo in femores mitigatus.

Nauta quidam octogenarius, conquestus est de insigni angustia, vehementissimoque dolore, ac pustulis in dextro pectoris latere subortis, quibus exulceratis dolor & angustia recessit. Patiens acceffit chirurgum, ipsumque etiam atque etiam rogauit, vt vlcuscula illa sibi satis molesta consolidaret. Vlceribus cicatrice denuo obductis, redijt dolor & angustia circa pectus, ita vt æger multas septimanas insomnes habuerit. Rebus ita stantibus, in consilium vocatus interrogauit senem, an vlcera in pedibus diuturna habuerit? Ad hæc respondit se, per integrum decennium, vlcus maximum in tibia

R 4

de-

dextra, sine motus impedimento, circumgestasse, & ab eo tempore, quo illud sanaretur, primò angustiam, secundò dolorem, tertio pustulas, & tandem pectoris vlcuscula percepisse. Ad humores igitur reuellendos, in femore tibiæ prius exulceratæ fonticulum paravi instrumento Iulij Casserij Placentini, cui altera die successit aliqualis inflammatio, cuius ratione patientem de recuperanda salute sperare iussi. Escharà ablata, fonticuloque suum officium faciente, dolor pectoris & respirandi difficultas paulatim remisit, ita ut æger triginta dierum spatio à dictis symptomatibus liberrimus euaserit, & per multos abhinc dies senili gauisus sanitate, citra vllum obstaculum negotia sua obierit. Ex his chirurgiæ tyrones ut discant volo, quanto cum periculo vlcera diuturna, in senibus præfertim, consolidentur, & quanta cum utilitate fonticuli femoris parti domesticæ inurantur, si vel ex errore patientis, aut chirurgi eiusmodi vlcera, quæ totum corpus ab impuritatibus euacuant, cicatrice obducantur.

O B S E R V A T I O LVIII.

Vulnus sclopeti in dorso.

ANno 1644. die 27. Ianuarij, hora 3. post meridiem, *Balthaserus Oteiger*, rusticus Gegglingensis, cum uxorem suam Vlmà domum vehere voluisset, miles quidam, benè potus & remulentus, sclopetum eiaculauit, & vnica vice non solum villanum, sed etiam eius uxorem ita grauiter læsit, ut Vlmam reduci fuerint coacti, ubi vulnera vsque in sequentem diem obligauit chirurgus. Die 28. Ianuarij, propter insignem vulnerum dolorem, à molitore patientis, in subsidium vocatus, villanum tribus globulis læsum inueni, quorum primus circa suturam occipitis lambdoidem obliquè inhæsit. Secundus circa octauam thoracis costam fuit extractus: tertius verò, paulum supra os sacrum, ita fuit immersus, ut nullo modo extrahi potuisset. Ob id vulnus occipitis filamentis carptis nonnihil dilatauimus, vulnus autem thoracis, cum ferè nullius esset momenti, tractauimus ut simplex. Vulnus propè os sacrum, vehementissimèque dolens, inflammationem adeò insignem causauit, ut etiam partes obscœnas corripere. Huic, propter sanguinis effluxum, per siphonem iniecimus albumen oui, spatula agitatum, pulueremque adstringentem Galeni, ac Lapid. Chrysolit. præp. cum aqua Plantaginis. Reuulsionis gratia adhibitum fuit Enema refrigerans, & emissus sanguis è vena brachij dextræ mediana. Vesper æger sumpsit non solum aliquot cochlearia de aqua cordiali:

℞. Aq. ceras. nigr.

Pimpinell.

℞. Ros.

Ros. ana ꝑ j.

Cinam. ꝑ iij.

Spirit. Cæphal. Anh. ꝑ ijs.

Corall. rub. præp. ꝑ is.

Lapid. chryf. præp. ꝑ ss.

Manus Christ. perl. ꝑ iv.

M. ad vitrum.

Verum etiam syrupum refrigerantem:

℞. Syrup. acetos. simp. ꝑ j.

Acetos. citr. ꝑ ss.

Aq. Endiu. ꝑ ij.

Nymph. ꝑ j.

Pulu. Marg. præp. ꝑ ss.

M. pro dosib. j.

Villani coniuX quinque globulis fuit læsa, quorum vnus infra sinistram aurem intrauit, & sub cute repens circa os inferioris maxillæ exijt, secundus, tertius, & quartus in dorso inter scapulas hæsit, quintus verò intrauit circa internam humeri partem, & exijt circa flexuram cubiti. Vulnera circa os maxillæ, & inter scapulas, tractauimus vt simplicia, illud verò, quod erat in cubito, vt compositum. Itaque ob insignem totius brachij inflammationem, vulnere turundas sequenti digestiuo.

℞. Resin. Tereb. lot. in aq. plant. ꝑ i.

Olei lumbr. terrest. ꝑ j.

Vitell. oui parum. M.

Pro digestiuo.

oblinitas imposuimus, iniecto prius per siphonem oleo violarum, & lumbricorum terrestrium, desuper diapalma strictiori linteo indutum, & linimento simplici obductum adhibuimus, & totum, appposito cataplasmate (quod constabat ex farina hordei & fabarum, mica panis, oleo rosat. Chamomil. atque lumb. terrest. & vino rubro) brachium fascia obligauimus. His medicamentis vsi sumus vsque in septimum diem, quo decidit eschara: interim obseruata fuit optima victus ratio, vna cum præparantibus, & alterantibus medicamentis.

Die 8. ægra bene habuit, & dolor & inflammatio totius brachij cessauit. Hanc ob causam vulneribus turundas linimento:

℞. Resin. Tereb. lot. in aq. plant. ꝑ j.

Pulu. Myrrh.

Aloës ana ꝑ j.

Lapid. Chryf. præp. ꝑ ss.

Mell.

Mel. ros. col. 3 i s.

Bals. Percuuiian. 3 i s.

Syrup. de ros. sicc. q. s.

M. pro linimento.

oblitas immisimus, & ceratum diapalmæ apposuius, spongiamquē in vino rubro depressam, fasciaque duobus capitibus prædita nonnihil expressuē superligauimus. Vulnera simplicia iam ad cicatricem retenderunt. Die 14. tam vulnus brachij appositum, quam reliqua simplicia cicatricem habuerunt, & paties feliciter restituta Gegglingam properauit.

Die 3. licet sinus ægri in occipitio maior fuerit, quàm die præterito, illum tamen spongiola contorta magis dilatauimus, vulnus ob foetorem eluentes decocto diuino. Circa os sacrum inflammatio & dolor, beneficio cataplasmatismis supra descripti, & repetito Enematis usu, remisit. Die 5. pus vulneris circa os sacrum inflicti fuit album & coctum. Vulnus in occipite satis fuit profundum, & patiens conquestus est de insigni dolore capitis circa frontem. Die 7. tumor & dolor circa os sacrum omnino euauit, & propter hæmorrhagiam narium dolor circa frontem cessauit. Die octauo vulnere circa os sacrum turundam vnguento, quod paratum fuit ex puluere sequente:

℞. Lapid. Chrysol. præp.

Hæmatit.

Aloes.

Bol. arm. præp. 3 i s.

M. F. Pulu.

& albumine oui subacto imbutam imposuimus, & Emplastrum albi cocti superligauimus. Die 9. dolor omnis intermisit, & patiens tota nocte quiete dormiuit: turundam breuiorem vulnere circa os sacrum imposuimus, & ad latera spongiam vino rubro tepido expressam fascia expressuē superligauimus: Vulnus occipitis adhuc sinuosum existens absque dolore serosam materiam emisit.

Die 10. vulneratus dixit, se noctem placide transegisse: vulnusque circa os sacrum bene habuit, pus enim album & coctum in paucissima quantitate generauit. Circa oculos æger sensit dolorem grauatium, quem post aliquot horas secuta est hæmorrhagia narium, à qua grauitas illa iterum remisit: patiensque hunc sanguinis fluxum sibi proprium esse dixit.

Die 11. vulnus circa os sacrum cicatrice fuit obductum. Die 12. vulnus occipitis specillo obtuso explorauit, & oblique, inter cucularem & patientiæ musculum deorsum perueniens, prædixi Chirurgo & vulnerato vulnus hoc, ob insignem contusionem, adhuc esse peri-

periculosum. Cum iterum tota nocte placidè dormiuiſſet, Die 13. propter milites in ſuis ædibus hyemantes domum equitauit, ſinu in capite nondum conſolidato. Interim Chirurgus ſingulis diebus ipſum viſitauit, & ſinum curauit. Poſt 10. dies Chirurgus à me, vt vulnerato præſcriberem, potionem medicam petijt: præſcripſi, à qua aliquot ſedes habuit. Sequenti die Chirurgus iterum me acceſſit, dicens, cogi ſe ſinum aperire, cuius operationis modum optimè norit. His ita peractis, Die 28. Febr. ſinum aperuit, ſed quo ſcalpello neſcio. Die 29. ægrum inuaſit febris. Die 1. Martij patiens ſumpſit ſyrupum purgantem.

Rec. Syrup. roſ. ſol. ℥ i ſ.

de mann. ℥ vj.

Extract. Rhab.

diacarth. ana ℥ i ſ.

Mag. Tart. ℥ i.

Ap. ceraſ.

q. s. M.

F. Syrup. liquid.

à quo cum illum vomitu ſtatim reiecerit, ne ſemel quidem fuit purgatus. Die 4. cum æger penus haberet, Gegglingam vocatus inueni ipſum valde debilem, vulnus totum Eryſipelate inflammatorio obſitum, ſinumque in ſuperficie vix ad tertiam partem à barbitonfore inciſum, paulò enim inferius magnus ſinus adhuc ipſum latuit, quem ſcalpello intactū reliquit: pericranium adeo putrefactum erat, vt facile ſpecillo obtuſo à cranio potuiſſet obligari. Obligato idoneis vulnere & reſectis viribus, inciſa fuit eius lateris vena cephalica, ex qua ſanguis fluxit ſeroſus & ſemiputridus. Cū ita res ſeſe haberet, ſuaſi vt patiens iterum in Ciuitatem lectica veheretur. Die 4. lectica in Ciuitatem lati vulnus religaui, & inueni Eryſipelas, quod non ſolum vulnus, verum etiam poſteriore & anteriorem capitis partem ita occupauit, vt patiens, de dolore capitis vehementius conquerens, oculos nullo modo aperire potuerit, &c.

Die 5. ob inſignem dolorem & calorem internum vſus Enemate refrigerante;

Rec. Radic. Acetoſ.

Alth. ana ℥ ſ.

Herb. Nymph.

Violar.

Malu.

Bethon.

Flor. Cham. ana M. ſ.

Semin. lini ℥ iij.

Cirti.

Citri.

Fœnicul. ana ʒi.

Vuar. pass. ʒß.

Coq. in s. q. aq. font.

Colatur. adde

Mel. ros. sol. ʒ iv.

Ol. violar.

Chamomill ana ʒ is.

M. pro Enemate.

Vesperis sumpsit syrupum refrigerantem. Die 6. noctem quietam habuit, & conquestus est de cardialgia, & magna virium debilitate, idcirco præscripsi:

℞. Conf. ros. vitriol.

violar. ana ʒ j.

Conf. Alkerm. compl. ʒ j.

Cortic. citr. cond. ʒ ij.

Syrup. acetos. citr. q. s.

M. F. Condit.

de quo sæpius per diem pauxillum sumpsit. Vulnus fudit pus semicruentum, & pericranium apparuit semiputridum: quamvis autem vulnus hoc maiorem dilatationem requisierit, ratione sinus, propter virium tamen debilitatem illud dilatare non licuit. Interea ob angustiam pectoris vigilans usus est emulsione:

℞. Sem. melon. ʒ ß.

papau. alb. ʒ j.

Amygdal. dulc. ʒ ij.

Aq. ceras. nigr.

Nymph.

Frag. ana ʒ ii j.

F. Emuls. cui add.

Magist. Corall. rub. ʒ js.

Sacch. perlat. ʒ ß.

Misc. ad vitrum.

Die 7. æger melius habuit, totumque caput & faciès detumuit; vulnus pus coctum fudit, & labia fuerunt sordida, propter ipsis adhibitum fuit vnguentum Ægyptiacum compos. Cum pericranium adhuc esset semiputridum, imposuimus ipsi syrupum de rosis siccis, cum spiritu vini mixtum. Ob sitim & capitis dolorem, patiens admisit Enema hesternum.

Die 8. calor febrilis nonnihil remisit, at quia æger conquestus est de dolore & incendio vulneris, circa os sacrum, cicatrice iam iam obducti, usus est Enemate & Emulsione melonum ordinarijs: vuln-
ri ad-

ri adhuc sordido adhibuimus vnguentum Ægyptiacum compositum, & pericranio semiputrido syrupum de rosīs siccis, cum spiritu vini permixtum, atque decocto nostro diuino. Die 9. dixit, se sex horas dormiuisse: Ex vulnere pus ad viriditatem tendens, in pauca quantitate, effluxit. Vesperī benè habuit, & calor totus omninò remisit.

Die 10. vesperī conquestus est de summo calore dorsi, & vehemēti dolore capitis, dicens: se non posse dormire propter somnia, quæ ipsum territant. Quapropter vsus est enemate suo ordinario, à quo deiecit ter materiam biliosam. Die 11. benè habuit, & totam noctem placidè consumpsit. Die 12. 13. 14. & 15. rectè habuit, & sinus internus parum puris cocti generauit. Die 16. bene habuit, sed ob bilis in corpore abundantiam, vsus est syrupo sequenti:

℞. Syrup. ros. sol. ℥ ij.

Extr. Rhab. e. ℥ j.

Diacarth. ℥ j.

Magist. Tartar. ℥ ss.

Aq. ceras. nig. q. s. M.

Die 23. cum sinus inferior propter foramen superius nullo modo consolidari potuisset, suasi apertionem sinus, vt materia haberet exitum. Ab hac sectione, propter antecedentem frustra adhibitam, valdè abhorruit. Quapropter vesperī candelam ceream vsque ad fundum sinus imposui, & per noctem reliqui: Manè extraxi candelam, & eius loco acum (Tab. XII. Fig. VIII.) quæ ex vna parte trahat funiculum (seu setonem Fig. VII. Tab. VII. exarmatum) & ex altera acuta affixum habeat globulum cereum, sinus fundo apposui, & cum ægro inscio citissimè perforaui, & funiculum in sinu, velut in setaceo reliqui. Die 30. purgato iterum corpore, & secta vena mediana dextri brachij, patiens rectè habuit, foramenque superius vsque ad funiculum consolidatum fuit. Die 6. Aprilis optimè habens, Vlma discessit. Die 8. extractus est funiculus, & 10. vulnus cicatrice obductum.

OBSERVATIO LIX.

Vulnus pectoris ex neglecta paracentesi lethale.

ANno 1645. Die 10. Martij, hora octaua post meridiem, *Iunensis* quidam vulnus accepit in dorso angustissimum, duobus digitis transuersis infra scapulam dextram, & quatuor à spina, in cavitatem penetrans, quod Barbitonsor, aliàs non imperitus, (quam primo læsionis quasi momento, accessit vulneratus) tractauit ac si vulnus simplex esset, & minimè penetraret. Hinc sanguis, è va-
sis

sis intercostalibus incisus, defluxit in thoracis cauitatem, qui tantam causauit pectoris angustiam, vt parentes ægri etiam me vocari iusserint. Circa duodecimam noctis horam vulnus religaui, quod propter gladij qualitatem, situm thoracis mutatum, & apposita medicamenta constringentia, adeò angustum erat, vt neque specillo in cauitatem peruenire; neque sanguinem sistentia, aut per siphonem injicere, aut sub turunda applicare, potuerim. Quapropter adstantibus patientis de vita periculum indicavi, & paracentesin in loco Hippocratico Tab. XXXVII. Fig. II. ¶ sine mora administrandam proposui, qua materiæ, certam suffocationem minanti, pararetur exitus. Cum autem hanc absque dubio salutiferam, in hoc subiecto, Chirurgiam parentes concedere noluissent, & materia, adhibitis diureticis, per vias urinarias tam subito expurgari minimè valuisset, æger die sexta suffocatus obiit, qui forsan dilatazione in principio non neglecta conseruari potuisset, circa læsionem partium internarum decumbens. Illæsi namque fuerunt pulmones, quoniam æger nunquam expuit sanguinem. Non læsus œsophagus, quia sine vlla difficultate cibum & potum deglutiuit. Non offensus cor: non vena cava aut arteria magna: quoniam æger tam diu post acceptum vulnus non superuixisset, sed citiùs obiisset. Integra cordis capsula, quoniam cor humido suo priuatum citissimè deficit. Non offensus diaphragma, ob absentiam eorum symptomatum, quæ omnes chirurgiæ Scriptores eiusmodi vulnus comitari tradunt: sed æger conqueustus est de sola pectoris angustia, quam induxit copiosi collectio sanguinis. Hic admonitos volo chirurgiæ tyrones, vt ad vulnus pectoris curandum vocati, diligentissimè specillo inquirent (ægro prius, si fieri potest, ea figura in qua læsus fuit collocato) an illud in thoracis cauum penetret, nec ne? *Si penetrat*, periculosum pronuncient, & *si angustum*, consensu patientis & adstantium obtento, dilatent scalpello Tab. XXXVII. Fig. V. E. vt materia in thorace collecta vel sponte effluere, vel imposito canali Tab. XXXVII. Figur. VI. A. educi possit. *Si vero latum*, turunda, ob rationes modò dictas, immissa apertum conseruent. Cum autem materia neque per vulnus propter altiorem affectus situm, spontè expurgari, neque ob sui crassitiem per applicitum canalim extrahi, neque, ratione copię, per vias urinarias expelli possit, statim (dum scilicet vires ægri adhuc constant,) perforationem thoracis adhuc reliquam *cautè* proponant, siue concedatur, siue recusetur, *ne ipsi vel patientum, si ob affectus vehementiam moriantur, consanguinei, vel ij ipsi qui vulnus inflixerant, negligentia, aut occisionis crimen inferendi causam habeant.*

OBSERVATIO LX.

Extirpatio Penis.

ANNO 1635. Mense Iulio, cuiusdam Vlmano, penem spacio corruptum, in confinio viui, scalpello Tabul. XII. Figur. VI. abscidi, venas & arterias, ad mox sistendum sanguinem, feramentis ignitis tetigi, iisque putredinis reliquum absumpsi, donec patiens vim ignis perciperet. Operatione finita, & Syringi Tab. XII. Figur. XVI. meatui urinario imposita, loco adusto adhibui vnguentum Ægyptiacum Mæsuæ, cum filamentis carptis, ad remouendam escharam, qua ablata vlcus ceratum diuinum breui consolidauit, & æger saluus euasit. Noui seniculum, cui ordinarius Nosocomij Patavini Chirurgus, penem, lue Venerea corruptum, pariter amputauit, vlcusque conuenientibus medicamentis applicatis, cicatrice obduxit.

OBSERVATIO LXI.

Cancræ ex obstructione Vesiculae felleæ, & ductus biliarij incurabiles.

ANNO 1622. aperui cadauer Nobilis cuiusdam Galli, qui atrocissimis intestini coli doloribus consumptus obiit, & inueni intestinum colon cancro occulto affectum, cuius causa meo iudicio fuit obstructio pori biliarij. Hinc enim ea parte, qua duodeno inferitur, lapillo, pisum magnum adæquante, adeo obstructus fuit, ut ne tantillum bilis per eum expurgari potuerit: hanc tamen bilis copiam natura non ad vniuersum corporis habitum, ut plerumque solet, sed ad colon deposuit. Anno 1624. Die 24. Ian. in cadauere Dn. Catharinæ N. Venetæ, quam cancer vteri exulceratus è medio sustulit, reperi vesiculam felleam calculo instar crytalli pellucido, repletam & distentam, ut nihil quicquam bilis recipere apta fuerit. Nihilominus tamen natura bilem quotidie genitam, non ad corporis circumferentiam expulit, sed ad vterum. Ex duabus hisce historijs etiam duo notanda videntur, 1. quod ad obstructum porum biliarium, & cysticum, non semper sequatur icteritia, sed bilis aliquando expellatur vel ad intestina, vel vterum, vel aliam partem nobilem. 2. Lectio, quam habuit Excellentiss. Spigelius super hæc. *Si Venetæ & Gallo exortus fuisset cancer in mammis, aut artubus, vlcus, post radicalem ferro resectionem, vix cicatrice potuisset obduci: vel eo curato, materia illa*
mali-

maligna inuasisset partes principales, agrisque, post tres vel quatuor annos, mortem intulisset. Ratio est in promptu, quia non potuit tolli causa, quæ fuit obstructio vesicula fellea pertinax. Lienis obseruauit obstructionem in quadam muliere incurabilem, quæ dum viueret, per aliquot annos passa est vlcus in pede dolorificum, quod quotiescunque sanabatur, toties febrem quartanam induxit, donec humor, cuius collectio prohiberi non potuit, per inustum femori fonticulum quotidie euacuaretur, atque hac ratione, febris quartanæ, vt & vlceris in pede valdè dolentis exortus prohiberetur.

OBSERVATIO LXII.

Ossis scapula sinistra corruptio.

ANNO 1632. Mense Martio curauit scapulam sinistram valdè corruptam, filij Prætoris Burlensingensis, iniiciendo quotidie, per duo sinus foramina, turundis vnguento de Bethonica illitis conseruata, decoctum:

℞. Radie. Irid. Florent.

Aristoloch. rotund.

Consol. maior. ana ℥ j.

Herb. Veronic.

Pilosell.

Pimpinell.

Verben.

Vinc. peru.

Fragar. ana M. j.

Semin. plantag.

Cichor. ana ℥ ss.

Aq. Font. ℥. vj.

Vin. alb. ℥. ij.

coq. ad cons. tert. partis colat.

adde Mell. ros. col. ℥ iv.

M. pro iniectione.

donec scapula tam magnam ossis squamam separaret, quam mihi ob foraminum angustiam extrahere non licuit. Quapropter foraminum interstitium scalpello Tabul. XIV. Figur. II. vel III. intercidi, squamaque separata per volsellam exempta, sinus parietes apposita spongia noua, in vino rubro expressa, atque cataphracta Tabul. ult. Lit. S. arctè adhibita, ossi scapulæ agglutinaui,

OBSERVATIO LXIII.

*Lapis citra meatus urinarij incisionem, vel specilli
admotionem exemptus.*

ANno 1639. Mense Februario, *Iuuenis quidem Leipheimen-*
sis receptus fuit Nosocomium Vlmense, laborans urinae in-
continentia ex laceratione ceruicis vesicae, à calculo uncias sex pen-
dente, quem insignis Augustanorum Lithotomus Angelus Marian.
forcipe extraxit: Quoniam verò affectus erat incurabilis, medi-
camentis, quae urinae acrimoniam mulcerent, & interriginem
partium prohiberent, instructus Vlma discessit. Mense, eius-
dem Anni, Maio, is ipse laboravit Ischuria ex calculo meatum
urinarium obstruente, meumque consilium & quidem literis
mandatum percipiens, manè & vespèri, sumpsit dosin sequen-
tis Iulapi:

R. Syrup. de Alth. Fernel. ℥iv.

Aqua Malu. ℥viiij. M. pro duabus dosibus.

& sepius insedit balneo ductum relaxante, donec calculus rotundus,
instar filicis durus, & tres ferè drachmas ponderans, ad colis orifi-
cium, ab urina, protrusus, vossellæ dentibus arripi, atque sic citra
vretæ incisionem (quam Sennert. instit. lib. 5. par. 1. sect. 2. cap. 13. ex
Fabr. Hild. Tract. de lithocomia vesicæ cap. 27. proponit) aut specilli
Tab. XIV. Fig. VIII. operam, eximi potuerit.

OBSERVATIO LXIV.

Nervi punctim vulnerati.

IN nervis punctim & cæsim vulneratis, post uniuersi corporis pro-
curationem, Medicorum quidam prius incidunt cutim ad angu-
los rectos, vt sanies liberè exeat, & medicamenta topica ad punctu-
ram vsq; nervi penetrent: Alij, facta cutis in angulos incisione, etiam
nervum transversim dissecant bono successu, antequam remedia ex-
ternè adhibent, vt humorum affluxus inhibeatur, qui dolorem au-
get, inflammationem efficit, ac conuulsionis causa fit. Quia tamen
hanc cutis incisionem, vel etiam punctim læsi dissectionem, ægro-
tantes rarò vel nunquam concedunt, in Barbitonforum gratiam
(qui non raro, dum venas phlebotomo incidunt, nervos vicinos, vel
venis subiectos imprudenter ledunt) topicum sæpius expertum ap-
ponam,

S

R. Eu.

℞. Euphorb. optim. ʒj.

Resin Tereb ʒss.

Cer. par. M. F. Vng.

extendatur super linteum, & calidè applicetur. Hoc solo, statim adhibito, plures eiusmodi puncturas tutissimè curavi, vt testabitur Clariss. & Chatiss. meus affinis & Collega Dn. D. Iohann. Sebastianus Blosius, & Chirurgus Nicolaus Reutte.

OBSERVATIO LXV.

Gumma Gallicum chirurgia curatum.

Martinus Fischer conquestus est de Gallico sinistri pedis gummate, quod neque curæ sudoriferæ, neque cerato, *Tab. XLIII. sub Lit. R. commendato*, cedere voluit. Quapropter tibiæ cariem caustico detexi, ipsamque scalpris, ad viuum vsque derasi. Operatione finita, ossi adposui puluerem exsiccantem, & filamenta arida, donec carne obduceretur. Vlcus tandem incarnantibus, & epulotici tractavi notissimis. Hac chirurgia, hisque remedijs æger felicissimè restitutus, per plures annos optimè valuit, & postmodum violenta morte vitam finiit. Nonnunquam tanta luis est virulentia, vt ossa tibiæ ad medullam vsque corrodat, hincque scalprorum vsus sufficiens non sit, sed præter hæc etiam requirantur vel modioli, vel ferramenta ignita, ad eradicandum vel consumendum cariei reliquū, quod Euphorbij prius puluere insperso separari nequiuit. Huiusmodi virulentiam obseruavi Patavij in vetula quadam octogenaria, è cuius sinistra tibia sæpè ossa ad indicis digiti magnitudinem accedentia Fabritius extraxit.

OBSERVATIO LXVI.

Meliceris in humero & genu.

ANno 1629. Andreas Monchmaner, Bigarius Vlmensis, conquestus est de molesta meliceride in dextro humero, quam, præparato & purgato prius corpore, resolui appposito cerato de asinapios *Tab. Vltima sub Lit. C. descripto*. Huius quoque cerati peculiarem contra melicerides efficaciam, nuper experta est *Vualdburga Degelein*, quæ meo consilio, meliceridi in dextro genu enatæ, & ouum anserinum sua magnitudine adæquanti applicuit idem ceratum, quod mensis spatio tumorem, & quicquid primis diebus, ob neglecta Vniuersalia, fuit attractum, integrè discussit.

O B-

OBSERVATIO LXVII.

Sterilitas ex male reposita hernia.

A Nabaptistæ in Moravia herniam intestinalem curantēs, post reductionem intestini prolapsi foramen peritonæi testiculo obturant. Hunc autem curandi modum peritiores Chirurghi minimè laudant, cum quia testiculus si eo maius fuerit foramen faciliè excluditur, ut æger antiquum obtineat; vel quia testiculus, si maior fuerit foramine, coarctatus dolore afficitur, à quo vel inflammatio, vel sterilitas, vel ipsa mors. Probè igitur obseruent Chirurgiæ tyrones, ut in repositione intestini testiculum in Scroto relinquant, ne in foramen adactus doleat, & coitum prohibeat. *Novi enim quosdam, qui ex hac unica causa sterile & rixosum habuerunt coniugium, ut & pistoris filium, qui quale habiturus sit coniugium, tempus edocebit.*

OBSERVATIO LXVIII.

Erysipelata.

V Su linimenti simplicis, nondum rancidi, & frequenter immutati (*cuius descriptio videatur supra Observatione 52.*) innumera extremorum erysipelata felicissimè curavi, non neglectis tamen universalibus, & refrigerantibus internis. In huius linimenti defectu nihil præstantius sum expertus, quam oleum amygd. dulcium recens, & ex aqua solatri in phiala vitrea novies lutum, quo frigide inungitur pars affecta, donec illius calor vehemens minuatur. Alij commendant Balsamum Saturni oleo lini paratum, & sæpius pluma illitum.

OBSERVATIO LXIX.

Vulnus sclopeti cum gangrana.

A Nno 1634. Iohann. Philippus Ochmid, Præfectus Vigilum Vlmensis, in conflictu prope Nordlingam fauciatus fuit glan-
de sclopetaria humerum perforante, Vlmamque veniens incidit in manus Chirurghi parum exercitati, qui vulneris orificia, non turundis, sed trajecto setone, citra totius procurationem, aperta detinuit, eoque tantos dolores excitavit, ut inflammationi succederet gangrana, cui fortuna superueniens, statim remoto prius setone,

applicui *cataplasma ex farina maluarum*, & aqua rosacea confectum, & aluo per clysterem lenitium reclusa, è sinistro brachio, reuulsionis gratia eduxi ℥viij. sanguinis, qui biliosus valdè, & serosus fuit. Quapropter, altera die, gangræna remittente, æger sumpsit portionem hydrocholagogam, à qua decies deiecit:

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.

Extract. Rhab. ʒj.

Cnicop. ʒij,

Mag. Tart. ʒß.

Aq. Borrag. q. s. F. Potio.

Die tertio gangræna omnino euanuit: Reliquis diebus carnes circa vulnus putrefactas vnguento Ægyptiaco Hildani separavi, vulnusque tandem per secundam intentionem, mensis spatio, feliciter curavi. Miras huius cataplasminatis vires, restitutus adhuc superstes, satis laudare non potest, eique brachij conseruationem vnicè adscribit.

OBSERVATIO LXX.

Herpes miliaris & exedens.

VRida herpetis tam exedentis, quam miliaris vlcuscula, post totius corporis (per medicamenta cholagoga & refrigerantia repetitis vicibus assumpta) procurationem, & lotionem partis affectæ decocto, ex aqua dulci, maluarum in plurimis, breui temporis spatio sanavi præstantissimo Nicotianæ cerato, cuius descriptionem, ex Hier. Fabrit. ab Aquap. Pentateucho Chirurgico, Tabulæ ultimæ sub Littera C. inserui. Quod si vlcuscula nimis in altum serpsere, ceratum modo allegatum redigatur in formam Vnguenti:

℞. Cerati Citrin. ʒj.

Olei myrth. q. s.

M. F. Vnguentum.

quod filamentis aridis inductum admoueat, & appposito cerato de cerussa conseruetur, ne decidat.

OBSERVATIO LXXI.

Erysipelas exulceratum.

ANno 1645. Die 24. August. Generosus Dn. Nicol. Dieterich, vulgò Operreiter dictus, conquestus est de erysipelate vtriusque cruris exulcerato, summo pruritu, & acris materiæ per poros

cutis

cutis effluxu. Cum autem affectus iste ab effervescencia sanguinis, & abundantia bilis in toto dependeret, præmisso clystere laxativo & refrigerante:

℞. Specier. decoct. carm. ℥j.

Herb. Violar. M. j.

coq. in f. aq. simpl.

Colatur. ℥ix. adde

Mell. ros. sol. ℥ijs.

Flor. cass. rec. extr. ℥j.

Ol. viol. ℥ij Misc.

per venam iecorariam ℥vj. sanguinis educi curavi, & ad temperandum calorem vesperi exhibui iulepum.

℞. Prod. de rad. cich. condit. ℥ix.

Aq. cichor. q. s. M. pro duab. dosib.

Potus fuit aqua hordei Tinctura ros. permixta, & cibus refrigerans. Cruribus affectis Chirurgus militaris sæpius per noctem applicuit linteam triplex in decocto sequenti calidè expressum, ad mitigandum pruritus, & impediendum acris materiæ affluxum:

℞. Herb. Malu. M. j.

Veronic. M. ss.

Alum. crud. pulu. ℥j.

coq. in f. q. aq. fluuiat.

colatur. seru. in olla.

Die 25. pruritus & acris per poros effluxus cessavit. Quapropter tibis exulceratis apposui Emplastrum de Saturno Mynsichij Linimento simplici permixtum, & linteo lato inductum. Æger verò ad expurgandos humores serosos & biliosos hausit potionem sequentem.

Rec Syrup. ros. sol. ℥iij.

Extract. Rhab.

Diacarth. ana ℥ij.

Aq. Endiu. q. s.

M. F. Haustus.

Aqua decies deiecit. Die 26. ob nimias animi commotiones crura invasit inflammatio vehemens, quæ certissimam gangrænam minata est. Ad eam igitur præcauendam, expertissimum meum cataplasma (de quo observ. 69.) calidè adhibui, & quoties exsiccabatur, aliud applicari iussi. Die 27. inflammatio remisit, & Die 28. cessavit: Quapropter vlcibus iterum adhibui mixturam:

Rec. Empl. de Saturno Myns.

Linim. simpl. ana part. æq. M.

S 3

donec

donec 9. Septembr. consolidarentur , & æger de nullo amplius vel dolore, vel calore conquereretur.

Die 12. ad præcauendam recidiuam , præscripsi vinum medicatum, à cuius vſu felici, brachio dextro fonticulum inuſſi; & dentifricium Electuarium ordinaui , ad dentium radices obſirmandas , eorumque ſordes detergendas:

℞. Pulu. Porzellan. ℥iv.
Ligd. aloes.
Santal. citr. ana ℥j.
Moſch. ʒß.
Rad. Ireos ℥iſs.
Alum. crud. ℥ij.
Mell. roſ. opt. deſp. ℥ij.
M. ad ignem in for. Elect.

OBSERVATIO LXXII.

Tumores œdematoſi.

Nobiliffima calcis aqua , per aliquot dies uſurpata , multos tumores œdematoſos iam conſiſtentes diſcuſſi. Sumitur autem fruſtulum calcis viuæ , ad quantitatem nucis iuglandis, & in aquam feruentem immittitur , donec diſſoluatur , quo facto calx cum aqua agitatur , & poſtea ſponte reſidere finitur. Hinc clarior aqua , per inclinationem , in aliud vas transfunditur , in qua ſpongia noua , & quæ microſæ qualitatis adhuc particeps exprimitur, calidèque parti affectæ ſuperligatur. Notandum verò, quod pars oleo amygdal. dulcium , vel axungia porcina veteri , debeat inungi : facile enim fieri poteſt , vt portio quædam calcis, quæ eſt accerrima & corroſiua, in aquam transfuſam abierit, quæ cum ſpongia applicita, erodere, partemque mordicare poſſet. Idem encomium meretur ſpongia in oxycrato madefacta , ſi œdema morbus vel in principio vel in augmento fuerit .

OBSERVATIO LXXIII.

Vomitus ſanguinis lethalis .

VIR 40. annorum temperamenti calidi & ſicci conqueſtus eſt quod ante quatuor meſes febricitans magnum habuerit ſanguinis vomitum , qui adhibitis in extremis frictionibus , & aſſum-

assumptis medicamentis, quæ respiciebant hepatis calorem, cessavit. Nunc iterum, circa duodecimam noctis horam, euomuit prius sanguinem, deinde cœnam. Huic exhibui puluerem in aqua plantaginis sequentem:

℞. Pulu. Radic. Pimpinell.

Consol. maior. ana ℥ ij.

Misc. pro dosi.

Sequente die patienti, cum iterum euomisset ℥. x. sanguinis, applicari iussi artubus & dorso cucurbitulas sine scarificatione fectas, & clysterem domesticum infundi.

℞. Decoct. Mercurial. ℥ x.

Mell. crud. ℥ ij.

Elect. Lenitiui ℥ j. M. F. Enema.

Tertio die conquestus est de oris amarore, & postea euomuit bilem in magna copia, & interrogatus, an nunquam vlcera in pedibus habuerit, respondit se in vtraque tibia exulcerationes perpeßum, quæ medicamentis potius externis curatæ fuerint. Post vlcerum consolidationem vtrumque pedem infestauit Erysipelas, quod assumpto ligno decocto euauit. Causa vomitus sanguinei procul omni dubio fuit vlcerum consolidatio, quare ad reuellendos humores vtroque femori quatuor digitis supra genu iniussi fonticulum cauterio Placentini. In his enim meo iudicio consistebat conseruatio vitæ patientis, alioquin breui perituri. His tamen fonticulis nulla superuenit febris, vt solet, nullaue inflammatio aut leue erysipelas, quæ significare potuissent materiam à centro ad circumferentiam, & extrema reuelli. Si horum morborum fonticulum nullus comitatur, signum est certissimum, materiam in corpore esse fixam, & ægrum interiturum. Quinto die iterum euomuit sanguinem copiosum. Sexto conuulsus obiit.

OBSERVATIO LXXIV.

Hernia carnosæ.

ANno 1634. Mense Augusto, Generosus quidam Nobilis conquestus est de magna sinistri testiculi sarcocoele, quam (premissis vniuersalibus & bona victus ratione) sequenti emplastro, & puluere radicum ononidis, quem Petrus Mathiolus comm. in Dioscorid. l. 2. c. 18. nobis commendat, insensibiliter resolui.

Rec. Gummi Ammoniac.

Galban.

Bdell. ana ꝑss.

dissolutis in aceto adde

Adip. Anat. liquat. & col. ꝑss.

Ceræ citrin. ꝑij.

Ol. lilior. albor.

Medul. Crur. bouis ana ʒx.

M. in form. Empl.

quod linteo inductum scroto applicetur, & quarto quoque die renouetur.

Ononidis puluerizatae sumpsit singulo mane ʒj. in haustu vini absynthites. Parti domesticæ dextri femoris, quatuor digitis supra genu sibi inuri passus est fonticulum ad deriuandos humores, dictorumque præsidiorum vsum continuauit, ita vt quatuor mensium spatio pristinam sanitatem consecutus fuerit: Anno 1641. in Xenodochium Vlmense receptus fuit Georgius Rlarer, Reichenbachensis, qui iisdem remedijs in simili casu felicissimè curatus fuit. Præter hos & plures alij beneficio solius huius pulueris, sensim & sensim conuauerunt, quorum tamen nomina, cum reliquis, qui in obscænis partibus laborarunt, quod eorum plurimi adhuc in viuis sint, lubens meritoque silentio inuoluo.

OBSERVATIO LXXV.

Fistula mammae dextra.

Villana quædam puerpera, ex concretione lactis in mamma dextra, passa est inflammationem, quæ nimis resoluentibus indurata, adhibitis inconuenientibus remedijs degenerauit primo in abscessum, & tandem in fistulam, cum callo, angusti orificij, profundam. Quapropter chirurgo patientis ordinario consului, vt purgato per panchimogogon aliquod corpore, fistulæ orificium turundis, ex gentiana paratis, sufficienter dilataret, postea callum semel imposita turunda linea, & medicamento sequenti imbuta, consumeret:

Rec. Mercur. præcip.

Alumin. vft.

Virid. æris.

Sal. Nitr. ana p. æqu.

Album. ouor. q. s.

M. F. Vnguentum.

quod

(quod fistularum callos cito quidem, sed in partibus præcipuè nervosis, & exquisito sensu præditis non adeò iucundè & tuto extirpat.) eoque contumpto vlcus Vnguento Ægypt. Mes. mundificaret, mundificatum vnguento de Bethonica incarnaret, incarnatum cerato diuino consolidaret, tumorisque duri reliquias cerato oxelæo resolveret. Chirurgus dato consilio obtemperavit, & patiens exinde sanitatem exoptatissimam breui recuperavit.

OBSERVATIO LXXVI.

Recidiva hæmorrhoidum ex scammoniatis.

LAnius Vlmensis, adhuc superstes, à diuturnis hæmorrhoidibus cannula & stylo Tab. XVI. Fig. III. & IV. tandem liberatus, toties recidivam passus est, quoties medicamentum purgans, quod ingrederentur vel folia sennæ, vel scammonium, ore assumpsit. Quapropter ego, vt & Clariss. alij Medici, ægrotanti interdiximus vsum sennatorum & scammoniatorum, qui inde, acerbo ab hæmorrhoidum dolore per multos annos immunis, saluberrimè vixit.

OBSERVATIO LXXVII.

Anus non satis perforatus.

ANno 1640. Iacobo Neubronner, Ciui & pannitonsori Vlmanno natus est filius cum ano non satis perforato, sed adeò angusto, vt vix aciculæ communis cuspidem admitteret. Vocatus proposui chirurgiam Tabul. XLI. Figur. VI. depictam, quam parentes noluerunt concedere. Quapropter necessariam anistrictissimi dilatationem tentavi penicillis ex radicibus gentianæ paratis, quos oleo prius imbutos ani orificio imposui, ibique reliqui, donec tumefacti anum sufficienter dilatarent. Modus cum radicibus procedendi videatur supra observatione 40. & ratio deligandi ne turundæ decidant, Tabul. XLI. Fig. VII. Novi obstetricem Patauina, qua anum totaliter occlusum acicula comuni perforare, factumque foramen impositis ex gentiana turundis ampliare solita est.

OBSERVATIO LXXVIII.

Fœtus mortui eductio.

CUm fœtus mortuus, remedijs internè prius assumptis, quorum Tab.XLI.Fig.V. facta est mentio, expelli nequit, commendatur suffumigium ex vuis putridis vulvæ aliquoties in die susceptum, cuius efficaciam admiratus sum Vlmæ in honestissima quadam matrona adhuc superstitè, quæ tum temporis libentius mori, quàm tutissimam aut manus Chirurgi, aut vnci, aliorumve instrumentorum operam, mihi sæpius visam (quam tamen ipse in viuis, ut fatear id quod res est, nunquam adhibui) concedere voluisset. Fœtum tamen mortuum, ex cuius retentione parturientes occubuerunt, è tribus cadaueribus vncis Tab.XVII. Fig.IV. depictis, citra tantillam vteri & vaginæ lacerationem, integre detraxi, in ijsque observavi, quod vera sit illorum sententia, qui ossa pubis in difficili partu à se inuicem diduci scribunt.

OBSERVATIO LXXIX.

Gonorrhœa virulenta.

Nobilis quidam Germanus, viginti annorum, temperamenti calidi & sicci, post tertium ab impuro concubitu diem, conqueri cœpit de gonorrhœa virulenta, pro cuius curatione corpus bolo, repetitis vicibus assumpto, expurgavi:

℞. Tereb. Venet. aq. malu. lot. ℥ iv.

Flor. cass. rec. extr. 3 vj.

Mercur. dulcif. gr. xiv.

M. C. sacch. & f. bolus.

Deinde, pro potu ordinario, præscripti decoctum aliquod appropriatum:

℞. Hord. integr. p. j.

Semin. melon. par. contus. 3 j.

Fol. Equiset. M. ℞.

Aq. fontan. ℥. ix.

Bull. ad consumpt. medietatis & in fine add. liquir. minut. in oil. 3 j.

Pro

Pro lumborumque, ad vesperam, feruore mitigando, refrigerans seq.
ordinaui:

℞. Cerat. Santal.

Vng. ros.

Commitiss. ana 3vj.

Ol. nymph.

violat. ana 3ß.

Camph. pulu 3ß. M. Pro Vng.

Et singulo mane tribus horis ante prandium, exhibui mixturam, quam Ioann. Petrus Faber commendat, ex succi limonum 3j. & spiritus camphoræ 3j. Quibus remedijs æger sexto curationis die citra iniectiones (*quos alij miro successu ex plantaginis succo, melle rosato, mercurio dulcificato, aloëque succotrina conficiunt*) felicissime restitutus fuit. Aqua ad Gonorrhæam Quercetani, præmissa per Mercurialia expurgatione, per aliquot dies exhibita quàm plurimos curavi.

OBSERVATIO LXXX.

Erosio ventriculi curata.

ANno 1622. aperui cadauer Monachi Patauini, qui doloribus colicis obiisse ferebatur, & in causam mortis inuestigans, reperi non modò ventriculi fundum phlegmone correptum, verùm etiam ad mediam vsque tunicam corrosum. In tali curanda ventriculi inflammatione & erosione, dixit Excellent. Spigelius, quod nihil præstantius fuisset terra sigillata ore sæpius assumpta, ut quæ, ob visciditatem suam, ventriculi tunicis erosis tenaciter adhæreat (non aliter, quam ceratum diachalciteos inflammato pedi applicitum) erosiones exsiccet. Huius effati dignitatem postea, summa cum admiratione, bis expertus sum in enormibus ventriculi doloribus, qui neque assumptis neque adhibitis vllis remedijs, mitigari potuerunt, nisi terra sigillata, syrupo consolidæ maioris attemperata.

OBSERVATIO LXXXI.

Tibia corrupta.

ANno 1634. die 3. Iunij, Dn. Augustinus Merk, mercator Vlmenfis, conqueritur de insigni exulceratione, doloreque magno

magno dextræ tibiæ , ac totius corporis atrophia. Inspecto ulcere, non solum os tibiæ à superficie ad medullam usque corruptum , verum etiam inferius fibulæ caput læsum inuenimus , & communicatis consilis clarissimor. & Excellentissimor. virorum Domini D. Georgij Horstij , ac Domini D. Iohann. Reguli Vilingeri statuiamus , totum os tibiæ remouendum esse. Cum autem corpus ratione atrophix esset exangue , de inducenda vltimo cicatrice dubitauimus. Quamuis, ad petitionem Domini ægroti, abrasione & vitione , ad remouendam cariẽ , periculum fecerimus , ob defectum tamen alimenti , quod ossa ex sanguine & medulla habent , omnia frustra tentauimus : *Os enim derasum vel inustum, ob alimenti defectum nec carne tegi, neque squammis separare potest.* Ob id vnanimi consensu pro rato habuimus , vt totum tibiæ os corruptum , frustra hactenus abrasum & inustum excideretur. Præparato igitur corpore die 6. Iulij, secui cutim (crure prius secundum rectitudinem collocato , & ab adstantibus vtrinq; detento.) scalpello Tabul. II. Fig. II. ferè vsque ad inferiorem appendicem tibiæ Tabul. XXVII. Figur. I. & ostendi Dominis meis collegis & adstantibus tibiam valdè corruptam , & dimidium caput fibulæ putrefactum. Huic tibiæ supercreuit cartilago quædam , vt os sub illa tanquam gladius in vagina (Tab. XXVII. Fig. I. Lit. A.) trahi posset ; ob id vulnus filamentis conceptis , puluere adstringente Galeni , & albumine oui agitato obligauim. Die 7. Iulij , subsistente sanguine vulnus religauim , & tibiam corruptam in sua vagina cartilaginea (quam modiolis Tabul II. Figur. III. & IV. bis vel ter ad corruptum vsque os tibiæ Tab. XXVII. Figur. I. Lit. B, perforauim, & postea foraminum interstitia forcipe Tabul. IV. Figur. II. & Tabul. XX. Fig. I. excidi) monstraui. Hoc facto tibiam corruptam (Tabul. XXVII. Figur. II.) extraxim, & caput fibulæ magis corrosum (Tabul. XXVII. Figur. III) vidi, & modiololo quoque excidi , atque hac ratione tibiam, à genu ferè vsque ad inferius caput , abstuli. Hoc peracto , vtrique tibiæ capiti puluerem (ex rad. Aristoloch. long. Irid. Flor. & Lapid. chrysoliti præp.) inspersi , deinde filamenta decerpta , ceratum diapalmæ , splenumque ex vino rubro , oleoque rosarum expressum , adhibui, cuius fascijs decussatis (Tabul. XXVII. Fig. I.) in crucem (Tab. XXVIII. Figur. X.) obligauim, & in suum canalem (Tabul. XXVI. Fig. III.) deposui. Die tertio post sectionem dolor aliquantulum remisit, & patiens ob constipationem alui vsus est seq. Enemate refrigerante & humectante.

℞. Decoct. Acetos.
 Mercurial.
 Parietar.
 Borrag. & Sonch. ℥ix.
 Mell. ros. sol. ℥iijss.
 Ol. viol. ℥ij. M. F. Clyst.

Victus fuit tenuis & refrigerans, ex ptisana hordeacea, panatella, prunis, aqua hordei, & vino granatorum. Die 4. ob putredinem carnis ab osse relictam, vulnus decocto diuino laui, eoque eloto filamenta carpta digestiuo:

℞. Resin. Tereb. lot. in aq. Plant.
 & scordij. ℥ss.

Pulu. rad. irid. Flor.

Arist. long.

Scord. ana ℥j.

Thuris.

Aloes. ana ℥j.

Syrup. de ros. sicc. q. s.

M. in form. digest.

oblinita apposui, de super ceratum diapalmæ, & fascias decussatim adducendas.

Die quinto præscripsimus sacculum purgantem,

℞. Lign. Lentiscin.

Rad. Acetos. ana ℥iij.

— Sarsapar. ℥vj.

Fol. sen. Alex. s. st. ℥js.

Rad. mech. nigr. ℥ss.

Turbith.

Hermod. ana ℥ij.

Semin. cartham. contus. ℥vj.

Anis.

Fænicul. ana ℥j.

Crem. Tart. ℥ss.

Gingib.

Galang. ana ℥ss.

Incis. & cont. ad sacculum infundantur in mensura j. aqua hordei, & fiat Claretum.

De hac infusione sumpsit æger alternis diebus tribus horis ante prandium ℥iv. Die 6. ab haustu clareti melius habuit patiens, & pede religato pus ad albedinem tetendit, sætorque ossis omnino remisit.

misit: quare vulnus, seu potius vlcus, quotidie modo dictis medicamentis obligavi, vsque ad diem 12.

Expurgato ab humoribus vitiosis corpore, die 13. præscripsi sequens decoctum.

℞. Rad. Sarsap. ℥ is.

Chin. ℥ i.

Ling. sanct. rubr. ℥ ss.

Cortic. Ling. sanct. ℥ j.

inf. s. a. in s. q. font. & coq.

ad consumpt. tertiæ par-

tis, in fine decoct. adde

V var. Passar. ℥ j. col.

De hoc decocto mane & vespere, quatuor horis ante cibum, ℥ iv. sumpsit. In prandio & cœna bibit secundum decoctum. Vulnus bene habuit, & in cauitatem tibiæ & capitis fibulæ candelam ceream magnitudine vnus digiti transmisimus: caro coepit in extremitatibus tibiæ tam inferius quam superius crescere rubra, & vulnus pus laudabile effundere. Die 15. 16. & 17. patiens pulchrè habuit, & circa extremitatem cauitatis superiorum frustulum ossis nigrum, & adhuc semiputridum vossella extraxi. Die 20. alius cita est Enemate, audit pus coctum: extremitatibus tibiæ, ad maiorem exsiccationem, puluerem ex rad. Arist. long. Irid. Flor. Scordio, Thur. & sach. albiss. ana partib. æqualib. adhibui. Capiti fibulæ increuit caro rubra, & labijs vlceris, ad maiorem exsiccationem, impositum fuit ceratum diuinum. A decoctionis vsu superscriptæ patiens quidem bene habuit, & illa atrophica totius corporis nonnihil remisit, nihilominus tamen alternis diebus, à die 24. vsque ad 30. vsus est clareto laxatiuo, & decocto chinæ præscripto.

Die 31. ab inferiore tibiæ capite, nonnulla frustula ossis dentibus vossellæ extraxi, foramini fibulæ ob excrecentiam carnis & vulneri vndique filamenta carpta imposui; labijs vulneris ceratum diuinum adhibui, totum crus cerato diachalciteos, fascijs decussatis, deligavi, & pedem canali suo imposui. Vulnus his medicamentis tractatum fuit vsque ad diem quadragesimum primum. A die 42. vsque ad 50. æger optimè valuit, & tarsum, metatarsum, ac digitos pedis huc & illuc mouit: nam muscoli pedem flectentes, vt tibiæus anticus, peroneus secundus, eumque extendentes, vt Gasterocnemius internus, & externus in prima sectione illæsi manserunt: ne tamen aliquis miretur, & sine fulcimento impossibile fuisse putet, sciat, spatio huius temporis callum genitum & fibu-

fibulam tibiæ sustentaculum fuisse. Die 60. inquiete noctem transegit, & conquestus est de amaritudine oris, & pedis dolore, quapropter sumpsit puluerem sequentem in iusculo cichorei alterato.

℞. Pulu. Rhab. el. ℥ iij s.
Cinam. ℥ ss.
Crem Tart. ℥ j.
Misc.

à quo quinquies deiecit materiam biliosam. Vulnere religato rectè patiens habuisset, nisi ossiculum, quod natura separauit, cutim pupugisset: sed extracto ossiculo, plusquam bene valuit. Die 70. natura ex foramine fibulæ exiguum ossiculum expulit, totumque foramen optima carne repleuit. Capiti tam inferiori quam superiori tibiæ caro rubicunda innascitur, & à lateribus inducitur cicatrix.

Die 80. totum vulnus ad indicis digiti longitudinem cicatrice fuit obductum, & totus pes vna cum digitis huc & illuc sine impedimento potuit moueri. Die 81. adhibitum fuit sequens vnguentum:

℞. Olei lumbr. terrest.
Chamomil. ana ℥ ss.
Vnguent. neruin. & Eux
ana ℥ j. M.

Die 84. curauimus fieri instrumentum ex lamina ferrea, quod superius spathæ, inferius stapedis formam repræsentauit. Hoc instrumento, quod gossipio & linteo fuit subductum, tibiæ applicito, patiens grallæ incumbens prima vice cæpit ambulare. Die 94. optimè valuit, & gralla deposita, sinistra manu nixus sine impedimento domum exijt, vulnere ad pollicis magnitudinem adhuc aperto, & cicatrice nondum obducto, nihilominus tamen ob erysipelas, cui erat obnoxius, singulis mensibus sumpsit puluerem Rhabarb. in iusculo radicum cichorei alterato:

℞. Pulu. Rhab. el. ℥ j.
Gelap. ℥ j.
Crem. Tart. ℥ ss.
Misc.

Die 120. bene valuit, sed ob defatigationem pes Erysipelas contraxit: quod sumpto puluere Rhab: præscripto, & pedi Linimento simplici adhibito, quarto post die euauit, & patiens iterum sine baculo ambulauit, & optimè habuit vsque in diem 200. quo cum forum pisces emptum peteret, nescio quo incessu callum tibiæ fregit: inspecta fractura, vulnus adhuc apertum scalpello citra dolorem dilataui, & inueni duas fissuras, inter quas particulam mediam, magnitudine vnus digiti transuersi (Tab. XXVII. Fig. V.) fractam specillo huc & illuc mouere potui. His rebus ita stantibus, cum nullus adesset dolor, & nulla inflammatio, modiolis fractam particulam perforaui, & interstitium instrumento (Tabul. XX. Fig. I.) secui, & frustulatim extraxi: deinde vtramque tibiæ partem, tam inferiorem quam superiorem scalpro deraui, & pulu. Arist. Irid. Flor. partibus callosis imposui, vulnus cerato diachalciteos & fascijs decussatis obligauit, & pedem in suum canalem collocaui, ita vt, obseruata optima victus ratione, & vsu pulu. Rhab. iterum callus pedi inductus, & pristinae sanitati restitutus fuerit, & in Annum vsque 1645. quo hæc scripsi, sine baculo ambulare potuerit.

OBSERVATIO LXXXII.

Excrescentia carniū.

EXcrescentia carnis in vlceribus digitorum manus & pedis, citò consumuntur, puluere cum filamentis carptis appposito:

℞. Capit. Mort. Vitr.

Spongiae comb. ana ʒj.

M. F. Puluis.

quibus consumptis, vlcus cerati diuini auxilio cicatricem acquirit. Adolescens octodecim annorum conquestus est de magna gingivæ superioris excrescentia, quam, post totius procurationem, filo tenui paulatim adstricto excidi. Ablata carne æger per octiduum singulo mane fricauit dentes puluere Magistrali (cuius ʒj. addita fuit ʒj. aluminis crudi.)

℞. Terræ porzell. ʒiv.

Lign. aloes.

Santal. citrin. ana ʒj.

Mosch. ʒj.

Ireos,

Ireos. ʒj. M.F.P. dentifr.
 & lauit. os. seq. decreto:
 ℞. Alum. Roche ʒij.
 Balauftior.
 Rosar. rubr.
 Myrtill. ana p.s.
 Bugui. pj.
 Bul. in s. q. vin. rub. Stip. ad ʒjs &
 colentur pro collutione oris.

OBSERVATIO LXXXIII.

Perniones exulcerati.

Innumeros à pernionibus exulceratis curatos vidi, ipsusque per multos curavi linimento sequenti, quod Iohannes Preuotius, in sua Medicina pauperum, merito commendat:

℞. Fol. Tabac.
 Cortic. med. samb. ana Mj.
 Rad. alphod. alb. Min. incis. ʒj.
 Ol. communis ʒj.

Coquantur lento igne, ad consumptionem totius humiditatis, & facta forti expressione, adde

℞. Thur. subtiliss. pulu. ʒss.
 ceræ flau. ʒvj.
 M.F. Linimentum.

perniones narium, aurium, manuum & pedum exulcerato citissime sanans.

OBSERVATIO LXXXIV.

Steatomata utriusque manus.

ANno 1628. Ioanni, Fratris mei Martini filio, in externo sinistrae manus metacarpo, propè indicem exortum est tuberculum, cui primo, cum ganglij figuram referret, at sine omni fructu, arctè superligavi laminam plumbeam. Anno 1629. puer
 T tempore

tempore Bacchanalium ludant in Balneo publico, & vesperi domum veniens correptus est ingenti manus totius inflammatione, quæ sub calida agni pelle efficaciter alias resoluente, ad suppurationem venit, & scalpelli Tab. XII. Figur. IV. operam requisivit. Abscessu debite aperto, materiaque purulenta & sebacea expurgata, vulnus per carnis generationem curavi. Autumno eiusdem anni, alius tumor comparuit in eadem quidem parte, sed propè carpum, qui paulatim crevit, & resolventibus tractatus, similiter degeneravit in abscessum ferro incidendum, quo inciso, prodit materia ex seuo & pure patiter commixta, & vulnus medicamentis dein sarcoticis & epuloticis apposis breui curatum fuit. Anno 1630. circa æquinoctium vernale, in vtriusque manus metacarpo suborti sunt tumores sebacei, qui assumpto decocto sudorifero, cuius basis erat radix *sarsaparilla*, insensibiliter, & citra topicum, fuerunt resoluti. Anno 1631. tumores exorti sunt in carpi & metacarpi vtriusque lateris pluribus locis, qui in magnitudinem nucis iuglandis excrecentes inflammationem causerunt, & abscessus, qui scalpello facta via, materiam superioribus similem profuderunt. Anno 1632. tumores illi inuaserunt cubitum utrumque: quapropter demum suasi curam sudoriferam, à qua patiens ad sudandum valdè difficilis, planè abhorruit. Suppuratos igitur ferro incidi, materiaque sensibiliter educta, vulnera per duos menses aperta detinui, impositis turundis, lauando interim manus quotidie per horam in aqua ex puteo villa propè *Vlmam*, *Stribelinæ* calefacta, easque spongijs in voluendo, donec reliquijs discussis membra affecta pristinum robur acquirerent. Hac aqua puer, in cuius manibus extremis viginti quatuor abscessus scalpello allegato incidi, plurimæque ossicula corrupta *Acantabolo* exemi, ab ulteriore recidua præseruatus omnes manuum functiones, cit a vllum impedimentum, obiit, singulo trimestri puluerem phlegmagogum assumens.

OBSERVATIO LXXXV.

Fractura femoris cum vulnere.

ANNO 1642. Die 22. Octobris, *Vlmæ* saccus tritico repletus ex altissimis ædibus viri Nobilissimi Dn. Erhardi Schadei decidit, prætereuntis *Catharinæ Bechin*, *Giengensis* femur in medio fregit, ita ut inferior ossis pars per cutim prorumperet, & patiens ob insignem, cum femoris tum dorsi, dolorem animo delinqueret. Agra in *Xenodochium* delata, viribus per medicamenta interna & externa:

Aq.

(R. Aq. ceras. nigr. ℥iij.

Rosar.

Borrag. ana ℥j.

Cinam. ℥ij.

Spir. Cephal. Anhalt. ℥i.

Magist. corall. ℥is.

Man. Christ. perlat. ℥ss.

M. ad vitrum, & sign.

Aqua corroborans.

R. Aqua Odorif. Fuchsi ℥i.

ros. ℥ss.

Acet. rutac. ℥ii. M.

Pro aqua naribus & pulsibus adinouenda)

collectis, & facta femoris in diuersa extensione Tab. xxvii. Fig. viij. partes fractas citra scalpri beneficium composui.

Fracturâ compositâ, ossi fracto admoui puluerem ex radicibus Iridis Florentinæ & Aristolochiæ rotundæ, vulnere imposui turundam ex stuppa cannabina cōfectam & unguento stegnotico (quod parauit ex puluere adstringente Galeni, & albumine oui subactō) imbutâ, ad sistendum sanguinis fluxum. Exterius femur obligavi tribus fasciis & sufficiente spleniorum numero (vid. supra Tab. xxix.) munitum in canalem deposui. Tab. xxvi. Membro bene composito, propter dolorem totius pedis affecti ac dorsi, & imminens inflammationis periculum, Chirurgus Xenodochij patienti venam medianam sinistri brachij incidit, & ℥iv. sanguinis emisit. Die secundo & tertio conquesta est de dolore dorsi & ardore vrinæ. Die 4. & 5. patiens sine querelis ad interrogata respondit, sed quia corpus fuit constipatum, Medicus Xenodochij ordinarius præscripsit aliquot bolos ex elect. Lenitiu. ℥i. qui dum formabantur, menses fluere cœperunt. Die 6. 7. 8. 9. nihil quicquam circa fracturam sensit doloris, de leuissima saltem tuficula, & maximo ad partes obscænas pluritu, conquerens. Quapropter vsa est sæpius de die mixtura ex syrupo violarum, de liquiritia, & tinctura rosarum. Dorso & partibus obscænis prurientibus, post fomentationem ex aqua dulci, adhibui album coctum & linimentum simplex. Die 10. religatum femur, cerato diapalmæ perforato, tribus fasciis pertusis, & sufficienti spleniorum (fascia prius ex vino rubro exprimebatur) ac fernularū numero iterū inuolui; vt hac ratione vulnus, citra fasciarum solutionem, urgente necessitate quotidie inspicere potuissem. Venter infimus vt maxime fuit tumidus, & ab vmbilico vsque ad pubem valde durus, cui per triduū applicui cataplasma ex puluere malux, micâ panis, lacte & butyro non salito paratum. Die 14. tumor & durities infimi

ventris decreuit & remisit. Patiens, ob abscessum in clunibus suppuratum, conquesta est de stranguria & atrocissimo dolore circa os sacrum. Die 20. rupto abscessu, & deterso vlcere stranguria & dolor prædictus euauit: sed quia vlcus clunium quotidianam requirebat medelam, membrum fractum in sua quiete permanere minimè potuit, vsque in diem 30. quo patiens benè habuit, planè de nihilo conquerens. Die 40. nouus suboriebatur abscessus sub poplite, qui ad suppurationem vergens maximè doluit, ruptusque foetidissimam materiam effudit. Qua de causa per siphonem inieci decoctum ex radicibus Iridis Florentinæ & Aristolochiæ rotundæ, Herba scordij, Veronicæ, cardui benedicti, & melle rosato despumato, à quo dolor vehemens, & foetor grauissimus, omninò cessauit. Fracturam iterum tractaui medicamentis ossi & vulneri conuenientibus, Cerato diapalmæ, fenestratis fascijs, splenijs oblongis, ac ferulis. Die 60. de tali tantoque circa vulnus dolore punctorio conquesta est, vt præ lachrymarum effusione vix loqui potuerit, dixitque se spectrum, quod in Xenodochi versario falsò creditur, nō solum per plures noctes vidisse, atque hinc totum corpus cum lectica tremuisse; & dolorem originem traxisse. Sed ego existimo, ortum esse dolore partim ex ulcere clunium, quod quotidie debuit expurgari, & ob hanc rationem membrum fractum & compositum in quiete non permansit: partim, ob portionem ossis, quæ in huiusmodi casibus, circa hoc tempus, solet abscedere. Die 18. Ianu. Anno 1643. conquesta est de acerbissimis doloribus circa vulnus femoris. Religato femore, inspectoque vulnere, specillo obruso inueni frustulum ossis acutum, quod carnē perpetuò pupugit, & dolores acutissimos excitauit. Ideo statim vulnus scalpello sufficienter dilataui, & Die 19. separatā ossis partē volsellæ dentibus arripui, & apprehensam extraxi, Tab. xxvii. Fig. ix. Die 20. totum crus minus erat, quam diebus præteritis, & dolor pungitius omnino intermisit. Post ossis abscessum femur ascia in crucem adducta Tabul. XXVIII. Fig. X. deligauī vsque ad perfectam vulneris sanationem. Mense Februario, vlcere poplitis nondū consolidato, patiens mediante instrumēto ferreo claudicans ambulare cœpit. Die 18. Martij 1645. abscessit ossis portio ad magnitudinem digiti annularis. Die 30. vlcus cicatrice fuit obductum.

OBSERVATIO LXXXVI.

Spina ventosa.

EXcellentissimus Spigelius Monacho cuidam Bononiensi, pollicem sinistræ manus, spina ventosa corruptum, forfice Tab. XX.

XX.Fig.I.&Tab.XXXII. Fig.VIII.abscidit,manuique mutilatæ,ad sistendum sanguinem, & prohibendam inflammationem plagulas stegnotico imbutas, & vesicam oxycrato expressam applicuit, cubitumque fasciis, ad flexuram usque inuoluit. Consistente sanguine, vlus medicamento detergente mundificauit, & epulotico diuino consolidauit.

OBSERVATIO LXXXVII.

Fractura cruris cum vulnere.

ANno 1643. Die 5. Decembris hora septima post meridiem, Matthæus Ritter iunior, Vlmæ cecidit ex hypethra pensili, & fregit tibiam sinistram, spatio 4. digitorum transversorum supra caput inferius, cum vulnere, ossisque denudatione & prominentia in partem anteriorem. Reposita per solam extensionem fractura, dolor antea vehementissimus statim remisit. Crus itaque affectum & fractum tribus fasciis (Tabul.XXIX.E.F.G.) splenijque (eiusdem Tabulæ H.) deligavi, & in canalem (Tab.XXVI. Fig.II.) ritè deposui. Inter deligandum patiens, ob imminens animi deliquium sæpius cochlear aquæ corroborantis, quod constabat ex sequentibus assumpsit:

℞. Aq. Ceras. nigr. ℥ij.

Pimpinell.

Rosar. ana ℥j.

Cinam. ℥j.

Spirit. Ceph. Anhalt. ℥ss.

Pulu. Magist. Corall. rubr. ℥ss.

Margar. præp. ℥j.

Lapid. Chryl. præp. ℥ss.

Manus Christ. perlat. ℥iij. misc. ad vitrum.

Die 6. Decembris ob medicamentorum vsum, dolor ex fractura omnino euauit, & patiens usque in quartum decubitus diem benè habuit. Die 9. religato & inspecto vulnere nullum aderat inflammationis signum, nullusque dolor: quapropter ossi tibiæ filamenta arida labijs plagæ digestiuium:

℞. Resin. Therebint. lot. in aq. plantag. ℥ss.

Pulu. rad. aristol. long.

irid. Florent. ana ℥ij.

Syrup. de ros. sicc. ℥ij.

Vitell. oui q. s. misc.

desuper ceratum diapalma, fascias & splenia adhibui. Die 10. æger vsus est Enemate laxatiuo, & abhinc vsque in septimum decubitus diem pulchrè habuit.

Die 13. in religato vulnere pus bonum & coctum apparuit, nullusque dolor aut inflammatio, quæ alias huiusmodi fracturas comitari solent, ægrum affecit: vnde fracturam ijsdem medicamentis curavi atque crus cerato dicto, fascijs, plagulis & ferulis (quia timor inflammationis iam præterijt.) Tabul. xxix. Fig. vi. deligatum, in canalem deposui. Die 16. iterum religato & inspecto vulnere, omnia rectè habuerunt, nullus enim dolor adfuit, tumor nullibi apparuit, & ex vulnere pus laudabile in parua quantitate emanauit: quapropter ossi à membrana sua detecto inspersi puluerem ex radicibus Aristologie longæ & Iridis Florentinæ, vulnere sarcoticum adhibui, & crus diapalma, fascijs, splenijs ferulisque iterum inuolui. Hoc die lusit chartis, canalem huc & illuc mouit, atque totam tibiā in sinistram partem distorsit. Die 17. manè conquestus est de compressione canalīs sub genu in parte exteriorē, infra caput fibulæ. Inspecto crure extuberantiam aliquam animaduerti, religato vulnere tuberculum tetigi, & obliquam fibulæ fracturam inueni, quam procul dubio natura consolidasset, si tibiā semper immotam seruasset æger.

Die 20. adhibui laminam ferream, vt extuberantiam fibulæ aliquantisper ad tibiā pelleret, quod etiam præstitit, sed frustulum ossis abscessurum esse prædixi. Fracturæ tibię, quæ bene habuit, puluerem Iridis Florentinæ cum filamentis carptis & aridis imposui, totumque pedem cerato diapalmæ, fascijs, splenijs ac ferulis obligatum in canalem deposui. Die 25. patiens conqueritur de fractura fibulæ, quā inspectā inuenio ossiculum, quod cutim nonnihil pupugit, vnde ceratum, splenia & fascias, aliquantulum in dextram partem abduxi, vt dolor ex ossicula pungente remitterer. Die 6 Ianuar. Anno 1644. fractura tibię confirmari cepit, & fibulæ ossiculum in conspectum venit, cui puluerem Iridis Florentinæ & Aristologie longæ, cum filamentis decerptis, adhibui, atque crus cerato diachalcite, splenijs, lamella ferrea, & fascijs obligavi, vt pes pristinam rectitudinem acquireret; Die 16. Ianuar. vulnere tibię applicui filamenta carpta, ceratum diapalmæ, fascias, splenia & ferulas. Fractura fibulæ, pus album & coctum fudit, asperum ossiculum forcipe abstuli, & crus velut diebus præteritis obligavi. Die 5. Febr. natura fibulæ separauit ossiculum, & substantiam carne iam obduxit, quapropter vlcus filamentis carptis, cerato diuino & fascijs laxè obligavi, partemque affectam in canalem debitè reposui. Die 25. ob excrecentiam carnis vlceri inspersi puluerem aluminis ysti, qua consumpta, Die 4. Martij aliud fru-

frustulum ossis extraxi, vlcus filamentis siccis & cerato diu no tra-
stauit, partemque integram, vt diebus præteritis obligatam deposui.
Die 24. ob inordinatam victus rationem pus fuit viride; & vlcus ser-
psit: vnde sequens vinum laxatiuum ordinaui:

℞. Radic. Gramin.
Irid. Flor. ana ʒis.
Herb. Beton.
Veron.
Cent. min.
Borrag.
Absynth. ana p.℞.
Fol. sen. Alexand. s.℞. ʒj.
Rhab. Elect. ʒiij.
Agaric. troch. ʒij.
Hermodactylor.
Turbith. ana ʒis.
Semin. carth. cont. ʒiij s.
Sem. anis.
Fænicul. ana ʒis.
Crem. Tart. ʒiij.
Gingib.
Galang. ana ʒj.

Incisa & cont. indantur sacculo, qui in vini albi mens. j. infundatur:
de hac infusione patiens alternis diebus, duabus horis ante prædium,
sumpsit ʒiij s. Abusu huius vini medicati æger bene habuit, & vlcus
pus coctum, album ac minimè fœtidum generauit. Die 14. Aprilis
patiens optimè habuit, atque ob vulnus cicatrice obductum grallæ
opera subnixus ambulare cœpit. Die 4. Maij æger letissimus grallam
deposuit, & minimè claudicans incescit.

OBSERVATIO LXXXVIII.

Atheroma in femoris parte externa curatum.

Honestissima Virgo Margaretha, cuius cognomen honoris gra-
tia silentio inuoluendum existimo, triginta annorum, tem-
peramenti calidi & sicci, conquesta est vndecim annos de tumo-
re citra dolorem duro, qui sua magnitudine ouum gallinaceum su-
perauit, in femoris dextri parte syluestri inter musculum glutæum

appellatum & cutim exortus. Hic autem cum esset tumor tunicatus, neque internis neque externis medicamentis cedere vellet, facto prognostico, quod huiusmodi tumor non nisi chirurgia feliciter curari queat, præparatum antea corpus ab humoribus purgaui, & Anno 1641. die 26. Maij tumorem sequenti modo exemi. Primo cutim atramento in crucem signaui, deinde atramento exsiccato super lineam cutim in quatuor angulos rectos scalpello Tab. II. Fig. I. secui, donec folliculus in conspectum veniret. Sectione solius cutis in crucem facta, & sanguine spongia nonnihil deterso, quatuor cutis angulos, à subiecta tunica paulatim specillo separaui vsque ad basin, ubi erat vena quam abscidi, & tunicam tumoris integram volsella extraxi: remoto citra læsionem folliculo, vulneris labia statim ad mutuum contactum adduxi, & albumen oui agitatam cum pulu. adstringente Galeni apposui. Obligato vulnere, folliculum dissecai, & in eo materiam pulticulæ similem inueni. Die 28. Iulij vulnus cicatrice fuit obductum, & patiens pristinae sanitati restituta.

O B S E R V A T I O L X X X I X.

Vulnus carpi cum læsione arterie.

ANno 1631. Mense Decemb. *Iohannes Moser*, Sartor (anno ætatis 24.) temperamenti calidi & humidī, circa carpum & radium finistræ manus, à discipulo suo adeo vulneratus est cultro, ut non solum vena, sed etiam arteria per transversum incisa fuisset, quam magnus sanguinis fluxus, & alia sæua symptomata, subsequiebantur. Hoc vulnus statim Chirurgus *Nicolaus Reutte* iuxta præcepta chirurgica obligavit. Secundo die sanguis tam copiose effluxit, ut totum ægroti corpus, ob spirituum vitalium defectum, motibus convulsivis agitaretur. Ad vesperam ipsi subducta fuit alvus, iniectione clystere leniente, à quo ter deiecit. Tertio die incisa fuit vena iecoraria dextri brachij, & eductus sanguis ad ℥iv. Quarto dum obligaretur vulnus, nihil sanguinis ex ipso manavit. Quinto ob oris amaritudinem æger usus est sequenti syrupo cathartico:

℞. Syrup. ros. sol. ℥ijs.

Extra. Rhab. ʒj.

Diacarth. ʒis.

Mag. Tartar. ʒs.

Aq. Cich. q. s. M. F. Syr. liq.

à quo duas sedes habuit. Sexto die conquerebatur de cardialgia & capitis

capitis vertigine, vnde assumpsit syrup. Acetos. citri & Granat. dulcium vino granatorum, & Aq. Pimpinell. ac cerasorum permixtum, in lipothymia magnum habuit leuamen, ab usu vini granatorum. Septimo die noctem inquietam habuit, dixitque se tota nocte per somnum cum puero, qui ipsum sauciauit, pugnasse: &, quod maius est, conquestus est de sumptibus, & propter illos tam melancholicus fuit, vt huc & illuc in hypocausto curreret, à quo motu sanguis ebulliens ex arteria læsa, in omnem dimensionem exsiliit, vt nullo modo sisti queat. Itaque digitis compressa arteria, in media radij parte, extraxi magnam sanguinis concreti copiam ex vulnere. Tandem arteriæ sauciatae spongiolam combustam, & puluere lapid. chrysol. præp. atque adstring. Gal. aspersam, & albumine oui agitato oblitam imposui, conueniente fascia vulnus obligauit, & instrumentum ex bractea confectum Tabul. XLIII. adhibui, quod obserari, & cochlea arteriam comprimere citra incommodi metum possit.

Octauo & 9. die quia mane vsque ad mediam cubiti & radij partem inflammata erat, vesperi admisit Enema. Decimo die melius habuit, & pus flauum per fascias sudauit. Die 11. per totam noctem benè dormiuit. Duodecimo die religato vulnere effluxit pus album, & vulnus latius apparuit, ob sanguinis concreti extractionem (vt in aneurismate fieri solet) & impositam spongiam. Tendines quoque perforantes in conspectum venerunt inflammati, & summo cum dolore ad putredinem tendentes. Vulnere igitur, citra spongiolæ extractionem, deterso, arteriæ medicamenta prædicta imposui, vulnusque fascijs obligatum iterum instrumenti clauo obturaui.

Interim non neglecti fuerunt Syrup. refriger. & humectantes. Emulsiones ex Aq. & seminibus appropriatis, Magist. Coral. rub. & Syrup. violar. paratae.

Die 13 & 14. æger melius habuit, inflammatio namque & dolor manus læsæ aliquantulum remisit. Die 15. pus album de vulnere exiuit, manus dolor remissior visus, & tumor eiusdem minor factus fuit, tendinesque calorem naturalem acquisuerunt. Die 16. Dimidiam spongiolæ, quæ arteriæ incisæ orificio adhæsit, partem vellsellâ extraxi, alteram vero reliqui ad foramen arteriæ. Die 17. extraxi reliquam spongiæ partem, vulneri applicui modò dicta medicamenta, & ceratum citrinum linimento simplici obductum, carpo fascijs conuenientibus obligato adhibui etiam instrumentum. Die 18. orificium arteriæ conglutinatum, & tendines carne solida coopertos reperi. Die 24. & 25. plaga per ceratum diuinum consolidata, patiens pristinae sanitati restitutus fuit.

OBSERVATIO XC.

Concussio cerebri.

ANNO 1627. Mense Nouembri, Iohannes Oemlim, Oppingensis ex agro Vlmenſi, famulus cuiusdam ruſtici, temperamenti calidi & humidi, ante menſem in ædibus Marci Fehels fuit, in quibus more loci iuuenulæ, ſue ancillæ filum duxerunt penſumque ſuum abſoluerunt. Hic verò noſter Iohannes, tum temporis in illo hypocauſto cum aliqua illarum iuuenularum luſit, quod ipſi à reliquis præſentibus interdictum fuit, vt nugas relinqueret, ſonſt iuerdeikm der Baum geſtelt iuerden, cuius proceſſus huc eſt: Detinent aliquem corpore inuerſo, vt capite reſpiciat terram; pedibus verò ſuspendunt, & ſubitò iterum remittunt, vt terra capite quatatur: quod & perpetrarunt in hoc ægroto, uſque dum ſanguis è naribus & auribus deſluerit, atque humi proſtratus mortui inſtar iacuit. Videntes prædictæ iuuenulæ dubium hunc actum, ipſum illicò aqua frigida aſperſerunt, quo reuocentur illius ſpiritus. Hic aqua perfuſus, quaſi à morte reuocatus, ſurrexit, magnoque ſiniſtri brachij, ac totius capitis dolore diſceſſit. Secundo die, perſiſtente hoc capitis ac brachij dolore, æger nihilominus frumentum ventilauiſit. Tertio & quarto peius habuit, ita vt propter febrem & motus conuulſiuos lecto decumbere coactus fuerit. Sexto morbi die, curru petijt Oppingam. Septimo mater accerſiuit Chirurgos. Decimo, 11. 12. 13. & 14. antedictis conuulſiuis motibus vexabatur. Die 15. mater decumbentis vrinam tranſmiſit Clariff. D. D. Klebsattelio: Medico Geſlingentium indefeſſo, qui præſcripſit puluerem contra caſum ad diſſoluendum ſanguinem grumolum, cum ſyrupo acetosæ, acetositatis citri & aqua pimpinellæ. Hinc mutus & ſurdus, uſque ad vigefimum quartum diem, laborauit comate, de qua aphonia ita vaticinatus eſt Hipp. ſect. 7. aph. 58. quibus occasione aliqua cerebrum fuerit vehementer concuſſum, mutos protinus fieri neceſſe eſt. Loquendi audiendique impotentia ſuperuenit Diarrhæa, quæ per triduum durabat, ubi denuò loquentes alios audiuit, & ipſe loquens conqueſtus eſt de dolore vehementiſſimo ſiniſtri brachij circa muſculum deltoidem. Die verò 29. Inclytæ Reip. Vlmenſis decreto contuli me Oppingam, ubi Iohannem inueni valdè conquerentem de magno capitis dolore circa futuram ſagittalem & coronalem, ſiti & febre inſigni, ardore & nigredine linguæ, totius brachij prædicti paralyſi & tumore œdematoſo & ſcirrhoſo, qui circa muſculum deltoidem ad ſuppurationem tendens ægrum maxime

torſit

rorit. Qua de causa statim reuulsionis gratia præscripti Enema
sequens.

℞. Decoct. comm. pro clysterib. ℥ix.
Mell. ros. solut. ℥ijs.
Elect. Diacathol. ℥j.
Ol. chamomil. ℥ij. M. pro Clyst.

à quo æger quinquies deiecit excrementa biliosa & pituitosa.

Capitis bregmati tumefacto applicui cataplasma digerens & ro-
borans :

℞. Mic. panis domest. ℥iij.
Furf. Tritic.
Farin. hord. ana ℥ij.
Pulu. Flor. ros.
Beton. ana ℥ß.
Ol. rosat. ℥iij.
Vini rubr. q. s.
Salis commun. ℥j.

M. ad ignem in form. cataplasmi.

Scirrhus œdematosus brachij impositum fuit cataplasma, quod con-
stabat ex

Pane domest.
Farin. sem. lin.
Herb. Malu.
Alth.

Lacte & Ol. chamom.

Pro siti usus est:

Syrupo Acetosit. citri.
Acetosæ simpl.
Granat. ana ℥ij.

cum aq. hord.

mane & vesperi scyphum seri caprini depurati exhausit. Cibus fuit
cremor hordei & panatella, quæ conficitur ex mica panis, iusculo
carnis, & butyro. Potus ad cibum fuit Aqua hordei. Suppura-
ta, post aliquot dies, materia in brachio, quæ facile ex tactu de-
prehendi potuit, abscessum inter muscolum bicipitem & deltoidem
scalpello aperui, ex quo magna purulentæ materiæ quantitas efflu-
xit. Foramini inciso, ad mitigandum dolorem, turundam oui
vitello & albumine oblinitam imposui, & desuper Diachylon sim-
plex adhibui, ad suppurandas reliquias. Sequenti die religato vul-
nere specilli globosa parte vlcus exploravi, & humeri os corruptum
inueni

inueni. Ideò foramen spongia contorta nonnihil dilatavi, & dilatato turundam digestiui :

℞. Tereb. lot. in aq. scord. ℥iis.

Oui vitell. par.

Pulu. Arist. rot.

Irid. Flor. ana ℥ss.

Mell. ros. col. q. s. Misc.

oblinitam imposui. Interea corpus aliquoties purgatum fuit, sacculo sequenti :

℞. Rad. polyp. querc. ℥ii.

Irid. Flor.

Cichor. ana ℥iis.

Herb. agrimon.

Beton.

Veron.

Prunell.

Absynth. ana p. s.

Fol. sen. Alex. f. st. ℥is.

Rhab elect. ℥ss.

Agaric. rec. troch. ℥iii.

Sem. carth. excort. ℥ss.

anis.

fœnicul. ana ℥is.

Crem. Tart. ℥iii ss.

Cinam.

Gingib. ana ℥is.

Vuar. pass. ℥iii.

Incus. & contusa ad sacculum, qui infund. in ℥iv. aquæ mulsæ, de qua alternis diebus sumpsit ℥iv. duabus horis ante prandium. Pro maiore ossis exsiccatione vulnere per siphonem inieci decoctum diuinum, puluerem aristolochiæ rotundæ & Iridis Florentinæ. Exterius aliquoties brachio spongiam ex aqua salsa & vino rubro expressam superligavi :

Die vigesimo propter dolorem capitis vsus est sequentibus catapotijs :

℞. Mass. pilul. aur. ℥ii.

Extract. coch. ℥i.

Mag. mech. nigr. gr. vii.

cum syrup. de beton.

F. Pilul. paru.

deurentur.

à qui-

à quibus decies deiecit. Die 6°. frustulum ossis protrusum, & vossella arreptum extraxi, vlcusque postea cicatrice obduxi.

OBSERVATIO XCI.

Manus ob spinam ventosam amputata.

DVm Patanij studijs Medicis operam dedi, & Chirurgiam exercui, Nobilis quidam studiosus laboravit per aliquot Menses œdemate manus sinistræ, quod, post vniuersalium vsum, sub præstantissimis topicis nunquam diminui, sed tandem in vola exulcerari cepit. Quapropter adhibuimus in consilium Excell. Spigelium, qui, postquam vlcus qualiter specillo explorasset, & os corruptum tetigisset, statim tumorem vocauit spinam ventosam, quæ malum est incurabile, & amputationem partis affectæ requirit. Prouenit autem spina ventosa ab humore, qui occulta & infensa sua qualitate ossa primum citra omnem perioستي læsionem atq; doloris sensum corrodit, deinde œdema efficit minimè dolens, & post aliquot Menses partem exulcerat. Consensu ægri obtento, manum extremam supra radij & cubiti appendices scalpello falcato ac serra resecui (Tab. xxvii. Figur. xi. xiii. & xiv.) cubitoque splenijs, vesica & fascijs (Tabul. xxviii. Fig. i. ii. iii. iv. v. & vi.) obligato, in parte amputata reperi ossa metacarpi quidem corrupta, sed perioستio vndique (præterquam in illo loco, vbi vlcus) adhuc connecta.

OBSERVATIO XCII.

Vulnus cubiti periculosum.

ANno 1638. Die 24. Iun. in Festo Diui Iohannis Baptiste, hora septima post meridiem, Nobilissimus Dominus Fredericus à Degenam vulneratus est in duello à Nobilissimo Domino N. de Bettendorff, duorum digitorum transuersorum infra cubiti dextri flexuram, totum brachium inter cubitum & radium perforante, atque lædente venas & muscutorum tendines cum insigni dolore, & sanguinis effluxu. Primò vulnus Chirurgus non imperitus, Iohann. Georgius Bauler, obligauit. Die secundo ante & post relicationem fasciæ nobilissimus patients conquestus est de vehementissi-

mentissimo dolore circa foramen vulneris tam internum, quam externum, sicut in omnibus articulorum vulneribus fieri solet. Ob id reuulsione gratia vsus est sequenti Enemate :

℞. Decoct. emoll. ℥ix.

Elect. lenitiu. ℥j.

de succ. ros. ℥ij.

Ol. chamomill.

viol. ana ℥is.

M.F. Clyster.

à quo duas sedes habuit. Tribus horis à reiecto clystere aperta fuit vena mediana brachij sinistri. Foraminibus vulneris exiguam ex linteo turundam medicamento oblinitam, cuius descriptio hæc est, imposui :

℞. Aloes succotr.

Thur.

Bol. Armen.

Lapid. Hæmatit.

Chrys. præp. ana ℥is.

Terr. Lemniæ.

Tutiæ præp. ana ℥ij.

Sanguin. dracon. ℥j.

Puluerizata misceantur cum albumine oui subacto in formam vnguenti.

ac brachium oleo rosarum, & lumbricorum terrestrium calidè inunctum, splenio in vino rubro expresso, fasciæque duobus capitibus obligavi. Denique vnguentum defensuum Fernelij (quod omnium optimum est) summo humero applicui, & duabus elapsis horis integrum brachium postea irrigari curavi. Potus fuit Aqua hordei, vino granatorum gratior redditus, cibus autem cremor hordei, & gelatina ex pedibus vitulinis. Tertio die melius habuit æger, vulnusque propter novum hæmorrhagiæ metum, non fuit religatum, sed totum membrum postea irrigatum, oleisque prædictis inunctum. Die quarto religavi fascias, turundam verò è vulnere non extraxi, sed apposisis filamentis carptis & vnguento, quod constabat ex albumine & vitello oui, puluereque supra præscripto oblinitis, brachium inunxi, ipsique splenium in vino austero expressum & fasciam adhibui. Vespero bene habuit æger, & pro cœna sumpsit cremorem hordei, & Endiuia vino granatorum,

rum, oleoque commini conditam. Die 5. de nihilo conquestus est p-
tiens, vulnus religavi & turundam extraxi. Sanguine subsistente a-
liam turundam, eamque breuiorem, vitello ouorum imbui, & pulue-
re prædicto aspersam, foraminibus imposui, alæque & summo hu-
mero defensionum applicui, brachiumque oleis inunctum, & splenio
madefacto inuolutum fascia duobus capitibus donata obligavi. Die
6. patiens, ob alui constipationem, & dolorem circa flexuram cubiti
assumpsit syrupum laxatiuum:

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.
Flor. cass. rec. extract. ℥j.
Sem. citr. pulu. ʒss.
Aq. cich q. s. M.
F. Syrup. liquid.

A quo quinquies deiecit materiam biliosam & serosam. Vulnus fuit
tractatum veluti die præterito. Die 7. parum puris cocti circa vulnus
apparuit: quapropter vnguento sanguinem sistenti addidi dimidiam
partem thuris puluerizati, vt vulneri caro increfceret.

Rec. Pulu. supra præscript.
Thur. ana ʒss.

Vitell. ouor. q. s.

M. F. Vnguentum.

quo imbuatur turunda vulneri imponenda. A die 8. vsque ad 10. æger
perbellè habuit. Die 11. dixit se præteritâ nocte nihil dormiuisse, bra-
chiumque propter insomnium graue huc & illuc mouisse, ita vt ex-
ternum foramen aliquid sanguinis denuò effudisset. Subsistente au-
tem firmiter sanguine, vulnus tractavi vt die præterito, patientique
ordinaui sequentem syrup. purgantem:

Rec. Syrup. ros. sol. ℥ijs.

Extract. Rhab. ʒis.

Mag. Tart. ℥j.

Aq. ceras. nig. q. s.

M. F. Syrup. liquid.

Die 12. 13. & 14. æger optimè dormiuit, de nulloque amplius circa
flexuram dolore conquestus est, & foramen illud externum, quod
ob nimium brachij motum sanguinem funderet, generauit pus co-
ctum. Die 16. loco turundæ, foraminibus filamenta carpta & sic-
ca apposui, spongiamque nouam & ex vino rubro calido expressam
superligavi fascia duobus capitibus prædita. Die 19. foramina cic-
trice obduxi.

OBSERVATIO XCIII.

Excreſcentia in femore magna.

Ioanni Ferber, Hamburgensi, militi Suecico circa vigesimum quartum suæ ætatis annum, in dextri femoris interna parte, exortum est tuberculum, quod biennij spatio in tantum increuit, vt sua magnitudine facillimè tria capita humana æquaret, & ægri ingressum impediret. Hanc excreſcentiam empiricus quidam caustico corroſit, vt materiæ exitum procuraret, vlcus postmodum epuloticis consolidaturus, sed cum nullam inuenisset materiam fluxilem, empiricus aufugit, & ægrum omni auxilio destitutum reliquit. Patiens Anno 1634. Vlmam venit, ibique Chirurghi Iohann. Georgij Bauleri operam implorauit, qui cum nullis medicamentis vlcus fœdum consolidare potuisset, meo Georgijque Riedlini consilio, natam exulceratam & valdè dolentem forſice apprehendit, & cauterijs cultellaribus abſcidit, escharaque ablata vlcus cerato diuino ad cicatricem pulcherrimam perduxit. Vid. Tab. xxxv. Fig. II. fol. 43. Inspecta natæ reſectæ substantia, quæ omnino erat carnosa suisque venis & arterijs prædita, quæſiuimus ex patiente, an à natura tam macilentus fuerit? hic respondit, se ante huius natæ exortum & augmentum corpus habuisse mediocriter crassum. Ex qua responsione fuimus edocti, quod excreſcentia omne ferè alimentum, quo totum nutriri corpus debuisset, per venas & arterias obseruatas attraxerit. Restituto iamiam Vlma discessuro consului, vt moderato victu uteretur, singulisque mensibus dorso sex cucurbitulas scarificatas adhiberet, donec corporis habitus paulatim iterum assuesceret sanguinem sibi assimilare, quem natura prius ad nutritionem tumoris transmittere consueuit. Hoc consilium iuuenis per semestre diligenter obseruauit, & post hac incolumis vixit vsque ad Ann. 1644. quo sub exercitu Bauarico militans me visitaui, & pro datis consilijs magnas retulit gratias.

OBSERVATIO XCIV.

Vulnus sclopeti cum fractura tibiae.

ANNO 1644. Die 31. Maij hora 6. post meridiem Leonardus Denseler, Bubulcus Vlmensis, læsus est plumbea sclopeti glande, quæ non solum sinistram tibiā paulo infra genu fregit,

frēgit , vt os extrā vulnus prominere ; verum etiam crus dextrum sine ossium læsione perforauit . Rebus ita habentibus , prima visitatione, partibus affectis (ob medicamentorum aliorum defectum) sequentia fuerunt adhibita . Dextro cruris vulnere oleum violarum, albumine oui mixtum , siphone inieci , turundasque exiguas & eodem medicamento imbutas imposui , desuper ceratum diapalmæ , cataplasma (ex farina hordei & maluarum , mica panis , & lacte paratum) & fasciā duobus capitibus præditam adhibui . Sinistram deinde tibiam , quantum possibile fuit , composui , & albumen oui oleo violato concussum infudi , & foraminibus turundam ex filamentis aridis contortam immisi , desuper diapalma , atque prædictum cataplasma applicui , pedemque fascijs ferratis (Tabul. XXVII. Figur. I. & Tabul. XXVIII. Figur. X.) obligatum , in canalem ritè deposui . Die 1. Iunij , frustulum ossis , quod carnem & cutim pupugit , & ægrum tota nocte inquietum reddidit , forfice (Tabul. XX. Figur. I.) abscidi Osse abscisso , foraminum interstitium cutaneum syringotomo (Tabul. XIV. Figur. II.) incidi , vulnusque hac ratione dilatatum digestiuo repleui .

℞. Resin. Terebinth. lot. in aq.

Plantag. ʒiij.

Olei lumbric. terrest. ʒis.

Vitell. oui j.

Mell. ros. col. q.s.

M. pro digestiuo.

℞. Rad. Aristol. rotund.

Irid. Flor. ana ʒj.

M. F. Puluis.

Ossibus aspersi puluerem , filamenta arida apposui , carni vero digestiuo oblita : deinde vulneris labia cerato diapalmæ obtexi , pedemque cataplasmate & fascijs ferratis obligatum , denuò in suum canalem deposui . Interim patiens ob animi deliquium per interualla sumpsit cochlear vnum vel alterum sequentis aquæ cordialis :

℞. Aq. ceras. nigr.

ʒij.

Borrag.

Rosarum ana ʒj.

Cinam. ʒij.

V

Spir.

Spir. Cephal Anhalt. ℥ss.

Mag. Corall. rubr. ℥ij.

Man. Christ perlat. ℥ss.

Misc.

Ad extinguendam sitim præscripsi Syrupum refrigerantem:

℞. Syrup. Acetos. simpl. ℥ij.

Granar. acid.

Acetositar. circ. ana ℥ss.

quo miscuit aquam hordei pro potu ordinatam. Deinde propter præsentem dolorem, atque inflammationem imminentem, usus est Enemate refrigerante & humectante: quo reiecto, Barbitonfor venam medianam dextri brachij incidit, & sex uncias sanguinis emisit. Die 2. Iunij, æger aliquantulum melius habuit. Die 3. Iunij, cum præterita nocte ob aliud ossis frustulum, quod carnosas partes maximè pupugit. inquietè dormiuiſſet, illud modiolis excidi, ossi reliquo puluerem præscriptum inspergens, & labijs digestium apponens. Æger eodem die, ob constipationem ventris, & maximum humorum ad partes læsas decursum assumpsit potionem medicam:

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.

Elect. Lenitiu. ℥vj.

de succ. ros. ℥ss.

Decoct. fl. & fr. q.s.

M. & F. sec. art. potio.

à qua quinquies deiecit biliosam & serosam materiam. Die 4. melius habuit, quam die præterito. Die 5. conquestus est de doloribus colicis, quare ipsi exhibui Ol. amygd. dulc. ℥iij. cum brodio florum chamomillæ, à quo dolor cessauit. Die 6. cum aluus denuò esset constipata, assumpsit potiunculam nuper præscriptam, à cuius operatione patiens optimè dormiuit. Die 7. post es hæc casum, vulnus obligavi digestiuo *sine oleo*, & loco cataplasmati, ferè integrum crus cerato diapalmæ perforato, & fascijs ferratis inuolui. Die 8. vulneribus imposui sequens digestium.

℞. Resin. Tereb. lot. in Aq.

scord. ℥iij.

Pulu. radic. irid. Fior.

Aristol. rot. ana ℥j.

Aloës.

Myrrh.

Thur.

Thur. mascul.

Bol. armen. præp. ana ℥j.

Balsam. Peruvian. 3j.

Syrup. de ros. sicc. &

Mell. ros. col. ana q.s.

M. in form. linimenti.

Die 9. patiens, quod pedes attinet, benè habuit, sed iterum conquestus est de dolore colico, qui, post spontaneam biliosæ materiæ per aluum euacuationem, cessavit.

Propter vulneris fætorem siphone decoctum diuinum inieci. Die 10. æger benè habuit, & vulnus tibiæ sinistræ fudit pus coctum, sub tibia fracta obseruavi particulam ossis putridam, quam decocto diuino laui & puluere appropriato obtexi: dein vulnus linimento præscripto, & cerato diapalmæ obligavi. A die 15. æger benè habuit vsque ad trigesimum, quo sinistræ tibiæ os in superficie & externa sui parte sese desquamauit. Vulnus dextræ tibiæ ad cicatricem tendit. Die 17. Iulij, frustulum ossis separatum volsella extraxi. Vulnus tibiæ dextræ cicatrice fuit obductum. Die 15. propter inordinatam victus rationem conquestus est de insigni dolore sinistri pedis, duorum transuersorum digitorum supra genu. Religato vulnere, deprehendi abscessum, qui digitis pressus magnam puris quantitatem effudit. Die 26. patiens sumpsit puluerem, propter amaritudinem oris.

℞. Rhab. elect. 3j.

Mechoac. nigr. ℥j.

Crem. Tart. ℥ss.

M. F. Puluis.

à quo sæpius deiecit materiam biliosam & inde melius habuit. Die 25. Augusti extraxi frustulum ossis, quod longitudinem digiti minimi æquaret. Die 14. Septembris sub genu & circa anteriorem patellæ partem alius apparuit sinus, quem, cum per foramen superius expurgari non potuisset, instrumenti Tab. XIV. Fig. V. cuspide incerto perforavi, & euacuata prius materia, spongia in vino expressa, fasciæque duobus capitibus agglutinaui. Post agglutinationem sinus, vulnus paucissimis diebus cerati diuini opera cicatrice obduxi, ita ut patiens die 4. Octob. sine grallis ambulare, & mense Decembri sua citra impedimentum officio fungi cæperit.

OBSERVATIO XCV.

Fractura femoris.

ANno 1644. Die 24. Decembris *Ioanni* Ariesinger cauponi Grimelfingensi, dum ligna ex syluis veheret, plaustrum lignis onustum femur sinistrum cum vulnere fregit. Æger rheda delatus est Vlmam, vbi chirurgi Ioh. Medenried & Georgius Riedlen femur vulneratum obligarunt. Die 27. ob maximum femoris dolorem atque inflammationem in subsidium vocatus, primo ad ægrum ingressu quæsiui vtrum vulnus ab osse facto, an verò à stipite proveniat. Patiens & chirurgi vulnus stipiti adscripserunt. Cum autem indicassem, hoc plurimum ad curationem femoris facere, & ex femoralibus addisci posse: si enim perforata fuerint, vulnus proficisci ab extra; sin minus, ab intra. In femoralibus autem nullum foramen inuenire potuerunt, ex quibus clarum fiebat, vulnus à fracto femore fuisse inflictum. Itaque femoris extensi fracturam composui, integrum femur tribus fascijs perforatis (vt vulnus magnum quotidie expurgari possit) & medicamento idoneo (oleo scilicet rosarum, albumine oui agitato, & aqua rosarum) ad inflammationem depellendam & dolorem nimium mitigandum insuccatis obligavi, & in suum canalem deposui. Die 28. ob inquietam noctem, & amaritudinem oris æger vsus est syrupo liquido.

℞. Syrup. ros sol. ℥ij.

Extract. Rhab. ℥iv.

Diacarth. ℥ij.

Mag. Tart. ℥j.

Aq. cichor. q.s.

M. F. P. breu.

à quo aliquoties deiecit materiam biliosam. Die 29. secta fuit vena mediana sinistri brachij & eductus sanguis ad ℥viij. Vespera patiens sumpsit haustum emulsionis syrupo violaceo edulcoratæ. Illam noctem quietissime patiens transegit, & inflammatio cum dolore cessauit. Curata inflammatione, calli generationem ligaturis, medicamentis externis, & conuenienti victus ratione, procuravi: patiens tamen claudicat in hunc vsque diem, quoniam natura valde iratus pedem canali impositum inquiete nunquam detinuit, sed nunc huc nunc illuc mouit. Nec mirum est, quoniam, vt in fracturarum cura monui, adultiores in femore fracti, etiamsi obe-

obedientissimi fuerint , rarissimè (& quidem tunc , quando femur beneficio instrumenti glossocomi Galeni Tabul. XXI. Figur. IV. servatur extantum , si non per totum curationis tempus , saltem , dum excrementa alui deponit æger , aut ipse sternitur lectus) citra claudicationem curantur .

OBSERVATIO XCVI.

Tinea capitis., cubitus convulsus.

Virgo quædam Ulmenfis , anno suæ ætatis duodecimo , ob consuetam narium hæmorrhagiam suppressam , nimio mensium fluxu laboravit , eoque restricto de horrenda capitis tinea & molestissima sinistri cubiti convulsione (quem extendere minimè potuit) valdè conquesta est . Purgato igitur corpore per pilulas de nitro Tralliani repetitis vicibus assumptas , & promotis iterum mēstruis , caput inunxi quotidie semel linimento de amiantho (quod ex historiæ lapidum & gemmarum Anselmi Boetii l. 2. c. 204. ipse paravit) cubitum verò bis unguento Euxæ seu polychresto Spiegelij , cuius descriptio videatur supra Tab. XLIII. fol. 63. quibus unguentis ægra brevi felicissimè curata fuit .

OBSERVATIO XCVII.

Lepra Græcorum.

ANNO 1641. Die 17. Decembris ego & Clariss. D. D. Ioan. Regulus Villinger , charissimus meus affinis , nobilem quandam Ulmensē visitavimus , adeo miseram & aspectu horrendam , ut verbis sufficienter exprimi nequeat . Primo enim non potuit stare pedibus , nisi à duabus ancillis firmata : facie pallida , fronte rugosa & squamosa , oculis concavis , glabris supercilijs , naribus internè à crustis totaliter obstructis , externè verò squamis obsitis , ore tumido & labijs lividis , inclinato capite , thorace incurvato , atrophiam laborante , & crassissimis crustis undique obrecto . Sub axillis non aderant pili . Sic quoque dispositum fuit abdomen , seu infimus venter . Artus etiam macilentissimi , squamis crustisque omninò cooperti . Apices digitorum , tam manuum quàm pedum , nullum habuerunt sensum , propter insignem erosionem & crustarum crassitiem . Ultimo totum corpus foetidissimum spiravit .

uit odorem. His symptomatibus omnibus probè consideratis, affectum nobilis, non Elephantiasin, sed lepram Græcorum appellauimus, & de restitutione multum sperauimus, propterea quod sumptus hic non deessent, neque etiam de obedientia patientis, quæ sanitatem auidè experijt, quicquam dubitaretur. Quare ad purificandum sanguinem præscripsimus sequentem sacculum catharticum.

℞. Rad. Polyp. querc.
 Enul. camp.
 Cichor. ana ℥ss.
 Herb. Fumar.
 Veronic.
 Borrag.
 Scolopend.
 Dentis Leon.
 Beton. ana p. j.
 Fol. fen. Alex. s. ft. ℥j.
 Rhab. Elect. ℥ss.
 Agar. troch. ℥iij.
 Mechoac. nigr. ℥ij.
 Rad. Helleb. nig. ℥is.
 Semin. Carth. ℥iv.
 Gingebr.
 Cinam. acut. ana ℥j.

Incis. & contus. M. ad sacculum, qui per 24. horas infundatur in mensura maiori Mellicratis, de quo postea sumat mane 2. horis ante prandium ℥viij. per biduum. tertio die abstineat à medicamento purgante, & quatuor horis ante prandium, tribusque ante coenam sumat portionem conditi (quod

℞. Conseru. Borrag.
 Enul. campan.
 ana ℥vj.
 Pulu. marg. præp.
 coral. rub. præp. ana ℥js.
 Trochisc. de vip. ℥ss.

Syr. corall. q. s. M. Pro Condit.)

& superbibat haustum seri lactis caprini optimè depurati. Post reiterationem sacculi purgantis, vsa est balneo aquæ dulcis (herbis alterato v. gr. Fumar. Malu. Veronic. Enulæ Campan.) per horam; postea, deterfo prius corpore se ipsam inunxit sequenti vnguento:

℞. Vng. Pomat. ℥ij.
 Balsam. Peruu. ℥ij.

Flor.

Flor. sulphur. ℥ijs.

Olei Tart. ℥ij.

M.F. Vng.

Ab usu dictorum medicamentorum foetor ille magnus & pruritus totius corporis continuus aliquantulum remisit, & crustæ ab apicibus digitorum deciderunt. Ad carnis novæ generationem, quæ fuit erosa in apicibus, admoui vnguentum ex cerato citrino & oleo myrtino confectum. Dorsum ancillæ inunxerunt pinguedine viperina.

Pro potu ordinario bibit decoctum Chiræ. Hic posset aliquis obijcere, hæc patiens laboravit atrophiam totius corporis, cur usa est carne viperina? Respondemus, morbi totius substantiæ cum non curentur nisi medicamenti tota substantia seu occulta qualitate agentibus: Lepa Græcorum est talis morbus, Ergo non curabitur, nisi medicamenti occulta proprietate pugnantis, inter quæ caro viperina non infimum obtinet locum. Die 6. Ianuar. 1642. aperta fuit vena communis sinistri brachij, & uncia quatuor emissæ sanguinis, qui in superficie visus est albus, semiviridis, & putridus, in fundo verò nigerrimus & minimè concretus. Addebat Barbitonsor, qui venam incidit, se magnum foetorem percepisse, dum sanguinem emitteret. Hisce peractis, tertia vice usa est sacculo laxativo, & condito, in quo trochiscorum de vipertina carne quantitatem adauxi:

℞. Conseru. Borrag. ℥x.

Trochiscor. de vip. ℥iv.

Corall. rubr. præp.

Marg. præp. ana ℥is.

Syr. corall. q.s. pro cond.

quod materiam malignam à centro ad circumferentiam corporis efficacissimè expellit. Cum iam situs remisisset, & ægra dormire incepisset, post assumptionem conditi non amplius bibit serum caprinum deputatum. Spatio quatuordecim dierum bis usa est sequentibus pilulis:

℞. Mass. pilul. aurear. ℥ij.

Extract. cochiar. ℥ss.

Mag. mech. nigr. gr. vij.

Extr. Helleb. nigr. ℥ss.

cum syrup. de beton.

F. pill. n. xxj. deaurentur.

à quibus decies deiecit. Post repetitum pilularum vsum, pili in supercilijs, sub axillis, & in pube recrefcere cœperunt. Rebus ita se habentibus, ob instans mensium tempus, patienti vltiorem medicamentorum vsum interdiximus, & consuluimus, vt in posterum menses diminutè fluentes, vel præter spem retardantes 3j. pilularum de Ammoniaco Magistralium promoueret.

℞. Extract. Aloës cum aq. End.

Gumm. Ammon. aceto.

squillit. diss.

Myrrh. præp. ana 3j.

Mastich.

Spec. diatrion. sant. ana 3j.

Sal. absynth. 3j.

Syrup. de succ. ros. q. s.

M. F. Massa.

His remedijs ægra nobilis pristinæ sanitati fuit restituta.

OBSERVATIO XCVIII.

Inflammationes Erysipelatosa & Oedematosa.

IN inflammationibus Erysipelatosis & Oedematosis simul, quæ vt plurimum artus inuadunt, & magnum sæpè tam Medicis quàm Chirurgis negotium facessunt, nihil præstantius vnquam expertus sum sequenti remedio, quod Excellentissimo Spigelio Chirurgus quidam Germanus, pro summo secreto, vt certè est, communicauit:

℞. Lixiuij ex ciner. farment. vit.

mediocr. ℥ j.

Nitr. 3js.

Salis commun. 3j.

Aceti ex vino optim. 3j.

F. Mixtura.

quæ, post vniuersalem curam, splenio duplici tepidè excepta, locoque affecto, fascijs strictè superligata, spatio trium dierum, vel ad summum quatuor, insignes tumores, qui etiam periculosam minantur gangrænam, mirè discutit, atque absorbet.

OBSERVATIO XCIX.

Os tibia corruptum & scalpri deraſum.

Milles quidam Gallus, laboravit gonorrhœa virulenta, eaque intempestivè per iniectiones suppressa, aliquando ex equo decidit in filices, & crus superficialiter excoriavit. Vlcusculum remedijs vulgaribus tractatum malignitatem acquirit, & os tibiæ corrodit. His perceptis curam sudoriferam proposui, eaque finita crus secundum longitudinem scalpello incidi, vulnus stegnoticis dilataui, os scalpro deraſum pulveribus cephalicis obtexi, vlcus vnguento citrino (*quod in ulceribus phagedenicis præstantissimum est, & mire operatur*) incarnaui, & cerato notissimo ad cicatricem perduxi. vid. Tabul. XLIII. sub Litt. R. Observat. Martini Ochmid, qui eiusmodi quoque cruris & ossis tibiæ corrosionem atque deraſionem felici successu sustinuit.

OBSERVATIO C.

Lepra ex esu carniū leproſarum originem ſumens.

ANNO 1637. tempore Autumnali, Vlmenſis Lanio, in medio fermè Viennensi itinere, à venefica quadam hospite, inque diuerſorio, de mortui cuiusdam leproſi carnibus coctis, menſæque appoſitis tractatus fuit, quarum esu tota ipſius ſanguinea maſſa infecta, breui temporis interſtitio, proradici inſtar, malignas puſtulas cum defædatione capitis in primis, ad ſuperficiem corporis expulit, & percepto rumore, quod ſceleſta illa femina, ob plura alia & varia delicta, publicè flammis combuſta fuerit, vultuoſus paſiens de ſanitatis ſuæ reſtitutione deſperare cœpit: Nihilominus tamen ne ſibi ipſi deeſſe videatur, chirurgum aliàs exercitatum in conſilium vocavit, qui re non ſatis ponderata ſolis externis vnguētis eundem, ſed inani ſpe, reſtituere attentavit, vſque dum, aliquoties in noſtris obſervationibus citatum, Clariffimum Dominum meum Collegam, Doctorem Iohannem Georgium Gockelium (ex cuius communicatione & hanc curationem habeo) ſummis precibus exoravit, vt hac in parte ſibi gratificari, & extrema tentare velit.

Hic pro ſua humanitate, & ægro & chirurgo, ſolidis rationibus demonſtrans, abſque iuge internorum remediorum vſurpatione, fan.

sanguineæ massæ per præparantia, purgantia & venæ sectionem exacta depuratione; communicatæ malignitatis mediantibus sudoriferis discussione, hepatis corroboratione, & vel tandem, externorum debita inunctione, huic, etsi nondum radicato, malo, occurri minimè posse. Quare carnario illi omnem in curando assiduitatem, & diligentiam promissit, modo patiens se in omnibus morigerum præstare velit, quod dum sanctè sponderet, curam sequenti methodo aggressus est.

I. Ordinata victus ratione, præscribendo videlicet cibos optimi nutrimenti, ac omni acredine destitutos, ut in morbi Gallici cura fieri debet; pro potu decoctum ligni Guiaci & sassafras cum seminibus anisi & fœniculi debitè præparari curavit. *Primo, ad sudorem mouendum, reservato, altero vero tanquam debiliori ad sitim compescendam concessit.*

II. Corpus per biduum digestiuo hoc ad expurgationem præparavit.

℞. Syrup. de duab. rad. ℥j.

Cell. ros. col. ℥ss.

Crem. Tart. pulu. ℥js.

Aq. Asparag.

Fumar. ana ℥ij.

M. pro desl vna.

III. Vitiosam venticuli saburram, per sequens medicamentum, vino assumptum, remouit.

℞. Merc. opt. dulcif. ℥j.

Croc. metall. gr. vj.

Gut. Gamand. gr. vij.

M. F. Puluis.

VI. Hinc medianam dextri brachij primùm aperiri detractis ℥v. sanguinis, iussit.

V. Per aliquot dies concessa quiete, rursus ad corporis præparationem, quater in iusculo repetitam, accessit.

℞. Pulueris tartari vitriol. ℥ss.

dentur doses quatuor & quælibet ad singularem chartam.

VI. Fælicissimè sanguinis mundificationem molitus est per appositas pilulas.

℞. Panchym. Crol. ℥ij.

Mercur. dulcif. ℥j.

Gutt. Gaman. gr. vij.

cum

cum aq. cera. ung.

Form. pilul. communes.

pro vna dosi.

VII. Accessit ad sudorifera, vbi æger maximè obediens quotidie in prioris decocti sassafras haustu, dosin sequentis hydropici accepit.

Rec. Sulpher. Aurat. diaphor. à gr. xij.

vsque ad gr. xv. F. puluis ad cartulam.

Quare ad quatuor septimanas, tempore matutino solum, in lecto per binas horas commorando, largissimum sudorem mouit, excepto septimo quouis die, in quo superius notatus pilulas reiterando assumpsit.

VIII. Sinistri hinc lateris vena tacta sanguinis emanans priori longè purior inuentus est. IX. Sordium recrementa laconico absterfa, & caput appropriatis, altero lixiuo, mundificatum fuit.

Rec. Radic. Byron. ʒj.

Lapat. acut. ʒʒ.

Herb. Marrub.

Menth. Crisp.

Origan.

Bethon. ana Mʒ.

Flor. Chamomill.

Rad. Asar. cum toto aq.

p. ii.

Agaric. crud. ʒʒ.

Crassiusculè l. a. concisa coquantur in lixiuo communi.

X. Remanentes quædam pistulæ, in quibusdam corporis partibus & capite, depulsæ, & omnia externa inquinamenta sequenti vnguento in fine sublata fuerunt.

Rec. Vnguent. alb. camphor. ʒi.

Mercur. dulc. ʒii.

Terendo probè M. ad vasculum.

Sic diuino fauore, patiens mihi maximè notus, decem hebdomadibus felicissimè restitutus, aliquandiu decoctum sassafras pro potu ordinario vsurpauit, ita vt per dies vitæ non amplius malum hoc repullauerit.

316
TYPOGRAPHVS LECTORI.

COronidis loco visum fuit hic adiungere descriptionem Noui Instrumenti Chirurgici pro Vvula abscindenda, quam vir doctissimus Thomas Bartholinus in *secūda sua Centuria Historiarum Anatomicarum rariorum* ante paucos annos publicauit, vnde de verbo ad verbum HISTORIAM LXXXVIII. huc transtulimus.

INcolis Norvvegiæ familiaris est Catarrhus, qui hyemali tempestate ad fauces & vuulam destillans, hanc in tantam molem extendit, vt soffocationis periculum afferat, nisi maturè huic malo succurratur. Confugiunt verò medicamentis deficientibus ad manuum operam, forficique quocunque obuiò tumentem prolapsamque vuulam abscindunt sine vllò aut vitæ aut vocis dispendio. Sanguinem autem profluentem statim sedant pulre ex farina & aqua. Domestico morbo vt occurrant nihil non tentant. In quem vsum Rusticus quidam Norvvegus Canutus Thoberni in Diœcesi Bergensi, ingenio minimè plebeio, excogitauit nuper instrumentum singulare, magna celeritate & dexteritate nictu oculi vuulam tumidam excindens, quod ad *VVormium* nostrum magnum non ita pridem transmissum operæ duxi pretium & Lectorum oculis depictum exhibere & breuibus describere.

Lamina ferrea oblonga, & angusta unciarum vndecim longitudine, in extremo manubrio exornatur globulo ad firmiorem apprehensionem, paulatim deinde amplior circa medium fermè duarum unciarum latitudinem acquirit, hinc adscendens quadratam constituit capacitatem vnius unciae cum dimidia longitudine, cui inseritur lignum planum ad linguæ deprimendæ figuram efformatum dilatatumque, tres circiter uncias longum, in extremitate rotundum. Per ambitum circularem rima præditum profunda pro ferro acuto & incuruo recipiendo, quod ferrum machinis quibusdam ab altera parte laminæ extendi & exseri pro libitu potest, ac vuulam abscindendam comprehendere inter ferri aciem & laminam ligneam. Altera huius instrumenti facies clauum habet mobilem, qui ferreum funiculum vna extremitate sibi annexum extendit vel retinet retractum donec laxari vsus postulat. Retinacula duo huic clauo adherent, quorum vnum extensum firmat clauum, alterum compressum laxat.

Interiori fasciæ machinæ bellicæ speciem refert, exteriorè verò plana spatulæ similis, quæ nonnihil incurua & linguam deprimat
 & Chi.

TABVLA XXXXIII

Fig 1

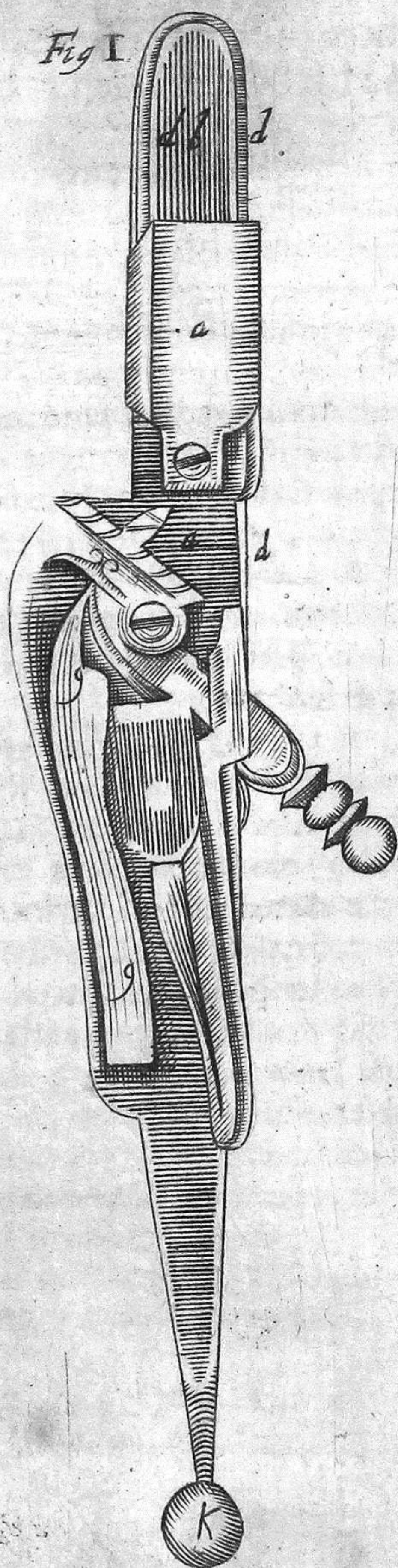
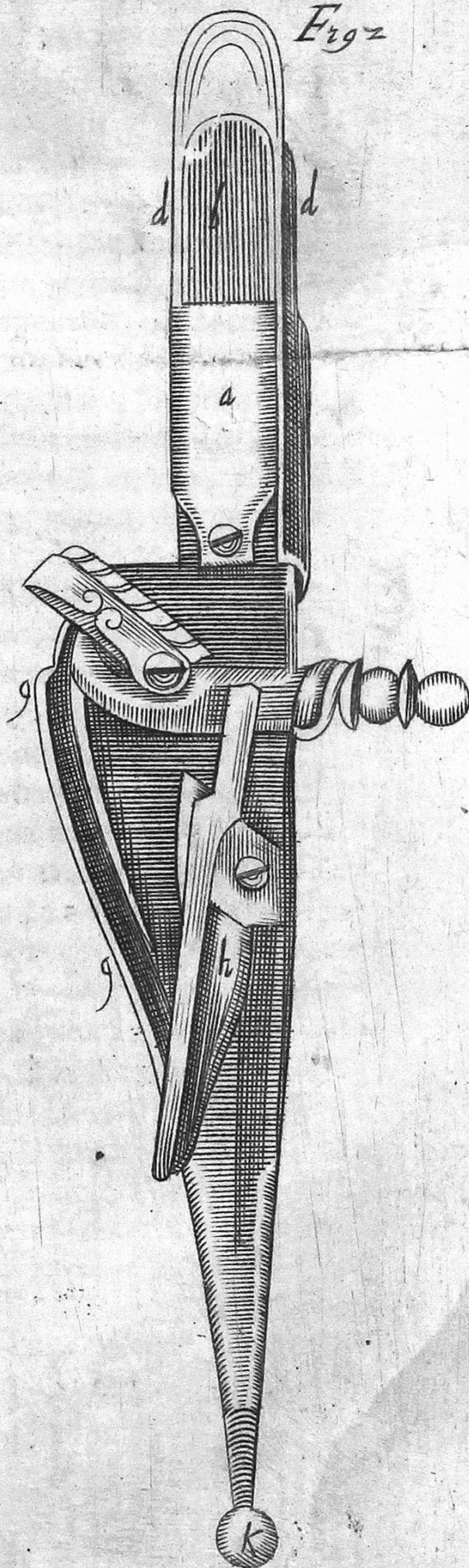

Fig 2

& Chirurghi visum non impedit, imò regit subiectum machinæ clauum & retinacula, vt æger timidus nihil mali suspicari possit. Commodum omnino organon & his alijsque vsibus accommodum. Celsus vossella utebatur, cuius incommoda recenset *Aquapendens* in Oper. Chir. qui forficulam eligit. *Hildanus* Cen. 2. Obs. 21. onerosum instrumentum ad vuulam depinxit & descripsit, quo tardior fit operatio, ægro non ita iucunda, Chirurgus denique operanti molesta.

Modus applicandi hic est: Primò clauo sublato eleuatur quoque ferreus funiculus clauo alligatus, hinc funiculus sequax sursum pellitur, & ex extrema ligni rotundi rima protruditur, spatiumque relinquit pro excipienda vuula tumida. Hoc modò præparatum instrumentum aperto ore per Chirurgum linguæ superponitur, planà parte sursum vergente, aspera vero, ne machinas æger videat, deorsum spectante. In Fauces eo vsque protrudatur organon, donec vuula inter ferreum funiculum incuruum acutumque & ligneum circulum comprehendatur. Apprehensa vuula, digito tangendum est retinaculum secundum, vt in locum clauus redeat, retrahatque annexum funiculum ferreum. Dictum factum concidente clauo & retracto funiculo, acutus ille circulus rimam suam repetendo vuulam comprehensam rescindit.

Commodum instrumentum etiam alijs in corpore tumoribus, & verrucis extirpandis, quod incredibili celeritate, ægris nihil cogitantibus, timentibus nil, omnia absoluit breuissimè, nihil minus quàm rus olet.

Vt rudi penicillo adumbraretur, sculptorem ad vocaui. Prima figura instrumentum exhibet clauo adhuc laxato & in rima sua funiculo ferreo latente. Altera clauum eleuatum monstrat, funiculum sursum protrusum & ad excipiendam vuulam paratum. Singularum instrumenti particularum indicem signatæ litteræ edicunt.

aaaa *Ferrea lamina.*

bb *Lignum rotundum.*

cc *Clauus machina.*

dddddd *Ferreus funiculus, circa laminam & lignum repens.*

ee *Ferreus funiculus circa clauum alligatus.*

e *Ferrei funiculi incurua pars, interius acuta.*

f *Spacium inter funiculum & lignum.*

gggg *Retinaculum clauis primum firmans.*

hhhhh *Retinaculum secundum retrahens.*

ii *Capulus organi ferreus.*

kk *Globulus extremus capulo appositus.*

I N D E X

OBSERVATIONVM.

A.

A Ngina periculosa curatio.	fol. 223
Anus non satis perforatus.	281
Antracis pestilentis ab interioribus reuocatio.	43
Apoplexia fortis ex dentitione.	221
Atheroma in fronte excisum.	120
Atheroma in femore separatum.	295

C.

Caluaria lamina,exteriore integra,interiore fissa.	108
Caluaria fissura capillaris,quam natura ampliavit.	99
Cancer labiorum per forcipem malè abscissus.	161. Æ.
Cancer mamilla exulceratus felicissimè resectus.	255
Cancer mamilla occultus in puerpera malè excisus.	261
Cancer mamma parvus & occultus pharmaca curatus.	262
Cancer coli & uteri incurabilis.	271
Caruncula in meatu urinario extirpatio.	150
Cataractæ consummata depositio.	111
Concussio cerebri.	298
Contusio capitis puella topico curata.	105
Contusio capitis centesimo die mortem inferens.	191
Contusio capitis,cum vertigine & Apoplexia.	196
Contusio cerebri nona septimana lethalis.	193
Contusio capitis instante nouilunio totius conuulsiones inducens.	200
Contusio occipitis scalpris derafa.	228
Conuulsio oculi ex concussione cerebri.	205
Conuulsio cubiti.	309
Cubitus rigidus.	167
Cubiti os corruptum.	62
Crus ex ganglio in genu contractum.	164. C. & 165

D.

Dolor dentium periodicus.	214. & 220
Dolor digiti maioris post abscissionem pedis.	67
	Dolor

Index Observationum.

<i>Dolor canceri mitigatus.</i>	263
<i>Dolor Ischiaticus fonticulo in sura curatus.</i>	170

E.

<i>Enteroceles expertissima cura.</i>	142
<i>Empyema thoracis apertione curatum.</i>	243
<i>Empyematis materia diureticis expurgata.</i>	243. & 252
<i>Erosiones ventriculi curatae.</i>	283
<i>Erysipelata partium extremarum.</i>	275
<i>Erysipelas utriusque pedis exulceratum.</i>	276
<i>Excrefcentia carnis in palato.</i>	213
<i>Excrefcentia carnis in naribus Gallica.</i>	225
<i>Excrefcentia carniuum in digitis.</i>	288
<i>Excrefcentia in femore magna.</i>	304
<i>Exulceratio pectoris fonticulo pedis curata.</i>	263

F.

<i>Facies pulvere tormentario ambusta.</i>	224
<i>Fissura in cranio capillaris.</i>	227
<i>Fistula thoracis cum erosione clauiculae.</i>	228
<i>Fistula thoracis subcutanea, acu pertusa.</i>	242
<i>Fistula thoracis excedentibus curata.</i>	245
<i>Fistula mammae dextrae.</i>	280
<i>Fœtus mortui eductio.</i>	282
<i>Fractura fibulae & tibiae cum deperditione substantiae.</i>	88
<i>Fractura & depressio cranij, lamina exterior salua.</i>	108. & 199
<i>Fractura femoris cum vulnere.</i>	290
<i>Fractura cruris cum vulnere.</i>	293

G.

<i>Gonorrhœa virulenta.</i>	282
<i>Gumma Gallicum chirurgia curatum.</i>	274
<i>Gutta serena setaceo depulsa.</i>	224
<i>Gutta serena incurabilis.</i>	226

H.

<i>Hæmorrhagia narium enormis.</i>	104
<i>Hæmorrhagia post euulsionem dentis.</i>	104
<i>Hæmorrhoidum nimius fluxus chirurgia suppressus.</i>	158
<i>Hæmorrhoidum dolor recidiuus exusu sol. senæ & schammonij.</i>	281
<i>Hernia carnosæ cura.</i>	279
<i>Herpes miliaris & excedens.</i>	276

Inter

Index Observationum.

I.

<i>Interrigo ilium.</i>	263
<i>Introcessio cranij & punctura dura matris interimens.</i>	195
<i>Introcessio cranij mollioris in adulta minimè fissi.</i>	227
<i>Inflammationes Erysipelatosa & adematosa.</i>	312

L.

<i>Lapillus è meatu urinario citra scalpelli aut specilli operam exemptus.</i>	273
<i>Lepra Græcorum.</i>	309
<i>Lepra ex esu carniū leprosarum.</i>	313

M.

<i>Meliceris in humero & genu resoluta.</i>	274
<i>Manus ob spinam ventosam amputata.</i>	301

N.

<i>Nervi punctim vulnerati.</i>	273
---------------------------------	-----

O.

<i>Ozana Gallica cum corruptione ossis.</i>	129
<i>Ozana Gallica citra corruptionem ossis.</i>	129. & 225

P.

<i>Partus tres monstrosi.</i>	160
<i>Palpebra relaxata propter glutinum contractio.</i>	123
<i>Palati citra malignitatem corruptio.</i>	213
<i>Palatum virulentia Gallica erosum.</i>	126
<i>Penis extirpatio.</i>	271
<i>Perniones exulcerati.</i>	289
<i>Punctura cranij utramque laminam penetrans.</i>	202

S.

<i>Scapula corruptio.</i>	272
<i>Scrofulæ collum occupantes.</i>	222
<i>Spina ventosa.</i>	292. & 301
<i>Steatomata utriusque manus.</i>	289
<i>Sterilitas ex malè reposita hernia.</i>	275
<i>Sinus in femore, forcipe deceptoriam malè incisus.</i>	167. E.
<i>Sinus palati callosus.</i>	214

T.

<i>Tibia corrupta.</i>	172. R. 283. & 214
<i>Tumor in collo pendulus setaceo auricula inusto diminutus.</i>	117
<i>Tumor cum folliculo excisus in maxilla superiore.</i>	209. & 215
<i>Tumor</i>	

Index Observationum.

<i>Tumores oedematosi.</i>	278
<i>Tinea capitis.</i>	322
V.	
<i>Varicum sectio infelix.</i>	172. O.
<i>Vertigo ex abscessu cerebri.</i>	195
<i>Vinculum linguae unguibus & phlebotomo periculose disruptum.</i>	
221	
<i>Umbilici prominentia monstruosa.</i>	138
<i>Vomitus sanguineus lethalis.</i>	278
<i>Vulva corrupta amputatio.</i>	21
<i>Vulnus capitis cum depressione & rima cranij.</i>	176
<i>Vulnus capitis cum inflammatione pericranij & fissura calvariae.</i>	
180	
<i>Vulnus capitis os frontis dividens.</i>	183
<i>Vulnus capitis cum fissura cranij maxima.</i>	187. & 284
<i>Vulnus capitis cum incisione falcis lethale.</i>	197
<i>Vulnus capitis 29. septimana per trepani operam curatum.</i>	198
<i>Vulnus capitis ex potu vini lethale.</i>	199
<i>Vulnus capitis cum dedolatione cranij.</i>	201
<i>Vulnus capitis cum duobus fungis lethale.</i>	202
<i>Vulnus carpi cum laesione arteriae.</i>	296
<i>Vulnus oculi ex infixo fusi aculeo.</i>	205
<i>Vulnus & fractura nasi.</i>	207
<i>Vulnus sclopeti in maxilla inferiore.</i>	218
<i>Vulnus sclopeti cum fractura pedis.</i>	319
<i>Vulnus sclopeti in inguine & pene.</i>	258
<i>Vulnus sclopeti in dorso.</i>	264
<i>Vulnus sclopeti in humero cum gangrana.</i>	275
<i>Vulnus septi transversi & ventriculi.</i>	244
<i>Vulnus thoracis cum fractura costae.</i>	230
<i>Vulnus thoracis periculosum.</i>	233
<i>Vulnus thoracis paracentesi requirens.</i>	238
<i>Vulnera thoracis scalpello dilatata.</i>	246
<i>Vulnus thoracis lethale.</i>	269

INDEX RERVM.

A.

- A**gilopis cura Tab. 33. Fig. 3. & 5.
Ani. inspectio Tab. 41. Fig. 6.
Anus recens natorum occlusus perforatur. Tab. 41. Fig. 6.
Ancyloblephari cura. Tab. 33. Fig. 2.
Apparatus ad vul. era capitis dilatanda. Tab. 30. & 31.
Apparatus ad cranium trepano perforandum. Tab. 31. Fig. 1.
Apparatus ad parandum fonticulum in sutura coronali. Tab. 30.
Fig. 1. & 7.
Aqua calcis nobilissima fol. 278.
Aqua hordei Magistralis fol. 234.
Aqua socialis fol. 114.
Ardor urina mitigatur. Tab. 40. Fig. 4.
Arteria aspera perforatur. Tab. 34. Fig. 3. 4. 5.
Articuli elongatio. fol. 76.
Ascia in circulum adducenda. Tab. 28. Fig. 10. in crura.
Ascia in circulum adducta. Tab. 27. Fig. 10.
Ascia in crucem adducenda. Tab. 27. Fig. 1.
Ascia in crucem adducta. Tab. 28. Fig. 10. in femore.
Astraguli luxati restitutio. Tab. 25. Fig. 1.
Atheromatis in fronte excisio. Tab. 35. Fig. 2. & 4.

C.

- Calculus in vesica exploratur. Tab. 40. Fig. 1. & 2.
Calculus e meatu urinario eximitur. Tab. 40. Fig. 3.
Calli circa partes fractas generatio. fol. 82.
Caruncula meatus urinarij extirpatur. Tab. 40. Fig. 5.
Cataplasma Escharoticum. fol. 43.
Cataplasma contra ophthalmias expertissimum. fol. 209.
Cataplasma ad gangranam mirabile. fol. 276.
Ceratum constrictivum. fol. 144.
Ceratum diasinapios. fol. 165.
Ceratum citrinum. fol. 166.
Ceratum ad gummata Gallica. fol. 174.
Ceratum diuinum. fol. 190.
Ceratum Hipp. rosaceum. fol. 70.
Ceratum oxelaum. fol. 256.

Index Rerum.

- Chioridis auct. diminutio.* Tab. 41. Fig. 1.
Caustrem ipse patiens applicat. Tab. 42. Fig. 8.
Contusio capitis varia species. fol. 105. 106. 107. & 108.
Contusio capitis sine laceratione cutis, introessione cranij & suspitione alicuius fissura. fol. 105.
Contusio capitis cum depressione, sed sine rima cranij, sub integra cute, in adultis. fol. 107.
Contusio capitis in adultis cum depressione cranij & fractura laminae interna, citra vulnus cutis & rimam laminae externae. fol. 108.
Contra fissura cranij. fol. 110.
Cranij per modiolos perforatio. Tab. 31. Fig. 5.
Cranij depressi eleuatio. Tab. 32. Fig. 2. & 7.
Cranij fissi vel erosi derasio. Tab. 30. Fig. 10.
Cruris fracti compositio. fol. 57.
Crucis fracti deligatio. Tab. 29.
Cubiti laxati restitutio. Tab. 23. Fig. 2. & Tab. 24. Fig. 1.

D.

- Decoctum diuinum.* fol.
Decoctum Magistr. fol. 162.
Dedolatio cranij. fol. 110.
Deligatio partis mutilata. Tab. 28. Fig. 1. 2. & 3.
Dentium extractio. fol. 11.
Dentis carioli adustio. Tab. 36. Fig. 1.
Dentis buccam offendentis excisio. Tab. 36. Fig. 2.
Dentis constrictorum diductio. Tab. 36. Fig. 6.
Depressio cranij simplex sub integra cute in pueris. fol. 106.

E.

- Emplastrum ad haemorrhagiam narium.* fol. 104.
Extensiones infracturis & luxationibus requisita. fol. 68. & 77.
Emplastrum ad hernias carnosas. fol. 279.
Electuarium dentifricium. fol. 278.
Electuarium ad scrofulas. fol. 90. & 222.
Electuarium ad Hernias intestinales & umbilicales probatissimum. fol.

F.

- Fascia fonticuli in capite.* Tab. 30. Fig. 6. in brachio. fol. 116. H. in se-

Index Rerum.

more & sura fol. 170. L

Faucibus inhaerentium exemptio. Tab. 38. Fig. 9.

Femoris luxati restitutio. Tab. 23. Fig. 4.

Femoris fracti compositio. Tab. 26. Fig. 1.

Fistularum qualitates. fol. 79.

Fistula quando vjurpanda. fol. 81.

Figura media totius brachij & pedis. Tab. 26. Fig. 2. & 3.

Fistula thoracis subter costas reptantis in fundo perforatio. Tab. 38. Fig. 5.

Fistula thoracis externa inciditur. Tab. 39. Fig. 2.

Fistularum ani cura penetrantium. fol. 155.

Fistularum ani non penetrantium curatio. fol. 156.

Fœtus mortui extractio. Tab. 41. Fig. 5.

Fonticuli in capite locus. Tab. 32. Fig. 2.

Fonticuli in brachio locus. Tab. 43. F.

Fonticuli in femore locus. Tab. 43. I.

Fonticulus in sura. Tab. 43. K.

Fracturarum generalis curatio. fol. 76.

Fractura simplex transversa & obliqua, ibidem.

Fractura confirmatio. fol. 78.

Fractura reposita conservatio per deligationem. ibid.

Fracti membri depositio. fol. 81.

Fracta partis religatio. ibid.

Fractura simplex asseralis fol. 84.

Fractura cum vulnere simplici. fol. 85.

Fractura cum vulnere osse minimè nudato, ossis tamen frustulum expectatur. fol. 86.

Fractura eadem, in qua magna ossis portio abscessura est. fol. 86.

Fractura cum vulnere & osse simpliciter nudato fol. 88.

Fractura cum vulnere & osse prominente. fol. 88.

G.

Gargarismus ad anginam. fol. 223.

Genu luxati restitutio. fol. 59.

Globulorum è vulneribus extractio. Tab. 43. N.

Gummata Gallica curandi modus. fol. 174.

H.

Hernia intestinalis chirurgia Nursinorum. Tab. 40. à Fig. 8. usque ad 14.

Her-

Index Rerum.

Hernia intestinalis cura mitior. Tab. 37. Fig. 6. 7. & 8.

Hernia umbilicalis chirurgia Celsi. Tab. 38. Fig. 7.

Hernia umbilicalis cura mitior Fabritij. Tab. 38. Fig. 8. & Tab. 39.

Fig. 1.

Hæmorrhoides tumentes manuali opera curantur. fol. 157.

Hæmorrhoidum nimium fluentium curatio. fol. 158.

Hæmorrhoides exulcerata ferramentis sanantur. fol. 160.

Hymen integrum inciditur. Tab. 40. Fig. 15. & 16.

Humeri prolapsi restitutio. Tab. 21. Fig. 7. & Tab. 23. Fig. 3.

Humeri fracti compositio. Tab. 23. Fig. 1.

I.

Inguuli luxati restitutio. Tab. 24. Fig. 3.

Intestini recti repositio. Tab. 41. Fig. 7.

Iniectiones aurium periculosa. Tab. 36. Fig. 5.

Infundibuli applicatio. Tab. 36. Fig. 3.

Introcessio cranij cum rima in medio depressionis lata. fol. 109.

Introcessio cranij cum rima in medio angusta. ibid.

Introcessio cranij cum rima ad latus lata & angusta. ibid.

Interstitium duorum foraminum serrula versatili intercuditur.

Tab. 32. Fig. 1.

L.

Linimentum ad carunculas in meatu urinario egregium. fol. 150.

Linimentum ad ambusta. fol. 224.

Linimentum simplex. fol. 256.

Linimentum ad peririones exulceratos. fol. 289.

Luxationum cura generalis. fol. 68.

Luxatio simplex. ibid.

Luxatorum extensio. ibid.

Luxatorum Repositio. fol. 69.

Luxatorum deligatio. 70.

Luxatorum depositio. 71.

Luxatorum religatio. ibid.

Luxatio cum inflammatione. fol. 72.

Luxatio cum vulnere & osse detecto. 73.

Luxatio cum conuulsione. 74.

Luxatio cum callo. ibid.

Luxatio recidivans. 76.

M.

Manus luxata restitutio. Tab. 24. Fig. 2.

Mamma carcinomate affecta abscinditur. Tab. 38. Fig. 1.

Matricis inspectio. Tab. 41. Fig. 4.

Hic beneuolum lectorem etiam atque etiam rogo, ut errorem, qui ex descriptione huius figuræ elucescet, amica mente corrigere velit.

Maxilla inferioris depressio. Tab. 36. Fig. 7.

N.

Narium in oſana & post excisionem polypi, adustio. Tab. 37. Fig. 1.

O.

Occipitis inustio. Tab. 34. Fig. 7.

Oculus firmatur. Tab. 33. Fig. 6.

Oleum Logadorum. fol. 222.

Oris leporini correctio. Tab. 35. Fig. 8.

Ora foraminis trepano facti lanigantur. Tab. 31. Fig. 7.

Ossicula cerebri membranas pungentia forcipibus abrumpuntur. Tab. 32. Fig. 3. 4. 5. & 8.

P.

Palpebra superioris relaxata curatio. Tab. 35. Fig. 3.

Palpebra superioris contracta cura. Tab. 35. Fig. 4.

Paracentesis abdominis. Tab. 39. Fig. 2. & 3.

Paracentesis thoracis. Tab. 37. Fig. 2. 3 & 4.

Papilla lactantium occulta prouocantur. Tab. 37. Fig. 6.

Penis occlusus perforatur. Tab. 40. Fig. 6.

Pilula Herlicij ad dolorem dentium. fol. 220.

Pilula, quæ menses promouent. fol.

Pili oculos irritantes euelluntur. Tab. 35. Fig. 2.

Polypi excisio. Tab. 33. Fig. 7.

Pterygij cura. Tab. 35. Fig. 6.

Puluis ad interriginem expertus. fol. 263.

Puluis ad excrescentias carnis optimus. fol. 288.

Puluis dentifricius. ibid.

Punctura cranij. fol. 110 abraditur. Tab. 33. Fig. 1.

Puluis in Hernijs puerorum gratus. fol. 145.

Index Rerum.

R.

- Resectio manus extrema.* Tab. 27. Fig. 11. & 12.
Resectio pedis extremi Tab. 27. Fig. 15.
Resectio pollicis Tab. 28. Fig. 12.
Repositio membri vel luxati vel fracti in canalem. Tabula 34. Fig. 2. & 3.

S.

- Setaceum auricula lobo inuritur.* Tab. 34. Fig. 6.
Setaceum nucha inuritur. Tab. 34. Fig. 8. 9. 10.
Sparadrappum ad conseruandos fenticulos. fol. 171.
Spiritus Mastichinus. fol. 216.
Spina ad exteriora prolapsa restitutio. Tab. 25. Fig. 2.
Spleniorum qualitates. fol. 78.
Sutura coronalis & sagittalis concursus quomodo inueniatur. Tab. 30. Fig. 2.
Suffusio perfecta. Tab. 33. Fig. 3. acu deponitur. Tab. 33. Fig. 4.
Staphylomatis cura. Tab. 35. Fig. 5.
Symptomatum fracturis superuenientium correctio. fol. 83.
Symptomatum Hernia intestinali superuenientium correctio. fol. 142.

T.

- Tibia derafio.* fol. 172. R. vbi notandum quod vulneris labia linteolis cooperiri debeant, velut in derafione & perforatione cranij. Tab. 31. Fig. 5.
Trochisci pectorales cum Ambr. & Mosch. fol. 237.
Tumor tunicatus adamante ruptus. Tab. 33. Fig. 7.
Tumorum tunicatorum & excrescentiarum magnarum generalis curatio. fol. 121.

V.

- Vasorum temporalium exploratio.* Tab. 33. Fig. 2.
Verruta penis venerea. Tab. 40. Fig. 7.
Vlcera intestini recti cannulis exsicantur. Tab. 41. Fig. 8.
Vrina suppressa educitur. Tab. 39. Fig. 9.
Vnguentum de Tutia. fol. 163.
Vnguentum Eua. fol. 166.

Index Rerum.

- Unguentum de Bethonica.* fol. 189.
Unguentum calli generationem prohibens. fol. 246.
Unguentum callos fistularum exedens. ibid.
Unguentum ad nervos punctum vulneratos. fol. 274.
Unguentum citrinum. fol. 276.
Vulnorum abdominis species. fol. 136.
Vulnera abdominis dilatantur. Tab. 37. Fig. 5.
Vulnera abdominis consuntur. Tab. 39. Fig. 5.
Vulnera intestinorum consuntur. Tab. 37. Fig. 6.
Vulnera capitis dilatantur vel in triangulum. Tab. 31. Fig. 2. vel in
crucem. Tab. 30. Fig. 9.
Vterus prolapsus reponitur. Tab. 40. Fig. 18.
Vteri insectiones sunt metrenchyta. Tab. 42. Fig. 2.
Vulnorum capitis omnes species. fol. 95. &c.
Vulnus capitis simplicissimum. ibid.
Vulnus capitis cum offensione solius pericranij. fol. 96.
Vulnus capitis cum alteratione cranij. ibid.
Vulnus capitis cum rima capillari non penetrante. fol. 98.
Vulnus capitis cum rima capillari penetrante. fol. 99.
Vulnus capitis cum rima penetrante & euidente cranij, sed angusta.
fol. 100.
Vulnus capitis cum fissura cranij penetrante & satis hianate. fol. 102.
Vulnus capitis cum laesione dura maris. fol. 103.
Vulnus capitis cum laesione pia matris & cerebri. ibid.
Vulnus musculi temporalis cum laesione pericranij & vasorum. ibid.
Vulnus musculi temporalis superficiale. fol. 104.
Vulnus musculi temporalis cum cranij rima angusta. fol. 105.
Vulnus musculi temporalis cum rima cranij satis patente. ibid.
Vulnorum Thoracis species. fol. 135.
Vulnus Thoracis dilatatur. Tab. 37. Fig. 5. E.
Vulneris in femore per fibulas adductio. Tab. 43. P.
Vulnus gena Emplastice unitum. Tab. 35. Fig. 8.
Vulna clausa aperitur. Tab. 40. Fig. 17.
Vulna corrupta abscinditur. Tab. 34. Fig. 1. 2.

F I N I S.

Leila: Magnanimo

Labrid. ab ag. pendente per hunc

Alnus. Fraxinus. cory.

Journal & success of child

James Bush 1772

Cassia - regia *franco* *caryophyll.*

Baccharis formicosa Engelm.

Bone chum. mod. 3:40

Surgeon General

Bergies m m.

Levert m

Свист на 1-

Cam. irati in m

Wassers n. 1

Haar veld met - en openen
Calli

Cellen dem S. med.

Quar in anima dicitur mod. p. m. d. n. d.

